

ARHIMANDRITUL ATHANASIE MYTILINEOS

**ARMAGHEDONUL ȘI
NIMICIREA ANTIHRISTULUI**
Cateheze la Cartea Apocalipsei

judecați toți aceia care nu au crezut în adevăr, ci au primit de bunăvoie nedreptatea”. După aceea vine Judecata și nimic altceva; nu mai există alți o mie de ani. Și tocmai pentru că hiliasmul se află într-o activitate intensă, îngăduiți-mi ca în privința celor pe care vi le-am spus să mai adaug încă două scolii.

Ați văzut că hiliasmul este foarte vechi, ceea ce v-am citit este din secolul al cincilea, poate al șaselea. Desigur că primul hiliast, după cum poate știți, este Cerint, care a fost contemporan cu Sfântul Ioan Evanghelistul. Trăia încă Sfântul Ioan. Începu-se să circule *Apocalipsa* lui Ioan, iar Cerint, acest filosof evreu, a deformat îndată lucrurile prin interpretările lui, pentru că pur și simplu a vrut să dea o nuanță creștină concepției mesianice materialiste a evreilor. Așadar, întrucât evreii sunt hiliaști, sioniștii sunt hiliaști, de aceea îl folosesc pe Cerint, pentru că acești oameni neîndreptați au rămas încă la concepția unui Mesia văzut în dimensiuni materiale. Primii adepți ai lui Cerint au fost *ebioniștii* și *nazireii*, iar în epoca noastră, hiliaștii contemporani despre care am vorbit.

Această răstălmăcire a *Apocalipsei* pe care au combătut-o Origen, Dionisie al Alexandriei, Sfântul Grigorie Theologul, iar în Occident Sfântul Ieronim și Fericitul Augustin, dar în principal această greșită erminie cu privire la împărăția de o mie de ani a lui Hristos pe pământ după Antihrist, a condamnat-o al treilea Sinod Ecumenic din Efes.

Aș vrea însă să întărim aceste lucruri. Despărțirea dreptilor de cei nedreți înainte de Judecata de pe urmă, anume că vor învia doar sfinții – fără să învie și cei păcătoși – care vor trăi în chip nemuritor pe pământ o mie de ani, vine în contradicție cu *Parabola năvodului* – năvodul este o plasă de pescuit – pe care a spus-o Domnul, anume că în năvod sunt prinși pești buni și spurcați. Este tras năvodul la țarm, și acolo se face selecția. Peștii cei buni merg în vase, iar cei spurcați sunt aruncați. „Așa va fi – a zis Hristos – la sfârșitul veacului: vor ieși îngerii și vor osebi pe

Arhimandritul Athanasie Mytilineos (1927-2006), starețul Mănăstirii Adormirea Maicii Domnului și Sfântul Dimitrie din Larisa, Grecia, a fost un predicator luminat, care s-a dedicat încă din tinerețe catehizării poporului lui Dumnezeu – slujire pentru care a fost supranumit „Noul Gură de Aur” al Greciei. Omiliile sale se adresează tuturor credincioșilor Bisericii, indiferent de nivelul lor cultural, fiind în același timp simple, profunde și profetice.

Starețul a avut pe deplin conștiința faptului că în Biserică este nevoie de cateheze ca poporul să dobândească cunoștința învățăturii de credință, după cum obișnuia să spună: „Cateheza nu este un lux, nici nu este ceva excepțional sau facultativ; cateheza este ceva foarte necesar. Este o adevărată binecuvântare dacă vom înțelege cândva că trebuie să ne completăm catehizarea noastră după Botez, atunci când ne vom maturiza. Dacă conștientizăm că trebuie să dobândim cunoașterea conținutului credinței noastre, atunci vom alerga să ne completăm cunoașterea duhovnicească, teologică, creștinească nu numai la vârsta copilăriei și a adolescenței, ci pe tot parcursul vieții.

Catehezele și omiliile sale au ajuns să circule în întreaga lume și să se bucure de un deosebit interes, în special după ce o parte dintre catehezele sale la *Apocalipsă*, înregistrate audio în limba greacă, au fost traduse și în limba engleză.

Amintim că fericitul stareț Athanasie a lăsat Bisericii o moștenire catehetică impresionantă – peste 3000 de cateheze și omilii înregistrate audio –, în care a explicat în amănunt cărțile Sfintei Scripturi, de la *Facere* până la *Apocalipsă*, fără a ocoli nici o temă importantă din viața contemporană a credincioșilor și a Bisericii.

cei vicleni din mijlocul celor drepti” (*Matei* 13, 49). Prin urmare, despărțirea dreptilor de cei păcătoși se va face la sfârșitul istoriei. Așadar, nu avem vreo despărțire mai înainte.

Încă, Hristos, mai zic hiliaștii, va împărăți în chip văzut pe pământ cu cei drepti o mie de ani, până când se va face această Judecată finală și definitivă, însă noi știm unde Se află Hristos până când se va face această Judecată finală și nici vorbă să Se arate pe pământ până atunci! Ne spune aceasta Apostolul Petru, în *Faptele Apostolilor* (3, 21).

„Hristos Iisus pe Care trebuie să-L primească cerul până la timpurile aducerii la starea cea dintâi a tuturor, despre care a grăit Dumnezeu prin gura sfinților Săi proroci din veac”. Așadar, până când se va face și învierea tuturor celor morți, împreună cu trupurile lor, până atunci Hristos va fi în cer. În consecință, și din acest punct de vedere nu vom avea o arătare văzută a lui Hristos o mie de ani pe pământ. Așadar, după cum vedeți, există o răstălmăcire grosolană a acestor pasaje biblice de către eretici.

Continuăm: „Și când se vor sfârși cei o mie de ani, se va dezlega satana din închisoarea lui”⁵⁴².

Atunci când auzim că este legat sau dezlegat satana, să nu credeți că Dumnezeu joacă un fel de teatru unde actorii sunt diavolul și oamenii, că leagă și dezleagă. Este vorba despre imagini care arată fluctuațiile, oscilațiile omenești față de Evanghelie. Fiți cu luarea-aminte la acest lucru! Acesta este comportamentul oamenilor față de Evanghelie.

Ce a spus Domnul? „Iubirea multora se va răci”. Așadar iubirea este reprezentativă pentru viața practică. Este credința și iubirea, manifestarea practică a credinței. Iubirea se va răci, a zis Domnul; iar, de vreme ce se va răci, înseamnă că mulți se vor depărta de Evanghelie. Această îndepărtare de Evanghelie va aduce suspendarea, ridicarea harului dumnezeiesc. Iar dacă va pleca harul dumnezeiesc, atunci diavolul va afla posibilitatea de a în-

⁵⁴² *Apocalipsa* 20, 7.

ARHIMANDRITUL
ATHANASIE MYTILINEOS

Armageddonul și nimicirea antihristului

Cateheze la *Cartea Apocalipsei*

IV

Traducere din limba greacă
Prof. Ivan Dumitru

editura
Σοφία

București

râuri în chip nefavorabil asupra oamenilor. Se va repeta, așadar, ceea ce s-a întâmplat atunci în Rai cu protopărinții Adam și Eva. Protopărinții aveau părtășie cu Dumnezeu; când au păcătuit, cine a fost de vină? Ei înșiși au fost de vină; ei au păcătuit. Așadar, dacă ei au păcătuit în mod liber față de Dumnezeu, crezând în diavol, harul lui Dumnezeu a plecat. Iar când a fost retras harul lui Dumnezeu care-i ocrotea, diavolul i-a luat cu asalt și i-a cucerit. De atunci protopărinții au devenit dreptul satanei.

Același lucru se va întâmpla și după aceea: „dragostea multora se va răci”, și vor îngădui intrarea diavolului, ca să-și facă loc în viața lor și în societățile oamenilor. După cum vedeți, singurul răspunzător este omul. Așadar, Dumnezeu nu joacă teatru.

Prin urmare, se cuvine să înțelegem că dezlegarea aceasta a diavolului – fiți atenți la acest punct! – *nu este o îngăduință bruscă a lui Dumnezeu*, care-l va lăsa pe diavol, ca și cum s-ar afla undeva, într-un recipient de sticlă din adânc, cu un capac deasupra, care acum este deschis, și de acolo iese deodată diavolul și începe să facă ceea ce va face peste tot în lume. Nu este așa, întrucât purtarea oamenilor față de Evanghelie, ca răceală, este una progresivă. În consecință, și cucerirea pe care o va avea diavolul asupra oamenilor și asupra neamurilor va fi tot una progresivă.

Luați, spre pildă, Grecia. Vedeți că Grecia a devenit creștină atunci când apostolii au venit aici în Grecia, precum Apostolul Pavel, Apostolul Andrei și oricare altul ar fi putut să vină în Grecia. Încet-încet însă, încet-încet Grecia începe să lepede ceea ce și-a asumat oarecând, adică identitatea ei creștină și dorește să se reîntoarcă la idolatrie. Nu ne mai mișcă deloc sufletește faptul că există anumite lucruri ciudate și neobișnuite, dar le citim, le vedem în unele texte? Am devenit nostalgici ai idolatriei, precum niște alți „Iuliani Apostăți”, iar viața noastră este pervertită moral. Vedeți, mergem în mod progresiv spre punctul în care vom fi cuceriti de satana. Așadar, această cucerire a satanei este una progresivă.

Coperta: Mona Velciov

Redactor: Diana-Cristina Vlad

Traducere realizată după originalul în limba greacă: Αρχιμανδριτης Αθανασιος Μυτιληναιος, *Ομιλίες εις τήν «Αποκάλυψιν» τοῦ Εὐαγγελιστοῦ Ἰωάννου*, (Γ' τόμος), Εκδότης: Ιερά Μονή Κομνηνείου (Στομιο Λαρίσης).

© Ιερά Μονή Κομνηνείου «Κοιμήσεως Θεοτόκου» καί «Αγίου Δημητρίου»
400.07 Στομίον, Λαρίσης

© Editura Sophia, pentru prezenta ediție

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

ATHANASIE MYTHILINEOS, arhimandrit

Armagedonul și nimicirea antihristului: Cateheze la Cartea Apocalipsei/
Arhimandritul Athanasie Mytilineos; trad. din lb. greacă: prof. Ivan Dumitru –
București: Editura Sophia, 2023

ISBN 978-973-136-925-9

I. Dumitru, Ivan (trad.)

Aici însă zice că va fi dezlegat pentru un răstimp de trei ani și jumătate. Acești trei ani și jumătate vor fi încununarea uneltirii lui satan în persoana Antihristului. Așadar, să nu credeți că acestea vor fi lucruri care vor veni; acestea sunt prezente, deja au început. Ne aflăm în starea pe care ne-o descoperă acum cuvântul lui Dumnezeu.

(Textul de mai jos se află la pagina a cincea a Omiliei 79)

Prin urmare, acești o mie de ani reprezintă timpul Evangheliei, iar diavolul va fi dezlegat cu puțin înainte de a se sfârși, adică cu puțin timp înainte de sfârșitul istoriei. Cu puțin înainte. Așadar, acest puțin cât va fi? Grăiește aici despre aceasta: „Trebuie ca acesta să fie dezlegat puțină vreme”. Punctul culminant va dura trei ani și jumătate. Doar trei ani și jumătate, însă, în punctul culminant, pentru că dezlegarea satanei nu va fi instantanee; oamenii nu-l vor primi dintr-odată, adică să-i spună mâine de dimineată „treci să cucerești sufletul nostru”, ci acceptarea satanei va fi una progresivă. Această acceptare progresivă a satanei va dura foarte mulți ani. Însă cucerirea lui, în sensul propriu al cuvântului, peste toți oamenii, așa cum s-a întâmplat înainte de Răstignire, va fi doar trei ani și jumătate, aceia care corespund prezenței lui Antihrist.

(Continuarea textului se află la pagina a șaptea a aceleiași Omilii).

Prin urmare, să cunoașteți aceasta!, anume că parcursul satanei este același, iar cei o mie de ani ai hiliaștilor aceștia sunt și nu mai există altă mie de ani, în care, pe durata lor, oamenii să trăiască în fericire, în bunăstare, așa cum susțin ei. Nu există însă altă mie de ani; acești ani sunt ai Evangheliei, în înțelesul duhovnicesc, nu în cel material. Exact aceasta este erminia Bisericii noastre, erminia Bisericii Ortodoxe; orice altceva veți auzi să respingeți.

În acest fel vă veți aminti ceea ce este foarte important, precum și pasajul paralel (17, 8) din cartea *Apocalipsei*: „Fiara pe care ai văzut-o era și nu este și va să se ridice din Adânc și va merge spre pieire”.

Părintele Athanasie Mytilineos și neliniștea eshatologică

Cu ajutorul Bunului Dumnezeu, reușim să continuăm traducerea minunatelor *Cateheze la cartea Apocalipsei* ale părintelui Athanasie Mytilineos și să oferim un nou volum în care autorul, cu o deosebită harismă a tâlcuirii Scripturii, nu ostenește să ne descopere din tainele *Apocalipsei* și să ne pregătească pentru o corectă raportare și trăire în fața vremurilor eshatologice care vor veni.

Astăzi, poate mai mult decât în alte epoci, având în vedere și dificultățile cotidiene pe care le întâmpinăm – dificultăți, desigur, legate nu de supraviețuirea noastră materială, ci, în principal, de posibilitatea de a ne practica și mărturisi credința, de a ne crește copiii în valorile tradiționale creștine, de a ne exprima libertatea de conștiință etc. –, există un sentiment mai puternic al apropierii de acele vremuri de pe urmă, descrise simbolic în *Apocalipsă*. Este vorba despre ceea ce părintele Athanasie numește *neliniște eshatologică*, un sentiment cu totul îndreptățit și folositor, dacă nu conduce la panică și nelucrare:

„Cu ajutorul Sfântului Dumnezeu în Treime slăvit, iubii mei, continuăm temele noastre din cartea *Apocalipsei*. Interesul pe care-l suscită aceste teme îl poate vedea cineva manifestându-se la o scară globală. Aceasta arată o anumită neliniște eshatologică a oamenilor. Și nu ar putea să se întâmple altfel, întrucât falimentul moral, stricarea moravurilor, creșterea criminalității, elogierea și promovarea perversiunilor sexuale, apostazia și ateismul, amenințarea unei conflagrații mondiale și, mai cu seamă,

a unui război nuclear, precum și incertitudinea în fața zilei de mâine, toate acestea îi fac pe mulți să se întoarcă spre această carte prorocască a *Apocalipsei*, pentru ca să descifreze viitorul.”

Cu toate acestea, părintele Athanasie vorbește, cu discernământ, în favoarea unei înțelegeri depline și exacte a momentului *acum* în care trăim și a felului cum se cuvine să-l întâmpinăm, iar nu să ne preocupăm exclusiv de problemele care vor veni și să cădem într-un fel de ghicire a viitorului, care este cu totul nefolositoare suflătește:

„Se cuvine încă să mai spunem faptul că *Apocalipsa* nu este o carte care vine să ne descopere viitorul, așa cum cred foarte mulți, ci este o carte care ne dă măsura prezentului, dar și a trecutului. Totuși, așa cum v-am spus, este evidentă această sete a oamenilor de a afla viitorul și din acest motiv studiază Sfânta Scriptură, în special cartea *Apocalipsei*, și inundă locurile unde se face tâlcuirea ei; există, prin urmare, o așteptare eshatologică.”

Părintele Athanasie, așa cum ne-a obișnuit și în volumele anterioare, nu este un tâlcuitor științific al textului *Apocalipsei*, ci un creștin care pe lângă înțelegerea evenimentelor eshatologice își pune importanta problemă a modului cum vor trăi, mai exact cum vor rezista, în acele vremuri primejdioase, cei credincioși. Când vor fi acele presiuni de închinare la Antihrist, fără precedent în istorie, oare cum vor rezita creștinii? Chiar pe baza textului cărții *Apocalipsei*, părintele răspunde:

„Cu adevărat, păzirea poruncilor și credința în numele lui Iisus Hristos reprezintă acea axă bipolară pe care se sprijină această virtute fundamentală și atât de necesară a *răbdării*. Păzirea poruncilor naște curăția inimii, iar credința în Iisus Hristos aprinde flacăra iubirii. Acestea două împreună atrag harul lui Dumnezeu, iar rezultanta tuturor acestora creează minunea *răbdării*, a *rezistenței*.”

Aș mai sublinia, ca o ultimă idee din această scurtă introducere, faptul că părintele Athanasie este un extraordinar observa-

tor al modului cum lucrează acceptarea mesajului Scripturii, în general, și al *Apocalipsei*, în particular, în sufletul omului și respectiv ce efecte are asupra sufletului respingerea acestuia sau trunchiata lui înțelegere. El este, din această perspectivă, un remarcabil psiholog, dar care nu abordează decât efectele psihologice – să zicem așa – ale întâlnirii omului cu Evanghelia, cu mesajul lui Hristos. De aceea și pledează pentru evanghelizarea și chiar pentru reevanghelizarea popoarelor creștine. Acesta este, de altfel, și unul dintre mesajele principale ale cărții *Apocalipsei*. Anume că, înainte de A Doua Venire a Domnului, lumea este chemată la pocăință, la întoarcerea la Hristos, la o reevanghelizare globală și a fiecăruia dintre noi.

În încheiere, adresăm întreaga noastră recunoștință cuvioșilor părinți de la Mănăstirea Adormirii Maicii Domnului și Sfântul Dimitrie din Larisa, în special arhimandritului Policarp, actualul egumen al mănăstirii, pentru dragostea lor cu adevărat evanghelică și pentru sprijinul acordat strădaniei noastre de a oferi publicului cititor din spațiul românesc prima traducere integrală din limba greacă a renumitelor *Cateheze la Apocalipsă*, ale vrednicului de pomenire stareț Athanasie Mytilineos.

Traducătorul

CAPITOLUL ÎNTÂI

Cei trei îngeri. Parcursul spre vremurile eshatologice: Evanghelia, căderea, judecata

(Începutul acestui capitol – al celui dintâi, al volumului al IV-lea – se află la pagina întâi a Omiliei 79)

Cu ajutorul Sfântului Dumnezeu în Treime slăvit, iubii mei, continuăm temele noastre din cartea *Apocalipsei*. Interesul pe care-l suscită aceste teme se poate vedea manifestându-se la o scară globală. Aceasta arată o anumită neliniște eshatologică a oamenilor. Și nu s-ar putea întâmpla altfel, întrucât falimentul moral, stricarea moravurilor, creșterea criminalității, elogierea și promovarea perversiunilor sexuale, apostazia și ateismul, amenințarea unei conflagrații mondiale, și mai cu seamă a unui război nuclear, precum și incertitudinea în fața zilei de mâine, toate acestea îi fac pe mulți să se întoarcă spre această carte procească a *Apocalipsei*, pentru a descifra viitorul.

Firește, această carte nu poate fi înțeleasă decât în Biserica lui Hristos. În afara spațiului Bisericii orice tentativă de erminie nu va avea decât răspunsuri greșite. Aș spune că în afara Bisericii face ravagii erminia, tâlcuirea eretică.

Se cuvine încă să mai spunem faptul că *Apocalipsa* nu este o carte care vine să ne descopere viitorul, așa cum cred foarte mulți, ci este o carte care ne dă măsura prezentului, dar și a trecutului. Totuși, așa cum v-am spus, este evidentă această sete a oamenilor de a afla viitorul și, de aceea, studiază Sfânta Scriptură, în special

cartea *Apocalipsei* și inundă locurile unde se face erminia¹ (tâlcuirea) ei; există, prin urmare, o așteptare eshatologică.

Ceva analog a fost consemnat la toate popoarele pământului în urmă cu două mii de ani, când oamenii Îl așteptau pe Mesia, adică pe Iisus Hristos. Istoria vremurilor Noului Testament ne arată acest lucru.

Acum trăim – așa pare să fie – în cadrul celei de-a doua *vremuri eshatologice*, întrucât primele vremuri eshatologice au fost Prima Venire a lui Hristos, iar cele de-a doua vremuri eshatologice reprezintă A Doua Venire a lui Hristos. Prin urmare, se pare că ne aflăm chiar în *ajunul* celei de A Doua Veniri a lui Hristos, adică în ultimele zile ale vremurilor eshatologice. Pentru că, din punct de vedere istoric, această neliniște a oamenilor pentru ziua de mâine, adică pentru ceea ce se va întâmpla imediat, ca și cum am aștepta ceva, parcă toți oamenii așteptăm ceva, toate popoarele vor ceva, așteaptă ceva, arată această neliniște eshatologică, care își are precedentul în Prima Venire a lui Hristos.

Cartea *Apocalipsei*, după cum probabil deja ați și sesizat din analiza pe care i-am făcut-o până acum, arată parcursul omenirii, din perspectiva credinței în Hristos, desigur, și a necredinței sau a apostaziei față de El. Însă în spatele apostaziei oamenilor există vechiul vrăjmaș, diavolul, care continuă să inducă, să actualizeze păcatul strămoșesc în fiecare generație de oameni. În acest fel, și acesta, și toți cei ce-l urmează se transformă în puteri potrivnice lui Dumnezeu, care se întorc împotriva lui Iisus Hristos, împotriva Bisericii Sale, într-o luptă globală îngrozitoare.

Cu siguranță, această luptă se va intensifica într-un mod nemaivăzut în vremurile eshatologice prin fenomenul înșelării și al

---

¹ „Erminie” de la gr. *ερμινελα*, reprezintă termenul tehnic, cel mai des utilizat și generalizat în mediile specializate, prin care se desemnează acțiunea de a explica și de a interpreta textul Sfintei Scripturi sau, în general, a unui text literar, eveniment etc., respectiv „ermineuții” sunt interpreții, tâlcuitorii acestor texte etc. Vom folosi, de asemenea, și termenul „tâlcuire” care este în mare măsură sinonim cu „erminie”, dar care nu posedă întreaga cuprindere a cuvântului „erminie” (*n. tr.*).

apostaziei, dar numai pentru un scurt interval de timp. În cele din urmă, rezultatul întregii lupte va fi pentru biruința lui Hristos, atât în cadrul istoriei în toate veacurile, prin prezența Bisericii Sale și a poporului Său în istorie, cât și prin sfârșitul răului și al purtătorilor răului. Această finală și definitivă biruință este descrisă în capitolul al douăzecilea al *Apocalipsei*, pe care, cu ajutorul lui Dumnezeu, îl vom analiza la momentul potrivit.

Aș dori să aveți încredere în insuflarea dumnezeiască a cărții *Apocalipsei*. Să nu vă întrebați dacă este așa sau altfel. Veți spune în fiecare moment: Aceasta este cartea lui Dumnezeu. Evenimentele descrise în ea sunt descoperite de Dumnezeu! Ar mai trebui încă, împreună cu credința în inspirația dumnezeiască a cuvântului lui Dumnezeu, să avem și o atenție neîmpărțită, ca să putem înțelege ceea ce se spune, ca să nu ajungem să ascultăm și să înțelegem ceva diferit sau cu totul altceva.

Prin această scurtă introducere, venim acum, iubiții mei, la tema noastră principală.

(Secțiunea aceasta, a celui dintâi capitol, se continuă la pagina întâi a Omiliei 79)

Ne aflăm la capitolul al paisprezecelea al *Apocalipsei*, la versetul 6. „Și am văzut apoi alt înger, care zbura în mijlocul cerului, având să binevestească Evanghelia veșnică celor ce locuiesc pe pământ și la tot neamul și seminția și limba și poporul, zicând cu glas puternic: Temeți-vă de Dumnezeu și dați Lui slavă, că a venit ceasul judecății Lui, și vă închinați Celui Ce a făcut cerul și pământul și marea și izvoarele apelor”².

După acel *intermezzo* care a fost inserat mai sus, al Mielului care stătea și care era înconjurat de cei o sută patruzeci și patru

² *Apocalipsa* 14, 6-7. Menționez că citatele biblice, cuprinse în acest volum, au urmat, în mare, ediția curentă sinodală a Bibliei Ortodoxe, însă am folosit și ediția Bibliei din 1914, și ediția Noului Testament bilingv, editat de Mănăstirea Vatoped, Muntele Athos, 2022, precum și (re)traduceri punctuale ale unor pasaje sau cuvinte din versetele biblice, acolo unde comentariile arhim. Athanasie revendicau o mai mare acrivie a traducerii românești față de textul original al Sfintei Scripturi (n. tr.).

de mii de credincioși aferosiți, Sfântul Ioan Evanghelistul revine, iubii mei, la continuarea imaginilor întristătoare ale istoriei omenirii și a Bisericii.

Desigur, după prezența Antihristului, imediat după – subliniez acest lucru, și vi l-am mai spus de două-trei ori până acum –, nu mai intervine nimic. După Antihrist, imediat după aceea vine Hristos, Care nu va veni ca Izbăvitor, ci ca Judecător. Astfel, de-aici înainte, capitoarele care sunt menționate mai jos sunt acoperite de pregătirea Judecății și se încheie cu Judecata din urmă, care coincide totdeauna cu A Doua Venire a lui Hristos.

Atunci când spunem Judecată, înțelegem restaurarea dreptății și a adevărului în persoana dreptilor și a adevăraților creștini, precum și pedepsirea nedreptății și a minciunii, a falsului în persoana oamenilor neevlavioși, și nedrepți, și necredincioși.

După cum înaintea Antihristului avem vremurile acțiunii antihriștilor parțiali, tot așa și înainte de Judecata finală avem judecata parțială a istoriei. Așa cum avem mulți antihriști, tot așa avem și multe judecăți ale lui Hristos. Această judecată parțială a istoriei nu este nimic altceva decât însăși intervenția lui Hristos Judecătorul în evenimentele particulare ale istoriei. Întocmai așa cum vedem că intervine Dumnezeu în istoria lui Israel pe toată lungimea existenței ei, în acest fel Dumnezeu intervine totdeauna în cadrul istoriei ca să creeze aceste judecăți parțiale sau particulare³.

Aceste intervenții ale lui Dumnezeu au un caracter pedagogic sau unul pedepsitor, potrivit cu modul în care va judeca Dumnezeu. Însă Judecata finală nu va avea un caracter pedagogic, ci doar un caracter pedepsitor în mod exclusiv.

³ Pentru o mai bună înțelegere a ceea ce înseamnă judecată parțială sau particulară, amintim aici faptul că termenul „judecată”, în grecește *krisis* (κρίσις), a fost oarecum înlocuit în limbajul nostru comun prin „criză”, care nu este altceva decât un neologism calchiat din grecescul *krisis* (κρίσις); așadar cuvântul „criză” înseamnă tot „judecată”, însă, fiind mai abstract, nu-l mai duce pe om cu gândul la „judecata lui Dumnezeu” (n. nr.).

Pe baza acestora pe care vi le-am spus, observăm faptul că, înainte de Judecata finală, deja judecata se lucrează, judecata se săvârșește; așa cum și înainte de venirea Antihristului, Antihristul lucrează și activează. Aceasta, faptul că deja judecata se săvârșește, se vede din multe pasaje ale Sfintei Scripturi. Constituie o taină felul cum Dumnezeu intervine în cadrul istoriei și o judecă. Și în mod foarte firesc acest lucru este cu totul limpede în ochii celor credincioși, însă necredincioșilor probabil că nu le este vădit; sau, mai bine zis, li se vedește, dar nu vor niciodată să explice fenomenul în mod teologic, ci îl explică după alte criterii, acelea pe care le oferă filosofia lumească a istoriei. Prin prisma acestor criterii filosofice ei judecă rezultatele istoriei.

Spre exemplu, de ce am învins noi în 1940? De ce a pierdut, de ce a fost învinsă Germania în Al Doilea Război Mondial? Aceste „*de ce-uri*” ale istoriei istoricii nu le interpretează niciodată în mod teologic; ei se străduiesc să facă o interpretare filosofică a istoriei, însă nu și una teologică. Spre pildă, cum ar putea fi explicată victoria grecilor împotriva a două imperii, a Italiei și a Germaniei? Poate fi explicată printr-o varietate de teorii, fie materialiste, fie economice – desigur, materialistă este și aceasta –, aici însă cel mai important lucru este acum faptul că aceste teorii sunt confirmate pe dos. Ar trebui, pe baza acestor teorii, să fi câștigat și Germania, și Italia, însă întrucât apar alți factori s-a întâmplat invers. Dar care sunt acești factori care, în cele din urmă, oferă victoria Greciei? Aceștia interpretează lucrurile fie materialist, fie idealist, luați-o cum doriți, dar problema este aceea că nu se recunoaște faptul că Dumnezeu intervine în cadrul istoriei. Pentru creștini avem judecățile particulare (parțiale) ale istoriei, după cum le spune Dumnezeu evreilor: „Voi nu Mă ascultați; vă voi preda în mâinile babilonienilor; însă Eu îi voi pedepsi apoi pe babilonieni”⁴. Astfel distrugerea Babilonului, ca o erminie a istoriei, poate fi interpretată de fiecare,

---

⁴ Cf. *Iezechiel* 30, 25-26.

oricum dorește el; dar interpretarea corectă este aceea că Dumnezeu i-a pedepsit pe babilonieni, pentru că aceia la rândul lor îi pedepsiseră pe evrei; dar și evreii fuseseră pedepsiți de babilonieni, întrucât încălcaseră poruncile lui Dumnezeu. Așadar, vedem o complexitate, o încălceală am putea spune, în cadrul istoriei.

Pe acestea toate noi nu putem să le distingem; noi distingem numai ceea ce ne descoperă Dumnezeu. Putem să înțelegem numai anumite lucruri, atunci când acceptăm erminia teologică a istoriei, iar nu interpretarea filosofică. Încă, în cadrul istoriei se întâmplă multe lucruri inexplicabile; acestea se vor explica deplin în Împărăția lui Dumnezeu, iar credincioșii vor vedea lucrările lui Dumnezeu, fie și *aposteriori*, ca o imagine, așa cum proiectăm astăzi un film cu evenimentele războiului din 1940-1941 și vom sta pe un scaun ca să le vedem pe toate acestea fără griji. Astfel, atunci cei credincioși în Împărăția lui Dumnezeu vor recunoaște înțelegciunea și dragostea Lui și-L vor slăvi.

Dar să vedem și anumite pasaje din Sfânta Scriptură, legate de felul cum intervine Dumnezeu și judecă la un anumit moment istoria, pentru că Judecata finală se va face în vremurile eshatologice.

Sfântul Apostol Pavel în *Epistola întâi către Corinteni* (11, 32) scrie: „Dar, fiind judecați de Domnul, suntem pedepsiți, ca să nu fim osândiți împreună cu lumea”. A, prin urmare, Dumnezeu intervine în viața credincioșilor? Da. Cum intervine? Intervine, atunci când prin vreun păcat pe care-l facem, vine să ne pedepsească în mod pedagogic, ne face nouă judecată, adică tribunal și, prin judecata pe care ne-o face, ne pedepsește. Așadar, Apostolul Pavel zice: Fiind judecați de Domnul, suntem pedepsiți (în mod pedagogic), ca să nu fim osândiți împreună cu lumea, la Judecata finală, care este osânditoare. Ați înțeles?

Încă mai zice Sfântul Ioan Evanghelistul: „Cel ce crede în El – în Iisus Hristos – nu este judecat, iar cel ce nu crede a și

fost judecat”⁵. Cum „a și fost judecat”, dacă Judecata se va face în vremurile eshatologice? Avem același înțeles aici, cu ceea ce spunem: „Și precum ați auzit că vine antihrist, iar acum mulți antihriști s-au arătat”⁶. Este exact aceeași idee, de aceea am și luat în paralel tema Antihristului cu antihriștii și tema Judecății cu judecățile particulare (parțiale).

Și continuă Sfântul Ioan Evanghelistul: „Iar aceasta este judecata, că Lumina a venit în lume și oamenii au iubit întunericul mai mult decât Lumina”⁷. Și consemnează Sfântul Evanghelist Ioan cuvântul lui Hristos: „Acum este judecata acestei lumi; acum stăpânitorul lumii acesteia va fi aruncat afară”⁸. Acest „acum” este acea noapte în care Domnul Se afla în Grădina Ghetisimani, iar în ziua următoare urma să fie răstignit pe cruce. *Acum*, zice, *acum*, *acum este judecata acestei lumi*. Fiți cu luare-aminte, nu *a lumii*, ci *judecata acestei lumi*. *Acum, stăpânitorul lumii acesteia...* Cine este „stăpânitorul lumii acesteia”? Este diavolul care *va fi judecat*. Prin urmare, diavolul a fost deja judecat prin Răstignirea lui Iisus Hristos, însă ultima osândire va fi aceea pe care se va pune pecetea Judecății din Urmă.

Nu mergeți prea departe, iubiții mei; pentru un om care moare, pentru acela Judecata s-a sfârșit; el a fost judecat! Evanghelistul Ioan ne spune că cel credincios „la judecată nu va veni, ci s-a mutat de la moarte la viață”⁹, din această viață merge în cea veșnică, fără să mai vină la judecată, la osândire. El nu mai vine la Judecată; deloc, nimic! Așadar, vedeți cum lucrează Judecata în cadrul istoriei?

Cu toate acestea, Sfântul Ioan Evanghelistul acum în *Apocalipsă* ne dă o imagine – aceea pe care v-am citit-o –, anume pregătirea de dinaintea Judecății, care se prelungește până la vărsa-

---

⁵ Ioan 3, 18.

⁶ I Ioan 2, 18.

⁷ Ioan 3, 19.

⁸ Ioan 12, 31.

⁹ Ioan 5, 24.

rea celor șapte cupe, care este o serie de plăgi, ce sunt și ultimele din cadrul istoriei. Poate vă amintiți că am avut alte două *heptade* (grupe de câte șapte); acum avem ultima *heptadă*. Desigur că acest fapt nu înseamnă că se termină una, din punct de vedere istoric, pentru ca să înceapă alta și după aceea cealaltă. Vă amintiți că v-am spus că cele trei *heptade* lucrează în paralel, atunci când am discutat despre modul cum vom interpreta cartea *Apocalipsei*. Ar trebui să luăm evenimentele pe o linie dreaptă a timpului sau pe una elicoidală – vă amintiți modul erminiei – așadar, avem repetiție și iar repetiție. Prin urmare, prima plagă a primei *heptade*, prima plagă a celei de-a doua *heptade* și prima plagă a celei de-a treia *heptade*, în realitate este o singură plagă, care continuă să acopere, de-a lungul veacurilor, toate laturile, pliurile ei, până în vremurile eshatologice. Așadar, rămâne să vedem plăgile celor șapte *cupe*, care vor fi, așa cum am spus, deja ultima fază a fiecăreia dintre plăgi.

Îngerul pe care îl vede Sfântul Ioan Evanghelistul este un înger nou, adică se arată pentru prima dată cadrul avanscenei. Nu are vreo legătură cu aparițiile îngerilor anteriori, pentru că zice „am văzut apoi alt înger, care zbura în mijlocul cerului” și cele ce urmează a fi relatate în continuare.

Îngerul zbura „în mijlocul cerului”. Aceasta arată că mesajul lui ar trebui să fie perceput de toți locuitorii pământului. Aceasta vrea să spună „mijlocul cerului”, anume că este în centrul cerului. „Mijlocul cerului” este centul cerului. Așadar, avem aici o percepție a îngerului optico-acustică, adică îl vedem și îl auzim. Fiți atenți, nu este un înger, aceasta este o imagine! Veți vedea aceasta în continuare.

Această prezență optico-acustică a Evangheliei – pentru că îngerul ține Evanghelia – nu este nimic altceva decât prezența Evangheliei ca absolut necesară și înseamnă faptul că trebuie să fie trimiși oamenii să propovăduiască, iar lumea trebuie să-i vadă și să-i asculte. Este ceea ce întreabă Apostolul Pavel: „Și

cum vor crede în Acela de Care n-au auzit? Și cum vor auzi, fără propovăduitor?”¹⁰. Cum vor auzi dacă nu va merge cineva să le propovăduiască, să-l vadă și în mod firesc să-l audă? Aceasta arată faptul că Evanghelia se va mișca înspre toate direcțiile pământului nostru, prin apostoli, misionari creștini, pentru a o primi și asuma toți oamenii. Aceasta vrea să spună prin faptul că îngerul este „în mijlocul cerului”; îl văd toți, sau, mai bine zis, toți văd Evanghelia, o aud toți! Fiți cu luare-aminte la acest punct, are o deosebită importanță!

Îngerul ține „Evanghelia veșnică”, așa cum spune Sfântul Ioan Evanghelistul aici. Ea este „veșnică” fără ca vreodată să se învechească, și care celor ce cred le dăruiește viață veșnică. Are o autoritate veșnică, dă o veste îmbucurătoare, vestea cea bună, anume că voile lui Dumnezeu sunt puse în lucrare, adică vine mântuirea celor credincioși prin Judecata Universală a Domnului.

În consecință, este, așa cum spune Sfântul Andrei al Cezareei, „Evanghelia veșnică aceasta, care din veci a fost hărăzită de Dumnezeu”¹¹ ca să fie aceasta. De aceea se și numește „Evanghelia veșnică”.

Înfățișarea vedeniei, prin acest înger care zboară „în mijlocul cerului” și ține „Evanghelia veșnică”, arată mai înainte de orice nevoia de pocăință, pentru aceia care au auzit Evanghelia. Evanghelia a fost propovăduită, iubiții mei, la toate neamurile, la toate popoarele – vom vedea aceasta în continuare, așa cum spune Sfântul Ioan Evanghelistul, „la tot poporul, la toată seminția, la toată limba”. Trebuie ca acolo unde a fost propovăduită Evanghelia să fie propovăduită din nou, ca o propovăduire a pocăinței și a întoarcerii, și la cei care nu a fost propovăduită ar trebui să se audă, pentru a fi dată o mărturie.

Iată cum spune acest lucru Mântuitorul (*Matei 24, 14*): „Și se va propovădui această Evanghelie a împărăției în toată lumea

¹⁰ *Romani 10, 14.*

¹¹ Sf. ANDREI AL CEZAREEI, *Tălcuire la Apocalipsa Apostolului și Evanghelistului Ioan Theologul*, PG 106, cuv. al XIV-lea, cap. 40, Athena, 2001, p. 344D.

spre mărturie la toate neamurile – anume că s-a propovăduit și totuși oamenii au rămas necredincioși, aceia care probabil vor rămâne necredincioși, *n. pr. Ath.*¹² –; și atunci va veni sfârșitul”. Prin urmare, evanghelizarea lumii este un semn al sfârșitului.

Iubiții mei, fiți atenți la acest aspect: Atunci când se va propovădui Evanghelia la întreaga lume în general, atunci va veni și sfârșitul. Domnul a grăit „mergeți și învățați toate neamurile” și celelalte, iar acum zice că propovăduirea Evangheliei este un semn al sfârșitului. Doresc să rețineți acest lucru. Și acum aici, în textul său, Sfântul Evanghelist Ioan se referă la Judecată, pentru a pregăti A Doua Venire a lui Hristos.

Astăzi Evanghelia s-a propovăduit pretutindeni?

Am putea să spunem că acest fapt este dovedit de sutele de limbi în care a fost tradusă. Evanghelia, iubiții mei, a fost tradusă în sute de limbi, iar dacă vorbim și despre dialecte, atunci vom spune că Sfânta Scriptură a fost tradusă în o mie patru sute de limbi și dialecte! Aceasta arată că în fond Evanghelia s-a propovăduit. Poate că-mi veți spune: „Dar numai unul din patru miliarde (o pătrime¹³) din populația pământului sunt creștini”. Deschideți un catalog al limbilor în care este tradusă Sfânta Scriptură (există o carte, *Catalogul limbilor*, care ia câte un fragment, și are o mostră de scriere din Scriptură), să vedeți în câte dialecte, numai în limba chineză, a fost tradusă Evanghelia. Sunt aproximativ douăzeci-douăzeci și cinci de dialecte!

Cu siguranță, în China, unde sunt un miliard și ceva de oameni (1, 439 miliarde acum, *n. tr.*), aceștia nu sunt creștini. În mod cert, dar Evanghelia s-a propovăduit. S-a propovăduit, pentru că atunci ce noimă sau înțeles ar mai avea traducerea Evangheliei? A fost tradusă, dar nu a fost primită!

Aici se cuvine să fie făcute o precizare și o distincție. „Se va propovădui Evanghelia”, dar nu „va fi crezută Evanghelia”. Vă rog

¹² Nota părintelui Athanasie.

¹³ Raportul este valabil și astăzi, chiar dacă populația actuală a lumii este de aproximativ opt miliarde de locuitori (*n. tr.*).

să fiți atenți la acest punct. De altfel, această frază a Mântuitorului, anume că „se va propovădui această Evangheliie spre mărturie la toate neamurile”, înseamnă că propovăduirea Evangheliei va fi ca un martor la ziua Judecării. Și mărturia este că nu va putea nimeni să zică „Doamne, nu am știut, nu am auzit niciodată nimic”, pentru că Evanghelia a ajuns în urechile noastre, a fost tradusă. Am luat-o însă noi s-o citim? Așadar, nu înseamnă că semnul sfârșitului va fi atunci când toți locuitorii pământului vor deveni creștini. Nu așteptați ca și celelalte miliarde de oameni să devină creștini; nu vor deveni! „Credința nu este a tuturor”¹⁴; Evanghelia va fi doar propovăduită. Și mai mult chiar, Domnul S-a întrebat dacă va afla credință pe pământ, atunci când va veni iarăși¹⁵. Nu o va mai afla nici la acelea care se numesc popoare creștine. Nici la acelea!

Și care este conținutul evanghelizării neamurilor? Îngerul, aici, zboară în mijlocul cerului, așadar este evident, este în spațiul public, nu este ascuns, iar aceasta arată faptul că propovăduirea Evangheliei este oferită înspre fiecare în chip vădit, iar nu pe ascuns. Așadar, acest înger strigă cu glas puternic și zice:

Mai întâi: „Temeți-vă de Domnul”. Primul punct este frica de Dumnezeu, care conduce la credință adâncă. Această frică, care va naște credința, va produce în om evitarea păcatului și ținerea poruncilor. Este într-un anume fel o reluare a propovăduirii, a mesajului Sfântului Ioan Botezătorul și al Domnului, care ziceau: „Pocăiți-vă că s-a apropiat împărăția cerurilor”¹⁶. Acest „temeți-vă de Domnul” vrea să spună, cutremurați-vă, simțiți înăuntrul vostru schimbarea întoarcerii, pocăiți-vă, întoarceți-vă înapoi la Dumnezeu. De altfel, mesajul „temeți-vă de Domnul” este și pentru închinătorii la idoli. Dacă veți citi cartea *Faptele Apostolilor*, veți vedea că Apostolii au propovăduit Evanghe-

¹⁴ II Tesaloniceni 3, 2.

¹⁵ Luca 18, 8.

¹⁶ Matei 3, 2; 4, 17.

lia având drept punct central pe tema: „Temeți-vă de Domnul, întoarceți-vă înapoi”¹⁷.

Al doilea punct al îndemnului îngerului este: „Dați slavă Lui”. Scopul pocăinței voastre și al punerii în lucrare a Evangheliei este slăvirea lui Dumnezeu, Căruia Îi și aparține în exclusivitate. Doar Lui I se cuvine slava și nimănui altcuiva. Numai lui Dumnezeu!

Al treilea punct este acesta: „Închinați-vă Celui Ce a făcut cerul și pământul și marea și izvoarele apelor”. Acest „închinați-vă numai lui Dumnezeu” face limpede pricina închinării exclusive, așadar, pentru că „Acesta este Ziditorul a toate, al universului, al creației. Prin urmare, nu vă închinați zidirii, ci Ziditorului; zidirea este creatură. Nici Antihristului să nu vă închinați, care-și va pune chipul său pentru a fi închinat”. Este o reamintire a primei porunci a Decalogului: „Domnului Dumnezeului tău să te închini și Lui singur să-I slujești”¹⁸.

Iubiții mei, Părinții Bisericii noastre spun următoarele: Acele zile vor fi atât de groaznice, încât acela care fie și numai Îl va mărturisi pe Iisus Hristos ca Dumnezeu, fără ca să mai țină poruncile lui Hristos, se va mântui! Spune aceasta un mare nevoitor. Și altă dată v-am mai spus aceasta! Atunci când v-am vorbit despre Antihrist, v-am făcut portretul lui, trăsăturile lui specifice, iar acestea sunt multe. Unul dintre puncte este și acesta pe care am să vi-l spun acum:

Demult, în pustia Egiptului, în Egiptul de Sus, trăiau mari nevoitori, și a fost pusă o întrebare unuia dintre acești nevoitori: „*Gheronda*, noi facem multă nevoie, trăim așa cum trăim, după noi ce se va întâmpla? Oamenii vor trăi în același fel?”. Iar acela a răspuns: „Nu. Odată cu trecerea timpului, oamenii vor face jumătate din lucrarea pe care am făcut-o noi!”.

Și cu adevărat nevoiea lor era una neobișnuit de aspră. Dacă citiți despre modul în care trăiau nevoitorii în pustie, veți

¹⁷ *Faptele Apostolilor* 3, 19; 14, 15; 26, 18 și 20.

¹⁸ *Matei* 4, 10.

înțelege faptul că noi nici pe departe nu vom putea să-i urmăm! Gândiți-vă numai – fac o paranteză aici – la faptul că Sfântul Simeon Noul Theolog, care a viețuit în secolul al X-lea, le zicea monahilor săi, din mănăstirea sa, care era aproape de Constantinopol: „Nu putem. Noi nu putem să viețuim și nici nu viețuim așa cum viețuiau Sfântul Antonie cel Mare și mării nevoitori; dar nici măcar puțin nu putem?”. Aceste lucruri le grăia Sfântul Simeon monahilor săi, în secolul al X-lea! Ce am putea spune astăzi în secolul al XX-lea¹⁹!... Luați aminte la acest fapt! Așadar, bătrânul nevoitor a continuat zicând: „Jumătate de lucrare vor face atunci nevoitorii, jumătate din aceea pe care o facem noi. Iar cei ce vor veni după aceia, nu vor avea deloc lucrare, decât numai credință vor avea, vor mărturisi doar credință; însă aceia care vor mărturisi credință în Hristos vor fi mai presus de noi!”²⁰. Iar aceasta, întrucât vor fi atât de înfricoșate acele zile, încât nu va mai exista, iubii mei, loc de lucrare, dar și numai pentru că Îl vei mărturisi pe Hristos, vei trece printr-un martiriu groaznic.

Observați, prin urmare, faptul că aici avem o reamintire a primei porunci a Decalogului, anume că numai lui Dumnezeu să I ne închinăm și doar Lui să-I slujim; iar nu idolilor. Reamintirea

¹⁹ Și cu atât mai mul astăzi în secolul al XXI-lea, când asistăm la modificarea genetică a hranei, la otrăvirea chimică a solului, apei și a aerului, la creșterea alarmantă a radiațiilor, care toate slăbesc rezistența organismului uman într-o măsură foarte mare. În aceste condiții asceza trebuie făcută cu un deosebit discernământ (*n. tr.*).

²⁰ Nu există o trimitere la autorul acestei apoftegme. Presupunem însă că este vorba despre o prorocie a avvei Ishirion, menționată în *Patericul Egiptean*, de altfel este și singurul cuvânt păstrat de la acest mare nevoitor: „Frații părinți ai Schitului au prorocit pentru neamul cel de pe urmă. Ce am lucrat noi?, ziceau ei. Și răspunzând unul din ei, mare cu viața și cu numele, avva Ishirion, a zis: Noi poruncile lui Dumnezeu le-am împlinit. Și răspunzând frații au zis: dar cei după noi, oare ce vor face? Și a zis: vor să vină la jumătatea lucrului nostru. Și au zis frații: dar cei după dânșii? A zis avva Ishirion: nu au nicidecum lucru cei ai neamului și rândului aceluia, ci va să le vină lor ispită. Și cei ce se vor afla lămurii [întru credință] în vremea aceea, mai mari și decât noi și decât părinții noștri se vor afla”. De asemenea, se poate observa încă de pe acum că afirmarea Dumnezeirii lui Hristos și în consecință a unicității mântuirii întru El reprezintă gestul care stărnește cea mai vehementă reacție de împotrivire în rândul anticreștinilor și al ateorilor de toate nuanțele, care guvernează destinele oamenilor, inclusiv în țările creștine (*n. tr.*).

primei porunci se face ca să cunoaștem faptul că nu mai rămâne decât un punct, adică faptul de a rămâne cineva credincios în Adevăratul Dumnezeu. Nimic altceva! Atât vor fi de înfricoșate acele zile! Vedem și noi aici acest lucru în ultimii douăzeci de ani! Poate va ieși și vreo statistică în acest sens. Îngăduiți-mi să spun că lucruri pe care noi le spuneam cu o anumită exigență în urmă cu douăzeci de ani, acum nu le mai putem spune cu aceeași exigență²¹. Nu putem; oamenii se schimbă continuu. Nu faptul că încălcăm canoanele Bisericii noastre – să ne păzească Dumnezeu! –, ci observăm faptul că oamenii deja nu mai pot să aplice cu foarte multă acrivie ceea ce spune cuvântul lui Dumnezeu. Și sunt oameni credincioși, își doresc să aplice cuvântul, dar nu o mai pot face în toată adâncimea și mărimea lui! Și continuăm:

Al patrulea: Îngerul a mai spus „că a venit ceasul judecății Lui”; adică a venit sfârșitul, ceasul judecății. Dincolo de acest sfârșit, dincolo de acest ceas al Judecății, nu va exista nici pocăință, nici evanghelizare, ci judecare, care va conduce fie la Viața veșnică, fie la iadul veșnic.

Aici trebuie consemnat ceva foarte important, și vă rog să fiți atenți la acest aspect. Este vorba despre aceia care se arată de-a lungul timpului – aceștia sunt desigur eretici – și prevestesc sfârșitul și Judecata lui Dumnezeu, și spun că sfârșitul a venit, că se apropie Judecata lui Dumnezeu. Acest sfârșit ei îl văd fie ca unul natural, fie ca pe o catastrofă nucleară sau încă Judecata lui Dumnezeu o cred ca fiind o distrugere a celor necredincioși și o desfătare materială a credincioșilor, într-un mod hiliast²²,

²¹ Pentru o mai exactă încadrare temporară, amintim că părintele Athanasie își ținea cateheza de față spre finele anului 1982. Astăzi, din păcate, lucrurile sunt mult mai grave. Se observă la o simplă privire, nu mai este cazul să oferim alte detalii (*n. tr.*).

²² Hiliasmul (milenaarismul) este credința greșită, conform căreia Iisus Hristos va veni din nou pe pământ ca să înființeze o împărăție de o mie de ani a păcii, bucuriei și desfătării. După o primă înviere a dreptilor, Iisus Hristos va întemeia această împărăție pământească, sensibilă, vizibilă, domnind cu dreptii o mie de ani. După aceasta va urma sfârșitul lumii, învierea generală și Judecata de pe Urmă, când cei păcătoși vor fi nimiciți (*n. tr.*).

așadar, că așteptăm un pământ plin de bunătăți ca să ne desfătăm de acestea! Cu toate acestea, fie că această erminie există potrivit modului hiliast de înțelegere, fie după modul penticostal, după modul (neo)protestant, atunci când sunt fixate datări, și se afirmă că „va veni la cutare dată Hristos”, și „așa va fi când va veni”, și aceasta, și cealaltă, aceste lucruri nu se adevăresc, nu se confirmă. Și este firesc. Nu se adevăresc, ci sunt dezmințite de aceia care declară oficial sfârșitul lumii! Vă amintiți de câte ori ziarele au menționat anunțuri despre un astfel de sfârșit al lumii?!

Iubiții mei, toate acestea sunt meșteșugiri diavolești, sunt ter-tipuri drăcești, pe care le spune diavolul tocmai pentru a fi ironizată autentică propovăduire creștină și să-i întoarcă pe oameni de la hotărârea de a se pocăi în fața lui Dumnezeu. Din acest motiv spune diavolul aceste lucruri, pentru a lua în răs propovăduirea Evangheliei! „Ei, dar dacă nu a venit...”, ehei, nu va mai veni Hristos. Așadar, a fost dezmințită, a fost dezmințită și această dată!”. Și se face astfel o ironizare a Evangheliei. Aceasta este o propovăduire drăcească!

„Și un al doilea înger a venit, zicând: A căzut, a căzut Babilonul, cetatea cea mare, care a adăpat toate neamurile din vinul mânecii curviei sale”²³. Al doilea înger îl urmează pe primul, în mijlocul cerului, se înțelege.

Aici avem o veste îmbucurătoare, anume că, în sfârșit, Babilonul a căzut, dar în același timp este neplăcută și îngrozitoare această veste, pentru că atunci când cade Babilonul va trage după sine toate neamurile în catastrofă.

Cine este însă „Babilonul”?

Astăzi nu mai există cetatea Babilonului; este cunoscut faptul că Babilonul a fost distrus. Se cuvine menționat faptul că Babilonul a fost distrus în secolul al VI-lea î.Hr., de către perși care au pătruns în cetate și, într-o singură noapte, cetatea a suferit o uriașă stricăciune și apoi a fost distrusă definitiv. Alexandru cel

²³ *Apocalipsa* 14, 8.

Mare, atunci când a trecut pe acolo, spun istoricii, oamenii i-au vorbit despre Babilon și despre Ninive și i-au arătat ruinele, și ale cetății Ninive, și ale cetății Babilonului. Deja nu mai exista nimic acolo, iubiții mei. Auziți? Nu exista nimic! Așadar, și Ninive – acea mare cetate, care și aceasta constituie un simbol, pentru că acolo a propovăduit prorocul Iona – și Babilonul de-acum nu mai există, deja din Antichitate nu mai exista. Așadar, cum de este menționat aici Babilonul? Ce înseamnă „Babilonul”?

„Babilonul” reprezintă puterile potrivnice lui Dumnezeu, pentru că în epoca lui a existat cu adevărat în calitate de cetate care s-a împotrivit voii lui Dumnezeu. Vă amintesc, nu numai ceea ce a făcut mai-marele bucătarilor lui Nabucodonosor, care a jefuit templul lui Dumnezeu și i-a dat foc, însă vă amintesc și de acel păcat pe care Babilonul l-a impus popoarelor și neamurilor din epoca lui, anume de a se închina chipului de aur al zeului Marduk – al zeului protector al Babilonului –, iar după alții chiar al lui Nabucodonosor. La acea poruncă păcătoasă nu s-au supus și nu s-au închinat chipului de aur acei trei tineri, menționați în cartea prorocului Daniil, care din pricina acelei încălcări a poruncii au fost aruncați în cuptorul cel cu foc²⁴. Ca să vă faceți o imagine, ce a fost Babilonul, vă pot spune că a fost acea cetate care a slujit cezarolatrici, a slujit la divinizarea omului. Astfel cetatea rămâne simbolul puterilor potrivnice lui Dumnezeu!

Scriitorul Aretha zice: „Și cine este Babilonul? Nu este altceva decât această lume căzută”²⁵. În consecință, Babilonul este simbolul lumii stricăcioase, al aceleia care a apostaziat de la Dumnezeu și care va trece, se va sfârși.

Încă Babilon, după cum știți, înseamnă „confuzie”. Zicem *babilonie*, atunci când există confuzie, iar oamenii nu se pot pune de acord și să se înțeleagă unul cu altul. Ne spune aceasta Sfânta

---

²⁴ Cf. Daniil 3.

²⁵ Citare liberă.

Scriptură, cartea *Facerii*, faptul că acest nume a fost dat, întrucât acolo s-a făcut amestecarea, confuzia limbilor în timpul acelei cunoscute construcții a turnului Babel²⁶.

Și Antim al Ierusalimului – la fel ca și Sfântul Andrei al Cezareei – scrie: „Iar Babilon, confuzie se tâlcuiește, și în acest mod este arătată lumea prezentă, de aceea și este numit cetate mare”²⁷, întrucât întreaga lume este mare foarte.

Atunci urmașii lui Noe au încercat să zidească acel turn ca să ajungă până la nori, până la cer, ca un semn de pomenire al lor, când se vor răspândi în întreaga lume. Oarecând aceștia au pornit dintr-un anumit punct. Fiți atenți la ceea ce vă spun! Au pornit din acel loc, din acea cetate care s-a numit mai târziu Babilon, deoarece s-a făcut acolo amestecarea limbilor. Acel turn era amintirea lor, amintirea materială a unității popoarelor²⁸. Fiți atenți, a fost simbolul – simbolul material – unității popoarelor. A fost întocmai precum se întâmplă astăzi, când căutăm uniri ale popoarelor, prin afaceri și acorduri politice sau comerciale, avem prin urmare puncte și semne materiale ale unității popoarelor. Vom avea chiar și o singură limbă, europeană – dacă ar fi să presupunem că mâine nu vom mai vorbi limba greacă (sau limba română *n. tr.*) – pentru că și acest lucru este în program, după cum se spune, și aceasta se va întâmpla în numele „Paneuropei”! Planul acesta nu este unul nou. Deschideți, vă rog, *Marea Enciclopedie Greacă* (a lui Pysos) – cred că la articolul „Europa”, nu-mi amintesc exact în acest moment – să vedeți că planul pentru o „Paneuropă” este din secolul al XIX-lea, nu este un plan nou.

²⁶ *Facerea* 11, 9.

²⁷ Sf. ANDREI AL CEZAREEI, *Tâlcuire la Apocalipsa Apostolului și Evanghelistului Ioan Theologul*, PG 106, cuv. al XIV-lea, cap. 40, Athena, 2001, p. 345A; ANTIM AL IERUSALIMULUI, *Comentariu la Apocalipsă*, fără pagină.

²⁸ Este demn de remarcat aici și faptul că edificiul Parlamentului Uniunii Europene „Louise Weiss”, care a fost terminat pe data de 14 decembrie 1999, pare neterminat și este asemuit cu turnul Babel, imagine cunoscută din tabloul lui Pieter Brueghel cel Bătrân, pictat în anul 1563 (*n. tr.*).

Încă mai știți că a fost consacrată acea limbă, *Esperanto*, aceeași limbă moartă, ca oamenii să se înțeleagă între ei prin intermediul său, întrucât se crede că limba maternă îi împiedică pe oameni să dobândească unitatea. Așadar, dacă vom avea o limbă comună – sau un calendar comun – acesta este un lucru deja actual –, vom avea unitate? Fiți atenți, cât de nerozi suntem! Aici în Grecia avem o limbă comună, limba greacă, avem un calendar comun, și totuși ne mâncăm unii pe alții; în toate epocile ne-am mâncat unii pe alții! De ce ne mâncăm unii pe alții? Pur și simplu, din pricină că ne lipsește dragostea. Aici, în una și aceeași casă, ne mâncăm unii pe alți pentru că ne lipsește dragostea; calendarul este de vină? Limba este de vină? Nimic nu este de vină; ne lipsește dragostea; lipsește Duhul lui Dumnezeu; nu există Duhul lui Dumnezeu!

Așadar, vedem că, în epoca în care s-a zidit Babilonul, oamenii au vrut să construiască o amintire materială a unității popoarelor, care urmau să meargă departe, în tot pământul. Același lucru facem și noi astăzi; construim aceste semne de amintire materiale: limbă comună, calendar comun, relații comerciale. Relații politice între țări. Vedeți? Nu numai noi, grecii. Fiți atenți! Nu numai noi, grecii, ci toate popoarele se mișcă de la Răsărit la Apus și de la Apus la Răsărit, doar pentru a avea uniuni de acest fel. Nenorocirea pentru noi însă este aceea că, așa cum s-a făcut atunci confuzie, tot așa se face și astăzi. Există confuzie, amestecare. Toată această construcție se numește Babilon. În acest înțeles acum vine îngerul să spună: „A căzut, a căzut Babilonul!” Și se va dovedi, precum atunci la construcția turnului, că în zadar s-au ostenit; și atunci, la sfârșitul istoriei, oamenii vor spune: „Cât de zadarnice au fost toate acestea pe care le-am făcut!” Să spun aceasta printr-un singur cuvânt? „Ce zadarnică a fost această civilizație-cultură”²⁹ tehnică evoluată și dezvolt-

²⁹ Este util să reamintim aici faptul că termenul grecesc *πολιτισμός* înseamnă „civilizație” și „cultură” în același timp (*n. tr.*).

tată! Am mers, am ajuns, am călătorit, ne-am suit în ceruri... Și ce-am folosit?” Aceasta vor spune oamenii la sfârșit: „Ce am folosit din ce-am făcut? În zadar ne-am ostenit!” Va cădea „Babilonul”! Adică, de-acum nu-și va mai avea vreo forță, influență și validitate.

Trebuie să vă mai spun și faptul că în Vechiul Testament se știe că prin „Babilon” este numită, prin personificare, întreaga lume păcătoasă și apostată. În Noul Testament personificarea puterilor potrivnice lui Dumnezeu este reprezentată de Roma, Roma istorică, Roma reală, dar, în calitate de puteri potrivnice lui Dumnezeu, este menționat prin vechea sa numire iarăși „Babilonul”. În Vechiul Testament, așa cum am spus, este Babilonul istoric. Aici în cartea *Apocalipsei*, atunci când Sfântul Ioan Evanghelistul zice: „A căzut, a căzut Babilonul!”, ar fi putut să spună și astfel: „A căzut, a căzut Roma!” Și aceasta era percepția creștinilor din secolul I, dar și a iudeilor din secolul I, anume că noul „Babilon” este Roma. Acum, ce anume este Roma, v-am analizat deja mai devreme, atunci când v-am vorbit despre cezarolatia acestei cetăți și despre ce a provocat ea în lume, precum și despre prigoanele asupra creștinilor pe care le-a făcut.

Prin urmare, va cădea Roma, Roma cea istorică, aceea care există acum? Iubiții mei, Roma este un simbol. Este vorba despre puterile potrivnice lui Dumnezeu, așa cum v-am spus.

Atunci când scrie „a căzut, a căzut ...!”, aceasta, dubla referire, exprimă certitudinea absolută a căderii și a desființării oricărei puteri potrivnice lui Dumnezeu, politice sau spirituale, cu un caracter vădit anticreștin.

Prorocul Ieremia scrie: „Vestiți neamurilor și cunoscut faceți cuvântul Meu și nu-l ascundeți; spuneți: a căzut Babilonul, a fost cu totul alungat Bel (zeul), prădat a fost dezmiardatul Marduk”³⁰. Iar puțin mai jos, în al treilea verset, zice: „Și nu se va mai afla nimeni locuitor în această (cetate), de la om până la dobitoc”.

---

³⁰ *Ieremia* 27, 2 (după Septuaginta).

Iar ceea ce este uimitor este faptul că acestea s-au împlinit foarte exact în cazul Babilonului istoric, așa cum v-am spus mai înainte, fără însă ca prorocia despre această cetate să se fi epuizat, precum și distrugerea Ierusalimului, pe care o prorocște Domnul Hristos, a devenit *tipul* istoric al vremurilor eshatologice. Și, de asemenea, prorocia despre distrugerea Ierusalimului în anul 70 d.Hr. nu s-a epuizat, ci se extinde în vremurile eshatologice în sensul distrugerii lumii din vremurile de pe urmă. Prin urmare, și „Babilonul”, și „Roma” constituie un simbol al lumii stricate și apostate.

Așadar, acest „Babilon” înțeles cu mintea³¹ (inteligibil) „a adăpat toate neamurile din vinul mâniei curviei sale”, așa cum zice Sfântul Ioan Evanghelistul, adică *prin vinul poftei apostaziei sale le-a înrăurit pe toate neamurile*.

Iată ce scrie în acest sens Sfântul Andrei al Cezareei: „Iar prin vinul mâniei curviei nu sunt numite numai nebunia³² venită din închinarea la idoli și ieșirea din minți, depărtarea și înstrăinarea minții de la Dumnezeu, ci și îmbătarea de tot păcatul și de toată patima”³³. „Vinul mâniei” vrea să spună vinul poftei aprinse, iar vinul arată pornirea pe care o are cineva atunci când se îmbată. Despre vin vorbește aici, de aceea și folosește cuvântul „orgie bahică”, de la Bachus (sau Dionysos). Atunci când omul face lucruri nesăbuite și absurde (vedem aceasta, iubii mei, pe întreg mapamondul; oamenii fac lucruri nesăbuite, de la explozii nucleare până la, până la...!), nu se deosebesc de comportamentul

³¹ Termenul grecesc *νοητός* – „inteligibil/duhovnicesc/înțeles cu mintea”, este un cuvânt anevoie de redat cu exactitate în limba română și de aceea poate fi tradus în mod diferit în funcție de context. Termenul face referire, în principal, la realitatea nevăzută și duhovnicească a creației. Aici se poate distinge faptul că termenul *νοητός* se aplică atât Binelui, cât și răului, întrucât și răul, deși nu este un principiu egal cu Binele, are totuși o parte nevăzută, adică inteligibilă, mintală. În ultimă instanță, diavolul este și el o făptură rațională, mintală, care își folosește mintea într-un scop rău (*n. tr.*).

³² Literal: orgia bahică (*n. tr.*).

³³ Sf. ANDREI AL CEZAREEI, *Tălcuire la Apocalipsa Apostolului și Evanghelistului Ioan Theologul*, PG 106, cuv. al XIV-lea, cap. 40, Athena, 2001, p. 345A.

omului beat! Nu se înțelege însă numai aceasta, ci și beția oricărui păcat și a oricărei patimi.

Ceea ce ne impresionează foarte mult este faptul că Babilonul este foarte viu în epoca noastră. Și acest „Babilon” inteligibil (înțeles cu mintea), pe măsură ce se extinde, influențează în mod nefavorabil și în rău întreaga lume. Influențează în mii de moduri, între care cele mai importante dintre acestea sunt mijloacele de telecomunicație, precum televizorul și radioul, dar încă și relațiile economice. Astfel, avem marea comunicare dintre popoare, și în acest fel „Babilonul” cel înțeles cu mintea, prin „vinul mâniei curviei sale”, adică al apostaziei sale, adapă toate neamurile. În acest fel veți vedea cum această așa-zisă civilizație modernă pătrunde până la marginile pământului, până la eschimoși, iubiții mei! Eschimoșii sunt aproape de stricare, de dispariție, din pricina civilizației care a pătruns în zonele lor de baștină. Peste tot se vâra această civilizație a noastră. Și nu este vorba doar despre civilizație în sensul de a avea electricitate, de a avea o elementară înlesnire, este vorba despre o civilizație care vine și în calitate de purtătoare a stricăciunii, a denaturării, a decadenței morale.

Ca un exemplu al acestui „vin” din care se adapă toate neamurile lumii, v-aș mai menționa muzica pop, jazz, și în mod special rock. A înnebunit întreg mapamondul cu această muzică! Mai aducem în discuție și fumatul, pentru că întreaga lume a căpătat această patimă. Nu există colț al lumii unde oamenii să nu fumeze. Vă mai menționez și drogurile aici, care și acestea sunt folosite deja de foarte mulți. Mai vorbim și despre crimă, întrucât toate popoarele încep deja să accepte influența creșterii acestui fenomen în viața lor, precum și despre perversiunile sexuale. Firește, nu lăsăm de-o parte nici noțiunea de libertate, care astăzi nu este decât samavolnicie și anarhie. Iată care este „vinul”, „vinul mâniei curviei”, adică această pornire care se revarsă în toată lumea, și adapă toate neamurile!

Fiți atenți! Atunci când scrie că Babilonul „a adăpat” toate neamurile, este ca și cum această adăpare a plecat dintr-un centru, adică răul să pornească de undeva și să se reverse în toată lumea. Care este acest centru din care se revarsă tot acest rău? Care este centrul acestui „Babilon” inteligibil (înțeles cu mintea)?

Fără ocolișuri, iubiții mei, trebuie spus că: Acest centru este lumea occidentală inclusiv în calitate de zonă geografică, însă, în principal, în calitate de mentalitate. Nu este însă lumea occidentală numai ca loc geografic – pentru că o puteți întâlni și în Japonia, de pildă, care se află în Extremul Orient –, cât în principal ca mentalitate, așadar mentalitatea lumii occidentale, care în esență este mentalitatea grecească. Fiți atenți, în esență aceasta este mentalitatea grecească, grecească antică, care a devenit mentalitate occidentală, și aceasta este aceea care astăzi a adăpat întreaga lume cu stricăciune și apostazie. Acesta este răul! Din acest centru pornește tot răul și se revarsă în toată lumea. Din America și până în Japonia și de la Polul Nord până la Polul Sud, veți vedea că există toate acele lucruri pe care vi le-am menționat mai înainte: Muzica, fumatul, drogurile, samavolnicia, crima, perversiunile sexuale. Unde s-au născut toate acestea? În cadrul mentalității occidentale. Iubiții mei, acesta este „Babilonul” inteligibil.

Și vine acum îngerul să spună „a căzut Babilonul”, așadar, această lume coruptă, decadentă va cădea și se va face o nouă ordine, iar această nouă ordine va fi Împărăția lui Dumnezeu! Hristos va judeca lumea și va aduce o alta, o lume nouă, nu după modul de înțelegere materialist sau protestant. Va fi Împărăția lui Dumnezeu, în care nu va exista nici *mâncare*, nici *băutură*, ci praznicul vederii feței lui Hristos.

(Textul se continuă de la pagina întâi a Omiliei 61)

„Și al treilea înger a urmat lor, strigând cu glas mare: Oricine se închină fiarei și chipului ei și primește semnul ei pe fruntea lui, sau pe mâna lui, și acesta va bea din vinul mâniei lui Dumne-

zeu, cel dres neamestecat, în potirul mâniei Sale, și se va chinui în foc și în pucioasă, înaintea sfinților îngeri și înaintea Mielului. Și fumul chinului lor se suie în veci de veci. Și nu au odihnă nici ziua, nici noaptea cei ce se închină fiarei și chipului ei și oricine primește semnul³⁴ numelui ei”³⁵.

După cum vedeți, urmează al treilea înger, și acesta este „în mijlocul cerului”. Tot așa precum primii doi, și acest al treilea înger se arată „în mijlocul cerului”. Primul ținea Evanghelia, ca să se audă Evanghelia în toată creația; al doilea „în mijlocul cerului” și cu „glas mare” a zis „a căzut, a căzut Babilonul, cetatea cea mare!”, și arată căderea acestei lumi stricate, a lumii apostaziei și a păcatului. Toți acești trei îngeri pregătesc mersul Judecării, adică faptul de a veni Hristos la cea de-a Doua Sa Parusie și să se întâmple Judecata.

Astfel acest al treilea înger cu glas mare zice: „Oricine se închină fiarei și chipului ei și primește semnul ei pe fruntea lui, sau pe mâna lui, și acesta va bea din vinul mâniei lui Dumnezeu, cel dres neamestecat, în potirul mâniei Sale, și se va chinui în foc și în pucioasă, înaintea sfinților îngeri și înaintea Mielului. Și fumul chinului lor se suie în veci de veci. Și nu au odihnă nici ziua, nici noaptea cei ce se închină fiarei și chipului ei și oricine primește semnul numelui Antihristului”.

Prin urmare, vedem, iubiții mei, că vine al treilea înger care cu mare glas preînștiințează despre rezultatul pe care îl va avea împotrivirea oamenilor față de Hristos, iar acesta va fi iadul cel veșnic.

Atunci când a venit Hristos, ne-a dat posibilitatea de a deveni hristofori (în chipul lui Hristos) – așa cum foarte frumos zice Sfântul Ignatie Theoforul – să devenim în chipul lui Dum-

---

³⁴ Termenul original *τό χάραγμα* este tradus puțin mai larg prin „semn”; sensul cuvântului grecesc fiind acela de „crestătură, scrijelitură, zgârietură, marcaj”. Aceasta ar putea trimite, desigur, și la ideea că pentru însemnare s-ar putea recurge și la utilizarea unui fel de implant sub piele. Totuși, potrivit textului Scripturii, se poate afirma faptul că marcajul exterior, trupesc, nu va surveni decât după o lepădare explicită de Hristos (*n. tr.*).

³⁵ *Apocalipsa* 14, 9-11.

nezeu, hristofori! Așa și Antihristul va încerca să-i facă pe oameni să devină adepți ai săi. Așadar, acum vine îngerul să semnaleze această plasare potrivnică a oamenilor, cu amenințarea că îi așteaptă iadul veșnic.

Această preînștiințare are o foarte mare valoare pentru cei ce posedă o percepție elementară a înțelegerii înșelării Antihristului, așa cum are valoare și preînștiințarea cu privire la existența Împărăției lui Dumnezeu și a iadului.

Este ceva cu totul lipsit de noimă, dar și primejdios, așa zice chiar criminal, atunci când ascundem de la ochii și de la urechile oamenilor existența iadului veșnic. Vom vorbi despre Împărăția lui Dumnezeu, vom vorbi despre iadul veșnic. Vom vorbi și despre una, și despre cealaltă; nici numai despre una, nici numai despre cealaltă. Are foarte mare valoare pedagogică și însemnătate această mențiune. Dar să observăm lucrurile la rândul lor.

„...Oricine se închină fiarei”. Aceasta este supunerea față de Antihrist sau față de duhul antihristic.

Dar ce este *chipul fiarei*?

Chipul fiarei, după cum spune scriitorul Aretha, este „petrecerea necuvioasă a vieții”³⁶, modul de viață necuvios al fiecărui om, care ascultă de propovăduirile și de poruncile Antihristului. Adică, așa cum un om credincios este chipul lui Hristos și este chemat să-L urmeze pe Hristos, tot așa și cel necuvios îl va urma pe Antihrist.

Semnul, pecetea, de pe fruntea cuiva descoperă faptul – așa cum spune Sfântul Andrei al Cezareei – că acela îl „propovăduiește cu cuvântul ca Dumnezeu”³⁷ pe Antihrist, că prin gura lui, așadar, prin semnul ce-l are pe fruntea sa, îl mărturisește pe Antihrist drept Dumnezeu. Eu așa spun ceva mai mult: Nu numai

³⁶ ARETHA AL CEZAREEI, *Adunare de tâlcuiri de la diferiți sfinți bărbați la Apocalipsa Apostolului și Evanghelistului Ioan Theologul*, PG 106, cap. 42, Paris, 1863, p. 689A.

³⁷ SF. ANDREI AL CEZAREEI, *Tâlcuire la Apocalipsa Apostolului și Evanghelistului Ioan Theologul*, PG 106, cuv. al XIV-lea, cap. 41, Athena, 2001, p. 345C.

propovăduiește, ci și gândește astfel, având mintea lui Antihrist. Totdeauna la antipodul lui Hristos îl vom găsi pe Antihrist.

Apostolul Pavel spune: „Noi avem mintea lui Hristos”³⁸. Aici acum, cine are semnul pe frunte cu numărul Antihristului, înseamnă că are mintea Antihristului, adică gândește așa cum gândește Antihristul; mentalitatea lui este una antihristică.

Semnul de pe mână descoperă, iarăși potrivit Sfântului Andrei al Cezareei, faptul că „prin fapte îl propovăduiește dumnezeu”³⁹ pe Antihrist, așadar că nu prin cuvinte, ci prin fapte, lucrări, deja într-un mod practic, omul se mișcă în chip antihristic.

Îngerul zice „și acesta...”. Acest „și”, se referă la fiecare. Așadar, nu va suporta consecințele răutății sale numai Babilonul în calitate de simbol, așa cum a fost spus mai înainte, ci „și acesta”, fiecare individ. Cu alte cuvinte, aici avem deja pedepsirea persoanelor concrete. Este pedeapsa personală, nu doar simplu o pedeapsă de grup. „Și acesta”, adică oricine, precum și Babilonul, repet, „va bea din vinul mâniei lui Dumnezeu, cel dres neamestecat – adică fără iubire de oameni, *n. pr. Athanasie* –, în potirul mâniei Sale”.

Acest potir al mâniei lui Dumnezeu este o imagine foarte frumoasă care este una obișnuită în literatura ebraică. Am preluat-o și noi în vocabularul nostru și o rostim ca atare. „Am băut paharul/potirul necazurilor”, de pildă. Spune aceasta Hristos: „Puteți, oare, să beți paharul/potirul pe care-l voi bea Eu și cu botezul cu care Eu Mă botez să vă botezați?”⁴⁰ Așadar, aceasta era o expresie ebraică, fie pentru bucurie, fie pentru întristare. Această imagine apare într-un fel foarte frumos în *Psalmul* 74, la versetul 9, unde se menționează faptul că Dumnezeu îi adapă pe oamenii care sunt necuvioși din paharul mâniei Sale.

Vă citesc acest verset: „Paharul este în mâna Domnului cu vin neamestecat, plin de amestecătură. Și a turnat din acesta în

³⁸ *I Corinteni* 2, 16.

³⁹ Sf. ANDREI AL CEZAREEI, *Tâlcuire la Apocalipsa Apostolului și Evanghelistului Ioan Teologul*, PG 106, cuv. al XIV-lea, cap. 41, Athena, 2001, p. 345C.

⁴⁰ *Matei* 20, 22; *Marcu* 10, 38.

acela, dar drojdiile lui nu s-au deșertat; bea-vor toți păcătoșii pământului”.

Este un pasaj cutremurător! Vedeți voi înșivă tâlcuirile acestui verset. Acel „plin de amestecătură” despre care vorbește nu este nimic altceva decât amestecătura pentru fiecare păcătos. Dumnezeu ține un potir în mâna Sa, cu „vin neamestecat”, adică nu cu vin amestecat cu apă, ci „plin” și vine să-l ofere celor păcătoși. Este o imagine, precum și la Sfânta Împărtășanie, din care se împărtășeau vechii creștini, sau așa cum ne împărtășim noi, preoții. Episcopul, atunci când îi împărtășește pe diaconii și pe preoții care trec toți prin fața lui, înclină Sfântul Potir și-l împărtășește pe fiecare preot. Așadar, Dumnezeu ține un potir, potirul mânicii Sale, și-l înclină – „a turnat din acesta în acela” – de la unul la altul, îl lasă pe unul, îl ia pe altul și-l adapă. Cu ce-l adapă? „Îl adapă din mânia Lui”. Însă drojdia – depunerea tulbure a vinului, tulburarea care se află la fundul butoiului și rămâne în potir – nu va fi deșertată; vor bea din aceasta toți păcătoșii pământului. Așadar, aceasta este o imagine care arată cum Își va arunca Dumnezeu mânia Sa peste oamenii păcătoși.

„Și se va chinui în foc și în pucioasă, înaintea sfinților îngeri și înaintea Mielului”, nu numai Babilonul, ci și fiecare dintre păcătoși. Acel „se va chinui” ne amintește de parabola bogatului lipsit de minte, care în dialogul lui cu Avraam zice că se află „în acest loc de chin”⁴¹. Vă mai amintesc și ceea ce I-au spus dracii Domnului, atunci când i-a alungat din îndrăcitul din ținutul Gherghesenilor: „Ai venit aici mai înainte de vreme ca să ne chinuiești?”⁴² Acesta este chinul iadului. Acest chin, iubiții mei, al iadului este „în foc și în pucioasă”. Iar acest „foc și pucioasă” este o imagine. Ne va mai vorbi și alte dăți mai jos cartea *Apocalipsei* despre această imagine. Spre sfârșit deja, atunci când va fi aruncat acolo diavolul, Antihristul, adică fiara, și a doua fia-

---

⁴¹ Luca 16, 28.

⁴² Matei 8, 29.

ră, prorocul mincinos adică, și „și toți cei ce lucrează și iubesc minciuna!”⁴³, „iar partea acestora în iezerul care arde, cu foc și cu pucioasă”⁴⁴. Este asemănat iadul cu un iezer, cu un lac, acolo unde este foc și pucioasă. Această imagine este preluată de la Sodoma și Gomora, care reprezintă imaginea iadului. „Și a plouat Domnul peste Sodoma și Gomora foc și pucioasă din cer de la Domnul”⁴⁵. Desigur că acest foc și această pucioasă, atunci când spune că au căzut din cer, nu este spus în sensul că au căzut din cerul duhovnicesc, precum mana; atunci când zicem că ploaia cade din cer, știm că ploaia este apă care se evaporă și urcă de pe pământ spre cer sub formă de nori, și apoi, întrucât se răcește, cade în calitate de ploaie. Desigur că din regiune erau și focul, și pucioasa în cazul Sodomei, dar întrucât a căzut de sus, de aceea există expresia „Dumnezeu a plouat foc și pucioasă din cer”. Din Sodoma și Gomora nu a mai rămas nimeni în afară de familia lui Lot – și femeia lui a fost pedepsită, dar în alt mod – din acest motiv și modul de pedepsire al sodomitenilor, și pentru că nu a scăpat nimeni de acolo, este un *tip*⁴⁶ al iadului veșnic. Astfel, Sfânta Scriptură vorbește adesea despre acest *foc și pucioasă*.

Domnul a mai luat și o altă imagine, aceea a gheenei, „unde viermele lor nu moare și focul nu se stinge”⁴⁷. Gheena era un loc în afara Ierusalimului, un spațiu de depozitare a gunoaielor, și întrucât gunoaiile firește miros și produc o atmosferă infectă, oamenii le dădeau foc. Gunoaiile cetății erau totdeauna aruncate acolo, și astfel focul nu înceta niciodată, nu se stingea niciodată, din acest motiv locul se numea *gheena*. Iar Domnul aseamănă

⁴³ *Apocalipsa* 22, 15.

⁴⁴ Cf. *Apocalipsa* 14, 10; 21, 8.

⁴⁵ *Facerea* 19, 24.

⁴⁶ Este necesar să menționăm aici noțiunile de „typos” sau „tip” (gr. *τύπος*), care în sens literar înseamnă „urmă sau semn lăsat pe o suprafață ca rezultat al unei lovituri”, model, chip, respectiv „antitypos” „antitip” (gr. *αντίτυπος*), care semnifică un „lucru format după același chip, asemenea cu originalul”; sunt folosite în scrierile patristice, dar și în Scriptură, pentru desemnarea raporturilor dintre creat și necreat, Vechiul și Noul Testament, realitate și imitație a realității, anticipare a unei realități viitoare etc. (n. tr.).

⁴⁷ *Marcu* 9, 44; 46; 48.

acum locul acela cu iadul – este o imagine însă – și o numește „gheena focului”, adică acel loc unde nu se termină niciodată focul. Dar și viermi existau totdeauna în acel loc al gunoaielor, pentru că desigur se aruncau acolo și alimente, resturi alimentare; în acest fel „viermele lor nu moare”.

Acest foc al iadului este arderea ce vine de la slava dumnezeiască, care este luminoasă..., este lumina Transfigurării (a Schimbării la Față). Luminozitatea slavei dumnezeiești rămâne în cei bine-credincioși, iar fața lor va străluci ca soarele în Împărăția lui Dumnezeu⁴⁸, însă arderea slavei dumnezeiești ajunge până la locul iadului veșnic și-i chinuiește pe cei păcătoși.

Am să vă spun acest fapt și prin ceva ce cunoașteți foarte bine; și poate că ați fost martori oculari ai întâmplării. Poate că v-ați aflat oarecând la biserica Sfântului Nectarie, sau la cea a Sfântului Gherasim, sau la cea a Sfântului Dionisie din Olimp, sau la cea a Sfântului Spiridon, iar acolo să fie aduși și niște oameni demonizați, pe care să-i fi auzit cum strigă: „Mă arzi! Mă arzi! Mă arzi!” Cine arde? Mai cu seamă demonizații îl și numesc pe Sfântul Gherasim, precum și pe Sfântul Nectarie „Arzător”. „Tu, zic aceia, Arzătorule!”, adică tu, care arzi.

Este vorba despre slava dumnezeiască pe care o are sfântul respectiv, iar acela o are de la Hristos, și această slavă dumnezeiască ajunge acum nu la cel demonizat, ci la demon, și nu cu luminozitatea, ci cu arderea ei. Așadar, dacă ați auzit vreun om demonizat care să strige – dracii sunt cei ce strigă – „Mă arzi! Mă arzi!...”, acesta este focul iadului, iubiții mei. Dacă însă omul însuși este păcătos, atunci este ars el însuși și el însuși strigă. Există și o istorioară înfricoșătoare despre cineva care a mers cândva să se împărtășească, deși i se spusese să nu se împărtășească, deoarecece făcuse anumite păcate grele, și doar ce s-a cuminecat, că a și căzut la pământ, și spumega, și striga: „Ard, ard, ard”! Acesta este focul iadului.

---

⁴⁸ Cf. *Matei* 13, 43.

Așadar, nu este nevoie să mergem prea departe. Și pucioasa, și focul constituie o imagine; este focul slavei dumnezeiești, care doar arde fără să lumineze. De aceea în iad – și cu altă ocazie v-am spus aceste lucruri; le cunoașteți – există două elemente contradictorii/opuse. „Focul, zice Domnul, nu se stinge niciodată”; consumă fără să consume, și mai există aici și „întunericul cel mai din afară”⁴⁹, întunericul dens, pentru că la acest foc lipsește strălucirea, lipsește luminozitatea. În Împărăția lui Dumnezeu există doar luminozitatea, care este purtătoarea oricărei fericiri, a bucuriei, a păcii, a veșniciei și așa mai departe.

„Și se va chinui în foc și în pucioasă, înaintea sfinților îngeri și înaintea Mielului”⁵⁰.

Și, pe de-o parte, îngerii în viața prezentă i-au păzit pe aceștia, însă ei niciodată nu au ascultat de legea lui Dumnezeu. Și Mielul – Care este prezent la chinul acestora –, chiar de aceștia și în fața lor a fost junghiat. Ei au disprețuit această mântuire pe care le-a adus-o Hristos, iar acum se chinuiesc „înaintea sfinților îngeri și înaintea Mielului”, în calitate de martori ai refuzului/tăgăduirii lor în fața mesajului mântuirii care le-a fost dat. Totuși vedenia arată faptul că pedeapsa lor nu va fi doar una trupească, după cum sesizați, ci și duhovnicească, de vreme ce Acela, Hristos pe Care L-au disprețuit, nu a fost decât Însuși Mântuitorul, pe Care acum firește Îl vor vedea, însă Îl vor vedea de-acum în zadar!

Iconografia murală ni-L înfățișează (în principal în *nartex*-ul bisericilor, în special la bisericile vechi, în cele de mănăstire în primul rând, în bisericile-*katholikon*⁵¹, dar și în bisericile care oarecând se poate să fi funcționat cu un *nartex* simplu și închis) pe Hristos pe tron, iar din partea de jos a tronului curge un râu de foc. Această temă este și din vedenia prorocului Daniil⁵². Acest râu de foc, iubiții mei, este focul iadului care arde.

⁴⁹ Matei 8, 12; 22, 13; 25, 30.

⁵⁰ *Apocalipsa* 14, 10.

⁵¹ Biserica centrală a unei mănăstiri sau a unui schit (*n. tr.*).

⁵² *Daniil* 7, 10.

„Și fumul chinului lor se suie...”⁵³, fumul chinului lor se suie ziua și noaptea. Ce înseamnă aceasta?

Scriitorul Aretha zice că „fumul” este „dovada focului”⁵⁴. Atunci când noi vedem foc, zicem: „Acolo este foc!”; astfel, de vreme ce acolo totdeauna există fum, este o imagine care să arate faptul că iadul nu se termină niciodată, focul iadului este veșnic, așa cum este menționat mai jos „în veci de veci”. Și nu spune „în vecii vecilor”, ci „în veci de veci”⁵⁵, fără să pună și articolul, tocmai cu scopul de a accentua acest caracter nesfârșit al iadului.

Aici aș putea să vă spun un anumit lucru pe care, întrucât circulă, trebuie să-l aducem în discuție. Este vorba despre acea teorie a lui Origen, potrivit căreia se va face restaurarea tuturor (*apocatastaza*), dar care aici nu are nici un suport scripturistic. Întrucât am auzit despre această teorie că circulă în anumite medii, de aceea vin să vă semnaliez faptul și să vă spun să fiți atenți la aceste variate erezii care circulă peste tot. Știți faptul că erezia este o erminie logică a dogmei; adică ne apucăm să judecăm în mod logic lucrurile. Din momentul în care ne străduim să interpretăm în mod logic dogma, iar nu s-o vedem din perspectiva Revelației și s-o înțelegem, atunci cădem în erezie. Așadar, oamenii se gândesc și zic: „Este oare cu puțință ca Dumnezeu, Iubitorul de oameni Dumnezeu, să vadă cum se chinuiesc făpturile și să nu le ierte niciodată?” Teoria lui Origen așa zicea, anume că, întrucât se vor chinui îndeajuns oamenii, veacuri, nu știu cât, la un moment dat Dumnezeu va spune: „Îndeajuns ați fost pedepsiți; acum am să vă restaurez, adică am să vă iert, și pe voi cei păcătoși, și pe diavol împreună cu dracii lui, și pocăiți de-acum, veți veni în Împărăția Mea”, și atunci nu va mai exista iad. Astfel avem teoria restaurării tuturor (a *apocatastazei*).

⁵³ *Apocalipsa* 14, 11.

⁵⁴ ARETHA AL CEZAREEI, *Adunare de tâlcuiri de la diferiți sfinți bărbați la Apocalipsa Apostolului și Evanghelistului Ioan Teologul*, PG 106, cap. 42, p. 689D.

⁵⁵ *Apocalipsa* 14, 11. Traducere după originalul grecesc; traducerea românească nu au redat această nuanță, aparent neînsemnată: lipsă articlării în expresia „în veci de veci” (*n. tr.*).

Iubiții mei, în multe puncte ale Sfintei Scripturi este menționată nesfârșirea iadului. În Evanghelia după Matei, în capitolul 25, Domnul vorbește acolo despre Judecata Universală: „Și vor merge aceștia la osândă veșnică, iar dreptii la viață veșnică”⁵⁶. Dacă înțelesul cuvântului „veșnic” ar fi avut un sens diferit pentru iad, atunci ar fi trebuit să fi fost folosit un alt cuvânt, dar dacă iadul se sfârșește, atunci și Împărăția lui Dumnezeu se sfârșește, pentru că la același verset se folosește de două ori cuvântul „veșnic” și se tâlcuiește exact așa cum spune cuvântul, adică „fără de sfârșit”, ceva care este cu adevărat veșnic.

„Și nu au odihnă nici ziua, nici noaptea”⁵⁷.

Unde sunt aceia care zic: „Ei, nu te nelinești..., o vom scoate noi la capăt. Va ajuta Dumnezeu, se va aranja ceva. Să păcățuim acum.”? Nu, iubiții mei; nu există odihnă nici ziua, nici noaptea, în opoziție cu dreptii care, imediat mai jos, la versetul al treisprezecelea, vom vedea că zice: „Ca să se odihnească de ostenele lor; iar faptele lor urmează împreună cu ei”.

Dar când zicem „ziua și noaptea..”, aceasta este doar o expresie. Pentru că acolo nu există zi și noapte.

Sfântul Andrei notează: „Ziua și noaptea, zice, nu întrucât vom măsura starea veacului viitor după soare – pentru că acolo există o zi și o noapte, *n. pr. Athanasie* –, ci potrivit obișnuinței raportării noastre la timpul [veacului] prezent”⁵⁸, când zicem că ceva se face ziua și noaptea, adică ceva care nu se mai termină. Prin urmare, aceasta este o imagine, este o expresie, folosită pentru a arăta nesfârșitul.

În acest fel vedem prezența celor trei îngeri, schițând-o în felul următor:

Primul înger, prin prezența lui descoperă evanghelizarea neamurilor. Neamurile însă nu vor primi Evanghelia, în afară de

⁵⁶ Matei 25, 46.

⁵⁷ Apocalipsa 14, 11.

⁵⁸ Sf. ANDREI AL CEZAREEI, *Tâlcuire la Apocalipsa Apostolului și Evanghelistului Ioan Theologul*, PG 106, cuv. al XIV-lea, cap. 42, Athena, 2001, p. 348A.

acelea care s-au afierosit, au făcut legământ pentru viața veșnică. De către primul înger va fi făcută o ultimă chemare la pocăință, ca un ultim mesaj.

Al doilea înger vestește căderea puterilor potrivnice sub numele de „Babilon”, înaintea venirii lui Hristos în calitate de Judecător.

Al treilea înger, despre care am vorbit astăzi, îi înștiințează pe cei apostatați pentru ultima oară, că îi așteaptă iadul cel veșnic, unde vor fi supuși la chinuri împreună cu diavolul, cu Antihristul și cu prorocul mincinos. Este o înștiințare care cuprinde indirect propovăduirea pocăinței. Toți acești trei îngeri se mișcă neconținut „în mijlocul cerului”, care arată că se mișcă prin orice mod public și vădit, în chip firesc, inclusiv în zilele noastre.

Această prezență a lor se face înțeleasă, percepută, receptată? Nu știu, dar fiecare tipărire a Evangheliei, fiecare altă tipărire a ei, fiecare propovăduire, fiecare discuție duhovnicească, fiecare lucrare pastorală a Bisericii este un glas de trâmbiță trezitor și deșteptător cu privire la această iminentă Judecată Universală. Nu se face nimic altceva decât o continuă preînștiințare, și mai ales publică, „în mijlocul cerului”, adică Evanghelia este propovăduită public, și este vestită pedeapsa celui ce nu se pocăiește. Însă acestea nu vor avea o durată nesfârșită. Cândva toate se vor sfârși, și va veni ziua Judecății.

(Secțiunea aceasta, a celui dintâi capitol, se sfârșește la pagina a zecea a Omiliei 61)

CAPITOLUL AL DOILEA

Secerișul și culesul vici. Preludiul Judecării: Parabolele și fericirea celor morți

(Secțiunea aceasta, a celui de-al doilea capitol, începe de la pagina întâi a Omiliei 61)

Foarte probabila primejdie ca fiecare om să fie atras spre închinarea la Antihrist este atât de mare, iar iminenta Judecată a lui Dumnezeu atât de înfricoșată, încât se poate întreba cineva cu o oarecare melancolie ceea ce au spus și ucenicii: „Dar cine poate să se mântuiască?”⁵⁹ Astfel, iubiții mei, la această melancolică întrebare vine să ne răspundă Sfântul Ioan Evanghelistul imediat mai jos:

„Aici este răbdarea sfinților, cei care păzesc poruncile lui Dumnezeu și credința lui Iisus”⁶⁰.

Este a doua oară când Sfântul Ioan Evanghelistul insistă pe tema credinței și pe tema răbdării. Răbdarea este cu siguranță o virtute, aici însă, când Sfântul Evanghelist zice „aici este răbdarea sfinților”, dorește să dea prin aceasta încă o altă dimensiune virtuții răbdării, adică răbdarea ca rezistență. Așadar, ca și cum ar zice: „Aici este rezistența; aici este locul unde se dovedește pentru fiecare modul cum va putea să reziste și să stea în picioare”. Însă cum va avea cineva această rezistență?

Vedeți că noi avem anumite limite. De multe ori zicem: „Cât să rabzi, cât să rezisti?!” Și încă, dacă ați fost atenți, atunci când facem răbdare, uneori această răbdare începe să coste, începe sis-

---

⁵⁹ Matei 19, 25; Marcu 10, 26; Luca 18, 26.

⁶⁰ Apocalipsa 14, 12.

temul nostru nervos să cedeze, mai ales atunci când avem deja și o poziție puternică a celorlalți în fața noastră, adică atunci când încep pentru noi mucenicile și chinurile, cât putem să facem răbdare și cât putem să rezistăm? În acest fel vine răspunsul că cele ce vor crea această extraordinară rezistență sunt două lucruri: *Păzirea poruncilor lui Dumnezeu și credința lui Iisus Hristos*. Sfântul Ioan Evanghelistul zice neconținut acest lucru: „Aici este răbdarea sfinților, cei care păzesc poruncile lui Dumnezeu și credința lui Iisus”.

Cu adevărat, păzirea poruncilor și credința în numele lui Iisus Hristos este acea axă bipolară pe care se sprijină această virtute atât de fundamentală și atât de necesară a *răbdării*. Păzirea poruncilor naște curăția inimii, iar credința în Iisus Hristos aprinde flacăra iubirii. Acestea două împreună atrag harul lui Dumnezeu, iar rezultanta tuturor acestora creează minunea *răbdării*, a *rezistenței*.

Doriți să vedeți cum exprimă aceasta Sfântul Apostol Pavel, extrase din înseși trăirile sale? El nu fabrică teorii; din trăirile sale le spune, din prea-plinul inimii lui, al existenței lui le extrage, pentru a scrie în epistolele sale! Și în a sa *Epistolă către Romani* scrie următoarele: „Cine ne va despărți pe noi de iubirea lui Hristos? Necazul, sau strâmtorarea, sau prigoana, sau foamea, sau lipsa de îmbrăcăminte, sau primejdia, sau sabia? Precum este scris: «Pentru Tine suntem omorâți toată ziua, socotiți am fost ca niște oi de junghiere»⁶¹”. Și continuă: „Dar în toate acestea suntem mai mult decât biruitori, prin Acela Care ne-a iubit. Căci sunt încredințat că nici moartea, nici viața, nici îngerii, nici stăpânirile, nici cele de acum, nici cele ce vor fi, nici puterile, nici înălțimea, nici adâncul și nici o altă făptură nu va putea să ne despartă pe noi de dragostea lui Dumnezeu, cea întru Hristos Iisus, Domnul nostru”⁶².

⁶¹ Psalmii 43, 24.

⁶² Romani 8, 35-39.

Aici este taina! Ați aflat-o? Am aflat-o? Iubirea se naște doar din *păzirea poruncilor* și din *credință*. Și atunci când ajunge cineva la acest nivel al iubirii, după aceea nu mai ia nimic în seamă, nu-și face nici un calcul! Am să vă dau un mic, foarte mic și simplu exemplu.

Atunci când, iubii mei, în vremea când afară ninge, este multă zăpadă, și la un moment dat copilul vostru pățește ceva în interiorul casei, ceva foarte neprevăzut, să zicem că s-a înecat – a mâncat o îmbucătură de ceva și s-a înecat –, iar voi ați ieșit afară ca să chemați un doctor, însă ați ieșit așa cum erați ..., cu papucii voștri și cu o cămașă, pentru că vă aflați în casă, lângă sobă, spuneți-mi, în acel ceas, dacă cineva vă întreabă nu cumva „o să răciți”, ce veți răspunde? În mod negreșit veți spune „nu”, pentru că nu mai este loc să simțiți frigul. Acela care are flacăra iubirii nu mai are loc să simtă nici supraaprecierea nici subaprecierea sa pe care i-ar face-o oamenii, chiar și martiriul însuși! De aceea, iubirea este o mare temă. Dar... o avem noi? Și în ce măsură o avem?

„Și am auzit un glas din cer, zicând: Scrie: Fericiți cei morți, cei ce acum mor întru Domnul! Da, grăiește Duhul, ca să se odihnească de ostenele lor; iar faptele lor urmează împreună cu ei”⁶³.

În opoziție cu chinul veșnic al celor ce se vor închina fiarei, așa cum am spus mai sus, vine acum vestirea îngerului sau, mai degrabă, un glas din Cer, ca să dea o fericire: „Fericiți sunt aceia care au fost credincioși până la moarte în Hristos, pentru că aceștia sunt cu adevărat fericiți; pentru că, mărturisește aceasta Sfântul Duh, se vor odihni de ostenele lor, iar lucrările lor cele bune îi vor urma”.

Iubii mei, aceasta este a doua fericire a *Apocalipsei*, pentru că, așa cum știți, în cadrul cărții *Apocalipsei* există șapte fericiri. Nu știu dacă vă amintiți, atunci când în urmă cu mai mulți ani, am analizat în decursul unui an cele șapte fericiri ale *Apocalipsei*.

---

⁶³ *Apocalipsa* 14, 13.

Este a treia oară când ne apucăm de cartea *Apocalipsei*. Prima dată am analizat cele șapte fericiri, a doua oară numai primele trei capitole, iar acum ne-am apucat iarăși de la început, încet-încet, de această mare carte. Astfel, vedem că aici avem a doua fericire din cele șapte, în care sunt fericiți cei „morți întru Hristos”.

„Scrie”. Dar să o observăm mai bine. În mod repetat se spune acest lucru în cartea *Apocalipsei*, iar aceasta arată o oficializare, o recunoaștere din partea Cerului și o certitudine cu privire la conținutul fericirii. „Fericiți cei morți, cei ce acum mor întru Domnul! Da, grăiește Duhul, ca să se odihnească de ostenele lor; iar faptele lor urmează împreună cu ei”.

Sfântul Andrei al Cezareei, la rândul său, scrie: „Iar glasul cel din cer nu pe toți cei morți îi ferecește, ci pe cei morți întru Domnul; pe cei ce au murit lumii, și moartea lui Iisus o poartă în trup, și cu Hristos împreună-pățimesc. Căci acelora cu adevărat ieșirea din trup le este odihnă de ostenele”⁶⁴.

Este foarte frumos ceea ce spune Sfântul Andrei al Cezareei. Și Apostolul Pavel zice: „Eu port totdeauna în trup omorârea lui Iisus”⁶⁵.

Dar ne impresionează în chip deosebit faptul că sunt fericiți cei morți! Fiți atenți, vă rog: Să moară cineva – o spun în mod simplu pentru că este bătătoare la ochi expresia, nu spun să adoarmă – și să zicem: „Fericit este acela care a murit!” Fericit? Fericit? Să fie fericită moartea? Desigur, iubirii mei. Moartea după Hristos deja nu mai este înfricoșătoare; este un eveniment care conduce sufletul la fericire până în ziua învierii morților. Această fericire a sufletelor arată poziția învățăturii ortodoxe cu privire la starea de mijloc a sufletelor.

Care este această stare de mijloc?

Așa cum poate știți, atunci când sufletul pleacă din această lume, merge în locul său potrivit. Dacă sufletul este bine-cre-

⁶⁴ Sf. ANDREI AL CEZAREEI, *Tâlcuire la Apocalipsa Apostolului și Evanghelistului Ioan Theologul*, PG 106, cuv. al XIV-lea, cap. 42, Athena, 2001, p. 348C.

⁶⁵ Cf. II Corinteni 4, 10.

dincios și drept – drept vrea să însemne aici înzestrat cu virtuți –, atunci el este condus în Rai și aici posedă o parte din desfătarea Împărăției lui Dumnezeu, doar în calitate de suflet; trupul se desface în mormânt. Sufletul necredincios merge în locul întunecat al morților, în Șeol, și are în mod corespunzător o participare parțială la Iad⁶⁶, doar în calitate de suflet. Iar când se va face învierea morților, atunci cei bine-credincioși se vor desfăta de-acum nu în Rai, ci în Împărăția lui Dumnezeu. Întrucât Raiul este locul sufletelor, acolo unde a mers sufletul lui Hristos cu sufletul tâlharului. Dar deja în calitate de existență trupească, suflet și trup, în calitate de existențe integrale, cei bine-credincioși vor gusta Împărăția lui Dumnezeu. Dacă însă sufletul și trupul sunt necredincioase vor gusta de-acum nu în parte, ci în întregime iadul.

În acest fel vedem că există aici această stare de mijloc a sufletelor, care constituie învățătura Bisericii noastre, și se zice că fericiti sunt cei morți care mor de-acum înainte. Omul bine-credincios trăiește în fericire, nu în fericirea deplină, nu în cea definitivă, ci într-una relativă, dar în fericire. Acolo se află Apostolul Pavel, iubiții mei, acolo este Apostolul Petru, și toți apostolii și sfinții și prorocii, acolo se află Avraam, în fericirea Raiului, însă într-una parțială. Acolo așteaptă toți A Doua Venire a lui Hristos, când Hristos va da acum și trupurile înapoi, astfel încât împreună cu sufletele se vor bucura în Împărăția lui Dumnezeu. În acest fel moartea este de-acum un eveniment, nu mai

⁶⁶ Gr. *Αδης* – „Hades” sau „Șeol, locuința morților”, respectiv gr. *Κόλασις* – „Iadul, locul chinului veșnic”. După cum se poate vedea, părintele Athanasie folosește doi termeni distincți pentru a descrie cele două stări de pedeapsă de după moartea sufletului, așa cum a făcut și cu cele două stări de după moarte ale sufletului drept. Această distincție nu a fost însă marcată prin termeni bine determinați în limba română, iar din păcate nici tratatele teologice nu au făcut-o (*n. tr.*).

⁶⁷ Luca 23, 43.

este înfricoșata moarte, așa cum o percepem acum. David strigă, și se roagă, și zice: „Doamne, cine se va mărturisi Ție în Șeol? Doamne, cine Te va lăuda pe Tine în Șeol?”⁶⁸, în Hadesul cel întunecos? Dar din momentul în care Hristos S-a pogorât în Șeol, Șeolul a devenit Rai, doar o parte, se înțelege, pentru că cealaltă parte a Șeolului s-a păstrat cu aceia care au rămas nepocăiți. În Rai, desigur, nu vor fi doar mucenicii, ci oricare credincios care crede în Hristos și păzește poruncile lui Dumnezeu până la sfârșitul vieții sale.

Și iarăși se zice în cartea *Apocalipsei*: „Fii credincios până la moarte și îți voi da cununa vieții”⁶⁹. Acest „până la moarte” exprimă atât amenințarea morții, așadar, rămâi credincios chiar și dacă te vor amenința cu moartea, cât și pe durata întregii vieți până la moarte, adică să rămână cineva credincios, în toți anii pe care Dumnezeu i-a hărăzit lui, până la ultima răsufare. Și prin amândouă aceste înțelesuri se tâlcuiește „fii credincios până la moarte”.

„Da, grăiește Duhul”⁷⁰.

„Da”! Acest „da” este echivalent cu acea preînștiințătoare încredințare: „Adevărat, adevărat zic vouă...”⁷¹, care vrea să zică *vă încredințez, vă spun*. Este *da*-ul lui Dumnezeu.

Da, grăiește Duhul, aceștia se vor mântui, se vor odihni, și faptele lor bune îi vor urma. Da, grăiește Sfântul Duh, adică ne încredințează.

Sfântul Apostol Pavel scrie despre acest *da* al lui Dumnezeu în *Epistola a doua către Corinteni* (1, 20): „Căci toate făgăduințele lui Dumnezeu, în El – în Iisus Hristos –, sunt da; și prin El, amin”, adică încredințarea, adevărul. Și într-un alt loc

⁶⁸ Cf. *Psalmii* 6, 6. Distincțiile pe care le face părintele Athanasie ne silesc să folosim și noi în traducere numirile de „Șeol” și „Iad” cu sensurile lor specifice, pentru a putea înțelege corect demonstrația autorului care, trebuie să spunem, nu inovează absolut nimic, întrucât distincțiile pe care le face sunt scripturistice (*n. tr.*).

⁶⁹ *Apocalipsa* 2, 10.

⁷⁰ *Apocalipsa* 14, 13.

⁷¹ *Ioan* 1, 51; 5, 19 și 24 ș.a.

zice: „Vrednic de credință și de toată primirea e cuvântul”⁷², adică să-și împrăpieze cineva cuvântul lui Dumnezeu, pentru că tot ceea ce spune Dumnezeu așa este. Fiți atenți, de vreme ce Dumnezeu încredințează, orice altă discuție este de prisos! Sunt o mare credință și o mare siguranță pe care le poate avea credinciosul pentru cele pe care le făgăduiește Dumnezeu. Atunci când sufletul își spune „Dumnezeu a grăit aceasta”, se liniștește și are siguranță. Voi mai spune aceasta încă o dată: Te confrunți cu problema morții; ai neliniște din pricina problemelor tale? Citește Sfânta Scriptură; vei primi răspuns și vei spune cu simplitate: „Dumnezeu așa a zis. S-a încheiat treaba!” Ai ispite? Ești adolescent – este o situație specială – și ai ispite trupești? Citește Sfânta Scriptură. Ce îți spune? Să rămâi curat, neîntinată. Atunci să spui cu simplitate: „Nu voi sta să întreb ce zice doctorul cutare sau cutare sau ce promovează societatea. Dumnezeu așa a zis, și dacă Dumnezeu așa a zis, orice discuție devine de prisos. Sunt liniștit și am o mare siguranță”.

La sfârșitul cărții *Apocalipsei* sunt scrise următoarele: „Și Duhul și mireasa zic: Vino”⁷³. Îi spun aceasta lui Hristos. Aceasta înseamnă că și Duhul, Sfântul Duh, și Mireasa, care este Biserica, spun împreună: „Vino”. Iar Hristos răspunde: „Da, vin curând”. Aceasta arată că Sfântul Duh rămâne în Biserică din ziua Cincizecimii și „împreună-ajută slăbiciunilor noastre”⁷⁴, așa cum spune Apostolul Pavel.

Fiți cu luare-aminte, vă rog, acest „împreună-ajută...”, adică Sfântul Duh ne înțelege, suferă pentru noi..., ne simte! Mai ales atunci când noi zicem, și ne raportăm la greutățile noastre, Duhul lui Dumnezeu aduce – cât de frumos este acest lucru! – „sus-pine negrăite” pentru noi! Și noi de multe ori suspinăm pentru răul care există și, de asemenea, Sfântul Duh suspină împreună

⁷² I Timotei 1, 15; 4, 6.

⁷³ Apocalipsa 22, 17.

⁷⁴ Cf. Romani 8, 26.

cu noi! Ce imagine frumoasă!... Aceasta arată faptul că avem un Mângâietor adevărat; este „un alt Mângâietor”⁷⁵. Cel dintâi este Hristos; al doilea Mângâietor este Sfântul Duh. Îl avem pe Cel de-al doilea Mângâietor, Care vine să ne încredințeze de faptul că cei credincioși se vor odihni în Împărăția lui Dumnezeu, și vine împreună cu noi să-I spună lui Hristos „vino”. Așadar, să aprindă în noi dorința așteptării celei de A Doua Veniri a lui Hristos!

„Ca să se odihnească de ostenele lor”⁷⁶.

Virtutea este luptă, nevoință, osteneală. Mărturisirea în Hristos presupune luptă și, în consecință, este și aceasta osteneală. Cei bine-credincioși trec prin multe necazuri în veacul acesta. Ridicarea crucii⁷⁷ presupune necazuri și osteneală. Însă din aceste ostenele vine să ne izbăvească moartea cea în Hristos. Viața prezentă este cruce și moarte (mortificare) în ceea ce privește patimile; starea viitoare este înviere și viață. Pe de-o parte moartea este *sabatizare* de ostenelele vieții – *sabatizare* (de la sabat, ziua a șaptea, a odihnei) vrea să însemne odihnă –, iar, pe de altă parte, învierea este ziua a opta, a Împărăției lui Dumnezeu.

Și Sfântul Duh grăiește: „Iar faptele lor urmează împreună cu ei”⁷⁸. Atunci când vor pleca din această lume, ca să se odihnească de ostenelele și de luptele lor, lucrurile pe care le-au făcut pe pământ vor merge împreună cu ei.

Foarte frumos acest cuvânt! Nu-i însoțește pe oameni după moartea lor nici aurul, nici argintul, nici averea, nici slava pământească, nici aprecierea celorlalți, decât numai „faptele” îi urmează, fie că sunt bune, fie că sunt rele, aici însă este vorba despre „faptele” cele bune. Și vedem foarte limpede că nu mântuiește numai credința singură, ci și „faptele” care merg împreună cu ea. De aceea și Domnul în Ziua Judecății va zice: „...căci flămând

⁷⁵ Ioan 14, 15.

⁷⁶ Apocalipsa 14, 13.

⁷⁷ Matei 16, 24; Marcu 8, 34; Luca 9, 23.

⁷⁸ Apocalipsa 14, 13.

am fost și Mi-ați dat să mănânc; însetat am fost și Mi-ați dat să beau; străin am fost și M-ați primit; gol am fost și M-ați îmbrăcat; bolnav am fost și M-ați cercetat; în temniță am fost și ați venit la Mine”⁷⁹. Cei mai buni avocați apărători ai noștri în fața tronului Dreptului Judecător sunt „faptele” noastre cele bune.

Sfântul Apostol Iacov spune: „Căci judecata este fără milă pentru cel care n-a făcut milă. Și mila – așadar, milostenia – biruiește în fața judecății”⁸⁰, adică *mila* îi zice *judecății*: „Te-am biruit!”

Prin urmare, și Dreptul Judecător, iubiții mei, va fi biruit, atunci când „faptele” noastre curate și autentice, adică virtuțile, vor sta în fața tronului Său.

(Secțiunea aceasta, de mai jos, începe de la pagina a șasea a Omiliei 62)

În restul capitolului al paisprezecelea sunt descrise două imagini: Prima este a *secerișului*, unde lumea este văzută ca un ogor, iar a doua este a *culesului viei* și a *tescurii*, unde iarăși lumea este văzută ca o *vie* mare și ca un *teasc*, ca un *loc de călcat strugurii*. Ambele imagini constituie o preînchipuire a Judecății lumii. Iată cum este scris acest fapt în textul sfânt (capitolul al paisprezecelea, versetele de la 14 până la 16):

„Și am privit și iată un nor alb și Cel ce ședea pe nor era asemenea Fiului Omului, având pe cap cunună de aur și în mână seceră ascutită. Și iată un alt înger a ieșit din templu, strigând cu glas mare Celui ce ședea pe nor: Trimite secera Ta și seceră, că a venit ceasul de secerat, fiindcă s-a copt secerișul pământului. Și Cel ce ședea pe nor a aruncat pe pământ secera Lui și pământul a fost secerat”⁸¹.

Și prima imagine a *secerișului*, pe care am amintit-o, este o preînchipuire a Judecății lumii. Este o minunată imagine, mai cu seamă este și extraordinar de funcțională, și este cunoscută din Vechiul și Noul Testament.

⁷⁹ Matei 25, 35-36.

⁸⁰ Iacov 2, 13.

⁸¹ Apocalipsa 14, 14-16.

„Cel ce ședea pe nor asemenea Fiului Omului” este Domnul Iisus Hristos, Care vine în calitate de Judecător al întregului univers. Aici, poate că în concepția multora dintre creștinii noștri, ar putea să nu existe imaginea lui Hristos-Judecătorul, ci numai imaginea lui Hristos-Izbăvitorul. Fiți cu luare-aminte la acest punct! Astfel, dacă înlăuntrul lor nu există imaginea lui Hristos Judecătorul, Îl vor dori totdeauna pe Hristos prietenos, îngăduitor, capabil să ierte totdeauna, să fie dulce și să accepte orice fel de situație, fie îndreptată, fie neîndreptată, fără ca vreodată acest dulce Iisus să mustre sau să judece!

Însă reprezentarea iconografică a lui Hristos ca Pantocrator și Judecător, în turla Mănăstirii Dafni, de pildă, Îl arată limpede pe Hristos și ca Izbăvitor, și ca Judecător. Totdeauna iconografia noastră este una dogmatică și nu este nicidecum una naturalistă. Ea nu zugrăvește trupuri naturale, *zugrăvește dogme*. În icoana lui Hristos, la care ne-am referit mai sus, vedem pe una și aceeași față, că un ochi este blând, iar celălalt ochi este încruntat, că este cu sprânceana ridicată; dacă cineva va privi ochii Săi în mod separat, va vedea că un ochi este dulce și blând, iar celălalt este aspru, înfricoșător⁸²! De asemenea, una dintre mâini este dezarticulată, care arată că o mână a Judecătorului, a Judecătorului universal, nu poate fi o mână omenească. O mână care poate să-i trimită pe cei necredincioși în iad nu poate fi o mână omenească. Iată de ce iconografia bizantină, iconografia Bisericii noastre, nu este o iconografie naturalistă, ci una dogmatică. Prin urmare, acei care au înlăuntrul lor imaginea-icoana unui „Hristos dulce” nu vor putea să vadă această icoană a lui Hristos-Pantocrator; o socotesc străină de simțirile lor, o socotesc respingătoare și, dacă doriți, poate că și anticreștină!

Este vorba despre o foarte serioasă și bolnăvicioasă concepție pe care o au unii despre Hristos, cu urmarea de a trăi o viață

⁸² În același fel este înfățișată și celebra icoană a Mântuitorului-Pantocrator de la Mănăstirea Sinai, ca să amintim de una dintre cele mai celebre icoane ortodoxe (*n. tr.*).

fără consecințe. Atunci când înlăuntrul lor trăiesc un Hristos Care nu va judeca faptele omenești, atunci de ce să nu trăiască o viață fără consecințe, o viață a ușurătății, și să nu dorească vreodată să se îndrepte cu adevărat? Este aproximativ ceea ce scrie Apostolul Pavel în *A doua Epistolă către Timotei*, – el scrie desigur acolo pentru alt lucru, însă cuvintele dau sensul acestor versete: „Având înfațișarea adevăratei credințe, dar tăgăduind puterea ei”⁸³. Și continuă puțin mai jos: „Mereu învățând și neputând niciodată să ajungă la cunoașterea adevărului”⁸⁴. De ce? Pentru că înlăuntrul lor trăiesc această imagine, acest chip greșit al lui Hristos, Care nu este și Judecător, ci numai Izbăvitor. De aceea nici nu pot primi A Doua Venire a lui Hristos. Am să mai spun încă o dată, întrucât este răspândită astăzi această concepție: Hristos este Izbăvitor și Judecător. De altfel, izbăvirea nu ar avea sens, dacă nu ar exista și Judecătorul, pentru că aceia care se vor izbăvi, aceia care vor trăi în Împărăția lui Dumnezeu, cum vor fi aleși dacă nu va exista Judecata? Așadar, Prima Arătare a lui Hristos este izbăvirea, iar a Doua Arătare a lui Hristos este Judecata.

Hristos în calitate de Judecător vine în vremea celei de A Doua Veniri a Lui; El Însuși a pus aceasta: „...și vor vedea pe Fiul Omului venind pe norii cerului, cu putere și cu slavă multă”⁸⁵. Cuvintele lui Hristos sunt într-un acord absolut cu imaginea pe care ne-o dă Evanghelistul Ioan în *Apocalipsă*, care zice că L-a văzut *pe nori venind ca Fiul al Omului*, ca să judece lumea⁸⁶. Și Însuși Hristos așa ne grăiește: „Îl vor vedea pe Fiul Omului, adică pe Mine, cu firea Mea omenească”; pentru că așa după cum știți – cred că cunoașteți aceasta, nu ar fi permis să existe ascultător care să nu cunoască acest lucru –, anume că Iisus Hristos în cer este cu firea Lui omenească. Fiți atenți la acest detaliu! Nu a lepădat firea

---

⁸³ *II Timotei* 3, 5.

⁸⁴ *II Timotei* 3, 7.

⁸⁵ *Matei* 24, 30.

⁸⁶ *Cf. Apocalipsa* 1, 7.

omenească. El nu ar fi putut să lepede ceea ce a izbăvit, a mântuit, a sfințit și a îndumnezeit. Așadar, El este împreună cu firea Sa omenească în cer, de-a dreapta lui Dumnezeu-Tatăl, în slava lui Dumnezeu-Tatăl! Va veni totdeauna ca Dumnezeu-Om (*Theanthropos*) și va înfățișa, va scoate în față firea omenească.

De aceea și în *Evanghelia după Matei* grăiește, în capitolul al douăzeci și cincilea, acolo unde vorbește despre Judecată: „Atunci când va veni Fiul Omului...”. Nu zice: „Când va veni Fiul lui Dumnezeu”, ci „Fiul Omului”, pentru că este scoasă în față firea omenească a lui Hristos. Aceasta arată că nu ne va judeca Dumnezeu, ci ne va judeca Omul. Pentru că ar putea să spună omul: „Dumnezeul meu, pentru ce mă judeci? Pentru ce mă judeci? Tu ești Dumnezeu, iar eu sunt om. Nu poți Tu să mă judeci pe mine!” De aceea, va veni ca Om să-i judece pe oameni. Să nu uitați niciodată acest lucru!

Iar Daniil zice (în capitolul al șaptelea, versetul 13): „Am văzut în vedenia de noapte, și iată cu norii cerului venea cineva ca Fiul Omului...”.

Și Apostolul Petru, atunci când a fost chemat în casa sutașului Corneliu, printre altele a zis și următoarele (*Fapte* 10, 42): „Și [Hristos] ne-a poruncit să propovăduim poporului și să mărturisim că El este Cel rânduit de Dumnezeu să fie judecător al celor vii și al celor morți”. Prin cuvântul „morți” îi înțelege pe aceia care au murit, și vor învia, și vor fi judecați. Toți vor învia, de la Adam și Eva până la sfârșitul istoriei, și vor sta dinaintea lui Hristos pentru a fi judecați.

Imaginea Judecății pentru omul duhovnicesc este foarte folosită și foarte necesară. În afară de faptul că reprezintă adevărul și realitatea, imaginea/icoana lui Hristos Judecătorul posedă și elemente pedagogice. Creează roditoarea frică de Dumnezeu, iar în paralel solul necesar pentru dezvoltarea virtuții, pentru că „începutul înțelepciunii este frica de Domnul”⁸⁷.

⁸⁷ *Psalmii* 110, 10; *Pilde* 1, 7; 9, 10.

Norul, pe care ședea Hristos, după cum și Sfântul Ioan Evangelistul ne spune că „Cel ce ședea pe nor era asemenea Fiului Omului”, este semnul prezenței lui Dumnezeu, iar „norul alb” amintește de „norul luminos” de la Schimbarea la Față a lui Hristos⁸⁸.

Toată descrierea *Apocalipsei* este în acord cu tradiția evanghelică a Înălțării, unde acei doi îngeri – așa cum menționează Evangelistul Luca în *Faptele Apostolilor*, în capitolul întâi, versetul 11 – îi vestesc pe martorii Înălțării lui Hristos că: „Acest Iisus Care S-a înălțat de la voi la cer, astfel va și veni, precum L-ați văzut mergând la cer”⁸⁹, adică cu trupul Său, șezând pe nor. Adică așa cum „Acesta a fost răpit de nor”, L-a luat, L-a ridicat de jos norul, așa va veni iarăși pe *nor*. Din acest motiv, v-am explicat faptul că imaginea din *Apocalipsă* este într-un acord absolut cu tradiția despre Înălțarea Domnului Hristos. Există numai următoarea deosebire:

Atunci când Domnul Se înălța la ceruri, toți îngerii din cer Îl însoțeau, însă ucenicii și mulțimea celor credincioși nu-i vedeau (nu erau doar cei unsprezece ucenici, era și Născătoarea de Dumnezeu, după Tradiție, erau foarte mulți, aproximativ cinci sute de credincioși). Prin ceea ce consemnează Apostolul Pavel „peste cinci sute de frați”⁹⁰, foarte probabil că aici face aluzie la Înălțarea lui Hristos). Fiți atenți! Dumnezeu nu îngăduie ca îngerii să fie vizibili, pentru că, privind neobișnuita vedenie, li s-ar fi deplasat atenția ucenicilor și a credincioșilor de la tema centrală, care era Iisus Hristos. Așa precum atunci când intrăm într-o sală de festivități și există un tablou pictat cu o ramă, cu un cadru foarte prețios și important, atenția noastră scapă de la tema principală și se duce spre ramă și, ca să nu fugă ochiul privitorilor spre ramă, aceasta va fi confecționată într-un mod mai sim-

---

⁸⁸ *Matei* 17, 5.

⁸⁹ *Fapte* 1, 11.

⁹⁰ *I Corinteni* 15, 6.

plu. Astfel nici îngerii nu se văd, ei însă sunt prezenți, Îl însoțesc pe Hristos, dar se vede doar Hristos. Atunci când Hristos va veni iarăși, atunci sfinții îngeri Îl vor însoți și vor fi văzuți/vizibili; așa a spus Hristos Însuși: „Când va veni Fiul Omului întru slava Sa, și toți sfinții îngeri cu El...”⁹¹.

Cununa de aur pe care o poartă cel „ce ședea pe nor, asemenea Fiului Omului” arată demnitatea împărătească și, în consecință, demnitatea Judecătorului.

Apoi „secera ascuțită” este simbolul îndeplinirii/săvârșirii Judecății și arată caracterul decisiv, finețea și scurttimea Judecății. Așadar, Judecata va fi decisivă, nu vor exista nedreptăți, va fi subțire, fină și foarte concisă.

Îngerul care iese din *templul* cerului, și strigă cu glas mare către Judecătorul-Hristos, și zice: „Trimite secera Ta și seceră, că a venit ceasul de secerat, fiindcă s-a copt secerișul pământului”, descoperă, așa cum spune Sfântul Andrei al Cezareei, „rugăciunea tuturor puterilor cerești, care doresc să vadă pe de-o parte cinstirea dreptilor, pe de alta tăierea fărâdelegii păcătoșilor”⁹². Îngerii așteaptă să vadă aceasta, să vadă îndreptățirea dreptilor, restaurarea lor în Împărăția lui Dumnezeu, dar și pedepsirea celor păcătoși. Prin urmare, îngerul care strigă cu glas mare: „trimite secera Ta pe pământ!”, reprezintă dorința fierbinte de a se sfârși de-acum istoria și de a se rândui lucrurile la locul lor.

Prin *seceriș* este iconizat, reprezentat, sfârșitul lumii, precum și vremea acestuia, prin ceea ce grăiește îngerul acolo: „Trimite secera Ta și seceră, că a venit ceasul de secerat, fiindcă s-a copt secerișul pământului”.

Așadar, vedem aici că îngerii contribuie la secerișul Judecătorului în calitate de unelte săvârșitoare ale Judecătorului Începător al secerișului.

⁹¹ Matei 25, 31. Vezi și Luca 9, 26.

⁹² Sf. ANDREI AL CEZAREEI, *Tălcuire la Apocalipsa Apostolului și Evanghelistului Ioan Theologul*, PG 106, cuv. al XV-lea, cap. 43, Athena, 2001, p. 349B.

Toată această imagine a sfârșitului lumii și a Judecării lumii, pe care o descrie, așa cum am văzut, cartea *Apocalipsei*, ne va fi redată cu toate detaliile în capitolul al nouăsprezecelea, însă înainte de toate în parabola *neghinelor*, unde Domnul oferise o perspectivă, o latură a Împărăției cerurilor. Se află în *Evanghelia după Matei*, capitolul al treisprezecelea, și zice acolo că: „Asemenea este Împărăția cerurilor omului care a semănat sămânță bună în țarina sa...”⁹³ și celelalte. Cunoșteți această parabolă a *semăntorului* sau a *neghinelor*. A semănat grâu, dar noaptea a mers un om rău și a aruncat sămânța lui cea rea, sămânța drăcească, neghina, și astfel, atunci când a început să odrăslească grâul, au început să odrăslească și neghinele. Atunci lucrătorii au protestat și au zis: „Doamne, n-ai semănat tu, oare, sămânță bună în țarina ta? De unde dar are neghină?” Lucrătorii nu cunoșteau întâmplarea, însă le-o descoperă Stăpânul ogorului: „După ce voi ați semănat și ați sfârșit și ați sosit acasă, atunci un om vrăjmaș a venit și a însămânțat și el țarina”. Tâlcuirea parabolei, iubiții mei, o face Domnul Însuși, atunci când a fost întrebat de către ucenici care este înțelesul *parabolei neghinelor*. Am să vi-o relatez așa cum ne-o descrie evanghelistul Matei, și am să vi-o tâlcuiesc foarte pe scurt; este simplă:

„Cel ce seamănă sămânța cea bună este Fiul Omului. Țarina este lumea; sămânța cea bună sunt fiii împărăției; iar neghina sunt fiii celui rău. Vrăjmașul care a semănat-o este diavolul; secerișul este sfârșitul lumii, iar secerătorii sunt îngerii. Și, după cum se alege neghina și se arde în foc, așa va fi la sfârșitul veacului. Trimite-va Fiul Omului pe îngerii Săi, vor culege din împărăția Lui toate smintelile și pe cei ce fac fărădelegea, și-i vor arunca pe ei în cuptorul cu foc; acolo va fi plângerea și scrâșnirea dinților. Atunci cei dreپți vor străluci ca soarele în împărăția Tatălui lor”⁹⁴.

Adică: Acela care seamănă sămânța cea bună este Fiul lui Dumnezeu, Hristos, *Evanghelia*. Țarina este lumea, oamenii ca-

⁹³ *Matei* 13, 24-30.

⁹⁴ *Matei* 13, 37-43.

re primesc Evanghelia, de aceea lumea este asemănată cu o țarină, cu un ogor. Sămânța cea bună sunt fiii Împărăției lui Dumnezeu, iar neghina sunt oamenii diavolului; vrăjmașul care seamănă este diavolul, iar secerișul este sfârșitul veacului, sfârșitul istoriei. Așadar, cu ce este asemănat aici sfârșitul istoriei? Cu secerișul. După cum oamenii strâng neghina, și o aruncă în foc, și o ard, așa se va întâmpla și la sfârșitul istoriei. Fiul Omului îi va trimite pe îngerii Săi și-i vor strânge din Împărăția Sa pe toți cei ce s-au făcut sminteală pentru ceilalți, precum și pe aceia care au fost călcători ai Legii Lui și-i vor arunca în cuptorul cel cu foc; acolo oamenii vor plânge și va fi scrâșnirea dinților lor. Ce este acest „cuptor cu foc”? Ne spune aceasta printr-o altă imagine. Iar cei drepti vor străluci ca soarele în împărăția Tatălui lor.

Ați văzut tâlcuirea parabolei? Este exact ceea ce spunem acum în acest fragment din *Apocalipsă*.

Imaginea secerișului, așa cum este însă expusă în *Apocalipsă*, are în principal caracterul străngerii celor credincioși, în vreme ce a doua imagine a culesului vici, care se află puțin mai jos, înfățișează Judecata și pedeapsa celor necredincioși. În *parabola neghinelor* sunt înfățișate ambele imagini; în aceeași parabolă sunt și cei buni, și cei răi, însă aici în *Apocalipsa* avem deosebi fiecare situație. În cazul secerișului avem în principal secerișul dreptilor, iar în cazul culesului vici, avem culesul celor necredincioși, așa cum vom vedea aceasta puțin mai jos.

Despre această imagine a secerișului, pe care am citit-o din cartea *Apocalipsei*, Sfântul Andrei al Cezareei scrie următoarele: „Iar aceea că s-a copt secerișul arată sosirea vremii sfârșitului lumii, când, ca niște grâu copt, sămânța cea coaptă a bunei-credințe, de jitnițele cerești se va învrednici, dând roadă lucrătorului de pământ câte o sută, câte șaiszeci și câte treizeci”⁹⁵. A sosit vremea secerișului, când de-acum Dumnezeu va aduna

⁹⁵ Sf. ANDREI AL CEZAREEI, *Tâlcuire la Apocalipsa Apostolului și Evanghelistului Ioan Theologul*, PG 106, cuv. al XV-lea, cap. 43, Athena, 2001, p. 349C.

roadele credincioșilor și va așeza în jitnița Sa grâul, tot ceea ce a rodit fiecare, fie treizeci, fie șaizeci, fie o sută.

Iar acum venim la cea de-a doua imagine, aceea a *culesului vi-ei* și a *teascului*; vă citesc fragmentul:

„Și un alt înger a ieșit din templul cel ceresc, având și el un cuțitaș ascuțit. Și încă un înger a ieșit din jertfelnic, având putere asupra focului, și a strigat cu glas mare celui care avea cuțitașul ascuțit, zicând: Trimite cuțitașul tău cel ascuțit și culege ciorchinii vici pământului, căci s-au copt strugurii pământului. Și îngerul a aruncat, pe pământ, cuțitașul lui și a cules via pământului și strugurii i-a aruncat în teascu cel mare al mănecii lui Dumnezeu. Și teascu a fost călcat afară din cetate și a ieșit sânge din teasc, până la frâiele cailor, pe o întindere de o mie șase sute de stadii”⁹⁶.

Aici vedem mișcându-se îngerii, ca și cum ar lipsi acțiunea și lucrarea Domnului, ca *Fiu al Omului*, care se află pe *norul alb*.

Nu lipsește! Nu lipsește deloc! Scriitorul Aretha face o fină observație și zice următoarele: „Căci Domul Însuși nu este vrednic⁹⁷ să facă strângerea în ceea ce-i privește pe cei dintâi, nici să-i ducă în jitnițe, nici pe cei nedesăvârșiți să-i trimită în foc”⁹⁸. Nu este vrednic Judecătorul să facă strângerea oamenilor păcătoși; poruncește aceasta îngerilor. Subtilă este această observație a lui Aretha!

Îngerul care iese din *jertfelnic* exprimă dorul și strigătul sfinților. Dacă este *jertfelnicul arderilor de tot*, așa cum vede Sfântul Ioan Evanghelistul în vedenia lui, atunci sub „*jertfelnic*” sunt „sufletele celor înjunghiați pentru cuvântul lui Dumnezeu”; amintiți-vă capitolul al șaselea, versetul 9 din *Apocalipsă*, scrie în acel pasaj despre aceasta. Dacă însă este *jertfelnicul tălmăierii*,

⁹⁶ *Apocalipsa* 14, 17-20.

⁹⁷ În sensul că este sub demnitatea Domnului de a face aceste strângeri ale oamenilor (n. tr.).

⁹⁸ ARETHA AL CEZAREEI, *Adunare de tâlcuiri de la diferiți sfinți bărbați la Apocalipsa Apostolului și Evanghelistului Ioan Theologul*, PG 106, cap. 44, p. 696B.

atunci acestea sunt rugăciunile sfinților, care aruncă tămâia lor pe *jertfelnicul de aur*, care se află în fața *tronului* lui Dumnezeu (*Apocalipsa*, capitolul al optulea, versetul 3). Așadar, fie că este cazul celor „tăiați pentru mărturia lui Hristos”, care grăiesc: „Până când, Stăpâne sfinte și adevărate, nu vei judeca și nu vei răzbuna sângele nostru?” (nu în sensul de răzbunare omenească, ci în sensul de restaurare a trupurilor lor, adică „când se va face învierea noastră?”), fie că sunt rugăciunile sfinților, chestiunea este aceea că Judecata se află în strânsă legătură cu sfinții și cu mucenicii, care au fost chinuiți de cei necredincioși și pentru care acum a venit ceasul pedepsei lor.

Îngerul care iese din jertfelnic strigă către îngerul care ține *cuțitașul ascuțit* (exprimă Judecata, precum și cel de dinainte) să înainteze la culesul *viei pământului*, și spune că are putere asupra *focului*. Asupra cărui *foc*?

Sfântul Andrei al Cezareei zice: „Aflăm de aici că puterile îngeresti sunt rânduite mai-mari peste zidire, unele peste ape, unele peste foc, iar altele peste anumite părți ale zidirii. Și prin aceea că «avea putere asupra focului» – adică puterea îngerului despre care vorbim –, înțelegem puterea pedepsitoare [asupra celor păcătoși], rânduită prin foc”⁹⁹. Așadar, aflăm faptul că îngerii sunt locuitorii Mântuitorului peste creație, peste lume.

Iar Sfântul Aretha completează: „Pe acesta – despre același înger este vorba – înțelege-l rânduit peste pedepsirea celor necredincioși”¹⁰⁰. Cu alte cuvinte, acesta este îngerul care păzește focul iadului.

Și care este porunca primului înger către al doilea?

„Trimite cuțitașul tău cel ascuțit și culege ciorchinii viei pământului, căci s-au copt”¹⁰¹.

⁹⁹ Sf. ANDREI AL CEZAREEI, *Tâlcuire la Apocalipsa Apostolului și Evanghelistului Ioan Theologul*, PG 106, cuv. al XV-lea, cap. 43, Athena, 2001, p. 349D.

¹⁰⁰ ARETHA AL CEZAREEI, *Adunare de tâlcuiri de la diferiți sfinți bărbați la Apocalipsa Apostolului și Evanghelistului Ioan Theologul*, PG 106, cap. 44, p. 696C.

¹⁰¹ *Apocalipsa* 14, 18.

Aceasta, iubiții mei, este judecata celor păcătoși, care sunt asemănați cu o vie din care sunt culeși strugurii păcatului și ai apostaziei. Este transformarea viei Domnului în vie a păcatului, după cum și Moisi spune.

Dumnezeu, în cartea *Deuteronomul*, grăiește aceste cuvinte către Moisi: „Că din via Sodomei este via lor, și vița lor din Gomora; strugurii lor sunt struguri de fiere, ciorchinii de amărăciune lor; mânia de balaur este vinul lor și mânia de aspidă nevindecată”¹⁰². Iar altui proroc Dumnezeu îi grăiește: „Eu te-am sădit ca pe o vie adevărată și bună; cum dar Mi te-ai întors într-o amărăciune, vie străină? Cum te-ai făcut via Sodomei și Gomorei și dai aguridă?”¹⁰³ Ați văzut? Via Sodomei și a Gomorei! Este un element distinctiv acesta. Aici se arată faptul că via lui Dumnezeu s-a pervertit.

Întrucât s-a pervertit – să vă spun și acest lucru cu prezenta ocazie – din acest motiv, iubiții mei, a venit „vița cea adevărată” pe pământ, pe care oricine este altoit pe această „viță adevărată”, care nu se primejduiește să se pervertească, devine om nou. Iar această *viță* este Hristos. Acum nu mai există un popor în calitate de *viță* care și-a ratat ținta, care a eșuat, ci o persoană, este Iisus Hristos. De aceea, Mântuitorul Hristos zice (*Ioan*, capitolul al cincisprezecelea): „Eu sunt vița” și adaugă „cea adevărată”¹⁰⁴. Pentru că cea dintâi *viță*, poporul, Israil, s-a dovedit a se fi pervertit, a se fi stricat; el a fost sădit bun, și a ajuns „vie a Sodomei și Gomorei”!

Să fim atenți, iubiții mei, la această poruncă: „...culege ciorchinii viei pământului, căci s-au copt strugurii pământului”! Acest „s-au copt” înseamnă s-au maturizat, însă s-a maturizat răul, așa cum oarecând trebuia să se maturizeze răul în popoarele pământului Canaan. Atunci când a venit Avraam în acel loc, ră-

¹⁰² *Deuteronomul* 32, 32-33.

¹⁰³ *Ieremia* 2, 21; vezi și *Isaia* 5, 2.

¹⁰⁴ *Ioan* 15, 1-5.

ul nu se maturizase în pământul Canaan, iar Dumnezeu i-a grăit: „Îi voi trimite pe urmașii tăi în Egipt, pentru că răutatea locuitorilor pământului Canaanului nu s-a plinit (maturizat) până acum”¹⁰⁵. Știți de câți ani a fost nevoie pentru a se maturiza? În afară de anii dintre Avraam, Isaac și Iacov, avem alți patru sute treizeci de ani și încă alți patruzeci de ani în care evreii au rămas în pustie. Abia atunci s-a maturizat (plinit) răutatea locuitorilor Canaanului și în acest fel au venit atunci evreii ca să-i nimicească. Și a grăit atunci Dumnezeu: „Răutatea s-a copt (maturizat), s-au copt strugurii”. „S-a copt (maturizat)” a zis însă și pentru evreii înșiși: „În același fel în care am așteptat să se plinească răutatea (să se maturizeze) și să-i nimicesc, așa voi aștepta să se plinească răutatea și la voi, ca să vă nimicesc, dacă nu Mă ascultați”.

Acesta, iubii mei, este un lucru înfricoșător. Înfricoșător de-a dreptul! Priviți cum transferăm aceasta în propria noastră viață. După cum vedem că se maturizează strugurii vara, tot așa simțim că se maturizează răutatea în epoca noastră și, mai cu seamă, chiar în ținutul nostru! Nu așteptăm decât înfricoșătorul cules și înfricoșătorul *teasc*, înfricoșătorul călcat!

Însă să vedem cine este *teasca* lui Dumnezeu.

Așa cum spune Sfântul Andrei: „Iar *teasca* lui Dumnezeu este locul de chin gătit diavolului și îngerilor lui; mare cu adevărat, prin mulțimea celor ce în acesta se vor chinui”¹⁰⁶. *Teasca* lui Dumnezeu, locul de călcat strugurii, este iadul dracilor și este mare acest *teasc*, pentru că vor fi mulți aceia care vor fi pedepsiți acolo. Oare nu zic unii: „Va pedepsi Dumnezeu, dacă vor fi așa de mulți?” Nu spuneți aceasta, pentru că este mare *teasca* lui Dumnezeu!

Este semnificativ aici verbul „a fost călcat”. Desigur că acest verb este adaptat la imaginea *teascului*, pentru că strugurii sunt

¹⁰⁵ *Facerea* 15, 16.

¹⁰⁶ Sf. ANDREI AL CEZAREEI, *Tălcuire la Apocalipsa Apostolului și Evanghelistului Ioan Theologul*, PG 106, cuv. al XV-lea, cap. 44, Athena, 2001, p. 352B.

cărați înlăuntrul teascului și acolo sunt călcați, însă aici arată, într-un mod dramatic, muncirea celor păcătoși și chinul lor.

„Și teascul a fost călcat”, probabil de către îngeri, în calitate de unelte săvârșitoare ale Judecării dumnezeiești și ale Dreptății dumnezeiești și *a fost călcat* „afară din cetate”.

Da, „teascul a fost călcat afară din cetate”, a fost așezat și călcat.

Care este „cetatea”?

Sfântul Andrei al Cezareei zice: „Afară din cetatea celor drepti”¹⁰⁷. Vă amintiți, în acel capitol pe care l-am citit deja, faptul că *Mielul* ședea în Sion împreună cu *o sută patruzeci și patru de mii*? Este cetatea lui Hristos. Adică, este Împărăția lui Dumnezeu. Aceasta înseamnă că pedepsirea acelor se va face în afara Împărăției lui Dumnezeu. Iată cum grăiește despre aceasta: „În afara cetății celor drepti va fi călcat teascul, de vreme ce «nu va lăsa Domnul toiagul păcătoșilor peste soarta dreptilor», potrivit cuvântului prorocesc¹⁰⁸, că nu va fi amestecată locuirea acestora, precum nici modul viețuirii nu le-a fost”¹⁰⁹. Adică, după cum au trăit în această lume fără ca cei păcătoși să aibă vreo legătură cu cei drepti, într-un mod asemănător și viața lor de dincolo va fi neamestecată.

În continuare, trece de la imagine la ceea ce este reprezentat în imagine, pentru că, zice, „a ieșit sânge din teasc”, cu toate că sucii strugurilor, se știe aceasta, este numit *sânge*. Însă Sfântul Andrei scrie: „Iar prin sângele vărsat din cei osândiți la chinuri, care vor fi călcați, este închipuită judecata cea dreaptă și nepărtinitoare a lui Dumnezeu..., pentru cei care s-au dovedit vrednici de chinurile iadului”¹¹⁰. Prin cuvântul „sânge” este exprimată pedeapsa celor păcătoși, tot așa cum spunem „să se pedepsească un popor, să cadă sabia”. Aceasta este o imagine.

¹⁰⁷ *Ibidem*.

¹⁰⁸ *Psalmii* 124, 3.

¹⁰⁹ Sf. ANDREI AL CEZAREEI, *Tălcuire la Apocalipsa Apostolului și Evanghelistului Ioan Teologul*, PG 106, cuv. al XV-lea, cap. 44, Athena, 2001, p. 352B.

¹¹⁰ *Ibidem*, p. 352C.

O măsură a mărimii pedepsei este faptul că sângele va ajunge „până la frâiele cailor” (fie ale cailor vrăjmașilor, fie ale calului biruitorului Cuvânt al lui Dumnezeu). Atât de mult *sânge* va curge!

Cu privire la această expresie are o foarte frumoasă observație Sfântul Andrei al Cezareei: „Iar sângele va ajunge până la frâiele cailor nebuni după împreunări; pentru că frâu în plăceri și în fărâdelegi nu au cunoscut aceștia”¹¹¹. Se va urca sângele până la frâiele cailor, pentru că oamenii nu și-au pus frâu plăcerilor lor, precum niște cai nebuni după împreunări!

Încă o imagine a mărimii pedepsei este faptul că sângele a ajuns pe o întindere de „o mie șase sute de stadii”, adică, trei sute șapte mii două sute de metri. Așadar, aproximativ trei sute de kilometri.

Numărul este unul dat în linii generale, și vrea să arate că „sângele” a fost abundent, adică faptul că pedeapsa celor păcătoși a fost mare, iar păcătoșii, mulți.

Iubiții mei, să fim cu luare-aminte la aceste cuvinte: „Nu te teme, turmă mică, pentru că Tatăl vostru a binevoit să vă dea vouă Împărăția”¹¹². Să nu fim „și noi împreună cu cei mulți”. Nu! Să nu luăm ca pildă purtarea celor mulți. Nu! „Nu te teme, turmă mică”, zice Hristos. Nu te lăsa atras de petrecerea și purtarea lumii acesteia. „Nu te teme! Întru tine a binevoit Tatăl să-ți dea Împărăția Lui”.

---

¹¹¹ *Ibidem.*

¹¹² *Luca* 12, 32.

CAPITOLUL AL TREILEA

Cei șapte îngeri cu cupele. Cântarea celor săvârșiți și începutul ultimelor plăgi

(Secțiunea aceasta, a celui de-al treilea capitol, începe de la pagina întâi a Omiliei 63)

Îndată ce pătrundem în capitolul al cincisprezecelea al *Apocalipsei*, observăm că, într-un anume fel, acesta se constituie ca o introducere a capitolului următor, al șaisprezecelea, de aceea și capitolul al cincisprezecelea este foarte scurt, cuprinde doar nouă versete.

Acest capitol, al cincisprezecelea, cuprinde trei puncte: introducerea, unde în mod foarte rezumat, numai în versetul întâi – potrivit obiceiului literar ebraic – este expusă vedenia celor șapte *cupe*, care constituie ultimul pliu, ultima filă¹¹³ a plăgilor ce vin peste omenirea care a apostaziat. În versetele următoare este înfățișată cântarea biruitorilor celor săvârșiți și, în final, avem al treilea punct care este înainte-pregătirea ultimelor șapte plăgi și sunt exprimate prin imaginea celor șapte cupe de aur. Aceste lucruri cuprinde capitolul al cincisprezecelea pe care, cu ajutorul lui Dumnezeu, îl vom analiza în cele ce urmează.

---

¹¹³ Apocalipsa este văzută aici ca o succesiune de lat-uri, de pliuri care sunt rând pe rând întinse, pentru ca în final să fie desfășurată întreaga suprafață a imaginii de ansamblu. Să nu uităm de asemenea viziunea metodei ciclice de tâlcuire a acestei cărți (vezi volumul anterior, *Tainele cărții cu șapte peceți*), care reia, repetă anumite acțiuni ale Proniei, pedepsele în special, însă cu un crescendo al intensității evenimentelor spre finalul cărții *Apocalipsei*, adică al istoriei, când survin și sfârșitul lumii, și A Doua Venire a lui Hristos (n. tr.).

„Am văzut, apoi, în cer, alt semn, mare și minunat: șapte îngeri având șapte pedepse – cele de pe urmă –, căci cu ele s-a sfârșit mânia lui Dumnezeu”¹¹⁴.

Acest „alt semn”, pe care-l vede Sfântul Evanghelist Ioan, nu este nimic altceva decât o serie de imagini ale vedeniei, asemănătoare cu acelea din capitolul al treisprezecelea, acolo unde se vorbea despre un *semn mare*, cu adaosul că aici acest „semn mare” este și *minunat*, adică este plin de lucruri uimitoare.

Orice fapt care se desfășoară în această vedenie, în acest „semn mare și minunat”, are loc în Cer; precum și atunci, când a văzut *semn mare*, adică „o femeie înveșmântată cu soarele” și apoi a văzut balaurul cel roșu¹¹⁵. Așa și aici, această nouă vedenie sau, mai bine zis, această serie de imagini, are loc în Cer, privit totdeauna în relație cu pământul.

Cei șapte îngeri, care sunt persoanele care joacă rolurile principale în aceste imagini ale vedeniilor, vor fi acele persoane care vor sluji celor șapte plăgi, cele din urmă, care urmează să fie date pe pământ.

Însă numărul șapte, precum și plăgile celor șapte peceti și celor șapte trâmbițe, vi le amintiți, este relativ sau este un număr cu o semnificație sacră.

Aretha consemnează faptul că lumea a fost creată în șapte zile și se va sfârși prin cele șapte plăgi ale celor șapte cupe de aur, pe care le poartă cei șapte îngeri; de aceea și sunt numite cele șapte plăgi finale sau eshatologice. Iată în ce fel spune el aceste lucruri: „Lumea a fost săvârșită într-o săptămână de zile, și într-o același număr se va sfârși...”¹¹⁶, o lume care a început prin cele șapte zile ale creației, tot așa se va sfârși, prin cele șapte plăgi. „Și a grăit Dumnezeu: Să se facă lumină; și s-a făcut lumină..., și a fost sea-

¹¹⁴ *Apocalipsa* 15, 1.

¹¹⁵ Cf. *Apocalipsa* 12.

¹¹⁶ ARETHA AL CEZAREEI, *Adunare de tâlcuiri de la diferiți sfinți bărbați la Apocalipsa Apostolului și Evanghelistului Ioan Theologul*, PG 106, cap. 45, Paris, 1863, p. 697D.

ră și a fost dimineață, zi una..., și a fost seară și a fost dimineață, ziua a doua..., și ziua a șaptea”¹¹⁷.

Aceste șapte plăgi sunt caracterizate drept eshatologice totdeauna în raport cu istoria, iar nu cu veșnicia. Și iadul, în raport cu istoria, este începutul unei pedepse veșnice, am putea spune, iadul este ultimul, de asemenea, în raport cu istoria. Acolo unde se sfârșește istoria începe iadul. Aceste șapte plăgi nu au legătură cu iadul, ci se află cadrul istoriei și, în consecință, în legătură cu istoria și se numesc *plăgile de pe urmă (eshatologice)*.

Prin aceste plăgi ajunge la punctul ei culminant mânia lui Dumnezeu. Desigur că aceasta este o expresie tributară patimilor omenești, după cum iarăși spune Aretha: „Iar dacă auzi de mânia lui Dumnezeu, să nu socotești că este o mânie pătimasă în Dumnezeire”¹¹⁸. Când auzi despre „mânia lui Dumnezeu” să nu crezi că este vorba despre o mânie pătimasă. Dumnezeu nu este pătimăș; expresia în cauză este construită după patimile omenești.

Se cuvine încă să consemnăm faptul că, din perspectivă ermineutică, și am să vă rog să fiți cu foarte multă luare-aminte la acest punct, pentru că este cheia erminiei cărții *Apocalipsei*, a acestei cărți foarte dificile. Nu este dificilă în ceea ce privește imaginile, ce anume înseamnă fiecare imagine, ci în ceea ce privește conexiunea (legătura cauzală) imaginilor, adică cum anume să le înțelegem, atunci când ele vin una după alta. Am discutat pe larg acest aspect. Așadar, fiți atenți la acest punct. Aici avem o ocazie specială, odată cu cele șapte plăgi ale cupelor, să vă mai spun încă două cuvinte.

Aceste trei categorii de plăgi, adică ale celor șapte pecetei, ale celor șapte trâmbițe și ale celor șapte cupe, nu au o conexiune cronologică rectilinie, ci una paralelă. Nu se încheie una pentru

---

¹¹⁷ Cf. *Facerea* 1.

¹¹⁸ ARETHA AL CEZAREEI, *Adunare de tâlcuiri de la diferiți sfinți bărbați la Apocalipsa Apostolului și Evanghelistului Ioan Theologul*, PG 106, cap. 45, p. 700B.

a începe o alta. Nu se încheie cele șapte plăgi ale „peceților” pentru a începe cele șapte plăgi ale „trâmbițelor”, iar când se încheie și acestea să înceapă cele șapte plăgi ale „cupelor”, ci cele trei *heptade* ale plăgilor înaintază în paralel.

Să mi se îngăduie să spun aceasta în felul următor: Fiecare plagă are trei pliuri: La fiecare îndeplinire a plăgii este ceea ce se exprimă prin peceți, prima pecete; la a doua îndeplinire a ei – totdeauna aceeași plagă – este ceea ce se exprimă prin categoria celor șapte trâmbițe, iar la a treia și ultima este vărsarea cupelor. Prin urmare, acestea înaintază în mod paralel. Să spunem că avem instabilități meteorologice... Vă amintiți ce am spus acolo despre trâmbițe, „cutremur înfricoșat”, „soarele se va întuneca, luna...” și celelalte. Avem iarăși același lucru și aici; este o îndeplinire integrală. Acum de ce anume Sfântul Ioan Evanghelistul alege sistemul acesta *heptadic* (de câte șapte) este o cu totul altă discuție. Este același motiv pentru care Evanghelistul Matei ne menționează genealogia lui Hristos în heptade, unde avem trei grupe de câte paisprezece, adică șase heptade. Zice: „De atunci până acolo, sunt paisprezece neamuri (generații)”; „de acolo până în celălalt moment, sunt paisprezece neamuri (generații)”; și o a treia oară încă „paisprezece neamuri (generații)”. Paisprezece este de două ori șapte; acesta este un mod de exprimare; și are o motivație tainică. Nu examinăm acest lucru acum; ceea ce ne interesează este faptul că Sfântul Evanghelist Ioan în *Apocalipsa* revine la aceeași temă ca să spună ceva suplimentar, totdeauna despre aceeași temă.

În concluzie: în acest moment, precum și acum o sută de ani, precum și acum două mii de ani (pentru că *Apocalipsa* începe din momentul în care a fost scrisă, mai bine zis din momentul în care a înviat Hristos și S-a înălțat la ceruri) trăim într-o expresie a plăgilor în fiecare epocă. Trăim și pecețile, și trâmbițele, și cupele. Aceasta aș dori să înțelegeți. Acesta este modul în care vom tâlcui cartea *Apocalipsei*.

Și ne reîntoarcem la tema noastră. După rezumarea pe scurt a evenimentelor care vor urma, există încă de la început un *intermezzo*, care îi întărește pe cei credincioși, spunând că aceia care vor birui vor fi mulți și, prin urmare, când vor auzi faptul că se va ridica Antihristul, sau care vor fi plăgile, să nu se descurajeze. Mulți sunt cei care vor birui, și astfel să nu ne lăsăm cuprinși de panică, și să spunem „cine poate să se mântuiască?”¹¹⁹, și să rămânem sub înfricoșata armă a diavolului care se numește dezamăgire și deznădejde, să nu rămânem cu mâinile încrucișate, și astfel să nu putem primi mântuirea. Din acest motiv sunt oferite aceste *intermezzo*-uri, pentru a fi întăriți cei credincioși, și ele sunt plasate cu deosebită măiestrie de către Sfântul Ioan Evanghelistul tocmai acolo unde se atinge punctul culminant sau urmează să se atingă punctul culminant și să se întâmple ceva foarte rău, ceva foarte dezamăgitor. Tocmai acolo plasează acest *intermezzo* Sfântul Evanghelist Ioan, pentru a ne întări. Aici face acest lucru la început; înainte de a ne spune cele de mai jos, ne oferă acest *intermezzo*. Și care este acesta?

„Și am văzut ca o mare – nu o mare, ci asemenea unei mări, *n. pr. Athanasie* – de cristal, amestecată cu foc, și pe biruitorii fiarei și ai chipului ei și ai numărului numelui ei, stând în picioare pe marea de cristal și având alăutele lui Dumnezeu”¹²⁰.

Dacă are cineva puțină imaginație, dacă poate să le sesizeze pe acestea cu mintea! Ia gândiți-vă, să ne închipuim această imagine, așa cum ne-o descrie aici Sfântul Ioan Evanghelistul! Este neînchipuit de măreață, însă în același timp provoacă și cuviință! Este imaginea celoriberați, a celor săvârșiți și a celor biruitori.

Am spus că este imaginea celor săvârșiți. Aici îngăduiți-mi să fac o mică digresiune. De multe ori la înmormântări sau la parastase, în special însă la înmormântări, zicem: „Cu duhurile dreptilor celor ce s-au săvârșit, odihnește, Mântuitorule, su-

¹¹⁹ Matei 19, 25; Marcu 10, 26; Luca 18, 26.

¹²⁰ Apocalipsa 15, 2.

fletul robului Tău...” și celelalte. Atunci ceva neobișnuit se întâmplă..., nu știu, este ca și cum s-ar da un semnal – a devenit un obicei acest lucru –, rudeniile celui adormit, când aud acel „cu duhurile dreptilor celor ce s-au săvârșit”, ei bine, atunci varsă mai cu putere lacrimi! Este ciudat! Aceasta ne descoperă faptul că nu înțeleg nimic. Nu înțeleg chiar nimic! Acesta este momentul când se dă semnalul pentru a plânge, pentru a striga, pentru a boci și pentru a ne smulge și părul din cap! Să ne lamentăm! Să ne păzească Dumnezeu! Aceste lucruri nu sunt creștinești. „Cel ce s-a săvârșit” nu este acela care și-a sfârșit viața; oarecum așa trebuie că ne închipuim noi. Desigur că „săvârșit” vrea să însemne și „sfârșit, terminat”, în mod neîndoielnic, dar „săvârșit” vrea să însemne „desăvârșit”, că a ajuns la o anumită desăvârșire, la o integritate duhovnicească. Iar în acest loc îi avem pe sfinții cei „săvârșiți”, pe cei ajunși la o integritate duhovnicească, pe aceia care au ajuns la desăvârșirea duhovnicească; aceasta vrea să se înțeleagă prin cei „săvârșiți”. Iar atunci când spunem: „Cu duhurile dreptilor celor ce s-au săvârșit, odihnește, Doamne, sufletul robului Tău”, cerem de la Domnul ca acest om care acum a murit, a adormit, ca sufletul lui să-l rânduiască, să-l așeze în locul celor săvârșiți și al dreptilor. Așadar, vedenia de acum din *Apocalipsă* este aceea că cei care pășesc pe „acea mare de cristal” sunt sfinții cei „săvârșiți”.

Câte lucruri n-am putea să tâlcuim din acest loc! Observați că neconținut apelez la Părinții Bisericii noastre, ca să nu se creadă că, poate, fac vreo tâlcuire după bunul meu plac. Apelez la Sfântul Andrei al Cezareei, care ne spune multe cu privire la această vedenie, precum: „Acea mare de cristal socotim că însemnează mulțimea celor mântuiți, curăția odihnei viitoare, și strălucirea sfinților, ale căror scripuri ale virtuții vor lumina [ca soarele]”¹²¹. Ce este acea „mare de cristal”? Socotim că este mulțimea celor care s-au mântuit.

¹²¹ Sf. ANDREI AL CEZAREEI, *Tâlcuire la Apocalipsa Apostolului și Evanghelistului Ioan Theologul*, PG 106, cuv. al XV-lea, cap. 45, Athena, 2001, p. 353C.

Prin urmare, există o mulțime a celor ce se vor mântui. Slavă lui Dumnezeu! Nu sunt nici cinci, nici zece, nici nu sunt numai cei doisprezece apostoli. Așadar, putem și noi să ne mântuim!

Însă, iubiții mei, dacă nu puteam să ne mântuim, pentru care motiv am mai fi construit acest locaș de cult în care acum ne aflăm? Pentru ce se mai slujește Dumnezeiasca Liturghie? Pentru ce se săvârșește Taina Botezului și a Spovedaniei? Pentru ce se fac aceste cateheze? De ce? Tocmai pentru că există nădejdea mântuirii noastre. Slavă lui Dumnezeu! Putem să ne mântuim, este de ajuns să voim aceasta, este de ajuns să fim cu luare-aminte, este de ajuns să ne nevoim, este de ajuns să ne însușim Sfintele Taine ale lui Hristos! Este de ajuns ca „viața noastră să fie ascunsă cu Hristos întru Dumnezeu”, așa cum am ascultat în pericopa evanghelică de astăzi. Și „când viața noastră va să fie ascunsă cu Hristos întru Dumnezeu, și când Se va arăta Hristos, Care este viața noastră, atunci și noi ne vom arăta în slavă”¹²², zice Apostolul Pavel în *Epistola către Coloseni*, în capitolul al treilea. Este însăși slava pe care o vede aici Sfântul Ioan Evanghelistul la acești „săvârșiți”, care vor lumina prin strălucirile neiziditei lumini dumnezeiești; „ale căror străluciri ale virtuții vor lumina ca soarele”, așa cum și Domnul a grăit¹²³.

„Acea că este amestecată cu foc [mare] se poate înțelege prin zicerea apostolului: «Lucrul fiecăruia, oricare va fi, se va lămurii prin foc» (cf. *I Corinteni* 3, 13); iar celor curați și neîntinați focul nimic nu le va strica, întrucât acesta este despărțit [în chip necheltuit] într-o îndoită lucrare, potrivit cuvântului psalmistului¹²⁴; pe de-o parte dând-o pe cea arzătoare celor păcătoși, iar pe de alta pe cea luminătoare celor drepti, precum și Marele Vasile a înțeles”¹²⁵.

¹²² Cf. *Coloseni* 3, 3-4.

¹²³ Cf. *Matei* 13, 43.

¹²⁴ „Glasul Domnului cel ce desparte în două para focului” (cf. Septuaginta, *Psalmi* 28, 7).

¹²⁵ Sf. ANDREI AL CEZAREEI, *Tălcuire la Apocalipsa Apostolului și Evanghelistului Ioan Theologul*, PG 106, cuv. al XV-lea, cap. 45, Athena, 2001, p. 353D.

Așadar, faptul că acea „mare de cristal” este amestecată cu foc înseamnă două lucruri: Ceea ce spune Apostolul Pavel: „Lucrul fiecăruia se va face cunoscut;..., și focul însuși va lămuri ce fel este lucrul fiecăruia”. Vă amintiți locul unde spune aceasta Apostolul Pavel? Adică: „Fratele meu, cum ți-ai zidit casa? Ai zidit-o cu aur, cu argint, cu pietre scumpe – așa cum este marmura – cu trestie sau fân? Focul zilei aceleia, al zilei Judecării, va vădi aceasta. Dacă este cu trestie sau cu fân va arde. Iar tu vei rămâne precum acela care se mântuiește ca prin foc”¹²⁶, zice.

Acest „ca prin foc” are anumite înțelesuri. Socotesc că un înțeles potrivit este următorul: Acela care se salvează atunci când arde casa lui, este gol, pentru că se va găsi cu acelea pe care le poartă și nimic altceva, de vreme ce a alergat afară ca să se salveze. Lucrarea vieții lui, casa lui, a ars, era din paie, era din trestie și nu a rezistat în fața veșniciei. Faptul de a fi cineva primar este un lucru însemnat, să facă drumuri, să facă parcuri, să facă centre sociale, sunt lucruri mari acestea, foarte importante, dar nu este suficient; pentru că, dacă el crede că se va mântui dacă face lucrări culturale și sociale, ziua aceea a Judecării va vădi faptul că zidirea lucrării vieții lui a fost „de fân”! Apostolul vorbește despre aur, despre argint și despre pietre prețioase, v-am spus așa cum este marmura, nu pietricele scumpe. Acestea rezistă la foc; este lucrarea care va da un rod de „o sută” din ceea ce s-a făcut, „șaizeci” și „treizeci”¹²⁷. Eu nu sunt precum Apostolul Pavel, nici ca Sfântul Athanasie cel Mare, nici ca Sfântul Antonie cel Mare; sunt precum sunteți și voi, oameni simpli; să zicem, prin urmare, că avem un rod de „treizeci”. Dar acest rod va rezista în fața focului zilei Judecării. Aceasta înseamnă că „lucrul fiecăruia va fi judecat prin foc în ziua aceea”; din acest motiv arată că „marea cristalină” este amestecată cu foc.

Înseamnă și altceva, ceea ce este menționat în *Exaimeronul* Sfântului Vasile cel Mare: Înseamnă distincția, despărțirea

¹²⁶ Cf. I Corinteni 3, 12-15.

¹²⁷ Cf. Matei 13, 23; Marcu 4, 20 ș.a.

luminii nezidite în luminozitate și ardere. Iar lumina nezidită izvorăște din Ființa dumnezeiască. Acestea sunt lucrările lui Dumnezeu, despre care v-am vorbit în introducerea despre credința ortodoxă. Această lumină nezidită care izvorăște din Ființa dumnezeiască, aceasta se desparte în două, iar pentru cei bine-credincioși se oferă în calitate de strălucire, însă pentru cei necredincioși se oferă doar ca ardere, fără strălucire, care este iadul cel veșnic. Acesta este focul iadului; este lucrarea/energia nezidită, lumina nezidită în calitatea ei arzătoare. Este un lucru înfricoșător! Aceasta îi arde și pe draci. Dar să nu repet; v-am mai vorbit despre aceste lucruri la o temă precedentă.

Și continuă Sfântul Andrei al Cezareei: „Iar prin foc, drept este a se înțelege cunoașterea dumnezeiască și harul de-viață-făcătorului Duh”.

Încă, prin faptul că acea „mare cristalină” este amestecată cu focul se exprimă cunoașterea dumnezeiască, dar și harul Sfântului Duh. Despre motivul pentru care este astfel înfățișat există două argumente:

„Întrucât în foc i S-a arătat Dumnezeu lui Moisi; și în chip de limbi de foc Sfântul Duh fără veste S-a pogorât peste apostoli”¹²⁸.

Așadar, întrucât Dumnezeu i S-a arătat lui Moisi în rug, dar și în Muntele Sinai, *în foc*, de aceea această „mare de cristal” este amestecată cu foc, adică cu dumnezeiasca cunoaștere, cu prezența dumnezeiască. Dar și Sfântul Duh a venit peste ucenici în chip de limbi de foc și arată și cunoașterea lui Dumnezeu. Acestea, așadar – așa cum tâlcuiește Sfântul Andrei al Cezareei – sunt lămurite prin vedenia pe care a văzut-o Sfântul Evanghelist Ioan.

Este demn de luat aminte faptul că avem trei expresii echivalente. Deasupra acestei „mări de cristal” se vor afla aceia care l-au tăgăduit pe Antihrist, au refuzat închinarea la chipul „fiarei” și au lepădat numărul numelui ei. Sunt menționate trei lu-

¹²⁸ Sf. ANDREI AL CEZAREEI, *Tâlcuire la Apocalipsa Apostolului și Evanghelistului Ioan Theologul*, PG 106, cuv. al XV-lea, cap. 45, Athena, 2001, p. 353D.

cruri, dar toate cele trei sunt unul și același lucru. Însă de ce sunt menționate toate cele trei?

Sfântul Ioan face aceasta întrucât dorește să arate – iubiții mei, aici vreau să fiți cu luare-aminte și vă rog aceasta în mod special – în ce mod pătrunde Antihristul, în toate veacurile, în cadrul omenirii și în cadrul culturii și civilizației omenești. Mai întâi poate să pătrundă ca persoană, să i se aducă închinare; adică ceea ce se va întâmpla la sfârșit și ceea ce este cazarolatria de-a lungul veacurilor. Această cazarolatrie există și astăzi – cel ce înțelege să înțeleagă! – în toate regiunile pământului. „Chipul” lui este ceva dincolo de „antihrist”. „Chipul antihristului”, iubiții mei, înseamnă multe lucruri. Și „numărul numelui lui” este duhul care există în viața socială și în cultura-civilizație omenească. Și este nevoie să-l clarificăm pentru încă o dată. V-am mai vorbit despre acest lucru, am să vă vorbesc și astăzi încă o dată și ori de câte ori voi putea am să vă mai spun: Să nu credeți că Antihristul va veni și noi ne vom afla în afara influențelor lui. Iubiții mei, el va veni întrucât este persoană. Va veni – amintiți-vă de temele pe care le facem –, și să nu credeți că încă nu respirăm atmosfera lui și climatul lui; ne aflăm în climatul Antihristului.

Trebuie să vă spun faptul că civilizația și cultura noastră, dar și viața noastră socială, așa cum ea s-a format, poartă duhul și pecetea „numărului numelui Antihristului”. Nu numai civilizația în mod simplu, dar și viața noastră socială are însemnătate cum este fasonată totdeauna pe baza culturii și civilizației. Putem să spunem că deschidem întrerupătorul și avem electricitate, însă nu este aceasta. Așadar, nu spuneți că „Antihristul va veni”. Va veni, desigur, însă totdeauna, și în epoca în care trăim există Antihristul; și ieri, și înainte cu o sută de ani, și înainte cu două mii de ani. Da, fiecare om care trăiește cronologic o viață delimitată în timp are să-i facă față Antihristului. Și am să vă spun încă o dată: Civilizația și duhul ei poartă „pecetea Antihristului”; aceasta este reprezentată de toate puterile potrivnice lui Dumnezeu,

chiar și de cele neutre! Oarecând cineva a zis: „Dacă ar veni diavolul și ar vrea să vă înscrie abonați la un ziar care se tipărește și unde ar scrie lucruri drăcești, v-ar înscrie abonați?” Nu..., și numai pentru că nu vă aminti nimic despre Hristos – precum face un ziar neutru –, ar fi ceva drăcesc! Vă impresionează acest lucru? Să vă redau aceasta cum a grăit-o Hristos: „Cine nu este cu Mine este împotriva Mea”¹²⁹, așadar, nu există o poziție neutră; pozițiile sunt în număr de două. Nu sunt trei, două sunt. Sau vei fi de partea lui Hristos, sau vei fi de partea diavolului. „Te unești cu Hristos?”, zicem la Taina Sfântului Botez; și: „Te lepezi de satana?”. Aceasta arată în chip limpede că nu există o a treia categorie. „Cine nu este cu Mine este împotriva Mea”. Prin urmare, diavolul creează o stare neutră, iubiții mei, care este în afara lui Hristos, adică este o stare drăcească. Trebuie, așadar, să vă spun că toate puterile potrivnice lui Dumnezeu, chiar și cele neutre, poartă pecetea lui „666”, a numelui Antihristului.

Continuăm: Ce sunt „alăutele lui Dumnezeu”?

Zice iarăși Aretha: „Prin ceea ce s-a numit drept alăute, se cuvine a se înțelege în chip alegoric moartea mădulelor de pe pământ. Iar alăutele sunt ale lui Dumnezeu, fiindcă nici unul dintre oamenii însemnați văduvit fiind de ajutorul dumnezeiesc în luptă nu o poate izbândi”¹³⁰. Și adaugă Sfântul Andrei al Cezareei că acestea simbolizează: „Viața cea lăudătoare în simfonia virtuților, lovită prin arcușul dumnezeiescului Duh”¹³¹. Alăutele, zice, arată omorârea mădulelor oamenilor de pe pământ. Am ascultat aceasta și astăzi în *Epistola către Coloseni* a Sfântului Apostol Pavel, unde zice:

„Dreptaceea, omorâți mădulele voastre, cele pământești...”¹³² și celelalte. Mai arată și armonia virtuților, care dau melodia vie-

¹²⁹ Matei 12, 30; Luca 11, 23.

¹³⁰ ARETHA AL CEZAREEI, *Adunare de tâlcuiri de la diferiți sfinți bărbați la Apocalipsa Apostolului și Evanghelistului Ioan Theologul*, PG 106, cap. 45, p. 700C.

¹³¹ Sf. ANDREI AL CEZAREEI, *Tâlcuire la Apocalipsa Apostolului și Evanghelistului Ioan Theologul*, PG 106, cuv. al XV-lea, cap. 45, Athena, 2001, p. 356.

¹³² *Coloseni* 3, 5.

ții duhovnicești, unde lovește arcușul dumnezeiescului Duh; adică Sfântul Duh lovește „alăutele”. Cu alte cuvinte, virtutea în expresia ei pozitivă și în cea negativă, pe de-o parte negativ se exprimă prin absența păcatelor, iar pe de alta pozitiv prin dezvoltarea virtuților, și aceasta cu ajutorul și cu harul Sfântului Duh. Acestea sunt „alăutele”.

„Țin alăutele și cântă o cântare”. Care este această „cântare”?

„Și ei cântau cântarea lui Moisi, robul lui Dumnezeu, și cântarea Mielului, zicând: Mari și minunate sunt lucrurile Tale, Doamne Dumnezeule, Atotțiitorule! Drepte și adevărate sunt căile Tale, Împărate al neamurilor! Cine nu se va teme de Tine, Doamne, și nu va slăvi numele Tău? Că Tu singur ești sfânt și toate neamurile vor veni și se vor închina înaintea Ta, pentru că judecățile Tale s-au făcut cunoscute”¹³³.

Este a treia și ultima cântare a *Apocalipsei*. Prima este în capitolul al șaptelea, a doua se află în capitolul al doisprezecelea, iar a treia este aceasta, care este ultima.

Cu adevărat, această cântare amintește de prima cântare a lui Moisi, care a fost cântată lângă Marea Roșie, după înecarea egiptenilor, vrăjmașii poporului lui Dumnezeu¹³⁴. Și, desigur, această cântare nu este după literă a lui Moisi, ci după motivație și după formă.

Totuși, chestiunea este că ne permite să vedem cele ce s-au întâmplat atunci în Egipt cu poporul lui Dumnezeu și că acele împrejurări, de atunci, sunt *tipuri* ale evenimentelor viitoare care se vor referi iarăși la noul Israil, al harului, la creștini, în opoziție cu Antihristul, al cărui *tip* a fost faraonul Egiptului.

Conținutul cântării amintește într-adevăr vechea cântare, după duhul ei.

O mică frază: „Mari și minunate sunt lucrurile Tale, Doamne Dumnezeule, Atotțiitorule!” Cântarea lui Moisi zice: „Să

¹³³ *Apocalipsa* 15, 3-4.

¹³⁴ *Cf. Ieșirea* 15, 1-19.

cântăm Domnului, căci cu slavă S-a preaslăvit!”¹³⁵ și celelalte. Dar să vedem, iubii mei, mai de aproape această cântare, în cadrul căreia se exprimă măreția, dreptatea și sfințenia, cuvioșia lui Dumnezeu.

Și mai înainte de toate zicerea: „Mari și minunate sunt lucrurile Tale, Doamne Dumnezeule, Atotțiitorule!” Doar sfinții vor vedea lucrările lui Dumnezeu în istorie, tocmai întrucât vor „vedea”. Pe parcursul vieții lor – este ceea ce v-am spus de multe ori – ei grăiesc despre Dumnezeu în istorie, însă mai ales atunci când vor fi „săvârșiți”. Vor vedea aceste evenimente ale istoriei, însă, fiți atenți, le vor vedea retroactiv. Și văzând retroactiv lucrurile mari și minunate, acolo unde Dumnezeu a intervenit și a dat izbăvirile Sale, vor cânta: „Mari și minunate sunt lucrurile Tale, Doamne Dumnezeule, Atotțiitorule!”

Așadar, vechiul Israil atunci când a trecut pe celălalt țărm al mării – atunci când marea s-a despărțit, apoi s-a închis la loc și i-a înecat pe egipteni – vedea minunea. Vedea trecerea lui prin Marea Roșie, dar îi vede și pe soldații egipteni cum îi arunca marea pe țărm înecați. Aceasta ce este? Egiptenii au murit, s-a sfârșit cu ei; aceia nu văd nimic. Cine vede? Poporul lui Dumnezeu, sfinții. Așadar, precum atunci îi vedeau pe egiptenii înecați, care fuseseră groaza lor, ancorați pe țărmul răsăritean al Mării Roșii, Îl slăveau pe Dumnezeu și în acel moment Moisi a compus imnul: „Să cântăm Domnului, căci cu slavă S-a preaslăvit!” Acest „cu slavă S-a preaslăvit” este un ebraism, o intensificare: Este, așadar, slăvit Dumnezeu la maximum.

Însă poate că nu este lipsit de însemnătate faptul că sfinții, cei „săvârșiți”, se aflau deasupra acestei „mări de cristal”, atunci când cântă cântarea lor, pentru că amintește de vechiul popor, care se află lângă mare și cânta propria cântare, cu deosebirea însă că acolo vechiul Israil avea în față instabilitatea mării, instabilitatea vieții

---

¹³⁵ Cf. *Ieșirea* 15, 1.

acesteia. Sfinții, cei „săvârșiți” deja nu mai au în față instabilitatea vieții, ci „marea” cea densă, cea „cristalină”, adică pentru aceștia nu mai există schimbări în viața lor, deja nu mai există cădere.

De asemenea, prin „Dumnezeule, Atotțiitorule”, pe care-l cântă aceia și-L numesc pe Dumnezeu Atotțiitorul, vin să confrunte falsa stăpânire și a diavolului, și a Antihristului, după cum le-a proclamat-o, din păcate, aceștia doi adepților lor.

„Drepte și adevărate sunt căile Tale”, adică modurile Tale, planurile Tale, Dumnezeule, în istorie, Te arată pe Tine Dumnezeu drept și adevărat.

„Împărate al neamurilor”.

Oarecând Pilat, pe crucea lui Hristos a pus inscripția „Iisus Nazarineanul Împăratul Iudeilor”¹³⁶ în trei limbi: în ebraică – adică aramaică –, în grecește și în latinește și L-a numit pe Domnul împărat. Pilat nu a putut să înțeleagă atunci, când Îl ironiza prin această inscripție pe Iisus cel condamnat și deja răstignit, că făcea o prorocie. Iar această prorocie s-a împlinit și neconținut se împlinește, anume că Iisus este Împărat al neamurilor.

„Cine nu se va teme de Tine, Doamne, și nu va slăvi numele Tău?”

Versetul amintește vechea cântare a lui Moisi: „Doamne, cine este asemenea Ție între dumnezei? Cine este asemenea Ție prea-slăvit în sfințenie, Minunat întru slavă și făcător de minuni?... Auzit-au neamurile și s-au cutremurat, frică a cuprins pe cei din Filisteia”¹³⁷. S-au cutremurat filistenii când au auzit că acest popor a trecut prin Marea Roșie în acel chip și s-au întrebat dacă acest popor înfricoșător a ajuns până la hotarele lor, atunci ce se va întâmpla? I-a cuprins durerea; s-au înfricoșat când au auzit minunile lui Dumnezeu!

Cei cu intenție bună, iubiții mei, se vor înfricoșa. Și cu adevărat se tem de Dumnezeu, atât din relatările Sfintei Scripturi, cât

---

¹³⁶ *Ioan* 19, 19.

¹³⁷ *Ieșirea* 15, 11; 14.

și din istorie, dar și din experiența lor cotidiană. Atunci când citim Sfânta Scriptură zicem: „Dumnezeu meu, ce sunt acestea? Cum îi pedepsești Tu pe cei răi? Cum îi lauzi Tu pe cei buni? Cum intervii Tu în istorie?” Așadar, cei cu intenție bună au frica lui Dumnezeu din Sfânta Scriptură. Îl cuprinde frica pe omul credincios, pe omul care are intenție bună și se roagă să nu-l pedepsească Domnul pentru păcatele sale. Dacă Dumnezeu pedepsește în acest fel, vai de cel păcătos! Credinciosul care se teme de Dumnezeu se pocăiește și se conformează vocii lui Dumnezeu și, în cele din urmă, se mântuiește și ajunge să pășească peste acea mare de cristal și să-L slăvească pe Dumnezeu. Cei necredincioși sunt și aceștia cuprinși de frică în mod nevoit, însă fără pocăință! Vom vedea aceasta într-un anumit pasaj din *Apocalipsă*, la o plagă, puțin mai târziu. „S-a făcut întuneric – zice – și oamenii își mușcau limbile de durere, dar nu s-au pocăit”¹³⁸. Și nu s-au pocăit, pentru că această frică, care nu izvorăște din pocăință, naște deznădejdea. Este ceea ce iarăși zice Domnul: „Acolo va fi plângerea și scrâșnirea dinților”¹³⁹, prin urmare nu există pocăință!

Continuăm: „Că Tu ești unul sfânt”, pentru că Tu, Dumnezeule Atotțiitorule, ești Singurul sfânt.

Dumnezeu este cu adevărat, iubiții mei, „unul Sfânt, Care întru sfinți Se odihnește”. Sfințenia celor credincioși este relativă. Astăzi și totdeauna oamenii atribuie toate nereușitele lor lui Dumnezeu. Îl socotesc ca fiind nedrept, părtinitor și imperfect în lucrările Sale și-L numesc rău! Atunci însă, fie că doresc, fie că nu doresc, vor recunoaște că singurul Sfânt este Dumnezeu! El este „unul Sfânt”!

Aici aș dori să vă spun ceva de folos; mi-a fost oferit pretextul în ultima vreme din anumite împrejurări. De multe ori în gândirea noastră, pentru că nu cunoaștem exact planurile lui Dumne-

¹³⁸ Cf. *Apocalipsa* 16, 10-11.

¹³⁹ *Matei* 24, 51; *Luca* 13, 28.

zeu, ajungem să spunem că Dumnezeu a lucrat în mod nedrept în acea situație „a” sau „b”. Fiți atenți, în mod nedrept! Aici ne primejduim să cădem în blasfemie. Deja cădem în blasfemie! Pentru a evita această primejdie a blasfemiei, ar trebui să avem totdeauna un dat cert, adică, faptul că Dumnezeu este „singurul Sfânt”, adică singurul Bun. Este posibil să nu înțelegem ceea ce se întâmplă în jurul nostru – de unde să înțelegem, doar oameni suntem! –, dar, când recurgem la *datul* că Dumnezeu este Bun, niciodată nu-I vom atribui lui Dumnezeu nedreptatea sau răutatea, și astfel nu ne vom primejdui vreodată să cădem în această grea blasfemie.

Și continuăm: „Că toate neamurile vor veni și se vor închina înaintea Ta”.

Este ecoul *Psalmului* 85, versetul 9, acolo unde spune și David: „Veni-vor toate neamurile pe care le-ai făcut și se vor închina înaintea Ta, Doamne, și vor slăvi numele Tău”.

Aceasta înseamnă mai întâi de toate transmiterea Evangheliei. Atunci când Evanghelia s-a răspândit în toată lumea, toate neamurile I s-au închinat lui Dumnezeu.

Aici, desigur, avem o frumoasă prorocie a lui Maleahi, foarte frumoasă și cu totul semnificativă. Se află în capitolul întâi, versetul 11:

„Căci, de la răsăritul soarelui și până la apusul lui – de la o margine la alta a orizontului, *n.pr. Ath.* – s-a slăvit numele Meu între neamuri, și în tot locul tămâie se aduce numelui Meu”. Fiți atenți! Știm că numai într-un singur loc se aducea tămâie lui Dumnezeu: la Ierusalim, pe jertfelnicul tămâierilor. Aici însă zice că „în tot locul tămâie se aduce numelui Tău”. Sunt creștinii care tămâiază în orice loc, peste tot. Prin urmare, nu mai avem de-a face cu cultul Vechiului Legământ. Și mai ascultați ceva: „Și jertfă curată”, Îți va aduce Ție tămâie și jertfă curată. Care este această „jertfă curată”? Deja nu mai este jertfa sângeroasă; este Trupul și Sângele lui Hristos. Acesta este „jertfă curată”. Și de

ce „în tot locul”? Pentru că jertfele se aduceau doar pe jertfelnicul arderilor de tot la evrei, însă Biserica lui Hristos se află în tot locul. Ce lucru minunat! „Că mare este numele Meu între neamuri, zice Domnul Atotțiitorul”. Ce frumos lucru este acesta!

De asemenea, nu numai prin răspândirea Evangheliei, ci și, așa cum spune Apostolul Pavel, încă și aceia care nu vor voi să I se închine lui Dumnezeu, „întru numele lui Iisus tot genunchiul să se plece – adică I se vor închina Lui, *n. pr. Athanasie* –, al celor cerești și al celor pământești și al celor de dedesubt”. „Și să mărturisească toată limba că Domn este Iisus Hristos, întru slava lui Dumnezeu-Tatăl”¹⁴⁰.

„Că dreptățile Tale s-au arătat”¹⁴¹.

„Dreptățile” sunt faptele drepte și judecățile lui Dumnezeu; sunt intervențiile lui Dumnezeu în cadrul istoriei, pentru a face dreptate sau pentru a judeca. Iar acum toate acestea au devenit vădite sfinților care Îl vor slăvi în veșnicie.

Încheind această analiză a cântării celor drepti, am avea de observat faptul că aceasta a fost caracterizată drept cântare a lui Moisi și cântare a Mielului. Însă cântarea este una; una singură este forma de exprimare, după cum se spune, *hendiadys* (unul prin doi). Aceasta arată gradul în care se leagă Vechiul de Noul Testament. *Cântarea lui Moisi, cântarea Mielului*, însă aceasta este o singură cântare. Ați văzut cât de mult se leagă Noul cu Vechiul Testament? Puțin mai jos ne va spune Sfântul Ioan Evanghelistul – vom vedea aceasta data viitoare – că „s-a deschis templul cortului mărturiei”. Acesta este un element al Vechiului Testament.

Aș dori, iubiții mei, cu această ocazie, să subliniez faptul că există o neștiință sau o pervertire voită la aceia care cer ca Vechiul Testament să fie înlăturat – din nefericire acum poate, încet-încet, chiar și Noul Testament – din educația și formarea noastră. Ei

¹⁴⁰ *Filipeni* 2, 10-11.

¹⁴¹ *Apocalipsa* 15, 4.

afirmă că Vechiul Testament nu mai are nici un loc, că pur și simplu acesta se referă la istoria unui popor, care nu ne interesează. Ce mărime a neștiinței... sau ce mărime a perversității voite!...

Este vădit faptul că Dumnezeuul Vechiului și al Noului Testament este Unul și Același. Este Același Care Se descoperă în chip progresiv oamenilor.

Aici se sfârșește, iubiții mei, imnul celor *săvârșiți* și începe preludiul plăgilor care vor fi provocate de cele șapte cupe, înfricoșătoarele și ultimele plăgi ale *Apocalipsei*, care urmează să se întâmple.

(Secțiunea de mai jos începe de la pagina întâi a Omiliei 64)

„Și după aceasta, m-am uitat și s-a deschis templul cortului mărturiei din cer. Și au ieșit din templu cei șapte îngeri cu cele șapte pedepse, îmbrăcați în veșmânt de în curat, luminos, și în cinși, pe la piept, cu cingători de aur”¹⁴².

Templul cortului mărturiei din cer, pe care îl vedem aici, nu este nimic altceva decât prototipul după care a copiat Moisi pe Muntele Sinai cortul mărturiei, acolo unde Dumnezeu i-a spus: „Și vei face Mie după toate câte îți voi arăta în munte, chipul cortului și chipul tuturor vaselor, așa vei face... Vezi, să faci toate după chipul ce ți s-a arătat în munte”¹⁴³. Fii atent! Tot ce ai văzut, aceea să faci¹⁴⁴, după chipul pe care ți l-am arătat în Muntele Sinai.

Pe acest cort al mărturiei, în calitate de prototip, l-a văzut Moisi, și l-a copiat, și a făcut acel chivot, în care a așezat tablele Legii. Această temă este menționată, de altfel, și de Apostolul Pavel în a sa *Epistolă către Evrei*. Prin aceasta suntem învățați că ceea ce săvârșim noi de-acum în calitate de creștini în Cultul Dumnezeiesc, am copiat din veșnicele prototipuri ale Cerului¹⁴⁵.

¹⁴² *Apocalipsa* 15, 5-6.

¹⁴³ *Ieșirea* 25, 9; 40.

¹⁴⁴ În original *ἡ ἀντιγραφή*, adică „să copiezi, să imiți”. Aceasta pentru că Moisi, și oricare alt om ar fi fost, nu ar fi putut face pe pământ chipul văzut în cer, ci doar îl va imita, îl va copia pe acela (*n. tr.*).

¹⁴⁵ Cf. *Evrei* 8, 5; *Ieșirea* 26, 30.

Știți ce este Dumnezeiasca Liturghie? Desigur că miezul Dumnezeieștii Liturghii este Cina cea de Taină a lui Hristos, acolo unde a fost predanisită Taina ucenicilor Săi și de la aceștia tuturor credincioșilor din toate veacurile. Însă întreg cadrul în care există Taina Dumnezeieștii Euharistii, care este Dumnezeiasca Liturghie, de unde credeți că este inspirat? Oare Părinții Bisericii noastre s-au gândit ei singuri să creeze ceea ce numim *templu (biserică)* și în interiorul acestuia să așeze ceea ce este rânduit? Iubiții mei, prototipurile acestora se află în Cer. Le-am luat din cartea *Apocalipsei* și din vedeniile prorocilor și ale sfinților. Toate acestea se află în cultul nostru liturgic. Și așa cum atunci Dumnezeu i-a spus lui Moisi „vezi, să faci toate după chipul ce ți s-a arătat în munte”, în același fel și cultul nostru este copia fidelă a veșnicului Cult al lui Dumnezeu, a veșnicului Jertfelnic al Mielului înjunghiat din Ceruri.

Cei șapte îngeri sunt înveșmântați în veșmânt de in curat, după cum v-am citit, iar aceasta arată curăția firii lor, iar cingătorile de aur pe care ei le poartă exprimă cinstea în cadrul slujirii lor.

„Și una din cele patru făpturi – care nu reprezintă altceva decât heruvimii, *n. pr. Athanasie* – dădu celor șapte îngeri cele șapte cupe de aur pline de mânia lui Dumnezeu, Cel ce este viu în vecii vecilor”¹⁴⁶.

Aici vă rog să fiți atenți la un anumit punct. Ce ne descoperă faptul că cei șapte îngeri primesc de la un heruv (heruvim este forma de plural) cele șapte cupe?

Foarte frumos tâlcuiește acest pasaj Sfântul Andrei al Cezareei, care-i urmează Sfântului Dionisie Areopagitul: „De aici se arată faptul că în ceruri cunoașterea celor ce se săvârșesc se transmite pururi de la cei dintâi la cei de-al doilea, potrivit marelui Dionisie”¹⁴⁷. Așadar, arată faptul că cunoașterea pornește de la nivelurile cele mai înalte spre cele mai de jos.

¹⁴⁶ *Apocalipsa* 15, 7.

¹⁴⁷ Sf. ANDREI AL CEZAREEI, *Tâlcuire la Apocalipsa Apostolului și Evanghelistului Ioan Theologul*, PG 106, cuv. al XV-lea, cap. 45, Athena, 2001, p. 356D.

Heruvimii sunt în jurul tronului lui Dumnezeu, în consecință, cunoașterea lor despre El este mai desăvârșită, sau despre voile lui Dumnezeu și celelalte. Tot ceea ce se descoperă heruvimilor despre Dumnezeu este mai desăvârșit față de cunoașterea celorlalți îngeri. Și avem o *transmitere ca printr-un canal* – ca să folosesc un cuvânt de-al meu –, un transfer, adică un înger dă altui înger, cel mai de sus către cel mai de jos. Și aceasta arată că se deosebește cunoașterea celor mai de sus față de a celor mai de jos. Așa cum și cei credincioși în Împărăția lui Dumnezeu vor avea o cunoaștere diferită despre Dumnezeu. Aceasta este slava, care va fi variată la sfinți. Slava Sfântului Apostol Pavel în Împărăția lui Dumnezeu va fi superioară față de a unui oarecare sfânt, și a acestuia față de a altuia, și așa mai departe, mai mică sau mai mare, firește, după măsura sfințeniei fiecăruia. Dumnezeu nu este părtinitor, pentru că grade ale sfințeniei există și la îngeri – să nu uitați acest lucru! –, precum și la sfinți.

Cupele de aur sunt pline de vinul mâniei lui Dumnezeu.

„Iar de vei auzi despre mânia lui Dumnezeu, nu precum celelalte pătimișe să le înțelegi pe cele ale lui Dumnezeu”¹⁴⁸, zice Aretha. Să nu crezi că Dumnezeu este pătimăș și este mânios. Vinul mâniei sunt pedepsele ce urmează să fie date celor apostazi. De altfel, toate acestea sunt exprimate și grăite potrivit unui mod omenesc de înțelegere.

„Iar templul se umplu de fum, din slava lui Dumnezeu și din puterea Lui, și nimeni nu putea să intre în templu, până ce se vor sfârși cele șapte urgii ale celor șapte îngeri”¹⁴⁹.

Templul s-a umplut de slava lui Dumnezeu, după cum v-am citit, sub forma fumului. Toate sunt simboluri ale unor lucruri care nu se pot spune, ale unor lucruri de negrăit, ale unor lucruri ce nu se pot exprima în alt fel. Întrucât, potrivit expresiei Aposto-

¹⁴⁸ ARETHA AL CEZAREEI, *Adunare de tâlcuiri de la diferiți sfinți bărbați la Apocalipsa Apostolului și Evanghelistului Ioan Theologul*, PG 106, cap. 45, p. 700B.

¹⁴⁹ *Apocalipsa* 15, 7.

lului Pavel, despre acelea care există în cer „nu se cuvine omului să le grăiască”¹⁵⁰, nu este cu putință să fie grăite oamenilor. Prin urmare, întreaga carte a *Apocalipsei* este un limbaj al simbolurilor și al vedeniilor, prin care încercăm să pipăim tainele Cerului.

Așadar, templul se umple de slava lui Dumnezeu sub chipul fumului, pentru a arăta caracterul inaccesibil al dumnezeieștii slave, dar și caracterul neapropiat al voilor dumnezeiești, cel puțin până când nu se vor realiza cele șapte plăgi. Adică, nu cunoaște nimeni conținutul celor șapte plăgi. Când se vor săvârși, atunci vom cunoaște aceste șapte plăgi.

Notați faptul că ermineuții spun acest lucru demn de remarcat: nici o erminie satisfăcătoare nu a fost dată până astăzi despre ceea ce înțelege Sfântul Ioan Theologul prin aceste șapte plăgi. Desigur, vom spune ceva, dar acest ceva este doar ceva! Nu putem spune nimic cu claritate. Prin urmare, cu adevărat, voile lui Dumnezeu sunt inaccesibile în ceea ce privește aceste șapte plăgi. Atunci vor fi înțelese, când vor fi puse în lucrare.

De altfel, templul plin de fum, care este slava lui Dumnezeu, amintește și de acea vedenie a lui Isaia, din capitolul al șaselea, unde L-a văzut pe Dumnezeu șezând pe un tron înălțat și templul fiind plin de fum¹⁵¹. Acesta este caracterul inaccesibil al lui Dumnezeu, este caracterul neînțeles al lui Dumnezeu! Așa cum nu putem să vedem dincolo de o perdea de fum, nu putem să vedem ce se întâmplă de cealaltă parte, așa și aici prin fum sunt indicate lucrurile tainice ale lui Dumnezeu.

Iar acum îngerii, care au luat cele șapte cupe din mâna unui heruvim, sunt pregătiți, fiecare la rândul lui, să golească conținutul cupei, care corespunde unei plăgi. Și astfel intrăm în capitolul al șaisprezecelea.

Aici, în capitolul al șaisprezecelea, este descrisă vărsarea celor șapte cupe, care vor provoca cele șapte plăgi.

¹⁵⁰ *II Corinteni* 12, 4.

¹⁵¹ *Cf. Isaia* 6, 1-4.

Aceste șapte plăgi amintesc, în esență, de plăgile venite asupra Egiptului, pe care Dumnezeu le-a adus peste Faraon prin Moisi, dar și plăgi care sunt menționate la cele șapte trâmbițe. Cele mai multe dintre cele șapte plăgi ale cupelor se îndreaptă împotriva puterilor potrivnice lui Dumnezeu și pricinuiesc consecințe oamenilor, precum odinioară egiptenilor, analog cu lipsa de pocăință și cu nesimțirea morală pe care aceștia o au.

Totuși, așa cum v-am semnalat și cu altă ocazie, evenimentul celor zece plăgi ale Egiptului, împreună cu consecințele corespunzătoare lor, poate să fie socotit drept *tipul/modelul* situațiilor viitoare și mai ales al celor eshatologice, atât pentru egipteni, cât și pentru poporul lui Dumnezeu.

De aceea, cel puțin eu, eu personal, ori de câte ori – sau de cele mai multe ori – analizez aici cartea *Apocalipsei*, am apelat la acest pasaj, la cartea *Ieșirea*, pentru a studia tema plăgilor venite asupra Egiptului. În mod regulat, adică foarte des, aproape la fiecare temă pe care v-o pregătesc, recurg la Vechiul Testament. Aș vrea să înțelegem faptul că în special cele zece plăgi ale lui Faraon nu constituie decât un *tip/model* al evenimentelor viitoare. Și pentru că ar putea unii să susțină faptul că cele ce sunt scrise în cartea *Apocalipsei* sunt o alegorie și că plăgile nu urmează să aibă și o dimensiune reală, Vechiul Testament ne dă răspunsul. Pentru că atunci am avut cu adevărat evenimente. Cele zece plăgi ale lui Faraon au fost evenimente, nu au fost o alegorie: *adică au fost istorie*. Și dacă plăgile egiptene, *antitipurile* celor eshatologice, acolo este o istorie, istorie va fi și la *prototipurile*¹⁵² vremurilor eshatologice. Așadar, plăgile vor fi evenimente. Subliniez această: *evenimente!*

¹⁵² Deși plăgile Vechiului Testament le precedă pe cele din vremurile eshatologice, totuși acestea au existat doar ca să le anticipeze – sunt *antitipuri* – pe cele viitoare adevăratele evenimente-*prototipuri*. De aici reiese și importanța mai mare a celor eshatologice; vezi și raportul dintre vechiul și Noul Adam (*n. tr.*).

CAPITOLUL AL PATRULEA

Primele cinci cupe. Împlinirea plăgilor și restabilirea legii mozaice

(Secțiunea aceasta, a celui de-al patrulea capitol, începe de la pagina a cincea a Omiliei 64)

Și astfel începe capitolul al șaisprezecelea: „Și am auzit glas mare, din templu, zicând celor șapte îngeri: Duceți-vă și vărsați pe pământ cele șapte cupe ale mâniei lui Dumnezeu”¹⁵³. Glasul care se aude din templu, de vreme ce templul este inundat de slava lui Dumnezeu, este foarte probabil glasul lui Dumnezeu.

Iar Sfântul Andrei al Cezareei zice despre cupele pe care le țin îngerii: „Cupa în acest loc, precum și paharul, a se înțelege drept lucrarea cea pedepsitoare”¹⁵⁴. Așa cum spunem „paharul mâniei lui Dumnezeu”, despre care am vorbit la o temă anterioară, aici zicem „cupa mâniei lui Dumnezeu”. În consecință, „cupa” nu este nimic altceva decât o imagine a lucrării pedepsitoare a lui Dumnezeu, după cum tâlcuiește Sfântul Andrei al Cezareei. Iar textul sfânt continuă astfel:

„Și s-a dus cel dintâi și a vărsat cupa lui pe pământ. Și o bubă rea și ucigătoare s-a ivit pe oamenii care aveau semnul fiarei și care se închinau chipului fiarei”¹⁵⁵.

Această plagă amintește de a șasea plagă a lui Faraon. Ca să înțelegem această plagă a *Apocalipsei*, să recurgem la plaga dată lui Faraon de odinioară. În cartea *Ieșirea* scrie:

---

¹⁵³ *Apocalipsa* 16, 1.

¹⁵⁴ Sf. ANDREI AL CEZAREEI, *Tâlcuire la Apocalipsa Apostolului și Evanghelistului Ioan Theologul*, PG 106, cuv. al XV-lea, cap. 45, Athena, 2001, p. 357D.

¹⁵⁵ *Apocalipsa* 16, 2.

„Deci, au luat ei – Moisi și Aaron – cenușă din cuptor, au mers înaintea lui Faraon, a aruncat-o Moisi spre cer și s-au făcut bube cu puroi pe oameni și pe vite”¹⁵⁶.

După aceea, Dumnezeu Însuși îi amenință pe evrei (se află în *Deuteronomul*, ultima carte a *Pentateuhului*). Cu puțin timp înainte de a pleca Moisi din această lume și lasă, am putea spune, marea lui moștenire, Dumnezeu zice către poporul Său: „Dacă nu veți asculta de poruncile Mele, plăgile pe care le-am dat atunci egiptenilor, am să vi le dau vouă”.

Ascultați cum spune aceasta, în special la plaga la care acum ne referim: „Să te bată pe tine Domnul cu rană rea peste genunchi și peste pulpe, și să nu te poți vindeca tu de la tălpile picioarelor tale până la creștetul capului tău”¹⁵⁷, a grăit Moisi către popor.

Acest pasaj nu conține nici o alegorie, este pura realitate. În consecință, este vorba despre o rană trupească, în mod real trupească, care cade însă numai peste aceia care au pecetea Antihristului, a fiarei, precum și odinioară în Egipt, acele plăgi nu i-au lovit pe evreii care se găseau în ținutul Goșen. Evreii nu au pățit nimic; poporul lui Dumnezeu nu pățea nimic, numai egiptenii sufereau rele de la acele plăgi.

Dacă îmi veți spune, cu puțină imaginație, „nu cumva este vorba despre cancer aici?”, am să vă răspund că este foarte îndoielnic. Pur și simplu, v-am explicat la început că nu există nici o erminie satisfăcătoare a acestor plăgi, pentru că adică vor suferi de boli numai aceia care se vor închina Antihristului. Însă cancerul, iubiții mei, îi lovește și pe cei necredincioși, și pe cei credincioși, și pe sfinți. Mai cu seamă, avem sfinți care au avut în mod clar cancer.

Sfânta cuvioasă Singlitichia, din descrierile care ne sunt oferite în viața ei, înțelegem că în mod evident a avut un cancer al gurii. Se umpluse de răni gura ei, se afla într-o stare groaznică și

¹⁵⁶ *Ieșirea* 9, 10.

¹⁵⁷ *Deuteronomul* 28, 35.

mirosea îngrozitor! Sfânta Singlitichia în mod sigur este pentru femeii ceea ce este Sfântul Antonie cel Mare pentru bărbați.

Sfântul Nectarie, după cum poate cunoașteți, a adormit întru Domnul în urma unei probleme la prostată. Nu știu, dar poate, nu este exclus – fiți atenți, poate, nu este exclus – să fi fost un cancer de prostată. Așadar, nu putem să spunem, iubii mei, că cancerul este o plagă care-i lovește numai pe aceia care se închină chipului fiarei. Aici se spune limpede că vor muri de aceste plăgi numai aceia care se vor închina chipului fiarei, care vor accepta duhul Antihristului. Dar acum avem boli foarte grele și foarte serioase, și cu răni, și cu plăgi, și celelalte și la oamenii sfinți. Prin urmare, ce este această plagă din *Apocalipsă*? Nu știm; rămâne necunoscută. Atunci când va veni, atunci vom spune: „Aceasta este plagă”.

Sfântul Andrei al Cezareei, de altfel, care tâlcuiește acest pasaj, se referă la această plagă și în înțelesul fizic, și în înțelesul moral, și zice: „Prin această bubă se înțelege simbolic durerea cea dreaptă ce tremură în inimă, care se va face în inimile celor apostazi, când, fiind bătuți de plăgile trimise de Dumnezeu, nu vor dobândi nici o vindecare de la Antihristul cel îndumnezeit de ei. Și adevărat este că și în chip sensibil se vor răni [trupurile] celor ce vor avea sufletele rănite prin săgețile înșelăciunii și amăgirii diavolești [și ale apostatului Antihrist]”¹⁵⁸.

Nu am să vă explic tâlcuirea în întregime, pentru că știu că textele obosesc, dar le citesc pentru întărire, așa cum v-am spus și altă dată. Așadar, Sfântul Andrei zice că primul semn este acela că va exista o strângere înlăuntrul inimii, ca și cum ar avea înăuntru puroi, ca și cum ar fi ceva care o necăjește foarte tare, ca și cum inima ar fi cuprinsă de apă de jur-împrejur, ca să vorbesc așa mai simplu. O cuprinde o stare grea – având o dimensiune morală – care înseamnă muștrări de conștiință, neliniște, pentru că s-au

¹⁵⁸ Sf. ANDREI AL CEZAREEI, *Tâlcuire la Apocalipsa Apostolului și Evanghelistului Ioan Theologul*, PG 106, cuv. al XV-lea, cap. 45, Athena, 2001, pp. 357D, 360A.

închinat lui Antihrist, au crezut în ceea ce le-a promis și au fost dezamăgiți, așteptările lor au fost înșelate. Desigur, așa cum vom vedea puțin mai jos, acest fapt are o anumită însemnătate pentru pocăință. Drept pentru care mâhnirea lor, apăsarea lor sufletească există pentru tot ceea ce ei au urmat și pentru că au fost înșelați.

Al doilea punct este acela că, probabil, toate acestea vor fi și în chip simțit, adică să fie ceea ce zice textul sfânt, plăgi.

„Și al doilea inger a vărsat cupa lui în mare, și marea s-a prefăcut în sânge ca de mort, și orice suflare de viață a murit, din cele ce sunt în mare”¹⁵⁹.

Această a doua plagă a cupelor amintește de prima plagă venită asupra Egiptului. Să v-o citesc: „Și au făcut Moisi și Aaron cum le-a poruncit Domnul: a ridicat Aaron toiagul său și a lovit apa râului..., și toată apa din râu s-a prefăcut în sânge. Atunci peștele din râu a murit, râul s-a împuțit și Egiptenii nu puteau să bea apă din râu; și era sânge în toată țara Egiptului”¹⁶⁰.

Acest „sânge ca de mort”, după cum spune Sfântul Andrei al Cezareei, este sânge de om ucis și corespunde cu plaga egipteană, adică cu moartea vieții acvatice pe de-o parte, iar, pe de alta, ceea ce spune iarăși Sfântul Andrei: „Și vărsări de sânge se vor face, și marea pentru războaiele cele dintre corăbii se va spurge cu sânge; iar apele râurilor se vor amesteca cu sângele celor morți”¹⁶¹, care vor fi uciși.

Această plagă seamănă cu plaga celei de-a doua trâmbițe, cu deosebirea că acolo, la a doua trâmbiță, apa mării se preschimbă numai o treime din ea în sânge; aici însă, întreaga mare se preschimbă în sânge. Aceasta știți ce înseamnă? Ceea ce vă spusese despre modul erminiei *Apocalipsei*, adică cum vom tâlcui aceste trei *heptade* ale plăgilor. Acestea arată plinătatea laturilor, a pliurilor plăgii în ceea ce privește *pecețile, trâmbițele și cupele*.

¹⁵⁹ *Apocalipsa* 16, 3.

¹⁶⁰ *Ieșirea* 7, 20-21.

¹⁶¹ Sf. ANDREI AL CEZAREEI, *Tâlcuire la Apocalipsa Apostolului și Evanghelistului Ioan Theologul*, PG 106, cuv. al XVI-lea, cap. 46, Athena, 2001, p. 360B.

Avem, prin urmare, *trei pliuri* ale plăgii. Sfântul scriitor revine, ca să arate plinătatea dezastrului.

„Iar cel de al treilea a vărsat cupa lui în râuri și în izvoarele apelor și s-au prefăcut în sânge. Și am auzit pe îngerul apelor, zicând: Drept ești Tu, Cel ce ești și Cel ce erai, Cel Sfânt, că ai judecat acestea: Fiindcă au vărsat sângele sfinților și al prorociilor, tot sânge le-ai dat să bea. Vrednici sunt! Și am auzit din altar, grăind: Da, Doamne Dumnezeu, Atotțiitorule, adevărate și drepte sunt judecățile Tale!”¹⁶²

A treia plagă a cupelor amintește de plaga celei de-a treia trâmbițe, cu deosebirea că, și aici la fel, anume că acolo este lovită a treia parte din cantitatea apelor – a doua plagă este marea, iar a treia sunt apele potabile – în vreme ce aici sunt lovite apele potabile ale întregului pământ.

Pentru a vă face o imagine simplă: Astăzi avem, se zice, o contaminare a mediului înconjurător. Cum de am ajuns să avem această contaminare a mediului înconjurător? Prin reziduurile industriale, prin radioactivitate... Acum acest satelit artificial¹⁶³ pe care îl așteptăm să cadă, dacă va cădea pe pământ vom avea o „a” sau „b” contaminare cu radioactivitate; iar dacă va cădea în ocean, la fel... Și se spune că va cădea în ocean... Se presupune că în acest fel oamenii se vor liniști. Însă nu cred că acesta este un motiv de relaxare, dacă va fi contaminat oceanul! Pentru că, dacă va fi radioactivitate, va fi la fel de rău și pentru uscat, și pentru mare, indiferent dacă uscatul se va contamina mai mult. Sau dacă marea se va contamina pe o anumită porțiune, dar totuși ea se va contamina. Am putea spune acum că avem împlinirea plăgii *trâmbiței*, adică faptul că o parte din apele mării vor fi contaminate.

Dacă presupunem că armele noastre evoluează spre perfecționare, în principal acelea care au la bază radioactivitatea, și se

¹⁶² *Apocalipsa* 16, 4-7.

¹⁶³ Părintele Athanasie se folosește de evenimentele cotidiene, pentru a le oferi ascultătorilor săi exemple ilustrative pentru modul cum s-ar putea pune în lucrare plăgile apocaliptice, iar la acest punct arată consecințele căderii unui satelit artificial dezastrat, despre care a scris presa vremii, mai exact, în anul 1983 (*n. tr.*).

întâmplă un război nuclear, atunci nu vor fi contaminate toate apele potabile ale pământului? Atunci se va realiza nu plaga *trâmbișei*, care acum se împlinește, ci plaga *cupei*. Se va distruge a treia parte prin plaga *trâmbișei* și în întregime la plaga *cupei*. Cred că v-ați făcut în acest fel o imagine generală.

„Și am auzit pe îngerul apelor”, așa zice. Îngerul apelor este delegat în calitate de păzitor al apelor. Aceasta înseamnă că a fost rânduit să păzească apa.

Este de-a dreptul uimitor, iubiții mei; îngerii păzesc creația! Ne învață acest lucru și Sfântul Dionisie Areopagitul, însă el preia această învățătură, firește, din Sfânta Scriptură. Îngerii păzesc creația și de lucrarea distrugătoare a diavolului, dar și de acțiunea distrugătoare a oamenilor. Însă când îngăduie Dumnezeu, atunci, cu toate că îngerii păzesc creația, se va produce tulburare între puterile universului. Acea spusă scripturistică „puterile cerurilor se vor clătina”¹⁶⁴ are și o dimensiune fizică. Puterile cerurilor se vor clătina, în același fel precum puterile pământului. Pasajul are însă și un înțeles duhovnicesc, dar să nu ne întindem prea mult. Aș vrea doar să spun faptul că toate se vor întâmpla totdeauna după îngăduința lui Dumnezeu. Îngerii însă păzesc creația.

Așadar, îngerul apelor, cel delegat cu păzirea acestora, atunci când este deșertată cupa și vede contaminarea apelor, însuși îngerul se minunează de preschimbarea apei în sânge, și atunci înțelege judecățile lui Dumnezeu și exclamă: „Drept ești Tu, Cel ce ești și Cel ce erai, Cel Cuvios, că ai judecat acestea”. Cei ce au apostat de la Tine au vărsat sângele sfinților și al prorocilor Tăi, așadar, drept este acum să bea sânge în loc de apă; merită acest lucru!

Dar să observăm aceasta un pic mai analitic. Zicerea: „Cel ce ești și Cel ce erai” este o cunoscută expresie incorectă sintactic, un solecism. Nu există „Cel ce erai”; acesta este imperfectul verbului „a fi”, și firește nu putem să-i punem articol, de vreme ce

¹⁶⁴ Matei 24, 29; Luca 21, 26.

este verb. Dar prin acest fel greșit de exprimare – desigur că autorul sfânt face această greșeală în mod intenționat, iar nu din analfabetism – dorește să arate faptul că Hristos, în mod concret Hristos, este Acela Care există și Acela Care exista.

În acel loc unde zice același evanghelist „la început era Cuvântul”, a pus foarte corect verbul. La început, adică atunci când s-a făcut începutul timpului și începutul creației, Cuvântul exista, dar la „Cel ce ești și Cel ce erai”, există o greșeală sintactică cu scopul de a accentua importanța deosebită a subiectului, adică: „Acela care există și exista”. Nu zice însă „Cel ce vine”, pentru că nu vine; El este de față. Atunci când sunt date plăgile peste oameni, El este deja prezent.

Vă amintiți, la o temă a noastră discutată anterior, acea vedenie acolo unde a ieșit acela care ședea pe un cal, Judecătorul, care vine să judece lumea? Plăgile constituie o pregătire a Judecății. În consecință, nu pune „Cel ce vine”; Hristos este prezent în istorie și o judecă. Este în ajunul Judecății celei din urmă.

Aici vedem că mila lui Dumnezeu îndepărtată în vremea Judecății de aceia care nu au arătat și nu au oferit milă. Așadar, întrucât aceia au vărsat sângele sfinților, acum beau apă însângerață.

Există și interpretarea că, în mod real, apa se va preschimba în sânge. Orice ar fi, cheștiunea este aceea că apa ajunge să fie nepotrivită pentru a fi băută de cineva și are culoarea sângelui. Acum dacă este sânge sau este doar apă de culoare roșie, Dumnezeu știe, v-am spus, noi nu putem cunoaște aceasta. Apa se face roșie de la anumite alge care se numesc „dinoflagelate”; acestea înroșesc apa și sunt extrem de otrăvitoare. Aceasta este problema și fiți atenți la acest punct. Această situație amintește de un fapt veterotestamentar. Ce spune Legea cea veche? „Ochi pentru ochi, dinte pentru dinte”, dar și „sânge pentru sânge”¹⁶⁵. Ai scos un dinte cuiva? Îți voi scoate și dintele tău. I-ai scos ochiul drept altcuiva? Judecătorul îți va scoate ochiul tău cel drept. Ai

¹⁶⁵ *Ieșirea* 21, 24; *Leviticul* 24, 20; *Deuteronomul* 19, 21.

vărsat sânge, adică ai ucis? Atunci pedeapsa ta va fi moartea, vei fi și tu ucis, vei fi executat și tu.

Așadar, fiți cu luare-aminte! Priviți duhul plăgii: I-au ucis pe proroci și pe sfinți? Așadar, și aceștia vor bea acum sânge. Iar îngerul zice: „Sunt vrednici de aceasta! Sânge au vărsat, sânge vor bea în loc de apă!” Adică, Dumnezeu Care a dat legi în Vechiul Testament este Același Care legiuiește în Noul Testament; nu este un alt Dumnezeu! Dumnezeul Vechiului Testament nu este nici nedesăvârșit, nici rău nu este; omenirea este nedesăvârșită și i se pare ca și cum Dumnezeu S-ar purta în chip nedesăvârșit față de oameni.

Îngăduiți-mi să vă spun o mică pildă: Este întocmai precum atunci când avem un copilaș. Părintele folosește limbajul copilului și zice: „Mergem afală?”, adică mergem afară? Părintele însă nu vorbește cu acest limbaj, ci doar se coboară la limbajul micuțului. În acest fel Se coboară și Dumnezeu. Dumnezeu nu este nedesăvârșit; nedesăvârșiți sunt oamenii. Dar ceea ce ne face o deosebită impresie este faptul că, de vreme ce oamenii nu au voit să se desăvârșească prin porunca cea nouă a iubirii, a Noului Testament, vine Dumnezeu să-i judece prin Legea cea veche. „Ai vărsat sânge? Sânge se va vărsa și la tine. Ai băut sângele sfinților? Sânge vei bea ca pe apă; apa ta va fi sângerie”. Este ceva ce ne impresionează cu adevărat. Așadar, aici Dumnezeu îi judecă pe oamenii nepocăiți prin acele legi aspre și nemiloase ale Vechiului Testament.

Sfinții și prorocii, care sunt menționați în acest pasaj, sunt toți dreptii Vechiului Testament și sfinții Noului Testament, adică credincioșii creștini; prin urmare, sunt sfinții și ai Vechiului, și ai Noului Testament.

Ați văzut? Sunt unii care zic: „Să nu citești Vechiul Testament, ci doar pe cel Nou! Pe cel Nou care este plin de iubire!” Aceștia au o imagine deformată despre Hristos. Ei socotesc că este dulcele Iisus, Care este apatic în fața răului ce există în cadrul

istoriei. Ascultați însă acum cuvintele lui Hristos, în legătură cu această situație a *Apocalipsei* unde oamenii vor bea apă însângeraată: „Se va cere de la neamul acesta sângele tuturor prorocilor, care s-a vărsat de la facerea lumii, de la sângele lui Abel până la sângele lui Zaharia, care a pierit între altar și templu. Adevărat vă spun: Se va cere de la neamul acesta”¹⁶⁶, adică va fi pedepsit. Când se va întâmpla această pedeapsă? La sfârșitul istoriei, la Judecată. Care neam? Neamul lui Hristos, neamul care L-a răstignit.

Și cu adevărat s-a cerut sângele acelui neam în timpul marelui măcel din Ierusalim, în anul 70 d.Hr.! Ierusalimul este însă tipul, preînchipuirea, după care se va cere sângele mucenicilor și al sfinților la sfârșitul istoriei. Vedeți cuvintele lui Hristos de aici? Amintesc de „sânge pentru sânge”, care este poruncă a Vechiului Testament.

Continuăm. Aici zice: „Atunci când îngerul a zis aceste cuvinte, atunci am auzit jertfelnicul grăind”. Aici grăiește jertfelnicul. Aceasta este desigur o personificare a jertfelnicului, care răspunde la cuvintele îngerului, că judecățile Domnului și Dumnezeului și Atotțiitorului sunt cu adevărat drepte și adevărate.

Ce este acest *jertfelnic*?

Sunt rugăciunile sfinților, așa cum de altfel a fost menționat și în timpul pregătirii vedeniei îngerilor, pe care am văzut-o în capitolul al optulea. Așadar, sfinții prin rugăciunile lor vor spune *Amin!*, la ceea ce va grăi îngerul despre ceea ce se va întâmpla pe pământ.

„Și al patrulea înger a vărsat cupa lui în soare și i s-a dat să dogorească pe oameni cu focul lui. Și oamenii au fost dogoriți cu mare arșiță și au hulit numele lui Dumnezeu, Care are putere peste urgiile acestea, și nu s-au pocăit ca să-I dea slavă”¹⁶⁷.

A patra plagă este înfricoșătoare. În cartea *Ieșirea*, odinioară, în epoca lui faraon, atunci când Nilul a devenit ca sângele, egip-

¹⁶⁶ Luca 11, 50-51.

¹⁶⁷ Apocalipsa 16, 8-9.

tenii au săpat în jurul fluviului gropi, poate vor găsi acolo apă bună, dar și acolo apa era ca sângele. Și este menționat faptul că în toate vasele, și în cele de lemn, și în cele de lut, oriunde exista apă, aceasta s-a făcut ca sângele¹⁶⁸.

Prin urmare, setea era una extraordinară. Ce ar fi putut să bea omul? La această situație a lipsei de apă, a setei, a venit să se adauge și plaga arderii solare; a ieșit așadar un soare care ardea groaznic, o mare arșiță!

Sfântul Andrei scrie: „Poate că și în chip sensibil oamenii vor fi arși de acea flacăra arzătoare a soarelui”¹⁶⁹. Probabil că va fi reală, simțită cu trupul, acea ardere solară. Concluzia este următoarea – întrucât nu știm, cum v-am mai spus, în ce anume constă plaga – că, în loc să se pocăiască, oamenii, în nesimțirea și învârtosarea lor, ei vor huli!

Sfântul Andrei zice iarăși ceva, la care aș dori să luăm aminte, iubiții mei, și să ne păzească Dumnezeu: „Deși vor cădea aceia în adâncul răutăților, nu spre pocăință, ci spre hula vicleană își vor abate voința lor”¹⁷⁰. Și în Sfânta Scriptură citim: „Când ajunge omul în adâncul răutăților, atunci Îl hulește pe Dumnezeu și nu mai are nădejdea vreunei pocăințe”¹⁷¹. Aceasta zice și Sfântul Andrei aici, așadar, că aceia care au căzut în adâncul răutăților nu mai pot să se întoarcă înapoi: „Nu spre pocăință, ci spre hula vicleană își vor abate voința lor”; adică vor fi conduși de voința lor vicleană.

Știți ce înseamnă ceea ce v-am spus ca să luăm aminte? Frații mei, huliți? Huliți? O, să nu fie! Ascultătorii cuvântului lui Dumnezeu să hulească, să aducă blasfemii? Este de neconceput! Însă în această mare de oameni, în mod neîndoielnic, există unii care hulesc, pentru că aici nu vin sfinții; aici vin păcătoșii;

¹⁶⁸ *Ieșirea* 7, 19; 25.

¹⁶⁹ Sf. ANDREI AL CEZAREEI, *Tălcuire la Apocalipsa Apostolului și Evanghelistului Ioan Theologul*, PG 106, cuv. al XVII-lea, cap. 49, Athena, 2001, p. 364A.

¹⁷⁰ *Ibidem*, p. 364B.

¹⁷¹ *Cf. Pilde* 18, 3: „Când vine cel necredincios în adâncul răutăților, nu bagă de seamă; și îi vine lui necinste și ocară”.

toți suntem păcătoși și avem lipsuri. Așadar, în mod neîndoielnic există oameni care hulesc. La ce le folosește că vin aici? Dar ei vin ca să asculte cuvântul lui Dumnezeu și să nu mai hulească. Fură? Dar ei vin să asculte cuvântul lui Dumnezeu și să nu mai fure de-acum. Mint? Dar ei vin să asculte cuvântul lui Dumnezeu și să nu mai mintă. Prin urmare, aici nu vin sfinții; vin cei *strâmbi*, adică oamenii păcătoși. Toți suntem păcătoși. Și eu sunt primul care mă folosesc de cele ce vă spun, pentru că eu primul le studiez ca să vi le ofer vouă. Și eu mă îngrijesc mai întâi să mă îndrept, și voi să vă îndreptați, cu toții, de obște, să ascultăm de cuvântul lui Dumnezeu. Așadar, hulesc frații aici? Există, să zicem, cinci, zece, cincizeci de oameni care hulesc? Îi sfătuiesc grabnic să alerge și să se îndrepte. Grabnic! Întrucât, precum orice păcat, și hula are trepte ale decăderii. Nu-i așa? Astăzi, fratele meu, îl hulești pe diavol; mâine vei huli cele dumnezeiești! Poate că o vei face întru necunoștință, pentru că dacă îți voi spune „fratele meu, știi ce faci?”, îmi vei spune „nu înțeleg asta; nu vreau să spun asta”. Mâine, când lucrurile nu vor merge bine în viața ta, atunci, nu fără să înțelegi, ci prin voința ta, vei huli și-L vei înjura pe Dumnezeu. Tu știi, fratele meu, ce înseamnă asta? Înseamnă că tu cobori pe treptele acestui păcat cu toată viteza! Așadar, fii atent, să nu te afli la fundul răului, pentru că, atunci când te vei afla la fundul răului, atunci deja nu te vei mai putea întoarce înapoi. Aceasta vrea să spună prin expresia „cei ce vor cădea în adâncul răutăților, nu spre pocăință, ci spre hula vicleană își vor abate voința lor!”. Prin urmare, frații mei, să fim cu luare-aminte la acest punct. Avem răutate, avem slăbiciuni? Să nu le lăsăm să înainteze, să crească, ci să le tăiem dintru început.

Totuși, atunci când intenția, libera alegere, a fost pervertită, după cum vedem, atunci pocăința este cu neputință. Același lucru se va întâmpla și în iad, atunci când mai cu seamă se va fixa libera voință a omului pe un păcat în această lume, așa va fi și în ceasul morții lui. Atunci când cineva moare și nu a îndreptat

o patimă, aceasta este fixată în suflet; nu se va îndrepta nici după moartea lui. numai în lumea prezentă se îndreaptă lucrurile. Aceasta înseamnă că și în iad oamenii vor suferi, vor avea dureri, dar nu se vor pocăi. Dracii vor suferi, vor răbda dureri, dar nu se vor pocăi! Este înfricoșător! Este ceva cu adevărat înfricoșător!...

Încă poate vedea cineva acest lucru și la oamenii contemporani. Nu voi folosi propriul meu exemplu, ci exemplul Sfântului Andrei, care este contemporan cu fiecare epocă; ascultați cum explică acest fapt:

„Dintre aceștia și acum mulți pot fi văzuți mișcându-se în jurul nostru, care cârtesc din pricina asupririlor barbarilor aducători de groaznice necazuri și învinuiesc bunătatea lui Dumnezeu, că a pedepsit cu atât de multe răutăți generația noastră”¹⁷². Chiar și acum când ne-au înconjurat hordele barbarilor și ne vor arunca în multe și grele necazuri – o robie, o deportare, astfel de lucruri, chiar și moarte, foamete – putem să vedem pe mulți că-L acuză pe Dumnezeu și zic că El este vinovat pentru grozăviile prin care trecem și că pe acestea le-a păstrat Dumnezeu pentru noi, pentru generația noastră. Și nu se învinuiesc pe ei înșiși! Aceasta arată că nu există pocăință; ei hulesc! Atunci când arunci, fratele meu, răspunderea asupra lui Dumnezeu și zici că „Dumnezeu este de vină”, ce altceva poate fi o blasfemie? Aceasta este blasfemie!

Totuși este demn de remarcat faptul că blasfemia se potrivește susținătorilor lui Antihrist. Acela care se află sub lucrarea satanei se comportă potrivit față de lucrările lui Dumnezeu, așa cum face și protejatul diavolului. Să mai repet? Acela care se află sub lucrările diavolului se împotrivește lucrărilor lui Dumnezeu, așa cum face și diavolul însuși!

„Și al cincilea înger a vărsat cupa lui pe scaunul fiarei și în împărăția ei s-a făcut întuneric și oamenii își mușcau limbile de du-

¹⁷² Sf. ANDREI AL CEZAREEI, *Tălcuire la Apocalipsa Apostolului și Evanghelistului Ioan Theologul*, PG 106, cuv. al XVII-lea, cap. 49, Athena, 2001, p. 364B.

rere. Și au hulit pe Dumnezeuul cerului din pricina durerilor și a bubelor lor, dar de faptele lor nu s-au pocăit”¹⁷³.

Și această plagă, a cincea, ne amintește de cea de-a noua plagă a lui Faraon, penultima; ascultați-o: „Și și-a întins Moisi mâna sa spre cer și s-a făcut întuneric beznă trei zile în tot pământul Egiptului, de nu se vedea om cu om, și nimeni nu s-a urnit de la locul său trei zile. Iar la fiii lui Israel a fost lumină peste tot în locuințele lor”¹⁷⁴.

Așadar, ceea ce zice aici „și în împărăția ei (a fiarei) s-a făcut întuneric”, înseamnă că a căzut întunericul peste împărăția și peste tronul Antihristului. Acesta este un întuneric sensibil? Foarte probabil să fie sensibil. Sfântul Andrei scrie despre un întuneric inteligibil (mental) și, în consecință, despre confuzie și dezordine în împărăția lui, așadar el scrie: „Iar prin aceea că se va face întuneric, se arată că Soarele dreptății se va întâmpla să nu mai lumineze”¹⁷⁵. Aceasta, dacă nu va fi și sensibil acest întuneric, înseamnă că este grava confuzie și tulburare care vor stăpâni atunci printre adepții Antihristului.

Este demn de luat aminte încă și faptul că această plagă se îndreaptă în mod special spre tronul Antihristului, și aceasta arată confuzia guvernării acestuia. Însă, în același timp, susținătorii Antihristului vor fi chinuiți și de plăgile anterioare și, mai cu seamă, mai întâi de bube, și de la durerea pe care o vor simți și va veni apoi și întunericul – sau confuzia în lucrurile guvernării Antihristului –, aceștia își vor mușca limbile de durere!

O imagine înfricoșătoare..., își vor mușca limbile de durere! Ca să înțelegeți această expresie „a mușca limba”, ați văzut atunci când tăiem un animal, un ied spre pildă, o oaie? Atunci când junghiem animalul, acesta de durere își mușcă limba. Și după ce este junghiat, atunci când mergem să deschidem gura animalu-

¹⁷³ *Apocalipsa* 16, 10-11.

¹⁷⁴ *Ieșirea* 10, 22-23.

¹⁷⁵ Sf. ANDREI AL CEZAREEI, *Tălcuire la Apocalipsa Apostolului și Evanghelistului Ioan Theologul*, PG 106, cuv. al XVII-lea, cap. 49, Athena, 2001, p. 364D.

lui, își are limba mușcată. Este o imagine înfricoșătoare care arată ce durere vor simți acei oameni. Însă, cu toate acestea, nu se vor pocăi, ci vor huli! Înfricoșător!

Așadar, vedem, iubiții mei, că aceste plăgi au un caracter pedepsitor, dar nu sunt lipsite nici de o pedagogie spre pocăință, pentru că, așa cum grăiește aici textul sfânt, necredincioșii nu se pocăiesc spre a-L slăvi pe Dumnezeu, prin urmare, acești oameni sunt deja înșelați de diavol, înșelați de Antihrist și trăiesc în chip voit în atmosfera lui Antihrist. Însă aceia care trăiesc astfel, dar fără să aibă o cunoaștere conștientă a lucrurilor, aceia se vor pocăi. Aceia care au fost atrași fără să știe multe lucruri, aceia se vor pocăi; vor fi loviți de plăgi, dar se vor pocăi. De aceea zice „nu s-au pocăit”, adică ar fi putut unii să se pocăiască.

Ca să oferim o imagine a acestei plăgi prezente – și cu aceasta încheiem –, să presupunem, iubiții mei, că avem un conducător care guvernează peste o țară, să zicem Ahab, peste regatul de nord al evreilor. Întrucât este gonit de Dumnezeu, adică Dumnezeu îl alungă, nu-l dorește, atunci împotriva lui se întoarce natura prin cutremure, prin secete sau prin inundații, prin boli, prin foamete, sau chiar prin răzmerițe interne ale poporului său, sau chiar și prin incursiuni din exterior ale dușmanilor săi; așadar, este o împărăție unde există o nesfârșită confuzie și tulburare. Aceasta se va întâmpla și în împărăția Antihristului și apoi va veni și întunecimea, întunecarea și dezordinea guvernării lui și se va vedea zi de zi susținătorilor lui drept un înșelător.

Demn de consemnat este și faptul că dreptii nu vor fi loviți de aceste plăgi; vor fi doar spectatori, precum atunci când poporul lui Dumnezeu în Egipt avea o deplină strălucire a soarelui, adică o deplină cunoaștere a lui Hristos. Cei drepi nu vor trăi în acest întuneric în care vor fi cufundați vrăjmașii lui Dumnezeu.

Un singur lucru ne rămâne, iubiții mei: grabnica noastră grija de a aparține totdeauna poporului lui Dumnezeu!

CAPITOLUL AL CINCILEA

Cea de-a șasea cupă. Orientul se întoarce împotriva Occidentului; exterminarea reciprocă

(Acest capitol, al cincilea, cuprinde întreaga Omilie 65)

Și, cu ajutorul lui Dumnezeu, ajungem să analizăm plaga celei de-a șasea cupe.

„Și al șaselea înger a vărsat cupa lui în râul cel mare Eufrat și apele lui au secat, ca să fie gătită calea împăraților de la Răsăritul soarelui”¹⁷⁶.

Această plagă amintește într-un anume fel de plaga celei de-a șasea trâmbițe, unde se face referire la râul Eufrat, chiar dacă acolo se întâmplă sub alte condiții.

Se cuvine însă să notăm faptul că, în continuare, orizontul apocaliptic al prorocului Ioan „se înnegurează și se eclipsează” – așa cum foarte frumos scrie profesorul Bratsiotis în comentariul său –, cu consecința de a deveni neclară într-o măsură tot mai mare erminia prorociei. Secarea râului Eufrat, despre care ni se spune aici că va proveni de la vărsarea cupei celui de-al șaselea înger, ce înțeles poate să aibă?

Aceasta se întâmplă, zice aici, ca să treacă „împărații” care locuiesc la Răsărit de Eufrat, și ca să se deplaseze, în mod evident, spre Occident. Dacă avem în fața noastră Geografia, vedem exact Eufratul, care e un râu (fluviu) foarte mare și care se varsă în Golful Persic. „Împărații” vin dinspre Orient și trebuie să treacă râul, ca să vină spre regiunile occidentale. Îngerul varsă conținutul cupei sale, iar râul seacă, pentru a fi înlesnită trecerea

---

¹⁷⁶ *Apocalipsa* 16, 12.

„împăraților de la Răsăritul soarelui”, după cum zice textul. În-să este vorba despre o secare reală? Adică această plagă constă în faptul de a fi secat râul cu adevărat și de a trece pe-acolo unii?

Foarte probabil că nu. Este vorba despre o figură de stil, așa cum vom vedea în continuare, cu toate că Sfântul Andrei al Cezareei ne spune următoarele:

„Și poate că secarea râului Eufratului, după dumnezeiasca îngăduință, va da împăraților neamurilor trecere spre a se uci-de unii pe alții, dar și pe restul oamenilor; care socotim că se vor ridica din părțile sciților, precum vom vedea din pomenirea venirii lui Gog și Magog, așa cum se arată în continuare în cartea *Apocalipsei*”¹⁷⁷.

Așadar, va seca în chip real râul ca să treacă împărații Răsăritului, așa cum sunt cei ai perșilor, ai sciților – aici zice despre „Gog și Magog”, despre care vom mai vorbi și cu alte ocazii în cartea *Apocalipsei* – ca ei să vină și să bată... Ce să bată? Vom vedea ce anume.

În Vechiul Testament avem secări ale râurilor și mărilor, așa cum se întâmplă cu Marea Roșie, prin care au trecut evreii fugind din Egipt, și așa cum s-a întâmplat și cu râul Iordan, care a fost secat de două ori, o dată de către Iisus Navi, iar altă dată de către prorocul Ilie. S-a mai întâmplat aceasta încă o dată, în aceeași zi, cu prorocul Elisei, însă cu deosebirea că acolo secarea s-a făcut prin intervenție dumnezeiască și a slujit ca temelie pentru închipuirea Împărăției lui Dumnezeu. Adică, poporul lui Dumnezeu, care înaintea, pune în lucrare planul dumnezeiesc al mântuirii, atunci când pleacă din Egipt și vine în pământul făgăduinței.

Iar secarea râului Eufrat este și aici un plan dumnezeiesc și este o intervenție dumnezeiască, cu deosebirea că în cazul de față intervenția dumnezeiască se face *după îngăduință*, ca să înlesnească râul. Nu binele, ci râul; așadar, ca să se întâmple mai repede râul. Vom vedea acest lucru.

¹⁷⁷ Sf. ANDREI AL CEZAREEI, *Tălcuire la Apocalipsa Apostolului și Evanghelistului Ioan Theologul*, PG 106, cuv. al XVII-lea, cap. 51, Athena, 2001, p. 368B.

Dar, traversând râul Eufrat, „împărații de la Răsăritul soarelui” unde se vor îndrepta? Unde merg ei?

Aici v-aș ruga să fiți cu luare-aminte. Este cunoscut faptul că lângă râul Eufrat, aproximativ lângă Golful Persic, se afla foarte vechea cetate Babilon. La început, râul Eufrat scălda cetatea în partea sa apuseană și, în consecință, cetatea se afla în partea de răsărit. Însă atunci când Babilonul a căzut în mâinile perșilor – între anii 538 și 531 î.Hr. –, atunci cetatea și-a schimbat morfologia, iar râul Eufrat nu mai scălda de-acum cetatea din partea apuseană, ci din cea răsăriteană. Mai notați faptul că și râul Tigru, și râul Eufrat, care se întâlnesc într-o albie și se varsă în Golful Persic, își schimbă continuu albia. Luați în vedere faptul că în vremea lui Alexandru cel Mare, deja se măsurase și se afla-se că aluviunile pe care le făcuse Eufratul înaintaseră în Golful Persic mai mult de șase sute de stadii, adică undeva pe la o sută zece kilometri. Și neconținut avem aluviuni, pentru că aceste două râuri transportă foarte mult material și neconținut în Golful Persic se formează aluviuni. Prin urmare, în epoca cuceririi Babilonului s-a schimbat forma exterioară, iar râul din partea de apus vine acum din partea de răsărit. Despre acest lucru ne încredințează și Herodot, care a vizitat regiunea în anul 450 î.Hr., dar și Ktisiades, acest grec care a fost medicul lui Artaxerxes al II-lea, între anii 405 și 358 î.Hr., vizitase și el regiunea și consemnează aceste date.

Spun acestea pentru că astăzi avem o altă morfologie a locului. Întâi de toate, astăzi nu mai există Babilonul și trebuie să avem în minte această topografie, pentru a trage anumite concluzii. Prin urmare, atunci când aveam cetatea aflându-se într-o stare de decădere, râul se găsea în partea de răsărit. Are însemnătate acest fapt, pentru că Babilonul, această mare cetate – care în mod repetat este menționată în cartea *Apocalipsei* – este un simbol; este simbolul puterilor potrivnice lui Dumnezeu. Am spus aceasta și noi aici de multe ori.

Cu adevărat de-a lungul întregului Vechi Testament Babilonul este socotit simbolul puterii lumești și al autorității, al idolatriei, al stricăciunii și al potrivniciei față de Împărăția lui Dumnezeu. Același lucru se întâmplă și în Noul Testament, cu deosebirea că acum nu mai există Babilonul, însă el este deja un simbol. În vreme ce atunci, în Vechiul Testament, exista istoricul și realul Babilon, acum aici deja nu mai există Babilonul, dar există simbolul lui, care este Roma. Așadar, în mod alegoric Babilonul este Roma cu imperiul ei. Și atunci când, spre pildă, Apostolul Petru scrie foarte probabil în prima sa epistolă „Biserica cea aleasă din Babilon și Marcu, fiul meu, vă îmbrățișează”¹⁷⁸, adică „vă îmbrățișează Biserica din Roma”. Așadar, nu este vorba despre Babilon, micuțul sat din Egiptul de sus; pentru că și acolo a existat un Babilon, însă a fost doar un sat cu numele de Babilon.

Prin urmare, această alegorie este sprijinită pe aceste două împărății, pe vechiul și istoricul Babilon și pe noul Babilon alegoric, care este Roma, pentru că există asemănări. Iar asemănările, după cum vi le-am menționat mai înainte printr-un singur cuvânt, printr-o singură frază, este atitudinea și revolta atât a unei mari puteri, a celei babiloniene, cât și a celeilalte, a celei romane, adică este atitudinea și revolta față de Împărăția lui Dumnezeu, față de Însuși Dumnezeu. Astfel, tot ce a fost pentru Vechiul Testament și pentru proroci Babilonul istoric, acum este Roma, reprezentanta puterilor potrivnice, vrăjmașa Bisericii, iar în imperiul ei avem mucenicii, care sunt prigoniți de aceasta, iar ei mărturisesc pentru Împărăția lui Dumnezeu.

Desigur, se cuvine să vă amintesc faptul că, atunci când Sfântul Evanghelist Ioan a scris *Apocalipsa* sa, Babilonul nu mai exista de mult. Vechiul, anticul și istoricul Babilon nu mai exista și, în consecință, acum se referă din punct de vedere istoric la Roma. Atunci când zice aici că râul a fost secăt, ca să treacă „împărății de la Răsărit”, aceștia mergeau ca să găsească Babilo-

---

¹⁷⁸ I Petru 5, 13.

nul, care acum are râul în partea de răsărit. Așadar, trebuie să fie secăt – simboluri sunt acestea – ca să treacă „împărații de la Răsărit” care mergeau să lovească Roma.

Însă, ca să înțelegem *prototipul* trebuie să mergem mai întâi la *antitip* și să studiem puțin. Babilonul antic a fost o cetate foarte veche, măreață; și ea este, poate, prima cetate a lumii. Foarte probabil acolo se află leagănul umanității. Încă, acolo în Babilon a existat și prima civilizație și cultură a umanității.

Acest cu adevărat foarte vechi nume al său, în limba akkadiană, este *Babil* și înseamnă „Poarta zeului”. De aici își are originea și ebraicul *Babel*. Fiți atenți însă; evreiește se spune *Babel*, care înseamnă „confuzie”, „dezordine” și din pricina acestei confuzii a limbilor care s-a întâmplat acolo în Babilon – potrivit cunoscutei istorisiri pe care ne-o menționează cartea *Facerii* – și-a primit etimologia și astfel în continuare Sfânta Scriptură îl numește Babel pe Babil, pentru a arăta că acolo s-a întâmplat confuzia limbilor¹⁷⁹.

În Babilon s-a dezvoltat, așa cum v-am spus, prima cultură și civilizație umană, prima stricare umană de după potop, prima gândire de divinizare a civilizației prin construcția turnului Babel. Este foarte folositor să cunoaștem aceste lucruri, pentru că acestea constituie un model, un *typos*. Și turnul Babel este un simbol al vechiului păcat al protopărinților al autoîndumnezeirii omului și al emancipării sale față de Dumnezeu, dar și punctul de unde pornește și se exprimă raționalismul omenesc.

Turnul Babel mai este încă simbolul premisei, al liniei de pornire materiale și monumentul unității mondiale a popoarelor. Ce au spus odinioară locuitorii din Babel? „Haidem să ne facem un oraș și un turn al cărui vârf să ajungă la cer și să ne facem faimă înainte de a ne împrăștia pe fața a tot pământul!”¹⁸⁰ Prin urmare, este, cu adevărat, un simbol material al unirii popoare-

¹⁷⁹ Cf. *Facerea* 11, 9.

¹⁸⁰ *Facerea* 11, 4.

lor. Așa cum sunt și astăzi acele organisme, acele foruri materiale internaționale – Piața Comună, ONU, Uniunea Europeană – vechea răposată Uniune a Popoarelor! – și orice altceva doriți, care este asemănător. De aceea facem această analiză.

În consecință, Babilonul se transformă într-un simbol care se împotrivește totdeauna și statornic voii dumnezeiești și înstăpânirii Împărăției lui Dumnezeu.

Astfel, Babilonul, în calitate de semn material, nu mai există. Fiți atenți, nu mai există din punct de vedere istoric și geografic Babilonul, însă el există, trăiește; trăiește prin duhul său în cadrul popoarelor și în cadrul culturii și civilizației lor! În mod special, duhul Babilonului trăiește în cadrul civilizației occidentale, așa cum v-am spus și într-una dintre datele trecute, nu prin dimensiunea sa geografică trăiește în „civilizația occidentală”, ci prin dimensiunea calitativă.

Ne reîntoarcem la textul nostru, la cartea *Apocalipsei*. Observăm, așadar, că prin secarea râului, care protejează în partea de răsărit Babilonul – în calitate de simbol, cum am spus – se înlesnește trecerea împăraților din Orient, adică se înlesnește destrămarea și stricarea râului chiar de către răul însuși, pentru că „împărații neamurilor”, „împărații Răsăritului” sunt chiar susținătorii Antihristului; toți sunt susținătorii Antihristului. Prin urmare, aici observăm o lume – fiți atenți la acest aspect! – pregătită să se sfâșie reciproc și să se distrugă reciproc. Acesta este înțelesul acestei plăgi. Iar acum Dumnezeu îngăduie să se întâmple aceasta, ca să se precipite distrugerea acestei lumi, a lumii potrivnice lui Dumnezeu, îngăduie să se distrugă prin însăși firea ei. Ca această lume să se întoarcă către ea însăși și să se scufunde.

Vedem acest lucru și astăzi. Civilizația noastră este realmente o civilizație babiloniană. Înălță monumente materiale ale unității popoarelor; ridică monumente ale raționalismului. Și astfel ajunge civilizația noastră în punctul în care ea însăși să-și distrugă propria existență. Ce altceva este, când în mod repetat

vedem în ziare, și auzim, și discutăm faptul că amenințarea unei conflagrații nucleare poate ajunge la distrugerea civilizației?

Cine a creat energia nucleară sau mai degrabă cine a încătușat energia nucleară, după ce a descătușat-o din natură? A descătușat energia, a legat-o pentru propriul ei folos, iar acum o descătușează printr-o conflagrație nucleară! Cine a făcut aceasta? Civilizația noastră a făcut acest lucru. Noi, oamenii, zicem aceasta, anume că, dacă se va întâmpla o conflagrație nucleară, adică război, atunci exact acest război va distruge civilizația.

Iată, așadar, unde ne aflăm cu autodistrugerea civilizației. Iată de ce acum trec armatele, „împărații de la Răsăritul soarelui”, trec râul, ca să se întoarcă împotriva Babilonului; adică distrugerea umanității se va face prin ea însăși. Este..., este ceva înfricoșător! Urmăriți, vă rog!

Împărăția Antihristului, așa cum am văzut la plaga anterioară, prin acea „întunecare”, confuzie, pe care o aruncă al cincilea înger peste „scaunul fiarei”, trăiește momente întunecate, adică clipe sumbre ale sfâșierii reciproce și ale distrugerii reciproce; pentru că popoarele vor înțelege că au fost înșelate de Antihrist și se vor întoarce împotriva lui. Iar atunci ce anume se va întâmpla acolo, veți vedea în continuare, cum grăiește aceasta cartea *Apocalipsei*.

Din punct de vedere istoric, adică pe nivel istoric, aceasta se întâmplă în Babilon-Roma. Cum se întâmplă? Ascultați cum (și Sfântul Andrei al Cezareei vorbește despre Gog și Magog):

După cum poate știți, Gog este regele urmaș al lui Magog, iar Magog a fost fiul lui Iafet, fiul lui Noe. Și noi, grecii, suntem urmașii lui Iafet, suntem un popor *iafetic*, ne tragem din Iafet. Iafet a făcut mulți copii, iar unul dintre copiii săi, Magog, are ca urmași un întreg popor – un rege dintre aceștia este Gog – care s-au răspândit în regiunea Caucazului; sunt sciții și parții. Roma, simbolul Babilonului – care bea sângele mucenicilor și al sfinților – într-un anume moment istoric este Nero. În timpul împărăției lui Nero – care este socotit drept *antitip* al lui Anti-

hrist, care i-a chinuit pe creștini –, sciții și părții au lovit armatele romane, au trecut râul Eufrat, iar Roma a simțit în adevăratul sens al cuvântului că-i sunt zdruncinate oasele existenței sale, văzând dușmanul în părțile de răsărit. Așadar, din punct de vedere istoric sunt popoarele, „împărații de la Răsărit”, care vin trecând Eufratul, adică cu ușurință, să biruiască înfricoșata și oțelita Romă. Acesta este *antitipul* istoric, planul istoric.

Dar acum avem și elementul eshatologic. Așadar, precum acele popoare s-au răsculat împotriva Imperiului Roman și s-au mișcat împotriva lui, tot așa și acum popoarele se vor întoarce împotriva Antihristului, și atunci se va întâmpla „marele război”, așadar, bătălia Armaghedonului. Dar să mai vedem încă ceva. Aceia care vin de la „Răsăritul soarelui”, adică „împărații” și în mod evident aceștia se mișcă împotriva Occidentului – de vreme ce ei se îndreaptă către Apus – poate să fie și duhul Răsăritului, care vine în antagonism cu duhul Occidentului și corespunzător acestui antagonism vine distrugerea.

„Și am văzut ieșind din gura balaurului și din gura fiarei și din gura prorocului celui mincinos trei duhuri necurate ca niște broaște. Căci sunt duhuri diavolești, făcătoare de semne și care se duc la împărații lumii întregi, să-i adune la războiul zilei celei mari a lui Dumnezeu, Atotțiitorul”¹⁸¹.

Sfântul Ioan Evanghelistul vede că din gura triadei satanice (balaurul, adică diavolul; fiara cea dintâi, Antihristul; și cea de-a doua fiară, prorocul mincinos), iese câte un duh necurat care seamănă cu o broască!

„Broaștele” vor fi duhurile necurate, care îi vor insufla nu numai pe „împărații de la Răsărit”, ci pe toți împărații lumii, așa după cum limpede zice aici, ca să se sfâșie reciproc într-un război înfricoșător, iar în acest război va îngădui Dumnezeu – de aceea va și înlesni lucrurile – să fie zdrobit în cele din urmă Antihristul.

---

¹⁸¹ *Apocalipsa* 16, 13-14.

Aici se împlinește ceea ce a spus oarecând Domnul, când L-au învinuit că „cu domnul demonilor alungă demonii”. Iar Domnul a făcut o ipoteză, care acum însă devine realitate: „Și dacă sata-na s-a sculat împotriva sa însuși și s-a dezbinat, nu poate să dăinuiască, ci are sfârșit”¹⁸². Ceea ce a spus Domnul atunci în mod ipotetic, spun aceasta încă o dată, vine acum să se înfăptuiască.

Din punct de vedere istoric, așa cum v-am explicat, se face referire la Roma și la barbarii din Răsărit, după aceea însă se face referire la toți barbarii, și la cei din Răsărit, și la cei din Nord. După cum știți, și Roma nu a dat puține bătălii, atunci când semințiile france au coborât din Nord și care în cele din urmă au cucerit-o. Ascultați ce s-a întâmplat atunci. Roma a cerut sfat de la vrăjitorii ei despre ce trebuie să facă și cum trebuie să-i înfrunte pe dușmani. Barbarii, la rândul lor, au cerut și ei sfat de la proprii lor magi. Însă faptul că și Roma a cerut să afle de la vrăjitorii ei ce să facă a vătămat-o, pentru că în realitate îi cereau sfat diavolului. Făceau și grecii acest lucru. Niciodată nu porneau la război dacă nu mergeau să întrebe oracolul din Delphi. Cunoșteți această istorie. Pentru că și oracolul din Delphi ce era? Ce era oracolul lui Apollo? Era diavolul, care dădea sfaturile lui. Însă este cu puțință, iubiții mei, ca diavolul să dea vreodată sfaturi bune? Și dacă da – între ghilimele – „sfaturi bune”, o face ca să câștige în final mai mult. Facem și noi asta, atunci când punem momeala în acul undiței, și nu o punem ca să-i hrănim pe pești, ci ca să-i prindem.

Însă acest lucru, adică faptul că, prin ajutorul tehnicii vrăjitoarești, cereau ambele părți să afle ce rezultat favorabil sau nefavorabil va avea războiul pe care îl vor face barbarii cu romanii, îl observăm că există și în epoca noastră. Desigur că în zilele noastre poate că nu există oracolul din Delphi, însă duhul oracolului din Delphi nu a murit. Ceea ce s-a spus atunci, „vestiți împăratului Bizanțului că zeul lui nu mai are lauri, nu mai are chip să ghi-

---

¹⁸² Marcu 3, 21 și 26.

cească..., deja nu mai are”¹⁸³, nu se confirmă. Nu „a căzut”, iubiții mei! Duhul idolatriei și al tehnicii oraculare – meșteșugirile satanei, așa cum zice Sfântul Chiril al Ierusalimului¹⁸⁴ – există în sângele nostru!

Și diavolul dorește aceasta; vrea să vadă în această confuzie cum se pierd oamenii, așadar că se ucid și în viața prezentă, și în viața viitoare că se pierd sufletele lor. Ne-a spus Domnul aceasta, anume că diavolul „de la început a fost ucigător de oameni”¹⁸⁵. Și este ucigător de oameni în întregul înțeles al cuvântului: ucid de trupuri, ucid și suflete! Vedem aceasta, iubiții mei, și în viața noastră de zi cu zi.

Am să vă spun aici și o pildă, ca să nu credeți că recurgem doar la cele vechi. Ascultați:

Mergi la vrăjitor, fratele meu, și zici că te-au legat unii cu vrăji! Fie chiar acela a servit legătura vrăjitoarească sau vreun alt vrăjitor, iar tu mergi acum la vrăjitor să te dezlege de vrăjitorie!? Ia spune-mi, fratele meu, cine a legat vrăjile, adică cine le-a meșteșugit? Diavolul. Acum la cine mergi să dezlege? La diavol. Diavolul leagă, diavolul dezleagă. „Să te ard, Ioane al meu, și să te ung cu miere”, cum zice proverbul. Așadar, diavolul leagă, diavolul dezleagă? Da, iubiții mei. Leagă? Leagă. De ce? Ca să i te închini lui, ca să spui că acolo ți-ai aflat vindecarea. Însă, închinându-te lui, primești pecetea *fiarei*, primești pecetea Balaurlui. Ați auzit? Primești, fratele meu, pecetea Balaurului! Să fim foarte atenți! Aceasta face diavolul, ca să aibă de lucru, adică să-și satisfacă vechea lui patimă, trufia. Vrea să i se aducă închinare, să fie divinizat, să i se închine oamenii!

Dar fiți atenți aici, ca să vedeți. În această situație – pe care Dumnezeu o lasă să se întâmple, întrucât toți sunt liberi să facă

¹⁸³ *Passio Artemii*, PG 96.1284.45-7, *Cedrenus* 1.532.8-10.

¹⁸⁴ *Cyrylli Hierosolymorum archiepiscopi opera quae supersunt omnia*, vol. 2, 15.11.11, ed. Lentner, Munich 1848, 1860: „Antihristul prin răul meșteșug al magiei va răpi autoritatea romană ...”.

¹⁸⁵ *Ioan* 8, 44.

ceea ce doresc – se creează în cele din urmă o catastrofă, pentru că popoarele se vor ridica împotriva Antihristului, însă Antihristul este principala unealtă a diavolului, întrucât prin acesta i se aduce diavolului închinare și astfel diavolul nu le-a făcut bine planul. Dar oare este cu putință vreodată ca să facă bine planul mai cu seamă și omul care gândește drăcesc în scenariile sale? Luați un om, iubiții mei, luați-l în activitățile lui comerciale, luați-l în relațiile lui sociale atunci când gândește într-un fel drăcesc. Se mișcă de-aici, se mișcă de-acolo, încurcă lucrurile de-aici, le încurcă de-acolo... Odată undeva o va păți, pentru că nu este cu putință să se întâmple altfel. Prin urmare, așa este și cu diavolul. Antihristul va fi ucis și, întrucât prin acesta i se aduce închinare diavolului, atunci în realitate este osândit și diavolul. Atunci când va fi ucis Antihristul, îndată după aceea vine Hristos – este A Doua Lui Venire – și atunci toți oamenii vor învia, împreună și Antihristul, de vreme ce în realitate este om. Și atunci diavolul, Antihristul și prorocul mincinos vor fi aruncați în iezorul cel arzător cu foc și pucioasă, adică în iadul cel veșnic.

Ceea ce doresc să înțelegeți este faptul că la această a șasea plagă există o sfâșiere reciprocă; este ceva înfricoșător!

Dar să rămânem iarăși în cadrul prorociei. Scopul acestor dureri viclene și necurate este acela de a meșteșugi minuni false, să amăgească, să vrăjească într-un anume fel, pe împărați și pe conducătorii pământului, să se miște spre o conflagrație mondială. Duhul necurat îl insuflă pe un conducător să se întoarcă împotriva altuia, iar aceluia să se întoarcă împotriva primului, și atunci avem, așa cum v-am spus, acel faimos război al Armagedonului, pentru care nu există un precedent istoric.

Broasca, potrivit Sfântului Andrei al Cezareei, arată „înveninarea, necurăția și putoarea”¹⁸⁶ poftelor și a gândurilor oamenilor. Aceste caracteristici „înveninarea, necurăția și putoarea” exprimă felul cum gândesc conducătorii popoarelor față de cele-

¹⁸⁶ Sf. ANDREI AL CEZAREEI, *Tălcuire la Apocalipsa Apostolului și Evanghelistului Ioan Theologul*, PG 106, cuv. al XVII-lea, cap. 51, Athena, 2001, p. 368B.

late popoare. Sau, așa cum spune Fericitul Augustin, broaștele exprimă „vorbirea zadarnică și îngâmfată”¹⁸⁷. Ați văzut cum strigă broaștele? Strigă, strigă, strigă... Mai ales când au acolo balta și tot restul, strigă, strigă..., toată noaptea strigă. Aceasta este flecăreală, este simbolul flecăreliei, dar este o „vorbire zadarnică și îngâmfată”. Foarte frumos a zis Fericitul Augustin. Aceasta este ceea ce spun conducătorii popoarelor: „Haideți să facem pace, veniți să facem dezarmare. Veniți, veniți!”, adică hai să dăm bine! Acestea sunt fandoselile și complimentele politicii, până când se încaieră popoarele, într-un asemenea mod încât nu știe nimeni cu cine se războiește și de ce se războiește. O, Dumnezeuul meu! Înțelegeți? Se va întoarce unul împotriva celui alt și nu va ști de ce se războiește, cu consecința finală reală a distrugerii omenirii! Este acesta lucrul de care ne temem și care până astăzi se menține. Vă aduc și în realitatea cotidiană, așadar este ceea ce zicem: „Pentru Dumnezeu, să nu se întâmple vreun război!” Nu război local, ci război mondial!

Iar această conflagrație mondială, așa cum limpede se spune aici în descrierea plăgii, se va întâmpla cu puțin înainte de „ziua cea mare a lui Dumnezeu, Atotțiitorul”¹⁸⁸, adică va fi anterioară cu puțin celei de A Doua Veniri a lui Hristos. În realitate, așa cum am spus și așa cum ați auzit, este astăzi cu puțință să se întâmple o asemenea conflagrație, pentru că avem și modul în care să se facă, și mai avem și dispoziție. Există în inimile celor care guvernează „înveninarea, necurăția și putoarea”, cu consecința, iubiții mei, pe care o spunem, că sfârșitul istoriei umanității este aproape, dacă se presupune că se va întâmpla această conflagrație mondială, bătălia Armagedonului. Astăzi oamenii spun că, dacă se va face război, sfârșitul omenirii este aproape, și spun aceasta într-un limbaj obișnuit, pragmatic, iar nu într-unul alegoric. Așadar, ei spun că, dacă se face un astfel de război nuclear,

¹⁸⁷ Citare liberă.

¹⁸⁸ Cf. *Ioail* 2, 11; 3. 4; *Maleahi* 4, 4; *Fapte* 2, 20.

civilizația se va distruge, iar omul se va întoarce la o stare ancestrală, veche, probabil, nu știu, se va reîntoarce iarăși în junglă¹⁸⁹. Așa ceva zic! Aceasta este o observație dintr-o perspectivă pur lumească, dintr-o viziune lumească asupra lumii, dar cuvântul lui Dumnezeu ne descoperă faptul că omul nu se va mai întoarce în stadiul de făptură necivilizată, ci va veni Hristos, iar istoria se va termina. Așadar, nu cumva toate acestea – doar ne întrebăm –, nu cumva toate acestea sunt aproape?

Prorocul Sofonie, în capitolul întâi, la versetul 14, zice următoarele: „Aproape este ziua cea mare a Domnului, aproape este și grabnică foarte”¹⁹⁰. Să nu credeți, iubiții mei, că vor trece mii de ani de-atunci de când a venit Hristos. Au trecut deja două mii de ani, nu vor mai trece mii de ani. Fiți atenți la expresia „aproape este ziua”! Și repetă pentru a doua oară cuvântul „aproape”, și apoi adaugă „grabnică foarte”. Prin toate acestea vrea să arate că sfârșitul istoriei nu este foarte departe. Nu spun eu asta, așa arată lucrurile, atât din perspectiva cărții *Apocalipsei* și a Părinților Bisericii, cât și din perspectiva vieții pe care o trăim sau începem să sesizăm anumite realități și care cu puțini ani în urmă erau de neconceput.

„Și i-au strâns la locul ce se cheamă evreiește Armagedon”¹⁹¹.

Aici însă, eu am sărit un verset, întrucât am dorit să leg ceea ce v-am spus cu acest verset pe care acum vi l-am citit. Se face o întrerupere și este introdus un alt verset de către Sfântul Ioan Evanghelistul și, desigur, modul în care este introdus versetul este unul abrupt. Sfântul Ioan Evanghelistul face aceasta pentru că la momentul potrivit, acolo unde există o anumită obscuritate a celor pe care le grăiește, dorește să insereze, potrivit obiceiului său, un cuvânt mângâietor, alinător. De aceea se și oprește

¹⁸⁹ Albert Einstein, vrând să atragă atenția asupra consecințelor unui război nuclear, a zis: „Nu știu cu ce arme se va face al Treilea Război Mondial, dar al Patrulea se va face cu bețe și cu pietre!”.

¹⁹⁰ *Sofonie* 1, 14.

¹⁹¹ *Apocalipsa* 16, 16.

brusc, și ne amintește astfel de cineva care aleargă..., aleargă pentru o problemă, gâfâie, se oprește deodată, stă puțin, trage aer în piept și începe iarăși să alerge ca să ajungă la final. Așadar, înainte de a ajunge la final să ne spună că „i-au strâns la locul ce se cheamă evreiește Armaghedon, ca să se facă războiul”, pune versetul „Iată, vin ca un fur. Fericit este cel ce priveghează și păzește veșmintele sale, ca să nu umble gol și să se vadă rușinea lui!”¹⁹².

Acesta, iubiții mei, este versetul mângâietor și din acest motiv, desigur, intră atât de brusc. Să observăm acest verset; este cu adevărat mângâietor, dar și aducător-aminte. „Iată, vin ca un fur. Fericit este cel ce priveghează și păzește veșmintele sale, ca să nu umble gol și să se vadă rușinea lui!”

Este a treia fericire a *Apocalipsei*. Prima fericire ne-a vestit că „vremea este aproape”¹⁹³. Această a treia fericire ne vestește faptul că „vremea – ziua Domnului – vine în chip neașteptat”. Acest caracter neașteptat al *vremii* este asemănat cu un fur, care vine la un ceas neașteptat, și astfel această fericire îi fericește pe aceia care, aflându-se întru priveghere, sunt duhovnicește treji. „Fericit este cel ce priveghează și păzește veșmintele sale”.

Să luăm o scenă obișnuită pe o plajă întinsă: Ia spuneți-mi, iubiții mei, dacă la un moment dat ați fost singuri, și ați mers să faceți o baie lângă o plajă, și acolo desigur v-ați scos hainele, le-ați lăsat pe plajă, ați intrat în apă și ați făcut o baie. Îndată ce ieșiți afară, sesizați faptul că un hoț v-a luat toate hainele¹⁹⁴; trebuie să luați autobuzul ca să vă întoarceți acasă... Cum o să vă întoarceți? Cum veți reveni acasă? Cum ar trebui să vă simțiți în acel ceas, când ați observat că hainele nu mai sunt, nici bani, nimic? Sunteți exact așa cum ați ieșit din mare... Aceleași sentimente și chiar mai rele va avea cineva atunci când va sesiza golițunea lui duhovnicească.

¹⁹² *Apocalipsa* 16, 15.

¹⁹³ *Apocalipsa* 1, 3.

¹⁹⁴ Această pildă este cu totul familiară grecilor care, datorită întinderilor uriașe de plajă, posedă, chiar și în sezonul estival, kilometri de plajă cu totul pustii (*n. tr.*).

Iar veșmântul sufletului, îmbrăcămintea duhovnicească sunt virtuțile.

Sfântul Andrei al Cezareei scrie: „Iar când zice de cel ce priveghează și păzește veșmintele, arată în chip vădit să privegheze asupra faptelor bune. Căci acestea sunt hainele sfinților”¹⁹⁵.

Vă amintiți cum Domnul, în parabola fiului risipitor, atunci când fiul risipitor se întoarce înapoi, pune în gura tatălui său următoarele cuvinte: „Aduceți degrabă haina lui cea dintâi și-l îmbrăcați”¹⁹⁶. Haina cea dintâi este acea stare numită dreptatea primordială a omului. A fost așa cum s-a întâmplat cu Adam, care s-a aflat gol, dar „nu se rușina”¹⁹⁷, pentru că era îmbrăcat cu dumnezeiască slavă, aceea pe care o avea Hristos pe Tabor. Slava dumnezeiască a plecat, și-a văzut goliciunea și astfel s-a învechit îmbrăcămintea pe care o avea, a pierdut-o. Acest veșmânt a fost reînnoit la Botez.

La mormântul unui vechi mucenic, care doar ce fusese botezat și a fost mucenicit, creștinii au scris: „A adormit în alb”. A murit îmbrăcat în hainele albe pe care și le pusese – hitonul alb – pentru că abia fuse botezat! Acest hiton alb simboliza curăția sufletului.

La toate aparițiile lor îngerii poartă totdeauna veșminte albe; la Înviere, peste tot, îngerii sunt totdeauna în veșminte albe. Precum și Domnul, atunci când S-a schimbat la Față, veșmintele Lui au devenit albe. Biserica, atunci când botează, zice: „Dă mie, Doamne, veșminte luminoase”, și „Cel ce te îmbraci cu lumina ca și cu o haină”¹⁹⁸.

Așadar, hitonul alb este simbolul curăției morale. Iar veșmintele albe, la fel. Dar, în general, îmbrăcămintea este simbolul înveșmântării sufletului prin virtuți.

¹⁹⁵ Sf. ANDREI AL CEZAREEI, *Tălcuire la Apocalipsa Apostolului și Evanghelistului Ioan Teologul*, PG 106, cuv. al XVII-lea, cap. 51, Athena, 2001, p. 369B.

¹⁹⁶ Luca 15, 22.

¹⁹⁷ Facerea 2, 25.

¹⁹⁸ A se vedea „Slujba Botezului”, din orice *Molitfelnic*.

Și citim în cartea *Apocalipsei*: „Și i s-a dat ei (Bisericii) să se înveșmânteze cu vison curat, luminos – care simbolizează harul împărătesc, *n. pr. Athanasie* – căci visonul sunt faptele cele drepte ale sfinților”¹⁹⁹. Așadar, aceste veșminte ale Bisericii sunt virtuțile sfinților. În mod neîndoielnic, păzirea acestor veșminte trebuie să fie continuă, pentru că nu zice „cel ce a păzit”, ci „cel ce păzește”, adică cel ce neconținut păzește hainele sale.

În *Apocalipsă* Domnul grăiește în mod cu totul semnificativ către episcopul Sardelor: „Dar ai câțiva oameni în Sardes, care nu și-au mănjit hainele lor, ci ei vor umbla cu Mine îmbrăcați în veșminte albe, fiindcă sunt vrednici”²⁰⁰. Foarte frumos acest pasaj!

„Iată, vin ca un fur”, zice Domnul. De multe ori Hristos ne-a grăit, iubii mei, în Evangheliile despre caracterul neprevăzut al celei de A Doua Veniri a Lui. În consecință, omul are în fața sa două arene, două lupte: prima este moartea sa personală, iar a doua, Judecata Universală. În ambele există elementul neprevăzutului. Când voi muri? Când se va întâmpla A Doua Venire a lui Hristos? Nu știu. Și totuși, pentru cel credincios nu este nimic neprevăzut, surprinzător, pentru că el știe, pentru că așteaptă cu ardoare. Apostolul Pavel zice acest lucru în felul următor:

„Iar despre ani și despre vremuri, fraților, nu aveți nevoie să vă scriem, căci voi înșivă știți bine că ziua Domnului vine așa, ca un fur noaptea. Atunci când vor zice: pace și liniște, atunci, fără de veste, va veni peste ei pieirea... Voi însă, fraților, nu sunteți în întuneric, ca să vă apuce ziua aceea ca un fur. Căci voi toți sunteți fii ai luminii și fii ai zilei; nu suntem ai nopții, nici ai întunericului”²⁰¹.

Și Sfântul Simeon Noul Theolog, în *Discursul teologic 10*, scrie: „Parusia Domnului a venit și vine totdeauna în cei credincioși, și este prezentă în toți aceia care voiesc”²⁰².

¹⁹⁹ *Apocalipsa* 19, 8.

²⁰⁰ *Apocalipsa* 3, 4.

²⁰¹ *I Tesaloniceni* 5, 1-5.

²⁰² Citare liberă.

Și Sfântul Efrem Sirul zice în chip demn de luat aminte, atunci când mergea la patul său în fiecare seară: „O, nu cumva patul meu, o, patul meu..., nu cumva îmi vei deveni în această noapte sicriu!” Și să nu credeți că acestea constituie elementele specifice unei dezamăgiri; pentru că, desigur, există oameni care ar dori să pună ziduri înalte ca să nu vadă chiparoșii mormântului și să-i amintească de moarte, dar cei credincioși nu fac așa. Cel credincios este familiarizat cu moartea! El așteaptă moartea, așteaptă și A Doua Venire a lui Hristos. Pentru el nu există nimic neprevăzut. Este totdeauna pregătit și așteaptă, așteaptă în fiecare moment. Elementul neprevăzut există numai la cei necredincioși; acolo lucrurile se întâmplă pentru ei deodată.

Iubiții mei, Biserica noastră se roagă în mod minunat și grăiește: „Fără de veste Judecătorul va veni și faptele fiecăruia se vor descoperi, ci cu frică să strigăm în miezul nopții: Sfânt, Sfânt, Sfânt ești, Dumnezeuule; pentru Născătoarea de Dumnezeu, miluiește-ne pe noi”²⁰³. Și așa cum grăiește Apostolul Pavel în *Epistola întâi către Tesaloniceni*, să spunem și noi: „Fraților, de aceea să nu dormim ca și ceilalți, ci să priveghem și să fim treji”²⁰⁴.

(Textul de mai jos se află la pagina întâi a Omiliei 66)

Continuăm textul sfânt: „Și i-au strâns la locul ce se cheamă evreiește Armaghedon”²⁰⁵.

Cine „i-a strâns”?

Mai întâi, avem aici sintaxa attică, pentru că substantivul se află la genul neutru; așadar, sunt duhurile. Duhurile „i-au strâns”, adică acele duhuri viclene care au ieșit ca niște broaște, vă amintiți, din gurile Balaaurului – diavol, a Antihristului și a pro-rocului mincinos. Și aceste duhuri acum, cele viclene, au adunat împărății și conducătorii tuturor neamurilor într-un loc care se numește Armaghedon.

²⁰³ *Ceaslov*, Rugăciunile dimineții.

²⁰⁴ *I Tesaloniceni* 5, 6.

²⁰⁵ *Apocalipsa* 16, 16.

În acest loc, Armaghedon, se va face marele război, care va fi și ultimul război al istoriei și se va întâmpla în ajunul celei de A Doua Veniri a lui Hristos.

În acest loc al Armaghedonului se va întâmpla cea mai înfricoșătoare și mai mare înjunghiere ce s-a făcut vreodată în istoria umanității. Va fi sfârșirea reciprocă a omenirii înseși, care întreagă, în afară de cei credincioși, se înțelege, îl va fi urmat pe Antihrist.

Și cu adevărat atunci când duhurile necurate ies ca niște broaște din gurile diavolului, Antihristului și prorocului mincinos, așa cum vede Sfântul Ioan Evanghelistul, aceasta înseamnă că bucuria lor în ultimă analiză va fi aceasta, adică să-i vadă pe oamenii pământului că se măcelăresc, și se junghie, și se distrug.

Nu este fără însemnătate acest lucru, pentru că și Domnul a spus că diavolul „ucigaș de oameni a fost dintru început”; și aceasta pentru că l-a condus pe Adam la moarte, pe această făptură a lui Dumnezeu, pe acest chip al lui Dumnezeu. L-a condus pe om la moarte, deoarece a vrut să vadă – acest ucigaș – făptura lui Dumnezeu, pe om, să nu mai fie sub dragostea lui Dumnezeu, ci sub mânia Lui și sub blestemul Lui.

Se spune despre Caligula, împăratul Romei, că zicea că dorea ca întregul Imperiu Roman să aibă un singur cap, iar pe acest cap să-l taie el dintr-odată cu o sabie! Așadar, înțelegeți, iubiții mei, ce oameni au condus lumea..., oameni criminali. Iar împărații nu au fost decât tipul/modelul cezarolatriciei în cadrul istoriei, care la sfârșit va conduce și la închinarea la Antihristul însuși.

Cunoașteți cu toții istoria împăratului Nero. Nero din Antichitate a fost socotit drept *tip* al Antihristului. Este acela care i-a tăiat capul Apostolului Pavel și i-a supus la chinuri, în adevăratul sens al cuvântului, pe creștini. Așadar, acest Nero, ca să se inspire, ca să scrie poeme – un individ patologic, a fost de-a dreptul nebun! – a dat foc Romei ca să ardă, să vadă cum arde, ca să se inspire și astfel să scrie versuri! Și, întrucât au fost căutați cei răspunzători de către Senatul roman, foarte ușor i-a

învinuit pe evrei, dar și evreii, la rândul lor, ca să scape, au zis: „Nu suntem noi răspunzători, creștinii sunt”. Au urmat crime înfricoșătoare!... Astfel, aceste tipuri/modele, care sunt conduse de diavol, iubesc să vadă cum omenirea este măcelărită, așadar, cu atât mai mult diavolul, care îl pune pe însuși Antihrist să conducă omenirea spre fratricidul reciproc.

Dar, ia să vedem ce este acest faimos Armaghedon, la care, după cum știți, de multe ori se face referire la el de către eretici și mai cu seamă de către hiliaști și care exploatează în mod sălbatic acest Armaghedon! Să vedem, prin urmare, ce este Armaghedonul. Cuvântul „Armaghedon” este unul ebraic compus, care înseamnă „Muntele lui Maghedon”. Maghedon a fost o cetate la extremitatea câmpiei Esdraelonului și probabil se afla lângă poalele Muntelui Carmel.

În această câmpie, a Esdraelonului, au avut loc multe bătălii sângeroase și conflicte ale evreilor și biruitoare, dar și înfrângeri. Acolo, în apropiere de acea cetate, dacă se afla la poalele Carmelului, prorocul Ilie i-a junghiat pe preoții rușinii, pe preoții lui Baal; chiar în acest loc, Barac și Debora i-au învins pe canaaniți, iar Ghedeon i-a pus pe fugă pe madianiți. Însă tot în acest loc a fost ucis și Saul de filistenii, și Iosia, regele lui Iuda, a fost învins cu totul, și smerit, și apoi ucis de faraonul Necho.

Din acest motiv acest loc, locul ciocnirilor sângeroase, biruitoare și umilitoare, a devenit un loc legendar în istoria neamului evreilor. Așadar, acest loc, Armaghedonul, adică cetatea Maghedon care se află lângă munte, această câmpie cu cetatea lângă ea și cu muntele în apropiere, îl vede acum Sfântul Ioan Evanghelistul, îl are în vedenia sa, întocmai așa cum ne descrie vedenia sa din capitolul al douăzecilea pe care, atunci când vom ajunge la pasajul respectiv, cu ajutorul lui Dumnezeu, o vom analiza iarăși. Să vă citesc textul:

„Și va fi dezlegat satana din închisoarea lui și va ieși să amăgească neamurile din cele patru colțuri ale pământului, pe Gog

și pe Magog, să-i adune pe ei la război, al căror număr este ca nisipul mării. Și s-au suit pe latul pământului și au înconjurat tabăra sfinților și cetatea cea iubită”²⁰⁶, zice în capitolul al douăzeci-lea; noi acum ne aflăm deja la capitolul al șaisprezecelea.

Vă mai amintiți că am menționat faptul că Gog este fiul lui Iafet, iar Magog este urmașul lui Gog și este seminție iafetică. Gog și Magog sunt sciții și parții, așa cum v-am spus data trecută. Acele seminții erau răspândite aproximativ în zona Mării Caspice, în Armenia, în nordul Asiei Mici, dar sub tipul lui Gog și Magog sunt înțelese toate neamurile. Dacă aveți în vedere faptul că evreii sunt seminție semitică, înseamnă că acestea sunt tipuri, au devenit de-acum simboluri. Fiți atenți! Au devenit simboluri, adică toate neamurile sunt Gog și Magog. De altfel s-a zis faptul că va înșela toate neamurile din cele patru puncte ale orizontului. Mai adaugă și aceasta, ca pe un pleonasm, am putea spune, „pe Gog și Magog”.

Așadar, diavolul îi va aduna să facă război; „I-a strâns pe aceștia la război”. Ce război? Războiul fratricid. Se vor încăiera între ei în această înclăștare războinică, care va fi înfricoșătoare! „Iar numărul lor este ca nisipul mării”²⁰⁷.

Câți oameni are astăzi pământul? În acest moment are patru miliarde de oameni²⁰⁸.

„Și s-au suit pe latul pământului și au înconjurat tabăra sfinților și cetatea cea iubită”²⁰⁹.

Care este „tabăra sfinților” și „cetatea cea iubită”?

Este Ierusalimul. Și, așa cum vom vedea în continuare, este menționat Ierusalimul imediat mai jos în textul pe care îl analizăm acum. În chip vădit se află în această albie, în această câmpie a Armaghedonului, pentru a înconjura Ierusalimul. Vedem că avem aici în desfășurare un război înfricoșător.

²⁰⁶ *Apocalipsa* 20, 7-9.

²⁰⁷ *Apocalipsa* 20, 8.

²⁰⁸ În anul 1983; iar cum (martie 2023) populația lumii a ajuns la cifra de opt miliarde (n. tr.).

²⁰⁹ *Apocalipsa* 20, 9.

Dar vom vedea, cu adevărat, toate acestea care constituie puterile potrivnice lui Dumnezeu – cu numele generic de Babilon –, toate acestea care se vor întoarce asupra Ierusalimului, că au, în mod real, toate acestea și o dimensiune geografică? Adică, realmente, toată lumea se va aduna în acea câmpie, ca să lovească un oraș, Ierusalimul?

Iubiții mei, mulți ermineuți nu dau importanță acestui înțeles geografic al cuvântului Armaghedon și celelalte, ci celui alegoric. Și nu este nimic altceva aici, decât faptul că puterile potrivnice se vor întoarce împotriva cetății Ierusalimului, care nu reprezintă altceva decât Biserica. Așadar, noima Armaghedonului este – o voi spune încă o dată – faptul că toate puterile potrivnice lui Dumnezeu se vor întoarce împotriva Bisericii, care este „cetatea cea iubită”, despre care v-am citit în capitolul al douăzecilea, la versetul 9, ca să lovească și să distrugă Biserica. Adică sunt prigoanele împotriva creștinilor; aceasta este totul.

Însă ce se va întâmpla cu aceste puteri? În acel pasaj, la capitolul al douăzecilea, puțin mai jos zice: „Dar s-a pogorât foc din cer de la Dumnezeu și i-a mistuit”²¹⁰. Ce înseamnă aceasta? Avem aici un tip/model, așa cum poate știți, pentru că toate acestea care se vor întâmpla își au tipurile lor istorice în Sfânta Scriptură.

Atunci când au mers odinioară ostași, oamenii lui Ahab, ca să-l aresteze pe prorocul Ilie, atunci prorocul Ilie a pogorât foc din cer. A mers unul, să-i spunem Lohia, cu cincizeci de bărbați, mai-mare peste cincizeci și i-a zis: „Gătește-te să te cobori la rege; regele vrea să te cobori”. Atunci prorocul Ilie a coborât foc din cer și i-a ars pe cei cincizeci. Au fost trimiși alți cincizeci și au pățit și aceștia la fel. Au fost trimiși alți cincizeci, însă atunci conducătorul acestor cincizeci de ostași i-a grăit prorocului: „Omule al lui Dumnezeu, ai milă de noi! Ai milă de noi! Noi ne îndeplinim doar serviciul. Ne-a trimis regele; ce să facem? Ai milă de noi!” Atunci Dumnezeu i-a zis prorocului Ilie: „Mergi

---

²¹⁰ *Apocalipsa* 20, 9.

împreună cu acesta”. Iar prorocul Ilie a ascultat și a mers împreună cu acela. Acesta este un *tip*, însă un *tip* istoric. Fiți atenți, este un *tip* istoric!

Așadar, eu doresc să înțelegeți, chiar și alegorii de ar exista în Sfânta Scriptură, și metafore de ar exista, doresc să înțelegeți că aceste lucruri nu constituie un fel de „aer proaspăt”, un fel de închipuire. De vreme ce avem precedente istorice, toate acestea vor deveni, de asemenea, istorice, chiar dacă evenimentele se înfățișează în spatele unor imagini, despre care de multe ori ne întrebăm ce anume înseamnă. Vom avea fenomene istorice, așa cum *antitipurile* au fost fenomene istorice. Aceasta aș dori să vă spun.

Totuși, toate puterile potrivnice lui Dumnezeu, în ultimele zile ale lumii – aceasta este noima Armaghedonului –, vor fi nimicite la Armaghedon. Nu are însemnătate ce loc va fi acesta, nu are absolut nici o însemnătate. Însemnătate are aceasta, anume că vor fi distruse. Armaghedonul este un *tip* și o imagine. Puterile potrivnice lui Dumnezeu vor fi distruse și va fi pentru acestea începutul osândei veșnice.

CAPITOLUL AL ȘASELEA

Cea de-a șaptea cupă. Succedarea lipsei de pocăință și a plăgilor extreme

(Acest capitol, al șaselea, începe de la pagina a șasea a Omiliei 66)

Și, cu ajutorul lui Dumnezeu, ajungem, iubiții mei, la cea de-a șaptea și ultima plagă a celei de-a șasea cupe.

„Și al șaptelea înger a vărsat cupa lui în văzduh și glas mare a ieșit din templul cerului, de la tron, strigând: S-a făcut! Și s-au pornit fulgere și vuiete și tunete și s-a făcut cutremur mare, așa cum nu a fost, de când este omul pe pământ, un cutremur atât de puternic. Și cetatea cea mare s-a făcut în trei părți și cetățile neamurilor au căzut; Și Babilonul cel mare a fost pomenit înaintea lui Dumnezeu, ca să-i dea lui paharul cu vinul mâniei urgiei Lui. Și toate insulele au fugit, și munți nu s-au aflat. Și grindină mare ca talantul a căzut din cer peste oameni; și au hulit oamenii pe Dumnezeu, din pricina plăgii grindinei, că mare foarte este plaga aceasta”²¹¹.

Acestea sunt versetele de la 17 până la 21. Să vedem, iubiții mei, textul sfânt, ca să observăm ce se poate descoperi, pentru că, așa cum v-am explicat data trecută, orizontul prorocului Ioan se înnegurează neconținut. El însuși se îngrijește să tăinuiască cât de mult poate și cu cât mai multă sânguință ceea ce va scrie, pentru că toate acestea pe care le scrie privesc Roma istorică. Altfelva este acum faptul că această cetate este așezată ca un *tip* al vremurilor eshatologice, însă aceasta poate, în calitate de prototip,

---

²¹¹ *Apocalipsa* 16, 17-21.

să vorbească despre venirea Antihristului și despre puterile potrivnice lui Dumnezeu în istorie. Prototipul este Roma. Așadar, din motive lesne de înțeles, Sfântul Ioan acoperă ceea ce scrie în cartea lui, ca să nu devină cunoscut necredincioșilor faptul că Biserica se întoarce împotriva Romei, sau că, într-un anume fel, Biserica prorocște distrugerea Romei. Știți ce ar fi însemnat să se ridice cineva, în acea epocă, și să spună în acel extraordinar imperiu de fier, că Roma va fi distrusă?

Oarecând, pe Sfântul Cosma al Etolului – ca să vă faceți o imagine –, pe care îl iubea foarte mult Ali Pașa, l-a întrebat ce se va întâmpla în viitorul lui. „A, i-a zis Sfântul Cosma, stăpânul meu; vei merge și în Constantinopol, și vei merge cu fes roșu!”²¹² Fiți atenți! Ali Pașa râvnea să devină sultan și se cunoaște faptul că s-a răsculat împotriva sultanului (Veli Pașa, fiul lui Ali Pașa, a fost despot în orașul Tyrnavo din regiunea Tesalia, iar în zilele lui, în anul 1818, au fost martirizați Sfântul Ghedeon și Sfântul Gheorghe din Rapsani; desigur că mai înainte a fost martiriul Sfântului Gheorghe). Tată și fiu, amândoi au fost despoți. Așadar, Sfântul Cosma i-a spus prorocia, anume că va merge la Constantinopol, dar a adăugat „cu fes roșu”! Ce să-i spună? Că-l va tăia sultanul și-i va lua capul, cu părul și cu barba însângerate, roșii, și astfel va ajunge în Constantinopol? Adică să-i spună că nu va ajunge niciodată sultan, ci sultanul îi va lua capul și ca o pedeapsă exemplară vor duce capul lui la Constantinopol, zicând: „Astfel sunt pedepsiți aceia care se ridică împotriva sultanului!”? Nu i-a zis astfel, a acoperit lucrurile. Prorocște adevărul, dar îl acoperă.

²¹² Mitropolit Augustin KANTIOTIS, *Sfântul Cosma al Etolului*, Ed. Stavros, Athena, 1977, nr. prorociei 115, p. 350. „Vei ajunge un om mare, vei conduce întreaga Arvanitic; vei supune Preveza, Parga, Suli, Delvino, Gardiki și chiar reședința lui Kurt Pașa. Vei lăsa un nume mare în lume. Și în Constantinopol vei merge, dar cu barba roșie. Aceasta este voia Proniei dumnezeiești. Amintește-ți însă ca pe toată durata stăpânirii tale să-i iubești și să-i aperi pe creștini, dacă voești ca stăpânirea să rămână urmașilor tăi”.

Așa face și Sfântul Ioan Evanghelistul, iubiții mei. Vorbește despre Roma, „Va cădea Roma, ticăloasa Romă, care înșală lumea”, dar când îi zice Babilon, când îi zice desfrânată care șade pe o fiară roșie, sau șade peste ape, pe anumite coline, pe aceasta sau aceea... El încurcă lucrurile.

Din acest motiv trebuie să vă spun și v-am mai spus, însă am să repet, anume că avem dificultăți, iubiții mei, în a descifra cartea *Apocalipsei*. Cu adevărat este un lucru anevoios, dar timpul va descoperi totdeauna realitatea lucrurilor. Când și-au amintit oamenii de prorocia Sfântului Cosma al Etolului? Atunci când i-au luat capul lui Ali Pașa și l-au dus însângerat, cu totul roșu, la Constantinopol, la sultan. Atunci au zis: „Iată, aceasta este prorocia Sfântului Cosma!” Și atunci când se vor întâmpla acestea pe care le grăiește Sfântul Ioan Evanghelistul, vor spune credincioșii: „Iată, aceasta este prorocia *Apocalipsei*!” Aceasta este.

Prin urmare, să vedem mai de aproape textul sfânt. „Și al șaptelea înger a vărsat cupa lui în văzduh și glas mare a ieșit din templul cerului, de la tron, strigând: S-a făcut!”

Această plagă, atunci când îngerul își deșartă conținutul cupei sale în aer, are drept consecință groaznice fenomene atmosferice și geologice.

Această plagă seamănă cu cea de-a șaptea plagă egipteană: „Și și-a întins Moisi mâna sa spre cer și s-a făcut întuneric beznă trei zile în tot pământul Egiptului”²¹³.

De asemenea, această plagă seamănă cu prima plagă a primei trâmbițe, adică prima a celei de-a doua triade.

Marele glas care a ieșit din tronul care se află în templul cerească este glasul lui Dumnezeu. Iar acest glas a grăit: „S-a făcut!”

Această expresie, „s-a făcut”, are o foarte mare însemnătate, pe care o vom vedea îndată. Această expresie foarte concisă a lui Dumnezeu, „s-a făcut”, amintește oarecum acel „s-a săvârșit mânia lui Dumnezeu”, adică faptul că s-a împlinit acea pedeapsă

---

²¹³ *Ieșirea* 10, 22.

dumnezeiască. Dar încă mai amintește și de acel „săvârșitu-s-a”, pe care l-a grăit Domnul pe Cruce. „S-a făcut!” nu se referă numai la împlinirea celor șapte plăgi, adică faptul că acum ne aflăm la a șaptea și ultima plagă și, în consecință, s-a încheiat ceea ce Dumnezeu avusese în planul Său pentru îndreptățirea celor credincioși și pentru pedepsirea celor necredincioși, pentru înnoirea lumii și instaurarea Împărăției Sale, deși încă nu s-a realizat. Acesta este precum „săvârșitu-s-a” pe care l-a grăit Domnul.

Așa cum poate știți, „săvârșitu-s-a”, acest cuvânt tainic, vrea să spună „s-a terminat”, adică s-a încheiat lucrarea mântuirii prin Patimile lui Hristos. De-acum Hristos S-a răstignit pe Cruce, iar răstignirea Lui va da mântuirea. Așadar lucrarea Patimilor Sale oferă mântuirea. Dar lucrarea mântuirii se sfârșește pe Cruce? În mod neîndoielnic nu, pentru că mai rămân: Învierea, Înălțarea, Cincizecimea. Și totuși Domnul a zis „săvârșitu-s-a”. În consecință, acest „săvârșitu-s-a” nu are un caracter limitativ, nu este rostit numai pentru Cruce, ci pentru întreaga operă de mântuire. Într-un fel asemănător este și aici, atunci când zice glasul lui Dumnezeu „s-a făcut”, nu înțelege împlinirea celor șapte plăgi, ci plinirea voii lui Dumnezeu cea neschimbată pentru sfârșitul întregii istorii, al pedepsei celor necredincioși și al îndreptăririi celor credincioși.

De aceea Sfântul Andrei al Cezareei scrie: „«S-a făcut»”; aceasta înseamnă că dumnezeiasca poruncă s-a săvârșit²¹⁴. S-a săvârșit dumnezeiasca poruncă, planul dumnezeiesc; voia dumnezeiască este de neschimbat. Istoria se încheie, lumea se sfârșește. Astfel, știți, uneori, acest „s-a făcut” este înfricoșător! Dacă la un moment dat cineva îl înțelege, îl aprofundează, anume că toate se sfârșesc, ajunge să tragă anumite concluzii.

Dar, peste acest fapt, vedeți că popoarele își programează lucrurile; nu planuri pe cinci sau zece ani, ci planuri pe termen

²¹⁴ Sf. ANDREI AL CEZAREEI, *Tălcuire la Apocalipsa Apostolului și Evanghelistului Ioan Teologul*, PG 106, cuv. al XVIII-lea, cap. 52, Athena, 2001, p. 372A.

lung și spun că „vom stăpâni” și celelalte! Există planuri la popoare care durează secole întregi! Ce altceva face *sionismul*? Spuneți-mi, ce altceva face sionismul internațional? Din perioadă în care acești oameni au fost robiți de către babilonieni, în secolul al VI-lea î.Hr., de perși, de greci, de bizantini, de arabi, de europeni, au trecut mai mult de două milenii și jumătate; de atunci lucrau și ziceau „vom dobândi o țară”, și au în continuare gânduri expansioniste. Și așa cum v-am spus și altădată, le vor lua pe toate! Nu fac politică! Și părți din Siria, și din Liban, și din Egipt... Evreii le vor lua într-o zi pe toate! Este în planul lor! Vor lua întreg pământul!... Vor guverna. Acestea sunt planurile lor mari, pe termen lung!

Citiți *Psalmul* 2 să vedeți ce zice acolo. „Oamenilor, căutați, faceți, pregătiți!..., însă Domnul va râde de dâșșii..., ca pe vasul olarului îi vei zdrobi pe ei..., cu toiagul Său de fier Dumnezeu îi va lovi”!

Așa îi vedem pe unii că plănuiesc cuceriri după cuceriri! Oamenilor, unde mergeți? Dar nu aveți nici o bănuială? Filosofia vorbește despre caracterul nesfârșit al istoriei, Sfânta Scriptură însă vorbește despre sfârșitul istoriei! Când omul acceptă filosofia despre nesfârșirea istoriei, atunci este logic să-și facă astfel de planuri de cucerire pentru viitor. Dar aceia care cunosc adevărul, aceia care au Duhul lui Dumnezeu, se întristează pentru aceia care gândesc în acest fel.

Aceasta nu înseamnă că nu trebuie să ne facem planuri, așa cum nu înseamnă că acum când ascultăm acestea vom merge la casa noastră și nu vom mai face nici o treabă, ne vom încrucișa brațele și vom aștepta. Fenomenul acesta s-a întâmplat în vremea Apostolului Pavel, pe când le vorbise despre A Doua Venire a lui Hristos. Oamenii așteptau..., așteptau să vină cândva Hristos..., și ce au făcut? Și-au închis prăvăliile și se preumblau de la o casă la altă casă și de la o prăvălie la alta, ale acelor care încă nu le închiseseră, și sfârșeau în flecăreală și în păcat. Și de aceea

le scrie: „Încă nu a venit ceasul. Mai întâi va veni Antihristul și apoi va veni Hristos”²¹⁵. Din acest motiv ajunge să scrie acel faimos fragment al său despre Antihrist și ne dă atâtea elemente importante despre personalitatea aceuia. Așadar, aceasta nu înseamnă, iubiții mei, că vom sta cu mâinile în sân, nu înseamnă că vom sta fără nici o lucrare; să ne păzească Dumnezeu!

„Și s-au pornit fulgere și vuiete și tunete și s-a făcut cutremur mare, așa cum nu a fost, de când este omul pe pământ, un cutremur atât de mare”²¹⁶.

Aici vedem începutul plăgii, care se încadrează în cunoscuta frază stereotipă a Sfântului Evanghelist Ioan „fulgere și vuiete și tunete”, pentru ca apoi să urmeze marele cutremur.

Fulgerele, vuietele și tunetele sunt fenomene pur meteorologice, însă greutatea plăgii nu cade pe fenomenele meteorologice; cade pe marele cutremur, cu adaosul că „un astfel de cutremur nu s-a întâmplat niciodată în istoria omenirii, de când se află omul pe pământ”. Niciodată nu s-a mai produs un astfel de cutremur!

Este ceea ce menționează și Daniil în capitolul al doisprezecelea, versetul întâi al cărții lui: „Și va fi vreme de necaz, necaz cum n-a mai fost de când este neam pe pământ și până în vremea aceea”. Se va întâmpla, zice, o asemenea strâmtorare, o asemenea ispită, un asemenea rău, care niciodată nu s-a mai întâmplat de când s-au aflat popoarele pe pământ și până astăzi.

Ceva asemănător a grăit și Domnul: „Căci va fi atunci”, adică „atunci” când se vor întâmpla plăgile, mai cu seamă cele șapte ultime plăgi și, în cazul de față, acest cutremur care va fi și ultima plagă. „Căci va fi atunci strâmtorare mare, cum n-a fost de la începutul lumii până acum și nici nu va mai fi”²¹⁷ vreodată ceva asemănător. Și poate că va spune cineva: „Dar ce lucru înfricoșător va fi acesta?”

²¹⁵ Cf. II Tesaloniceni 2, 3.

²¹⁶ Apocalipsa 16, 8.

²¹⁷ Matei 24, 21.

Trebuie subliniat faptul că acest cutremur nici măcar nu poate fi comparat cu cutremurele plăgilor anterioare și mai ales cu cel de la pecetea a șasea unde se spune că este consemnat un mare cutremur. Acesta nu are precedent în istorie. Domnul a zis: „Veți auzi de războaie, veți auzi de cutremure”²¹⁸; sunt acelea care totdeauna se întâmplă, așadar, expedițiile militare și cutremurele erau situații obișnuite. „Nu sunt acestea – zice Domnul. Nu vă neliniștiți; acestea sunt începutul răului”. Ceea ce spune aici această plagă este cutremurul care nu-și are un precedent istoric.

Să vedem acum ce consecințe va avea acest cutremur.

„Și cetatea cea mare s-a făcut în trei părți și cetățile neamurilor au căzut”²¹⁹.

Care este această cetate mare? Mulți cred că este Babilonul. Nu este însă Babilonul, pentru că despre Babilon se va vorbi imediat mai jos. Cetatea cea mare este Ierusalimul.

I se spune „mare” cetății Ierusalimului nu pentru că este mare ca întindere – Ierusalimul nu este un oraș mare –, ci pentru că în această cetate au avut loc evenimente de o importanță istorică pentru lume, așa cum sunt: Răstignirea, Înmormântarea, Învierea și Cincizecimea.

După cum știți, ca să vă faceți, așa, o imagine mai clară, grecii antici spuneau că buricul pământului este Delphi. Acolo mai ales s-a găsit și o efigie. Nu știu în ce muzeu se află acum, poate să fie la Delfon. Este ceva ca un ou tăiat pe mijloc, cu niște gravări deasupra; mi se pare că este de argint. Despre acesta grecii antici afirmă că este efigia buricului pământului, care este Delphi și este centrul pământului, centrul suprafeței pământului. Iubiții mei, buricul pământului este Golgota..., pentru că evenimentele de pe Golgota sunt în mod real de o importanță istorică pentru lume! Prin Jertfa lui Hristos avem înnoirea tuturor; nu a Palestinei, nu a pământului nostru, ci a întregului Univers, chiar și a

---

²¹⁸ Cf. *Matei* 24, 6-7.

²¹⁹ *Apocalipsa* 16, 19.

cerului înstelat! Tot ceea ce este creat va fi înnoit, iar aceasta este cu puțință datorită Jertfei lui Hristos. Prin urmare, Ierusalimul este mare cetate nu în întindere, în construcții sau populație, ci pentru că acolo au avut loc evenimente de o importanță istorică pentru lume.

Ascultați cum zice aceasta Sfântul Andrei al Cezareei: „Iar cetate mare, nu după mulțimea și mărimea zidurilor, ci pentru cinstirea lui Dumnezeu, a se înțelege mărețul și vechiul Ierusalim, care a fost preamărit prin Patimile lui Hristos și a fost despărțit de cetățile păgânilor”²²⁰. Pentru că acolo au avut loc Patimile lui Hristos, acolo a pășit Fiul lui Dumnezeu Care S-a făcut Om, și se desparte, se deosebește și de Babilonul-simbol, și de cetățile neamurilor.

Cu toate acestea, ceea ce este demn de consemnat aici este faptul că Ierusalimul, Ierusalimul istoric, chiar și el va fi distrus de acest cutremur. Și ceea ce este interesant de remarcat este faptul că nu se acordă o atenție specială și însemnătate vestigiilor întregului creștinism care se păstrează acolo, adică Sfântului Mormânt..., și tuturor celorlalte, dar în special Sfântului Mormânt. Toate acestea vor fi distruse! Oricât de însemnate ar fi, doar prin ele singure nu oferă mântuirea dacă credinciosul nu trăiește Evanghelia.

Aceasta înseamnă că se aduce o importantă reamintire oamenilor, celor credincioși, să nu socotească că, săvârșind sfinte călătorii, mergând la Ierusalim, la Sfântul Mormânt, să se facă „hagii și hagițe” – ca să folosesc vechea expresie pe care o foloseau oamenii – și să se laude cu aceasta, să nu creadă că astfel au un privilegiu la mântuire. Fiți atenți la acest aspect! Nu poți, fratele meu, să ai un privilegiu la mântuire, spunând cu mândrie că ai mers și te-ai închinat la Sfântul Mormânt. Acest lucru desigur că este valabil pentru orice pelerinaj și cu atât mai mult cu

---

²²⁰ Sf. ANDREI AL CEZAREEI, *Tâlcuire la Apocalipsa Apostolului și Evanghelistului Ioan Theologul*, PG 106, cuv. al XVIII-lea, cap. 52, Athena, 2001, p. 368B.

cât se observă următoarele: În epoca noastră, dar și în trecut se întâmpla aceasta, atunci când mergem la sfintele locuri de închinare, la sfintele mănăstiri, la Ierusalim, din nefericire noi nu mai avem evlavie; ne caracterizează o mare lipsă de evlavie. Trebuie să înțelegem acest lucru. De câte ori merg cu autocarul închinătorii undeva, într-un pelerinaj și își pun cântece cu noaptea în cap..., ca să nu spun că mai și dansează pe traseul circuitului... Și acești oameni merg pentru închinare, fac o călătorie de pelerinaj! Și mai au și sentimentul, au o certitudine înlăuntru lor, că aceasta le asigură mântuirea! Și se laudă: „Știi unde am fost eu? Știi pe unde am umblat? Știi ce am făcut?”!

O, frații mei, sfintele pelerinaje au valoare, au o mare valoare, dar nu ca să ne lăudăm, nici ca să ne asigurăm că negreșit, întrucât am făcut aceste sfinte pelerinaje, ne vom mântui; au însemnătatea lor în a ne trezi și a ne îndemna inima și mintea spre o renaștere a credinței noastre și spre o trăire evanghelică. Să mergem și să ne simțim mai puternici duhovnicește. Să ne închinăm la Sfântul Mormânt și să trăim în chip simțit, că Fiul lui Dumnezeu cu adevărat S-a făcut Om! Acest lucru să ne cutremure, și nu să ne întoarcem și să spunem celorlalți, compatrioților, „știți unde am fost eu?”. Nu așa!... Să ne cutremure, să simțim mai profund această stare, să punem început bun, să trăim evanghelicește, ca să ne mântuim!

Pe lângă toate acestea, pe care vi le-am spus, vine tâlcuirea Sfântului Andrei al Cezareei, la această rupere a cetății în trei părți din pricina cutremurului, așa cum v-am spus, pentru a dovedi faptul că acel cutremur care lovește și sfânta cetate, Ierusalimul, este rezultatul vieții spurcate a creștinilor și al necredinței iudeilor. Ascultați cum spune aceasta:

„Iar această rupere în trei părți [îi arată] socotim, pe cei din cetate creștini, iudei și samarineni; sau pe cei încredințați întru credință, pe cei ce prin faptele lor spurcate au întinat Botezul, și pe Iudeii cei ce nu au primit deloc propovăduirea

Evangeliei”²²¹. Expresia „încredințat în credință” este una medievală, iar *încredințați în credință* sunt aceia care au o certitudine pentru credința lor, adică spun „eu sunt creștin, îmi fac cruce, Hristos a înviat!”, dar au o viață ticăloasă, spurcată; viața lor nu este una evanghelică. Așadar, de aceea, cetatea va fi distrusă; întrucât creștinii sunt ticăloșiți, inconsecvenți în viața lor duhovnicească, iar iudeii nu au crezut în Evanghelie.

Dar vor cădea și cetățile neamurilor; va cădea și Babilonul-simbol, adică Babilonul-Roma.

Ce înseamnă această cădere a cetăților neamurilor?

Ascultați iarăși ce zice Sfântul Andrei al Cezareei:

„Iar căderea cetăților neamurilor arată însăși nimicirea lor, sau lipsa petrecerii păgânești la venirea Împărăției lui Dumnezeu, pe care o vor dobândi, după Daniil, sfinții”²²².

Ca să înțelegem ceea ce zice Sfântul Andrei – vorbește despre pieirea neamurilor sau dispariția modului de purtare, de petrecere, al neamurilor păgâne, pentru a se instaura Împărăția lui Dumnezeu, pe care o vor dobândi cei bine-credincioși, dreptii, sfinții, potrivit lui Daniil – ascultați ce spune versetul de mai jos din *Apocalipsă*:

„Și toate insulele pieriră și munții nu se mai aflară”²²³.

Chiar din Sfânta Scriptură cunoaștem faptul că prin cuvintele *insulă* (*ostrov*) și *munte* sunt înfățișate popoarele, iar aceasta înseamnă, totdeauna ca imagini, că de-a lungul veacurilor vom avea căderea sau destrămarea unor popoare mici sau mari, care reprezintă totdeauna puterea potrivnică lui Dumnezeu. La fel se va întâmpla și în Babilon. Și în Babilonul istoric se întâmplă, și în Babilonul-Roma, care reprezintă totdeauna puterea potrivnică lui Dumnezeu. Însă un ermineut contemporan observă în mod foarte nimerit faptul că Babilonul-Roma și cetățile neamu-

²²¹ *Ibidem*, p. 372B.

²²² *Ibidem*, p. 372C.

²²³ *Apocalipsa* 16, 20.

rilor există în fiecare epocă, adică în fiecare epocă popoarele se află în destrămare și în dispariție.

Aceasta am putea s-o vedem, iubiții mei, din acea minunată vedenie pe care a văzut-o Nabucodonosor, și pe care a tâlcuit-o prorocul Daniil. Este acea statuie pe care a văzut-o Nabucodonosor, cu împărățiile succesive care se înfățișează și apoi se risipesc, în vreme ce Împărăția lui Dumnezeu se întinde și nu se pierde niciodată. „Am văzut, a zis Nabucodonosor, capul de aur, pieptul de argint, pânțele de aramă, picioarele de fier. A venit o piatră, și a dărâmat această statuie, s-a făcut praf, pe care l-a luat vântul și s-a pierdut”. Această piatră care a lovit statuia – care se tăia singură dintr-un munte netăiat – s-a mărit, s-a mărit, și a ocupat întreg pământul. „Regele meu – i-a zis Daniil –, ceea ce ai văzut sunt diferitele împărății. Prima, cea de aur, ești tu. După tine va veni o alta, cea medo-persană. După aceea, va veni o alta, grecească, a lui Alexandru cel Mare, cea de aramă. Apoi va veni împărăția de fier a romanilor. La sfârșit, în această împărăție, va veni Împărăția lui Dumnezeu”. Atunci a venit Hristos; în vremea împărăției romane.

Ascultați acum ce zice istoria: „În zilele acelea a ieșit poruncă de la Cezarul August să se înscrie...”²²⁴. Iată prorocia, iată și istoria! Și S-a născut Mântuitorul lumii. Împărățiile trec, popoarele se risipesc, apar și dispar statele, dar Împărăția lui Dumnezeu nu se pierde, nu trece. Ascultați cum spune aceasta Daniil în tâlcuirea pe care o face:

„Dumnezeul cerului va ridica un regat veșnic care nu va fi nimic niciodată și care nu va fi trecut la alt popor; El va sfârâma și va nimici toate aceste regate și singur El va rămâne în veci”²²⁵. Va treiera, va pune caii să treiere în arie, să treacă boii, să calce împărățiile lumii, iar vântul va ridica și va lua pleava, paie. Așa par împărățiile, popoarele pământului; însă Împărăția lui Dum-

²²⁴ Cf. Matei 2, 1; Luca 2, 1-2; 3, 1.

²²⁵ Daniil 2, 44.

nezeu va rămâne. „Munții” și „insulele” au pierit! Aceasta înseamnă risipirea, nimicirea neamurilor.

Sfântul Ioan Gură de Aur strigă și zice: „Unde sunt groaznicii prigonitori? Uneltirile pe care le-au folosit ca să risipească credința, grătarele unde i-au ars pe mucenici, ștreangurile, roțile..., unde sunt toate acestea? Unde sunt Neronii? Unde sunt Dioclețianii? Toate au amuțit..., toate s-au liniștit, au tăcut. Nimic nu se mai aude. Caligula zicea că ar putea cu o spadă să taie capul Imperiului Roman! În vreme ce Biserica – zice Sfântul Ioan Gură de Aur – strălucește mai mult decât soarele!”²²⁶

Am citit într-o istorie a cetății Larisei că „popoarele seamănă cu un cazan în care se fierbe fasolea. Și tot așa cum se fierbe fasolea, acelea care sunt la fund vin la suprafață, iar acelea care sunt la suprafață se duc iarăși la fund”. La fel sunt și popoarele, iubiții mei; urcă și coboară, vin și trec. Există o curgere și o destrămare, o nimicire. În acest înțeles „marele cutremur” – în calitate de imagine îl luăm și noi – se petrece totdeauna în cadrul acestei istorii. Popoarele dispar.

Dar, fiți atenți, se cuvine să spunem și altceva, anume că acest cutremur nu are doar o însemnătate iconică, simbolică, are și o dimensiune fizică, pentru că atunci când Mântuitorul a vorbit despre cutremure și războaie nu a lăsat nici un loc pentru vreo alegorie. Prin urmare, „marele cutremur” este și dispariția popoarelor și statelor puterilor potrivnice lui Dumnezeu din cadrul istoriei. Din acest motiv, se cuvine ca și poporul grec²²⁷ să fie cu luare-aminte! Să fie cu luare-aminte să nu stea împotriva lui Dumnezeu, ca să nu dispărem ca neam. Însă cutremurul are și dimensiuni fizice, așadar este un cutremur real!

²²⁶ Sfântul IOAN GURĂ DE AUR, *Sermo antequam iret in exilium*, PG 52.429. 19-25. „Câți tirani nu a vrut să surpe Biserica? Câte cuptoare, fiare sălbaticе și cuțite ascuțite [nu au gătit]? Și nu au izbutit. Unde sunt luptătorii (polemiștii) împotriva ei? Au tăcut și uitării au fost dați. Dar unde este Biserica acum? Mai presus decât soarele strălucește. [Lucrările] acelor s-au stins, ale aceștia sunt nemuritoare”.

²²⁷ Ca de altfel fiecare popor creștin, așadar și poporul nostru, român (*n. tr.*).

Este, totuși, demn de observat faptul că Ierusalimul este zguduit, este rupt în trei bucăți, dar nu dispare. Este important de remarcat acest lucru. În capitolele următoare vom vedea că, în vreme ce toate vor fi stricate, Babilonul-Roma..., cetățile neamurilor..., toate vor fi stricate – desigur, și Ierusalimul istoric, și acesta va fi distrus, v-am spus aceasta mai înainte – atunci va veni Ierusalimul nefăcut de mână, acela care se pogoară din Cer, cel nestricăcios, strălucitor. Este Împărăția lui Dumnezeu, așa cum ne-o descrie Sfântul Evanghelist Ioan în ultimele capitole ale *Apocalipsei*. Aceasta este noima pe care o are, iubii mei, această ultimă plagă istorică, anume că vedem cum după judecata neamurilor și a popoarelor vom avea instaurarea Împărăției lui Dumnezeu!

Se vorbește și despre o grindină, o grindină al cărei bob este mare, cât talantul, cât greutatea talantului!

(Această secțiune continuă de la pagina întâi a Omiliei 67)

„Și grindină mare ca talantul a căzut din cer peste oameni; și au hulit oamenii pe Dumnezeu, din pricina plăgii grindinei, că mare foarte este plaga aceasta”²²⁸.

Completarea cutremurului, după cum vedeți, este căderea unei grindine neobișnuit de mari. S-a întâmplat de multe ori, atunci când au fost consemnate cutremure, să aibă loc simultan și o ploaie potopitoare, să se întâmple inundații sau fenomene meteorologice violente care completează nenorocirea în locul unde s-a întâmplat potopul și se face un adevărat iad! Aici avem căderea unei grindine cu dimensiune atât de mare, cât talantul, așa cum vom vedea.

Acest punct al celei de-a șaptea plăgi amintește de a șaptea plagă egipteană, și oarecum și de plaga primei trâmbițe. Totuși, caracteristica plăgii prezente este faptul că grindina nu are o mărime obișnuită, așa cum am văzut atât la plaga egipteană, cât și

---

²²⁸ *Apocalipsa* 16, 21.

la cea a primei trâmbițe, ci este ca talantul, adică are greutate cât are și talantul. Iar talantul, dacă este de argint, are patruzeci și două de kilograme!

Poate că vă veți întreba: „Din perspectivă fizică este oare cu puțință să se întâmple o asemenea grindină grea?” În chip negreșit, aici este excepția, anume că deși la plăgile anterioare, cea egipteană și oricare alta, menționată în cartea *Apocalipsei*, grindina este obișnuită, aici este dată această caracteristică, așadar că are o mărime neobișnuită. Desigur, se poate întâmpla.

A căzut vreodată o astfel de grindină? În mod sigur nu. Aminteste cineva în istorie să fi căzut grindină de patruzeci și două de kilograme, să fie gheață, să cadă adică bucăți atât de groase de gheață, încât să cântărească fiecare patruzeci și două de kilograme? Nu, și aceasta arată, iubiți mei, mânia lui Dumnezeu în vremurile eshatologice, când de-acum lumea stăruie în apostazia față de El.

Totuși, o lume care nu se pocăiește, ci face aceleași și aceleași lucruri, atunci se repetă și acel jalnic refren al hulirii, din pricina mării plăgii. Așadar, atunci când odată cu cutremurul au primit și această grindină grea „oamenii huliră pe Dumnezeu, din pricina pedepsei cu grindină, căci urgia ei era foarte mare”.

Faptul că oamenii L-au hulit pe Dumnezeu exprimă de-acum nesimțirea lor; nu mai aveau loc pentru pocăință. Lumea de-acum – pentru că este ultima plagă – se va preda vrăjmașului, precum și în epoca lui Noe, și în epoca lui Lot. Să ne amintim puțin împrejurarea:

Doi îngeri l-au vizitat pe Lot, să-i găzduiască. Ceilalți, când i-au văzut pe acești bărbați tineri că merg în casa lui Lot, după puțin timp au început să se adune din toată cetatea – îngrozitor! – „de la cel tânăr până la cel bătrân”²²⁹, așa zice textul sfânt, și să bată în ușa lui Lot și să-i zică: „Dă-i nouă pe acești doi tineri să ne distrăm în chip homosexual cu ei”! Sfânta Scriptură, desigur,

²²⁹ *Facerea* 19, 4.

nu menționează expresia, ci doar o arată disimulat. Iar Lot ajunge să zică: „Vă rog..., vă rog! Vă rog, oamenilor pe care-i găzduiesc sub acoperișul meu, nu-mi este îngăduit să le fac așa ceva”. „Haide, fugi de-aici, îi zic; tu ești străin și venetic, și ai venit tu să faci pe deșteptul în orașul nostru?” Iar Lot, crezând în legea ospitalității, propune: „Am eu două fete, care n-au cunoscut încă bărbat; mai degrabă vi le scot pe acelea, să faceți cu ele ce veți vrea”! Dar aceia au refuzat!

Deja nu mai exista loc de întors. Răul dăduse pe dinafară. Ați văzut mărime a păcatului? Și când au fost loviți cu orbire, nu mai vedeau casa lui Lot, nu mai vedeau ușa – cei doi îngeri erau tipul Sfintei Treimi, cunoașteți aceasta din Sfânta Scriptură, din cartea *Facerii*²³⁰ –, atunci cei doi îngeri i-au zis lui Lot: „Pregătește-te, Lot; regiunea va fi distrusă”. Odată cu răsăritul soarelui, a căzut foc din cer peste Sodoma și Gomora! Nu s-a salvat nici un suflet dintre ale acelor oameni îngrozitor de păcătoși.

Iubiții mei, spune Sfântul Ieronim – poate că el preia ideea de la acest punct, de la cazul Sodomei – că, „atunci când acest păcat se va înmulți pe pământ, atunci va veni sfârșitul lumii”²³¹. Va fi acel păcat pe care nu îl va mai suferi Cerul.

Știți cum spune aceasta Sfânta Scriptură? Ascultați: Cei Trei Care îl vizitează pe Avraam – în calitate de *tip* al Sfintei Treimi, adică Sfântul Dumnezeu în Treime – grăiesc: „Pogori-Mă-voi deci să văd dacă faptele lor sunt cu adevărat așa cum s-a suit până la Mine strigarea împotriva lor, iar de nu, să știu”²³². Aici avem o exprimare antropomorfică, așa cum spunem despre un lucru de necrezut: „Oare este adevărat? Merg să văd cu ochii mei”. Dumnezeu este peste tot prezent; Dumnezeu știe, însă arată în acest fel mărimea, neînchipuita mărime a păcatului, a stricăciunii.

Și astăzi, iubiții mei, am ajuns la acest punct. Spuneți-mi, trăim sau nu trăim în zilele de pe urmă? Din acest motiv oame-

²³⁰ Cf. *Facerea* 19, 1-26.

²³¹ Citare liberă.

²³² *Facerea* 18, 21.

nii, când ajung în adâncul răutăților, atunci deja nu mai există pocăință; se epuizează orice loc de pocăință; aceasta este învârtosarea, împietrirea. Și așa cum este menționat în *Pildele lui Solomon*, „Când vine necredinciosul întru adâncul răutăților, nu bagă de seamă; și îi vine lui necinste și ocară”²³³.

Și astfel, sfârșindu-se și cea de-a șaptea plagă, lumea, iubiții mei, este predată de-acum Judecății.

Ceea ce aș avea să vă spun, și ceea ce am să vă spun totdeauna, este faptul că nouă nu ne rămâne decât *pocăința*. Și să creăm totdeauna un climat de pocăință, încât să ne păstrăm o sensibilitate în păcat. Atunci când o situație devine cronică, atunci nu mai există sensibilitate; așadar, începem să ne împietrim înlăuntrul nostru și deja nu ne mai interesează pocăința. Ar trebui totdeauna să ne pocăim, ziua și noaptea să punem început de pocăință, ca să nu ajungem la împietrirea inimii și, atunci când Dumnezeu dă o plagă, să nu ajungem la acea ticăloasă stare când, în loc să ne pocăim, devenim nesimțiți și hulim.

---

²³³ *Pilde* 18, 3.

CAPITOLUL AL ȘAPTELEA

Vedenia desfrânatei și a fiarei, partea I. Identitatea luptătorilor împotriva lui Dumnezeu

(Acest capitol, al șaptelea, începe de la pagina a patra a Omiliei 67)

Cu ajutorul lui Dumnezeu, ajungem, iubiții mei, să intrăm în cel de-al șaptesprezecelea capitol, în care se descriu cu detalii judecata care a fost anunțată și distrugerea de-acum – care deja a fost consemnată în capitolul al paisprezecelea și al șaisprezecelea – a împărăției anticreștine în persoana cetății Babilonului-Roma. Astfel, în versetele următoare pe care le vom vedea, este înfățișată prin imagini (iconic), în principal, relația Babilon-Roma față de Fiară, iar în capitolul următor judecata Babilonului-Roma și distrugerea acesteia.

Despre această relație a Babilonului-Roma față de Fiară am să vă citesc într-un fragment oarecum mai extins, ca să vă faceți o anumită imagine.

„Și a venit unul din cei șapte îngeri, care aveau cele șapte cupe, și a grăit către mine, zicând: Vino să-ți arăt judecata desfrânatei celei mari, care șade pe ape multe, cu care s-au desfrânat împărății pământului și cei ce locuiesc pe pământ s-au îmbătat de vinul desfrânării ei. Și m-a dus în pustie, în duh. Și am văzut o femeie șezând pe fiara cea roșie, cea plină de nume de hulă, având șapte capete și zece coarne. Și femeia era înfășurată în porfiră și în stacojiu. și aurită cu aur și cu piatră scumpă și cu mărgăritare, având potir de aur în mâna ei, plin de urăciuni și de necurățiile desfrânării pământului. Și pe fruntea ei un nume scris: taină, Babilonul cel mare, maica desfrânatelor și a urăciunilor pământului. Și am văzut-o pe femeie beată de sângele

sfinților și de sângele mucenicilor lui Iisus; și m-am minunat cu minune mare, văzând-o”²³⁴.

„Și a venit unul din cei șapte îngeri, care aveau cele șapte cupe, și a grăit către mine, zicând: Vino să-ți arăt judecata desfrânatei celei mari, care șade pe ape multe, cu care s-au desfrânat împărații pământului și cei ce locuiesc pe pământ s-au îmbătat de vinul desfrânării ei”.

Aceste două versete constituie epigraful sau uvertura celor ce vor fi descrise în capitolele al șaptesprezecelea și al optsprezecelea. Pe de-o parte, în al șaptesprezecelea este menționată relația Babilonului cu Fiara, iar în al optsprezecelea este descrisă osândirea lui. De ce unul dintre cei șapte îngeri a mers, iar nu un înger oarecare? Poate că prezența îngerului din *heptada* îngerească ce a fost menționată la cele șapte plăgi vrea să le coreleze pe cele anterioare de cele următoare, ca să arate o unitate organică între ultimele șapte plăgi și judecata ce urmează să vină.

Și atunci, când îngerul a zis „vino să-ți arăt”, locul pentru gătit ca să meargă era pustiul, acolo unde se afla în duh Sfântul Evangelist. *Hotărârea de judecată* este judecata la care vine această mare desfrănată, cu care s-au desfrânat toate neamurile pământului, iar acum va fi osândită.

Din punct de vedere istoric este Babilonul-Roma la care de multe ori ne-am referit, însă putem să spunem că, până la sfârșitul istoriei, este și fiecare capitală de țară anticreștină și putere de stat. Rămân puțin la capitala de stat. Subliniez acest lucru, pentru că are o anumită însemnătate – de altfel, spune aceasta și profesorul Bratsiotis în comentariul său²³⁵, „este capitala și autoritatea”.

Cetatea Babilon-Roma este caracterizată drept „desfrănată”, așa cum afirmă Antim al Ierusalimului – în secolul al XVIII-lea – pentru că: „L-a părăsit pe Dumnezeu Cel în trei Ipostasuri, bărbatul ei cel adevărat, însuflătele semințe ale acestei cunoașteri

²³⁴ *Apocalipsa* 17, 1-6.

²³⁵ Referință liberă.

[dumnezeiești], și s-a împreunat cu vrăjmașul diavol, și a locuit împreună cu acesta, și închinare vrednică de Dumnezeu i-a adus acestuia²³⁶. Așadar, L-a lăsat pe Dumnezeu, și s-a alipit de diavol, și i-a adus și jertfă, în loc să I-o ofere lui Dumnezeu.

Așadar, acesta este fenomenul *apostaziei*. De altfel, caracterizarea de „desfrânată” aceasta înseamnă. Nu faptul că cetatea are înăuntrul ei femei desfrânate – acesta este deja un alt capitol –, ci caracterizarea de *cetate-desfrânată* este atribuită și de prorocii Vechiului Testament, precum spre pildă Isaia, care face referire la Tir ca *cetate-desfrânată*²³⁷ și Naum care zice același lucru despre Ninive²³⁸. Dar de multe ori este menționat și Ierusalimul drept *cetate-desfrânată*²³⁹, întrucât L-a părăsit pe adevăratul Dumnezeu, prin urmare, este vorba despre o *desfrânare duhovnicească*, adică despre *apostazie*. De altfel, Însuși Domnul nostru a caracterizat generația omenească din vremea Lui drept neam desfrânat²⁴⁰, tocmai ca să exprime îndepărtarea poporului lui Dumnezeu de El. Așadar, această desfrânată șade peste ape multe. Caracterizarea îl desemnează pe Babilonul istoric, pentru că poziția geografică pe care o avea atunci când a fost construit era peste râul Eufrat și mai cu seamă peste canalele care fuseseră construite atunci de babilonieni.

Dar la versetul 15, puțin mai jos, se face tâlcuire de către înger ce înseamnă apele multe peste care se află cetatea, și tâlcuind, îi grăiește lui Ioan: „Apele pe care le-ai văzut și deasupra cărora șade desfrânata sunt popoare și gloate și neamuri și limbi”²⁴¹. Prin urmare, este vorba despre o *cetate-capitală* care influențează toate popoarele pământului.

Vă rog, dacă doriți, gândiți-vă: „Aici este înțelepciunea”²⁴². Care sunt acele capitale sau *capitala* – sunt multe, desigur – care

²³⁶ Citare liberă.

²³⁷ *Isaia* 23, 16.

²³⁸ *Naum* 3, 1-19.

²³⁹ *Psalmii* 105, 9; *Isaia* 1, 21 ș.a.

²⁴⁰ *Matei* 12, 39; *Marcu* 8, 38.

²⁴¹ *Apocalipsa* 17, 15.

²⁴² *Apocalipsa* 13, 18.

influențează în mod neprielnic orașele mici, statele mici, astfel încât să proclame apostazia și *ateismul*? Și vechea Romă a fost și ea marea cetate-capitală care prin cezarolatia ei, dar și prin stricăciunea ei de multe feluri, despre care adeseori v-am vorbit, le influența și pe celelalte popoare, ajungând s-o imite. Ajunseseră s-o socotească drept zeitate pe Roma; era atâta stricăciune, atâta idolatrie, atâta desfrânare duhovnicească, încât nu numai împărații erau divinizați, ci și însăși cetatea! S-a păstrat o statuie a zeiței Roma. Așadar, toate celelalte popoare care erau supuse Romei o urmau și o imitau și în ceea ce privește idolatria ei, dar și în stricăciunea sa morală.

Este demn de luat aminte faptul că, așa cum v-am spus, este vorba despre un centru al apostaziei și al stricăciunii care influențează în toate părțile geografice, de-a lungul și de-a latul lumii. Doresc să vă amintiți acest lucru atunci când plecați de aici, că, așa cum grăiește textul sfânt, această desfrânată, Babilonul-Roma, este un *centru*. Spune mai jos faptul că *cetatea-desfrânată* este Babilonul, nu menționează însă Roma, pentru că atunci când Sfântul Ioan Evanghelistul scrie *Apocalipsa* exista Imperiul Roman și din motive lesne de înțeles, ascunde cuvântul „Roma”, pentru că altfel, iubiții mei, ar fi fost prigonită Biserica..., cu mult mai mult. Deja o prigoneau, cu atât mai mult dacă ar fi zis cineva din Biserică că se apropie sfârșitul și distrugerea Romei, pe care o socoteau *cetatea eternă*! Așadar, cu multă atenție și prin umbrirea și încețoșarea lucrurilor, Sfântul Ioan Evanghelistul grăiește marile sale adevăruri. Astăzi nu există Roma în înțelesul în care exista în Antichitate, există însă alte „Rome”. Cunoașteți faptul că există și a Doua Romă, și a Treia Romă. Cei care cunoașteți puțină istorie puteți să înțelegeți multe lucruri, adică care cetate se numea a Doua Romă și care a avut ambiția să se numească a Treia Romă și așa mai departe. Numai acest lucru doresc să vi-l amintiți, anume că acesta este *centrul*.

Centrul, și cu altă ocazie am spus, este Occidentul, însă nu în înțelesul geografic, ci în înțeles cultural. Occidentul în calitate

de *centru* nu este, desigur, acum o cetate, un oraș, ci un înțeles și acest înțeles, această noțiune de Occident, de cultură și civilizație occidentală, influențează toate civilizațiile pământului.

Cândva Parisul era socotit centul modei și al stricăciunii, al depravării morale. Așa cum se zicea oarecând în Grecia antică, „nu oricine poate călători la Corint!”. Nu este pentru orice om – pentru orice buzunar, se înțelege – să navigheze spre Corint, pentru că acolo era centrul stricăciunii antice și aveai nevoie de mulți bani ca să mergi și să petreci acolo, în Corint. La fel se zicea și despre Paris în vremurile mai noi. Parisul, centrul stricăciunii, al depravării, era centrul modei. Tot ceea ce se aranja la Paris, aceea devenea modă pe întreg mapamondul! Iar moda nu este doar îmbrăcămintea pe care o vom face; moda, vrea să însemne mentalitate, este modul de gândire. Felul cum se va îmbrăca cineva este doar o latură a modului în care gândește omul acela. În consecință, Parisul cândva, în calitate de capitală-centru, ilumina în toată lumea. De altfel, așa se și numea: orașul etern, orașul luminilor! Tot ceea ce trimitea ca „lumină” – lumină drăcească! – aceea trebuia s-o țină și s-o pună în practică toate popoarele pământului, ca să se numească civilizate!

Este cunoscut faptul că și romanele franțuzești stricau moravurile omenirii. Deja a rămas ca expresie, fără să însemne acum că doar Parisul scoate romane depravate. Astăzi..., întreaga lume occidentală scoate romane depravate. Toate acele reviste, acele reviste pornografice..., acelea scârboase care circulă..., nu mai există capăt pe care să-l poată pune cineva, ca să se oprească acele reviste care circulă. Astăzi nu le scoate numai Parisul, Occidentul întreg le scoate pe toate acestea, dar a rămas ca o expresie „roman franțuzesc”, care înseamnă roman depravat, așadar, dacă îl citești, ai să te strici și tu. În acest înțeles, vedeți ce înseamnă *centru*?

Astfel, aici, un centru, am putea spune pentru un moment, este ceea ce numim Occident, civilizația occidentală. Pe întregul nostru pământ deja întâlnim civilizația occidentală. Și în Orien-

tul Îndepărtat, și acolo întâlnim civilizația occidentală. Ce este în esență civilizația japoneză? Este civilizație occidentală.

Iubiții mei, continuăm: textul sfânt zice: „Cu care s-au desfrânat împărații pământului și cei ce locuiesc pe pământ s-au îmbătat de vinul desfrânării ei”.

Atunci când spre pildă a avut loc Revoluția franceză, aceasta nu a fost o simplă revoluție socială cu scopul de a fi îndreptate anumite lucruri strâmbe sau greșite, ci în același timp a fost propovăduit *ateismul*. În consecință, Revoluția franceză, dincolo de caracterul ei social, este purtătoarea *ateismului*, nu analizez această revoluție în acest moment, analizez numai acest fapt, anume că Parisul a devenit în același timp centrul *ateismului*, adică al apostaziei, adică al desfrânării duhovnicești, adică despre ceea ce vorbim de atâta timp. Însă, întrucât principiile Revoluției franceze au constituit baza pe care popoarele și-au stabilit parcursul lor, independent de caracterul social – spun acest lucru încă o dată, nu mă interesează aici caracterul social al revoluției –, în același timp ele au preluat și acest element al *ateismului*.

Nu este întâmplător, iubiții mei – nu numai pornind de la revoluție, dar și de la alte elemente –, nu este întâmplător faptul că ateismul s-a născut în Occident. Ateismul n-a existat niciodată în Răsărit! Niciodată! El s-a născut în Occident, în Europa. În acest înțeles civilizația occidentală devine purtătoarea ateismului și a depravării, a stricăciunii de multe feluri și este „desfrânata cea mare”, care șade în calitate de centru, în calitate de principiu și le influențează pe toate popoarele lumii.

Cu ce ar putea să ne dăuneze civilizația tehnică? În ce fel ar putea să ne vatăme civilizația tehnică? Însă, să nu devină aceasta purtătoarea ateismului. Să folosească cineva electricitatea, nu însă în numele electricității și al realizărilor fiecărei științe, să propovăduiască cineva ateismul și să spună că nu există Dumnezeu sau că nu avem nevoie de Dumnezeu! Găsim un medicament și zicem îndată: „Nu avem nevoie de Dumnezeu”! Mergem pe lună și

iarăși zicem „Nu avem nevoie de Dumnezeu”! Am reușit să producem o energie uimitoare, de necrezut, de neînchipuit în putere și zicem „Nu avem nevoie de Dumnezeu”! Ei, nu e chiar așa! „Puțină minte de ați avea, oamenilor – să le spunem! –, puțină minte, doar, și ați vedea că pe toate acestea ni le-a dat Dumnezeu! Noi doar le descoperim și Îl slăvim pe Dumnezeu”. Nu este de vină civilizația tehnică; ci, pur și simplu, ea devine purtătoarea ateismului. Ateismul are o adâncime foarte profundă în om, are stări foarte adânci înlăuntrul omului. Ateismul pornește de la pervertirea inimii și a minții. Totuși, prin faptul că „s-au desfrânat împărații pământului și cei ce locuiesc pe pământ s-au îmbătat de vinul desfrânării ei” vedem că popoarele acceptă aceste influențe. Vedem neconținut acest lucru; îl vedem și în zilele noastre.

Vedeți cu ce patos și cu ce beție a sufletului acceptă oamenii noștri, aceia care sunt în jurul nostru, grecii noștri, noi înșine, atunci când iese un dans nou, atunci când vine un dans nou din Europa, atunci când se ascultă un cântec nou, poate chiar unul extraordinar, sau o teorie nouă, sau o idee nouă, sau un sistem filosofic nou, alergăm zăpăciți – nu numai noi, ci toate popoarele pământului – să apucăm și să prindem cele ce au ieșit din *centru*! Astfel, există o îngâmfare, cine va alerga primul ca să adopte toate acele subproduse ale acestei civilizații contemporane!

În Occident au amnistiat adulterul. Sărim și noi cu o lege ca să-l amnistiem, ca să nu simtă, să zicem, adulterii sentimente neplăcute din pricina acestei mârșăvii a lor! Are lumea occidentală homosexualitatea și alte comportamente deviate, desigur, acceptate drept stări firești? Sărim și noi să-i imităm! Are Occidentul vreun defect pedagogic? Ne temem ca nu cumva să fim inferiori, să nu fim numiți înapoiți și sărim îndată să aplicăm acele lucruri pe care le învață Occidentul! Îmi amintesc, iubii mei, îmi amintesc, în jurul anilor 1950, când în zona Kifisia din Athena veniseră cetățeni americani, mulți americani, și au închiriat multe case, cum copiii lor trăiau după o asemenea pedagogie..., că-ți venea să-ți smulgi părul din cap! „Ce purtare stricăță! Ce lucruri

îngrozitoare!” Să între mama americană într-un magazin ca să facă cumpărături, iar copiii ei, avea mulți copii – să se apuce pur și simplu de jefuirea – nu furtul! – magazinului! Unul să fure caramelle de aici, altul să ia zahăr de dincolo, altul macaroane!... Se uitau responsabilii din magazin la americani și-i apuca durerea de inimă. Mama nu le zicea nimic, ca nu cumva să capete vreun complex copiii ei... I-a lăsat slobozi! Aceasta este pedagogia libertății, a bunului plac! Și ziceam: „Ce ți-e și cu pedagogia asta!” Aveam și școală primară, și gimnaziu acolo. Îi vedea cineva pe băieți și pe fete cum se purtau! Acestea se întâmplau în 1950-1955.

Iubiții mei, americanii, cunoașteți aceasta, au întrerupt teoriile lor pedagogice și s-au gândit că lucrurile nu merg bine așa. În Anglia mai cu seamă au început să se gândească că ar trebui să revină la bățul tradițional! Noi, după treizeci de ani, începem să probăm ceea ce alții deja au depășit și se întorc la cele clasice; atât de proști suntem! Și poate cineva vedea astăzi în școlile noastre acea pedagogie pe care o aveau în urmă cu treizeci de ani americanii! Dar, oare, suntem un popor chiar atât de nerod?! Dar oare nu vedem rezultatele? În cele din urmă, noi nu-i întrebăm ce concluzii au tras din încercările și experimentele pe care le-au făcut și ne avântăm și noi să imităm modul lor de viață?

De aceea v-am spus, iubiții mei, nu numai noi, grecii, ci toate popoarele din jur, tot ce este mai scârnav, tot ceea ce este mai împutit, tot ceea ce este mai pervertit, aleargă să imite! Pătimim, nu numai noi, ci și alte popoare, de un anumit complex că suntem înapoiați în ceva și trebuie să semănăm cu ceilalți. Nu avem acea demnitate națională să spunem: „Dacă voi, domnilor, probați aceasta, păstrați-o pentru voi; pentru realitatea grecească este valabil altceva”. De ce să nu avem această mândrie națională și să zicem așa? Nu zicem! Este..., este ceva îngrozitor!

Așadar, continuăm: „Și m-a dus în pustie, în duh. Și am văzut o femeie șezând pe fiara cea roșie, cea plină de nume de hulă, având șapte capete și zece coarne”²⁴³.

²⁴³ *Apocalipsa* 17, 3.

Sfântul Ioan Evanghelistul este mutat, în chip duhovnicesc și nu fizic, după cum ați auzit, ca să vadă vedenia femeii desfrânate.

Despre această expresie „în duh”, scriitorul Aretha zice: „Iar aceea că a fost dus în duh, ce altceva ar putea să însemne, decât că, după lucrare, nu în chip practic au fost văzute acestea, ci se cuvine a fi socotite în chip contemplativ”²⁴⁴. Adică a fost mutat duhovnicește, nu trupește. A văzut vedenie, adică a fost mutat în pustie în stare de *ekstas*.

Ce înseamnă însă faptul că „a fost dus în duh”?

O frumoasă tâlcuire la acest pasaj face Antim al Ierusalimului, care zice: „Iar ceea ce este grăit de către Evanghelistul, că a fost dus în duh, ne învață pe noi aceea că Sfântul Duh i-a arătat lui cele ce a văzut, și că au o tâlcuire duhovnicească, ca vedenii ce sunt prin descoperire duhovnicească”²⁴⁵. Adică Duhul lui Dumnezeu descoperă, Duhul lui Dumnezeu tâlcuiește și, în consecință, sunt lucruri de Dumnezeu însuflete.

Care este acest pustiu în care a fost dus „în duh” Sfântul Ioan Evanghelistul?

Cu siguranță, aici putem spune că se amintește ceva din prorocul Isaia, de la capitolul douăzeci și unu, acolo unde – o parte din capitolul douăzeci și unu – potrivit traducerii Septuagintei este menționat „vedenia pustiei”, în vreme ce titlul general este „distrugerea Babilonului”. Isaia este un proroc ce a trăit cu mult înainte de distrugerea Babilonului, cu mult înainte.

Aici vedem următoarele: Așa cum descrie în acel loc prorocul Isaia, Babilonul este despărțit de Palestina prin pustiul sirio-arab, din care însă, după ce s-a auzit de căderea Babilonului – totdeauna în chip prorocesc –, vine vestirea în Ierusalim; în consecință, vestea vine din pustie. Această imagine a lui Isaia o are în fața ochilor și Sfântul Ioan Evanghelistul. Prorocii se întâlnesc, iubii mei, să nu uităm acest lucru. Ei se întâlnesc, există

²⁴⁴ ARETHA AL CEZAREEI, *Adunare de tâlcuiri de la diferiți sfinți bărbați la Apocalipsa Apostolului și Evanghelistului Ioan Theologul*, PG 106, cap. 53, p. 717.

²⁴⁵ Citare liberă.

o unitate organică, pentru că totdeauna ei prorocesc laturile, pliurile unui întreg, a ceea ce numim istorie. Așadar, prorocii tâlcuiesc laturi, pliuri și menționează laturi, pliuri; unul pe aceasta, altul pe aceea și se poate ca la același obiect, la același punct sau la aceeași latură, să facă referire și al doilea, și al treilea proroc.

Acum Sfântul Ioan Evanghelistul este mutat în pustie ca să vadă fenomenul „Babilon”.

Atunci când înfățișează pustia, vrea să arate pustiirea cetății și din acest motiv este mutată vedenia în ținutul pustiului. Are, prin urmare, o semnificație alegorică, anume că cetatea Babilonului se va pustii. La Isaia se spune: „A căzut, a căzut Babilonul”²⁴⁶.

Și încă ceva ce menționează Sfântul Andrei al Cezareei: „Așadar, pustia socotim că este, în chip duhovnicesc, toată cetatea sau mulțimea mare de oameni care beția sufletului și defăimata desfrânare față de Dumnezeu și altele ca acestea au îndrăznit”²⁴⁷. Așadar, îl socotim pustiu de tot harul și de orice binecuvântare a lui Dumnezeu, chiar și dacă este suprapopulat și întrucât are o ameteală duhovnicească și apostaziaza de la Dumnezeu. Adică este pustiu de harul și de binecuvântarea lui Dumnezeu. Și, de vreme ce este în acest fel pustiu, va ajunge să fie și pustiu de-acum din perspectiva prezenței și a existenței.

Într-o anumită măsură, astăzi, marile orașe ale lumii oarecum așa au ajuns să fie. Desigur, nu trebuie să uităm ceea ce scrie *întru Dubul Sfânt* Apostolul Pavel, având în vedere sa Corintul, păcătosul Corint, spurcatul Corint, despre care v-am vorbit mai înainte. *Corintia, corintesc și mă corintesc* erau expresii și cuvinte care arătau totdeauna depravarea morală. Apostolul Pavel, un evreu și mai ales un creștin, când a văzut acea depravare, nu a putut să rămână, cum nu a putut să rămână nici în Athena, văzând cetatea „plină de idoli”²⁴⁸. Așadar, vine în Corint, însă

²⁴⁶ Isaia 21, 9.

²⁴⁷ Sf. ANDREI AL CEZAREEI, *Tâlcuire la Apocalipsa Apostolului și Evanghelistului Ioan Theologul*, PG 106, cuv. al XVIII-lea, cap. 53, Athena, 2001, p. 376B.

²⁴⁸ *Faptele Apostolilor* 17, 16.

atunci când vede depravarea ce se afla acolo, înfricoșata depravare și vrea să plece, Hristos îi zice: „Pavele, rămâi; în această cetate este foarte mult popor de-al Meu”²⁴⁹; și Pavel a rămas optsprezece luni, iubiții mei, un an și jumătate, și atunci a fost întemeiată Biserica din Corint. Era mult popor. Și mai târziu va scrie: „Iar unde s-a înmulțit păcatul, a prisosit harul”²⁵⁰. Și aceasta pentru că Dumnezeu vine să-i ajute pe oamenii păcătoși, dacă, firește, aceștia nu au ajuns la împietrirea sufletului lor.

Cu toate acestea, deși în fiecare oraș există oameni aleși, orașele contemporane au devenit pustii dinspre latura comuniunii umane. Reci, indiferente, criminale, provoacă teamă, sunt neospitaliere, nemiloase, raționaliste; așa sunt marile orașe! Mergi într-un oraș și nu-ți zice nimeni „bună ziua”! Închiriezi un apartament într-un bloc și nu te știe vecinul tău! În orașele mici, în sate, acolo unde oamenii nu sunt milioane, ci sunt mii, mergi, te întâlnești cu cunoscuții tăi, zici „bună ziua”, spui un cuvânt pe cale, îți spui durerea, îți spune și altul durerea lui, afli o soluție. În marile orașe nu mai există așa ceva, ci există doar o atmosferă rece. De aceea orașele contemporane într-o oarecare măsură sunt numite Babiloane. Am auzit de multe ori zicându-se despre Athena, care a devenit un oraș foarte mare: „Mergem în Babilon, în Babilonul de astăzi”.

Continuăm: Și în pustiul în care l-a condus îngerul pe Sfântul Ioan „în duh”, acolo a văzut Evanghelistul o femeie ce ședea pe o fiară roșie care era plină de nume de hulă și avea șapte capete și zece coarne; înfricoșătoare vedenie! Și mai ales, puțin mai jos, vom vedea că această femeie desfrânată ține o cupă de aur, plină de necurățiile desfrânării ei și se îmbarcă de sângele mucenicilor și al sfinților lui Hristos. Respingătoare imagine!

Gândiți-vă însă ce opoziție există între această femeie desfrânată care este descrisă aici și Femeia aceea din capitolul al doisprezecelea, care o simbolizează pe Născătoarea de Dumnezeu și

²⁴⁹ Cf. *Faptele Apostolilor* 18, 9-10.

²⁵⁰ *Romani* 5, 20.

Biserica și poartă soarele, calcă peste lună și are drept cunună douăsprezece stele! Ce deosebire între aceste două femei! Una dintre ele, Născătoarea de Dumnezeu-Biserica, iar cealaltă, Babilonul-Roma și orice Babilon al oricărui moment istoric, desfrânată, apostată de la Dumnezeu. Pe de-o parte, una, pe de alta, cealaltă!

La acest punct aș dori să spun ceva. Dacă astăzi am înfățișa oamenilor noștri aceste două vedenii, vedenia Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, a Femeii care a luat în pânțec și are dureri ale nașterii ca să-L aducă pe *Pruncul de parte bărbătească*, pe Care Îl așteaptă *Balaurul* ca să-L răpească – pe Iisus Hristos –, adică această imagine a Născătoarei de Dumnezeu-Biserica și, pe de alta, a femeii desfrânate, dacă am înfățișa, iubiții mei, aceste două imagini astăzi oamenilor și le-am cere să aleagă (voi care vă îngroziți, dacă v-am spune „alegeți!”, ce ați alege?) cei mai mulți ar alege imaginea femeii desfrânate! Ar alege-o pe aceea pentru că o preferă, pentru că le dă slobozenie în faptele lor și în gândurile lor. Dimpotrivă, pe Maica Domnului, pe Născătoarea de Dumnezeu și Biserica, care vrea cuviință, înfrânare, vrea și credință, nu au nici o dispoziție și nici un chef să o primească. Poate se vor îngrozi privind la imaginea femeii desfrânate, în realitate însă oamenii o doresc și o urmează. Este descurajant de real!

Această femeie, desfrânata, ședea pe o fiară roșie. Cine este însă această fiară? Știți, în istoria erminiei *Apocalipsei*, multe au fost cercetate la această fiară roșie. Este aceea care este descrisă în capitolul al treisprezecelea, la versetul 1 și pe care prorocul o vede ieșind din mare și este Antihristul. Există: Balaurul, Antihristul sau prima fiară și *prorocul mincinos* sau a doua fiară care iese din pământ, această triadă, satanica triadă, v-o reamintesc. Așadar, aici este înfățișat Antihristul, a doua persoană a acestei triade, adică prima fiară, care iese din mare.

Dar aici această fiară este Antihristul istoric? Nu. Va fi și Antihristul istoric atunci când va veni, însă aici este înfățișat, în principal, *duhul antihristic* al fiecărei epoci, peste care șade des-

frânata Babilon. Așadar, din punct de vedere istoric, de vreme ce este Babilonul-Roma, istoric vorbind este Imperiul Roman, care este *tip* al Antihristului și al puterilor potrivnice lui Dumnezeu.

Încă, tot din punct de vedere istoric, este Roma care se împletește cu duhul antihristic. Șade pe fiară precum un călăreț șade pe cal, în consecință, cetatea care se împletește cu fiara, adică cu duhul antihristic, este Roma.

Însă aceasta ar fi greșit, adică să zicem că este numai Roma. Sfântul Andrei al Cezareei – în veacul al VII-lea – zice: „Căci vechea Romă de multă vreme a pierdut stăpânirea împărătească”²⁵¹. Deja de multă vreme Roma nu mai este acea capitală a lumii. Așadar, trebuie să cercetăm fiecare oraș, capitală a unui stat puternic sau a unui imperiu, care să exercite influențe potrivnice asupra popoarelor mai mici. Astăzi, după cum este cunoscut, există state numite super-puteri, care controlează statele mai mici și exercită influențe asupra acestora, nu numai politice, ci și culturale, și religioase, și ideologice, și filosofice.

Să vă amintesc, luând așa, ca un simplu exemplu, faimoasa Comunitate Economică Europeană (actuala Uniune Europeană). Ce am spus? Comunitate Economică. Desigur. Iubiții mei, numai organism comercial nu este acesta! Pentru că, atunci când impune membrilor-state reformarea dreptului familial și zice că trebuie să ne armonizăm cu Europa și se impune o schimbare în abordarea educației, atunci când se impune o schimbare în viața socială... Peste puțin timp va deveni lege, și vor fi liberi și homosexualii..., pentru că așa sunt în Europa²⁵²! Și se va face o lege care îi va amnistia. Toate acestea, pentru ce? Pentru că așa este în Europa! În consecință, nu este o Comunitate Economică, ci are prelungiri, consecințe. Ceea ce este promovat la

²⁵¹ Sf. ANDREI AL CEZAREEI, *Tălcuire la Apocalipsa Apostolului și Evanghelistului Ioan Theologul*, PG 106, cuv. al XVIII-lea, cap. 52, Athena, 2001, p. 376A.

²⁵² În ceea ce privește aceste aspect, putem observa acum politica pașilor mărunți care a dus astăzi la recunoașterea nu doar a homosexualității, ci și a egalității de gen, mai exact a fluidității de gen, drept practici firești (*n. tr.*).

vedere este elementul economic, însă ceea ce formează fondul, urmează mai jos. Ne vor impune chiar să ne schimbăm limba noastră. Cunoașteți aceasta. Se spune că limba engleză se va vorbi ca limbă oficială în Grecia; limba greacă va fi uitată. După alfabetul monotonic²⁵³ va veni alfabetul latin, iar după alfabetul latin se va înstăpâni limba engleză. Am orbit cu toții!... Iubiții mei, înțelegeți voi aceste lucruri? Nu mai este deloc vorba de o Organizație Economică. Atunci când există o asociație cooperativă în vecinătatea casei mele, nu impune modul de viață din casa mea, ci doar poate să scumpească sau să ieftinească produsele. Nu-mi impune modul în care trăiesc în casa mea. Însă, atunci când aceste organisme impun modul în care vom trăi în casele noastră, atunci este vorba de altceva!

Din acest motiv v-am spus, aceste puteri, aceste super-puteri, le influențează pe statele mai mici și cred că toată această istorie nu este nimic altceva decât „capitalele și autoritățile”, așa cum spune profesorul Bratsiotis, ale marilor state și ale super-puterilor, care exercită influențe asupra statelor mai mici. Sunt „împărații pământului” ai statelor mai mici cei care s-au desfrânat cu desfrânația Babilon, adică au acceptat acele lucruri pe care această autoritate le impune popoarelor. Acesta este lucrul cel mai îngrozitor!

Și această „fiară” este roșie, ca să se facă cunoscute cruzimea și măcelul, iubirea ei pentru ucidere și vărsarea de sânge!

Sfântul Andrei zice: „Căci fiara și roșul [culorii] arată însușirea cruzimii și sălbăticiiei foarte mari și a intenției ucigașe”²⁵⁴. Aceasta descoperă faptul că această cetate-capitală la sfârșit va lucra în chip criminal ca să-și impună voile ei, ideologiile ei.

Iar aceasta se întâmplă și astăzi. Gândiți-vă puținel, căutați puținel și veți afla! Aceste cetăți-capitală, Babiloane-Rome își

²⁵³ Este vorba despre o simplificare a limbii grecești, prin renunțarea la spirite și unele accente specific limbii vechi și păstrarea doar unui singur accent. Acestea erau elemente puternice de identitate lingvistică și națională care, prin firea lor, se opun uniformizărilor globalizării (n. tr.).

²⁵⁴ Sf. ANDREI AL CEZAREEI, *Tălcuire la Apocalipsa Apostolului și Evanghelistului Ioan Theologul*, PG 106, cuv. al XVIII-lea, cap. 52, Athena, 2001, p. 376C.

impun interesele lor ideologice, voile lor ideologice, iar dacă nu sunt acceptate,ucid chiar, săvârșesc chiar omoruri! Oare aceasta nu se întâmplă astăzi?

Și veți întreba: „Și cu noțiunea de libertate ce se întâmplă?” Iubiții mei..., este frumos mitul libertății!... Mitul sau basmul libertății! Care libertate? Despre aceasta putem toți să vorbim, nimeni însă nu cinstește libertatea celui alt. Și ceea ce este mai înspăimântător este faptul că, în epoca noastră, în special în numele libertății omului, călcăm în picioare și încătușăm persoana umană, chiar pe omul însuși și libertatea lui. În numele libertății călcăm în picioare libertatea! Ciudat! Totuși, să sesizăm, iubiții mei, faptul că în afara lui Iisus Hristos nu există libertate; în afara lui Iisus Hristos libertatea este o himeră, este o utopie, este un lucru de neatins, este un mit, așa cum v-am spus.

Însă, după cum sesizați, pe toate acestea poate să le semnaleze cineva și să filosofeze asupra lor în cadrul istoriei; mai bine însă ar fi să teologhisească în cadrul istoriei. Și atunci nu are decât un lucru să facă – ce altceva ar putea să facă atunci când există acest curent violent? –, să rămână foarte aproape de Iisus Hristos; nimic altceva. Doar să fie foarte aproape de Hristos și să nu accepte nimic din acelea care deja circulă și vor circula, până când va veni și Antihristul în persoană. Aceasta este: Să rămână aproape de Iisus Hristos, să se salveze pe sine însuși, pentru că ne așteaptă „ceruri noi și pământ nou, în care locuiește dreptatea”²⁵⁵, sfințenia, așa cum spune Apostolul Petru. Această lume va trece și se va duce, însă noi trebuie să așteptăm acea lume nouă, în care locuiește dreptatea și sfințenia!

(Textul de mai jos continuă de la pagina întâi a Omiliei 68)

Fiara cea roșie, așa cum deja o vede Sfântul Ioan Evanghelistul, era „plină de nume de hulă”. Sfântul Antim al Ierusalimului zice că „această fiară i-a învățat pe următorii ei toate hulele îm-

²⁵⁵ II Petru 3, 13.

potriva lui Dumnezeu²⁵⁶. Acestea sunt toate acele hule care se aud astăzi. Pentru că trebuie să spunem că fiara roșie trăiește, și se mișcă, și lucrează în chip global, și are influență asupra tuturor oamenilor, mici și mari, iar în acest mod hulele ei se transmit în tot pământul. Punctul culminant al hulelor este cunoscutul fenomen al *ateismului*. Lumea veche, iubiții mei, nu cunoștea *ateismul*, în afara unor situații izolate. Acest fenomen este din nefericire privilegiul vremurilor mai noi.

Fiara are șapte capete și zece coarne. Ce înseamnă aceasta?

Pentru că prorocul nostru, Sfântul Ioan Evanghelistul, se miră din pricina vedeniei cu Fiara și femeia desfrânată, de aceea îngerul i-a zis: „De ce te miri? Eu îți voi spune taina femeii și a fiarei care o poartă și care are cele șapte capete și cele zece coarne²⁵⁷. Prin urmare, explicarea celor șapte capete și zece coarne o vom vedea puțin mai jos, așa cum însuși îngerul tâlcuiește.

Ceea ce trebuie în mod special să fie subliniat și pe care trebuie să-l înțelegem foarte bine este faptul că foarte multe lucruri, așa cum ne sunt descrise în cartea *Apocalipsei*, putem astăzi deja să le explicăm. De altfel, aceasta este o teză ermineutică, atunci când Sfântul Andrei al Cezareei zice că: „Pe acestea le descoperă timpul și cercarea celor înțelepți/cu trezvie²⁵⁸. Pe parcursul timpului care trece și ajungem spre sfârșit, avem împlinirea prorociilor, însă numai aceia care sunt cu trezvie, aceia care au Duhul lui Dumnezeu și curăția inimii, numai aceia vor înțelege. Pentru că, dacă cartea *Apocalipsei* este socotită a fi o carte pecetluită cu șapte peceti²⁵⁹, și că este o carte de neatins, și că în zadar se ostensesc creștinii să o prindă în mâinile lor, atunci vă întreb, de ce a mai fost scrisă? Eu cred că nu există un argument mai puternic decât această întrebare. Pentru ce a fost scrisă, dacă nu este pentru a sluji Biserica? De aceea există și în cadrul Noului Tes-

²⁵⁶ Citare liberă.

²⁵⁷ *Apocalipsa* 17, 7.

²⁵⁸ Sf. ANDREI AL CEZAREEI, *Tâlcuire la Apocalipsa Apostolului și Evanghelistului Ioan Teologul*, PG 106, cuv. al XIII-lea, cap. 38, Athena, 2001, p. 340C.

²⁵⁹ Cf. *Apocalipsa* 5, 2 și 5.

tament, ca să o studieze creștinii. Numai că, firește, este nevoie de foarte multă atenție și să existe, în principal, clauza *smereniei*, anume că tâlcuiește Biserica, iar nu noi. Biserica tâlcuiește, iar noi primim erminia Bisericii, pentru că, dacă vom introduce propria noastră tâlcuire, ne vom înșela. Timpul le va descoperi celor înțelepți, și atunci, în chip neîndoielnic, vom face o crimă împotriva noastră, dacă nu vom fi studiat cartea *Apocalipsei*. Pentru că această carte are rolul să ne avertizeze cum se cuvine să fim și să ne plasăm față de fiecare dintre antihriștii fiecărei epoci și față de ultimul de-acum și personalul Antihrist.

„Și femeia era înfășurată în porfiră și în stacojiu, și aurită cu aur și cu piatră scumpă și cu mărgăritare, având potir de aur în mâna ei, plin de urâciuni și de necurățiile desfrânării pământului”²⁶⁰.

După cum vedem, Sfântul Ioan Evanghelistul continuă aici descrierea vedeniei sale, cu această femeie desfrânată, Babilonul-Roma. În fiecare moment este Babilonul-Roma.

Purpura și culoarea stacojie a veșmintelor ei, aurul și mărgăritarele cu pietrele scumpe pe care le are pe ea, arată însușirea conducătoare, arată bogăția și autoritatea. Este vorba despre poziția ei conducătoare de cetate-capitală a unei super-puteri și în același timp a dispoziției ei potrivnice față de Biserică.

Am vorbit despre o super-putere, adică despre o cetate-capitală, despre Babilon-Roma. Nu vă duceți cu mintea gândind că se referă la o singură super-putere, pentru că, așa cum vom vedea, nu este doar o singură cetate Babilon-Roma; sunt multe astfel de cetăți Babilon-Roma! Altceva este acum faptul că se poate ca una dintre ele să dețină anumite puteri, iar aceasta la un anumit moment concret istoric. La un moment dat istoric poate să fie cetatea *alfa*, la un alt moment istoric poate să fie cetatea *beta*, sau *gama*, sau *delta*; veți vedea aceasta în continuare.

Ne impresionează distincția între porfiră și roșu (stacojiu). „Femeia era îmbrăcată în purpură și în stofă stacojie (roșie)”, zi-

²⁶⁰ *Apocalipsa* 17, 4.

ce. Dar știm că porfira este roșie. Desigur, porfira este de culoarea bordeaux; femeile cunosc aceasta. Așa este vinul francezesc Bordeaux, cum îl numesc, și are această nuanță de roșu. Voi știți mult mai bine. Este roșu, însă este un roșu-închis.

Așadar, fiți atenți: această deosebire între porfiră și roșu este făcută pentru a arăta că prin porfiră se referă la *porfira*, care este un animal sau o plantă marină din care se extrage culoarea care, prin extensie, se numește „porfiră”. Și, întrucât în Antichitate vopseau cu această culoare hainele pe care le purtau cei bogați și împărații, veșmântul care avea această culoare s-a numit *porfiră*, deși numirea lui inițială se referă la un mic animal de mare. Fiți atenți, așadar! Există o deosebire între porfiră și roșu. Porfira arată autoritatea femeii desfrânate, bogăția ei, iar roșul arată setea ei de sânge, faptul că se bucură de sânge!

Ține în mână o cupă de aur. Aceasta – cel puțin conținutul cupei ei – este simbolul lucrurilor și al lucrărilor acestei cetăți Babilon-Roma. Cupa conține urăciuni, lucruri dezgustătoare. Urăciunea în Sfânta Scriptură, de regulă, este sinonimă cu idolatria. Așadar, probabil că aici vor să fie cuprinse nu numai „obiceiuri urâte lui Dumnezeu”²⁶¹, despre care vorbește Sfântul Andrei al Cezareei, care sunt viclenia, adică magia, spiritismul, ghicitul, ci și chiar însăși idolatria, pentru că roadele idolatriei sunt acestea pe care vi le-am menționat deja. Din această pricină, acela care merge la magie (vrăjitorie) sau la spiritism cade în idolatrie. Să nu uitați niciodată acest lucru! Dacă citim Vechiul Testament, vom vedea limpede acest lucru. Cade în idolatrie acela care merge la magie (vrăjitorie), la medium, la datul în cărți, la ghicitul în cafea și celelalte. Ați auzit ce am zis? Cade în idolatrie! Iar această idolatrie a lui vine în opoziție cu prima poruncă a Decalogului care zice că doar pe Domnul Dumnezeu nostru trebuie să-L slăvim și să I ne închinăm, iar nu diavolului. De altfel, dacă le adunăm pe toate cele ce sunt scrise aici în cartea *Apocalipsei*,

²⁶¹ Sf. ANDREI AL CEZAREEI, *Tălcuire la Apocalipsa Apostolului și Evanghelistului Ioan Theologul*, PG 106, cuv. al XVIII-lea, cap. 52, Athena, 2001, p. 376D.

acestea nu vor reprezenta altceva decât războiul care se face între *cinstirea lui Dumnezeu și cinstirea diavolului*. Dacă vă întreabă cineva ce este cartea *Apocalipsei*, aceasta este: această luptă care se dă în cadrul istoriei. Adică diavolul Îl invidiază pe Dumnezeu și din pricina trufiei lui vrea să i se aducă închinare latreutică (de slăvire), adică închinarea cuvenită lui Dumnezeu. Dumnezeu, așadar, Dumnezeu-Cuvântul Se face Om, ca să ne mântuiască; diavolul Îl atacă pe Dumnezeu cel întrupat prin Cruce și, întrucât Hristos a înviat, S-a înălțat la cer și a plecat, diavolul se întoarce împotriva Bisericii Lui. Însă toată această situație este pasageră. Biruința lui Hristos este sigură, iar osândirea diavolului este, de asemenea, sigură. Aceasta este întreaga diagramă a cărții *Apocalipsei*. Iar necurățiile „desfrânării ei”, despre care vorbește Sfântul Ioan Evanghelistul, arată orice fel de lucru imoral de numit pe care-l lucrează.

Antim al Ierusalimului zice: „Se vedește că lucrurile ei de rușine pentru care ar fi trebuit să se rușineze și să le ascundă, aceasta – femeia – le săvârșește în chip obraznic, și cu capul descoperit”. Adică face orice lucru de rușine, fără să se rușineze și fără să acopere nimic.

Mi-a făcut o deosebită impresie, iubii mei, un lucru pe care l-am auzit la prânz de la o doamnă, critic de teatru și film. Așadar, un critic de teatru a zis că într-o poziție dificilă, într-o situație de stres, nu ajung aceia care practică perversiunile sexuale, ci aceia care se comportă firesc. Adică am ajuns în punctul în care omul firesc se întreabă pe sine dacă este firesc!

Vedeți, așadar, că ajungem încet-încet în zilele de pe urmă, despre care v-am vorbit, pentru că aceste lucruri la popoarele creștine erau, mai demult, de neconceput. Le-am scos pe toate la licitație, le-am scos pe toate în public. Acelea care cândva se ziceau și se făceau – totdeauna s-au făcut păcate, dar exista și rușine –, astăzi se fac la vedere și desigur mai avem și argumentul că noi suntem mai sinceri decât cei din anumite epoci anterioare, de aceea scoatem toate acestea în public! Nu suntem mai sin-

ceri, ci suntem mai nerușinați! Nerușinarea îi stăpânește deja pe oameni, și nu se rușinează de nimic. Este ceea ce Apostolul Pavel le spune Filipenilor „a căror slavă este într-o rușinea lor”²⁶², slava lor este într-o acea în care ar fi trebuit să se rușineze. Aceia însă, cu acelea pentru care ar fi trebuit să le fie rușine, se laudau.

„Și pe fruntea ei un nume scris: taină, Babilonul cel mare, maica desfrânatelor și a urâciunilor pământului”²⁶³.

Ce înseamnă că pe fruntea ei este scris numele ei? Iar numele ei este taină! Numele ei este tainic, și mai ales este scris pe fruntea ei, și este un nume descriptiv. Nu simplu Roma, Babilon-Roma, ci descriptiv, care descrie conținutul femeii.

Desfrânatele în Roma erau obligate să-și aibă numele scrise pe fruntea lor, exact așa cum se întâmpla cu sclavii care evadau. Aceștia erau obligați, atunci când evadau și apoi erau prinși, să-și pună pe fruntea lor litera F, *fugitivus* (evadat), cu fierul înroșit. Aceasta însemna „fugit, evadat” și în acest mod știau toți că o anumită persoană concretă era un evadat. Așa și desfrânatele își puneau numele lor pe fruntea lor.

Este cunoscut faptul că, dacă dorim să facem o faptă necinstită, trebuie să ne acoperim fața. Dacă avem fața descoperită, trebuie să ne ascundem fapta noastră. Acest lucru îl facem la Lăsata secului, la carnaval²⁶⁴, acolo unde oamenii se travestesc, se maschează. Mascarii sunt aceia care-și pun măști. Așadar, îmi pun o mască, vrea să însemne că-mi ascund fața și, dacă mi-o ascund, atunci pot să deschid haznaua inimii mele, pentru că nu mă rușinez, de vreme ce fața mea este ascunsă. Dacă iarăși trebuie să-mi descopăr fața, atunci voi închide haznaua inimii mele.

²⁶² Filipeni 3, 19.

²⁶³ Apocalipsa 17, 5.

²⁶⁴ Există obiceiul în Grecia ca de lăsata secului de carne pentru Postul Mare să se serbeze evenimentul printr-un carnaval, spre pildă, cel mai renumit fiind cel din orașul Patra. Însă carnavalul este și un prilej de distracții păcătoase, care par a fi îngăduite prin faptul că oamenii se maschează, prin urmare, travestindu-se, ei nu-și mai asumă răspunderea faptelor lor, pentru că, de fapt, nu mai sunt ei înșiși. Observația părintelui Athanasie este de mare finețe psihologică! (n. tr.).

Observați cum ne comportăm? Așa facem, iar acest lucru este vădit în special în zilele în care oamenii se deghizează, desigur, ca să nu spun că oamenii sunt deghizați totdeauna.

Cu toate acestea, femeile desfrânate în Roma își puneau numele pe fruntea lor și deja nu le mai păsa de nimic. Desfrânatele noastre, aici, desigur, nu-și pun titlul pe frunte, dar se comportă într-un asemenea fel, încât cineva poate să înțeleagă că aceste femei – o, sărmâne făpturi, sărmâne femei, botezate! – s-au făcut de-acum unelte ale satanei! Aceste femei sunt deja victime ale diavolului, ale oamenilor răi, propriile lor victime! Le vedem cum circulă; nu se rușinează deloc! Aceasta arată că am ajuns într-o anumită stare de împietrire a sufletului și, pentru ceea ce până acum ne rușinam, astăzi nu ne mai rușinăm.

Scriitorul Aretha zice: „Faptul că numele desfrânatei este scris pe frunte arată că deja ea, pe de-a întregul fără rușine, săvârșește cele de rușine”²⁶⁵, ea săvârșește de-acum faptele cele murdare, urâciunile, fără să roșească.

Se știe faptul că astăzi a roși este considerat a fi un neajuns. Pedagogia contemporană afirmă: „Să nu-l faceți pe copilul vostru să roșească de rușine, pentru că acesta este un complex”. Și, totuși, chiar grecii antici zeificaseră rușinea, pentru că rușinea este o podoabă și pentru femeie, și pentru bărbat, și pentru tânăr, și pentru tânără, și pentru copil, și pentru bătrân. Dacă ne pierdem rușinea, atunci..., atunci le-am pierdut pe toate! Rușinea este balustrada care te ajută să nu cazi în păcat, dar și să nu-l transmiți, dacă presupunem că înlăuntrul tău nu trăiești în chip virtuos, dar ai rușine. Rușinea te împiedică să transmiți păcatul. Atunci când de-acum ajungi în punctul în care alungi rușinea și să te lași pe tine însuși slobod, este deja un semn al întinăriunii morale.

Iubiții mei, am ajuns astăzi să spunem că nu trebuie să-i creștem pe copiii noștri cu sentimentul rușinii, pentru că devin com-

---

²⁶⁵ ARETHA AL CEZAREEI, *Adunare de tâlcuiri de la diferiți sfinți bărbați la Apocalipsa Apostolului și Evanghelistului Ioan Theologul*, PG 106, cap. 53, p. 720A.

plexați! Pentru că devin copii care nu vor avea curaj în viață, ca și cum rușinea ar fi un element care suspendă reușita noastră în viață. Acolo am ajuns, iubitorilor!

Totuși, astăzi publicitatea răului, prezentarea perversiunilor și lăudăroșenia, absurdul chiar și anarhismul – anarhismul este un concept absurd, o negare a oricărui lucru consacrat, a oricărui principiu – toate acestea, iubii mei se întâlnesc aici; în faptul că a fost alungată rușinea. Vedem o societate în care ne temem să mergem pe stradă, în care ezităm să vorbim și zicem deja că societatea noastră a devenit o junglă! Nu vorbesc despre realitatea grecească, ci despre o realitate globală, întrucât cartea *Apocalipsei* nu se mișcă între hotarele Greciei, ci este o carte universală, iar acest lucru trebuie să vi-l amintiți în orice moment. Eu am în fața mea, în fiecare moment, întreaga lume, întregul nostru pământ; altceva este faptul că anumite lucruri au să ne spună nouă ceva special. Toate acestea se întâmplă pentru că a fost alungată rușinea.

Și pe fruntea acestei femei desfrânate, a necuviincioasei, a nerușinatei, care nu roșește, era scris: „Taină, Babilonul cel mare, maica desfrânatelor și a urâciunilor pământului”. Cuvântul „taină” spune multe. Atunci când îngerul îl cheamă pe Ioan și-i zice „vino, și-ți voi spune taina femeii desfrânate” – este în versetul de mai jos, în al șaptelea –, poate că acolo înțelege taina răului și a fărădelegii, precum și Apostolul Pavel care, referindu-se la Antihrist, le scrie Tesalonicenilor „că taina fărădelegii se și lucrează”²⁶⁶. Așadar, așa cum mântuirea constituie o taină, tot astfel și răul constituie o taină, adică o adâncime nedescoperită și de neînțeles.

Într-adevăr, putem să percepem, să sesizăm, să simțim acest caracter de neînțeles al „tainei fărădelegii”. Pentru că faptul de a stăruî o existență rațională, așa cum este diavolul, sau cum este omul – care devine unealtă desăvârșită a satanei –, faptul de a stăruî în rău, atunci când vede că-l așteaptă iadul cel veșnic, este cu adevărat o taină! Diavolul știe că va merge în iad, știe foarte bine

²⁶⁶ II Tesaloniceni 2, 7.

acest lucru. Diavolul a citit toate cărțile Bisericii noastre. Atunci când Hristos a venit și a scos dracii din omul cel îndrăcit, aceia au cerut și L-au rugat pe Hristos să-i trimită în porci, iar nu în iad. „Ai venit să ne chinuiești mai înainte de vremea noastră”²⁶⁷, I-au spus lui Hristos. Prin urmare, ei cred că vor fi chinuiți, desigur că și Sfânta Scriptură spune aceasta; dracii „cred”, dar și „se cutremură”²⁶⁸. Diavolul știe că va merge în iad, dar pentru ce însă nu se pocăiește? De ce nu se schimbă? Este o taină! Este ceva de neînțeles, ceva absurd!

Încă poate că sub cuvântul „taină”, care precedă întreg numele descriptiv al femeii desfrânate, să voiască Sfântul Ioan Evanghelistul să atragă atenția cititorului la conținutul numelui desfrânatei. Adică, dacă ar trebui ca aceasta să o înfățișăm printr-o expresie a feței, ar trebui ca fața să ia o anumită atitudine, să facă anumite grimase. Dar, întrucât nu avem o față, pune cuvântul „taină” și, în acest fel, cititorul sau ascultătorul să înțeleagă că aici este ceva și trebuie să fie atent la acest punct, de vreme ce este așezat înainte cuvântul „taină”.

În continuare este caracterizată femeia drept „Babilonul cel mare, maica desfrânatelor și a urâciunilor pământului”. Aici „mamă” înseamnă „metropolă, centru metropolitan, cetate centrală”, așa cum spunem că Athena este metropola Greciei, orașul care este peste toate orașele Greciei.

Scritorul Aretha scrie (vă rog, fiți atenți la acest punct în mod special, și mai cu seamă vă cer să nu mă răstălmăciți și să nu mă înțelegeți greșit, pentru că nu spun eu aceasta, ci o spune Aretha):

„Iar maica desfrânatelor numind-o – Sfântul Ioan Evanghelistul –, iarăși, oricare cetate voiești este, fie vechea Romă, fie cea nouă..., fie oricare alta din vremea venirii Antihristului, nu cazi din adevăr, întrucât oricare dintre acestea s-a arătat mai puternică peste alte cetăți și fiecare dintre acestea a profitat la vărsarea sân-

---

²⁶⁷ Matei 8, 29.

²⁶⁸ Iacov 2, 19.

gelui mucenicilor”²⁶⁹. Știți care este „noua” Romă? Este Constantinopolul. În acest fel a fost numit, iar Aretha este plasat că a trăit între secolele al VIII-lea-al IX-lea, așadar, avem Constantinopolul în toată splendoarea lui. Poate îmi veți spune: „Constantinopolul?!”, pentru că despre Roma nici nu se pune problema; cu toții știm că a fost capitala prigoanei asupra creștinilor. Toți știm asta. Însă Noua Romă, Constantinopolul?

Constantinopolul, iubii mei, i-a produs pe mărturisitorii credinței. Pe care să-i amintesc mai întâi? Prin ce torturi au trecut ei, primite de la ereticii care stăpâneau în Constantinopol! Așadar, vechea Romă și-a dat măsura răutății sale prin acei odioși și criminali împărați ai ei, care au războit Biserica și pe sfinții lui Hristos și a dat – nu numai Roma, ci și tot Imperiul Roman – tot acel număr de milioane de mucenici!

Despre Noua Romă v-am explicat, că sunt toți acei mărturisitori ai credinței care au polemicizat cu ereziile. Câte erezii nu au stăpânit și câte prigoane nu s-au făcut împotriva sfinților lui Dumnezeu și împotriva simplilor ortodocși! Vi-l amintesc aici pe Sfântul Ioan Gură de Aur. Întrucât spunea adevărul, a fost exilat și a murit în exil. Dacă acest lucru i s-a întâmplat unui arhiepiscop, gândiți-vă mai departe ce se întâmpla cu cei mai mici! Dar și Iulian împăratul cel apostat a dat prin prezența lui și prin atitudinea lui o licărire a acestei necredințe care domina, fie și pentru puțină vreme, în Constantinopol; și-a dat și el măsura lui, de vreme ce își dorea să readucă idolatria. Acestea pe care vi le spun, în felul în care vi le spun, nu le menționează numai Aretha, ci și Sfântul Andrei al Cezareei²⁷⁰. Și el vorbește tocmai de Iulian Apostatul, despre erezii și celelalte. Dar să nu vă obosesc să vă spun părerea mea.

După căderea Noii Rome, titlul de a Treia Romă și l-a reven-dicat Moscova, Moscova cea ortodoxă! Poate că pare ciudat, dar

²⁶⁹ ARETHA AL CEZAREEI, *Adunare de tâlcuiri de la diferiți sfinți bărbați la Apocalipsa Apostolului și Evanghelistului Ioan Theologul*, PG 106, cap. 53, p. 720A.

²⁷⁰ Cf. Sf. ANDREI AL CEZAREEI, *Tâlcuire la Apocalipsa Apostolului și Evanghelistului Ioan Theologul*, PG 106, cuv. al XVIII-lea, cap. 53, Athena, 2001, p. 376A.

acesta nu este un lucru nou, este vechi, este din epoca Țarilor. Moscova a zis atunci: „Constantinopolul, pentru marea întristare a vechii Rome, s-a numit Noua Romă, pentru că cea veche căzuse. A strălucit apoi Noua Romă, Constantinopolul. Acum însă a venit rândul nostru să revendicăm rolul de a Treia Romă”. Aceasta a zis Moscova, Patriarhia Moscovei, cea ortodoxă! Constantinopolul a căzut în 1453. A devenit Moscova a Treia Romă?

A devenit din altă perspectivă, dintr-o perspectivă rea! Din acea perspectivă, iubiții mei, pe care o menționează Sfântul Evangelist Ioan, Moscova a devenit Babilon-Roma, a Treia Romă, aceea care și-a adus și ea obolul ei la sângele mucenicilor și al sfinților lui Iisus Hristos. Câți nu au fost uciși tocmai din motivul că ei credeau în Iisus Hristos! Iată a treia Romă! Nu spun eu acestea, le spune istoria, le spun tâlcuitorii. Veți asculta puține, veți înțelege multe. Toate aceste metropole sunt purtătoare ale ateismului sau ale puterilor potrivnice, fie în chip vădit, fie pe ascuns. Mai cu seamă, am citit undeva că cea mai mare erezie, prin care s-a falsificat Evanghelia, a fost la a treia căsătorie a unui împărat bizantin²⁷¹, care a cerut să facă a patra căsătorie, iar prin cea de-a patra căsătorie a intrat deja falsificarea Evangheliei în întreaga lume ortodoxă. Iar aceasta se întâmpla în Constantinopol! Să nu credeți că-l favorizăm; le spunem și pe ale noastre, pentru că orașul Constantinopolul a fost al nostru. Să nu vă mirați de faptul că acolo există Sfânta Sofia sau că în Moscova există biserici impunătoare. Nu are însemnătate acest fapt. Sunt puterile potrivnice lui Dumnezeu, care lucrează împotriva Bisericii lui Hristos.

Așadar, și Sfântul Andrei al Cezareei scrie: „Iar maică se numește, pentru că este învățătoarea curviei sufletești, care naște cetăților conduse de ea fărădelegile cele urâte lui Dumnezeu”²⁷².

²⁷¹ Leon al VI-lea cel Înțelept (886-912) care a recurs la uneltiri astfel încât să fie admisă de Biserică a patra sa căsătorie, lucru pe care l-a izbutit înlocuindu-l pe patriarhul Nicolae Misticul care se împotriva intenției împăratului, cu Eftimie, care a și acceptat această căsătorie.

²⁷² Sf. ANDREI AL CEZAREEI, *Tâlcuire la Apocalipsa Apostolului și Evangelistului Ioan Theologul*, PG 106, cuv. al XVIII-lea, cap. 53, Athena, 2001, p. 377A.

Prin urmare, această „maică”, metropola, adică Babilonul-Roma, care în fiecare epocă este un anumit oraș sau anumite orașe, este centrul de unde răsar deodată toate teoriile materialiste, păcătoase și *ateiste*. Toate acelea care se referă la concepția despre lume, cât și la concepția despre viață; adică atât în a interpreta lumea, cât și în a interpreta viața, *bios*-ul. Concepția despre lume și concepția despre viață sunt termeni specifici filosofiei.

Totuși, prin numele de „maică” se arată încă exemplul rău al cetății conducătoare față de cetățile conduse, acelea care se află sub autoritatea ei. Pe aceasta, în chip firesc, în calitate de mamă care strălucește, o urmează și o imită fiecele. Când marea cetate își oferă „lumina” ei, a *ateismului* și celelalte, ce vor face cetățile mai mici? Luați spre pildă Athena. Atunci când Athena – care în mod sigur are și multe laturi bune, fără îndoială – își înfățișează toată stricăciunea ei, prin mijloacele de informare în masă (mass-media), ce va face restul țării? Spuneți-mi, ce vor face orașele din provincie? Nu o vor imita? Cu siguranță o vor imita.

De aceea, iubiții mei, fac o invitație iubirii voastre: Nu vă faceți următori ai metropolelor răului, ale stricăciunii, ale perversiunii, ale necredinței și ale ateismului! Nu le urmați! Am mai putea spune, pe cât stă încă în picioare provincia, așadar, câtă vreme poate sta în picioare, țineți-o dreaptă²⁷³. Și trebuie să stea în picioare provincia, ca să dea elemente sănătoase acestor orașe mari deja stricate sau metropolei stricate. Mi se pare că de multe ori veți fi auzit pe mulți zicând: „Unde mergi?” „La Athena”. „A, în Babilon!” Este o expresie comună, pentru că realmente Athena a devenit Babilon, nu din perspectiva populației și a circulației mașinilor și a celorlalte de acest fel, ci de-acum din perspectiva depravării morale și a stricăciunii.

---

²⁷³ Reamintim, cu această ocazie, că părintele Athanasie și-a desfășurat extraordinara sa lucrare catehetică într-un mic orașel de provincie, în Larisa (*ii. tr.*).

CAPITOLUL AL OPTULEA

Vedenia desfrânatei și a fiarei, partea a II-a. Legarea diavolului și întoarcerea temporară a idolatriei

(Acest capitol, al optulea, începe de la pagina a douăsprezecea a Omiliei 68)

„Și am văzut o femeie, beată de sângele sfinților și de sângele mucenicilor lui Iisus, și văzând-o, m-am minunat cu minune mare”²⁷⁴.

Cu adevărat, la atâtea fărâdelegi ale ei, această cetate Roma-Babilon adaugă și prigoana, și uciderea creștinilor. De aici poate vedea cineva foarte limpede că este vorba despre vechea Romă, în acel moment concret când se scria cartea *Apocalipsei*. Sfântul Ioan Evanghelistul, atunci când scrie cartea *Apocalipsei*, are în fața sa prigoanele concrete ale Romei istorice.

Acel „sângele sfinților și al mucenicilor”, despre care vorbește, este figura de stil *hendiada* (*unul prin doi*); am să spun și aceasta ca să știți.

Totuși este un aspect definitoriu ceea ce zice, anume că „femeia desfrânată era beată de sângele sfinților și al mucenicilor”. După cum știți, diferiți criminali, în anumite momente ale patimii lor criminale, atunci când înlăuntrul lor simt nevoia – ciudat lucru! – să ucidă, adică simt setea și beția sângelui, vedeți că ei fac aceasta fără să se sature. Vor să înjunghie..., să înjunghie... Mă iertați pentru imaginea pe care vi-o relatez, știu că este respingătoare. Ei, așadar, în fața acestei priveliști respingătoare stă

---

²⁷⁴ *Apocalipsa* 17, 6.

Sfântul Evanghelist Ioan, atunci când o vede pe femeia desfrânată că bea din sângele mucenicilor și al sfinților și că se îmbată! Că simte plăcere de la sângele sfinților și al mucenicilor!

Vă amintiți că în vechea Romă, atunci când Nero îi făcea torțe pe creștini – îi puna pe niște pari în grădinile palatului imperial –, îi ungea cu catran și cu untură, iar seara le dădea foc, ca să lumineze grădinile și să-i desfete Nero pe vizitatorii săi!... Îngrozitoare situație! Îngrozitoare! Așadar, în fața acestei priveriști, Sfântul Ioan Evanghelistul, care este o fire delicată și duhovnicească, este nedumerit, este uimit.

„Și îngerul mi-a zis: De ce te minunezi? Eu îți voi spune taina femeii și a fiarei care o poartă, cea care are cele șapte capete și cele zece coarne”²⁷⁵.

Aici, prin întrebarea pe care o pune îngerul, pregătește terenul pentru tâlcuirea de mai jos, pentru că nu așteaptă să-i răspundă nimic Sfântul Ioan, ci îngerul înaintează direct și-l întreabă de ce se miră și celelalte.

Mai întâi este făcută tâlcuirea vedeniei Fiarei, acum totdeauna de către înger și, apoi, tâlcuirea femeii desfrânate. Însă, înainte de a înainta, trebuie să vă semnalez faptul că, deși îngerul vine să-i tâlcuiască vedenia uimitului – cel puțin pentru noi – Ioan Evanghelistul, tâlcuirea pe care o face mai degrabă înnegurează lucrurile. Adică pune asemenea limitări încât, deși înaintăm să explicăm lucrul în acest fel, vine să pună altceva și apoi spunem că nu ar trebui să fie aceasta. Se întunecă tâlcuirea și, în loc să fie descoperită, mai degrabă este acoperită. Veți vedea acest aspect în continuare. Este un principiu general acesta pe care vi l-am spus, cel puțin în ceea ce ne privește pe noi. Pentru că este foarte probabil ca îngerul să-i fi tâlcuit Sfântului Ioan lucrurile în chip limpede, însă pentru motive lesne de înțeles, așa cum v-am spus și data trecută, Sfântul Ioan Evanghelistul întunecă această tâlcuire, pentru ca Biserica să nu fie și mai mult prigonită. Dacă

---

²⁷⁵ *Apocalipsa* 17, 17.

se presupune că s-ar fi descoperit cine este acea cetate stricată și acel Imperiu Roman, care a adăpat popoarele lumii cu cezarolatRIA lui și cu idolatria lui, înțelegeți ce ar fi urmat! Așadar, Sfântul Ioan Evanghelistul întunecă lucrurile, însă el însuși trebuie să fi cunoscut multe elemente. Este exact același lucru care s-a întâmplat cu prorocul Daniil. Există prorocii, iubiții mei, pe care Dumnezeu le descoperă și sunt exclusive numai pentru proroc, nu sunt pentru a fi făcute publice. Desigur că există și altele care sunt făcute publice. La fiecare prorocie Dumnezeu îi spune prorocului ce va fi făcut public, ce va fi de obște în Biserică și ce nu va fi făcut public.

Cu toate acestea, noi ne vom strădui să spunem tot ce putem din realitățile înseși, așa cum se prezintă ele, dar nu așteptați prea multe.

Mai întâi de toate trebuie să consemnăm faptul că Fiara – așa cum se tâlcuiește mai jos – are patru caracteristici.

Așadar: „Fiara pe care ai văzut-o era și nu este și va să se ridice din adânc și să meargă spre pieire”²⁷⁶. Prin urmare, cele patru caracteristici ale ei sunt: era, acum nu există, va veni iarăși, însă iarăși se va pierde, va fi distrusă. Acestea sunt cele patru caracteristici specifice pentru această Fiară roșie.

Despre Fiară mai există și o tâlcuire istorică; adică noi facem acum o tâlcuire la tâlcuirea îngerului. Acolo se află dificultatea. Există pentru Fiară o tâlcuire istorică ce se limitează la situația Imperiului Roman, există însă și o tâlcuire eshatologică, care limitează aceste caracteristici la vremurile eshatologice. Această tâlcuire eshatologică este propusă de Sfântul Irineu, episcopul Lyonului.

Așadar, tâlcuirea istorică este cum vede cineva lucrurile în cadrul istoriei, în momentul în care a fost scrisă cartea *Apocalipsei*. Adică cum este văzută Roma, Roma istorică. Sfântul Irineu zice că nu se referă atât de mult la Roma istorică, cât la cele ce se vor

²⁷⁶ *Apocalipsa* 17, 18.

întâmpla la sfârșitul istoriei. Există foarte multe opinii și teorii cu privire la această erminie, a expresiei „era, nu este, va fi, va fi nimicită”.

Sfântul Andrei al Cezareei și Aretha socotesc că fiara este satana sau lucrarea satanei în lume. Îngăduiți să luăm opinia acestor doi scriitori, a lui Andrei al Cezareei și a lui Aretha, pentru că este foarte interesantă, este demnă de luat aminte, și vom vedea apoi dacă vom putea privi lucrurile printr-o erminie, să zicem, mixtă.

„Iar această fiară este satana; care a fost omorât prin crucea lui Hristos, și iarăși se va ridica la sfârșit, lucrând semne și minuni înșelătoare prin Antihrist, pentru tăgăduirea crucii”²⁷⁷.

Facem o traducere scurtă și simplă: „Această fiară este satana, care a fost ucis prin puterea crucii lui Hristos”. Nu a fost distrus, pentru că diavolul nu se distruge, nu merge în inexistență, ci prin puterea crucii lui Hristos este înfățișat ca omorât. „Iarăși, când va veni sfârșitul istoriei, se spune că atunci, va reveni și va lucra prin semnele și minunile înșelării lui Antihrist, însemnând negarea Crucii lui Hristos”, prin care a fost omorât.

Adică, explică Sfântul Andrei: „De aceea zice că «era» și avea putere înainte de Cruce; iar acum «nu este», după Patima cea mântuitoare, căci i-a fost alungată puterea (autoritatea), pe care o dobândise peste neamuri prin idolatrie”.

A venit Hristos și l-a dezbrăcat de putere pe diavol, pentru că deja începuse să fie alungată idolatria și să fie propovăduită Evanghelia, iar lumea cunoscută de atunci a devenit creștină. În consecință, Fiara a existat, însă acum nu există. A existat înainte de Cruce; acum nu există.

Și continuă Sfântul Andrei al Cezareei: „Se va înfățișa însă la sfârșitul vremurilor, în chipul în care am vorbit...”, „căci atunci însuși Antihristul îl va purta [înlauntrul său] pe satana, lucrând

²⁷⁷ Sf. ANDREI AL CEZAREEI, *Tălcuire la Apocalipsa Apostolului și Evanghelistului Ioan Theologul*, PG 106, cuv. al XVIII-lea, cap. 54, Athena, 2001, p. 380A.

la distrugerea oamenilor – și întrucât atunci când va veni, va înșela lumea diavolul, la fel și Antihristul și prorocul mincinos, *n. pr. Athanasie* – va merge spre pierzanie în veacul viitor²⁷⁸, în iadul cel veșnic.

Așadar, Fiara era înainte de Cruce, acum însă nu este, întrucât se propovăduiește Evanghelia. Va veni iarăși să tulbure lumea printr-o nouă idolatrie, și atunci va fi nimicit. După cum ați văzut, această tâlcuire este făcută și de Sfântul Andrei, și de Aretha.

Cu această opinie a Sfântului Andrei poate fi corelată și erminia istorică; așadar: În Antichitate „împăratul” și „împărăția” erau noțiuni care se identificau. Dacă „femeia desfrânată” este Babilon-Roma, adică Roma istorică, atunci „fiara”, așa cum am spus și data trecută, potrivit erminiei istorice, este Imperiul Roman. Puterea lui a activat înainte de Hristos, pentru că în Imperiul Roman lucra satana prin idolatrie. Prin Nașterea lui Hristos satana a fost lipsit de putere, pentru că idolatria a fost limitată. Însă prin Nero, care este tipul Antihristului – acum avem o erminie istorică – sunt prigonii creștinii, el fiind primul împărat roman care a declanșat prigoana împotriva creștinilor, iar în persoana lui trăiește din nou „fiara” care se ridică din „adânc”. Însă punctul culminant al acestei „fiare”, a lui Nero, va fi Antihristul istoric, care va cădea definitiv și va fi condus la „pierzanie”. Aceasta este o corelare a erminiei istorice cu cea eshatologică.

„Și se vor minuna cei ce locuiesc pe pământ ale căror nume nu sunt scrise de la întemeierea lumii în cartea vieții, văzând pe fiară că era și nu este, și se va arăta²⁷⁹. Însă al patrulea lucru, „pierzania” fiarei, pe acesta nu-l văd. Are o deosebită însemnătate acest fapt, iubirii mei. Pe acest al patrulea lucru îl văd doar cei credincioși.

Aceia care văd doar cele trei caracteristici ale fiarei sunt oamenii ale căror nume nu au fost scrise în cartea vieții. Se spune

²⁷⁸ *Ibidem*, p. 380A-B.

²⁷⁹ *Apocalipsa* 17, 8.

limpede aici. Sunt aceia care iubesc să trăiască în umbra satanei și niciodată nu au voit, prin propria lor liberă alegere, să I se supună lui Hristos. Niciodată! Este neamul duhovnicesc al lui Cain, care totdeauna vrea să raționalizeze, numai și numai pentru că așa dorește și voiește! Pentru acest neam de oameni pocăința este necunoscută sau mai degrabă este ceva de luat în răs, care, chipurile, îl nenorocește pe om și îl face smerit și nefericit. Așa cred aceștia. Ei sunt adoratorii idolatriei care îi slujește diavolului. Acesta este punctul pe care aș dori să vi-l spun. Idolatria însă, prin prezența lui Hristos, a fost slăbită, dar nu a fost eliminată niciodată de pe fața pământului și, mai cu seamă, dintre popoarele creștine. Niciodată!

Așadar, aceasta este Fiara, care a fost, iar acum nu există. Însă acești oameni care „se minunează” sunt veșnicii adoratori ai idolatriei, care ei înșiși au devenit terenul propice pentru ca lucrarea satanei să revină pe pământ, prin aceea că ei iubesc idolatria. În consecință, „și va să se ridice din adânc”. Ei înșiși, adoratorii idolatriei, se vor minuna și se vor mira, cum, deși idolatria murise, marea lor dragoste, cum de acum ea iarăși viază!

(Secțiunea de mai jos începe de la pagina întâi a Omiliei 69)

Firește că această problemă se pune totdeauna în ținuturile popoarelor creștine, pentru că, atunci când vorbim despre popoarele care nu au cunoscut Evanghelia, pentru acestea nu se pune problema. Această chestiune se pune totdeauna pentru creștini, anume că oamenii creștini vor deveni nostalgici ai idolatriei! În consecință, aceștia, în calitate de adoratori și nostalgici ai idolatriei vor vedea că se reîntoarce idolatria, și se vor minuna, și vor zice: „Așadar, idolatria nu a murit? Trăiască zeii Olimpului! Trăiască zeii Capitolului! Trăiască zeii pe care îi cinsteau vechii noștri înaintași! Prin urmare, idolatria trăiește din nou!”

Din punct de vedere istoric, după Hristos, lucrurile stau în felul următor: Diavolul a fost biruit pe Crucea lui Hristos. Evanghelia începe să câștige teren, iar idolatria să se retragă. Așadar,

întinericul idolatriei a început să se retragă. Acesta este exprimat prin „și Fiara acum nu este”.

Aici vom face o mică paranteză ermineutică; nu am ajuns încă acolo, dar, întrucât îi interesează pe mulți și acest punct își are exact aici locul său, îngăduiți-mi să spun ceva. Se vorbește mai jos în cartea *Apocalipsei* că satana va fi legat o mie de ani și apoi va fi dezlegat, însă pentru puțină vreme (*Apocalipsa* 20, 1-10). Și atunci, când va fi dezlegat, văzând că nu mai are vreme, se va întoarce cu turbare împotriva creștinilor și, în general, împotriva oamenilor. Prin urmare, dacă diavolul va fi legat pentru o mie de ani, noi pe pământ vom avea Împărăția lui Hristos de o mie de ani! Aceasta o spun hiliaștii, anume că diavolul va fi legat și vom trăi o mie de ani o viață fericită pe pământ împreună cu Hristos. Este cunoscuta învățătură a hiliasmului.

Iubiții mei, cei o mie de ani în care diavolul va fi legat este echivalenta expresiei „Fiara pe care ai văzut-o era și nu este”. Acest „nu este” înseamnă că diavolul este legat, așadar idolatria s-a retras, adică stăpânește creștinismul.

Așadar, legarea de o mie de ani – știți că numărul o mie este unul relativ – arată Împărăția de o mie de ani a lui Hristos, adică răspândirea Evangheliei. Și, așa cum foarte nimerit zice Sfântul Andrei al Cezareei, este vremea Evangheliei care este cuprinsă între cele două Parusii ale lui Hristos (*Cf. Sfântul ANDREI AL CEZAREEI, Tâlcuire la Apocalipsa Apostolului și Evanghelistului Ioan Teologul, PG 106, cuv. al XX-lea, cap. 60, Athena, 2001, p. 409B: „Așadar, o mie de ani este timpul de la Întruparea Domnului și până la venirea Antihristului”). Însă, în ajunul celei de A Doua Veniri a lui Hristos, atunci „se va și înfățișa”, atunci va veni iarăși, va fi dezlegat diavolul, pentru o altă vreme restrânsă. Adepții lui Antihrist, ai idolatriei, se vor minuna și vor zice: „Oare idolatria nu a murit?!”.*

Este cunoscut faptul că Imperiul Bizantin a cultivat sau, mai bine zis, a extins creștinismul. Au fost trimiși misionari în Răsă-

rit și în Apus, din India până în Rusia și până în Abisinia (Etiopia) – chiar dacă ultima nu aparținea de Imperiul Bizantin – până în Insulele Britanice, așa cum spun Părinții Bisericii noastre, adică în tot Occidentul.

Sfântul Athanasie l-a trimis pe Sfântul Frumentie în Abisinia. Sfântul Chiril și Sfântul Metodie, frați după sânge, din Tesalonica, au mers la slavi în secolul al X-lea, și i-au încreștinat. În consecință, Imperiul Bizantin a jucat un rol foarte important în răspândirea Evangheliei. Însă, în acest foarte creștin Imperiu Bizantin, a mocnit totdeauna idolatria; așadar, Fiara era legată, însă mocnea. Atunci când zice că era legată, nu înseamnă că diavolul dispăruse, ci numai că nu putea să lucreze. După cum spun Sfântul Andrei și Aretha, diavolului i-au fost scoși nervii. Însă idolatria a mocnit, iar o sclipire a acestei idolatrii este împăratul Iulian Apostatul.

Mai târziu, întrucât nu a putut fi înțeles miezul crucificator al Evangheliei, adică tăgăduirea lumii în înțeles duhovnicesc, în capetele anumitor învățați din Bizanț a început ca gândirea lor teologică să devină din ce în ce mai mult din teologică, filosofică. Acest lucru îl distingem la mai mulți învățați. Desigur că educația lor s-a format și din educația literaturii grecești clasice. Însă unii dintre aceștia au deviat și au devenit admiratori ai spiritului antic.

În acest fel s-a ajuns să fie pusă chestiunea de bază, anume că în creștinism există, să zicem, interzicerea satisfacției simțurilor. Dar de ce să existe această interdicție? De ce să nu ne bucurăm de viață, așa cum ne este oferită, într-un mod firesc? Prin urmare, în cadrul creștinismului, au spus acești învățați, există resuscitarea unui element dualist. Dualism înseamnă ceva care este dublu, două principii. Elementul materiei și elementul spiritului, care vin într-o anumită antiteză. Unul dintre principalii reprezentanți ai acestui spirit a fost Ghemistos Plethon, care a murit cu un an înainte de căderea Constantinopolului, în 1452,

în Mostra din Peloponez. Însă avem și alții asemenea cu Plethon (vezi lucrarea: Dionisie BATISTATOS, *Sfântul Marcu Eugenicul*), (în lb. greacă).

Așadar, de ce să nu aibă cineva o unificare a puterilor firii? De ce să nu existe o unificare a sufletului și a trupului, ci să le avem pe acestea două, sufletul cu trupul, să între în conflict unul cu altul? De ce să introducă creștinismul acest dualism?

Este de prisos să vă spun că aceste idei nu sunt deloc corecte, pentru că, dimpotrivă, creștinismul a desființat orice element dualist, pentru că acceptă un Dumnezeu cu trup și duh. Dacă există o opoziție între trup și duh – așa cum spune Apostolul Pavel: „Cine mă va izbăvi de trupul morții acesteia?” (*Romani* 7, 24), aceasta se întâmplă în omul de după păcatul strămoșesc. Și, îndată mai jos, Apostolul Pavel Îl slăvește pe Hristos, pentru că l-a eliberat tocmai de acest element dualist.

Așadar, dualismul nu există în creștinism! Iar dacă cineva spune „pe aceasta nu o vei mânca sau pentru acel lucru vei face înfrânare”, nu este pentru că acolo există ceva rău în materie, în trup, ci din motive legate de asceză, pentru că există omul de după păcatul primordial, trebuie să existe și lupta pentru a ajunge la omul cel nou. Lucrurile acestea însă, iubirii mei, până astăzi nu au putut fi înțelese.

Luați problema înfrânării. Să spun lucrurile așa pe șleau, cum le spun oamenii, pentru că eu le-am luat mai filosofic. Așadar să vă spun direct, practic: „M-am căsătorit, zice, și îmi interzici să am legătură trupească cu femeia mea? Este păcat?” Și atunci când soția îi zice bărbatului: „Știi, este Postul Mare”, acela întreabă: „De ce m-am însurat cu tine? Este păcat?”

Nu este păcat, fratele meu, pentru că nu există dualism aici, însă vei deveni trup, dacă te vei da pe tine însuși simțurilor tale. Ne relatează aceasta istoria. Ce s-a întâmplat în vremea potopului lui Noe? „Nu va rămâne Duhul Meu pururea în oamenii aceștia, pentru că sunt numai trup” (*Facerea* 6, 3). Oamenii deveniseră trupești.

Nu înțelegi aceasta, fratele meu, că ești un om de după păcatul strămoșesc și pentru că ai o sensibilitate și ești atras de simțurile tale și te faci pământ? Ceea ce i-a spus Dumnezeu diavolului, ca șarpe: „Pe pântecele tău să te târăști și țărână să mănânci în toate zilele vieții tale...” (*Facerea* 3, 14).

Diavolului îi spune acestea. Ce vrea să spună însă aici? Șarpele este făptura lui Dumnezeu. Iar șarpele nu a avut picioare și apoi le-a pierdut, ci aceasta vrea să spună: „Diavole, niciodată nu-ți vei ridica capul să vezi ceva duhovnicesc, ceva ce este mai presus de tine; totdeauna să ai capul tău spre cele de jos, să mănânci materie, să te hrănești cu păcatul, să te hrănești cu ceea ce nu ar fi trebuit să te hrănești, o, diavole!” Și tu, omule, care ai fost atras de diavol, oare nu înțelegi aceasta, fratele meu? Nu există dualism! Dumnezeu a făcut trupul, Dumnezeu a făcut și duhul, tot Dumnezeu a făcut și sexualitatea. Apostolul Pavel, în a sa *Epistolă întâi către Corinteni*, zice: „Slăviți, dar, pe Dumnezeu în trupul vostru și în duhul vostru, care sunt ale lui Dumnezeu”²⁸⁰.

Astfel, acești filosofi, teologhisind mai puțin, și mai mult filosofând, și mai mult fiind atrași de simțurile lor, au început să spună: „De ce să nu existe libertate, de ce să nu existe unificarea trupului și a sufletului, ci vine creștinismul și spune «aceasta nu, aceea nu»?” Neînțelegere! Vedeți neputința vieții, a trăirilor, a trupului, atunci când omul nu viețuiește creștinește? Vedeți ce dogme viclene naște, așa cum zice Sfântul Ioan Gură de Aur?

Prin urmare, cine va satisface unificarea duhului cu trupul? Spiritul grecesc antic! Adică, reîntoarcerea la idolatria Antichității! Acolo vom regăsi iarăși armonia și echilibrul existenței umane! Așadar, v-am explicat acest lucru.

Același spirit există până astăzi și crește. V-am spus, unul dintre reprezentanții acestui spirit a fost Plethon. Dacă veți citi istoria acelei epoci, veți vedea cum el a mers în Italia, și altele, și altele, și cum acest spirit care mocnea în adânc a fost transferat în

²⁸⁰ I *Corinteni* 6, 20.

Occident și a generat acolo cunoscuta Renaștere, care nu a fost nimic altceva decât aceste idei filosofico-teologice păgâne care mocneau ascuns în Bizanț!

Consecința: Împreună și cu acei admiratori ai Antichității din Occident – din Italia în principal – a început crearea Renașterii, nostalgia idolatriei, al cărei produs este și al nostru învățat Theophilos Kairis (1784-1853), abia al secolului trecut, și care a murit în Syros. A fost cleric și a făcut în orașul Andros un orfelinat, care în realitate era o școală. Adunase mulți elevi, sute de elevi, din toată Grecia, în strădania lui de a da nu numai învățătură... Preda toate materiile: matematică, fizică, filosofie, limba greacă... Toate materiile le predă el singur. Și nu numai aceasta, ci a încercat să creeze și o nouă religie, cu ritualuri noi, cu cântări noi și cu noi rugăciuni. Așadar, în adânc el era un copil al Renașterii din Occident care, aceasta la rândul ei, a fost copilul adoratorilor bizantini ai idolatriei.

Prin toate acestea pe care vi le-am spus, aș dori să înțelegeți că idolatria nu a murit. Din nefericire, Europa, Occidentul a rămas fidel acestor principii grecești antice și de multă vreme a trădat creștinismul. De multă vreme! Să nu vi se pară de necrezut.

În Occident, de asemenea, a dominat și a rămas arianismul. Foarte mulți creștini europeni sunt în realitate arieni, adică neagă cele două firi, dumnezeiască și omenească în Iisus Hristos. Din momentul în care cineva tăgăduiește Persoana dumnezeiesc-omenească a lui Hristos se află la o distanță de un singur pas de idolatrie. Citiți cartea Sfântului Iustin Popovici, *Omul și Dumnezeu-Omul* și veți vedea, în basorelief, ceea ce eu vă spun acum. Consecința acestor lucruri? Spiritul idolatriei a început să se extindă și să se întărească și în Europa, și în Grecia!

În Grecia, după 1821, a venit acest iluminism european și s-a numit apoi Iluminismul Grecesc. În Europa avem foarte multe nume mari care au fost idolatri și care au influențat istoria Europei. Wagner, acest mare compozitor, a fost idolatru! Opera

acestui, *Parsifal*, pe care a compus-o, este una idolatră. Filosoful Nietzsche, adorator al spiritului grecesc antic, a fost idolatru, și așa mai departe.

Mai consemnați faptul că, în urmă cu doar zece ani, o persoană oficială mi-a spus că în Athena s-a constituit o asociație care are drept scop reînvierea cultului celor doisprezece zei ai Olimpului. Poate că vă veți cruci, așa cum am făcut și eu; când am auzit aceasta atunci, m-am crucit!

Încă se făcuse o tentativă de a se crea un cenaclu în Mystra din Peloponez sub numele de Plethon, pe care a făcut-o un profesor de filosofie de la Universitatea din Athena, care a murit cu puțin timp înainte; nu este cazul să-i rostesc numele. Așadar, el a dorit să reînvie spiritul lui Plethon care a fost idolatru; adică, tăgăduise Evanghelia și creștinismul. Desigur că a fost înmormântat, dacă doriți să știți, după credința creștină, pentru că niciodată nu și-a exprimat în chip deschis ideile, ci totdeauna pe ascuns, pentru că știa că va suferi urmări neplăcute.

O carte a lui Plethon, *Legile*, a căzut în mâinile lui Gheorghe Scholarul, care a ars-o! A ars cartea, pentru că s-a îngrozit când a văzut ce a scris acolo Plethon. În acea carte și-a scris opiniile în mod deschis... Această carte nu a fost publicată, ci doar a căzut în mâinile lui Gheorghe Scholarul, care mai târziu a ajuns patriarh; pentru a cunoaște istoria vă spun toate aceste lucruri.

Toți acești nostalgici, iubii mei, sunt aceia care văd Fiara că „era și nu este, dar se va arăta”. Mai cu seamă Plethon a spus o frază emblematică: „Și totuși, într-o zi Grecia se va întoarce la idolatrie”. Atunci când oarecând am citit această frază am rămas multă vreme înlăuntrul meu, și am stat mult să mă gândesc la ea. Este adevărat!... Ne certifică acest lucru cartea *Apocalipsei*. Dintre grecii noștri, puțini vor rămâne creștini corecți!

Nu este întâmplător, iubii mei, ci este de Dumnezeu insuflat ceea ce scrie Sfântul Ioan Evanghelistul și cu aceasta încheie prima lui epistolă sobornicească: „Fiilor, păziți-vă de idoli” (*I Ioan* 5, 21). Este ultima lui poruncă. *Copiii mei, păziți-vă de idoli.*

Masoneria – idolatrie curată, amestecată cu hinduism și cu alte elemente religioase – este o cale către idolatrie. Nenorociții noștri de greci creștin-ortodocși, care sunt atrași de masonerie!...

Clubul Rotary? Este antreul Masoneriei. Lions, Zonda (care este pentru femei), Rotakids (micul Rotary, care este pentru copii), toate acestea sunt trufandale, distracții, care nasc lăstărei pentru Masonerie și idolatrie.

Oarecând Loja Olandei sau a Belgiei – nu-mi amintesc exact în acest moment – a vrut să scoată la iveală scopurile Masoneriei, iar vicleana Lojă a Angliei – care a fost totdeauna vicleană în politica ei – a răspuns: „Nu a venit încă vremea”! Adică să dezvăluie faptul că Masoneria aduce această nouă religie, idolatria! Da, iubiții mei! Așa este!

Niciodată să nu fiți de acord cu aceste lucruri, chiar și dacă ar spune că nu este așa. Sunt mincinoși, sunt și ipocriți acești oameni! Sunt mincinoși și ipocriți! În afară numai dacă vreunul dintre masoni este foarte neghiob, și a trecut și el unu-două grade, și nici nu înțelege prea multe lucruri; a intrat acolo pentru interese materiale sau ca să-și satisfacă dorințele de slavă lumească și de cățărare a lui pe scara socială și altele, și să nu înțeleagă. Însă aceasta este idolatrie. Treizeci și trei de trepte (grade) pe care le urcă masonii nu constituie decât o inițiere în zonele cele mai adânci și mai profunde ale idolatriei, adică ale satanei.

Și Sfântul Apostol Pavel scrie în chip de Dumnezeu insuflat: „Luați aminte să nu vă fure mințile cineva cu filozofia și cu deșarta înșelăciune din predania omenească, după înțelesurile cele slabe ale lumii și nu după Hristos” (*Coloseni* 2, 8). Așadar, și noi am zice, iubiții mei: dacă aceștia sunt adepții idolatriei, noi să fim cu multă luare-aminte!

Acele lucruri pe care îngerul deja i le tâlcuiește Sfântului Ioan – vă amintiți de data trecută – sunt nedeslășite, și tainice, și neguroase, în ciuda tâlcuirii, pentru că și aceste lucruri au nevoie de tâlcuire, din acest motiv Sfântul Ioan Evanghelistul notează

în acel loc (la capitolul 17, versetul 9): „Aici este mintea care are înțelepciune”, și va înțelege din cele scrise în *Apocalipsă*.

Care „înțelepciune”?

Sfântul Andrei al Cezareei zice: „Duhovnicești fiind cele grăite, de înțelepciune duhovnicească, iar nu de cea lumească este trebuință, pentru a înțelege cu mintea cele zise” (Sf. ANDREI AL CEZAREEI, *Tâlcuire la Apocalipsa Apostolului și Evanghelistului Ioan Theologul*, PG 106, cuv. al XVIII-lea, cap. 54, Athena, 2001, p. 380C). Avem nevoie de înțelepciune duhovnicească, nu de una lumească, nu din aceea pe care o folosim în școlile noastre în calitate de cunoaștere și înțelepciune, ci înțelepciunea Sfântului Duh, pentru a înțelege aceste lucruri duhovnicești.

Norma pentru această înțelepciune o rânduieste Solomon în cartea sa *Înțelepciunea lui Solomon*, în capitolul al optulea, versetul 8, în felul următor: „Și de poștește cineva multa cercare²⁸¹”, dacă cineva poștește să devină bogat în experiență... Vedeți, zice multa cercare, experiență, nu zice multa cugetare, multa gândire sau multa cunoștință, pentru că la evrei înțelepciunea nu este un produs al cugetării, ci este o cunoaștere a omului întreg.

Se știe faptul că multe lucruri nu le cunoaștem cu mintea noastră, le cunoaștem cu inima noastră. Sunt multe lucruri pe care nu le cunoaștem cu gândirea noastră, ci cu trupul nostru. Nu este ceva ce vom cunoaște, așa cum este, să zicem, lumina. Cugetarea noastră nu poate cunoaște lumina; noi cunoaștem lumina cu ochii noștri, cu ochii noștri materiali. Simțirea căldurii, a frigului, a durerii, toate acestea sunt o cunoaștere, dar nu o cunoaștere intelectuală, este cunoașterea simțurilor, a trupului. În consecință, atunci când zice aici „multa cercare” înțelege toată acea cunoaștere care acoperă toate acele elemente despre care poate omul să dobândească cunoaștere, și cu sufletul, și cu trupul. Așadar, este bogată această cunoaștere, foarte bogată.

²⁸¹ Gr. Πολυπειρίαν, desigur are și sensul de „cunoaștere prin experiență” (n. tr.).

„Și de poștește cineva multa cercare, știe cele trecute, și cele viitoare le asemuiește, știe întorsurile cuvintelor și dezlegările întrebărilor celor întunecate, semne și minuni mai înainte cunoaște, și întâmplările vremilor și ale anilor” (*Înțelepciunea lui Solomon* 8, 8). Dacă cineva dorește o experiență bogată și cunoaștere, le cunoaște pe cele vechi, iar pe cele viitoare la fel le deduce. Cine este aceasta care „știe cele trecute, și cele viitoare le asemuiește”? Este Înțelepciunea enipostaziată, este Înțelepciunea care este persoană, Acea care mai apoi S-a făcut om! Este Dumnezeu-Cuvântul, Iisus Hristos! Știe întorsurile cuvintelor și dezlegările întrebărilor celor întunecate, semne și minuni mai înainte cunoaște, dar și cum, și când se vor întâmpla. Le cunoaște pe toate!

Prin urmare, rămânând Solomon uimit în fața Înțelepciunii lui Dumnezeu, ia hotărârea de a adopta Înțelepciunea și zice: „Judecat-am drept să o aduc pe aceasta să viețuiască cu mine, că știu că mă va sfătui cele bune, și-mi va fi mângâiere în griji și în necazuri” (8, 9).

Este „mintea lui Hristos”, despre care vorbește Apostolul Pavel (*cf. I Corinteni* 2, 16). Atunci când Îl ai pe Hristos înlăuntrul tău și ai mintea lui Hristos, atunci ceea ce se înfățișează în fața ta poți să înțelegi, pe când altul nu poate înțelege.

Această minte a lui Hristos, această înțelepciune a lui Hristos, să nu credeți că ne trebuie în chestiuni foarte înalte, pentru a înțelege, să zicem, acelea ce urmează să se întâmple, acelea care ne sunt descrise în cartea *Apocalipsei*. Iubiții mei, de această minte a lui Hristos avem nevoie și pentru viața noastră cotidiană! Dovadă în acest sens este faptul că și lucruri foarte simple, pe care le vede acela care are mintea lui Hristos, oamenii care nu au mintea lui Hristos nu le văd! Așadar, avem nevoie de această Înțelepciune de sus. Avem nevoie de Hristos ca să locuiască înlăuntrul nostru, ca să putem cu mintea lui Hristos să vedem și să judecăm toate lucrurile acestei lumi.

Vă spuseseam că adoratorii Fiarei au zis: „Era; acum nu este; va fi”. Există și un al patrulea element: „Și merge spre pieire”. Creștinii le văd pe toate cele patru elemente; însă cei ce nu sunt creștini le văd doar pe primele trei, pe cel de-al patrulea nu-l văd. Ei zic: „Va renaște idolatria și va rămâne. În sfârșit, destul ne-a necăjit creștinismul. Destul ne-a mai necăjit! Să fie dat de-o parte de-acum. A fost pus la încercare; este nefolositor!” Însă..., cu adevărat idolatria va merge spre pierzare, iar creștinismul va străluci și va fi ultima bătălie pe care o va da Mielul împotriva puterilor răului; vom vedea aceasta în continuare. Însă acest lucru îl vede doar acela care are mintea lui Hristos.

Iar îngerul continuă să-i tâlcuiască Sfântului Ioan Evanghelistul, care a văzut femeia cea desfrănată, Babilonul-Roma, ce ședea pe Fiara cu șapte capete: „Cele șapte capete sunt șapte munți deasupra cărora șade femeia” (*Apocalipsa* 17, 9).

Este cunoscut faptul că statele antice erau în special cetăți, așa cum erau cetatea Athenei și spuneam cetatea-stat Athena sau cetatea Spartei, și spuneam cetatea-stat Sparta. La fel a fost și Babilonul; în fond el a fost o cetate. Și Constantinopolul a fost în realitate o cetate, dar apoi a fost extins la ultima perioadă – într-un imperiu foarte întins, iar atunci când au început să-l micșoreze dușmanii săi din Răsărit, turcii, arabii, și să se micșoreze, și să se micșoreze... În cele din urmă, a rămas o cetate (oraș), căreia îi spuneau Imperiul Bizantin. Însă nu mai exista un teritoriu.

Atunci când în 1453 a căzut Constantinopolul, cu mai multe decenii înainte căzuseră alte teritorii ale imperiului. Este cunoscut faptul că Grecia – Thesalia cel puțin – a fost robită de turci în 1423, dacă nu mă înșală memoria, se poate să greșesc cu puțin; adică, aproximativ cu treizeci de ani înainte de căderea Constantinopolului. Aceasta arată că teritoriul fusese pierdut și, totuși, îl numeau imperiu. Identificau imperiul cu o cetate (oraș). În consecință, Fiara cu șapte capete, care este Imperiul Roman, se identifică cu Roma istorică, adică cu femeia desfrănată.

Virgilius, acest poet latin, numește Roma drept „Roma Septicolis”, adică Roma celor șapte coline. Astfel, tâlcuirea îngerului în mod limpede face aluzii spre Roma istorică, atunci când spune că femeia desfrânată șade peste șapte munți, pentru că Roma, Roma celor șapte coline, a fost întemeiată pe șapte munți.

Mai târziu, Noua Romă, Constantinopolul, printr-o imitare a vechii Rome, s-a numit și el „Noua Romă pe șapte coline”. Acest lucru are, așadar, însemnătate, pentru că îngerul vorbește în chip limpede despre cetatea pe șapte munți, și acesta este Roma istorică, apoi Noua Romă și mai târziu a treia Romă, despre care v-am spus care este.

„Dar sunt și șapte împărați” (*Apocalipsa* 17, 10), se zice în versetul următor.

Aici, prin numărul șapte, se mai întretese încă ceva, în afara celor șapte coline ale Romei, totdeauna potrivit tâlcuirii îngerului, și sunt cei șapte împărați. În consecință, femeia desfrânată șade peste șapte munți, șade pe Fiară, care are cele șapte capete, așadar, șade pe cetate. Cetatea însă este femeia desfrânată; se identifică. Cetatea, în acest punct, se identifică cu Fiara. Femeia desfrânată șade pe cetate, pe șapte munți, pe șapte capete ale Fiarei; cele șapte capete sunt însă șapte împărați. Prin urmare, avem o nouă fațetă a erminiei. Așadar, numărul șapte nu se limitează la munți, ci îi reprezintă și pe cei șapte împărați. Și aici iarăși, cetatea și împărății coincid.

Așa cum v-am spus, dacă veți citi mai cu seamă și istoria, veți vedea că se zice *Istoria Athenei* sau *Istoria Babilonului*. Istoria Babilonului nu este altceva decât istoria împăraților Babilonului, iar nu istoria cetății Babilonului. Dacă citiți istoria vechilor popoare, este istoria împăraților acestor popoare, pentru că împăratul se identifică cu cetatea sau cu statul său. Din acest motiv Sfântul Ioan Evanghelistul folosește acest limbaj. Vă fac această introducere pentru a putea înțelege textul mai bine, fiindcă altfel este greu de deslușit.

O nouă taină: „Cinci au căzut – din cei șapte împărați, *n. pr. Athanasie* –, unul mai este, celălalt încă nu a venit, iar când va veni are de stat puțină vreme” (*Apocalipsa* 17, 10). Apoi va pleca.

Această formă a formulării este o aliterare de sens pentru forma Fiarei. Vă amintiți..., „era și nu este și va să se ridice din adânc și să meargă spre pieire”. Este o aliterare de sens, o repetare a sensului.

Cine sunt acești cinci împărați care au căzut?

Aici trebuie să vă spun, iubii mei, că avem un pasaj foarte încălzit, din perspectivă ermineutică, și s-au spus multe lucruri; însă voi lua erminiile dominante care au fost formulate și care sunt două: cea istorică și cea alegorică.

Cea istorică afirmă că acești cinci împărați care au căzut sunt cinci împărății din spațiul mediteraneean, așa cum a văzut și prorocul Daniil în forma fiarelor. Este împărăția egipteană – pentru exactitate, nu a văzut-o, pentru că deja trecuse –, este cea asiriană, cea babiloniană, cea persană și cea grecească (macedoneană). Acestea au trecut atunci când a fost scrisă *Apocalipsa*. Au trecut împărățiile, iar aceea care „este” era cea romană, pentru că el a trăit aproximativ cu șase sute de ani înainte de Hristos, și cu șase sute cincizeci de ani înainte de scrierea *Apocalipsei*. În consecință, menționează foarte exact împărăția babiloniană, pe cea persană, pe cea grecească și pe cea romană. Așadar, împărăția care rămâne este un imperiu, cel roman, Fiara! Și aceea care va veni este împărăția lui Antihrist.

Poate îmi veți spune: „Din Imperiul Roman ne vom afla direct în împărăția lui Antihrist? Între acestea, la mijloc, nu vor mai exista altele?”

Ei, acum, aici lângă erminia istorică, care este importantă, va intra și erminia alegorică, adică cea relativă. Numărul șapte este relativ. Acesta doar are să spună faptul că este plinirea vremurilor puterilor potrivnice lui Dumnezeu. Se va împlini vremea tuturor acelor împărății care se vor întoarce împotriva lui Dumnezeu.

Totuși, caracteristica comună și a celor șapte (totdeauna luat ca număr figurat, în afara poziției istorice) este caracterul temporar. Au trecut, acum este acesta care este, va trece și acesta, va veni altceva, va trece și acela. Așadar, este vorba despre temporalitate. Acest lucru este foarte important, anume faptul că toate aceste cancere, cancere antihristice, sunt trecătoare în cadrul istoriei, deoarece pur și simplu chiar și istoria are sfârșit.

Iar îngerul continuă: „Și Fiara (dar a vorbit înainte despre cele șapte capete ale Fiarei; iar acum vorbește despre Fiară!, *n. pr. Athanasie*) care era și nu mai este, acesta este al optulea împărat și este dintre cei șapte (cum este al optulea dacă este dintre cei șapte? Iar despre cei șapte a spus ceea ce a spus! – *n. pr. Athanasie*) și merge spre pieire” (*Apocalipsa* 17, 11).

Pasaj greu de deslușit și aparent contradictoriu. Foarte încurcat; nu-l poate pricepe cineva. Și, totuși, el are următoarea tâlcuire, iubiții mei, după cum scrie Sfântul Andrei al Cezareei:

„Iar fiara este Antihristul; căci este al optulea, ca cel ce este după cei șapte împărați, ridicându-se el spre înșelarea și pustiirea pământului, și dintre cei șapte este, ca unul ce va fi odrăslit dintre aceștia..., va veni spre pustiirea și pierzania celor ce se vor supune lui; și după aceea acesta va merge spre a pieri în gheenă”²⁸². În realitate Fiara este Antihristul. Este numit al optulea, în relație temporală cu toți cei de dinaintea lui, care erau *tipuri* și *copii*, *imagini* ale principalului Antihrist. Ceea ce pare contradictoriu la prima vedere este faptul că poartă duhul înaintașilor săi, ai celor șapte.

În simple cuvinte, am să vă spun în acest fel: Va exista o serie de împărați în fiecare epocă, ai Babilonului-Roma, care se vor poziționa împotriva lui Dumnezeu și împotriva lucrării și răspândirii creștinismului. Ultimul va fi Antihristul, care va fi de același duh și de aceeași purtare cu înaintașii săi. Sau, mai exact

²⁸² Sf. ANDREI AL CEZAREEI, *Tâlcuire la Apocalipsa Apostolului și Evanghelistului Ioan Theologul*, PG 106, cuv. al XVIII-lea, cap. 54, Athena, 2001, p. 384A.

spus, accia în calitate de prototipuri ale lui, își vor trage forța din duhul lui, pentru că în spatele tuturor acestora este Balaurul-Diavol.

Acesta este înțelesul pasajelor biblice de mai sus și întreg acest înțeles se ascunde în spatele acestei formulării a literei, a frazei, din cartea *Apocalipsei*.

Ca să înțelegeți acest lucru am să vă relatez o situație, așa, din limbajul nostru, din modul în care gândim noi, grecii. Consemnați faptul că existase cândva o legendă, anume că Nero va mai trăi iarăși. El a murit, pentru exactitate, a fost alungat de către Senatul Roman și apoi el s-a sinucis. Și mai ales, pe când se sinucidea, nebunul Nero, întrucât el avea tendința de a scrie poezii, acest om lipsit de judecată a zis: „Ce poet pierde lumea!” Așadar, a existat tradiția că Nero va trăi iarăși și va voi să-i judece pe dușmanii săi în Roma, pe aceia care l-au alungat din Senatul Roman și că se va alia cu dușmanii săi de la Răsărit, cu perșii, ca să vină și să se războiască împotriva Romei și să o cucerească iarăși. În realitate – vom vedea câteva lucruri de acest fel puțin mai jos în textul sfânt – este vorba despre următorul fapt: Există sentimentul, în special în lumea creștină, că în persoana lui Nero va veni negreșit Antihristul.

În tradiția noastră grecească și în limbajul nostru popular zicem în felul următor: Atunci când am pierdut Constantinopolul, am grăit și am vorbit despre împăratul împietrit²⁸³. Și acest împărat împietrit, totdeauna, într-un anumit mod, înlăuntrul inimilor noastre a ținut vie dorința, nădejdea de a ne lua iarăși înapoi teritoriile pierdute. Desigur că nu există un împărat împietrit, desigur că nu doarme nici un împărat și desigur că nu va fi nici o înviere a vreunui împărat împietrit, însă aceasta este o expresie populară, care să arate dorința și dragostea poporului

²⁸³ Este vorba despre „Legenda împăratului împietrit”, ultimul împărat bizantin, care, potrivit legendei, la căderea Constantinopolului a fost luat de un înger și dus într-o peșteră ascunsă, după ce înainte a fost împietrit. De aici se va reîntoarce pentru a-și recuceri tronul de la Constantinopol, la sfârșitul vremurilor (*n. tr.*).

nostru de a dobândi iarăși teritoriile pierdute. Prin urmare și aici a existat această legendă a revenirii la viață a împăratului Nero, adică faptul că va veni Antihristul.

Și în final Fiara va ajunge la pierzanie – ne spune textul sfânt –, adică iadul cel veșnic, lucru care trebuie să-i încurajeze pe cei credincioși. Să știți acest lucru, iubiții mei: prin oricâte greutăți am trece, orice s-ar întâmpla, toate vor fi trecătoare; vor trece. Și încă, dacă pe parcursul vieții noastre nu vor trece, viața noastră este trecătoare și niciodată nu trebuie să uităm delimitarea parcursului nostru pământesc: „Căci nu avem aici cetate stătătoare, ci o căutăm pe aceea ce va să fie”²⁸⁴.

„Și cele zece coarne pe care le-ai văzut sunt zece împărați, care încă n-au luat împărăția, dar care vor lua stăpânire de împărați, un ceas, împreună cu fiara. Aceștia au un singur cuget și puterea și stăpânirea lor o dau fiarei”²⁸⁵.

Acest pasaj este, de asemenea, greu de tâlcut. Cine sunt acești zece împărați?

În locurile greu de tâlcut ale *Apocalipsei*, de multe ori imaginația tâlcuitorilor se dezlănțuie. De dragul istoriei erminiei *Apocalipsei*, am să vă spun ceva ce am luat în urmă cu doi-trei ani dintr-un ziar.

În 1980, atunci când Grecia a devenit membru al Comunității Economice Europene, atunci teologii protestanți din America susțineau că este vorba despre uniunea statelor celor zece împărați care sunt supuși lui Antihrist și, în consecință, printre noi se află Antihristul care trăiește și va primi această uniune pentru a duce război împotriva celorlalți. Aceste lucruri erau tâlcuite de teologii protestanți din America. Dacă acum Spania devine al unsprezecelea membru, iar Portugalia, al doisprezecelea, sesizați și voi, iubiții mei, cât de neîntemeiată este această tâlcuire. Este foarte primejdios, foarte primejdios, să determinăm ermineutic

---

²⁸⁴ *Evrei* 13, 14.

²⁸⁵ *Apocalipsa* 17, 12-13.

aceste elemente. Noi nu putem pentru nici un motiv să afirmăm aceste lucruri.

Atunci când vorbește despre cei zece împărați este vorba despre un număr figurat al conducătorilor supuși și aliați lui Antihrist, adică unei mari puteri potrivnice lui Dumnezeu, care de fiecare dată, în fiecare epocă, stăpânește. Iar vasalitatea lor o exprimă fraza: „Care încă n-au luat împărăția..., și puterea și stăpânirea lor o dau fiarei”, iar alianța lor este arătată de continuarea frazei: „Vor lua stăpânire împreună cu fiara. Aceștia au un singur cuget..., ei vor porni război împotriva Mielului”, toți împreună au un singur cuget cu Antihrist, cu Fiara. Aceasta arată alianța lor.

Acum, au o simțire conștientă sau inconștientă acești guvernanatori ai popoarelor? Se înțelege faptul că ei se aliază cu diavolul sau nu, ce să spun? Este o singură problemă, anume că mulți dintre cei ce guvernează, iubiții mei – fiți atenți, în fiecare epocă! – simt creștinismul ca pe ceva insuportabil!

Se spune că unul dintre politicienii noștri, urmând să preia conducerea țării noastre, a mers în Olimpia din Peloponez și a adus jertfă de foc zeilor, în chip vădit, ca să primească binecuvântare! Așadar, iată cum se aliază împărații între ei în duhul Antihristului, ca să ducă război împotriva Bisericii și a creștinismului.

Este ceea ce spune Sfântul Andrei al Cezareei. Sunt „acea care se vor uni în cuget la înțelegerea cea rea și se vor alia cu Antihrist, și [adevăratului] Hristos se vor împotrivi”²⁸⁶.

Cu siguranță, faptul că această alianță a Europei, Comunitatea Economică Europeană, este o alianță care în acest moment, pentru noi cel puțin, încearcă să arunce tot ceea ce avem mai sfânt și mai cuvios, nu există îndoială (pentru că să nu credeți că aliații europeni se vor opri la reformarea dreptului familiei care este în vigoare; vor urma semne și minuni!). Toți aceia care au guvernat și guvernează, toți aceștia sunt în realitate slugile An-

²⁸⁶ Sf. ANDREI AL CEZAREEI, *Tălcuire la Apocalipsa Apostolului și Evanghelistului Ioan Theologul*, PG 106, cuv. al XVIII-lea, cap. 54, Athena, 2001, p. 384C.

tihristului, care se află în acord cu spiritul lui, ca să cucerească creștinismul și Biserica.

Pe toate acestea în acest fel le putem vedea în istorie și de aceea niciodată să nu le aducem cinstire acestor oameni, iubiții mei. Să fim atenți! Să fim foarte atenți, pentru că toți acești oameni slujesc duhului potrivit lui Dumnezeu și nu știm ce ne vor impune mâine.

(Textul se continuă de la pagina întâi a Omiliei 70)

Așadar, Antihristul – Fiara – se va întoarce împreună cu cei zece împărați – un număr figurat – și se vor război împotriva Mielului, doar cu deosebirea că acum, acest război nu va fi în favoarea Antihristului.

Așadar, la prima descriere a Fiarei, la capitolul al treisprezecelea scrie: „Și i s-a dat să facă război cu sfinții și să-i biruiască” (*Apocalipsa* 13, 7). Acum lucrurile se schimbă. Biruința Antihristului împotriva sfinților lui Dumnezeu a fost atunci o îngăduință și, desigur, nu a fost înfrângerea sfinților de a i se închina lui Antihrist, ci au fost supuși la prigoane și mucenicii. Să nu uităm acest lucru, atunci când este menționat faptul că Fiara va birui. Acum însă Mielul, Iisus Hristos, îl biruiește pe Antihrist și puterile potrivnice lui Dumnezeu, iar această biruință, așa cum ne spune Sfântul Ioan Evanghelistul, este împărțită cu cei credincioși. Este vorba despre biruința eshatologică a lui Hristos și a sfinților Săi.

Psalmul 2 descrie într-un chip minunat această realitate istorică și, desigur, în același timp eshatologică. Merită cu adevărat osteneala să analizăm acest psalm. Vă rog să urmăriți, dacă mai cu seamă citim și *Psaltirea*, astfel încât să conștientizăm ceea ce citim în ea.

Versetul întâi: „Pentru ce s-au întărit neamurile și popoarele au cucerit cele deșarte?”

Psalmul 2, iubiții mei, de la primul verset ne conduce spre miezul duhului *Apocalipsei*, care este războiul puterilor potriv-

nice lui Dumnezeu împotriva lui Iisus Hristos și a Bisericii Sale și se referă la neamuri. De ce s-au întărit neamurile? Ce vor să scoată de aici, de vreme ce eshatologia ca biruință aparține Mielului, lui Iisus Hristos, creștinismului, Bisericii? Ce vor să folosească din aceste uneltiri peste uneltiri, dacă în cele din urmă vor fi învinși?

Versetul al doilea: „Stătur-au de față împărății pământului și căpeteniile s-au adunat împreună împotriva Domnului și a unsului Său”.

Fiți atenți aici la o distincție: Împotriva Domnului și a unsului Său. Mulți zic: „Cred în Dumnezeu”, dar nu-L acceptă pe Iisus Hristos. Hristos însă a zis: „Oricine tăgăduiește pe Fiul nu are nici pe Tatăl; cine mărturisește pe Fiul are și pe Tatăl” (*Cf. 1 Ioan 2, 23*). Această distincție (făcută cu aproximativ zece secole – 1000 ani – înainte de Hristos) este distincția între Dumnezeu și Hristos. Nu aceea că Hristos nu este Dumnezeu, ci se referă la Fiul lui Dumnezeu cel întrupat cu titlul de *Messia*, adică Hristos.

Aici vedem o alianță. Așa cum citim în *Apocalipsă*, împărății se adună împreună cu Fiara; au aceeași hotărâre împotriva lui Iisus Hristos, împotriva Mielului. Așadar, avem o alianță cu un scop rău. Iar toți aceștia au zis:

„Să rupem legăturile Lor – ale lui Dumnezeu și ale unsului Său – și să lepădăm de la noi jugul lor”.

Acest „Lor” înseamnă Domnul și unsul, iar „legăturile lor” înseamnă legile Evangheliei. În consecință, atunci când zice „veniți să rupem”, se înțelege veniți să ne descreștinăm. Acestea sunt toate acele uneltiri ale popoarelor, ale popoarelor creștine, făcute cu scopul de a se descreștina. Este ceva ce vedem în special în epoca noastră. În nici o altă epocă, iubiții mei, nu a fost consemnat, istoricește vorbind, strădania descreștinării unui popor creștin. Se poate ca un popor să capete o formă eretică a credinței, dar ca să înlăture cu totul creștinismul, nu s-a mai întâmplat. Firește

că, atunci când un popor în epoca noastră, consemnați faptul că în Europa, cel puțin, se întâmplă (nu prin *Protestantism*, pentru că *Protestantismul* nu este o înlăturare a creștinismului, ci o înlăturare a jurisdicției Romei) prin intermediul Renașterii, prin Renașterea europeană. Acolo avem o încercare în acest sens; este începutul înlăturării, chipurile, jugului creștinismului. Desigur, faptul că Occidentul, autoritatea administrativă bisericească, a făcut multe greșeli, aceasta este neîndoielnic, nu se pune problema, dar nu înseamnă că, în acord cu proverbul popular, „dacă te doare ochiul, scoți ochiul, iar dacă te doare dinte, tai capul”. Așadar, nu înseamnă că, întrucât autoritatea administrativă este coruptă trebuie să lepădăm creștinismul; acestea sunt două lucruri diferite.

În acest caz se poate vedea aici cum se gândesc să-și rupă legăturile lor față de Hristos și față de Dumnezeu și să respingă jugul, adică creștinismul.

Versetul al patrulea: „Cel ce locuiește în ceruri va râde de dâșșii și Domnul îi va batjocori pe ei!”

Am putea spune că este o formulare ironică aici, anume că oamenii întreprind ceva ce este foarte nesăbuit!... Așadar, Domnul va râde de ei pentru un astfel de lucru.

Termenul folosit aici pentru „a batjocori” este „a prinde nasul”. Era un mod de dezaprobare, pe care-l foloseau vechii evrei, iar aici înseamnă faptul că oamenii sunt atât de nesăbuiți, încât se pun cu Cerul; așadar, cu alte cuvinte, sunt cu totul de râs!

Versetul al cincilea: „Atunci va grăi către dâșșii întru mânia Lui și întru iușimea Lui îi va tulbura pe ei”.

Aici arată faptul că avem o pregătire a Judecății. Și zice că se va întoarce împotriva lor cu mânie și cu iușime îi va tulbura, îi va zdruncina. Această frază le subînțelege pe toate cele trei *heptade* ale plăgilor care au ca scop să-i facă pe oameni să-și vină în fire, să se întoarcă și să se pocăiască. Vom vedea aceasta și puțin mai jos.

Versetul al șaselea: „Iar Eu sunt pus împărat de El peste Sion, muntele cel sfânt al Lui”. Eu, Hristos, am fost desemnat de către Dumnezeu-Tatăl împărat în Sion”, zice Hristos. Vă amintiți de acea vedenie cu Mielul șezând peste Sion, împreună cu cei o sută patruzeci și patru de mii? Adică: „În ciuda furiei și a obrăzniciei neamurilor, Eu stăpânesc”. Și cu adevărat vedem că, în ciuda prigoanelor împotriva Bisericii, împotriva lui Hristos, a celor ce se zic împotriva lui Iisus, El stăpânește și împărățește în inimile multor milioane de oameni.

Versetul al șaptelea: „Vestind porunca Domnului. Domnul a zis către Mine: «Fiul Meu ești Tu, Eu astăzi Te-am născut!»”. Eu însă, în ciuda acestora, zice Hristos, sunt Împăratul pământului și propovăduiesc porunca Domnului. Domnul Meu Mi-a zis: «Fiul Meu ești Tu, Eu astăzi Te-am născut!»”.

Porunca Domnului va fi că acela care propovăduiește, câte le propovăduiește, este Dumnezeu-Om, prin urmare, El propovăduiește Persoana Lui dumnezeiesc-omenească și în plus dumnezeirea cea în trei ipostasuri. Pentru că propovăduirea este: „Domnul a zis către Mine: «Fiul Meu ești Tu, Eu astăzi Te-am născut!»”, care înseamnă că Tu ești Dumnezeu-Om; iar aceasta se referă la firea Lui omenească. Propovăduirea constă în aceste două dogme: Treimea lui Dumnezeu și firea omenească a lui Hristos. Întrucât, cum Se adresează Tatăl către Fiul Său și cum Se adresează Fiul către Tatăl Său? Și totuși este un singur Dumnezeu. „Zis-a Domnul Domnului Meu: «Șezi de-a dreapta Mea, până ce voi pune pe vrăjmașii Tăi așternut picioarelor Tale»” (*Psalmii* 109, 1).

Tâlcuind Domnul psalmul acesta, le zice fariseilor, căpeteniilor de acolo și învățătorilor de lege: „Dacă David este fiu al lui Hristos, după cum spuneți, cum dar David întru Duhul Îl numește pe urmașul său Domnul? Este cu puțință ca urmașul să fie Domn și să grăiască Domnul către Domnul Meu?” Au amușit căpeteniile și învățătorii de lege. Aici este arătată Persoana dum-

nezeiesc-omenească a lui Iisus Hristos. Aceasta este propovăduirea, iubirii mei: Este întruparea Cuvântului și Treimea lui Dumnezeu. Aceasta este măduva creștinismului. Aceasta este; toate celelalte sunt urmări, sunt consecințe.

Versetul al optulea: „Cere de la Mine și-Ți voi da neamurile moștenirea Ta și stăpânirea Ta marginile pământului”, grăiește Tatăl către Fiul, ca Dumnezeu-Om.

Așadar, ceea ce am citit mai înainte: „Domnul domnilor și Împăratul împăraților”, în mod real, cu adevărat, este numai Hristos, în ciuda războiului pe care îl face Antihristul împotriva Lui.

Versetul al nouălea: „Le vei paște pe ele cu toiag de fier; ca pe vasul olarului le vei zdrobi!”, adică vei avea stăpânire și le vei putea zdrobi întocmai precum zdrobește cineva vasele sale de lut. Așadar, stăpânirea lui Hristos este atotputernică și din punct de vedere istoric și eshatologic.

Versetul al zecelea: „Și acum împărați înțelegeți! Învățați-vă toți, care judecați pământul!” Cu alte cuvinte, aici avem o invitație la întoarcerea către Hristos, care este făcută căpeteniilor.

Versetul al unsprezecelea: „Slujiți Domnului cu frică și vă bucurați de El cu cutremur”. Cu alte cuvinte, faceți-vă mădulare ale lui Hristos și ale Împărăției Sale pe pământ.

Versetul al doisprezecelea: „Luați învățătură, ca nu cumva să Se mânie Domnul și să pieriți din calea cea dreaptă”. Cu alte cuvinte, nu lăsați să vă scape ocaziile să vă învățați de la acele pedagogii pe care vi le dă Dumnezeu, nu cumva să vină cea din urmă mânia a lui Dumnezeu peste voi și să vă distrugă cu totul.

„Învățătura” sunt plăgile *Apocalipsei*. Vă amintiți? „Le-a dat acea plagă și nu s-au pocăit. Le-a dat altă plagă și au hulit din pricina durerii, dar nu s-au pocăit (cf. *Apocalipsa* 9, 20-21; 16, 9-11). Aceasta este propovăduirea întoarcerii, anume, „luați învățătură, ca nu cumva să Se mânie Domnul și să pieriți din calea cea dreaptă”.

Versetul al treisprezecelea: „Când se va aprinde degrab mânia Lui! Fericiți toți cei ce nădăjduiesc în El”, așadar, cei ce s-au încredințat lui Iisus Hristos.

Așadar, atunci când ajunge să nu mai existe deja nici o pocăință și vine către voi Judecata din urmă, cei necredincioși vor fi judecați de Dumnezeu, iar cei bine-credincioși vor fi toți fericiți. Judecata cea din urmă și irevocabilă este osânda celor necredincioși și fericirea celor bine-credincioși în Împărăția lui Dumnezeu.

Acesta este, iubiții mei, *Psalmul 2*. Vi l-am analizat pe scurt, întrucât el este o secțiune foarte prescurtată a întregii cărți a *Apocalipsei*, astfel încât, atunci când citim acest psalm, ne vom aminti de întreaga carte a *Apocalipsei*. Este foarte folositor. Și aceasta ca o prorocie a prorociei; adică *Psalmul 2* se referă în chip foarte prorocesc la foarte prooroasca carte a *Apocalipsei*. Și dacă se are în vedere faptul că *Psalmul 1* este o introducere pentru întreaga *Psaltire*, atunci *Psalmul 2* este în esență primul psalm al *Psaltirii*. Și are o valoare și o măreție de neconceput, care în acest mod deschide cartea foarte prooroască și cu foarte variate înțelesuri, care se numește *Psaltire*.

Încheind, iubiții mei, acest al paisprezecelea verset al *Apocalipsei*, pe care l-am analizat, observăm faptul că numele veterotestamentar al lui Dumnezeu „Domnul domnilor și Împăratul împăraților” Îi este atribuit lui Yahvé, Domnului Vechiului Testament (cf. *Psalmii* 88, 27; *Iezechiil* 21, 26; *Sofonie* 3, 15). Aici, în analiza pe care o facem acum, acest titlu Îi este atribuit Mielui, adică lui Iisus Hristos. Aceasta înseamnă că Iisus Hristos este Yahvé! Adică este Domnul! Așadar, El este Dumnezeu!

Dacă izbutim să le spunem hiliaștilor că Iisus Hristos este Yahvé, Domnul Vechiului Testament, atunci nu vor mai avea nici un punct de sprijin. Pentru că toată temelia ereziei lor se află în acest punct: să afirme că Yahvé este Dumnezeu, unul, o singură persoană, nu există trei persoane, și că Iisus Hristos este primul slujitor zidit, este prima făptură! Înfricoșătoare blasfemie!

Dar dacă însă Fiul, Iisus Hristos este Yahvé, iar aceasta se vede chiar din Scriptura însăși, atunci ce vor mai avea să spună?

De aceea v-am menționat acest lucru. Este un element apologetic; se cuvine să-l cunoașteți. Firește, acesta nu este singurul; există o mulțime de pasaje în cuprinsul Noului Testament care se referă la Vechiul, și în Vechiul care se referă la Noul Testament. Unul este ascuns în celălalt. Da, da! Noul Testament este ascuns în Vechiul Testament, iar Vechiul Testament se descoperă în Noul Testament. Și vedem că dogma treimică este ascunsă în Vechiul Testament, dar și faptul că Noul Testament descoperă Treimea lui Dumnezeu și arată că Fiul, Iisus Hristos, este Yahvé al Vechiului Testament. Atunci pentru noi este de-acum un adevăr faptul că Dumnezeu este unul și întreit, o ființă și trei persoane; și că a doua persoană a Sfintei Treimi S-a întrupat, S-a înomenit.

Aceasta este *alfa* și *omega* credinței noastre și a religiei noastre, iubirii mei. Aceasta este! Ați înțeles cum stau lucrurile? Aceasta este: anume că Dumnezeu este unul și întreit – am să spun încă o dată, a doua oară – și că Fiul, a doua persoană a Sfintei Treimi, S-a întrupat; și rămâne întrupat și va rămâne în vecii vecilor, pentru că avem unirea ipostatică a firii dumnezeiești și a celei omenești. Este o singură persoană, nu sunt două persoane. Și această fire omenească a Fiului întrupat este marea apropiere a făpturii de Dumnezeu Însuși ..., dar și posibilitatea omului de a se îndumnezei.

Încă, așa cum am văzut în verset, sfinții se vor lupta împreună cu Mielul, rămânând statornici în credință și în virtutea evanghelică. Sunt caracterizați drept „chemați și aleși și credincioși”.

În ceea ce privește numirile de *chemat* și *credincios* este ceea ce a spus Domnul: „Mulți sunt chemați, dar putini aleși”²⁸⁷. Chemat este cel invitat, iar ales este acela care răspunde la chemarea lui Dumnezeu și o va pune în valoare. Se mai spune încă și despre *credincioși*. Avem această gradație: *chemați, aleși* și

²⁸⁷ Matei 20, 16; 22, 14.

credincioși. Aici *credincios* nu înseamnă că este cineva care crede, ci cineva vrednic de credință. Este ceea ce găsește Domnul: „Bine, slugă bună și credincioasă, peste puține ai fost credincioasă, peste multe te voi pune”²⁸⁸, adică, bravo!, slugă bună și vrednică de credință. Prin urmare, aceste trei caracteristici le vom avea la sfinți, așadar că ei sunt chemați, aleși și credincioși. Aceștia se vor lupta împreună cu Mielul, iar Mielul va birui, și împreună cu El vor birui și ei. Iar biruința este să rămână drepti, pentru că, întru adevăr, dacă dragostea lui Hristos îi face să fie aleși, atunci ei, cu ajutorul Lui, trebuie să se dovedească aleși și credincioși, vrednici de credință. Și atunci deja vor birui, în fiecare epocă. Să nu credeți, v-am spus aceasta de multe ori, *fiecare epocă este eshatologică*, fără ca aceasta să excludă faptul că vom avea cu adevărat vremuri eshatologice (de pe urmă). Avem cu adevărat vremuri eshatologice (de pe urmă), însă fiecare moment este un moment eshatologic și fiecare dă propria lui mărturie, își dă propria luptă, își dă măsura faptului de a fi prezent acum, în calitate de chemat, în calitate de ales și în calitate de credincios.

---

²⁸⁸ *Matei* 25, 21.

CAPITOLUL AL NOUĂLEA

Vedenia desfrânatei și a fiarei, partea a III-a. Prorocia căderii și pedepsirea desfrânatei

(Acest capitol, al nouălea, începe de la pagina a opta a Omiliei 70)

„Și mi-a zis: Apele pe care le-ai văzut și deasupra cărora șade desfrânata, sunt popoare și gloate și neamuri și limbi”²⁸⁹.

După descrierea Fiarei urmează descrierea femeii desfrânate. Este un pasaj extrem de important, după cum veți vedea în continuare, și are să ne descopere laturi, pliuri semnificative, care ne interesează în mod direct.

Și din perspectivă istorică, vechiul Babilon, care este Babilon-Roma, era fondat lângă fluviul Eufrat și era înconjurat de o mulțime de canale navigabile. Prin urmare, din perspectivă istorică am putea spune că Babilonul era „peste ape”.

Potrivit tâlcuirii îngerului, așa cum am văzut, apele peste care șade desfrânata Babilon-Roma sunt popoare, gloate, neamuri și limbi, așa cum obișnuiește prorocul, Sfântul Ioan Evanghelistul, să menționeze în chip descriptiv popoarele. Sunt popoarele care au fost cucerite de Roma și formează Imperiul Roman. În mod evident însă aceste popoare, care sunt sub stăpânirea română, primesc lucrarea corupătoare a Romei, care este idolatria și pervertirea morală.

De aceea continuă îngerul:

„Și cele zece coarne pe care le-ai văzut și fiara vor urî pe desfrânată și o vor face pustie și goală și carnea ei o vor mânca și pe ea o vor arde în foc”.

---

²⁸⁹ *Apocalipsa* 17, 15.

Ciudat comportament!

Cele zece coarne, așa cum am văzut mai înainte, sunt zece împărați, adică un număr simbolic, relativ, care îi arată pe împărații supuși Imperiului Roman. Fiara este satana. Însă se succede, și o dată este satana, iar altă dată este Antihristul. Pentru că, așa cum deja am văzut în tâlcuirea pe care o face îngerul, numărul șapte, acolo unde avem cele șapte capete (*cf. Apocalipsa* 17, 7; 9-10), o dată este cetatea care se află pe șapte munți, Roma cea pe șapte coline, iar altă dată sunt cei șapte împărați. Așadar, unul și același număr servește pentru două tâlcuiri. De la înger avem tâlcuirea oficială, care este înscrisă chiar în cadrul textului. Așa și aici, Fiara este cândva Antihristul, iar altă dată satana, care lucrează prin Antihrist. Toți aceștia, adică Fiara, satana, și cei zece împărați o vor urî pe femeia desfrânată, adică pe Roma. Ciudat și neașteptat comportament!

Însă, înainte de a tâlcui, iubii mei, lucrurile acestui ciudat comportament, să vedem descrierea căderii desfrânatei.

Neamurile supuse, fără a înceta să fie puterile potrivnice lui Dumnezeu, se întorc prin revolte împotriva Romei și o pustiesc de autoritatea ei imperială. Acum vorbesc din perspectivă istorică.

Alaric, fostul aliat al Romei, extraordinar strateg militar, în mod curios era creștin, dar nu înțelegea nimic din creștinism – ne aflăm la sfârșitul secolului al IV-lea și începutul celui de-al V-lea – era conducătorul vizigoților, și a atacat pentru a doua oară Roma, în anul 410 după Hristos, și a golit-o în sensul propriu al cuvântului de bogățiile ei.

Și o mică paranteză: Alaric a cerut o răscumpărare, pe care romanii, asediați între ziduri, au fost nevoiți să i-o dea, adică mult aur și mult argint. Dacă citiți despre ce clădiri existau în acea epocă în slăvita Romă, e cu totul altceva! Ceea ce i-a întristat a fost o statuie de aur a zeiței Dreptății, pe care au topit-o ca să i-o ofere lui Alaric. S-au întristat pentru ea, întrucât era o adevărată operă de artă.

Alaric a venit și în Grecia și a cucerit-o. Era un adevărat strateg militar, așa cum v-am spus, a fost un invadator, fost aliat al Romei, purta și femei, și copii împreună cu el și se deplasa lent. A mers în Athena, a ruinat-o; a mers în Corint, l-a ruinat. Tot ceea ce găsea antic – în special în Corint, Athena a prețuit-o – oriunde vedea vreun templu antic idolatru îl distrugea. El însuși credea despre sine că este mâna mânioasă a lui Dumnezeu. Așa zicea el însuși despre sine. A fost cu adevărat un bici. De altfel, el i-a deschis calea și lui Attila; însă să nu înaintăm mai mult pe această temă.

Chestiunea este aceea că expresiile pe care le folosește *Apocalipsa*, pentru a arăta distrugerea Romei, precum „o vor face pustie și goală” sau „carnea ei o vor mânca” și „pe ea o vor arde în foc”, toate acestea arată faptul că de-acum Roma căzuse, iar din perspectivă istorică s-a împlinit după literă tot ceea ce fusese menționat de cartea *Apocalipsei*. Ne uimește exactitatea împlinirii prorociei!

Firește că această distrugere a Romei-Babilon constituie un prototip, pentru că este prototipul pentru fiecare Babilon-Roma de pe parcursul istoriei până în vremurile eshatologice. Mai notați și faptul că Sfântul Ioan Evanghelistul evită să facă o descriere detaliată a acestei distrugerii a Romei.

Ceea ce este ciudat este faptul că Roma, deși era întemeiată pe satana, adică femeia desfrânată care șade pe Fiară, această cetate care a slujit cu credință planurilor criminale ale satanei împotriva creștinilor, această cetate suferă acum atacul aliaților săi și atacul diavolului. Chiar Roma suferă atacul diavolului, al Fiarei!

De ce aceasta? Pare foarte ciudat, chiar foarte ciudat, iubiții mei. Fiara se întoarce împotriva Romei? Cum să vă spun? Să înfățișăm lucrurile astfel: Roma, femeia desfrânată, șade pe spatele Fiarei. La un moment dat cele șapte capete ale Fiarei cu cele zece coarne se întorc și-l mușcă pe călăreț, iar pe femeia desfrânată o sfășie. Ciudat! Diavolul?

Iubiții mei..., acesta este diavolul! Așadar, aceia care cunosc metodele diavolului nu se miră deloc. Însuși Domnul ne-a spus că diavolul este dintru început ucigaș de oameni²⁹⁰, iar aceasta înseamnă că diavolul ne folosește în planurile lui cele vicleane, promite multe, însă apoi ne aruncă în pierzanie. Este ceea ce Domnul a zis printr-o singură expresie: „Cine nu adună cu Mine risipește”²⁹¹. O aliterare semasiologică, să zicem, a acestui cuvânt al Domnului este: „Cele strânse pe căi necinstite sunt împrăstiate de vânt” sau, dacă doriți: „Bunurile strânse ilicit, de diavol sunt risipite”. A doua este mai bună! Cum le împrăștie diavolul? Domnul a zis „cel ce nu adună cu Mine risipește”, adică: „Dacă nu aduni împreună cu Mine, în realitate risipești”. Adică, în lucrările tale există elementul autodistrugerii, al autostricăciunii. Diavolul aceasta face: te pune să te îndepărtezi de Hristos, și apoi te lasă realmente să te distrugi. Acesta este comportamentul diavolului!

Și ajung acum să vă arăt câteva lucruri. Atunci când diavolul I-a promis Domnului, în timpul ispitirii din pustie, că-I va da Lui toate împărățiile pământului, dacă va cădea și i Se va închina lui (cf. *Matei* 4, 8-9; *Luca* 4, 5-7), a fost o înșelăciune, pentru că diavolul însuși dorea să-L păcălească pe Domnul și să-L conducă spre pierzanie, fiindcă a văzut în persoana Lui pe luptătorul împotriva sa.

Nu mergeți prea departe; Antihristul cine va fi? Va fi acela care va accepta să se închine diavolului, ca să primească împărățiile lumii. Așadar, diavolul este acela căruia Hristos i-a spus la ispitirile Lui: „Mergi înapoia Mea, satano, căci scris este: «Domnului Dumnezeului tău să te închini și numai Lui Unuia să-I slujești»”²⁹². Antihristul va ajunge la o asemenea trufie, încât, dorindu-și el să fie divinizat, i se va închina diavolului și apoi acela îl va abandona, iar Antihristul va ajunge la pierzanie.

²⁹⁰ Cf. *Ioan* 8, 44.

²⁹¹ *Matei* 12, 30; *Luca* 11, 23.

²⁹² *Matei* 4, 10; *Luca* 4, 8.

De asemenea, atunci când diavolul îi pune pe vrăjitorii, pe spirițiștii și pe sataniștii pe care îi are supuși ai săi și unelte ale sale, să se întoarcă împotriva oamenilor și să-i distrugă, credeți că aceștia, care sunt aleșii diavolului, vor avea parte de oblăduire? Și pe aceștia îi conduce spre pierzanie!

Îmi amintesc de un militar care ne-a povestit faptul că a fost și el prezent cândva la o anumită, să zicem, invocare demonică pe care a făcut-o un oarecare cunoscut de-al său și-l luase și pe el împreună; era noaptea. Așadar, dracii l-au întrebat pe acest cunoscut al său, care era vrăjitor: „De ce l-ai luat pe acesta cu tine?” Militarul ne-a relatat întâmplarea aceasta în dormitorul 404 al Spitalului Militar (cu sediul în Larisa). Dracii i-au dat multă bătaie celui cunoscut al său și, în ziua următoare, de dimineață, vrăjitorul i-a arătat spatele său militarului, și acesta a văzut că era plin de răni pe care i le făcuseră dracii!

Pe diavol, prietene al meu, ți-l faci tu prieten? Tu te duci la ușa diavolului să primești informații, să-ți spună de problema aceea sau cealaltă, dacă te vei căsători sau nu, dacă te vei face sănătos sau nu și altele? La ușa diavolului? Diavolul vrea binele tău? Te face diavolul prieten? Este vreodată cu putință?

Însă..., mai comparați ceva; voi vorbi și despre satanolatria²⁹³ contemporană a acestor sataniști de astăzi; citim în ziare unde se duc ei înșiși; sfârșesc în moarte, în droguri, iar toate acestea după o satanolatrie orgiastică. Este groază, groază, groază o descriere a satanolatriei! Și câți dintre aceștia nu mor, seucid între ei, sau orice altceva, cu toate că i se închină diavolului! Diavolul îi duce acolo.

Mai amintiți-vă încă ceva, la o scară mai mare, alianța lui Hitler și a lui Stalin – în al Doilea Război Mondial – fiind vorba să sfășie Polonia. Iar Hitler, deși mai întâi a fost de acord cu Stalin ca să distrugă Polonia, apoi s-a întors împotriva lui Stalin.

Prin urmare, aici poate vedea cineva un comportament demonic! Aceasta fac dracii și aceasta le insufflă și conducătorilor de sta-

²⁹³ Adorare ritualică a diavolului (*n. nr.*).

te, adică să se mănânce reciproc! Pentru diavol nu există alianță. Dacă există vreo alianță va ține atâta vreme, cât este nevoie ca să pregătească, cât mai bine cu putință, o sfășiere reciprocă!

Vă amintesc acea foarte cunoscută anecdotă care se referă la diavol și este cu siguranță un lucru care ne privește pe noi toți cei credincioși. Diavolul folosește trei unelte ca să-l ispitească pe om: sula, plapuma și clopoțelul. Cu sula vine și te înțeapă (te zăpăcește) în ureche și-ți spune: „Fă asta; mergi acolo; fă acea faptă; fură de-acolo; desfrânează dincolo. Nu te teme, nu te teme! Nu te teme, am o plapumă frumoasă și o să te acopăr cu ea. Nu te teme deloc!” Se lasă convins nenorocitul de om și, îndată ce face fapta cea rea, vreun abuz sau orice altceva, îl acoperă diavolul, nu-l vede nimeni, însă apoi chiar diavolul ia clopoțelul, și sună, și strigă: „Veniți! L-am văzut sub plapumă; luați-l!” Acesta este diavolul, iubiții mei!

În acest fel se explică această uimitoare descriere pe care ne-o face Sfântul Ioan Evanghelistul, că Fiara se aliază cu cei zece împărați pentru a o dezgoli, pentru a o distruge, pentru a o pus-tii și pentru a o sfășia pe femeia desfrânată care a slujit, precum nici o alta, planurilor ucigașe ale satanei.

Dar mai există încă ceva. Dumnezeu lasă lucrurile să fie conduse spre rău. Răul există după îngăduința lui Dumnezeu; însă răul are în sine semințele autodistrugerii.

Ați văzut ce spune aici Sfântul Ioan Evanghelistul? Anume faptul că s-au întors împotriva femeii desfrânate! Ce se întâmplă aici? Dumnezeu lasă lucrurile, pentru că și pe diavol l-a făcut liber, și pe om l-a făcut liber, și fiecare pregătește ceea ce socotește și voiește. Atunci când diavolul sau omul pregătește răul, atunci Dumnezeu ia în mâinile Sale răul și-l face unealtă a pedepsei pentru oamenii înșși sau pentru diavol. Îl lasă pe diavol să se alieze cu cei zece împărați, ca să se întoarcă împotriva Romei; adică îi îngăduie diavolului să distrugă Roma. Dumnezeu lasă să se întâmple aceasta. Așadar, aceasta arată cum Se mișcă Dumnezeu,

folosind și răul, ca să pedepsească sau să facă pedagogie. Adică, pedeapsa Lui să fie sau una pedagogică, sau una osânditoare.

Și, firește, se cuvine să accentuăm faptul că Dumnezeu nu are absolut nici o părtașie cu răul. Dumnezeu nici nu pregătește mai dinainte răul; să nu ne treacă niciodată așa ceva prin cap! „Toată darea cea bună și tot darul desăvârșit de sus este, pogorându-se de la Părintele luminilor”²⁹⁴, așa cum spune Sfântul Iacov, fratele Domnului. De la Dumnezeu nu vine nici un rău, nu există deloc „umbră de mutare”, adică vreo umbră a schimbării. Nu există nici un rău în Dumnezeu; Dumnezeu pur și simplu folosește răul existent, lasă răul pe care-l pregătesc dracii și oamenii și-l întoarce împotriva lor pentru a-i pedepsi.

Iată cum descrie ceea ce v-am spus acum Sfântul Ioan Evangelistul: „Căci Dumnezeu a dat în inimile lor – a fiarei, a satanei și a împăraților, *n. pr. Athanasie* – ca să facă sfatul Lui și să facă un gând și să dea fiarei împărăția lor, până se vor sfârși cuvintele lui Dumnezeu”²⁹⁵. Prin urmare, să se afle într-un cuget la rău; așadar și împărații sunt puteri potrivnice lui Dumnezeu.

Aici observăm faptul că într-un mod înțelept și, realmente, uimitor Dumnezeu folosește răul săvârșit de diavol și de oameni.

Întreaga istorie a lui Israil, iubiții mei, este exact aceasta. Păcătuiește poporul, Dumnezeu trimite neamuri străine, să zicem pe babilonieni, și zice: „Am să vă trimit neamuri străine din Nord și am să vă pedepsesc”, și-i pedepsește. Și apoi Dumnezeu zice: „Dar voi vă veți pocăi, iar Eu după aceea îi voi pedepsi pe cei ce v-au pedepsit pe voi”. Însă Dumnezeu nu i-a pus pe accia să-i pedepsească pe evrei, pentru că pur și simplu babilonienii aveau dispoziție rapace de expansiune teritorială, doreau să ajungă o mare putere. Așadar, Dumnezeu lasă ca evreii să fie stăpâniți, aceștia se pocăiesc, iar în continuare Dumnezeu îi pedepsește pe babilonieni și-i distruge.

---

²⁹⁴ Iacov 1, 17.

²⁹⁵ Apocalipsa 17, 17.

Vedeți cum Se mișcă Dumnezeu? Dumnezeu doar folosește cu mâinile Sale răul existent, așa cum farmacistul folosește otrăvurile (veninurile) ajunse în mâna lui, desigur, nu cu scopul de a otrăvi, ci de a tămădui.

„Căci Dumnezeu a dat în inimile lor ca să facă sfatul Lui”; acest „a dat” al lui Dumnezeu înseamnă această îngăduință, așa cum am văzut, iar aici observăm două elemente: modul cum Se îngrijește Dumnezeu de lume și cum guvernează Dumnezeu lumea. Pronia și guvernarea lumii sunt o taină adâncă a acestei înțelepciuni dumnezeiești, care în linii generale a fost descoperită celor credincioși în cartea *Apocalipsei*.

Cartea *Apocalipsei* este o fereastră, dată pentru a vedea această taină. Dar numai aceia care cred, văd cum anume Se mișcă Dumnezeu în cadrul creației, cum Se mișcă în cadrul istoriei, într-o diagramă generală. Acest plan al lui Dumnezeu se va descoperi însă și în detaliile lui, atunci când se va sfârși istoria și vom trăi în Împărăția lui Dumnezeu.

Iar cei necredincioși, iubiții mei, se vor afla într-o neștiință. Și numai pentru că nu înțeleg faptul că istoria are un sfârșit și consideră istoria a fi ciclică, așadar, că revine, se repetă, aceștia nu văd nimic din planul lui Dumnezeu în istorie. Acea zicere „secolele se copiază unele pe altele” își are adevărul ei până la un anumit punct, dar dacă acceptăm faptul că prin această teză se afirmă că veacurile sunt ciclice, adică se reîntorc la aceleași lucruri, atunci în mod neîndoielnic nu dăm un sfârșit istoriei, iar aceasta este ceva greșit!

„Până se vor sfârși cuvintele lui Dumnezeu”; toate acestea până când se vor împlini cuvintele lui Dumnezeu, adică prorociile lui Dumnezeu. Este ceea ce a spus Mântuitorul Iisus Hristos: „Cerul și pământul vor trece, dar cuvintele Mele nu vor trece”²⁹⁶ sau: „Căci adevărat zic vouă: Înainte de a trece cerul și pământul – prin urmare, cerul și pământul vor trece!, *n. pr. Athanasie* –, o

²⁹⁶ *Matei* 24, 34; *Marcu* 13, 31; *Luca* 21, 33.

iotă sau o cirtă din Lege nu va trece, până ce se vor face toate”²⁹⁷.
Toate se vor împlini!

Cum se vor împlini toate? Îngăduie Dumnezeu; lasă răul și orice altceva până când se vor face toate. Iar când toate se vor împlini, atunci va pune sfârșit istoriei.

„Iar femeia pe care ai văzut-o este cetatea cea mare care are stăpânire peste împărații pământului”²⁹⁸.

Cu acest ultim verset, iubiții mei, al capitolului al șaptesprezecelea și cu ultima tâlcuire a îngerului – este cea din urmă tâlcuire a îngerului – devine limpede faptul că femeia desfrânată, cu care s-a ocupat acest întreg capitol, este Roma, Roma istorică; este foarte limpede! „Este aceea care are stăpânire peste împărații pământului”, menționează textul. Iar în epoca aceea nu exista nici o altă cetate decât Roma, care era capitala necuprinsului Imperiu Roman. Firește, nu ne limităm doar la Roma, pentru că, așa cum deja am spus, este fiecare mare cetate, care stă împotriva lui Dumnezeu și înrăurește asupra popoarelor și, mai cu seamă, aceea care va fi prin excelență potrivnică lui Dumnezeu, este cetatea Antihristului, adică acolo unde va locui și ultimul de-acum Antihrist, în calitate de persoană.

„După acestea, am văzut un alt înger, pogorându-se din cer, având putere mare, și pământul s-a luminat de slava lui, și a strigat cu glas puternic și a zis: A căzut! A căzut Babilonul cel mare și a ajuns locaș dracilor, închisoare tuturor duhurilor necurate, și închisoare tuturor păsărilor spurcate și urâte”²⁹⁹.

Expresia „după acestea”, așa cum deja am amintit, arată schimbarea vedeniei. Se arată un nou înger care are multă putere. Aceasta arată nu numai puterea îngerului, dacă se presupune că acest înger a contribuit la distrugerea *Babilonului-Roma*, ci înainte de toate și în principal arată autoritatea și vrednicia

---

²⁹⁷ *Matei* 5, 18.

²⁹⁸ *Apocalipsa* 17, 18.

²⁹⁹ *Apocalipsa* 18, 1-2.

de crezare a prorociei despre căderea Romei. În acel punct culminant al gloriei ei și al stăpânirii ei, ar fi fost foarte dificil pentru un simplu om din Imperiul Roman să-și închipuie că ar fi cu puțință ca Roma să cadă.

Vă amintiți voi cei mai în vârstă, atunci când germanii cuceureau o țară după alta în Europa, cine și-ar fi închipuit vreodată că germanii vor cădea? Și, totuși, ei au căzut. Aceasta s-a întâmplat cu ocupația germană din Europa care a durat doar patru ani. Luați acum Imperiul Roman care a durat câteva sute de ani, ca să vă faceți o imagine! Așadar, cine și-ar fi putut închipui căderea acestui mare imperiu?

Într-o epocă în care Roma se afla în culmea gloriei ei, vine îngerul să zică: „A căzut! A căzut Babilonul cel mare!” Acest dublu „a căzut, a căzut” arată, într-un mod prorocesc, preludiul căderii Romei, și este o mai înainte pregătire a judecății care deja fusese vestită în capitolul al paisprezecelea³⁰⁰, și este reluată acum, în capitolul al optsprezecelea.

(Secțiunea aceasta, de mai jos, se află la pagina întâi a Omiliei 71)

Această raportare treptată la evenimentul Judecății nu îl pregătește în mod simplu pe cititor, întocmai așa cum se obișnuiește potrivit literaturii ebraice, ci arată faptul că realmente această judecată treptată se săvârșește în cadrul istoriei. De altfel, nicidecum cădere nu este neașteptată, bruscă, ci progresivă. Poate că vechiul Babilon a căzut într-o singură noapte, însă căderea lui fusese prevăzută, nu atât pentru că deja o vestiseră prorocii evrei, și Isaia, și Ieremia (Isaia cu mult mai înainte, cu mult înainte de robia babiloniană; iar Ieremia în timpul robiei babiloniene a evreilor), ci cât și mai cu seamă pentru că exista decăderea morală a cetății și tocmai aceasta era aceea care prevestise căderea cetății.

Același lucru se întâmplă și în Imperiul Grecesc al lui Alexandru cel Mare, și în cel Roman, și în cel Bizantin, dar și în toa-

³⁰⁰ Cf. *Apocalipsa* 14, 8.

te împărățiile care au existat vreodată pe pământ. A fost prevăzută căderea lor, în principal, prin decăderea lor morală.

Desigur, căderea Constantinopolului care s-a întâmplat în secolul al XV-lea nu a fost o cădere bruscă (cel ce citește puțin din istorie, așa va vedea), ci a fost o cădere care fusese prevăzută cu multe decenii înainte, dacă nu cu două secole înainte. Mai ales că mulți deja observaseră și despre Constantinopol faptul că în calitate de cetate de-acum, nu ca imperiu, va cădea. Au prevăzut aceasta, au văzut limpede. Pentru că în calitate de imperiu pierduse toate teritoriile sale și rămăsese numai la cuprinsul cetății; tot Imperiul Bizantin era doar o cetate, nimic altceva. În consecință, vedem că în acest caz nu există ceva brusc. Dar și decăderea morală și căderea Europei, adică a statelor europene, și aceasta a fost semnalată deja din secolul trecut (al XIX-lea, *n. tr.*). Eduard Spranger, spre pildă, zice că Europa se află deja la punctul de decadență, pentru că este îmbibată de alcool și imoralitate! El prevede, așadar, stricăciunea și căderea popoarelor europene și în mod cert vedem faptul că Europa merge realmente spre decadență. Deja este semnalată, chiar de americani, și căderea Americii. Există foarte multă decădere morală.

Am putea spune că astăzi – astăzi! – întreaga lume este pregătită să cadă. Întreaga lume! Și Orientul, și Occidentul, pentru că elementul decăderii morale există la toate popoarele pământului. Omenirea s-a maturizat în decăderea ei și este pregătită să fie cucerită de către Antihrist.

Care sunt acele criterii care ne indică această cădere a popoarelor, precum și a vechiului Babilon și a Babilonului-Roma? Sunt ateismul, amoralitatea, adică erodarea criteriului moralei (deja nu mai există noțiunea de „morală”; de aceea zic: „Ce vrea să însemne morală?”) și „desfătarea” pe care o menționează drept criteriu acest capitol al *Apocalipsei*, puțin mai jos. Zice că neguțătorii pământului s-au îmbogățit din desfătărilor Babilonului, ale acestei cetăți a desfrânației.

Desmierdare στρῆνος este propriu-zis un cuvânt foarte rar în Noul Testament, însă există verbul *καταστρηνιάζω* („a mă împotrivi”) și am să vă rog să fiți cu luare-aminte, pentru că este un cuvânt definitoriu, care exprimă starea de astăzi a omenirii. Așadar, *στρῆνος* („desmierdare”), potrivit dicționarului, înseamnă „trufia vieții”. Este luxul și abundența bunurilor materiale, este risipa nechibzuită, totdeauna potrivit dicționarului explicativ. Încă, potrivit unui al doilea sens al cuvântului, *στρῆνος* („desmierdare”) înseamnă „desfrânare și senzualitate, voluptate, hedonism”. Iar al treilea înțeles este cel de „înverșunare, poftă”, însă poftă trupească, poftă josnică, dorință josnică. Să vă amintiți această analiză a cuvântului *στρῆνος* („desmierdare”); este extrem de semnificativă.

Drept pentru care acele elemente care predetermină căderea tuturor popoarelor sunt trei: *ateismul, amoralitatea* – adică absența oricărui criteriu moral – și *στρῆνος* („desmierdare”). Pentru că toate aceste elemente ale trufiei vieții le avem, așadar ne străduim să ne depășim unul pe altul în lux, în abundența bunurilor materiale – „Ai automobil? O să am și eu. Petreci bine? O să petrec și eu bine” – în risipa nechibzuită, căreia îi zicem „societate de consum”, în senzualitate, în desfătare. Și numai să vedeți o femeie care-și fumează țigara, și veți trage multe concluzii. Doar această imagine este indicele a ceea ce există exact în lumea contemporană în calitate de *στρῆνος* („desmierdare”).

Firește, glasul îngerului care a zis „a căzut, a căzut Babilonul cel mare” este exprimat printr-un aorist profetic, pentru că încă nu căzuse, dar va cădea. Din punct de vedere istoric Roma a căzut, desigur, la începutul secolului al V-lea, așa cum v-am spus și mai devreme, în 410 a fost distrusă într-un grad foarte mare de Alaric, dar și de alte popoare nordice, de franci, de goți și de altele, care în mod repetat au jefuit-o. Roma a căzut, precum fiecare Babilon-Roma în decursul istoriei, și aici este prevăzută căderea ei din atitudinea pe care o are față de Dumnezeu și Împărăția lui și, de aceea, va cădea.

Căderea Babilonului-Roma nu se limitează, desigur, numai la căderea propriu-zisă, ci se transformă și într-un *locas al dracilor*, așa cum grăiește aici textul sfânt, și o *închisoare*, adică un bârlog al *tuturor duhurilor necurate*, și *închisoare tuturor păsărilor spurcate și urâte*.

Potrivit gândirii ebraice, pustiriile erau totdeauna locuințe ale duhurilor celor viclene. Și la prima vedere vrea să arate faptul că cetatea se va pustii într-un asemenea grad, încât va ajunge locuință a dracilor. Ceva asemănător, în sensul propriu al cuvântului, iubiții mei, în sensul propriu al cuvântului, s-a întâmplat în primul și vechiul Babilon, am putea spune în Babilonul prototip, în Babilonul din Mesopotamia, în acea cetate al cărei împărat a fost Nabucodonosor care a făcut-o strălucită, și a înfrumusețat-o, și a mărit-o, marele Nabucodonosor cu adevărat. Iar acest antic Babilon este *tipul* oricărei cetăți care imită propriul său comportament.

Într-adevăr, acest Babilon antic a ajuns să fie o locuință a dracilor, „a tuturor duhurilor necurate”. Poate că acest fapt naște o nedumerire: Cum este cu puțință să fie așa? Bine, vedem o cetate care se pustiește, dar avem foarte multe cetăți antice despre care nu putem ști cu exactitate nici măcar locul lor. Întâmplător, cândva, este posibil ca printr-o excavație să găsim ceva, despre care nici măcar nu bănuiam că probabil aici oarecând exista o anumită cetate. Așadar, acel loc este o *locuință a dracilor*?

De multe ori, iubiții mei, anumiți nevoitori, nevoitori creștini, întâlneau draci în locurile pustii, acolo unde mai înainte se aflau amplasate temple idolești, ale dracilor, sau acolo unde au fost locuri ale unor păcate înfricoșătoare. Aceste locuri ale păcatelor extreme și ale idolatriei, prezintă un fel de drepturi dobândite ale dracilor; adică dracii au anumite drepturi dobândite în aceste locuri. Astfel, de foarte multe ori vedem oameni nevoitori, după cum v-am mai spus, care au constatat acest fapt. Ei mergeau în pustie, într-un loc unde oarecând existase acolo

o cetate antică sau un templu antic idolesc, și acolo întâlneau o mulțime de draci.

De asemenea, dracii pot să ia în stăpânire un om sau rămășițele lui, oasele lui. Să nu vă speriați, desigur, de acestea pe care le spun, dar este o realitate. Cândva demult un nevoitor a găsit o țeastă de mort, fără ca, desigur, să știe cui a aparținut și și-a pus-o căpătâi ca să doarmă. Atunci, în vremea în care dormea, a auzit voci din interiorul căpățânii; erau dracii, și nevoitorul a purtat un dialog cu ei. Potrivit celor spuse de acei draci, țeasta de mort aparținea unui preot idolesc, iar dracii care erau pripășiți acolo au arătat drepturile lor dobândite asupra rămășițelor aceluia om.

Astfel, cu adevărat, putem spune că este adevărat ceea ce spune Sfântul Evanghelist Ioan, în *Apocalipsă*, anume că cetatea va deveni *locăș dracilor* și încă și *închisoare tuturor păsărilor spurcate și urâte*. *Păsări spurcate și urâte* sunt, spre exemplu, ciorile. Cioara, desigur, nu este un animal spurcat, este o pasăre făcută de Dumnezeu, dar, potrivit Legii, face parte dintre animalele necurate. În acest înțeles este numită *pasăre spurcată*, din perspectiva Legii, iar nu a existenței.

Așadar, această pustie se găsește în acel loc care a fost plin de idolatrie și de mulțimea desfrânării. Există însă și o tâlcuire metaforică. Este tâlcuirea prin harul lui Dumnezeu. Se poate ca vechea cetate încă să existe, să zicem vechea Romă. Există și astăzi, este Roma, capitala Italiei și, desigur, este unul dintre cele mai mari orașe ale lumii. În acest sens, am putea spune de multe ori că o anumită cetate este pustie de harul lui Dumnezeu.

Probabil însă că voi auzi contestația: „Adică Roma contemporană, cea de astăzi este pustie de harul lui Dumnezeu?” Nu răspund; continuarea catehezei de față poate va arăta ceva.

În vechea Romă, aceea care era prigonitoarea creștinilor, a fost întemeiată Biserica Romei, spre care Sfântul Apostol Pavel trimite epistola sa omonimă, cea *Către Romani*, cu vorbe laudative. Însă Biserica care exista acolo, celebra Biserica a Romei, pe

parcursul veacurilor, aceasta care putea să îndrume toate celelalte Biserici, chiar și pe Biserica Corintului, și-a trădat misiunea, a uitat poruncile apostolice. Sfântul Clement al Romei – în secolul al II-lea – a trimis două epistole către creștinii din Corint pentru că în Biserica Corintului se întâmplau certuri și le amintește de vizita marelui Apostol Pavel, care întemeiasse Biserica Romei și care în epistolele sale consemnează tema iubirii, adică: „De aş grăi în limbile oamenilor şi ale îngerilor, iar dragoste nu am, nimic nu sunt”³⁰¹. Iar Sfântul Clement le scrie corintenilor: „Aţi uitat de dragostea pe care vi-a pomenit-o Apostolul?”³⁰² Aşadar, avem aceste epistole foarte lungi şi foarte frumoase ale Sfântului Clement al Romei către Biserica din Corint. Biserica din Roma era renumită! Dăduse mulţi sfinţi, arătase mulţi mucenici..., mii, milioane de mucenici! Vă spun încă o dată, era renumită! Iar cea mai frumoasă epistolă a Apostolului Pavel, care se poate numi şi *Evanghelia după Pavel*, este *Epistola către Romani*!

Însă, de-a lungul secolelor, Biserica Romei şi-a trădat misiunea, a uitat la rândul ei poruncile apostolice – nu voi insista, desigur, pe punctele istorice, nu este nevoie în acest moment –, a avut acelaşi parcurs împreună cu Roma idolatră şi, în mod special, prin ocuparea Romei de franci se arată un exemplu tipic de Biserică secularizată! În mod cert, nu trebuie ca Biserica să se secularizeze, ci lumea trebuie să se îmbisericească.

Chiar acelaşi parcurs, printr-o schemă foarte concisă, a fost urmat şi de Biserica *Noii Rome*, adică de Constantinopol. De multe ori, iubirii mei, şi Constantinopolul, *Noua Romă*, a flirtat cu puterea lumească şi adesea, de dragul acestei puteri lumeşti,

³⁰¹ *I Corinteni* 13, 1-2.

³⁰² Cf. Sfântul CLEMENT AL ROMEI, *Epistola întâi către Corinteni*, în: PSB 1, Ed. IBMBOR, Bucureşti, 1979, trad. de Pr. Dumitru Fecioru, p. 70: „Luaţi epistola fericitului Pavel Apostolul! Ce v-a scris el la începutul evanghelizării sale? Cu adevărat inspirat de Duhul, v-a scris el despre Chifa şi despre Apollo, pentru că şi atunci aţi făcut partide. Dar partidele acelea v-au adus un păcat mai mic, că le-aţi făcut având alături pe apostolii recunoscuţi şi pe un bărbat apropiat de apostoli. Dar acum, gândiţi-vă cine sunt oamenii care v-au dezbinat şi au micşorat sfinţenia faimoasei voastre iubiri de fraţi!”

și-a trădat misiunea. Astfel, de multe ori a alungat sau a exilat importanți sfinți și patriarhi ai săi.

Mă limitez să menționez două exemple – ca să nu amintesc multe alte cazuri –, al Sfântului Ioan Gură de Aur și al Sfântului Grigorie Theologul. Și însuși scriitorul Aretha – trăitor în secolul al IX-lea – ajunge să compare *Noua Romă*, Constantinopolul, cu vechea Romă în ceea ce privește problema comportamentului și menționează că *Noua Romă* arată același comportament pe care l-a arătat și vechea Romă, anume unul idolatru. Astfel, *Noua Romă* a fost dezgolită de turma sa încet-încet, de-a lungul veacurilor, și ajungem în epoca noastră, când deja nu mai are teritoriu, nu mai are eparhie, pe care Bisericiile să-l păstorească. Deja din secolul al VII-lea, iubiții mei, a pierdut eparhiile orientale... Ne referim la Damasc, zonă din care este originar Sfântul Ioan Damaschin, creștin și Părinte însemnat al Bisericii, adică Siria, care deja nu se mai află sub stăpânirea Imperiului Bizantin; acolo sunt acum arabii.

Astfel, *Noua Romă*, Constantinopolul, își pierde teritoriul, adică își pierde turma și tot ceea ce i-a rămas până astăzi ajunge să se facă conducător al Ecumenismului, al acestei panerezii contemporane și al creștinismului secularizat; se face conducător și atrage aici și pe alte Biserici creștine care au același cuget!

Toate acestea se întâmplă în zilele noastre. Pe toate acestea le vedem în zilele noastre! Nu sunt lucruri pentru care trebuie să recurgem la cărți pentru a le afla, deja aceste lucruri se întâmplă. Același lucru s-a întâmplat și cu a *Treia Romă*, cu Moscova. Și aceasta, deși în veacul al X-lea a primit creștinismul, la rândul ei a ajuns să le urmeze pe a *Doua* și pe *Prima Romă* și să arate cu tărie prin comportamentul ei tot ceea ce a fost a *Doua*, însă mai presus de orice a imitat-o pe *Prima Romă*, prin prigoanele sale asupra creștinilor, atunci când a domnit comunismul, în secolul al XX-lea.

Episcopul rus Inochentie al Novgorodului a scris o mică lucrare, îndată după Revoluția bolșevică din Rusia, și apoi a tra-

duș-o un arhimandrit grec, Sofronie Doukas, care era preot paroh în Chișinău; la acea vreme făcea parte din România. Scrierea a fost tipărită în Grecia în 1935. În această scriere, iubii mei, el încearcă să tâlcuiască doar câteva puncte ale *Apocalipsei* – nu întreaga *Apocalipsă* – și să arate înfăptuirea celor ce sunt menționate în cartea *Apocalipsei*, privindu-le într-o relație cu acele lucruri care se întâmplă în epoca noastră și în secolul nostru (al XX-lea, *n. tr.*) – cu prigoana asupra Bisericii lui Hristos de către acele realități care există ca puteri potrivnice lui Dumnezeu. El dorește să arate chiar și ceva mai mult, adică o relație între „fiara roșie” și „femeia desfrănată” care călărește peste „fiara roșie”, și cine poate să fie această „femeie desfrănată”. Ascultați, însă mai bine să vă citesc și să vă minunați.

Așadar, la pagina 96, episcopul consemnează următoarele:

„Cum este înfățișată această femeie înfrumusețată? Aceasta nu este un șarpe, nu este o fiară care nu are nimic în comun cu oamenii, adică nu este o organizație care nu are nimic în comun cu creștinismul, ci este un om; și mai cu seamă ce fel de om! O femeie luxoasă, împodobită cu veșminte luxoase și cu podoabe de mult preț.

Această femeie vrea să însemne o organizație creștină, dar nu una goală, urâtă și desfigurată, nu eretică în general, nu protestantă, ci dimpotrivă, îmbrăcată în veșminte luxoase, având așezăminte proprii, cult dumnezeiesc și formule. Da, aceasta este «Biserica vie³⁰³», adică desfrănată. Da, da, «Biserica vie»! Această organizație a apărut în cele din urmă în Rusia în timpul domniei balaurului roșu de acolo.

Ce este această «Biserică vie»? Este unirea creștinismului cu ateismul roșu. (Unire!) Din păcate, cei care se considerau reprezentanți ai creștinismului, slujitori ai lui Dumnezeu – cle-

³⁰³ Biserica vie a existat în vremea Uniunii Sovietice și a fost creația partidului comunist din acea perioadă. Sub aspect exterior și al formulelor liturgice era aidoma Bisericii Ortodoxe, însă clerul ei era ales de comuniști cu scopul de a compromite adevărata Biserică Ortodoxă a lui Hristos (*n. tr.*).

ricii –, au devenit slujitori ai lui Satana, însă în același timp se fățarniceau că au rămas slujitori ai lui Dumnezeu. Cu adevărat, aici are cineva de ce să se minuneze! «Biserica vie» s-a format astfel:

Când socialiștii atei din Rusia au declarat război împotriva lui Dumnezeu și au început să închidă mănăstirile, bisericile, au început să prigonească și să tortureze episcopii și preoții, fără deosebire de confesiunea de credință. Atunci acei preoți din fosta Biserică (Ortodoxă) dominantă în Rusia țaristă s-au adresat puterii roșii – bolșevicilor – cu întrebarea: De ce este persecutat clerul? Puterea roșie a răspuns: pentru că clerul slujește puterea țaristă și se înfățișează ca un dușman al puterii comuniste roșii și ca un dușman al socialismului.

Preoții prezenți au răspuns că sunt de acord să slujească și puterea sovietică, este suficient doar să le acorde aceleași drepturi pe care le aveau și în vremea țărilor. Puterea sovietică a răspuns atunci că este de acord să le ofere orice drepturi, cu condiția ca aceștia să lucreze în beneficiul puterii atee roșii și în detrimentul tuturor dușmanilor acestei puteri și pentru eliminarea și dispariția religiei creștine. Preoții fostei Biserici majoritare din Imperiul Țarist au răspuns că sunt de acord cu toate acestea.

Îndată după aceea, s-au separat de Patriarhul Moscovei Tihon și au format prin ei înșiși o adunare, o societate, pe care au numit-o «Biserica vie». Și pe această cale «femeia împodobită» s-a dovedit a fi o desfrănată, așezată pe balaurul roșu. Reprezentanții lui Hristos au făcut o alianță cu slujitorii diavolului, pentru a face să dispară creștinismul. «Biserica vie» a creat un Sinod, pe care puterea atee sovietică l-a ratificat prin Administrația Supremă, actualul Birou al Politicii Generale sau G.P.U., așadar un comitet format din trei atei, prin care să comunice cu Sinodul, care era obligat să-i îndeplinească ordinele cu promptitudine, să îndeplinească toate documentele și dorințele ateorilor roșii, adică ale puterii sovietice. Iar lucrarea de distrugere

a vestigiilor creștine și a sfințeniei creștinismului a luat-o la vale pe povârniș, așa cum obișnuim să spunem.

Triada ateilor, spre exemplu, își exprimă dorința ca toate mănăstirile să fie închise. Atunci Sinodul «Bisericii vii» va ruga puterea sovietică să închidă toate mănăstirile! Această autoritate îndată pornește la executarea acestei cereri a Sinodului. Începe închiderea mănăstirilor, alungarea monahilor și a monahiilor; bisericile sunt transformate în spitale, cluburi, teatre și altele. Se aud plângeri, suspine, lacrimi și murmurări, voci, deznădejde și blesteme din partea credincioșilor. Puterea roșie a răspuns în liniște: Noi nu suntem vinovați aici. Sinodul vostru cere asta; noi doar îi îndeplinim dorințele.

Așadar, pe această cale au închis multe biserici, au trimis în pușcării, au exilat la munca silnică și grea, au împușcat mii de episcopi, preoți și simpli creștini.

«Biserica vie» a introdus multe inovații. A promovat preoții căsătoriți în demnitatea de episcop, a permis preoților văduvi să se recăsătorească, păstrându-și după aceasta rangul preoției. Fiecare episcop și preot al «Bisericii vii» este atât un agent, cât și un spion al Consiliului Extraordinar, al G.P.U. – Autoritatea Superioară – și vor menționa faptul că cunosc și denunță mereu totdeauna pe oricine, fie localnic, fie străin, care a vrut să spună ceva împotriva puterii sovietice a comuniștilor ateï.

La cheremul acestei autorități și împotriva canoanelor bisericești, l-au excomunicat pe Patriarhul Tihon și l-au lipsit chiar și de schima monahicească. Și pe câți alții nu i-au predat ghearei balaurului roșu pentru mucenicie și moarte nu este cu puțință să mai fie numărat. Pe toate faptele sângeroase ale puterii sovietice, «Biserica vie», prin abateri, le aprobă și le binecuvântează; iar pe dușmanii șarpelui roșu îi blestemă.

Dar să nu credem că femeia strică, cea care stă pe fiara roșie, reprezintă doar «Biserica vie» a Moscovei și pe măduarele acestei Biserici. Nu! Prin aceasta se cuvine să avem o înțelegere

mult mai largă. Prin această femeie desfrânată sunt înțeleși toți creștinii în general, care, oriunde s-ar afla (chiar dacă rămân creștini), lucrează pentru distrugerea creștinismului și în folosul fiarei roșii a ateismului, fie că aceștia sunt mireni, fie preoți, fie episcopi, fie chiar și mitropoliți, chiar și patriarhi și papi. Astfel de oameni putem afla atât în istorie, cât și în zilele noastre..."³⁰⁴. Și multe altele sunt scrise aici.

Ce să mai adăugăm, iubirii mei, la toate acestea? Le-ați auzit, le vedem și noi în zilele noastre. Un singur lucru aș adăuga, anume că și aici în Grecia noastră deja am pus început acestor lucruri, și Dumnezeu să facă milă cu noi! Altceva nu mai zic! Noi înșine trădăm Biserica, iar această femeie desfrânată poate să fie după nume *Biserica*. Întrucât poate să se întâmple, aceasta o vedem, dar poate fi susținută această interpretare și prin multe argumente și să fie extrasă din multe elemente și geografice, și patristice pe care am să vi le relatez în continuare.

Vă amintiți poate de pasajul din *Apocalipsă* de la capitolul al unsprezecelea: „Apoi mi-au dat o trestie, asemenea unui toiag, zicând: Scoală-te și măsoară templul lui Dumnezeu și altarul și pe cei ce se închină în el. Iar curtea cea din afară a templului, scoate-o din socoteală și n-o măsoară, pentru că a fost dată neamurilor, care vor călca în picioare cetatea sfântă patruzeci și două de luni”³⁰⁵. Vă amintiți de acesta?

Acolo am spus că *Biserica*, potrivit tâlcuirii Sfinților Părinți, este cetatea sfântă, Ierusalimul. Așadar, acum primește Sfântul Ioan Evanghelistul porunca de a nu măsoara cetatea, pentru că măsurarea, am văzut atunci, nu este altceva decât simbolul ocrotirii sub care se află doar templul și jertfelnicul care era în curtea interioară. Restul *cetății-Biserica* nu se află sub ocrotire, pentru că acolo sunt aceia care s-au botezat, mireni și clerici (mireni și clerici, subliniez aceasta!), însă au rămas într-o Biserică secularizată.

³⁰⁴ INOCHENTIE AL NOVGORODULUI, *Propaganda contemporană ateistă și antiorodoxă*, Athena, 1935, publicat în periodicul *Glasul Gortynei*, p. 96.

³⁰⁵ *Apocalipsa* 11, 1-2.

Sfântul Iustin Popovici – a fost sârb și a trecut prin multe suferințe, de-acum este fericit – scrie în cartea lui *Omul și Dumnezeu-Omul*. Vă citesc:

„...Numai prin puterea sa dumnezeiesc-omenească creștinismul este sarea pământului, sare care păzește pe om să nu se strice prin păcat și răutate; dacă însă creștinismul se revarsă în diferite umanisme, atunci se prosteste, devine sare «nesărată», care, după atotadevăratul cuvânt al Mântuitorului, «de nimic nu mai e bună, decât să fie aruncată afară și călcată în picioare de oameni» (cf. Matei 5, 13). Orice efort și orice tentativă de a se egaliza/echivala (Gleichschalten) creștinismul cu duhul veacului acestuia, cu mișcările efemere ale unor epoci istorice și, mai mult, cu partidele sau cu stările de fapt politice, smulg creștinismului acea valoare specifică datorită căreia el este unica religie dumnezeiesc-omenească din lume”³⁰⁶. Așadar, creștinismul se preschimbă în sare nesărată!

Vom semna și noi, la rândul nostru, faptul că o Biserică care slujește un regim politic ateu (slujește, nu doar există, pentru că și în vechea Romă exista idolatrie, iar sub Roma se afla Biserica catacombilor), însă o Biserică care slujește un regim politic ateu în scopurile acestuia, nu este cu puțință să fie *răsad sădit de Dumnezeu*; și așa cum spune chiar Domnul, „Orice răsad pe care nu l-a sădit Tatăl Meu cel ceresc, va fi smuls din rădăcină”³⁰⁷. Această „Biserică”, între ghilimele, și acești „credincioși”, tot între ghilimele, sunt aceia care vor fi călcați în picioare de neamuri, așa cum este menționat în *Apocalipsă*. „Va fi călcată în picioare patruzeci și două de luni – trei ani și jumătate –, va fi călcată de neamuri; nu o măsură! Nu se află sub ocrotirea Mea o astfel de Biserică. Aceasta nu este Biserică. Nu este Biserică!”, grăiește Dumnezeu. Așadar, acolo nu există binecuvântarea și ocrotirea lui Dumnezeu; este o Biserică aparentă.

³⁰⁶ Sf. IUSTIN POPOVICI, *Omul și Dumnezeu-Omul*, articolul „Valoarea supremă și criteriul ultim în Ortodoxie”, Ed. Astir, Athena, 1969, p. 131; vezi și Ed. Deisis, Sibiu, 1997, trad. de Diac. Ioan I. Ică jr., p. 137.

³⁰⁷ *Matei* 15, 13.

Voi mai spune și aceasta: În primul rând: dacă ar fi fost cu adevărat Biserica lui Hristos, în cazul de față, în Rusia, atunci de ce adevărata Biserică se ascunde în catacombe și este prigonită? Avem *Biserica de sus* și *Biserica de jos*. Dacă Biserica ar fi fost liberă cu adevărat și nu ar fi slujit regimului politic ateu, atunci pentru care motiv mai există și o a doua Biserică, ascunsă? Această prezență a Bisericii ascunse arată faptul că există o Biserică care și-a trădat misiunea. Ați sesizat, prin urmare, de ce episcopul Inochentie caracterizează această așa-numită – între ghilimele – „Biserică” drept *desfrânata de pe fiara cea roșie*.

Al doilea: Domnul a grăit: „Iar din pricina înmulțirii fărădelegii, iubirea multora se va răci”³⁰⁸. Printre aceștia mulți se vor afla în mod sigur și clerici care nu vor mai fi insuflați de dragostea lui Hristos, ci de interesul material. Când există interesul material, atunci suntem gata pentru orice! Nimic nu-i va mai împiedica pe aceștia să se facă trădători și ai credinței, și ai Bisericii. Aceștia vor fi urmașii duhovnicești ai lui Cain și ai lui Iuda.

Apostolul Pavel spune către Timotei: „Și aceasta să știi că, în zilele din urmă, vor veni vremuri grele; că vor fi oameni iubitori de sine, iubitori de arginți, ...fără cucernicie, ...clevetitori, ...trădători”³⁰⁹.

Domnul a înțeles trădarea atunci când a grăit ucenicilor Săi: „Va da frate pe frate la moarte și tată pe fiu și se vor scula copiii împotriva părinților și-i vor uide”³¹⁰. Aceasta este trădarea.

De asemenea, trădători – în primele vremuri creștine, când existau prigoanele – se numeau aceia care predau Sfintele Scripturi în mâinile prigonitorilor. Trădarea în acest sector este tot ceea ce poate fi mai dezgustător, tot ceea ce poate fi mai îngrozitor. Acești oameni, v-am spus, au partea lui Iuda.

Al treilea: Sfântul Chiril al Ierusalimului, în a cincisprezecea sa cateheză, unde vorbește despre Antihrist, consemnează:

³⁰⁸ Matei 24, 12.

³⁰⁹ Cf. II Timotei 3, 1-4.

³¹⁰ Matei 10, 21.

„Mă înfricoșează ura dintre frați”³¹¹. Iar prin „frați” îi înțelege atât pe creștinii mireni, cât și pe clerici și mai cu seamă pe episcopii a căror victimă era. Era victimă, pentru că acela care-l hirotonea episcop al Ierusalimului, acela se făcuse arian și-l prigonise fără milă pe Sfântul Chiril, pentru că rămăsese în Ortodoxie. Și zice: „Mă înfricoșează ura dintre frați”. Aceasta înseamnă că între clericii noștri, de toate gradele, îi vom avea pe trădătorii credinței, aceia care vor și forma totdeauna *Biserica-Desfrânată* (să mă ierte Dumnezeu că zic aceasta; pun între ghilimele cuvântul „Biserica”), care este încurcată ilicit cu *Fiara roșie*, care nu este numai oricare regim politic ateu, dar și fiecare stare lumească, orice fel de stare lumească, adică acea ilicită încurcare a Bisericii cu lumea.

Al patrulea: Sfântul Cosma Etolianul, în prorocia sa cu numărul 56 (numărarea este făcută de către Preasfințitul Augustin al Florinei), zice următoarele: „Va veni vremea când nu va mai exista armonia care este astăzi între cler și popor”³¹². Iar la prorocia de la numărul 57 zice: „Clericii se vor face mai răi și mai lipsiți de evlavie decât toți”³¹³. Încă, la prorocia de la numărul 108 mai notează: „Va veni vremea când creștinii se vor ridica unul împotriva celuilalt”³¹⁴. Creștinii, nu în înțelesul partidelor politice creștine și al opozițiilor politice, ci în sensul că unul va rămâne credincios, iar altul se va face trădător. Creștinul trădător îl va prigoni pe creștinul credincios!

Al cincilea: Vechii Părinți ai Bisericii, în special nevoitorii, ziceau că clericii vor fi precum mireni. Adică, întocmai cum se comportă un mirean care se uită la interesele sale și la nimic altceva, așa vor fi și clericii. Aceasta o ziceau atunci când erau întrebați de multe ori: „Ce va fi după acestea?”

³¹¹ Sf. CHIRIL AL IERUSALIMULUI, *Cateheze*, XV, cp. 18.

³¹² Mitropolit Augustin KANTIOTIS, *Sfântul Cosma al Etolului*, Ed. Stavros, Athena, 1977, p. 342.

³¹³ *Ibidem*.

³¹⁴ *Ibidem*, p. 349.

Al șaselea: Această realitate o putem citi, iubii mei, și în biografia părintelui Dimitrie Gagastathis, un preot care a trăit aici, în Trikala. Dacă veți citi acolo, veți vedea că mitropolitul Kozanei, acela care era atunci în funcție – vorbim de lucruri contemporane, din epoca noastră –, care trăia potrivit cu starea epocii, l-a prigonit pe părintele Dimitrie, vrând să-l omoare. Cine? Episcopul pe preot! Nu vă spun mai multe; citiți voluminoasa carte a biografiei părintelui Dimitrie Gagastathis, care avea faimă de om sfânt, și veți vedea acolo multe lucruri.

Ce înseamnă, iubii mei, toate acestea?

Înseamnă, cu adevărat, faptul că toate aceste lucruri ne dau dreptul ca, lângă tâlcuirea despre *Desfrânata-Roma*, să așezăm și tâlcuirea că *femeia desfrănată* din *Apocalipsă* reprezintă Biserica secularizată! Și am spus aceasta nu atât pentru că m-a impresionat în chip deosebit atunci când am citit cârticica și ceea ce scrie în ea episcopul Inochentie, cât pentru că realmente observăm că se înfăptuiește această *taină a fărădelegii*³¹⁵ sub ochii noștri. Așadar, clerici creștini ortodocși (nu vorbesc de romano-catolici, nu vorbesc de protestanți) vedem cum se pun de acord și se aliază cu stările și puterile lumești atee și cu orice fel de regim politic, pentru activie zicem de stânga sau de dreapta, roșu, sau verde, sau portocaliu, sau negru, sau alb, orice fel ar fi, vedem cum se încurcă cu acestea, cum se pun de acord și trădează Biserica.

Pentru Sfântul Chiril al Ierusalimului acesta constituie un *semn al vremurilor*, așadar că Antihristul vine atunci când clericii ajung să trădeze însăși Biserica.

(Textul de mai jos începe de la pagina întâi a Omiliei 72)

Așadar, ne-am referit la căderea *Romei-Babilon* sau a *Babilonului-Roma*. Pricina acestei căderi este consemnată de Sfântul Evanghelist Ioan în capitolul al optsprezecelea, la versetul 3: „Pentru că din vinul mănecii desfrânării ei au băut toate neamu-

³¹⁵ Cf. II Tesaloniceni 2, 7.

rile, și împărații pământului s-au desfrânat cu ea, și neguțătorii pământului s-au îmbogățit din puterea desmierdării ei”.

Acest verset stabilește cauza căderii *Babilonului-Roma*. Mai arată și înrăuirile profunde ale răului asupra tuturor acelor popoare ce se află sub *Babilon-Roma*.

Împărații pământului desfrânează cu *Roma*! Aceasta arată că acceptă influențele ei stricătoare moral. Desigur, aici este vorba despre o desfrânare duhovnicească, adică participarea la atitudinea negativă, la rolul negativ pe care îl joacă această mare putere.

Neguțătorii pământului se îmbogățesc din puterea desmierdării ei. Dacă am dori să comentăm această reușită a afacerilor neguțătorilor din intensitatea *desmierdării* Babilonului-Roma, am putea spune că aceasta se întâmplă în fiecare epocă, și așa cum v-am explicat, în mod special în epoca noastră. Acest rău de multe feluri care există în epoca noastră se numește fie amoralitate, fie perversiune! Neguțătorii profesioniști prin perversiuni și amoralitate se îmbogățesc cu adevărat! Ei sunt sindicatele răului! Sindicate puternice care pot să ridice și să coboare președinți ai Statelor Unite, ca să vă faceți o imagine! Îngrozitoarele sindicate ale răului, sindicate ale crimei!

Astfel se îmbogățesc, să zicem, prin acest rău variat, de multe feluri, prin amoralitate, prin desfrânare, prin publicații pornografice, prin publicații ale diverselor perversiuni, prin tutun, prin droguri... Mi-a spus cineva că banii pe care-i dețin capii comerțului cu droguri sunt de zece ori mai mulți decât bugetul Statelor Unite! Este un lucru înfricoșător! Înțelegeți, prin urmare, ce putere există aici. De aceea, așa cum veți vedea și în continuare, prin căderea *Babilonului-Roma* neguțătorii se jelesc pentru că sunt păgubiți.

Încă mai este și *moda*, însă pe toate sectoarele! În industria obiectelor de lux, a ilustrațiilor, a cântecelor, prin care circulă milioane de discuri și casete, pentru mii și mii de cântece! Toate acestea sunt realmente distrugătoare ale societății și ale omului și, din păcate, devin obiect de îmbogățire pentru hrăpăreții comerțului.

Există o băutură răcoritoare, Coca-Cola, despre care se zice că *cine bea va bea iarăși*. De ce oare va bea iarăși? Va spune cineva, cu naivitate, pentru că pur și simplu este foarte bună! Însă nu este așa. Cine bea va bea iarăși, pentru că are în ea... un drog³¹⁶, este o băutură răcoritoare care dă dependență! Iar aceasta s-a publicat în ziarele grecești. Există și o marcă de țigări – nu vreau să-i spun numele – despre care se zice că *cine fumează va fuma iarăși*. Și am auzit că cei care fumează această marcă nu o pot lăsa, pentru că fabricanții au pus în ea o mică doză de drog. Iar neguțătorii răului, firește, se îmbogățesc! Comerțul, iubirii mei, este bun, dacă vrei, poate să fie și sfințit, atunci când se face fie și cu mobilul câștigului, dar dacă se face un adevărat purtător al bunurilor pământului pentru toți oamenii.

Adică, dacă ați fost atenți, atunci când Dumnezeu a zidit pământul nostru, planeta noastră, în toate punctele planetei noastre nu a așezat aceleași roade. Într-un punct a așezat roadele *alfa*, în alt punct a așezat roadele *beta* ș.a. Acelea care sunt roade mediteraneene nu sunt tropicale, iar cele care sunt tropicale nu sunt mediteraneene. Dumnezeu a amestecat, să zicem, roadele pământului într-un asemenea mod, încât să existe nevoia transportului bunurilor materiale dintr-un loc în altul, iar transportul îl fac, desigur, neguțătorii, astfel chiar, spunem iarăși, și cu mobilul câștigului.

Mai cu seamă, în vremurile mai vechi, comercianții se aflau în foarte mare primejdie la transportul bunurilor lor comerciale. Nu de puține ori ei și-au pierdut bunurile destinate negustoriei din pricina hoților, din pricina vremii nefavorabile sau chiar din pricina unui naufragiu etc. Omul care face această meserie va fi plătit, dar ce se întâmplă? Dumnezeu a împărțit în așa fel lucrurile, încât să existe comuniunea iubirii. Să vină bunurile din

³¹⁶ Părintele Athanasie nu oferă alte detalii. Desigur, nu putem vedea nici un drog, dar o anumită dependență se observă la consumatorii de Coca-Cola. Ceea ce este cert este faptul că dependența este legată totdeauna și de un anumit drog, oricum ar fi acesta, fie și un simplu medicament (*n. tr.*).

Africa, de pildă bananele, nucile de cocos, curmalele și altele și să spunem: „Priviți, acestea au venit din Africa”. Să trimitem noi vinul nostru, stafidele noastre, smochinele noastre..., și alții să spună: „Priviți, acestea au venit de acolo”. Și, prin transportul bunurilor pământului, să se facă în același timp și comunicarea oamenilor. Este un lucru important acesta, iubiții mei, dacă, desigur, comerțul se face în mod corect, dacă este sfințit.

Neguțătorii sunt în chip negreșit niște factori importanți, dar numai pe baza acestor premise. Însă atunci când intervine dorința câștigului hrăpăreț și ajung de-acum să nu mai comercializeze bunurile pământului, ci să comercializeze cele sfinte și consfințite, să comercializeze chiar și sănătatea oamenilor, prin medicamente măsluite sau, chipurile, cu medicamente eficiente, dar care să nu facă nimic, să se comercializeze chiar și libertatea omului, să se comercializeze chiar și sufletul omului, și mântuirea omului, atunci cred că înțelegem că toate acestea se integrează în specificul pasajului anterior din textul sfânt pe care vi l-am citit. Acești neguțători se îmbogățesc din *desmierdările* acestei cetăți depravate moral.

Comerțul ilegal, precum și câștigul ilegal, desigur că sunt socotite astăzi drept istețime, mare istețime, însă, iubiții mei, după legea lui Dumnezeu, un astfel de comerț, suspect și murdar, este lipsit de binecuvântare și condamnabil.

Vă amintiți dintr-o pericopă evanghelică ce are legătură cu tema noastră, faptul că Domnul a îngăduit dracilor care L-au rugat – în persoana demonizatului din ținutul Gherghesenilor – să plece și să intre în porci, și atunci cei două mii de porci care se aflau acolo s-au îndrăcit și au fost conduși pe țârm, apoi au căzut în lac și s-au înecat³¹⁷.

Este cunoscut acest fapt, în paranteză vă spun aceasta, desigur, anume că animalele sunt atente la apă, precum și la foc. Dacă unui animal nu-i place apa nu se apropie de ea, și mai ales cu

³¹⁷ Cf. Matei 8, 32; Marcu 5, 13; Luca 8, 33.

atât mai mult va face aceasta un porc căruia nu-i place deloc apa. Așadar, cum în acest caz două mii de porci au sărit să meargă și să se înece? Omul se sinucide, animalul nu se sinucide. Ce au avut? Presupuneri..., probleme..., și s-au deznădăduit porcii, și au plecat să se sinucidă, și mai cu seamă în grup? Aceasta este o dovadă prin faptul însuși *ipso facto* că există draci! Însă..., însă Domnul i-a pedepsit și pe acei oameni. Poate că unii au zis că s-a păgubit un avut străin. Iisus Hristos este Domnul tuturor și a toate; așadar, nu poate cineva să spună și să vorbească despre averea sa, pentru că Domnul a toate este Iisus Hristos. Care este averea ta, omule? Te pedepsește cu adevărat Hristos, și te pedepsește, pentru că faci lucruri potrivnice legii. Așadar, i-a pedepsit pe locuitorii din ținutul Gherghesenilor, tocmai pentru că au făcut o lucrare potrivnică legii. Legea interzicea și consumul de carne de porc, și creșterea porcilor. Acesta este norocul lucrurilor potrivnice legii!

Este un exemplu biblic, iubii mei, cazul porcilor care s-au înecat în lac. Am să vă rog, dacă vreodată în viața voastră or să vă spună vouă, împreună cu serviciul pe care îl aveți, să faceți și altceva, o oră, două ore, trei ore pe zi, care să fie ilegal, spre pildă să vă aflați într-un cazinou, la jocuri de noroc, ca să ajutați la ceva sau nu știu ce altfel de servicii de acest fel, să transportați – o, să nu fie! – droguri sau nu știu ce altceva, fiți atenți: este un câștig fără binecuvântare! Dumnezeu să ne păzească! Atunci omul devine asemenea cu neguțătorii din acest text din *Apocalipsă*, pe care acum l-am citit.

CAPITOLUL AL ZECELEA

Ieșirea diacronică și alte tipuri de despărțire a creștinului de lume

(Acest capitol, al zecelea, începe de la pagina a cincea a Omiliei 72)

„Și am auzit alt glas din cer, zicând: Ieși din ea, poporul meu, ca să nu vă împărtășiți de păcatele ei și ca să nu luați din plăgile ei. Că s-au grămadit păcatele ei până la cer și a pomenit Dumnezeu nedreptățile ei”³¹⁸, așadar le-a văzut și vine să le pedepsească.

După primul glas al îngerului se aude un al doilea glas din cer, cu semnalul – am spus *semnalul*; ca să vi-l amintiți – poporul lui Dumnezeu care eventual locuiește în cetatea aceasta (și, desigur, în toate orașele locuiesc oameni ai lui Dumnezeu) să iasă din cetate, să plece, ca să nu ia parte atât la păcatele cetății, cât și la osândirea ei.

Aici avem o teză extrem de importantă a textelor sfinte, iubiții mei, care este paralelă cu tot ceea ce prevestesc atât prorocul Isaia³¹⁹, cât și prorocul Ieremia³²⁰, așa cum vom vedea mai jos.

Aici Dumnezeu poruncește o ieșire, ieșirea poporului Său, care din punct de vedere istoric este uneori o ieșire ce ține de mod, iar alteori este una ce ține de loc. Iar cea care ține de mod presupune să fie poporul lui Dumnezeu în aceeași cetate păcătoasă, în *Babilon*, dar să nu participe la lucrările păcătoase ale *Babilonului*, la faptele păcătoase ale necredincioșilor.

---

³¹⁸ *Apocalipsa* 18, 4-5.

³¹⁹ *Cf. Isaia* 48, 20; 49, 8; 52, 11.

³²⁰ *Cf. Ieremia* 15, 11.

Este ceea ce poruncește Sfântul Apostol Pavel, și este cu adevărat minunat, atunci când zice: „Nu vă înjugăți la jug străin cu cei necredincioși, căci ce însoțire are dreptatea cu fărădelegea? Sau ce părtășie are lumina cu întunericul? Și ce învoire este între Hristos și Veliar sau ce parte are un credincios cu un necredincios?”³²¹ Este cu totul revelator acest lucru, anume ce trebuie să facă un credincios pentru a ieși în ceea ce privește modul, adică în ceea ce privește felul de a fi, în ceea ce privește comportamentul, în ceea ce privește relația cu ceilalți. Este extrem de importantă această teză; o voi analiza în ceea ce urmează.

„Nu vă înjugăți la jug străin cu cei necredincioși”. Aceasta vrea să spună că unul este jugul celui necredincios, și altul este propriul tău jug. Jugul tău este jugul Evangheliei. Domnul a spus că jugul Său este *bun*³²², folositor, util, iar jugul celor necredincioși este jugul diavolului. *Jug* se numește acel lemn care este așezat între două animale, doi boi, spre pildă, urmând să are ogorul. Prin urmare, „nu vă înjugăți la jug străin cu cei necredincioși”, adică nu intrați să arați ogorul împreună, când sunteți doi oameni diferiți.

Legea veche, iubiții mei, adică a Vechiului Testament, zicea să nu pui două animale diferite la plugul tău ca să ari ogorul³²³. Nu vei pune, spre pildă, un bou cu un asin³²⁴, pentru că unul are multă putere, iar celălalt nu are și în chip firesc va strâmba jugul, pentru că apoi unul dintre animale îl va trage pe celălalt.

Însă cheia erminiei, dincolo de utilitatea practică a lucrului, ne-o dă Apostolul Pavel care zice: „Oare de boi se îngrijește Dumnezeu? Sau în adevăr pentru noi zice?”³²⁵ Este o imagine din regnul animal, care trebuie să ne ajute pe noi să ne gândim că nu trebuie să fim ceea ce zice acum în Noul Testament Apostolul Pavel. Adică, să nu intrăm sub același jug, noi credincioșii, îm-

³²¹ *II Corinteni* 6, 14-15.

³²² *Matei* 11, 30.

³²³ *Cf. Leviticul* 19, 19 ș.a.

³²⁴ *Deuteronomul* 22, 10.

³²⁵ *I Corinteni* 9, 9-10.

preună cu un om necredincios. „Nu vă înjugați la jug străin cu cei necredincioși”. Iar ceea ce este mai rău este faptul că și noi în cele din urmă ne vom trăda credința și nici acela nu se va folosi. „Căci ce însoțire are dreptatea cu fărădelegea?” „Dreptatea” vrea să însemne aici virtutea, sfințenia, în vreme ce „fărădelegea” este păcatul, așa cum spune Sfântul Ioan Evanghelistul³²⁶. Așadar, există vreo legătură între ele? „Sau ce părtășie are lumina cu întunericul?” „Și ce învoire este între Hristos și Veliar?” Cum este cu puțință ca Hristos să fie în acord cu diavolul? Sunt ei de acord? „Sau ce parte are un credincios cu un necredincios?” Nici una!

Așadar, dacă creștinii noștri vor înțelege aceasta, atunci vor ieși în fiecare clipă prin felul (modul) de a fi din cetatea păcătoasă în care ei trăiesc. Din vremea în care creștinismul a fost propovăduit în lume, această ieșire ce ține de mod este cerută totdeauna de către Evanghelie de la credincioși. Dacă mă veți întreba cum se face aceasta, am să vă citesc un fragment, foarte rapid, din acea celebră *Epistolă către Diognet*, care este produsul secolului al II-lea d.Hr., și acolo veți vedea răspunsul, cum ar trebui să fie această ieșire ce ține de mod din lume a celor credincioși.

„Căci creștinii nu se deosebesc de ceilalți oameni nici prin pământul pe care trăiesc, nici prin limbă, nici prin îmbrăcăminte”. Creștinii nu se deosebesc de ceilalți oameni nici în ceea ce privește locul de baștină, nici în ceea ce privește limba – grecească, italianească, englezească, oricare ar fi aceasta – nici în ceea ce privește obiceiurile, datinile, adică cutumele dintr-o anumită cetate. Așa cum de pildă schimbăm noi astăzi ora. Urmează această schimbare a orei, în mod firesc, și cei credincioși, și cei necredincioși. Și o grămadă de alte lucruri care pot exista într-un oraș, precum faptul că trebuie să conduc automobilul mergând pe partea dreaptă, că trebuie să merg ca pieton pe trotuar și așa mai departe. Așadar, fie că cineva este credincios, fie că nu este, se va comporta în același fel. Prin urmare, creștinii nu se deosebesc prin aceste lucruri.

³²⁶ Cf. 1 Ioan 3, 4.

„Nici nu locuiesc în orașe ale lor, nici nu se folosesc de o limbă deosebită...”. Nici nu locuiesc în cetăți ale lor. Ar fi o utopie să spunem: „Veniți, iubiții mei. Care dintre voi sunteți creștini? Veniți să ne zidim o cetate a noastră, să fim doar noi!” Ar fi ideal, dar este o utopie. Ați auzit ce-am zis? Utopie ar fi! Prin urmare, nici nu locuiesc în cetăți separate, nici vreun dialect sau vreo limbă deosebită nu folosesc.

„Locuiesc în țările în care s-au născut”. Ascultați acum, la acest punct, să vedeți că, deși se află în aceleași cetăți, se mișcă în mod diferit. Ascultați! Este un fragment clasic din această epistolă *Către Diognet*. Este extraordinar, minunat! Desigur că eu vă citesc un pasaj, pentru că fragmentul este mai mare: „Locuiesc în țările în care s-au născut, dar ca străinii”. Desigur că fiecare trăiește în propria lui cetate. Acesta este tesalonician, celălalt este athenian, însă fiecare, deși locuiește în cetatea lui, acolo unde s-a născut, totuși este ca un străin. Adevărata noastră patrie este în cer, potrivit zicerii: „Căci nu avem aici cetate stătătoare, ci o căutăm pe aceea ce va să fie”³²⁷.

„Iau parte la toate ca cetățeni...”. Vedeți cât de folositor este acest pasaj! Vor merge să voteze, se vor mișca precum toți cetățenii și așa cum legile hotărăsc, „...dar pe toate le rabdă ca străini”, și pe toate le rabdă ca și cum nu ar fi cetățenii acelei cetăți.

„Orice țară străină le este patrie și orice patrie le este țară străină”. Fie aici, fie acolo, oriunde m-a așezat Dumnezeu pentru viața prezentă; totuși, va veni vremea când voi pleca din această viață.

„Sunt în trup, dar nu trăiesc după trup. Locuiesc pe pământ, dar sunt cetățeni ai cerului”. Desigur că ei sunt cu trupul în lumea aceasta, dar nu trăiesc trupește. Își petrec timpul lor pe pământ, dar petrec în chip ceresc; acolo este cetatea lor, după cum zice Apostolul Pavel: „Cetatea noastră este în ceruri”³²⁸.

„Se supun legilor rânduite de stat, dar prin felul lor de viață biruiesc legile...”. Ce înălțime! ... Se supun legilor statului. Ce zic

³²⁷ *Evrei* 13, 14.

³²⁸ *Filipeni* 3, 20.

legile statului? Aceasta, și aceasta, și aceasta. Desigur, însă prin felul în care ei trăiesc depășesc legile. Este ceea ce spune Apostolul Pavel: „Legea – ascultați aceasta! – nu este pusă pentru cel drept”³²⁹, pentru cel drept, pentru cel sfânt, nu există lege. Nu există caz în care să încalce ceva, pentru că el este sfânt. Așadar, vedeți? Se supun legilor statului, dar le și depășesc.

Adică: Sunt militar, iubii mei. Oare trebuie să-mi spună că trebuie să fiu disciplinat? Există o muncă care se numește *corvoadă*, adică muncă cu de-a sila; așa se spune. Nu este o lucrare, este o corvoadă. Spre exemplu, să facem curat în spațiul verde din fața clădirii, să spălăm cazanele. De ce însă este o *corvoadă*? Cine va lua mâncare din cazane și cine se va plimba pe lângă spațiul verde? Nu suntem chiar noi aceia? Așadar, de ce ar trebui să fie o *corvoadă* și nu o *lucrare*? Prin felul în care ne mișcăm și prin felul în care gândim, depășesc porunca disciplinei și fac curățenie nu ca pe o corvoadă, ci ca pe o lucrare. Înțeleg eu singur acest lucru. Aceasta vrea să însemne depășirea legilor. Depășirea legilor prin felul în care gândesc, și înțeleg, și lucrez.

„Ca să spun pe scurt, ce este sufletul în trup, aceea sunt creștinii în lume...”³³⁰.

Și mai cu seamă puțin mai jos zice următoarele: Lumea are o rațiune a existenței sale, întrucât creștinii au o rațiune a existenței: și lumea există, pentru că există creștinii. Dacă nu ar fi existat creștinii, lumea nu ar mai fi avut vreo rațiune a existenței sale!

Acest fapt este și unul scripturistic. În Sodoma și în Gomo-ra, dacă ar fi fost zece – zece, numai zece, iubii mei! – oameni evlavioși, Dumnezeu ar fi avut motive să păstreze această comunitate formată din cinci cetăți și să nu o distrugă. Dar nu au fost nici măcar zece! Aceasta înseamnă că cei credincioși din mijlocul lumii sunt cu adevărat aceia care creează înseși rațiunile existenței acestei lumi.

³²⁹ I Timotei 1, 9.

³³⁰ *Epistola către Diognet*, V, 1 - VI, 1, PSB 1, traducere de Pr. Dumitru Fecioru, în: PSB 1, Ed. IBMBOR, București, 1979, pp. 339-340.

Este un lucru foarte mare acesta. Dacă vreodată lumea va ajunge să-l înțeleagă... Dar nu-l înțelege. De aceea credinciosul trăiește această dramă, așadar că el trăiește într-o lume care nu înțelege. Omul sfânt trăiește drama acestei lumi. O trăiește! Dacă cineva este cu adevărat sfânt înțelege acest lucru. Încă mai este cunoscut faptul că dreptul Lot trăia în Sodoma și Gomora, atunci când și-a separat turmele de cele ale unchiului său, Avraam, iar acela a coborât spre fertilele – în epoca aceea, pe la 2100 î.Hr.! – câmpii ale Mării Moarte³³¹. Dar Lot este descoperit de către Sfânta Scriptură, de Vechiul și Noul Testament, ca *drept*, pentru că trăia în Sodoma, dar nu trăia modul de viață sodomitean.

Ne relatează Apostolul Petru, în a doua sa epistolă sobornicească (2, 7-9), următoarele: „Iar pe dreptul Lot, chinuit de petrecerea în desfrânare a celor nelegiuți, l-a izbăvit, pentru că dreptul acesta, locuind între ei, prin ce vedea și auzea, zi de zi, chinuia sufletul său cel drept, din pricina faptelor lor nelegiuite; știe Domnul să scape din ispite pe cei credincioși”. Înfricoșător lucru! Citiți acel pasaj din *Facerea* și veți vedea, iubiții mei, cu adevărat cât a suferit Lot care vedea nefireștile păcate care se petreceau în acea cetate într-un mod cu totul nerușinat! Foarte nerușinat! S-a ajuns – ce se mai poate spune; ce să mai spui! – să ceară acei oameni să-i agreseze moral pe cei doi oaspeți ai lui Lot. Iar Lot a preferat să le dea pe fetele sale în locul oaspeților săi, dar aceia nu au acceptat. Insistau să păcătuiască în felul lor! Lot vedea în fiecare zi astfel de lucruri, după cum spune aici Apostolul Petru, era „chinuit”, dar Domnul l-a izbăvit pentru că *se chinuia*. Sufletul său drept se chinuia văzând aceste lucruri, însă Domnul știe să-i mântuiască pe cei bine-credincioși.

Așadar, l-ați văzut pe Lot? Lot trăia în Sodoma, voi repeta, dar nu trăia în chip sodomit. Acesta vrea să însemne *ies [din lume] în ceea ce privește modul de a fi*. A venit și momentul în care Lot a ieșit și *după loc*; vom vedea aceasta puțin mai jos.

³³¹ Cf. *Facerea* 13, 10-11.

Această ieșire după loc, pe care Dumnezeu o poruncește, este întâlnită în multe puncte ale Sfintei Scripturi. Vă menționez locul de la *Isaia* (52, 11), de la *Iezechiil* (20, 34) și de la Apostolul Pavel (*II Corinteni* 6, 17). Este aici o ieșire în ceea ce privește locul, iar nu modul: „De aceea: «Ieșiți din mijlocul lor – în ceea ce privește locul, *n. pr. Athanasie* – și vă osebiți, zice Domnul, și de ce este necurat să nu vă atingeți și Eu vă voi primi pe voi»”. Separați-vă! Așa cum poate vă amintiți din istoria sfântă, ieșirea evreilor din Egipt a presupus o delimitare locală a patriei lor, adică au plecat din Egipt și au mers în pământul făgăduinței. Acolo, în pământul făgăduinței, Dumnezeu le-a spus să nu aibă nici un fel de amestec cu neamurile străine din jurul lor. Desigur, înainte de a intra în pământul făgăduinței – este cunoscută această istorie – moabiții i-au chemat, tocmai ca să-i slăbească dinspre latura rezistenței duhovnicești, ca să-i poată învinge. Ceea ce fac unii și cu patria noastră³³² astăzi, ne slăbănogesc duhovnicește într-o multitudine de feluri, ca să ne învingă și să ne facă să dispărem din istorie! Aceasta au făcut moabiții.

Așadar, i-au chemat la o sărbătoare a lor pe evrei: „Veniți să vedeți obiceiurile și moravurile noastre; veniți să vedeți sărbătorile noastre”. Ce poate fi mai nevinovat decât o sărbătoare? Au jertfit însă lui Baal-Peor, și au mâncat *mâncăruri spurcate*, adică din cele jertfite idolilor, și au desfrânat cu fetele moabiților. Moabiții au făcut în mod premeditat aceasta, pentru a-i încurca. Și atunci S-a mâniat Dumnezeu și a venit junghierea asupra evreilor³³³. „Înfricoșător!”, ar spune cineva. Nu exista altă tămăduire aici. Zice Hipocrate: „Pe aceea ce nu tămăduiește aceasta sau acea doctorie, o tămăduiește fierul; și ceea ce nu tămăduiește fierul, tămăduiește focul; și ceea ce nu tămăduiește focul, trebu-

³³² Grecia, România și, în general, toate țările ortodoxe sunt supuse în mod evident unei presiuni în ceea ce privește acceptarea perversității morale, chipurile, ca să ne aliniem Europei. Scopul ascuns este însă acela ca noi să ne distrugem singuri, acceptând toate aceste păcate, urâte de Dumnezeu (*n. nr.*).

³³³ Cf. *Numerii* 25, 1-18.

ie să fie socotit incurabil³³⁴. Așadar, aici trebuia să tămăduiască fierul, adică intervenția chirurgicală. Și a venit junghierea și au fost uciși, au fost înjunghiați, douăzeci și patru de mii de oameni în ziua aceea, pentru că acel rău trebuia să fie tăiat, să dispară. Și le-a spus Moisi evreilor: „Să vă aduceți aminte: Moabiții nicio dată să nu vă devină prozeliți, pentru că au încercat să vă batjocorească, să vă slăbănogască și să vă biruiască”³³⁵.

Așa vrea să fac o mică paranteză: Ruth era moabiteancă și este printre înaintașii lui Hristos! Este unul dintre cele patru nume feminine pe care le menționează Evanghelistul Matei. Acestea vi le spun în paranteză, pentru că apoi această poruncă a fost desființată, în sensul că popoarele, *în Hristos*, toate se pot mântui, chiar și moabiții se pot mântui. Însă aceasta nu înseamnă că noi trebuie să avem tovărășie cu toți aceia care ne pot slăbănogi duhovnicește și, în cele din urmă, să-L pierdem pe Dumnezeu.

Astfel evreii constituie un exemplu tipic al poporului care este separat spațial, după loc. Aceasta este, am putea spune, *plecarea* în ceea ce privește locul sau *ieșirea* în ceea ce privește locul.

Dar avem și o altă situație care este despărțire și *după loc*, și *după mod*. Este vorba despre plecarea multor creștini – în special în primele trei secole – care s-au refugiat în locuri pustii, și se va repeta această ieșire *după loc* în cadrul istoriei în mod negreșit și în vremurile de pe urmă. Zice aceasta *Apocalipsa*.

Femeia pe care am văzut-o în capitolul al doisprezecelea, pe care o prigonește Balaurul și este *Femeia-Biserică*, aceasta se refugiază în *pustie* în sensul de loc al cuvântului „pustie”, adică în sensul de teren (teritoriu), se refugiază în pustie. Atunci când zicem „pustie”, nu înțelegem deșert, așa cum spunem „deșertul Sahara”, ci în locuri pustii, acolo unde nu locuiesc oameni. Așadar, că acolo se vor refugia cei credincioși, în pustii. Acolo venind pe neașteptate *Balaurul a aruncat din gura lui, după Femeia-Bise-*

³³⁴ Cf. HIPPOCRATE, *Aforisme, Oeuvres complètes d' Hippocrate*, vol. 4, 7.87.1-3, Paris, 1844.

³³⁵ Cf. *Numerii* 25, 16-18.

rica – vă amintiți când am vorbit despre acestea –, *apă ca un râu ca s-o ia apa*, ca s-o înece. Aceasta vrea să spună să ajungă acolo ideile și ideologiile și s-o înece. În cele din urmă, *Femeia-Biserica* se salvează. Credincioșii care știu pentru ce pleacă din lume, anume pentru a se mântui, se vor izbăvi. Este aceasta, am putea spune, o ieșire eroică a creștinilor. Desigur că ieșirea eroică a messologhiților³³⁶ a fost lăudată prin cântece, nu știu însă cine ar putea să laude prin cântări această ieșire a creștinilor! Cu siguranță pe aceasta o laudă Cerul.

Toate acestea pe care vi le-am spus în mod sinoptic, prin această ieșire din *Babilon*, pe care Dumnezeu o poruncește poporului Său, atât Sfântul Andrei al Cezareei, cât și Aretha înțeleg „toată lumea stricată adunată la un loc”³³⁷, adică tot ceea ce nu are legătură cu Împărăția lui Dumnezeu și tot ceea ce are legătură cu păcatul. Și, așa cum am spus și în capitolul anterior, este și Biserica secularizată, adică acei credincioși care, fie ca administrație, fie ca mădulare ale Bisericii, trăiesc un creștinism evaziv. Această Biserică nici nu mântuiește, nici nu se mântuiește; această Biserică este condamnată de Dumnezeu. O Biserică secularizată este în mod neîndoielnic ceea ce am spus: este *lume*. Iar dacă este lume, din această Biserică secularizată, poporul lui Dumnezeu trebuie să iasă, trebuie să plece.

„Ca să nu vă împărtășiți de păcatele ei și ca să nu luați din plăgile ei”³³⁸. Iar toate acestea, ca să nu vă faceți părtași la păcatele cetății și, în consecință, și la pedeapsa pe care o va primi.

Astfel, după cum ați văzut, avem o serie de *ieșiri*. Merită să studiem aceste *ieșiri*, iubiții mei.

Așa cum am spus acum, veți vedea aceasta în continuare, de fiecare dată Dumnezeu dă de înțeles și modul ieșirii, al plecării. Am

³³⁶ Este vorba despre rezistența eroică a locuitorilor din cetatea grecească Messo-longhi la un asediu turcesc din anul 1825 (*n. tr.*).

³³⁷ Sf. ANDREI AL CEZAREEI, *Tălcuire la Apocalipsa Apostolului și Evanghelistului Ioan Teologul*, PG 106, cuv. al XVIII-lea, cap. 55, Paris, 1863, p. 729D.

³³⁸ *Apocalipsa* 18, 4.

să spun încă o dată, pentru că trebuie să se întipărească în urechile voastre, deoarece ne va fi de folos: *De fiecare dată Dumnezeu dă de înțeles și modul ieșirii*. În acest moment, dacă îmi veți spune că trebuie să plec și în ce mod, v-aș spune, „*nu știu cum*”. Însă, atunci când va veni ceasul în care trebuie să plec, îmi va arăta aceasta Dumnezeu. Va arăta acesta numai în Biserica Lui. Ascultați acest lucru! Modurile pe care am să vi le spun au existat mai înainte din punct de vedere temporal; mai rămâne doar unul, modul eshatologic al plecării (ieșirii). Vom vorbi despre acesta.

Prima ieșire și modalitatea de salvare a fost în epoca lui Noe, atunci când Noe s-a salvat cu corabia. Noe era drept, în vreme ce epoca sa era una *trupească*. „Nu va rămâne Duhul Meu pururea în oamenii aceștia, pentru că sunt numai trup”³³⁹, zice Dumnezeu. De aceea, Dumnezeu hotărăște distrugerea oamenilor, dar îi arată modul de mântuire lui Noe, zicându-i: „Tu însă fă-ți o corabie de lemn; într-aceasta te vei mântui”³⁴⁰. Așadar, vedem că Dumnezeu în acest fel îi arată lui Noe o ieșire. Îi spune și modul ieșirii: „Vei pleca din acest popor; aceștia vor pieri. Tu vei intra într-o corabie”.

A doua ieșire este din Sodoma și din Gomora. V-am spus mai înainte despre Lot care era drept și se chinuia văzând păcătoșenia locuitorilor din cetate. Dumnezeu distruge cetățile, dar pe Lot îl mântuiește prin aceea că-l scoate din cetate. Îi zice: „Mântuind, mântuiește-ți sufletul tău”³⁴¹.

Lot tremură atunci când îl anunță acest lucru. Trebuie să fi fost după miezul nopții această întâmplare, pentru că seara a primit agresiunea locuitorilor din cetate, care cereau să păcătuiască cu oaspeții săi; iar aceștia erau îngeri în chipul Sfintei Treimi și, mai cu seamă, în chipul Fiului și al Sfântului Duh! Unde poate ajunge omul!

³³⁹ *Facerea* 6, 3.

³⁴⁰ *Cf. Facerea* 6, 13-21.

³⁴¹ *Facerea* 19, 17.

Iar după această întâmplare nocturnă, cei doi oaspeți care încă nu-i sunt cunoscuți lui Lot grăiesc: „Pregătește-te! Domnul va ploua foc și pucioasă peste această cetate; nu va scăpa nimeni. Ai tu vreo rudă; ai vreun cunoscut; Spune-le și acelora să fugă”. „Da, a zis Lot, am doi gineri; ficele mele sunt logodite; am să merg să le spun”. Ascultați și acest punct, pentru că ne este de folos. Și atunci, iubiții mei, merge în seara aceea, nu mai târziu, și le zice ginerilor săi: „Dumnezeu va pierde cetatea noastră; trebuie să plecăm”. Iar ginerii i-au spus: „Părintele nostru glumește sau și-a pierdut mințile”? Ați auzit? De multe ori, vom spune popoului nostru că Dumnezeu va distruge lumea, iar alți oameni vor râde și vor zice: „Este oare cu puțință?... Acest predicator și-a pierdut mințile; nu îi este bine”? Și ceea ce este cu adevărat semnificativ este faptul că Dumnezeu zice „și oricare alt cunoscut al tău ar putea să se mântuiască”. Extraordinar! Ce ocazie!...

În cele din urmă nimeni din cetate nu a acceptat să plece; așadar, nu au ieșit din cetate. Lot a suferit un șoc nervos... Tremurau și Lot, și femeia lui, și cele două fete ale lui. Tremurau! Și au suferit acea stare pe care o pășim atunci când vedem o catastrofă care vine și ne ținutuește locului și picioarele noastre nu se mai mișcă, ca să plece. Și atunci cei doi îngeri i-au apucat de mâini ca să-i scoată afară din cetate.

Iubiții mei, femeia lui Lot s-a pierdut pe drum. Prinsă de mâna lui Dumnezeu și, mai ales, într-un mod simțit, și totuși s-a pierdut!... Așadar, se poate ca cineva să se piardă chiar și dacă îl prinde Dumnezeu de mână? Da! Se poate mântui doar atunci când și omul însuși voiește să se mântuiască. Femeia lui Lot s-a întors să vadă ce a ajuns casa ei; s-a pierdut proprietatea ei sau nu s-a pierdut?

Al treilea caz de ieșire este Ninive. Aici ascultați, vă rog, această pentru că ne va folosi, poate! Știți că Dumnezeu l-a trimis pe prorocul Iona să-i preînștiințeze pe niniviteni că cetatea lor va fi distrusă, dacă nu se vor pocăi. Iar Iona trei zile s-a plimbat prin

marea cetate a asirienilor și zicea că Dumnezeu va distruge cetatea. Consemnați faptul că în Ninive nu se credea în Dumnezeu, nu era cunoscut; era o cetate idolatră. Așadar, un oarecare iudeu vine acum să le spună acolo *cutare și cutare*. Asirienii de multe ori necăjeau împărăția de nord a lui Israil, pe care în cele din urmă au supus-o și au înrobit-o și erau urâți în sufletul evreilor. Și, din acest motiv, Iona nu a vrut să meargă în Ninive. Să meargă pentru a salva Ninive, pe dușmanii lor? Nu voia să meargă, dar Dumnezeu i-a zis: „Să mergi”. Iar atunci când a plecat spre Tarsis, în Spania, „l-a luat de urechi” Dumnezeu, l-a înghițit peștele uriaș și l-a scos pe țărmul Feniciei; și atunci Dumnezeu i-a spus: „Vei face ceea ce ți-am spus; vei merge în Ninive!”. Așadar, Ioana merge și propovăduiește acolo pocăința, iar pocăința Ninivei a fost cu adevărat exemplară! A fost un fenomen uimitor! De la rege și până la animale, toți au postit trei zile, și și-au pus cenușă pe capul lor, și s-au îmbrăcat în sac, ca să arate întristarea lor.

Desigur, lui Iona i-a părut rău că a mers în Ninive, și a zis: „Doamne, m-ai arătat mincinos! M-ai arătat mincinos, pentru că nu ai nimicیت cetatea”. Cunoașteți continuarea istoriei. Citiți-l pe prorocul Iona. Este o cârtică, are patru-cinci capitole. Citiți-o în seara aceasta. Vă veți folosi foarte mult. Nu vă mai povestesc continuarea istoriei. O să vă placă foarte mult; o să vedeți. A fost evitată nimicirea cetății Ninive. Au venit asirienii, au robit regatul de nord al lui Israil; și anii au trecut. Printre cei robiți se află și Tobit cu familia sa, împreună cu fiul lui mai ales, cu femeia lui și cu fiul lui, Tobie. Tobit a avut de înfruntat mari primejdii cu asirienii; foarte mari. Citiți cartea *Tobit*; veți vedea acolo o foarte frumoasă istorie. Veți afla următoarele:

După ce, desigur, Tobit s-a reabilitat – și mai ales a devenit și destul de bogat acolo în Ninive – după necazurile pe care le suferise, și altele, și altele... Știți, la vârsta de cincizeci și opt de ani a orbit, și a văzut el după opt ani, s-au vindecat ochii lui, și a murit la vârsta de o sută cincizeci și opt de ani. Așadar s-a pregătit el să

moară și i-a spus fiului său (acesta este ultimul capitol din cartea *Tobit*; este vrednic de reținut!): „Fiul meu, fii cu luare-aminte; eu știu că Iona este un proroc adevărat, iar cele pe care le-a grăit se vor face. Poate că Ninive nu a fost nimicită pentru că s-a pocăit, dar cetatea s-a întors iarăși la răutatea ei. De aceea eu îți spun aceasta, că nimicirea Ninivei se va întâmpla”³⁴².

Astfel unul, precum este Tobit, care are harismă proorocească, tâlcuiește un proroc de dinaintea lui, pe Iona. Așadar, el continuă și-i zice fiului său: „Atunci când voi muri, să mă înmormântezi. Va muri și mama ta și s-o înmormântezi lângă mine și pe mama ta. Și îndată după ce o vei înmormâta pe mama ta, vei vinde toate – v-am spus că ne va fi de folos această istorie! –, și vei pleca, și vei merge acolo unde se află socrul tău, în Ecbatana din Media; acolo va fi pace. Și vei vedea; cetatea Ninive va fi distrusă”³⁴³. A murit Tobit, a murit și femeia lui, i-a înmormântat Tobie și a respectat porunca tatălui său. Aceasta înseamnă să crezi în prorocie. Le-a adunat pe toate, a vândut tot ceea ce avea, și a plecat, și a mers în Ecbatana din Media. Înainte de a muri și Tobie, la etatea de o sută douăzeci și șapte de ani, a auzit de distrugerea Ninivei³⁴⁴, pe care a distrus-o, după cum știm, Nabucodonosor. A distrus-o într-un grad absolut, într-atât încât Ninive nu și-a mai ridicat capul și a dispărut din istorie.

Ați văzut că Dumnezeu preînștiințează? În ce mod acum? Tatăl l-a preînștiințat pe fiul său! Desigur, după mulți ani cetatea a fost distrusă. Fiul trebuia să plece și a plecat. Acesta este un alt mod de a pleca dintr-un anumit loc. V-am spus: Dumnezeu va da de fiecare dată și modalitatea plecării poporului Său, a poporului Său credincios.

La sfârșit este ieșirea din Ierusalim, iubirii mei!... Cu adevărat, această cetate cea mai prorocită, după cuvântul Domnului³⁴⁵ și

³⁴² Cf. *Tobit* 14, 8.

³⁴³ Cf. *Tobit* 14, 4-11.

³⁴⁴ Cf. *Tobit* 14, 15.

³⁴⁵ Cf. *Luca* 13, 34.

cea mai ucigătoare de creștini, trebuia să fie pedepsită. Dar în cetate trăiau și credincioși, existau acolo creștini. Așadar, cum? Vor fi pedepsiți și cei buni împreună cu cei răi? Cei credincioși împreună cu cei necredincioși? Oare cum se va întâmpla aceasta? Asculțați acum în ce fel înștiințează aici Domnul; ascultați modalitatea:

„Iar când veți vedea Ierusalimul înconjurat de oști, atunci să știți că s-a apropiat pustiirea lui. Atunci cei din Iudeea să fugă la munți”. Lucruri concrete! „Și cei din mijlocul lui să iasă din el”. Cât de departe să iasă și să plece? Asculțați în ce fel și cât de grabnic: „Și cei de prin țărină să nu intre în el”³⁴⁶, să nu mai intre în cetate! Poate că oamenii arau țarina. La un moment dat aud zgomot și văd de departe armata. Așadar, să nu intre în Ierusalim; să plece de pe ogorul lor! Într-o altă Evanghelie citim: „Cel ce va fi pe casă să nu se coboare, ca să-și ia lucrurile din casă”³⁴⁷. Casele erau cu un singur nivel sau cu două nivele, iar oamenii urcau pe terase, pe *verande*, unde puneau roadele ca să se usuce, sau urcau ca să întindă rufe, sau orice altceva face o gospodină pe terasa ei. Așadar, dacă cineva vede de pe terasa lui că vin oștiri, atunci să nu se mai coboare în casa sa, ca să-și ia cele necesare; nici măcar o haină să nu-și ia, nimic, ci să coboare de pe terasă și să plece, pentru că se vor închide porțile cetății când vor vedea că vin oștirile, și atunci nu vor mai apuca să plece; va fi deja prea târziu.

Iubiții mei, Domnul a grăit un cuvânt vrednic de pomenire, care și-a avut locul său, și totdeauna își are locul său acest cuvânt. Atunci când a grăit aceste cuvinte ca să preînștiințeze, a completat: „Aduceți-vă aminte de femeia lui Lot”³⁴⁸, adică să vă aduceți aminte ce a pățit femeia lui Lot, care s-a întors, și a privit la lucrurile ei, și s-a făcut stâlp de sare. Dacă voi vă întoarceți să vă luați lucrurile voastre, se vor închide porțile și o să pieriți.

Atunci, iubiții mei, aceia care au crezut în Hristos și au crezut în cuvintele Lui, atunci când au văzut armatele romane, au

³⁴⁶ Luca 21, 20-21.

³⁴⁷ Cf. Matei 24, 17; Marcu 13, 15.

³⁴⁸ Luca 17, 32.

plecat din cetate. Dimpotrivă, de prin satele Iudeii, cei care nu credeau în Hristos și nu cunoșteau cuvintele Lui, intrau în Ierusalim ca să se pună la adăpost, pentru că cetatea era înconjurată de ziduri, și au pierit. Acolo s-a întâmplat un asediu înfricoșător, în anul 70 d.Hr., iar cetatea a fost distrusă într-un asemenea grad încât a rămas de pomină și proverbială în istorie distrugerea ei. Însă cei credincioși s-au salvat, pentru că și-au amintit cuvintele lui Hristos Care a grăit: „Aduceți-vă aminte de femeia lui Lot”.

(Textul de mai jos începe de la pagina întâi a Omiliei 73)

Dar mai rămâne încă o ieșire, iubii mei: Cea eshatologică, ieșirea din zilele de pe urmă. Această ieșire este aceea care ne interesează, întrucât măsura ieșirii au dat-o tipurile istorice pe care le-am menționat mai sus. Însă care sunt aceste *vremuri eshatologice*? Doresc să fiți cu luare-aminte la ce înțelegem prin *vremuri eshatologice*. V-am vorbit și altă dată, dar am să repet. *Vremuri eshatologice* avem și numim pe acelea care se află între cele două venituri ale lui Hristos, a celei Dintâi și celei de-A Doua Venire a lui Hristos. În fiecare moment, în acest interval temporal, de la Prima Venire a lui Hristos până la A Doua Venire a lui Hristos, avem vremurile eshatologice, vremurile de pe urmă.

Mai înainte de toate aș vrea să vă spun că, îndată după Înălțarea Domnului nostru, avem primele *vremuri eshatologice*, adică începutul *vremurilor de pe urmă*, și de atunci, în fiecare moment, din fiecare epocă avem *vremuri eshatologice*. Cu toate acestea, avem și anumite etape ale *vremurilor eshatologice*, pe care nu putem decât să le consemnăm. Distingem *primele vremuri eshatologice*, ca pe o etapă îndată după generația apostolilor și în vreme ce încă mai trăiau doi apostoli, Ioan Evanghelistul și Iuda fratele Domnului (toți ceilalți nu mai trăiau, nici Apostolul Petru), care consemnează această realizare a *vremurilor de pe urmă* și pe care le menționează Apostolul Petru și Apostolul Pavel, în epistolele lor, se înțelege. Iar conținutul acestor *vremuri de pe urmă*

în viziunea acestor doi apostoli, a lui Petru și a lui Pavel, este alcătuit din două elemente: erezia și viața depravată moral.

Astfel, Apostolul Ioan și Apostolul Iuda vor veni să semnaleze, deja din punct de vedere istoric, acelea pe care în chip prorocesc Apostolul Petru și Apostolul Pavel le menționează în epistolele lor, adică pe *gnostici* și pe *docheți*.

Scrie, spre pildă, Sfântul Ioan Evanghelistul un exemplu, din latura ereziei, în prima sa epistolă (4, 3): „Și orice duh, care nu mărturisește pe Iisus Hristos, nu este de la Dumnezeu”. Orice om care nu mărturisește că Iisus Hristos este Dumnezeu-Om, acela nu este de la Dumnezeu.

Fiți cu luare-aminte la acest punct! Astăzi, despre persoana lui Iisus Hristos se spune că a fost filosof, reformator social, comunist, pe toate le spun..., în afară că El este Dumnezeu-Om!... Nici unul, în mod categoric, limpede și curat, fără întortocheri și fără confuzii, nici unul care nu-L mărturisește pe Iisus Hristos că este Fiul întrupat al lui Dumnezeu, nu este de la Dumnezeu, nu are pe Dumnezeu. Și, în aceeași epistolă, Sfântul Ioan Evanghelistul îl numește pe un astfel de om *antihrist*.

„Cine este antihristul? Acela care tăgăduiește că Iisus este Dumnezeu-Om. Că este Dumnezeu și a venit în trup; Acesta este antihristul”³⁴⁹, zice!

De aceea și hiliaștilor le zicem *antihriști*, și nu este vorba despre vreo folosire abuzivă a termenului și a caracterizării lor, ci este o caracterizare exactă, de vreme ce ei nu acceptă existența firii dumnezeiești în Iisus Hristos. Din acest motiv ei sunt *antihriști*. Fie că tăgăduim firea dumnezeiască – precum arienii și hiliaștii –, fie că negăm firea omenească – precum monofiziții – sunt *antihriști*, nu suntem de la Dumnezeu.

Sfântul Iustin Popovici zice: „Măsura credinței tale este Dumnezeu-Omul, Iisus Hristos”³⁵⁰. Crezi tu că Iisus Hristos este

³⁴⁹ Cf. I Ioan 4, 3; vezi și II Ioan 1, 7.

³⁵⁰ Citare liberă.

Dumnezeu-Om? Ai măsura Ortodoxiei. S-a mântuit treaba! Asta este tot. Astfel, oricine va zice în epoca noastră că „Iisus Hristos este important, dar... este om, dar... este reformator social, dar..., dar...”, orice ar fi acest „dar...”, nu are o poziționare corectă; și vă spun aceasta încă o dată, acel om nu este de la Dumnezeu!

Așadar, avem și o altă latură, cea a vieții stricate, depravate moral. V-am menționat două puncte care sunt accentuate de Apostolii Petru și Pavel; primul se referă la chestiunile credinței, iar al doilea, la chestiunile vieții stricate, depravate moral, adică a încălcării legii morale evanghelice. Să dăm un exemplu:

Fratele Domnului, Apostolul Iuda, îi are în vedere pe nicolaiții care se aflau în Biserică și se amestecau cu creștinii. Cunoașteți faptul că nicolaiții erau oameni depravați moral. Și astăzi există nicolaiți foarte mulți. Foarte mulți! Și numai faptul că cineva susține căsătoria civilă ca fiind suficientă este nicolait. Și numai dacă susține că cineva poate să se despartă și să se recăsătorească este nicolait. Desigur că aici fac o paranteză, pentru a răspunde unei posibile întrebări a cuiva, adică la întrebarea „De ce Biserica îi recăsătorește pe cei divorțați?”. Într-o anumită epocă Biserica a făcut o concesie, ca o economie, însă este rău acest lucru. Este hotărâtă porunca lui Dumnezeu: Acela care se va căsători după ce s-a despărțit de femeia lui este adulterin; și acela care s-a însurat cu cea despărțită este adulterin, iar aceea este adulterină. Menționează acest lucru în mod tranșant și categoric³⁵¹. Nu există urmă de îndoială. Deloc, nimic! Dar, dacă s-a consacrat căsătoria celor despărțiți, de către Biserică se înțelege acum, vă spun, iubiții mei, curat-curat încă o dată, Biserica a făcut aceasta, pentru că a fost presată și pentru că, de multe ori, aceia care o slujeau, păstoriile ei, nu au avut putere morală și au ajuns să facă concesii. Și, când se face început al concesiilor, atunci există și o decădere a concesiilor! Acesta este purul adevăr. Și Sfântul Ioan Gură de Aur zice: „Frate, nu vei fi judecat după legile statului, ci

---

³⁵¹ Cf. Matei 19, 3-9.

vei fi judecat după legile Evangheliei, atunci când va veni Hristos Judecătorul”³⁵².

Apostolul Iuda, fratele Domnului, scrie: „Aceștia sunt ca niște pete de necurăție la mesele voastre obștești ..., nori fără apă..., valuri sălbatice ale mării, care își spumegă rușinea lor...”³⁵³. Prin urmare, aceștia participau la *agape*, adică la mesele comune, probabil și la Taina Euharistiei; pentru că în primele vremuri creștine la *agape* se oferea și Taina Dumnezeieștii Euharistii. Mai zice și alte lucruri, dar le-am omis din pricina lipsei de timp.

Iar în cartea *Apocalipsei*, Însuși Domnul îi scrie *îngerului*, adică episcopului, din Efes: „Ai însă partea bună că urăști faptele nicolaïților, pe care le urăsc și Eu”³⁵⁴. Iar aceasta este latura vieții stricate, depravate moral, a încălcării legilor morale și ale canoanelor Evangheliei.

Așadar, fiți atenți acum și urmăriți continuarea. În continuare, de atunci când au fost scrise epistolele și Evanghelia, se va arăta în istoria bisericească un duet: Va fi *Fiara* cu șapte capete și cu zece capete, adică înainte-mergătorul Antihristului – și în cele din urmă Antihristul – și *Fiara* cu coarne de miel, adică înainte-mergătorul *prorocului mincinos*. Aceasta înseamnă că în continuare va exista sau *prigoana deschisă*, sau *înșelarea*, sau chiar amândouă împreună. În fiecare moment în istorie și prin urmare și în epoca noastră, dacă nu izbutește să înșele *prorocul mincinos* prin încălcarea legii lui Dumnezeu sau prin încălcarea adevărului integral de credință, ortodox, atunci va veni cealaltă *Fiară* și va dezlănțui prigoană împotriva ta. Așadar, tot ceea ce nu va reuși una prin lingușeală, o va izbândi cealaltă prin turbare și prin amenințare.

Acest duet va activa în orice epocă și va lucra și, în consecință, fiecare epocă în care apare acest duet este *eshatologică*. Aceasta poartă numele de *vremuri eshatologice*, în mod special, desi-

³⁵² Citare liberă.

³⁵³ Iuda 12, 13.

³⁵⁴ *Apocalipsa* 2, 6.

gur, într-o concentrare, într-o îndesire a perversiunii, a pervertirii adevărului de credință și a vieții morale, cu cât înaintăm spre sfârșitul istoriei. Și întrucât continuu pășim către sfârșitul istoriei, avem o tot mai mare îndesire și concentrare a acestor două lucruri. Astfel, tot cel ce rămâne credincios vieții de urmare a lui Hristos, acesta constituie poporul ales al lui Dumnezeu, care primește acum porunca „să ieșiți”.

Ce vrea să însemne „să ieșiți”?

Ieșirea, în fiecare epocă, din epoca Înălțării Domnului Hristos, este în diferite *feluri*; cândva este doar în ceea ce privește *modul*, altă dată este și în ceea ce privește *locul*, ceea ce înseamnă că cineva trebuie să-și schimbe și locul. Vă amintiți, vă readuc în memorie din capitoul al treisprezecelea despre *Femeia-Biserica*, care plecă în pustie.

Astfel, cei credincioși vor primi, în fiecare epocă, mesajul lui Hristos, care va insufla totdeauna Biserica despre forma pe care poate s-o ia această ieșire a lor după *loc*.

Despre ieșirea cea după *mod* avem bine statornicit cuvântul lui Dumnezeu în Evanghelie, cum că nu ne vom amesteca cu aceia care au un cuget lumesc și vom fi separați. Dacă vor auzi acestea oamenii lumești, ne vor numi „izolați, mizantropi”! Noi avem însă poruncă de la Dumnezeu să plecăm, să ne îndepărtăm în fiecare moment! Însă pentru ieșirea în ceea ce privește locul avem un mesaj special pe care îl dă Dumnezeu în fiecare epocă, prin Biserica Lui, pe care îl înțeleg cei credincioși și îl pun în aplicare, așa cum s-a întâmplat odinioară în Ierusalim. Iar aceasta, cu siguranță, ca să nu piară împreună cu oamenii cei necredincioși sau ca ei înșiși să nu piară, și de aceea trebuie să ai-bă și o ieșire în ceea ce privește locul.

Ascultați o modalitate de ieșire, dintre acelea pe care le-a spus Domnul și pe care de multe ori o citim în Evanghelie, dar nu o putem organiza înăuntrul nostru și să înțelegem ce înseamnă ceea ce ne-a spus Hristos!

Ascultați, de la Luca 22, 35-38: „Și le-a zis: Când v-am trimis pe voi fără pungă, fără traistă și fără încălțăminte, ați avut lipsă de ceva? Iar ei au zis: De nimic. Și El le-a zis: Acum însă cel ce are pungă să o ia, tot așa și traista, și cel ce nu are sabie să-și vândă haina și să-și cumpere... Iar ei au zis: Doamne, iată aici două săbii. Zis-a lor: Sunt de ajuns.”

În chip limpede ne aflăm, iubiții mei, la Cina cea de Taină. Și grație acum Domnul către ucenicii Săi: Atunci când v-am trimis pe voi în cetăți și în sate câte doi, pe voi cei doisprezece și pe cei șaptezeci de apostoli – adică optzeci și doi de oameni – și ați mers și ați propovăduit Evanghelia Împărăției lui Dumnezeu, v-am trimis fără bani, fără traistă și fără încălțări (atunci, ca să înainteze cineva mai grabnic își scotea chiar și încălțările. Desigur că acum nouă ne este de neconceput să mergem desculți. În acea vreme mergeau desculți cei săraci și cei ce doreau să meargă repede, cei ce se grăbeau). Oare v-a lipsit ceva din pricina tuturor acestora? Iar ucenicii au răspuns: nimic, Doamne, nu ne-a lipsit. Așadar, le-a spus: acum însă, acela care are pungă s-o ia cu el, așadar, să aibă bani, și la fel să facă și acela care are traistă, s-o ia cu el plină cu mâncare, și acela care nu are sabie să-și vândă mantia, haina lui de deasupra, și să-și cumpere sabie. Iar ucenicii au zis: Doamne, iată, sunt aici două săbii. Iar Domnul le-a zis: Sunt de ajuns.

Toate acestea arată o schimbare generală. Adică, mediul pe care îl vor întâlni de-acum înainte ucenicii Săi nu va mai fi prietenos, ci dușmănos și, în consecință, nu mai trebuie să aștepte să-i primească cu ospitalitate; va trebui să se îngrijească ei înșiși de întreținerea lor. Încă va trebui să se îngrijească și de apărarea lor, adică să-și vândă chiar și mantia lor ca să-și cumpere sabie! Sabia este unealtă și protecție și, firește, este și de atac.

Pe masă se aflau două săbii (cuțite). Era o masă sau o sală de mese; acolo erau două săbii (cuțite). Ucenicii nu au înțeles semnificația cuvintelor Lui și de aceea Domnul a zis „sunt de ajuns”.

Aceasta nu vrea să însemne că cele două săbii sunt de ajuns, ci că „v-am vorbit destul, nu ați înțeles, ajunge!”. Cu adevărat, Domnul nu a vrut să spună să cumpere vreo sabie – să aibă, să zicem, plasă vânătorească, carabină... ca zic așa... puțin mai actualizat – să ne păzească Dumnezeu! Ucenicii nu au înțeles, de aceea se pare că Apostolul Petru a luat una dintre săbii cu el (pentru că totdeauna călătorii aveau o sabie cu ei, așa cum au și agricultorii), și atunci când au mers în Grădina Ghetsimani, în momentul în care soldații au vrut să-L aresteze pe Domnul, atunci Apostolul Petru a scos sabia și i-a tăiat urechea – cea dreaptă, menționează Evanghelia – unuia dintre aceia. Iar atunci Domnul a luat urechea tăiată, a așezat-o la locul ei și a tămăduit-o, spunându-i Apostolului Petru: „Cel ce va scoate sabia, de sabie va pieri. Pune sabia în teacă”³⁵⁵.

Prin urmare, atunci când Domnul a zis „acela care nu are sabie, să-și vândă mantia și să-și cumpere sabie”, nu a înțeles că trebuie să facă economii ca să aibă plasă vânătorească în casa lui, sau vreo carabină, sau vreo grenadă de mână, sau nu știu ce altceva, pentru că vremurile sunt grele și ciudate... Să ne păzească Dumnezeu! Înțelegeți cât de neforțat reiese totul din textul sfânt. Așadar, El vrea să spună că mediul deja nu va mai fi unul prietenos, ci va fi unul vrăjmășesc, și de aceea să-și ia măsurile de prevedere.

Oarecând Domnul a grăit următoarele: „Dacă vă alungă dintr-o cetate, nu ședeți; mergeți în altă cetate. Dacă vă prigonesc, să vă ascundeți”. Domnul Însuși de multe ori S-a ascuns³⁵⁶, atunci când evreii voiau să-L omoare. În cele din urmă, desigur, a mers la jertfa Sa, dar atunci când a venit ceasul să Se jertfească.

Sfântul Policarp al Smirnei se ascundea într-o casă, dar când a venit ceasul să-l prindă, așadar a fost trădat refugiul său, atunci cu siguranță nu a arătat nici o împotrivire. Și nu numai că nu a arătat nici o împotrivire, ci i-a rugat pe soldați și le-a zis: „Vă rog mult, stați puțin și așteptați-mă”. Două ore l-au așteptat, iubiții

³⁵⁵ Cf. *Ioan* 18, 10-11; *Luca* 22, 50; *Matei* 26, 52.

³⁵⁶ *Ioan* 8, 59; 12, 36.

mei. A dat poruncă și le-a întins masă, le-a dat mâncare și vin, iar el timp de două ore a făcut rugăciune și, când și-a sfârșit rugăciunea, le-a spus soldaților că se află la dispoziția lor!

Dar în toate pildele sfinților și ale mucenicilor vedem aceasta, pentru că ei au înțeles în mod corect ceea ce a spus Domnul, adică să se păzească, să se ascundă. Nu înseamnă voinicie ca cineva să nu se ascundă. Dacă va fi arestat, atunci își va arăta bărbăția și va spune ceea ce grăiau și vechii mucenici: „Sunt creștin! Asta este tot; sunt creștin. Faceți-mi tot ceea ce vreți; sunt creștin!”

Însă ceva analog prorocște și Sfântul Cosma Etolianul, cu toate că prorociile Sfântului Cosma Etolianul au o dimensiune mai degrabă națională (grecească) decât, firește, una universală. Ascultați-o, pentru că are însemnătate ceea ce se grăiește în ea. Domnul a zis „nu rămâneți în Ierusalim, mergeți în munți”. Iar Sfântul Cosma, în prorocia sa de la numărul 2, zice: „O, munte binecuvântat, câte suflete de femei și copii vei izbăvi când vor veni vremurile cele grele”³⁵⁷. Aceasta înseamnă că vor pleca în munți, ca să se izbăvească.

În prorocia lui de la numărul 20 grăiește: „Va veni pe nepregătite. Să aveți un săculeț de grâu agățat la ușă. Acesta are să vă împiedice când veți pleca. Să nu-l lăsați! Să-l luați cu voi ca să ai-bă copiii voștri ce să mănânce”³⁵⁸.

Iar la prorocia sa de la numărul 95, grăiește: „Să vă rugați să fie ziua și nu noaptea, vara și nu iarna”³⁵⁹. Și Domnul despre fuga din Ierusalim a zis: „Să nu fie zi de sâmbătă – când era interzis să meargă cineva mai mult de două mile – și să nu fie iarna”³⁶⁰, adică vreme geroasă de iarnă.

Acestea sunt preînștiințări, iubiții mei, că oarecând probabil va fi nevoie și de ieșire în ceea ce privește locul. Să vă amintiți de

³⁵⁷ Mitropolit Augustin KANTOTIS, *Sfântul Cosma al Etolului*, Ed. Stavros, Athena, 1977, p. 336.

³⁵⁸ *Ibidem*, p. 339.

³⁵⁹ *Ibidem*, p. 348.

³⁶⁰ Cf. Matei 24, 20; Marcu 13, 18.

acestea, poate vor fi de folos. Să cunoaștem aceste lucruri, pentru că atunci când va fi nevoie de ele nu va exista nici predicator, nici predică, ci ceea ce își va aminti fiecare. Și dacă vi le veți aminti bine, și dacă le veți asimila bine și acțiunile vor fi pe potrivă.

Și continuă sfântul text al *Apocalipsei*. Veți ieși din cetatea *Roma-Babilon*, centrul depravării morale, pentru că această cetate va fi pedepsită, ca să nu fiți și voi pedepsiți împreună cu ea. „Că s-au grămadit păcatele ei până la cer și a pomenit Dumnezeu – o frază antropomorfă, *n. pr. Athanasie* – de nedreptățile ei”³⁶¹, ale acestei cetăți *Babilon-Roma*.

Acest verset, iubiții mei, ne amintește ceea ce spusese ră cei trei îngeri care au fost găzduiți de Avraam, atunci când urma să distrugă Dumnezeu cetatea Sodomei. Ce spusese ră ei? „Zis-a, deci, Domnul: Strigarea Sodomei și a Gomorei e mare și păcatul lor cumplit de greu. Pogorî-Mă-voi să văd dacă faptele lor sunt cu adevărat cum s-a suit până la Mine strigarea împotriva lor, iar de nu, să știu”³⁶².

Prin această expresie Atotcunoscătorul Dumnezeu vrea să arate că cele ce se întâmplau în Sodoma erau atât de necrezut, atât de nefirești, atât de vrednice de compătimire, atât de ticăloase, încât să zică: „Așa este? Merg să văd! Am auzit; merg însă să văd și cu ochii mei, poate nu este așa!”

Se pare, iubiții mei, că în anumite epoci, păcatul depășește orice limită, depășește și legea, și firea. Iar altă dată v-am spus faptul că încălcarea legii este să cazi în desfrânare, dar, cu toate acestea, lucrezi, totuși, *după fire*. Dar atunci când ești pervertit, homosexual sau orice altceva de acest fel, atunci desigur că încalci și firea. Iar aici deja nu mai avem doar o încălcare *împotriva legii*, ci și *împotriva firii*.

Iată, doar săptămâna trecută, un oarecare domn dintre voi mi-a dat un articol dintr-un ziar, în care scrie că două femei s-au

³⁶¹ *Apocalipsa* 18, 5.

³⁶² *Facerea* 18, 20-21.

căsătorit și, mai ales, prin căsătorie religioasă; acestea nu au mers la căsătoria civilă, vedeți! Un oarecare preot catolic le-a căsătorit pe aceste două femei. Așadar..., așadar două femei s-au căsătorit!

Însă cu ceva timp în urmă, iarăși a fost publicat într-un ziar faptul că doi bărbați s-au căsătorit, și iarăși i-a căsătorit un cleric, mi se pare că a fost unul protestant. Drept pentru care aici avem o situație care a depășit orice limită. Pentru că, atunci când își oficializează cineva prin căsătorie o asemenea situație, atunci... Această perversiune a existat din totdeauna, însă faptul de a scoate în public perversiunea ta, aceasta deja depășește orice limită, este o provocare a Cerului, ajungi să provoci Cerul!

Am mers în Athena la un medic, la un oftalmolog; și în sala de așteptare avea o măsuță cu o revistă pe ea. Am aruncat o privire și am văzut – am citit ca să am cunoștință asupra temei – și zic: „Doamne, miluiește!” Există un congres al femeilor lesbiene, adică al femeilor homosexuale! Și, desigur, a mers acolo un reporter care a luat și un interviu, și a făcut o corespondență, a scris și un articol!

Spuneți-mi, vă rog, atunci când auziți că se căsătorește bărbat cu bărbat, că se căsătorește femeie cu femeie, spuneți-mi, ce au făcut mai mult sodomitenii? Au făcut ei ceva mai mult? Și au fost distruși! Așadar, ce poate să ne aștepte pe noi? Cu adevărat o distrugere reală. Noi însă – nu grecii, nu vă duceți cu mintea la Grecia; acest fapt nu se limitează la Grecia; este vorba despre lumea creștină – să zicem creștinii în general, îi depășim pe sodomiteni, pentru că sodomitenii, cel puțin, nu au avut legea Evangheliei, nici nu cunoșteau cele despre Evanghelie și despre morală Evangheliei, ci erau idolatri. Noi, care pornim cu Evanghelia lui Hristos, ajungem și sfârșim să fim mai răi decât sodomitenii? Da, iubiții mei. Da, iubiților!

CAPITOLUL AL UNSPREZECELEA

Sentința, distrugerea, tânguirea și veselia. Reacția la dezastru a împăraților, a neguțătorilor, a corăbierilor și a sfinților

*(Acest capitol, al unsprezecelea, începe de la pagina a douăsprezecea a Omi-
liei 73)*

Și vine acum rostirea adevărului, a sentinței lui Dumnezeu: „Dați-i înapoi precum v-a dat și ea, și după faptele ei, cu măsură îndoită, îndoit măsurați-i, în paharul în care v-a turnat, turnați-i de două ori”³⁶³. Dați-i înapoi cetății-Babilon tot ceea ce a făcut și ea, și dublați-i pedeapsa, dați-i dublu după faptele ei; cu paharul păcatului cu care a adăpat neamurile, adăpați-o și voi dublu, adică dublu să fie pedeapsită.

Însă către cine este îndreptat acest glas tainic? Oare spre poporul lui Dumnezeu, către care Dumnezeu grăiește „ieșiți din cetate și plecați ca să vă mântuiți”? Nu, iubiții mei; creștinii nu se răzbună. Am să spun aceasta încă o dată: creștinii nu se răzbună! Se păzesc, sunt cu luare-aminte, dar nu se răzbună. Se întristează, plâng, se îndurerează pentru întâmplare și se bucură atunci când văd un om dintre cei păcătoși că se pocăiește și că își vine întru sine. Acesta este creștinul! Așadar, nu este cu putință acum să întoarcă îndoit poporul lui Dumnezeu împotriva acestui centru al stricăciunii, a Babilonului. Glasul este îndreptat chiar spre dușmanii cetății, în calitate de unelte pedepsitoare ale dreptății dumnezeiești, așa cum s-a întâmplat și alte dăți în istorie.

---

³⁶³ *Apocalipsa* 18, 6.

Pentru Roma istorică avem multe astfel de hoarde ale barbarilor, însă cea mai importantă este cea a lui Alaric, despre care am vorbit deja mai devreme. De asemenea, vă amintiți ceea ce spune cartea *Apocalipsei* despre cei zece împărați supuși, supuși *Romei-Babilon* care acum se întorc împotriva ei. Către aceștia se adresează, precum în cazul vechiului Israil, unde, atunci când Dumnezeu pedepsea, avea uneltele Sale pedepsitoare, pe de-o parte pe asirieni pentru regatul de nord al lui Israil, iar pe de alta pentru regatul de sud pe babilonieni, pe Nabucodonosor. Către aceștia se adresează și lasă să devină aceștia uneltele pedepsitoare ale pedagogiei dumnezeiești. Aici însă zice că pedeapsa dumnezeiască trebuie să fie dată înapoi îndoit. Adică, dacă ai făcut un *alfa* rău, de două ori *alfa* vei plăti răul. Ce înseamnă această dublare?

Sfântul Andrei al Cezareei zice următoarele:

„Îndoit... fie pentru că și în cele de aici și în [veacul] viitor cei păcătoși, și cei fără de lege vor fi pedepsiți foarte fie pentru că sufletul și trupul, ca cele ce au avut o faptă comună, vor fi pedepsite împreună, [fie] pentru că marea filantropiei dumnezeiești îndoit a fost mâniată”³⁶⁴, adică, îndoit înseamnă *sau faptul că cei păcătoși vor fi pedepsiți cu asupra de măsură și aici, pe pământ, și în cer, sau că vor fi pedepsite și sufletul, și trupul, pentru care (pentru amândouă părțile) păcatul este comun, sau pentru că marea iubirii de oameni (filantropiei) lui Dumnezeu a fost îndoit mâniată*. Tocmai întrucât există la Dumnezeu filantropia dumnezeiască, care rabdă..., și rabdă, când stăruie răul, atunci mânia lui Dumnezeu va cădea îndoit peste aceia care păcătuiesc.

Acest întreg verset pe care vi l-am citit este ecoul *Psalmului* 136, pe care îl cântau evreii, șezând pe țărmul râului, atunci când au fost robiți în Babilon: „În sălcii, în mijlocul lor, am atârnat organele noastre, căci cum vom cânta cântarea Domnului în pământ străin?” Ce cântece naționale (ale Sionului) vom cânta noi

³⁶⁴ Sf. ANDREI AL CEZAREEI, *Tălcuire la Apocalipsa Apostolului și Evanghelistului Ioan Theologul*, PG 106, cuv. al XIX-lea, cap. 55, Athena, 2001, p. 388D.

în exilul nostru și în robia noastră? „Ierusalime, de te voi uita, uitată să fie mâna mea cea dreaptă și să paralizeze! Să se lipească limba mea de grumazul meu, dacă te voi uita, Ierusalime!”³⁶⁵. Iar după aceea se întorc împotriva Babilonului care-i robise. „Fiica Babilonului, ticăloasa! Fericit este cel ce-ți va răsplăti ție fapta ta, pe care ai făcut-o nouă”³⁶⁶, după cum și tu ne-ai chinuit pe noi și ne-ai disprețuit, așa și tu vei fi răsplătită.

Dar și noi, care studiem aceste versete, nu știu cum ar trebui să ne simțim! Trebuie să simțim bucurie, pentru că oarecând ne vom izbăvi de răul care există în jurul nostru, cu care niciodată nu ne vom alia și niciodată nu îl vom încuviința, dar să simțim și frică, pentru că Dumnezeu este drept, pentru că Dumnezeu le vede pe toate și-i pedepsește pe cei păcătoși.

Iubiții mei, atunci când vedeți pe un oarecare om care este pedepsit lângă voi, să aveți bucurie – am să spun încă o dată – pentru că Dumnezeu vede binele vostru și are să vă răsplătească, să aveți însă și frică și să vă înfricoșați când veți vedea că este pedepsit aproapele vostru, aproapele vostru păcătos, pe care-l cunoșc toți că este păcătos și cu obiceiuri rele, hulitor și orice altceva, atunci înfricoșați-vă și ziceți: „Există ochiul dreptății care vede totul, pedepsește Dumnezeu! Dacă și eu voi încălca voia lui Dumnezeu, iată ce voi păți!” Așa trebuie să existe această dublă simțire, a bucuriei, pentru că ne va da Dumnezeu izbăvirea, și a fricii, pentru că se poate să cădem și noi, și atunci vom fi pedepsiți, așa cum este pedepsit aproapele nostru.

„Cu câte s-a slăvit pe sine și s-a desmierdat, tot atâta chin dați-i ei și tânguire. Pentru că în inima ei zice: Șed ca o împărăteasă, și văduvă nu sunt, și tânguire nu voi vedea! Pentru aceea într-o singură zi vor veni plăgile ei: moarte și tânguire și foamete, și cu foc se va arde, căci tare este Domnul Dumnezeu, Cel ce a judecat-o pe ea”³⁶⁷.

---

³⁶⁵ Cf. *Psalmii* 136, 1-6.

³⁶⁶ *Psalmii* 136, 8.

³⁶⁷ *Apocalipsa* 18, 7-8.

Așadar, iubiții mei, potrivit versetului biblic, după măsura apostaziei, a desfrânării și a trufiei, va fi și chinul acestui centru, al *Babilonului*, din care pornesc orice distrugere și orice păcat spre întregul nostru pământ. Ceea ce s-a zis, „în inima ei”, arată măsura încrederii în sine și a trufiei oamenilor pervertiți moral într-un grad cu adevărat drăcesc.

Este tipul încrederii în sine a supraomului, acela care crede că a devenit centrul universului. Prin acest antropocentrism al său, prin această autonomie a lui, prin această emancipare a lui de Dumnezeu, că el poate să devină Dumnezeu fără Dumnezeu, repetă păcatul strămoșesc, prin sfatul Balaurului, al diavolului, al *sarpelui celui vechi*³⁶⁸, că va deveni supraom și că el merită și nu are nevoie de Dumnezeu, ci are nevoie de creierul său, are nevoie de mâinile sale, de Dumnezeu nu are însă nevoie! Acest supraom crede în sine însuși, crede în Știință, crede în Tehnologie. El crede că a învins sau că va învinge chiar și moartea prin Știință și Tehnică, că va învinge foametea, iar prin sistemele sociale va învinge și va covârși inegalitatea și nefericirea. Înșelare!...

De Dumnezeu nu are nevoie acest tip de om; mai degrabă îi sunt piedică Dumnezeu și Biserica Lui, de aceea Îl și scoate pe Dumnezeu din viața lui, acest supraom care s-a autodivinizat.

Acela care a crezut toate acestea se străduiește ca prin siluire să le creadă și alții și, deși invocă libertatea, în numele acestei libertăți, aș zice al libertinajului, devine cel mai îngrozitor stăpân al celorlalți!

Ceea ce zice *Babilonul-Roma*, „șed ca o împărăteasă”, arată strădania puterilor potrivnice lui Dumnezeu de a stăpâni cu orice preț în această lume! Oricare ar fi aceste puteri potrivnice lui Dumnezeu, oricum s-ar numi ele – fie masonerie, fie socialism..., -ism, -ism, ..., oricum s-ar numi – în chip negreșit ele vor să stăpânească în această lume. Însă acest nenorocit de om autonom, care nu are nici ocrotirea, nici binecuvântarea lui Dumnezeu,

³⁶⁸ Cf. *Facerea*, 1-4; *Apocalipsa* 12, 9.

cade deodată tocmai în acele rezultate potrivnice față de cele pe care le aștepta. Ce reușește el să facă? Crede, spre pildă, în fericirea popoarelor prin impunerea sistemelor sociale atee și sfârșește în foamete și în cartela de alimente...!

Încă mai stăpânește crima, frica și, în final, războiul și mai cu seamă războiul nuclear. Zice în continuare textul sfânt: „și focul va arde-o de tot”, și cu foc va arde acest centru al puterilor potrivnice lui Dumnezeu. Așadar, acest centru îl distruge și îl disprețuiește pe acest nenorocit om autonom care nu are nevoie de Dumnezeu! L-a alungat pe Dumnezeu și-L alungă și din inimile oamenilor din jurul său.

Și toate acestea de ce? „Căci tare este Domnul Dumnezeu, Cel ce a judecat-o pe ea”, pentru că puternic este Dumnezeu Care judecă Babilonul și-l osândește. Este Dumnezeu Cel Care dă răspunsul. Dumnezeu este Cel Care dă răspunsul istoric.

Frații mei, oamenii Îl înjură pe Dumnezeu și-L provoacă. Vai de noi, aș zice, ce ne așteaptă! Atunci când vedeți (desigur, lucruri pentru prima dată întâmplare în istoria creștinismului!) chiar pe noi, creștinii, că devenim vandali în biserici, că pustiim bisericile, când elevii din școlile noastre înnegresc icoanele lui Hristos și ale Maicii Domnului, când dau jos din sala de clasă icoana lui Hristos de pe catedra învățătorului, și o mângălesc, și îi pun o țigară, ca să arate că Hristos fumează – le-ați văzut prin ziare –, spuneți-mi, ce așteptați? Poate să vadă cineva aici hule de toate formele și mărimile. Pocăință? Nicăieri! Pedepsirea răului de către stat? Inexistentă! Se întâmplă mai degrabă contrariul. Urale în favoarea crimelor perverse!

Abia alaltăieri am aflat că, acolo unde s-a ținut procesul „bailaurului”³⁶⁹ din Drama”, se adunase lume care era în favoarea „bailaurului”! Nu cunosc în ce măsură este adevărată această informație, însă am ascultat cu urechile mele un comentariu la ra-

³⁶⁹ Din context reiese că este vorba despre un criminal psihopat, supranumit „bailaurul din Drama”; alte amănunte nu sunt date; aceasta pentru că cel mai probabil comunitatea cunoștea detaliile acestei întâmplări din presa vremii (n. tr.).

dio al unui oarecare psiholog care îl întrebase pe un băiețuș de vreo treisprezece ani cum îl vede el pe „balaurul din Drama”, iar acesta a răspuns: „Pentru mine este un erou! Bine face că este dur cu femeile. Este un bărbat dur!” Și atunci când a fost întrebat dacă ar dori să i se asemene, elevul de treisprezece ani a zis: „Este idealul meu!” Am auzit aceste lucruri cu urechile mele, iubitorilor! Poate că și voi ați ascultat la radio. Așadar, spuneți-mi, când există o astfel de situație, pentru prima dată apărută în istoria creștinismului, când noi înșine, creștini fiind, gândim astfel, avem o astfel de gândire pervertită, spuneți-mi, la ce vă puteți aștepta? Pieire și numai pieire, pe care cu adevărat o pregătim cu înseși mâinile noastre!

Și vine ceasul să plângă și să se jelească aceia care, împreună cu cetatea *Babilonului*, au consimțit la rău. Aceștia sunt împărații și guvernanții pământului, sunt neguțătorii și corăbierii. Există trei categorii care jelesc *Babilonul* care este distrus: *Împărații*, *neguțătorii* și *corăbierii*. Pentru fiecare categorie există un *tropar de jale* special, însă troparul de jale cu cele mai lungi fraze aparține neguțătorilor, așa cum vom vedea în continuare.

Și mai întâi *împărații* și *conducătorii* pământului. Ascultați cum jelesc:

„Și o vor plânge și se vor jeli pentru ea împărații pământului, care s-au desfrânat și s-au desmierdat cu ea, când vor vedea fumul arderii ei, departe stând de frica chinurii ei, zicând: Vai! Vai! Cetatea cea mare, Babilonul, cetatea cea tare, că într-un ceas a venit judecata ta!”³⁷⁰

Este cu totul vădit..., și reamintesc acest lucru, întrucât ne scapă de multe ori din atenție sau din memoria noastră faptul că acest *Babilon-Roma* este un centru al unei mari puteri, care influențează tot pământul. Acest centru – sau centre – adapă cu stricăciunea lui morală tot pământul. În mod sigur, deja nu mai este Roma istorică. A fost oarecând Roma istorică, însă în mod neîndoiel-

³⁷⁰ *Apocalipsa* 18, 9-10.

nic nu este Roma contemporană; să înțelegeți acest lucru; este un simbol. Ceea ce aș dori să înțelegeți este faptul că aceste centre – sau centru – concrete sunt locale, pentru că și distrugerea este locală și pentru că se jelesc alții care sunt în afara acestor locuri. Să presupunem că este vechiul Babilon. Se jelesc aceia care sunt în afara Babilonului care a fost distrus. Trebuie să vă spun că vechiul Babilon, preatarele Babilon, acest stat extraordinar, pe care l-a întemeiat faimosul Nabucodonosor, a căzut într-o singură noapte! În acea noapte, când au intrat mezii și perșii și l-au cucerit, împăratul, comandanții și ceilalți dregători, în vreme ce beau și se ospătau, au fost cu toții robiți! Există, prin urmare, așa-numitul precedent istoric în tipul *Babilonului*. Așadar, sunt cetăți, sunt locuri pentru a căror distrugere cei din jurul lor se jelesc.

Așadar, împărații se jelesc! De ce se jelesc? S-au pocăit? Nu s-au pocăit, însă se jelesc pentru că de-acum nu mai au modul în care să primească îndrumarea păcătoasă a *Babilonului-Roma*. Din acest motiv se jelesc, din acest motiv plâng. Așa cum ar plânge desfrânații când s-ar închide casele de toleranță și ar zice: „Vai, vai, s-au închis casele de toleranță, ce vom face?!” O asemenea jale nu are o dimensiune a pocăinței; este o jale după mentalitatea lumească ce duce la pierzanie și la distrugere.

Sfântul Apostol Pavel ne spune, iubiții mei: „Întristarea cea după Dumnezeu aduce pocăință spre mântuire fără părerere de rău; iar întristarea lumii aduce moarte”³⁷¹. Dacă te-ai întristat *după Dumnezeu* pentru păcatele tale, aceasta este spre mântuirea ta fără părerere de rău și fără schimbare. Te-ai întristat *după lume*, pentru că ai pierdut bani, pentru că s-au închis casele de toleranță, pentru că a fost distrusă cetatea pervertirii morale, de la care primeai îndrumare și unde mergeai ca să chefuești? Aceasta înseamnă moarte pentru tine!

Împărații pământului care urmăresc distrugerea *Babilonului* rămân departe de chinul cetății, pentru că se tem că și ei vor

³⁷¹ II Corinteni 7, 10.

fi pedepsiți. Este însă și psihologia oamenilor care au o anumiță părtășie și participare la rău, dar atunci când vine pedeapsa, atunci fiecare rupe relația și părtășia aceasta și fuge ca să se salveze și poate chiar să impute răspunderea celorlalți. Așa se întâmplă de obicei. Este prietenia falsă, prietenia de lup, atunci când oamenii se pun de acord să aibă părtășie la rău, însă în moment de primejdie, atunci când unul dintre ei este prins, ceilalți aleargă să se ascundă. Iar dacă sunt prinși și ceilalți, atunci încep să spună: „Nu am făcut eu; acela a făcut-o”. Aceasta este o relație și o părtășie demonică. Pentru că în părtășia dumnezeiască fiecare își asumă răspunderile sale, însă nu va scoate în evidență și lucrurile perverse și urâte; ci zice limpede: „Eu am făcut acest bine; voi faceți ceea ce doriți. Sunt responsabil pentru tot ceea ce eu am făcut. Mai cu seamă, acesta sunt eu, sau aceasta am făcut și este ceva bun”.

Numesc *Babilonul* „cetatea cea tare”. Aceasta înseamnă că niciodată n-au crezut în căderea ei, sau în sfârșitul ei, sau în terminarea trufiei ei, sau al vieții ei *de desmierdare*. Și toate acestea au pierit într-o singură noapte! Câți oameni de acest fel, iubii mei, nu trăiesc cu visul că viața este totdeauna tinerească și cu vreme frumoasă!...

De multe ori, Domnul ne-a vorbit despre caracterul neașteptat al distrugerii sau al Judecății, prin imaginea *furului în noapte*. „Vin ca un fur în noapte!”³⁷², a grăit. Însă distrugerea este neașteptată pentru cei ce nu-și poartă de grijă și pentru cei păcătoși, dar creștinii priveghetori așteaptă, pentru că Domnul preînștiințează! De aceea, iubii mei, să priveghem!

(Textul se continuă de la pagina întâi a Omiliei 61)

Urmează tânguirea neguțătorilor.

„Și neguțătorii pământului vor plânge și o vor jeli, căci încărcătura lor nimeni nu o mai cumpără”³⁷³.

³⁷² Cf. *Apocalipsa* 3, 3; 16, 15; *Vezi și Matei* 24, 43-44; *Luca* 12, 39-40; *I Tesalonični* 5, 2; *II Petru* 3, 10.

³⁷³ *Apocalipsa* 18, 11.

Ați văzut psihologia jelierii? Jale nu pentru că a fost distrus Babilonul, nu se întristează pentru oamenii care locuiau acolo și au fost nimiciți, ci pentru că s-au sfârșit treburile lor și comerțul lor! Ați văzut psihologia jelierii acestora?

Este aceasta jelirea cea nepăsătoare, pe care mulți dintre oameni o au, așa cum, spre pildă, îi moare mama unuia și o jalește, și plânge, și se îndurează, nu pentru că într-adevăr are jale după ea, ci pentru că odată cu moartea ei a dispărut și pensia, de care el profita! Sau încă, unii se neliniștesc și se mâhnesc pentru că a căzut guvernul, nu pentru că i-ar interesa să cadă sau să rămână, ci pentru că i-a servit în interesele lor. Iubiții mei, aceasta este o jelire nesimțită! Este individualistă..., și foarte egoistă!

Așadar, neguțătorii acum sunt îndurați pentru că nu mai au unde să-și vândă mărfurile pe care Sfântul Ioan Evanghelistul le caracterizează mai jos drept *luxoase* și *inumane*. Consemnați aceste două categorii de mărfuri neguțătoarești: *luxoase* și *inumane*.

Astfel, s-ar jeli și astăzi comercianții cluburilor de noapte, de droguri, de țigări, precum și de alte lucruri, să zicem, necurate și întunecate. Și desigur că nu este nevoie să se întâmple vreo catastrofă pentru a se jeli comercianții unor astfel de produse, este suficient ca societatea omenească să devină mai creștinească – eu aș zice mai umană – ca să înceapă să se neliniștească pentru că comerțul lor este înlăturat!

Astfel, am zice astăzi că școlile catehetice și orice strădanie creștinească ce se poate face în cadrul enoriei, în oraș, oriunde, pentru aceștia constituie o piedică și se neliniștesc dacă în populația unui oraș văd că se cultivă virtutea, mesajul creștinesc, pentru că atunci nu vor mai avea câștigurile pe care le așteaptă. Dacă s-ar presupune că toți tinerii ar fi fost bine-credincioși, nu s-ar închide discotecile, și tripourile, și barurile, și nu mai știu ce altceva? În mod neîndoielnic, da. Așadar, nu s-ar neliniști acești oameni? S-ar neliniști. Ce vor ei? Vor ca oamenii, în special cei tineri, să se afle în acea stare de păcătoșenie, astfel încât treburile lor să meargă din plin.

Criteriul – îl vedeți, este limpede – este câștigul. Indiferent, așa cum vom vedea și mai jos, dacă calitatea neguțătoriei, a comerțului, este distrugătoare pentru societatea însăși. Și așa cum v-am explicat, Sfântul Evanghelist Ioan inserează un lung catalog – neobișnuit, mai cu seamă pentru cartea *Apocalipsei* – al produselor comerciale și mai ales multe dintre acestea sunt produse de lux. Am să vă citesc; nu voi explica decât în anumite puncte.

„Marfă de aur și argint, pietre prețioase și mărgăritare, vison și porfiră, mătase și stofă stacojie, tot felul de lemn bine mirositor și tot felul de lucruri de fildeș, de lemn de mare preț, și marfă de aramă, de fier și de marmură, și scorțișoară și balsam și mirodenii și mir și tămâie – acestea sunt renumitele produse aromatice ale Orientului, care erau foarte scumpe în Europa, și oarecând se comercializau cu corăbiile, și le transportau din Orient sau din India în Europa și altele, *n. pr. Athanasie* – și vin și untdelemn și făină de grâu curat și grâu și vite și oi și cai și căruțe și trupuri și suflete de oameni”³⁷⁴.

Această descriere detaliată vrea să arate luxul vieții cetății *Babilonului*, a acestei cetăți de-acum simbolice. Așadar, neguțătorii sunt, după cum vedeți, oameni depărtați de Dumnezeu, care încearcă în orice mod să transfere Raiul lui Dumnezeu într-un cadru pământesc și materialist. Oamenii aceștia zic: Aici este iadul, aici este și Raiul! Ai ce să mănânci? Înseamnă că ai adus Raiul pe pământ. Nu ai ce să mănânci? Ai adus iadul pe pământ”. Nu există nimic în afară de acesta. Este predica oamenilor care gândesc și trăiesc în chip materialist.

Cu siguranță, este de prisos să vă mai spun că o asemenea poziție, și mai ales o viață luxoasă, este în mod clar *antievangelică*. Omul care nu are orientări duhovnicești se străduiește să-și umple golul sufletesc cu acest lux al bunurilor materiale și mai ales cu un lux interminabil! Nu va înceta niciodată omul aces-

³⁷⁴ *Apocalipsa* 18, 12-13.

ta și tot va produce noi forme și noi tipuri de obiecte materiale, sau de mâncăruri, sau de băuturi, fără sfârșit, iarăși vă spun, pentru că omul, atunci când mănâncă și bea, nu își umple golul sufletesc, și atunci caută noi gusturi și noi experiențe! Desigur, el nu înțelege că orice ar mânca cineva, și oricâte varietăți ar avea, oricâte lucruri de lux ar meșteșugi, sufletul lui niciodată nu se va sătura! Va rămâne încă mai gol și încă mai înfometat. Sufletul nu va mânca astfel de lucruri; sufletul are nevoie de Dumnezeu, iar dacă nu-i lipsește Dumnezeu, atunci pâine și ceapă să aibă, este fericit omul, iar inima lui este plină! Bunurile materiale ni le-a dat Dumnezeu să ne bucurăm de ele, dar să fie însă și inima plină. Faptul de a fi inima goală de Dumnezeu și omul să se umple neconținut de produsele civilizației sale și ale luxului său, nu-l va face niciodată fericit!

Din acest lung catalog al Sfântului Evanghelist Ioan putem să comentăm următoarele puncte:

Primul: Acolo unde zice „cai și căruțe”. Atunci când vorbește despre căruțe arată luxul. În epoca aceea antică, în căruțe nu intrau decât oamenii care aveau mulți bani. Astăzi, desigur, chestiunea *căruței* este deja comună. Astăzi avem automobilul.

Era ceva rău să aibă cineva căruță în acea epocă veche? Nu. Era un indiciu al bogăției, da, însă nu era ceva rău. Este ceva rău să aibă cineva astăzi automobil? Nu. Este un indiciu al bogăției automobilul? Astăzi, nu. Nu este obligatoriu să fie cineva bogat ca să aibă un automobil, care, desigur, se presupune, dacă nu este bogat, că-l va folosi pentru nevoile sale familiale și profesionale. În principal. Însă, mai mult, iubiții mei, faptul de a avea cineva un mijloc de transport să iasă puțin în afară din oraș, la țară, nu este, în mod neîndoielnic, ceva păcătos. Să-și ia cineva familia și să iasă puțin în afara acestor „Babiloane” contemporane de orașe pe care le-a creat civilizația noastră, cu aerul lor poluat, cu toate acele elemente care fac viața obositoare și insuportabilă în interiorul orașelor, în mod sigur că nu este ceva rău.

Însă, atunci când ne-am transformat automobilul în idol, și cu acest vis mergem să ne culcăm, și cu același ne trezیم, adică cum să-l achiziționăm, și a devenit propășirea și scopul vieții noastre, și-l avem mai de preț decât pe propriii noștri copii, și suntem atenți la el, și-l îngrijim mai mult decât pe membrii familiei noastre sau, de asemenea, îl avem pentru vreo promovare socială, atunci în chip neîndoielnic este trufie, este *căruța* despre care vorbește Sfântul Ioan Evanghelistul, pe care oamenii din acest *Babilon* inteligibil o cumpără ca să se desmierde.

Vedeți, nu este aceasta obiectul în sine, ci este atitudinea pe care noi o luăm față de obiect. Desigur, acest lucru este valabil pentru orice obiect și chiar pentru civilizația însăși. Însă omul duhovnicesc, fără să înceteze, desigur, să folosească datele civilizației sale, în nevoile sale nu va fi cu lipsuri și cu imperfecțiuni. Dacă spre exemplu a dobândit vreo mobilă în casa sa, nu va alerга după un an sau doi să o schimbe, doar pentru că nu mai este la modă.

Ne-a dăruit un oarecare prieten mai multe scaune, să spun așa ca exemplu general, sculptate, frumoase, luate la strung, cu furniruri din lemn de stejar. La nedumerirea mea *de ce le-a dăruit, nu-i sunt de trebuință aceluia?*, răspunsul a fost că *nu mai sunt la modă!* Să nu facem și această risipă, doar pentru că ceva nu mai este la modă!

Aceasta este ceva rău. Vrei să faci o sculptură pe mobila ta? Fă-o, însă atunci când o cumperi, să o ai pentru toată viața ta. Dacă s-a învechit, atunci ia una nouă. Dacă însă moda a trecut, să nu cumperi una nouă; să o lași pe aceea care este. Gata! Și astfel va exista și o stabilitate economică, pentru că prin această vânatoare, adică producția să acopere consumul și consumul producția, unde vom ajunge? Fără îndoială – nu sunt economist; înțelege aceasta și cea mai comună minte – vom ajunge la inflație. Ce credeți că este inflația? Această vânatoare, sarabandă a producției și a consumului. De aceea și societatea noastră se numește *consumeristă*, la scară globală.

Ce este stabilitatea pieței? Sfântul Vasile cel Mare zice: Stabilitatea pieței: postul! Atunci când ai învățat să mănânci frugal, simplu, vei mânca ceea ce ai nevoie, vei învăța să postești în anumite zile. Iată un mic, un foarte mic exemplu. Aducem carne din exterior, din import, pentru că nu ne mai ajunge. Suntem poporul cu cel mai mare consum de carne dintre toate popoarele și neamurile Europei! De ce, frații mei? Noi ortodocșii avem anumite posturi de patruzeci de zile când trebuie să postim. Postește, fratele meu, posturile acestea (în afară de cei bolnavi și de aceia care nu pot posti; tot celălalt popor să postească), atunci, spuneți-mi, vom avea nevoie să importăm carne din afară? Fără îndoială, nu. Vom avea și stabilitatea pieței, a schimburilor comerciale, și celelalte, și celelalte, acele chestiuni economice pe care le cunoașteți.

Al doilea: Zice „și trupuri de oameni”. În acest catalog, în lista obiectelor comerciale, vorbește de trupurile oamenilor. De aceea v-am spus la început că produsele acestei cetăți care se comercializează sunt de lux, dar sunt și obiecte care arată ceva de neconceput, ceva criminal! Cum să caracterizeze cineva aceste lucruri? V-ați fi închipuit vreodată că trupul omenesc ar putea să devină obiect comercial? Și totuși, omul care nu a aflat sau a aflat, dar nu acceptă faptul că este chipul lui Dumnezeu, fiecare om este cu puțință, iubirii mei, să facă și acest lucru, adică să comercializeze și trupuri de oameni! Am spus chipul lui Dumnezeu; mai concret spus, chipul lui Hristos, pentru că și trupul omenesc este parte a chipului lui Iisus Hristos³⁷⁵.

Nu avem decât să ne amintim puțin din perspectivă istorică, epoca lui Hitler, epoca ocupației germane în Europa, a celui de-al Doilea Război Mondial. Vă amintiți câți oameni au fost omorâți în lagărele de concentrare, și, ca să nu arunce degeaba trupurile lor, le făceau săpun? Luau grăsimea trupului și o făceau săpun!

---

³⁷⁵ Cf. *Coloseni* 1, 15.

Îmi veți spune poate că și-au zis: „Ei, în toate poate vedea cineva un câștig. Pe aceștia oricum îi vom ucide, așadar, dacă-i vom ucide, de ce să-i îngropăm, nu-i mai bine să le luăm grăsimea? Le vom da câteva săptămâni mâncare, și apoi le-o vom lua iarăși înapoi, luând grăsimea trupului lor”!

Macabru! Macabru!... Și nu numai macabru, ci arată și cât poți să prețuiești pe un alt om. Pe tatăl tău, pe mama ta, dacă ar muri, fratele meu, i-ai băga în cuptor ca să le scoți grăsimea și să spui că i-ai hrănit atâta timp, ca să iei înapoi grăsimea, să o faci săpun? Dacă ar fi vreodată cu puțință!... Lucruri macabre! Aceasta arată cât de mult poate să prețuiască omul pe un alt om.

Astfel – ca să vin la anumite realități cu care toți cred că sunteți de acord – de multe ori omul care este bolnav devine obiectul unui schimb comercial al medicilor, care uită jurămintele pe care le-au făcut.

La fel și comercianții de alimente, care sunt indiferenți față de sănătatea comunității, și – așa cum aflăm sau sesizăm și noi în timp – vând alimente contrafăcute sau chiar denaturate, ca să câștige. Nu-i interesează ce vor păți ceilalți, nu-i interesează dacă va fi vătămată sănătatea celorlalți, este de ajuns dacă ei își vând produsele comerciale ca să câștige.

Încă și industriile alimentare, care folosesc coloranți artificiali, ca să facă produsul lor, așa, atrăgător, sau conservanții pe care-i pun ca să conserve mai mult timp produse comerciale – eu aș zice că orice conservant este periculos – care vatămă sănătatea și creează atâtea boli. Pe ei nu-i interesează acest fapt, este suficient ca produsul lor să fie arătos, ambalat, cu o anumită culoare și celelalte, atunci când este oferit spre vânzare. Acum noi cei care îl vom mânca ce vom păți, aceasta este deja o altă problemă!

De asemenea, și industriile farmaceutice fac falsificări. Nu pun dozele corecte ale acelor elemente care sunt prevăzute pentru compoziția unui medicament, și astfel vindecarea unui bolnav devine problematică. Merg foarte mult înapoi, poate vă veți

aminti; eu, desigur, nu am trăit atunci, încă nu mă născusem. Odată, cam pe la 1920, cam prin acei ani, când a bătut malaria au dat armatei sau locuitorilor Macedoniei chinină ca să se trateze, și au pus în pastile făină, și astfel bolnavii nu se mai vindeau! Aceasta este ceva îngrozitor. Te joci, domnule, cu sănătatea poporului? Te joci cu sănătatea societății, ca să-ți umpli buzunarele cu bani și să te îmbogățești? Unde mergi? Ce faci?

Însă mai sunt criminali și acei comercianți care pun droguri în țigări și în băuturile răcoritoare, așa cum este Coca-Cola – nu mă tem să spun aceasta, pentru că s-a publicat în presă – ca să te facă client dependent! Fac reclamă și spun: „Cine bea va bea din nou” sau „cine fumează va fuma din nou”. Ideal ar fi să nu fumeze nimeni, pentru că, dacă cineva a căzut într-o astfel de patimă, va deveni obiectul acțiunilor criminale de acest fel ale comercianților. Faptul de a pune în țigară un drog, ca să-l facă pe clientul lor fumător..., să pună în Coca-Cola substanțe care dau dependență, ca să câștige clienți..., este de neconceput! Este ceva de neconceput!

Acești oameni sunt, cu adevărat, criminali, pentru că transformă popoarele încet-încet, în mod lent, dar sigur, în narcomani. Iar când popoarele se vor transforma în populații narco-dependente, după cum poate știți, atunci vor putea și unii deștepți, așa cum sunt sioniștii, spre exemplu, să se impună în fața acestor popoare și să le cucerească. Și atunci Antihristul cu o mare ușurință va împărăți, de vreme ce sionismul îl va aduce pe Antihrist.

Există încă și comercianți fără scrupule care comercializează substanțe narcotice, nu introducându-le pe undeva în doze mici, ci ei vând deja direct drogurile care îi transformă pe oameni, în sensul propriu al cuvântului, în ruine și trupești, și sufletești și-i netrebnicesc cu totul. De ce faceți aceasta? „Ca să câștigăm bani”!... Toți aceștia, desigur, se jelesc pentru căderea Babilonului, pentru că a încetat comerțul lor imoral.

Dar mai este și un altul – un al treilea punct –, anume că obiectul neguțătoriei lor este și sufletul omului. Sfântul Ioan Evan-

ghelistul zice: „trupuri și suflete de oameni”. Și sufletul poate deveni un obiect de profit comercial! Pare ciudat, dar este adevărat și cred că tocmai acolo sunt și cele mai mari câștiguri. Ia să vedem:

Mai întâi de toate, promovarea pornografiei în orice mod. Curvia este la prima vedere o chestiune trupească, dar în principal ea este o chestiune duhovnicească, este o chestiune sufletească. Așadar, ce există în calitate de promovare a curviei?

Și ce nu există!... Editarea revistelor imorale, promovarea filmelor cinematografice, săli speciale cinematografice, realizatori de emisiuni la televiziune, precum și editori de fotografii imorale. Oriunde v-ați întoarce ochii, în autobuze, în orice loc v-ați afla, veți vedea cum, atunci când fac reclamă la vreun produs, pun și o imagine indecentă, pentru că aceasta provoacă. Cineva va observa imaginea indecentă, pentru a vedea și produsul căruia i se face reclamă! Ca să nu mai vorbesc despre fotografiile speciale indecente care circulă, despre care v-aș spune să vă lăudați „în Domnul” dacă niciodată nu le-ați văzut și, firește, nici să nu le vedeți. Și dacă vreodată cineva are să vă zică „vino, să-ți arăt”, să-i spuneți: „Nu! Nu vreau să văd!” Pentru că din momentul în care vom vedea astfel de imagini imorale dintre acestea care circulă, atunci va intra dracul curviei în sufletul nostru și ne va chinui, ca să ne arunce în ceea ce am văzut în aceste imagini. Acești oameni neguțătoresc sufletele oamenilor!

Încă mai sunt și aceia care promovează nu numai pornografia, ci și perversiunile sexuale, ca să-i facă pe oameni asemenea cu cei din Sodoma și Gomora, și ca ei să câștige bani! Aceștia nu cunosc – de unde să cunoască? – sau, dacă cunosc, sunt cu totul indiferenți și nu iau în calcul că un suflet are o valoare inestimabilă, despre care Apostolul Pavel scrie: „Cu ce drept smintești un suflet pentru care a murit Hristos?”³⁷⁶ Iar aceștia doar un singur suflet smintesc? Popoare întregi smintesc și le aruncă în Șeol și în Iad, pentru ca ei să scoată bani!

³⁷⁶ Cf. *Romani* 14, 15; *I Corinteni* 8, 11.

Încă mai există și filosofi care atrag milioane de suflete la același dezastru, așa cum sunt, spre pildă, existențialiștii contemporani. Vi-l aduc ca exemplu pe Sartre – sunt atât de mulți! – care cu ciudățeniile sale filosofice a otrăvit realmente Europa! Acest existențialism negativist conduce la ateism, la nihilism și în consecință la anarhism. Anarhismul este fructul, este roada. Atunci când ești ateu și nihilist, vei fi în mod necesar și anarhist, pentru că în fiecare moment pornirea sufletului tău, atunci când deja nu mai crede în nimic, când pe toate le reduce la nimic, atunci orice valoare, orice lucrare a ta, de la această pornire a sufletului, se va transforma într-o acțiune anarhică.

Mai sunt și filosofi-sociologi, pe care-i serbăm și de cincizeci, și de o sută sau de două sute de ani, care toți aceștia, prin teoriile lor filosofic-sociologice, îndepărtează de Hristos sau de bunele obiceiuri și de adevărata omenie și transformă societățile umane în mase anonime și în jungle, mai rele decât cele ale fiarelor sălbatice.

Mai este și comerțul cu sclavi. Nu mă refer la vechiul comerț cu sclavi care a existat în acea perioadă veche, atunci când cumpărau și vindeau oameni, cât la comerțul contemporan cu sclavi. Închipuiți-vă că numai în Grecia, potrivit informațiilor Poliției, dispar definitiv, în fiecare an, cel puțin două-trei mii de băieți și fete de vârstă copilărească sau adolescentină! Unde merg acești copii? Ce se întâmplă cu ei? Sunt promovați băieții și fetele pentru variatele pofte ale celor ce-i cumpără, așa cum făceau oarecând turcii din Imperiul Otoman, precum și alții. Băieții și fetele, subliniez încă o dată, sunt promovați pentru piețele de sclavi din toată lumea și se pierd pentru totdeauna. Poliția ne spune acest lucru; este martoră. Două-trei mii de copii greci, în fiecare an, se pierd, dispar, se deschide pământul și-i înghite!

Nu mă mai refer nici la lipsa autodeterminării popoarelor, pentru că anumite mari puteri ținesc acolo numai și numai interesele lor. „Veți fi robi, veți fi sclavi, pentru că, dacă vă veți eli-

bera, se vor păgubi interesele noastre materiale”. Nu mă refer nici la acestea, nici la multe altele care ar putea fi menționate aici; le trec cu vederea, iar propriile voastre cunoștințe să le completeze. Și continuăm textul sfânt:

Glasul care grăiește din cer, și pe care îl ascultă Sfântul Ioan Evanghelistul, se întoarce acum împotriva cetății și într-un mod rezumativ consemnează aceste cuvinte:

„Și rodul poftei sufletului tău a pierit de la tine și toate cele grase și strălucite s-au dus de la tine, și nu le vei mai afla pe ele”³⁷⁷.

Aș vrea să insist pe două-trei puncte ale acestei fraze. Este o frază remarcabilă și frumoasă – este o frază semitică – și „rodul poftei sufletului tău a pierit de la tine”. Este o frază foarte frumoasă.

Cu adevărat, pentru a ajunge rodul unei pofti, unei dorințe să se maturizeze, în chip negreșit este nevoie și de osteneală, și de timp mult, poate uneori și de o viață întreagă. Și știi ce înseamnă, fratele meu, ca la sfârșitul vieții tale să-ți spună Dumnezeu că întreaga osteneală a vieții tale s-a dus de răpă? Aceea pentru care te-ai zbatut și te-ai neliniștit atâția ani să realizezi, adică să rodească pofta ta, știi ce înseamnă ca la sfârșit să se ducă de răpă? Este..., este ceva cu totul îngrozitor!

Gândiți-vă că omul a creat o întreagă civilizație, aceea despre care și altădată v-am vorbit, așa-numita *civilizație*³⁷⁸ *occidentală* care nu mai este un fenomen local, a încetat să mai fie un fenomen local. *Cultura-civilizația occidentală* este modul de gândire al omului, este modul său de viață. Așadar, să spună Dumnezeu la sfârșit că „acest rod al pofti tale, omule, să meșterești, să meșterești, să meșterești... Să faci rachete, să faci nave spațiale, să mergi pe stele, construiești zgârie-nori, să crezi și să faci toate acestea care sunt rodul întreg, *rodul pofti tale*, îți aduc la cunoștință faptul că a pierit pentru tine; nu rezistă ca să intre în veșnicie. Nu rezistă!”

³⁷⁷ *Apocalipsa* 18, 14.

³⁷⁸ În fapt, aici este vorba despre cuvântul *πολιτισμός*, care înseamnă „cultură și civilizație”, adică, tot ceea ce produce omul în toate domeniile (*n. tr.*).

Ia gândiți-vă însă, iubiții mei, adresându-Se Dumnezeu personal către fiecare în parte, de vreme ce și viața omului este miniatura unei strădanii – să facă, să cumpere, să zidească... – atunci când de-acum se va maturiza acest *rod al dorinței sufletului* lui, să-i spună Dumnezeu oarecând: „A pierit de la tine orice strădanie a ta; nu rezistă în fața zilei Judecății, în fața focului Zilei aceleia. Nu poate să intre în Împărăția lui Dumnezeu; nu rezistă; nu se poate face nimic!”...

Într-un alt punct se referă la „toate cele grase și strălucite”. Care sunt acestea? *Cele grase* sunt lucrurile bogate, iar *cele strălucite* sunt lucrurile stridente, țipătoare. Toate acestea au trecut pentru omul concret; nu urmează să le găsească iarăși.

Și cu adevărat, iubiții mei, toate acestea trec; aparțin doar realității istorice; nu se salvează în Împărăția lui Dumnezeu.

Cât de mult m-am întristat, atunci când la un moment dat mi-au spus – nu în Larisa; într-o altă localitate – despre o anumită doamnă... Aceasta locuia singură și își strânsese toate podoabele ei, multe podoabe, și le avea sub perna ei; toate. Era bolnavă, se afla continuu în pat și le avea pe toate sub perna ei. La un moment dat a murit – ce altceva ar fi putut să pățească? – și, desigur, nu a luat nimic cu ea. Toate aceste lucruri strălucitoare, toate acele lucruri țipătoare pe care putuse să le poarte oarecând prin saloane, și să strălucească, și să se înfățișeze cu ele, toate acestea s-au pierdut. Au pierit!

Iubiții mei, putem să folosim multe lucruri în viața noastră, însă să nu ne lipim inima de ele, să nu le punem sub perna noastră! Să nu credem că le vom lua cu noi. Nu! Să punem tot ceea ce este nevoie, dar să ne trebuiască cu adevărat. Se poate să avem un ceas, ca să ne arate ora; nimic altceva. Nu-l vom lua cu noi; nu avem nevoie de el în Împărăția lui Dumnezeu. Ce să facem cu un ceas în Împărăția lui Dumnezeu? Avem nevoie de el cât timp durează istoria, cât timp ține propria noastră istorie! „Și toate cele grase și strălucite au pierit de la tine și niciodată nu le vor mai găsi”, zice Dumnezeu.

Și continuă Sfântul Ioan Evanghelistul:

„Iar neguțătorii acestora – ai tuturor acelor lucruri materiale pe care le-a descris mai înainte, *n. pr. Athanasie* –, care s-au îmbogățit de pe urma ei, vor sta departe, de frica chinurii ei, plângând și tânguindu-se, și zicând: Vai! Vai! Cetatea cea mare, cea înveșmântată în vison și în porfiră și în stofă stacojie și împodobită cu aur și cu pietre scumpe și cu mărgăritare! Că într-un ceas s-a pustiit atâta bogăție!”³⁷⁹

Plâng și se tânguiesc aceia care s-au îmbogățit din această cetate, precum împărații, așa și neguțătorii care s-au îmbogățit prin libertinajul și apostazia acestui *Babilon*. Aceștia vor plânge și se vor tângui pentru distrugerea cetății și a chinului acesteia.

După cum vedeți, și aceștia, la rândul lor, o vor învinui și se vor mira de neașteptatul ei dezastru, precum și pentru pieirea bogăției ei atât de mari.

Și vine și rândul corăbierilor să o jelească:

„Și tot cârmaciul și tot cel ce merge pe mare și corăbierii și câți lucrează pe mare au stat departe, și strigau, văzând fumul arderii ei, zicând: Cine era asemenea cetății celei mari? Și și-au pus țărână pe capetele lor și strigau plângând și tânguindu-se, zicând: Vai! Vai! Cetatea cea mare, în care toți cei ce aveau corăbii pe mare s-au îmbogățit din comoara ei, că într-un singur ceas s-a pustiit!”³⁸⁰

Așadar, vedem că și cei ce „lucrează pe mare” care se ocupă cu efectuarea transporturilor comerciale, și aceștia se jelesc și repetă și ei tot ca și cei de dinainte, împărații și neguțătorii.

Dacă vom arunca o privire asupra jelierii tuturor acestora sau asupra jelierii pământului pentru pieirea *Babilonului* – pentru că vine ceasul judecății cetății, vine ceasul sfârșitului ei –, vom înțelege că răul în această lume este trecător. Răul nu poate să fie înveșnicit, ci are un sfârșit. Și dacă, prin urmare, răul se sfârșește, atunci creștinii au datoria să aibă răbdare.

³⁷⁹ *Apocalipsa* 18, 15-16.

³⁸⁰ *Apocalipsa* 18, 17-19.

Dacă îmi veți spune: „Eu mă aflu într-o fracțiune a timpului istoriei, a răului care se întâmplă”... Da, suntem într-o fracțiune a istoriei universale, însă viața noastră este foarte scurtă. Și Domnul nostru a spus să facem răbdare, pentru că zice „iar cel ce va răbda până la urmă, acela se va mântui”³⁸¹. Și un singur lucru să spunem, iubii mei: Să ajungem să îmbătrânim și să avem răbdare la bătrânețile noastre, pentru că, de multe ori, acolo ne pierdem răbdarea. De acum, să-L rugăm pe Dumnezeu să nu ni se epuizeze răbdarea în momentele grele prin care este posibil să trecem, oricare ar fi acestea; fie că sunt ale noastre personale, adică să avem vreo oarecare boală și celelalte, fie de la o stare generală care se poate întoarce împotriva calității noastre de creștini.

Așa cum odinioară a fost chemat Sfântul Policarp să-L tăgăduiască pe Hristos, iar acela a zis: „De optzeci și șase de ani Îi slujesc și nici un rău nu mi-a făcut. Cum pot să blestem pe Împăratul meu, Cel Ce m-a mântuit?”³⁸² Optzeci și șase de ani I-a slujit lui Hristos, atâția ani L-a cunoscut. Sunt mulți ani, nu-i așa? Așadar, a ajuns acel bătrân să fie cu adevărat tânăr, cu o mentalitate curajoasă și măreață, și să șadă în mijlocul arenei, și să-L mărturisească pe Hristos. Și s-a auzit un glas ca de tunet din cer: „Fii tare, Policarpe”³⁸³, ține-te tare, Policarpe, și să ai bărbăție. Și, cu adevărat, a stat cu bărbăție în fața martiriului său.

Astfel, să facem rugăciune și să-L rugăm pe Dumnezeu ca până la adâncile noastre bătrâneți, până când vom pleca din această lume – așa..., mă silesc și mă rog ca noi toți oarecum așa să simțim – să avem această răbdare, pentru că, repet, Domnul a grăit „cel ce va răbda până la urmă, acela se va mântui”. Să nu spunem că răul este veșnic; răul este trecător, trece, pleacă. Cartea *Apocalipsei* ne arată și ne înfățișează acest lucru.

³⁸¹ *Matei 24, 13; Marcu 13, 13.*

³⁸² *Actele Martirice*, în: *PSB 11, IX, 3*, traducere de Pr. prof. Ioan Rămureanu, Ed. IBMBOR, București, 1982, p. 30.

³⁸³ *Actele Martirice*, în: *PSB 11, IX, 1*, p. 30.

De altfel, această situație, anume că răul trece, ne-o amintește chiar Domnul Care le zice ucenicilor Săi: „Adevărat, adevărat zic vouă că voi veți plânge și vă veți tângui, iar lumea se va bucura”, pentru că se va izbăvi de Mine. Mă vor răstigni și ei vor benchetui. „Voi vă veți întrista, dar întristarea voastră se va preface în bucurie”³⁸⁴.

Niciodată ucenicii nu și-ar fi putut închipui că tot acest întreg proces va fi o chestiune de trei zile. Niciodată nu și-au închipuit așa ceva! Însă, iubiții mei, li s-a dat o mărturie, anume mărturia că Hristos a înviat, și le-a dat bucurie în inimă. Li s-a dat o mărturie care le-a oferit puterea să reziste întreaga lor viață, viața lor martirică, și să ajungă la limanul Împărăției lui Dumnezeu.

După jelierea „împăraților pământului”, a „neguțătorilor” și a „corăbierilor” pentru pierderea câștigurilor pe care le aveau, atunci când se îmbogățeau din împrejurările potrivnice lui Dumnezeu, continuă textul sfânt al *Apocalipsei* și zice:

„Veselește-te de ea, cerule și voi sfinților, și voi apostolilor, și voi prorocilor, că au judecat Dumnezeu judecata voastră de la ea”³⁸⁵. Să te bucuri pentru Babilonul care a fost distrus, cerule, și sfinților, și apostolilor, și prorocilor, pentru că a judecat Dumnezeu judecata acestei cetăți.

Potrivit textului ebraic, *Ieremia* (capitolul 51, versetul 45) scrie: „Atunci cerul și pământul și toate cele dintru ele vor striga de bucurie împotriva Babilonului”³⁸⁶. Acesta a fost în Babilonul istoric; acea cetate însă a devenit simbolul stricăciunii, al depravării morale. „Sfinții” reprezintă o caracterizare generală și se referă pe de-o parte la apostolii din Noul Testament, iar pe de alta la prorocii Vechiului Testament.

Acel glas din cer care se aude este un răspuns activ și lucrător la neliniștita întrebare a sufletelor „celor înjunghiați”, care

³⁸⁴ *Ioan* 16, 20.

³⁸⁵ *Apocalipsa* 18, 20.

³⁸⁶ *Ieremia* 51, 48, în Biblia românească, ediția sinodală.

cer să afle când va răzbuna Hristos sângele lor vărsat pe nedrept. „Doamne, până când nu vei judeca și nu vei răzbuna sângele nostru care s-a vărsat pe pământ?”³⁸⁷, zic ei. Vă amintiți? Sufletele cele „înjunghiate”, adică mucenicii omorâți, nu cer să-i răzbune Dumnezeu, ci aceasta este echivalent cu *când vor învia ei?* „Ne-ai făgăduit să nu ne temem dacă ajungem la martiriu; ne-ai încredințat că nici un fir de păr din cap nu ni se va pierde. Când, Doamne, se va întâmpla aceasta?” Vă amintiți acolo când am vorbit că „fiecăruia dintre ei i s-a dat câte un veșmânt alb și li s-a spus ca să stea în tihnă, încă puțină vreme, până când vor împlini numărul și cei împreună-slujitori cu ei și frații lor”³⁸⁸? Așadar, acum a sosit ceasul.

„Veselește-te, cerule, să vă veseliți toți sfinții din cer; a sosit ceasul”, „ceasul” Învierii! Ceasul în care va fi pedepsit răul, în care se va sfârși, ceasul în care se va face învierea morților, iar cei bine-credincioși vor intra în Împărăția lui Dumnezeu.

De aceea Sfântul Andrei al Cezareei zice: „Iar aceștia se bucură nu pentru că le-ar părea bine de venirea pedepselor, ci întrucât sunt stăpâniți de dorul arzător pentru tăierea păcatului”³⁸⁹. Ei nu se bucură pentru ceea ce văd, adică pentru faptul că este pedepsită lumea păcătoasă; nu; ei se întristează pentru că lumea este pedepsită, însă ei văd doar tăierea răului, anume că răul nu se mai înveșnicește.

Ceva asemănător se întâmplă și cu Tobie, fapt pe care-l citim în ultimul capitol, odată cu distrugerea cetății Ninivei. Iar Ninive a fost și aceasta o *cetate-tip*, o cetate-simbol. Acolo Tobit, tatăl lui Tobias, îi spusese fiului său: „Pleacă, fiul meu, pentru că Ninive va fi distrusă”, de vreme ce după pocăința ei a venit iarăși la păcatele ei, ba chiar și mai rău³⁹⁰.

³⁸⁷ Cf. *Apocalipsa* 6, 10.

³⁸⁸ *Apocalipsa* 6, 11.

³⁸⁹ Sf. ANDREI AL CEZAREEI, *Tălcuire la Apocalipsa Apostolului și Evanghelistului Ioan Teologul*, PG 106, cuv. al XIX-lea, cap. 55, Athena, 2001, p. 393B.

³⁹⁰ Cf. *Tobit* 14, 15.

Este ceea ce grăiește Sfânta Scriptură (sunt două proverbe, nu sunt ale mele, în Noul Testament sunt folosite), anume că atunci când câinele, care a vărsat din prea marea lui lăcomie, se întoarce să mănânce la vărsătura lui și când porcul care este curat și spălat se reîntoarce la mocirla lui. „Și se fac cele de pe urmă ale omului aceluia mai rele decât cele dintâi”³⁹¹, sunt cuvintele Domnului. Sau așa cum zice Apostolul Pavel în *Epistola către Evrei*, „este cu neputință ca acela care L-a gustat pe Hristos și L-a tăgăduit să se înnoiască iarăși spre pocăință”³⁹². Să fim cu luare-aminte la acest lucru, iubii mei, să ținem credința întreagă, fără să ne întoarcem înapoi, pentru că, dacă ne întoarcem înapoi la păcate, nu știu dacă ne va mai fi cu putință să ne reîntoarcem la Hristos. Nu știu aceasta; este un lucru primejdios.

Așadar, de aceea Tobit, văzând cetatea care s-a pocăit și nu a fost distrusă datorită predicii lui Iona, că repetă păcatele ei după pocăința pe care a arătat-o, îi zice fiului său Tobias: „Fiul meu, după ce voi muri, strânge-ți lucrurile și mergi în Ecbatana din Media”. Aceasta a făcut Tobias și, după cum spune în acel loc „și a murit de o sută douăzeci și șapte de ani, în Ecbatana Mediei. Dar înainte de a muri a auzit el de pieirea Ninivei, pe care a cucerit-o Nabucodonosor și Ahașveroș, și s-a bucurat înainte de moartea sa pentru Ninive”³⁹³. Înainte de a muri a aflat despre distrugerea Ninivei, pentru că a fost distrusă definitiv, așa cum poate știți, de către babilonieni și a pierit de-acum de pe scena istoriei. Însă și babilonienii, de asemenea, au pierit de pe scena istoriei, din pricina medo-perșilor. Tobie, când a aflat vestea despre distrugerea Ninivei, s-a bucurat!

„Te-ai bucurat, Tobie, pentru distrugerea Ninivei?”!

Da! Este bucuria sfinților, că de-acum ia sfârșit răul. Dar încă și pentru faptul că prorocul Iona s-a dovedit a fi adevărat. Așadar, avem împlinirea prorociilor.

³⁹¹ *Matei* 26, 45; *Luca* 11, 26.

³⁹² *Cf. Evrei* 6, 4-8.

³⁹³ *Tobit* 14, 14-15.

Este ceea ce spunem și la Botez, și la Nuntă, și la Hirotonie: „Isaie, dănuiește, adică saltă, Isaie, datorită bucuriei tale! Pentru că Fecioara a luat în pântece și a născut fiu pe Emanuil”, pentru că prorocia ta, în care ai spus că Fecioara va naște fiu, pe Emanuil, adică pe „Dumnezeu este cu noi”, a devenit realitate. Deoarece Fiul S-a născut și, prin urmare, nu ai decât să te bucuri pentru împlinirea prorociei tale.

În acest fel se bucură sfinții, nu numai pentru că răul ajunge la sfârșit, dar și pentru că prorociile se împlinesc. Spuneți-mi, iubiții mei, cine nu s-ar bucura dacă ar vedea că în epoca lui se împlinesc prorociile *Apocalipsei*? Care credincios nu se va bucura? De ce? Pentru că există și o ultimă mare prorocie: „Ne va lua Hristos în Împărăția Lui, după ce ne va învia din morți”. Poți să nu te bucuri?

„Și un înger tare a ridicat o piatră, mare cât o piatră de moară, și a aruncat-o în mare, zicând: Cu astfel de repeziciune va fi aruncat Babilonul, cetatea cea mare, și nu se va mai afla”³⁹⁴.

Cu adevărat, în literatura ebraică este totdeauna un lucru foarte îndrăgit nu numai înfățișarea literară a unui adevăr, a unui fenomen, dar și prezentarea lui într-un mod mistic, astfel încât să fie dată o imagine vie în ochii aceluia care primește prorocia, în afară de cuvinte.

Spre exemplu, Domnul a spus *Pilda smochinului neroditor*, în același timp însă a uscat și un smochin, în vreme ce trecea pe un drum spre Ierusalim, și El a spus: „De acum înainte, rod din tine nimeni în veac să nu mănânce”³⁹⁵, și îndată smochinul s-a uscat! Parabola au fost cuvintele grăite, minunea a fost învățătura tainică, mistică, a parabolei. Această unire (legare) a lucrurilor oferă deja o informație vie privitorului, că ceea ce s-a prorocit prin cuvinte și prin fapta văzută, dar înțeleasă mistic, va deveni realitate. În acest fel cuvântul și vederea înțeleasă mistic oferă totdeauna materia unei prorocii.

³⁹⁴ *Apocalipsa* 18, 21.

³⁹⁵ *Matei* 21, 19; *Marcu* 11, 14.

Și aici primul înger vorbește despre distrugerea *Babilonului*, tot ceea ce am spus până acum, în vreme ce al doilea, acela despre care vorbim acum, înaintează la o acțiune alegorică. Așadar, el afundă o piatră de moară în mare, pentru a arăta, așa cum v-am spus, definitivă dispariție a *Babilonului*.

Sfântul Andrei al Cezareei scrie: „Precum, zice, piatra de moară se scufundă cu foarte mare năvală în mare, în același chip și acestui Babilon îi va fi desăvârșita pieire; încât nici urmă din el nu va mai rămâne după aceea”³⁹⁶. Așa cum se scufundă o piatră mare și nu mai apare iarăși la suprafața apei, ca să mai vadă cineva vreo urmă a ei, tot așa se va scufunda și *Babilonul*, ca să nu se mai vadă nici o urmă a lui, nu în cadrul istoriei, ci în Împărăția lui Dumnezeu! În aceeași carte a *Apocalipsei* citim faptul că nici un lucru spurcat nu va intra în Împărăția lui Dumnezeu³⁹⁷.

„Și glas de alăute, de muzici, de fluiere și de trâmbițe nu se va mai auzi în tine, și nici un meșteșugar de nici un meșteșug nu se va mai afla în tine, și glas de moară nu se va mai auzi în tine! Și lumină de lampă nu va mai străluci în tine; și glas de mire și mireasă nu se va mai auzi în tine; că neguțătorii tăi erau mai-marii pământului, că în fermecătoria ta s-au rătăcit toate neamurile, și într-însa s-a aflat sângele prorocilor și al sfinților și al tuturor celor înjunghiați pe pământ”³⁹⁸.

Toți cei ce au fost menționați în textul sfânt, toți aceștia vor pieri definitiv din acest *Babilon* înțelegător (*noitos*). Nu vor mai exista bucuriile și jocurile din el. Toate acestea se vor sfârși, se vor stinge; nu vor avea loc în Împărăția lui Dumnezeu.

Aici se disting trei puncte drept cauze ale distrugerii Babilonului: tirania aristocrației bogătașilor asupra popoarelor, înșelăciunea popoarelor spre stricăciune și prigoana și orice fel de facere de rău asupra creștinilor în toată lumea.

³⁹⁶ Sf. ANDREI AL CEZAREEI, *Tălcuire la Apocalipsa Apostolului și Evanghelistului Ioan Theologul*, PG 106, cuv. al XIX-lea, cap. 55, Athena, 2001, p. 393C.

³⁹⁷ Cf. *Apocalipsa* 21, 27.

³⁹⁸ *Apocalipsa* 18, 22-24.

Aș vrea să explic pasajul acesta, „că neguțătorii tăi erau mai-marii pământului”. Este o imagine foarte frumoasă aceasta și foarte, chiar foarte actuală. Toate popoarele care au ajuns vreodată stăpânitoare ale lumii, acolo au ajuns, așadar, la supunerea materială a popoarelor. Acesta era scopul lor vrăjmășesc de cucerire: să înghită popoarele, să le bea sângele, să le răpească bunurile materiale. Însă, iubiții mei, atunci când bogăția devine principalul scop, atunci urmează stricăciunea și pervertirea morală, al doilea element. Și Evanghelia, de vreme ce nu mai este cu puțință să fie primită într-o societate pervertită moral, ce altceva poate să pățească decât să fie prigonită? Evanghelia este prigonită și creștinii sunt înjunghiați, sunt prigoniți, sunt exilați. Toate aceste trei caracteristici le întâlnim astăzi la marile puteri ale epocii noastre, care sunt reprezentate de *Babilonul* cel înțeleghător.

CAPITOLUL AL DOISPREZECELEA

***Intermezzo* și vestirea Nunții Mielului. Sensul istoriei**

(Acest capitol, al doisprezecelea, începe de la pagina întâi a Omiliei 75)

După tânguirea împăraților, a neguțătorilor și a corăbierilor, în toate acele înfricoșate lucruri care au fost auzite despre distrugerea definitivă a *Babilonului*, vine precum o oază un *intermezzo* ceresc să fie ascultat ca un ecou al Cerului. Este glasul sfinților și al tuturor făpturilor cerești, și mai cu seamă aceasta se întâmplă în fața faptului că va urma ultima acțiune a *Apocalipsei*, care este Judecata ultimă și definitivă.

„După acestea, am auzit în cer ca un glas puternic de mulțime multă, zicând: Aliluia! Mântuirea și slava și puterea sunt ale Dumnezeului nostru!”³⁹⁹

Această „mulțime” sunt îngerii, sunt cei „douăzeci și patru de bătrâni”, sfinții și cerul întreg. Cu toții cântă de trei ori „aliluia”, adică „lăudați pe Domnul” spre slava și cinstea Sfântului Dumnezeu în Treime.

Așa cum spune Sfântul Andrei al Cezareei, „Lui Dumnezeu, zice, slavă Îi înalță întreită, pentru cea în trei Ipostasuri Una Dumnezeire, a Tatălui și a Fiului și a Sfântului Duh”⁴⁰⁰. Spre slava și cinstea Sfântului Dumnezeu în Treime, ei zic de trei ori „aliluia”. „Aliluia”, după cum știți, este acea cunoscută strigare liturgică de slavă pe care o întâlnim de douăzeci și una de ori în *Psalmi*

---

³⁹⁹ *Apocalipsa* 19, 1.

⁴⁰⁰ Sf. ANDREI AL CEZAREEI, *Tălcuire la Apocalipsa Apostolului și Evanghelistului Ioan Theologul*, PG 106, cuv. al XIX-lea, cap. 56, Athena, 2001, p. 396D.

și de patru ori în Noul Testament (în *Apocalipsă*). Continuarea doxologiei lui „aliluia” este atribuirea lui Dumnezeu a slavei, a puterii și a mântuirii. Mântuirea este rezultatul puterii lui Dumnezeu și, în consecință, aduce slăvirea lui Dumnezeu.

„Pentru că adevărate și drepte sunt judecățile Lui! Pentru că a judecat pe desfrânata cea mare, care a stricat pământul cu desfrânarea ei, și a răzbunat sângele robilor Săi, din mâna ei!”⁴⁰¹

Teza înfățișată în acest verset este un răspuns dat cuvântului prorocesc al Domnului Iisus Hristos ce se află în *Evangelhia după Luca*⁴⁰², la care adesea fac mențiuni în paralel, pentru a fi certificată astfel autoritatea cărții *Apocalipsei*. Întrucât cartea *Apocalipsei* este atacată de mulți, ne referim în paralel la sfintele evanghelii și la restul Sfintei Scripturi, pentru a fi întărită cartea *Apocalipsei*.

Ce înseamnă aici faptul că sunt adevărate și drepte judecățile lui Dumnezeu și că Hristos o judecă acum pe „desfrânata cea mare” și răzbună sângele creștinilor?

Ascultați cum se spune aceasta în *Evangelhia după Luca*, acolo unde se referă la tema rugăciunii stăruitoare, în *Parabola judecătorului nedrept*. „Dar Dumnezeu, oare, nu va face dreptate aleșilor Săi care strigă către El ziua și noaptea și pentru care El rabdă îndelung? Zic vouă că le va face degrabă dreptate. Dar Fiul Omului, când va veni, va găsi, oare, credință pe pământ?”⁴⁰³ Dumnezeu, atunci când Îi cerem ajutorul prin rugăciunile noastre, să ne izbăvim de vrăjmașii Lui – referindu-ne totdeauna la temele credinței –, nu va întârzia să vină și va veni pentru fiecare credincios; spune El Însuși aceasta, „degrabă”.

Acest „degrabă” este relativ. Biserica, spre pildă, Îl ruga pe Hristos să o scape de prigoane și, desigur, izbăvirea a venit la începutul secolului al IV-lea d.Hr. Poate îmi veți spune: Dar câte generații au trecut până la începutul secolului al IV-lea? Multe, fără îndoială, însă acest „degrabă”, iubiții mei, nu se măsoară

⁴⁰¹ *Apocalipsa* 19, 2.

⁴⁰² Cf. *Luca* 18, 7.

⁴⁰³ *Luca* 18, 7-8.

după viața omului, ci după veșnicie; se măsoară după istorie și veșnicie. Pentru că și din punct de vedere istoric, ce înseamnă o sută, sau două sute, sau trei sute de ani? Nu este nimic. Acest lucru se cuvine să-l cunoaștem, pentru că de multe ori noi credem că trebuie să măsurăm lucrurile în acord cu viața omenească.

Însă Domnul zice că problema nu este aici. Problema este dacă Dumnezeu va răzbuna sângele mucenicilor Săi pe pământ. Nu aceasta este problema; Dumnezeu este credincios, „căci credincios este Dumnezeu”⁴⁰⁴. Este cu neputință ca Dumnezeu să spună minciuni, după cum vedem și în *Epistola către Evrei*⁴⁰⁵ a Apostolului Pavel. Prin urmare, problema este în altă parte. De aceea, zice aici „dar...”. Adică: V-am încredințat de aceste lucruri, nu aruncați acolo greutatea, în altă parte se află greutatea. „Dar Fiul Omului, când va veni pe pământ, pentru ca să-l judece și pentru ca să-i ia pe credincioșii Săi (așa cum le-a spus ucenicilor Săi, «Mă duc și voi veni la voi, să vă iau»⁴⁰⁶), «ca să întâmpinăm pe Domnul în văzduh»⁴⁰⁷, așa cum grăiește Apostolul Pavel, va găsi, oare, credincioși?” Acolo se află problema; va afla credincioși?

Iubiții mei, să fiți siguri, Dumnezeu ne va face dreptate, însă, pentru a ne face dreptate, trebuie să fim credincioși, să fim drepti și să-L așteptăm în orice moment.

Vă rog să vă amintiți de *Parabola celor zece fecioare*. Fecioarele păstrasera untdelemnul lor pentru întâmpinarea Mirelui. S-au culcat să doarmă, pentru că le era somn, întrucât Mirele întârzia. Știți cine sunt cele *zece fecioare*? Sunt toți creștinii: cele *cinci nebune* și cele *cinci înțelepte*. Faptul că toate cele zece sunt fecioare înseamnă că posedă atributul creștin, dar mai sunt însă și cele nebune. Adică cele ce nu au lucrat la viața lor duhovnicească; nu au cultivat credința, dragostea și nădejdea. Aceasta înseamnă că nu au untdelemn; înseamnă că nu au Duhul lui Dumnezeu; nu s-au

⁴⁰⁴ Cf. *Psalmii* 88, 38; 144, 13a; *I Corinteni* 1, 9.

⁴⁰⁵ Cf. *Evrei* 6, 18.

⁴⁰⁶ Cf. *Ioan* 14, 28.

⁴⁰⁷ *I Tesaloniceni* 4, 17.

îngrijit ca în decursul vieții lor să aibă Duhul lui Dumnezeu. Au adormit toate, pentru că Mirele întârzia să vină. Aceasta înseamnă că o viață de om nu au putut să aștepte venirea lui Hristos. Se va sfârși această viață de om; murim și murim... Așadar, toate fecioarele s-au culcat să doarmă. Ați văzut? Să doarmă! Moartea este somn! Au auzit trâmbița din noapte: „Iată, Mirele vine; ieșiți în întâmpinarea Lui!” S-au trezit toate! Este învierea tuturor, bine-credincioși și necredincioși. Creștinii nechibzuiți ce au făcut? În ceasul acela s-au apucat să caute untdelemn! Ei nu aveau deloc. Celelalte, cele înțelepte, adică creștinii care s-au îngrijit în această viață de cele duhovnicești, ce au făcut? Îndată au aprins candelile lor. Adică? Fiecare a înfățișat roadele lucrării ei, a înfățișat Duhul lui Dumnezeu pe care îl avea. Și atunci au alergat și celelalte să găsească – ce să mai găsească!? ... – și au rămas în afara cămării de nuntă, a Mirelui.

Aceasta este chestiunea care ne interesează, iubii mei, nu dacă va veni Hristos, nu dacă va răzbuna sângele sfinților Săi cel vărsat pe pământ. Aceasta se va întâmpla, pentru că vrednic este El de crezare; noi însă ce facem? De aceea zice Domnul: „Dar Fiul Omului, când va veni, va găsi, oare, credință pe pământ?”

Totuși, așa cum v-am citit mai înainte textul sfânt din *Apocalipsă*, atunci când mulțimea zice că „adevărate și drepte sunt judecățile Lui!”, este motivată slăvirea lui Dumnezeu, pentru că în judecățile Lui cele drepte și adevărate a judecat *Babilonul* cel ucigător de sfinți. Și nu voi trece cu vederea, și încă o dată am să vă spun – v-am spus aceasta de multe ori, și să repet în viitor – faptul că, după cum spune scriitorul Aretha, *Babilonul* nu este vechiul și anticul Babilon, nici vechea Romă, nici noua Romă, ci este lumea cea depravată moral. Desigur că tipuri ale lumii depravate moral au fost vechiul Babilon și vechea Romă, însă aici este lumea depravată moral, care nu-i primește pe creștini, nu primește Evanghelia, și le creează probleme creștinilor, și-i prigonește până la sânge.

„Și a doua oară au zis: Aliluia! Și fumul focului în care arde ea se ridică în vecii vecilor”⁴⁰⁸.

Caracterizarea aceasta depășește imaginea, pentru că o cetate care este cuprinsă de foc nu este cu putință să ardă „în vecii vecilor”. Așadar, ce înseamnă aceasta? Vedem aceasta, anume că se repetă slăvirea în fața priverii distrugerii *Babilonului* care deja nu mai urmează să supraviețuiască vreodată și să mai repete această purtate spurcată a lui. Fumul acestei cetăți arse de foc amintește de fumul arderii Sodomei și Gomorei și nu este nimic altceva decât *tip* al iadului veșnic, de aceea și zice „în vecii vecilor”. V-am spus, caracterizarea depășește imaginea, depășește timpul și ajunge în Veșnicie, arătând că *Babilonul* care este pedepsit este lumea care este aruncată în iezerul cel de foc unde este ars cu foc și cu pucioasă⁴⁰⁹, așadar este *tip* al veșnicului iad.

„Iar cei douăzeci și patru de bătrâni și cele patru vietăți au căzut și s-au închinat lui Dumnezeu, Cel ce șade pe tron, zicând: Amin! Aliluia!”⁴¹⁰

Vedem aici iarăși, iubiții mei, în avanscenă această îndrăgită imagine a celor douăzeci și patru de bătrâni și a celor *patru vietăți* care încadrează în chip liturgic tronul lui Dumnezeu. Este atât de îndrăgită această imagine... Atât de iubită! O imagine liturgică, după cum v-am spus. Doriți s-o trăiți? În mâna noastră se află; fiți atenți la ea. Fiecare Dumnezeiască Liturghie este o repetare a acestei imagini cerești. Este tronul lui Hristos. Aceasta este Sfânta Masă, Hristos Cel Ce șade, Hristos Cel Ce Se odihnește, în înfricoșatele Sale Taine, în chipul Pâinii și al Vinului, Trupul și Sângele Său. Îngerii se mișcă în jurul Sfintei Mese, în cinstea lui Hristos, a lui Hristos Celui Ce șade. Un suflet evlavios trăiește aceste lucruri, pentru că știe că așa sunt. Acestea scapă simțurilor noastre, însă un om care vrea să trăiască liturgic poate să le trăiască pe toate acestea până la cutremurare!

⁴⁰⁸ *Apocalipsa* 19, 3.

⁴⁰⁹ *Apocalipsa* 19, 20; 20, 10, 14, 15.

⁴¹⁰ *Apocalipsa* 19, 4.

Și nu sunt puțini acei sfinți care în timp ce liturghiseau trăiau această Liturghie cerească, precum Sfântul Spiridon, care a slujit Liturghia, așa cum grăiește troparul lui, împreună cu îngerii. Și Sfântul Ioan Gură de Aur zice: „Cunosc un om – și se pare că este chiar el, dar se ascunde cu sânguință pe sine – care, vă încredințez, slujea împreună cu îngerii”⁴¹¹. Da, iubii mei, omul credincios, atunci când se strâmtorează pe sine însuși, când se silește pe sine, când se adună în sine însuși și-L iubește mult pe Hristos, trăiește această imagine liturgică a Cerului.

„Și un glas a ieșit din tron, zicând: Lăudați pe Dumnezeu! nostru toate slugile Lui, cei ce vă temeți de El, mici și mari”⁴¹².

Despre acestea scrie Sfântul Andrei al Cezareei „Tronul lui Dumnezeu sunt heruvimii și serafimii; de la care se dă porunca de a fi lăudat Acesta, nu numai de către cei mari, dar și de cei mici în izbânzi, în chip potrivit fiecăruia după puterea proprie”⁴¹³. Prin urmare, glasul care a ieșit de la tronul lui Dumnezeu... este glasul heruvimilor și al serafimilor; așadar, aceste puteri cerești spun „lăudați-L pe Dumnezeu”. Acesta este glasul care a ieșit. Iar aceștia poruncesc să-L laude pe Dumnezeu nu numai cei mari, ci și cei mici. Cine sunt *cei mari* și cine sunt *cei mici*? Sunt cei mari și cei mici în izbânzile sfințeniei, aceia care au izbândit ceea ce au izbândit în viața prezentă. Iar toți aceștia se află în spațiul Împărăției lui Dumnezeu.

Și cuvântul acesta al invitației cerești, pe care îl grăiesc puterile cerești ale heruvimilor și serafimilor de a-L lăuda pe Dumnezeu, este pentru faptul că Dumnezeu pune de-acum capăt răului și vine ceasul ordinii morale. A intrat păcatul, diavolul și le-a răsturnat pe toate, dar acum deja intră în scenă sfârșitul. Din acest motiv, se cere de la heruvimi și serafimi să fie lăudat Dumnezeu, iar ei, la rândul lor, cer de la sfinții din cer să-L laude pe Dumnezeu!

⁴¹¹ Citare liberă.

⁴¹² *Apocalipsa* 19, 5.

⁴¹³ SF. ANDREI AL CEZAREEI, *Tălcuire la Apocalipsa Apostolului și Evanghelistului Ioan Theologul*, PG 106, cuv. al XIX-lea, cap. 56, Athena, 2001, p. 397A.

„Și am auzit ca un glas de mulțime multă și ca un glas de ape multe și ca un glas de tunete tari, zicând: Aliluia! Că a împărățit Domnul Dumnezeu Atotțiitorul. Să ne bucurăm și să ne veselim și Lui să-I dăm slavă! Că a venit nunta Mielului și femeia Lui s-a gătit!”⁴¹⁴

Ca răspuns la acel glas care a ieșit din tron este faptul că întregul glas al Bisericii este un singur glas, împreună cu puterile cerești, un glas a cărui intensitate corespunde cu trei imagini: cu căderea de ape multe – ați văzut dacă mergem la o cascadă ce zgomot este? –, apoi cu glas de mulțime multă – așa cum strigă, spre pildă, lumea într-un stadion – și, în final, cu tunetele puternice. În acest fel sunt asemăunate glasurile întregii Biserici și ale îngerilor care cheamă la laudarea numelui lui Dumnezeu.

Iubiții mei, îngăduiți-mi să vă invit la ceva, de vreme ce spune „să ne bucurăm și să ne veselim”: Veniți să ne bucurăm și noi de toată această frumusețe a fapturilor lui Dumnezeu. Vedeți toate făpturile lui Dumnezeu cum se bucură? Toate cugetă la fel și poate vedea cineva aici o minunată unitate; anume că între bunurile Împărăției lui Dumnezeu există această revărsare de dragoste și această revărsare de frumusețe; nu zice unul ceva, iar altul altceva. Sfântul Evanghelist Luca zice în *Faptele Apostolilor* că „inima și sufletul mulțimii celor ce au crezut erau una”, cu atât mai mult dacă această mulțime se află în Cer! Sufletul și inima sunt una, glasul este unul. Iată care este această unitate de aici, unitate cerească ce dă cu adevărat bucuria Împărăției lui Dumnezeu. Doriți s-o experimentăm? Vă invit! Îmi veți spune că este foarte greu, totuși eu vă invit într-o mică comunitate bisericească, care este casa voastră, *biserica de acasă*. Atunci când soții sunt de același cuget, și copiii sunt de același cuget, și toți grăiesc același lucru, toți sunt de acord cu același lucru, spuneți-mi, în acea casă ce stăpânește? Știu; poate că cineva îmi va spune: „Ar fi un lucru foarte plictisitor să existe o unire de cuget, în vreme ce con-

⁴¹⁴ *Apocalipsa* 19, 6-7.

trastul, contradicția este ceva ce dă tonul în cadrul unui grup de oameni"! Nu, iubii mei; contradicțiile, în acest caz, nu-și au nici un loc. Putem avea contradicții în alte lucruri, întocmai așa cum avem varietatea culorilor în opozițiile lor, care oferă frumusețea întregii imagini, dar acolo este altceva. Precum și aici, la fel vom avea și în cadrul familiei, adică este tatăl care nu este mama și este mama care nu sunt copiii. Fiecare este o culoare, fiecare este un glas, dar toate aceste glasuri dau o armonie, toate aceste culori dau un tablou pictat. Într-un tablou pictat, în mod sigur, avem multe culori, dar avem și armonie. Într-un concert avem multe glasuri, dar avem armonie. Nu este acea contradicție pe care am avea-o atunci când fiecare ar vrea să-și facă propria voie. Nu facem aceasta ca să dăm, chipurile, viață și tonus în cadrul unui grup. Acesta este demonism! Poate observa cineva că în cadrul grupurilor de oameni demonizate, adică acolo unde diavolul guvernează, îi vede pe acești oameni că nu se pot niciodată înțelege; unul zice ouă, iar altul zice plouă; unul zice *alfa*, iar altul zice *gama*.

Vă rog, ia priviți ce imagine frumoasă este aceasta, atunci când casa devine *biserica de acasă*! Grija Bisericii primare era aceasta: să zidească *biserica de acasă*. Iar întregul *bisericilor de acasă* constituia Biserica!

Astăzi avem acest dezastru în Biserica noastră! Simțim că lucrurile s-au deteriorat, s-au diluat, s-au ruinat. Aceasta pentru că, știți, nu am cultivat *biserica de acasă*. Fac o invitație iubirii voastre: Fiecare bărbat și fiecare femeie (mai ales dacă sunteți aici și soțul, și soția), să vorbiți despre acest lucru, discutați și gândiți-vă cum puteți să faceți casa voastră un adevărat Rai, un colț al Paradisului lui Dumnezeu, o *biserică de acasă*. Vă încredințez că este cea mai importantă contribuție a voastră la lucrarea de redresare și de reînviore a Bisericii noastre.

Conținutul laudei de slavă a tuturor acestora este propovăduirea că împărățește Domnul Dumnezeu, Atotțiitorul, așadar, că Dumnezeu devine Domn al creației Sale inclusiv din punct de vedere moral și Lui i se cuvine acel „Aliluia”.

Nu este Dumnezeu Domn al creației Sale atunci când Domnul îl numește pe diavol stăpânitorul lumii acesteia și zice că „acum stăpânitorul lumii acesteia va fi aruncat afară”⁴¹⁵, nu este Dumnezeu Domnul creației sale?

Este, iubiții mei, și rămâne Domnul creației Sale, dar atunci când Dumnezeu creează făpturi libere, existențe libere și aceste făpturi se dau pe ele însele în mod liber lui Dumnezeu, atunci El guvernează și inimile lor. În consecință, este Domn nu numai al creației *după fire*, ci acum este și din punct de vedere moral Domn al făpturilor raționale. În acest înțeles, dacă de-acum răul este definitiv limitat și este aruncat în *focul cel veșnic*, așa cum vom vedea în capitolele următoare, atunci sfinții deja nu mai au decât să-L slăvească pe Dumnezeu, pentru că Dumnezeu devine Domnul Atotțiitorul acestei creații a Lui și al inimilor făpturilor raționale.

Întreaga Biserică se cheamă pe sine să se bucure și să dea slavă lui Dumnezeu pentru un eveniment preamărit, iar acesta este inclusiv acela care constituie sensul istoriei, așadar Nunta *Mielului* cu *Mireasa-Biserica*.

Desigur, despre acest eveniment, al Nunții *Mielului* cu *Mireasa-Biserica*, v-am spus că este sensul istoriei! Acesta este sensul pe care-l are istoria: unirea lui Dumnezeu-Cuvântul Cel întrupat cu Biserica, adică al credincioșilor, al oamenilor și prin mijlocirea Bisericii cu restul făpturii create. Acesta este sensul întrupării Fiului lui Dumnezeu, acesta este sensul existenței lumii, acesta este sensul istoriei, acesta este ultimul preamăreț eveniment. Și, desigur, despre acest eveniment ne va vorbi Sfântul Ioan Evanghelistul în capitolul 21. Aceste ultime două-trei capitole (20, 21, 22) ale cărții *Apocalipsei* sunt o adevărată desfătare, este frișca duhovniciei, acolo unde cineva poate vedea acea trecere a Bisericii din istorie în veșnicie. Vede prin imagini fără seamăn descriindu-se Biserica Veșniciei, adică, chiar a Împărăției lui Dumnezeu deja a celei biruitoare, în vecii vecilor. Desigur că

---

⁴¹⁵ Ioan 12, 31.

acolo Sfântul Ioan Evanghelistul nu va reda amănunte despre această Nuntă a *Mielului* cu Biserica.

Cu toate acestea, acum, potrivit obiceiului prorocului sfânt, se face o preînștiințare care îl pregătește pe cititor în ce fel să pătrundă în înțelesul (noima) lucrurilor. Atunci când zice *Nunta Mielului*, ce înseamnă aceasta?

Sfântul Andrei al Cezareei zice: „Iar prin Nunta Mielului se înțelege adunarea Bisericii și unirea ei cu Hristos”⁴¹⁶. Este împreună-așezare, unirea lui Hristos și a Bisericii, adică Dumnezeu întrupat Care Se unește cu oamenii (iar prin oameni, și cu restul Bisericii) și este de-acum Dumnezeu împreună cu creația Sa, totdeauna în chip neconfundat, unit în vecii vecilor. Iar taina acestei uniri se exprimă prin *Nuntă*.

Nunta, această altă taină, această *mare taină*, după cum spune Apostolul Pavel, „taina aceasta mare este; iar eu zic în Hristos și în Biserică”⁴¹⁷, exprimă taina unirii lui Hristos și a Bisericii, aceea despre care vorbește acum cartea *Apocalipsei*.

Iar chip și tip al acestei mari taine este cealaltă taină, unirea în Nuntă a bărbatului și a femeii. Atunci când distrugem *chipul*, ofensăm *prototipul*. Atunci când distrugem un om sau înjurăm un om, ofensăm chipul lui Dumnezeu, iar prin acest chip defăimarea noastră trece la prototip. Iar dacă subestimăm Nunta, divorțând sau trăind în preacurvie în orice fel, atunci defăimăm cu totul taina unirii dintre Hristos și Biserică.

Iată de ce preacurvia este un păcat greu și nu este doar o înfrântare, o escapadă. Cei miopi, așa cum sunt oamenii care alcătuiesc legile omenești și care vorbesc despre o emancipare a loialității în Căsătorie și spun că oamenii pot să se miște în mod liber în cadrul Căsătoriei și să trăiască în preacurvie, în mod sigur nu au putut niciodată să sesizeze substratul teologic al Tainei Nunții. În Taina Nunții ei văd doar o unire firească, iar nu și

⁴¹⁶ Sf. ANDREI AL CEZAREEI, *Tălcuire la Apocalipsa Apostolului și Evanghelistului Ioan Teologul*, PG 106, cuv. al XIX-lea, cap. 56, Athena, 2001, p. 397C.

⁴¹⁷ *Efesenii* 5, 32.

una mai presus de fire (metafizică); însă unirea firească s-a făcut grație celei mai presus de fire și nu unirea cea mai presus de fire datorită celei firești. Iar perspectiva firească a Căsătoriei este întocmai cum se întâmplă la animale, unde masculii se întâlnesc cu multe femele, precum, de exemplu, Țapul care este pentru mai multe capre! Aceasta înseamnă să afirmi că „eu văd dintr-o perspectivă firească (fizică) Căsătoria”. Dar nu este așa! Căsătoria are un substrat mai presus de fire, are un substrat metafizic; are un substrat teologic; este ceea ce v-am spus: chipul, imaginea marii taine a unirii lui Hristos cu Biserica, care se va face pe o întindere nesfârșită și, în chip vădit de-acum, la sfârșit, în Împărăția lui Dumnezeu.

Această frumoasă imagine a Nunții o aflăm a fi cunoscută în Vechiul Testament și de aceea o folosește Sfântul Ioan Botezătorul, dar chiar și Domnul Însuși în evanghelii.

Spre pildă, Sfântul Ioan Botezătorul zice: „Cel ce are mireasă este mire, iar prietenul mirelui, care stă și ascultă pe mire, se bucură cu bucurie de glasul mirelui”⁴¹⁸. Eu sunt prietenul Mirelui, zice Sfântul Ioan Botezătorul; sunt prietenul Mirelui și mă bucur tare mult atunci când Îl ascult pe Mirele Care are Mireasă (*mă bucur cu bucurie*, ca expresie, este un ebraism).

Domnul, oarecând pe când grupul ucenicilor Săi a fost osândit de către răutăcioșii farisei pentru că nu posteau, în vreme ce ucenicii lui Ioan și ai fariseilor posteau, a răspuns: „Pot oare fiii nunții să fie triști câtă vreme mirele este cu ei?”⁴¹⁹ Este cu puțință să se întristeze fiii nunții? Pentru că ce este postul? Întristare este. Ați auzit ce este postul? Întristare este. *Oare se pot întrista, câtă vreme este Mirele cu ei?* Eu sunt Mirele Bisericii; Eu, Hristos, și sunt împreună cu ei; așadar, cum vor posti? Iar mai jos grăiește astfel: „Dar vor veni zile când mirele va fi luat de la ei și atunci vor posti”⁴²⁰. Vedeți cum Se numește Domnul aici pe Sine Însuși? *Mire*.

⁴¹⁸ Ioan 3, 29.

⁴¹⁹ Matei 9, 15a.

⁴²⁰ Matei 9, 15b.

Însă, acolo unde avem o imagine foarte puternică, într-o asemenea măsură încât cineva poate fi uimit de îndrăzneala imaginilor și de îndrăzneala înfățișării unirii pe care o presupune Nunta, este cartea *Cântarea Cântărilor*, această faimoasă carte, pe care dacă ar avea cineva posibilitatea s-o analizeze... Și deși, când o citește cineva, pare să fie o idilă erotică, în realitate nu este decât această unire a lui Hristos cu Biserica.

Iar pregătirea *Femeii Mielului*, așa cum zice, adică a Bisericii, este înainte de toate pregătirea temporală. Atunci când sufletele *celor junghiați pentru mărturia lui Iisus Hristos* au cerut dreptate – așa cum citim în capitolul al șaselea al *Apocalipsei*, la versetul 10 – li s-a dat răspunsul de a aștepta puțin, pentru a se adăuga și ceilalți frați ai lor care și aceștia își vor da sângele pentru mărturia lui Iisus Hristos. Așadar, prima pregătire este temporală. Este chestiunea numărului, adică să se plinească numărul mădulelor Bisericii cât mai mare cu putință.

Avem, însă, și pregătirea calitativă a *Femeii Mielului*.

Și zice iarăși textul sfânt: „Și i s-a dat ei să se înveșmânteze cu vison curat, luminos, căci visonul sunt faptele cele drepte ale sfinților”⁴²¹, sunt virtuțile sfinților. *Femeia* este, desigur, Biserica, iar Sfântul Ioan Evanghelistul, mai exact îngerul, tâlcuiește faptul că i s-a dat de la Dumnezeu veșmânt luminos, ca să se înveșmânteze.

Acest „vison”, așadar această culoare, reprezintă dreptățile, virtuțile sfinților. Și acest veșmânt cu care se înveșmântează Biserica, „vison curat și luminos”, se află în opoziție cu veșmântul *femeii, desfrânatei celei mari*, după cum poate vă amintiți. Și cineva poate vedea că în vreme ce acolo veșmântul *femeii desfrânate* este înfățișat însoțit cu *nume de hulă*⁴²², aici, veșmântul acestei „Femei”, a Bisericii, coloritul veșmântului ei sunt virtuțile sfinților ei, sfințenia sfinților ei.

Cu adevărat, iubii mei, sfințenia este veșmântul pe care-l iau sfinții din această lume, câtă vreme trăiesc. Și este singurul

⁴²¹ *Apocalipsa* 19, 8.

⁴²² Cf. *Apocalipsa* 17, 4.

veșmânt pe care-l iau. Oricât am înveșmânta un sfânt, nu va lua dintre hainele strălucitoare nimic cu sine, nici dacă i-am face înmormântare strălucită, nici dacă nu-i vom face. Nu va lua nimic din toate acestea; un singur veșmânt luminos va lua cu el: sfințenia; veșmântul sfințeniei. De aceea, și sfinții se îngrijeau pe durata vieții lor pământești să îmbrace acest veșmânt pe care pot să-l treacă de vamă. Este singurul veșmânt; nimic altceva nu pot lua.

Dar este menționat faptul că „și i s-a dat ei”. Aceasta înseamnă că sfințenia sfinților Bisericii este atât rodul ostenețelor lor personale, cât și al harului dumnezeiesc. Nimeni nu devine sfânt fără harul lui Dumnezeu. Sfințenia în spațiul creștin nu este niciodată autonomă. Dacă vă vor spune că există oameni importanți cu multe virtuți, dar nu se află în spațiul Bisericii, atunci aceștia au o sfințenie autonomă, adică ruptă de Dumnezeu. Virtutea autonomă nu izbuteste să ajungă la înălțime pe de-o parte, iar, pe de alta, nu reușește să treacă de vama morții, nu se păstrează, nu intră în Împărăția lui Dumnezeu.

Știți, am auzit de multe ori aceasta, de aceea vă spun. Spune o femeie, să zicem: „Bărbatul meu este mult mai bun decât mine, dar nu vine la biserică”. Ce să-i fac? Această bunătate a lui este inefficientă, nefolositoare. Ați auzit ce-am zis? Nefolositoare! Nu trece în Veșnicie această bunătate a lui. Și alt exemplu: Vedem, zic unii, masoni, dar sunt oameni foarte buni. Nu știu, desigur, în ce măsură sunt sau nu oameni buni acești masoni. Dacă, să presupunem, există o anumită bunătate, aceasta nu are nici o legătură cu sfințenia sfinților Bisericii, dar absolut nici o legătură! Nimic din această bunătate nu se păstrează în Împărăția lui Dumnezeu. Prin urmare, să nu vă orbească astfel de împrejurări. V-am spus acest lucru ca să-l avem în fața ochilor noștri.

Aici acel „i s-a dat” îl exprimă foarte frumos Apostolul Pavel: „Pentru că a Lui făptură suntem, zidiți în Hristos Iisus spre fapte bune, pe care Dumnezeu le-a gătit mai înainte, ca să umblăm în-

tru ele”⁴²³. Așadar, scopul pentru care Dumnezeu ne-a creat este acela de a avea sfințenia cea *întru Hristos*!

Și continuă textul sfânt: „Și mi-a zis: Scrie: Fericiți cei che-mați la cina Nunții Mielului! Și mi-a zis: Acestea sunt adevăra-tele cuvinte ale lui Dumnezeu”⁴²⁴. Pe acestea le-a grăit îngerul către Sfântul Ioan Evanghelistul.

Iubiții mei, după ce a sosit ceasul Nunții Mielului, deja se în-tinde masa de nuntă. Iar atunci când zice „scrie”, se înțelege că pe acelea pe care le vede Sfântul Ioan trebuie să le scrie, așadar, îngerul călăuzitor îi vestește Sfântului Ioan să scrie despre această fericită Cină, încât, atunci când vor fi citite de către credincioșii Bisericii luptătoare, să facă o răbdare conștientă față de necazu-rile veacului prezent, ale aceluia în care se află, în același timp în-să să se pregătească și pentru acea Cină cerească.

Expresia bucuriei Nunții Mielului, așadar a unirii, după cum v-am spus a lui Hristos cu Biserica, este înfățișată aici printr-o masă de nuntă, adică chiar prin prezența Împărăției lui Dumne-zeu. De multe ori a vorbit Domnul despre această Cină în Sfinte-le Evanghelii, precum în pilda *Cinei nunților fiului de împărat*⁴²⁵, la care refuză să vină trei categorii de oameni – zicând „ogor am cumpărat...”, „am cumpărat cinci perechi de boi...”, „femeie mi-am luat și de aceea nu pot veni”⁴²⁶ – în pilda *Celor zece fecioare*⁴²⁷ și, de asemenea, în pilda *Fiului risipitor*⁴²⁸. Acea expresie „aduceți vițelul cel îngrășat și-l înjunghiați și, mâncând, să ne veselim”, în profunzimea ei, iubiții mei, este preludiul acelei mari Cine. În-să, prin excelență, este ultima Cină pe care a săvârșit-o Hristos

⁴²³ Efeseni 2, 10.

⁴²⁴ Apocalipsa 19, 9.

⁴²⁵ Cf. Matei 22, 1-14. Din păcate, traducerile edițiilor românești au optat pentru singularul „nuntă”, deși aici este foarte clar pluralul termenului *τῶν γάμων τοῦ υἱοῦ*. Și este vorba despre nunți, pentru că Hristos Se va nunti cu fiecare suflet în parte care se va mântui, prin urmare sunt mai multe nunți. De altfel, Sfinții Părinți tâlcuiesc tot în acest fel (cf. Sf. SIMEON NOUL THEOLOG, *Cuvântări morale*, I, 9) (n. tr.).

⁴²⁶ Cf. Luca 14, 16-24.

⁴²⁷ Cf. Matei 25, 1-12.

⁴²⁸ Cf. Luca 15, 11-32.

pe pământ, aceea pe care le-a oferit-o ucenicilor Săi în Joia Mare, așa-numita *Cina cea de Taină*. În timpul acesteia le-a oferit și junghierea prin excelență – *Jertfa jertfită* –, adică pe Sine Însuși, Trupul Său și Sângele Său, adică Taina Dumnezeieștii Euharistiei. Toate acestea vin să arate fericirea Împărăției lui Dumnezeu.

Este demn de consemnat faptul că nu vorbește nici Domnul, nici acest pasaj din *Apocalipsă* pe care acum îl analizăm, despre *prânz*, adică masa de la mijlocul zilei. În limba greacă veche, după cum știți, *pro prânzul* este masa de dimineață, *prânzul* este masa de la mijlocul zilei, iar *cina* este masa de seară. În toate parabolele evanghelice – și aici acum în *Apocalipsă* – pe care le-a spus Domnul, peste tot se vorbește despre *cină*, iar nu despre *prânz*. Vă face vreo impresie acest lucru? Motivul este următorul:

În Orient oamenii munceau toată ziua, fie pe ogoare, fie la alte munci ale lor și, în consecință, nu mai era vreme să se adune la masă ei și prietenii lor. Când se însera, iar treburile lor se încheiau, se întâlneau cu toții la o masă, într-o casă, pentru a mânca. Așa cum poate cunoașteți, seara se întâlnesc oamenii și-și povestesc de-ale lor, problemele lor. Acesta este un obicei frumos, care a fost cultivat mai ales în Orient, faptul de a se așeza oamenii la o masă și a discuta. Noi credem că masa este pentru a ne distra, pentru a bea vin și pentru a ne apuca de cântat. Aceasta este o atitudine greșită, iubiții mei. La o masă, mai cu seamă cea de seară, putem sta să mâncăm, și să discutăm, și, desigur, să discutăm și chestiuni serioase. Atunci când spun serioase, nu înțeleg chestiuni economice, ci chestiuni duhovnicești, chestiuni serioase. Astfel vedem că în Orient discutau, pentru că aveau în fața lor noaptea, iar oamenii aveau liniștea necesară pentru a discuta. Nu-i presa faptul de a-și deschide după-amiaza magazinul, iar timpul prânzului să fie limitat. Din acest motiv, vorbește textul sfânt aici despre *cină*. Aceasta arată faptul că și Împărăția lui Dumnezeu este numită *Cină*, pentru că, după osteneala zilei vieții acesteia, toată familia lui Dumnezeu se strânge pen-

tru a gusta fericirea Împărăției și să aibă liniștea și destinderea Veșniciei.

Sfântul Andrei al Cezareei scrie: „Iar Cină a lui Hristos este praznicul celor mântuiți și veselia cea armonioasă; pe care fericiți vor fi aceia ce o vor dobândi și vor intra împreună cu Sfântul Mire al sufletelor curate în cămara de nuntă cea veșnică”⁴²⁹.

În același capitol, puțin mai jos (la versetele 17 și 18), este menționată de către Sfântul Ioan Evanghelistul încă o *cină*, care este însă o masă înfricoșătoare! O menționăm aici doar pentru a face o comparație. Ascultați:

Se aude iarăși un glas, adresându-se către păsările cerului, corbilor: „Veniți și vă adunați la cina cea mare a lui Dumnezeu, ca să mâncați trupuri de împărați și trupuri de căpetenii de oști și trupurile celor puternici, și trupurile cailor și ale călăreților lor, și trupurile tuturor celor slobozi și celor robi, și ale celor mici și celor mari”⁴³⁰. Înfricoșător! Strigă la corbii pământului să vină să mănânce trupurile oamenilor acelora care s-au așezat împotriva lui Dumnezeu. Înfricoșătoare masă! Analiza acestui fragment o vom face puțin mai jos, atunci când, cu ajutorul lui Dumnezeu, vom ajunge acolo.

Aceste două *cine* simbolizează Împărăția lui Dumnezeu și iadul cel veșnic și amintesc de cuvintele Domnului, Care a zis: „Și vor merge aceștia la osândă veșnică, iar dreptii la viață veșnică”⁴³¹. În paralel, acestea amintesc și de sentință, de hotărârea judecătorească: „Căci flămând am fost și Mi-ați dat să mănânc”⁴³² sau: „Căci flămând am fost și nu Mi-ați dat să mănânc”⁴³³ și celelalte.

Vorbind despre acestea, în chip preafrumos, Sfântul Simeon Noul Teolog transferă tema spre tema curățirii duhovnicești a fiecăruia și scrie în al său *Discurs teologic 10*:

⁴²⁹ Sf. ANDREI AL CEZAREEI, *Tâlcuire la Apocalipsa Apostolului și Evanghelistului Ioan Teologul*, PG 106, cuv. al XIX-lea, cap. 56, Athena, 2001, p. 397D.

⁴³⁰ *Apocalipsa* 19, 17-18.

⁴³¹ *Matei* 25, 46.

⁴³² *Matei* 25, 35.

⁴³³ *Matei* 25, 42.

„Du-te, aşadar, de la Mine, lucrătorule al fărădelegii [*Luca* 13, 27], în focul cel veşnic, cel gătit diavolului şi îngerilor lui, fiindcă am flămânzit după întoarcerea şi pocăinţa ta – zice Hristos, ca Lumină, fiecărui suflet în parte, *n. pr. Athanasie* – şi nu Mi-ai dat de mâncare; am însetat după mântuirea ta, şi nu Mi-ai dat să beau; am fost gol de faptele cele virtuose, şi nu M-ai îmbrăcat în ele; am fost în închisoarea foarte strâmtă, murdară şi întunecoasă a inimii tale, şi n-ai vrut să Mă cercetezi şi să Mă scoţi la lumină; ai ştiut că zăceam în neputinţa uşurătăţii şi nelucrării tale, şi nu Mi-ai slujit prin lucrurile şi faptele tale cele bune. Du-te deci de la Mine!”⁴³⁴

Iubiţii mei, vedem aici, în opoziţie cu cei păcătoşi, faptul că dreptii nu numai că şi-au exercitat dragostea, ci înainte de toate şi în principal, vor fi devenit vase cinstite şi de folos Domnului şi temple (biserici) împodobite, ca acolo să locuiască Sfântul Dumnezeu în Treime şi să devină mădulare curate şi sfinte ale Marelui Trup al lui Hristos, Biserica. De aceea şi *Apocalipsa* îi numeşte aici „fericiţi” şi „chemaţi”, invitaţi. Aceasta este a patra *fericire a Apocalipsei* şi-i socoteşte cu adevărat fericiţi pe aceia care vor deveni părtaşi Împărăţiei lui Dumnezeu.

În legătură cu cuvântul „chemaţi”, acesta are aceeaşi semnificaţie cu cuvântul „aleşi”, deoarece, având în vedere parabola *Celor invitaţi la cina împărătească* pe care a spus-o Domnul, toţi au fost chemaţi, dar nu toţi au răspuns invitaţiei, însă aceia care au răspuns în calitate de *chemaţi* au fost şi *aleşi*. De aceea şi zice îngerul despre fericirea celor „chemaţi”: „Acestea sunt adevăratele cuvinte ale lui Dumnezeu. Îţi spun adevărul; cuvintele lui Dumnezeu sunt adevărate”.

(Secţiunea de mai jos continuă de la pagina întâi a Omiliei 76)

Aşadar, uimit şi entuziasmat Sfântul Ioan Evanghelistul datorită acestei biruinţe finale a Bisericii, a osândirii definitive a

⁴³⁴ Sfântul SIMEON NOUL THEOLOG, *Discursuri teologice şi etice, Scrieri I*, ediţia a II-a, traducere de diac. Ioan I. Ică jr., Ed. Deisis, Sibiu, 2001, pp. 327-328.

răului și a biruinței sfinților – cu toate că, pentru moment, temporar, ei vor fi biruți de Antihrist – cade la picioarele îngerului ca să i se închine.

„Și am căzut – zice Sfântul Ioan Evanghelistul – înaintea picioarelor lui, ca să mă închin lui. Și el mi-a zis: Vezi, să nu faci aceasta! Sunt împreună-slujitor cu tine și cu frații tăi, care au mărturia lui Iisus. Lui Dumnezeu închină-te, căci mărturia lui Iisus este duhul prorociei”⁴³⁵.

Această închinare pe care îngerul nu o primește este exact ceea ce se întâmplă, iubiții mei, într-o comunitate de oameni, unde, atunci când primesc o veste bună pentru toată lumea, se îmbrățișează între ei. Așadar, atât de mult s-a entuziasmat Sfântul Evanghelist Ioan pentru biruința finală a sfinților, încât cade la picioarele îngerului ca să i se închine.

Cu toate acestea, îngerul nu-l lasă să i se închine.

Despre acest fapt Sfântul Andrei al Cezareei scrie următoarele: „Iar în acest fel cunoaștem smerita cugetare a sfinților îngeri, care nu voiesc să-și însușească dumnezeiasca slavă, precum au făcut necucernicii draci, ci aceasta Stăpânului se cuvine să I-o aducem”⁴³⁶. Din aceasta învățăm smerita cugetare a îngerilor; ei sunt smeriți și nu-și însușesc slava dumnezeiască – așa cum și-o însușesc dracii cei ticăloși și spurcați –, ci I-o aduc lui Dumnezeu.

Îngerul intervine într-un mod extrem de delicat ca să-l împiedice pe Sfântul Ioan, ca acesta să nu i se închine, spunându-i: „Vezi, să nu faci aceasta!” Este cu adevărat o scenă fermecătoare aceasta, între Sfântul Ioan și înger. Și motivează, așa cum v-am explicat, prin faptul că este împreună-slujitor cu Sfântul Ioan și cu frații lui duhovnicești, care au toți împreună mărturia lui Iisus Hristos. Așadar, îngerul se numește pe sine *împreună-slujitor al Sfântului Ioan*, pentru că și el, îngerul, este slujitorul slavei lui Dumnezeu și al mântuirii oamenilor. Să nu uităm faptul că,

⁴³⁵ Apocalipsa 19, 10.

⁴³⁶ Sf. ANDREI AL CEZAREEI, *Tălcuire la Apocalipsa Apostolului și Evanghelistului Ioan Theologul*, PG 106, cuv. al XX-lea, cap. 58, Athena, 2001, p. 400C.

așa cum ne spune Apostolul Pavel în *Epistola către Evrei*, îngerii sunt „duhuri slujitoare, trimise ca să slujească, pentru cei ce vor fi moștenitorii mântuirii”⁴³⁷, care urmează să moștenească Împărăția lui Dumnezeu.

Însă prin acest pasaj atât de fermecător – tot textul este un eveniment minunat – sunt descoperite trei puncte:

Primul: Se descoperă limpezimea duhovnicească a prorocului Ioan Theologul, atunci când arată cu multă simplitate o lucrare a sa, ratată desigur, pe care i-o corectează îngerul și pe care o consemnează cu tot curajul. Întocmai precum vedem că sunt consemnate slăbiciunile ucenicilor în textele evangheliilor, ale căror autori sunt chiar ei.

Vă amintiți cum Apostolii Ioan și Iacov au voit să șadă de-a dreapta și de-a stânga Domnului și că această dorință o cultivau nu numai cei doi, ci și ceilalți zece, de vreme ce ceilalți s-au mâniat pe cei doi frați, pentru că ei au sărit primii să ceară și mai ales că au luat-o și pe mama lor ca mijlocitoare – alt evanghelist relatează această scenă – ca să izbândească în atingerea scopului lor⁴³⁸? Și, cu toate acestea, vedeți sinceritatea lor? Oamenii vor citi veacuri întregi evangheliile lor, și totuși ei scriu acele lucruri la care n-au luat aminte, pe care le-au avut ca slăbiciuni sau ca patimi. Le consemnează, le scriu pe toate! Aceasta înseamnă a face istorie. Așadar, acesta este un punct care ne descoperă faptul că Sfântul Ioan Evanghelistul scrie cu sinceritate. El nu se cosmetizează pe sine, nu se pune pe sine într-o lumină favorabilă, ci scrie, chiar dacă aceasta se presupune că este vorba chiar și despre o cădere a lui, dacă, desigur, a fost cădere în această situație.

Al doilea: Se descoperă înălțimea religioasă a cărții *Apocalipsei* care acceptă doar slăvirea lui Dumnezeu. Se pare că Sfântul Ioan datorită bucuriei sale a căzut să se închine îngerului, totuși, cartea *Apocalipsei* este la o asemenea înălțime, încât nu îngădu-

⁴³⁷ *Evrei* 1, 14.

⁴³⁸ Cf. *Matei* 20, 20-28; *Marcu* 10, 35-45; *Luca* 22, 24-27.

ie nici o altă slăvire decât slăvirea lui Dumnezeu. Firește, aceasta nu contrazice obiceiul de a-i cinsti pe sfinți, este foarte limpede, sau să facem metanii în fața icoanelor sfinților, sau în fața oamenilor; este limpede! Nu contrazice, subliniez acest lucru, pentru că, așa cum spune și Sfântul Ioan Damaschin, cinstirea dată prin intermediul sfinților și al icoanelor merge la prototip, la Iisus Hristos⁴³⁹.

Și un al treilea punct: În mod indirect respinge orice *anghelolatrie*⁴⁴⁰, care deja năruia anumite Biserici din Orient. Apostolul Pavel avea în vedere această *anghelolatrie*, de aceea le și scrie Colosenilor: „Nimeni să nu vă smulgă biruința printr-o prefăcută smerenie și printr-o fățarnică închinare la îngeri”⁴⁴¹. Făcuseră o religie a îngerilor, drept pentru care aici, în mod indirect, acest pasaj vine să corecteze această abatere a unor Biserici din Orient, nu a tuturor, desigur, dar și a Bisericilor din alte părți.

Iar zicerea „căci mărturia lui Iisus este duhul prorociei” este socotită din punct de vedere ermeneutic a fi un pasaj dificil și pentru care există multe tâlcuiri. Vă spun cea mai probabilă accepție: „Nu te minuna – ca și cum ar grăi lui Ioan – pentru cele care ți-au fost descoperite și astfel să alergi să mi te închini, pentru că acela care posedă mărturia lui Iisus Hristos și este binevoitor, așa cum ești tu, să mărturisească despre aceasta, acela este și deținător al duhului prorociei care este cuprins în această carte”.

Așadar, cu alte cuvinte, am putea spune că aici este proclamată – iar acesta este un adevăr – legătura indisolubilă între mărturia lui Iisus și prorocie. Acela care ajunge să-L mărturisească pe Hristos într-un mod martiric, acolo – nu totdeauna, dar de multe ori – se întâmplă să aibă și să primească de la Sfântul Duh și harisma prorociei. De multe ori, chiar și fără să se fi întâmplat

⁴³⁹ Cf. Sf. VASILE CEL MARE, *Despre Sfântul Duh*, 18.45.19-20, Ed. Cerf, Paris, 1968; Sf. IOAN DAMASCHIN, *Cuvântul 89. Despre sfintele icoane*, 7-9, Ed. De Gruyter, Berlin, 1973: „cinstirea icoanei trece la prototip; iar prototip este ceea ce este iconizat, după care iconizat se face derivatul (icoana)”, ș.a.

⁴⁴⁰ Cinstire dumnezeiască adusă în mod greșit îngerilor (n. tr.).

⁴⁴¹ *Coloseni* 2, 18.

încă martiriul, dar în perspectiva că se va întâmpla – adică există o mărturisire curajoasă a lui Iisus Hristos – Domnul Hristos dăruiește duhul prorociei.

Luați exemplul Sfântului Cosma al Etolului. Este un exemplu tipic Sfântul Cosma al Etolului. De ce a fost proroc Sfântul Cosma al Etolului? Pentru că L-a mărturisit pe Hristos, și prin mărturisirea Lui a ajuns să dea mărturie pentru Hristos.

Despre acest lucru scrie Sfântul Andrei al Cezareei: „Nu mi te închina mie, zice dumnezeiescul înger, ca și cum de la mine aș zice despre cele viitoare; ci le grăiesc pentru că mărturisirea lui Hristos, așadar mărturia, este ea însăși dătătoarea duhului prorociei”⁴⁴². Dătătoarea duhului prorociei este mărturisirea, mărturia pentru Hristos!

---

⁴⁴² Sf. ANDREI AL CEZAREEI, *Tălcuire la Apocalipsa Apostolului și Evanghelistului Ioan Theologul*, PG 106, cuv. al XIX-lea, cap. 57, Athena, 2001, p. 400B.

CAPITOLUL AL TREISPREZECELEA

Imaginea războinică a Cuvântului ca un Călăreț alb purtând sabia-cuvânt. Hristos-Judecătorul venind în istorie

(Acest capitol, al treisprezecelea, începe de la pagina a patra a Omiliei 76)

Și intrăm acum într-o temă nouă. Ne aflăm la capitolul al nouăsprezecelea, la versetul 11.

„Și am văzut cerul deschis și iată un cal alb, și Cel ce ședea pe el se numește Credincios și Adevărat și judecă și se războiește într-
tru dreptate. Iar ochii Lui sunt ca para focului și pe capul Lui sunt
cununi multe și are nume scrise și nume scris pe care nimeni nu-l
cunoaște decât numai El. Și este îmbrăcat în veșmânt stropit cu
sânge și numele Lui se cheamă: Cuvântul lui Dumnezeu”⁴⁴³.

După cum sesizați din ceea ce v-am citit, avem de-a face cu
o imagine războinică îndată ce se deschide cerul. Intrăm în ul-
tima acțiune și finalul întregii acestei drame a luptei lui Hristos
și a Împărăției Lui împotriva puterilor potrivnice lui Dumnezeu
și a răului.

Este demn de multă luare-aminte și am să vă rog să fiți atenți în
mod special la acestea pe care ni le va descrie prorocul Ioan Evan-
ghelistul în capitolele următoare (19, 20 și jumătate din 21), pen-
tru că nu se supun unei succesiuni cronologice. Aici se poate ve-
dea faptul că se face referire la Prima Venire a lui Hristos, la A Do-
ua Venire a Lui, la trecut, la prezent și la viitorul apropiat și cel mai
îndepărtat, prin raportare la momentul scrierii *Apocalipsei*. Toate

---

⁴⁴³ *Apocalipsa* 19, 11-13.

acestea se află în cadrul unei imagini, într-un spațiu și nu există nici o succesiune cronologică. Fiți foarte atenți la acest lucru, pentru că aceasta va fi călăuza noastră în erminia textului de mai jos.

În mod concret, pentru a înțelege ceea ce v-am spus, ar trebui să privim cu atenție o icoană bizantină. De multe ori, în icoanele bizantine, în una și aceeași suprafață, în același spațiu, avem mai multe icoane mici sau fazele unui eveniment. Este închipuit în centru, spre pildă, chipul unui mucenic și de jur-împrejur are iconițe care ne arată istoria persoanei reprezentate în centrul icoanei. Aceasta înseamnă că în acest loc avem fie istoria unei persoane, fie fazele unui eveniment.

Precum, de pildă, la Nașterea lui Hristos, sunt peștera, Născătoarea de Dumnezeu, Pruncul Iisus, animalele. Alături Iosif și un păstor. Mai departe sunt magii, despre care știm că au sosit după un an. Lângă Prunc se află păstorii, iar mai într-o parte sunt îngerii care psalmodiază „slavă întru Cei de sus”. Toate acestea sunt faze ale unuia și aceluiași eveniment, prezente în aceeași icoană, dar, întrucât sunt concentrate în aceeași icoană (imagine), avem și același timp. Mai cu seamă foarte mulți consideră că magii au sosit să se închine lui Hristos îndată ce S-a născut ca Prunc. Foarte mulți cred acest lucru, întrucât nu pot să înțeleagă faptul că din punct de vedere iconografic avem o comprimare a timpului și toate acestea sunt înfățișate în aceeași icoană-imagine.

Tot ceea ce se întâmplă în această icoană bizantină, pe care o înfățișează zugravul fără să fie interesat de succesiunea istorică sau cronologică, anume dacă cutare eveniment s-a întâmplat mai întâi, acela s-a întâmplat al doilea, apoi acela s-a întâmplat al treilea... El le zugrăvește pe toate în același plan. Același lucru face și Sfântul Ioan Evanghelistul în următoarele capitole ale cărții *Apocalipsei*. Evenimentele despre care va vorbi el nu au o înșiruire cronologică, dar sunt toate în același plan.

Dacă, să presupunem că am căuta să tâlcuim evenimentele de mai jos, urmărind o succesiune temporală, adică ce s-a întâm-

plat mai întâi și ce s-a întâmplat al doilea, atunci ne aflăm în primejdia de a accepta tezele hiliaste, pentru că puțin mai jos face referire la Împărăția de o mie de ani a lui Hristos. Și dacă presupunem că acceptăm lucrurile așa cum sunt descrise în textul sfânt, atunci cădem în această erezie, în concepția hiliastă, pe care Biserica a condamnat-o. Concepția hiliastă constă în aceea că după Antihrist va împărăți Hristos pe pământ timp de o mie de ani (*hilia*=o mie) (aceasta învață și hiliaștii), ceea ce, desigur, nu a fost acceptat de Biserică, chiar și dacă acceptăm acest lucru, potrivit unor premise mai duhovnicești, așa cum consemnează anumiți Sfinți Părinți ai Bisericii noastre; Împărăției de o mie de ani a lui Hristos i se dă o altă plasare, așa cum vom vedea. Dacă, prin urmare, să presupunem că nu tâlcuim în modul în care v-am explicat, atunci există această primejdie. Din acest motiv am insistat atât de mult pentru înțelegerea cheii erminiei pe care o vom folosi mai jos, chiar dacă și aici unde vom analiza textul, de bază este cheia erminiei întregii cărți a *Apocalipsei*.

Aș dori să vă dau două-trei exemple. Pasajul pe care vi l-am citit face referire la Hristos-Judecătorul. Vă amintiți de câte ori am vorbit până acum despre Hristos-Judecătorul? Atunci, când vine Hristos? În acea, în acea sau în cealaltă situație? Când vine Hristos? Hristos vine totdeauna! Nu putem spune atunci, atunci sau atunci... Totuși, deși vine totdeauna, *Hristos va veni la sfârșitul istoriei*. Vă amintesc tema bătăliei de la *Armagedon*. Vă amintiți de acea bătălie⁴⁴⁴. Aceasta este un *typos*, este un simbol. Acea câmpie nu poate cuprinde acea mulțime care este menționată că va lua parte la acel război⁴⁴⁵. Va vorbi iarăși, puțin mai jos, Sfântul Ioan Evanghelistul despre un război înfricoșător și va fi bătălia de la *Armagedon*. Atunci poate veți întreba: „Care este lupta de la *Armagedon*? Acea sau aceasta? Sau: „Vor fi două lupte cu același nume? Va fi mai întâi aceea și apoi aceasta?”

⁴⁴⁴ Cf. *Apocalipsa* 16, 16.

⁴⁴⁵ Cf. *Apocalipsa* 9, 19.

Nu! Totdeauna este aceeași, dar Sfântul Ioan Evanghelistul vorbește despre ea de mai multe ori. Se apucă de o temă, zice ceva și merge mai departe. Se apucă de altă temă, se apucă de o a zecea temă, și se reîntoarce la prima, și vorbește iarăși despre prima temă, și despre a doua, și despre a treia etc. V-am spus aceasta ca exemplu, ca să înțelegeți că, dacă am făcut greșeala de a le pune la rând și să spunem că aceasta se va întâmpla mai întâi, aceea se va întâmpla a doua..., atunci cădem pe lângă adevăr, iar erminia noastră de-acum nu mai este corectă. Foarte probabil că v-am obosit puțin cu acest punct de vedere, dar a fost totuși necesar să fac aceste precizări, ca să știm cum să ne poziționăm.

Prin urmare, iubiții mei, după cele trei *heptade* ale plăgilor și după imaginile succesive ale *Apocalipsei*, Sfântul Ioan Evanghelistul vede cerul deschis, însă nu precum în capitolul al patrulea, care se află în perioada prezentului. Acolo prezentul se referă la starea celor șapte Biserici din Asia Mică și cerul se deschide pentru ca Sfântul Ioan Evanghelistul să vadă „cele ce trebuie să fie după acestea”, acelea care trebuie să se întâmple, cele ce vor fi în viitor. Aici cerurile se deschid pentru a Se arăta Hristos-Judecătorul și mai ales ca Judecător al întregii creații, văzute și nevăzute.

Această măreață imagine a lui Hristos-Judecătorul, despre care v-am citit mai înainte, a fost deja înfățișată chiar de Domnul Însuși, în *Evanghelia după Matei*, la capitolul al douăzeci și cinci-lea, la versetele de la 31 până la 46. Acolo vedem faptul că Hristos Însuși zice „atunci când Fiul Omului va veni întru slava Sa și toți îngerii lui Dumnezeu împreună cu El”, și se va face Judecata Universală a tuturor, și celelalte. Acea deosebită măreție a lui Hristos-Judecătorul deja este înfățișată și aici în cartea *Apocalipsei*, într-un mod prorocesc de către Sfântul Ioan Evanghelistul.

O frumoasă tâlcuire dă Sfântul Andrei al Cezareei pentru această deschidere a cerului: „Deschiderea cerului vădește că Parusia Judecătorului va veni precum niciodată; așa cum și în cele de aici, de pe pământ tragerea și strângerea paravanelor, [arată]

judecata și hotărârea judecătorilor de pe pământ împotriva celor vinovați⁴⁴⁶.

Acea deschidere a cerului este pentru a Se arăta Hristos-Judecătorul, așa cum se deschide o cortină ca să se înfățișeze judecătorii și să anunțe o hotărâre judecătorească. Așadar, această imagine nu o avem astăzi exact în acest fel, a fost, se pare, o imagine specifică Antichității, dar și noi o avem aproximativ așa. Atunci când judecătorii se retrag, merg într-o altă cameră (am putea spune că trag paravanele), scot hotărârea judecătii, vin iarăși la amvon, deschid paravanele și anunță hotărârea judecătii. Aceasta zice aici Sfântul Andrei al Cezareei; că se deschid paravanele cerului, Se înfățișează Hristos-Judecătorul, pentru a da, de-acum, hotărârea Sa asupra istoriei.

Pentru că, așa cum probabil ați văzut în *Evanghelia după Matei*, acolo Hristos nu interoghează, pentru că este Atotcunoscător, ci pronunță doar hotărârea și o justifică: „Am fost înfometat, însetat, M-ați cercetat; veniți în Împărăția Mea”. Iar celorlalți: „Am fost înfometat, însetat – același criteriu, același obiect al judecătii, aceeași lege –, dar nu M-ați cercetat; mergeți în iad”⁴⁴⁷. Vedeți că aici avem deja hotărârea luată. Nu se va face vreo cercetare, așa cum avem în tribunalele omenești, pentru că, firește, aici judecătorii nu-l cunosc nici pe criminal, nici nimic altceva; ei se sprijină pe martori, pe interogatorii, pe cercetare și așa mai departe. Ei bine, acolo nu este nevoie de toate acestea, de aceea se și deschid cerurile, iar Hristos-Judecătorul judecă imediat.

Și ajungem, iubirii mei, să vedem aceasta.

„Și iată un cal alb, și Cel ce ședea pe el...”⁴⁴⁸.

Acesta, desigur, vă spun dintru început, este Hristos-Judecătorul. Până acum, în toate aceste imagini apocaliptice ale cărții *Apocalipsei*, Hristos este înfățișat ca *Miel* și, mai cu seamă, pre-

⁴⁴⁶ Sf. ANDREI AL CEZAREEI, *Tălcuire la Apocalipsa Apostolului și Evanghelistului Ioan Teologul*, PG 106, cuv. al XX-lea, cap. 58, Athena, 2001, p. 400D.

⁴⁴⁷ Cf. *Matei* 25, 31, 46.

⁴⁴⁸ *Apocalipsa* 19, 11.

cum Sfântul Duh, care în limba greacă sunt la genul neutru. Cunoașteți faptul că, atunci când folosim genul neutru în vorbire, ne creează în suflet un sentiment de neutralitate, un sentiment de nemișcare. În limba latină este invers, adică „Cuvântul” este la genul neutru, iar „Sfântul Duh” este la genul masculin. Totuși, vreau să vă spun că, atunci când vorbim despre un obiect la genul neutru, avem sentimentul că este unul pasiv și cu atât mai mult în imaginea Mielului, a Celui lipsit de răutate, a nerăzboinicului Miel. Așadar, până acum Hristos este înfățișat ca *Mielul înjunghiat, dar care șade*. Acum nu mai există această imagine; acum Hristos este înfățișat ca Om și mai ales ca un Ostaș biruitor și ca Împărat. Această calitate împăratească a Lui este indicată prin calul Său alb și prin multele Sale diademe, pe care le vom vedea puțin mai jos.

Asupra acestui aspect Aretha scrie: „Iar cal, pentru iuțea venirii; iar alb, pentru luminoasa limpezime și învedereare a judecăților, fără nici un fel de părtinire”⁴⁴⁹. Calul arată iuțea. Vine Judecătorul! Vom vedea aceasta puțin mai jos. Iar culoarea albă a calului arată claritatea, mulțumirea, dar și dreptatea, lipsa de ascunzișuri, așadar, că se va face judecată fără părtinire, că îi va judeca în chip foarte drept pe toți oamenii, dar și pe îngeri.

„Și iată un cal alb, și Cel ce ședea pe el se numește Credincios și Adevărat”⁴⁵⁰.

Aceste două epitete „credincios” și „adevărat”, în cartea *Apocalipsei*, Îi sunt atribuite lui Iisus Hristos.

Scriitorul Aretha zice: „Credincios și adevărat este călărețul, despre care Apostolul Pavel grăiește: El rămâne credincios, căci nu poate să Se tăgăduiască pe Sine Însuși”⁴⁵¹. Așadar, Credincios și Adevărat este călărețul calului, despre care Apostolul Pavel zice că este *credincios* și nu este cu puțință ca să Se tăgăduiască pe Sine Însuși (zice aceasta în *II Timotei* 2, 13). Noi Îl tăgăduim, El

⁴⁴⁹ Citare liberă.

⁴⁵⁰ *Apocalipsa* 19, 11.

⁴⁵¹ Citare liberă.

însă nu poate să Se tăgăduiască pe Sine. Aceasta înseamnă „credincios” și „adevărat”, anume că tot ceea ce a vestit Hristos în evanghelii se va realiza în mod negreșit, pentru că El este *Adevărat și Vrednic de credință*.

Iubiții mei, acest lucru are o însemnătate deosebită! Poate vedea cineva aici, în imaginea prezentă a Judecătorului eshatologic, că se face o adevărată proorocească a celor pe care le-a grăit Hristos. Sfântul Ioan Evanghelistul vede imaginea și ar putea să trăiască în același timp această prorocie a lui Hristos – anume că va veni iarăși – cu descoperirea imaginii prorociei lui Hristos că va veni iarăși. Iar acest lucru dă o anumită siguranță; așadar, o prorocie a prorociei sau o vedenie a prorociei care a fost spusă mai înainte. Și va zice Sfântul Ioan: „Adevărat este Domnul, Credincios este Domnul”. Iar noi, trăind această credincioșie și adevăr al lui Hristos, avem multă nădejde și bogată bucurie. Credinciosul, iubiții mei, trăiește cu nădejdea și cu bucuria acestei așteptări, pentru că tot ceea ce a fost grăit de Hristos se va face; și se va face, pentru că Hristos este „Credincios” și „Adevărat”; El este „Da” și „Amin”, așa cum zice Apostolul Pavel⁴⁵².

„Și întru dreptate judecă și Se războiește”⁴⁵³. Fiți atenți la acest punct! Această „întru dreptate” pedepsire a celor necredincioși și a puterilor potrivnice lui Dumnezeu este o însușire a lui Mesia. Amintiți-vă de *Psalmul 2*, unde se spune că „le vei paște pe ele (pe neamuri) cu toiaș de fier”⁴⁵⁴. Așadar, această pedepsire a celor necredincioși „întru dreptate” este, spun aceasta încă o dată, însușirea lui Mesia.

Despre aceasta Isaia, în capitolul 11 al cărții lui, scrie: „Ci va judeca..., și va mustra..., și va bate pământul cu cuvântul gurii Sale și cu Duhul buzelor Sale va omorî pre cel necurat; și va fi cu dreptate încins mijlocul Lui, și cu adevăr învelite coastele Lui”⁴⁵⁵.

⁴⁵² *II Corinteni* 1, 20.

⁴⁵³ *Apocalipsa* 19, 11.

⁴⁵⁴ *Psalmii* 2, 9.

⁴⁵⁵ *Isaia* 11, 4-5.

Prin urmare, vedem aici că ceea ce spune Isaia este adevărat imediat mai jos de către Sfântul Ioan Evanghelistul. Vom vedea că Hristos îi va război pe vrăjmașii Săi – pe puterile potrivnice lui Dumnezeu – prin călărețul pe care-l numește „Cuvântul lui Dumnezeu” și este Cuvântul cel întrupat al lui Dumnezeu Care va judeca pământul. Este ceea ce El Însuși a spus: „Tatăl nu judecă pe nimeni; ci toată judecata a dat-o Fiului”⁴⁵⁶.

Despre acestea, întrucât Sfântul Evanghelist Ioan vorbește despre Cuvântul lui Dumnezeu, Apostolul Pavel scrie următoarele: „Căci cuvântul lui Dumnezeu e viu și lucrător și mai ascutit decât orice sabie cu două tășuri și pătrunde până la despărțitura sufletului și a duhului, dintre încheieturi și măduvă, și judecător al gândurilor și cugetelor inimii, și nu este nici o zidire nearătată înaintea Lui, ci toate sunt goale și descoperite în fața ochilor Lui”⁴⁵⁷. El nu ar fi putut niciodată să judece drept dacă ar fi existat în fața Sa vreo făptură înnegurată și lipsită de transparență.

Ceea ce este foarte îmbucurător este ceea ce grăiește cartea *Înțelepciunea lui Solomon*, în capitolul al optsprezecelea, la versetele de la 14 la 15; ascultați ce spune; este un pasaj celebru. Acest fragment se referă la pedepsirea Egiptului care l-a chinuit pe poporul lui Dumnezeu, pe israeliți. Ne aflăm în ultima noapte în care evreii au locuit în Egipt și când urma să vină cea de-a zecea și ultima *plagă*, adică moartea celor întâi-născuți ai Egiptului. Vă citesc:

„Căci, pe când lina tăcere stăpânea peste toate și noaptea cu repedea ei curgere ajunsese la calea jumătate, cuvântul Tău cel atotputernic a purces din înaltul cer, din scaunele împărătești, ca un cumplit războinic, în mijlocul acelui pământ hotărât pieirii”. Un pasaj faimos! În vreme ce era tăcere, căzuse deja noaptea, undeva pe la miezul nopții atotputernicul Cuvânt al lui Dumnezeu, așadar Fiul lui Dumnezeu, a venit deodată din ceruri (am

---

⁴⁵⁶ *Ioan* 5, 22.

⁴⁵⁷ *Evrei* 4, 12-13.

putea zice, din palatele împărătești), să calce cu totul și să aducă pierzania într-un pământ care L-a tăgăduit, într-un pământ care a rămas în păcatul său, într-un pământ care a stăruit în împietrirea sa.

Iubiții mei, acest pasaj, se cuvine să vă spun, este un *tip* istoric al vremurilor eshatologice, care arată cum va intra iarăși în istorie Cuvântul lui Dumnezeu Care S-a întrupat. Hristos a zis deodată, „fără veste”. A spus în imaginea „furului în noapte”. Nimeni nu se va aștepta, nimeni! Numai cei credincioși vor aștepta; cei necredincioși vor fi în miezul nopții; miezul nopții în inima lor și în mintea lor. În aceste miezuri de noapte, dintr-odată, brusc, fără veste, se va întâmpla A Doua Venire a lui Hristos. Știți cât de brusc? Venirea lui Hristos și învierea morților se va întâmpla, așa cum spune Apostolul Pavel: „Deodată, într-o clipeală de ochi la trâmbița cea de apoi”⁴⁵⁸. Avem percepția timpului la o clipeală a pleoapelor noastre? Pierdem imaginea din fața noastră atunci când clipim cu ochii noștri? Nu o pierdem. Acesta a fost un mod practic de a se da o imagine pentru ceva foarte rapid. Însă Sfântul Apostol Pavel a vorbit și teoretic aici; a zis „deodată” (*ἐν ὁρώμῳ, en atomo*). Acest *atom* înseamnă ceva indivizibil, ceea ce nu se poate tăia mai mult; nu *atom* al materiei, ci *atom* al timpului; adică cel mai scurt timp, pe care Sfântul Apostol Pavel îl înfățișează prin imaginea clipelii din ochi. Aceasta arată caracterul de „fără veste” al arătării lui Hristos-Judecătorul și al învierii morților.

De aceea v-am spus că imaginea din *Înțelepciunea lui Solomon* este foarte frumoasă. Valoarea ei nu se află în descriere, ci într-un precedent istoric, așadar, în faptul că aceasta se întâmplă în acea noapte în Egipt. Este un *tip* istoric. Așa cum și cele *zece plăgi* sunt *tipuri* istorice ale celor trei *heptade ale plăgilor* apocaliptice care sunt date pe parcursul istoriei și, prin excelență, în vremurile eshatologice. Ceea ce are greutate în creștinism este precedentul istoric, *tipul* istoric.

⁴⁵⁸ I Corinteni 15, 52.

Iubiții mei, creștinismul este descoperire, revelație, este istorie, este precedent istoric, este un lucru palpabil. Toate celelalte religii, întrucât există atâtea care circulă și le numesc pe toate bune, vă spun că toate celelalte religii sunt născociri omenești. Dacă poți, făurește o prorocie! Poți? Nu poți. Iar creștinismul posedă și se sprijină pe prorocie și pe evenimente; pe evenimente și pe prorocie. Toate celelalte religii sunt construcții ale minții.

„Iar ochii Lui sunt ca para focului”; sunt flăcări, foc, care ies din ochii Lui! Cu totul neobișnuit! Iese foc din ochii Lui!... Înfricoșătoare privesc!

Despre acestea Sfântul Andrei al Cezareei scrie: „Judecă... iar ochii ..., adică cu puterea Sa departe văzătoare, va deosebi flacăra focului; pe de-o parte celor drepti în luminătoare, dar nu și arzătoare, iar celor păcătoși în arzătoare, dar neluminătoare”⁴⁵⁹.

Minunat pasaj; și important! Cu siguranță l-a preluat de la Sfântul Vasile cel Mare. Judecă cu ochii Săi; așadar, este puterea de departe văzătoare a lui Dumnezeu-Cuvântul, care le vede pe toate! Iar această flăcără care pleacă din ochii Lui, calitatea ei luminătoare, ajunge la cei drepti și le dă slava, fără ardere; iar arderea ajunge la cei păcătoși fără luminozitate, fără lumină și dă iadul, pedeapsa⁴⁶⁰.

Este demn de consemnat faptul că flacăra cea de foc pornește din ochii lui Hristos și nu dintr-o altă oarecare parte a trupului Său. Aceasta înseamnă că în fiecare moment Hristos îi vede și pe aceia care sunt în Împărăția lui Dumnezeu, și pe aceia care sunt în iad. Îi vede în fiecare clipă. Dacă Hristos își retrace ochii Săi,

⁴⁵⁹ Sf. ANDREI AL CEZAREEI, *Tălcuire la Apocalipsa Apostolului și Evanghelistului Ioan Theologul*, PG 106, cuv. al XX-lea, cap. 58, Athena, 2001, p. 401A.

⁴⁶⁰ „Socotesc că focul pregătit ca pedeapsă diavolului și îngerilor lui se taie la glasul Domnului; și iată și pricina: în foc sunt două puteri: una care arde și alta care luminează; puterea usturătoare și pedepsitoare a focului rămâne celor vrednici de ardere, iar puterea luminoasă a focului, prin strălucirea lui, este sortită celor fericiti: glasul Domnului deci taie para focului și o împarte în așa fel, încât focul pedepsei să fie neluminos, iar lumina odihnei să rămână nearzătoare”, Sfântul VASILE CEL MARE, *Omiliile la Psalmi*, V, 6, în: PSB 17, trad. de Pr. D. Fecioru, Ed. IBMBOR, București, 1983, p. 231.

iadul încetează să mai fie iad. Privindu-i pe păcătoși se face iadul! Înfricoșător!

„Și pe capul Lui sunt cununi multe”⁴⁶¹, cununi împărătești.

Aceste „cununi multe” constituie o imagine care arată că El este adevăratul Împărat al împărățiilor. Imaginea este plasată în confruntare cu stăpânitorul pasager al lumii acesteia, *Balaurul* și *fiara* cu cele *șapte capete* și *șapte cununi*.

Despre acestea scriitorul Aretha consemnează următoarele: „Cununile cele multe reprezintă însușirea stăpânirii (autorității) peste toate, a celor cerești și a celor pământești și a celor de dedesubt”⁴⁶². Multele cununi arată faptul că Hristos este Domnul puterilor cerești, al îngerilor, al făpturilor pământești, celor ce se află pe pământ și al celor de dedesubt, al celor ce se află în iad; El este Domnul a toate. Antihristul și Balaurul se arată ca domni a toate, dar nu sunt. Pe aceștia îi va prinde Hristos – vom vedea aceasta puțin mai jos – și-i va arunca în iad. Ce ticăloșie!

„Are nume scrise”, în chip vădit pe frunte sau pe cununi.

Numirile lui Mesia, potrivit obiceiului răsăritean, se relaționează și corespund totdeauna cu firea și cu însușirile pe care le exprimă. Adică, ca să înțelegeți, Isaia, în capitolul al nouălea al cărții sale, scrie următoarele: „Și se cheamă – se referă la Mesia, *n. pr. Athanasie* – numele Lui: Înger de mare sfat, Sfetnic minunat, Dumnezeu tare, biruitor, Domn al păcii, Părinte al veacului ce va să fie”⁴⁶³. Însă acestea sunt numiri care exprimă însușiri, despre cine este Mesia.

„Și nume scris pe care nimeni nu-l cunoaște decât numai El”⁴⁶⁴. Acest pasaj nu vine în contradicție cu cel anterior care zice „are scrise nume multe”, și în consecință deslușibile, ci doar vrea să exprime faptul că nu sunt cunoscute făpturilor toate cele ce-I aparțin lui Dumnezeu.

⁴⁶¹ *Apocalipsa* 19, 12.

⁴⁶² Citare liberă.

⁴⁶³ *Isaia* 9, 6.

⁴⁶⁴ *Apocalipsa* 9, 12.

Și, așa cum consemnează în cazul de față scriitorul Aretha, „necunoașterea numelui înseamnă caracterul de neînțeles al ființei lui Dumnezeu”. Acest nume al ființei lui Dumnezeu este cu neputință de conceput și nedescoperit. Care este ființa lui Dumnezeu? Este necunoscută. Cine cunoaște ființa lui Dumnezeu? Numai Dumnezeu o cunoaște! Și continuă: „Iar în cele ale *iconomiei*⁴⁶⁵ este cunoscut ca Cel cu multe nume, ca Bun, ca Păstor, ca Soare, ca Lumină, ca Viață, ca Sfințitor, ca Izbăvitor”.

Aretha mai zice „și cele apofatice, de asemenea sunt nume, precum Nesticăcios, Nevăzut, Neschimbător, însă ființa este fără nume, aceasta fiind cunoscută numai Lui Însuși, și nimănui altcuiva”⁴⁶⁶. Ființa lui Dumnezeu nu are nume, este cunoscută doar lui Dumnezeu, și absolut nimănui altcuiva.

În afară de *ființă* care este fără de nume, acest *nume necunoscut* este deja cunoscut în Biserică și este acela pe care îl menționează Sfântul Ioan Evanghelistul – fiți atenți la acest punct! – în prologul evangheliei lui⁴⁶⁷, în prologul primei lui epistole sobornicești⁴⁶⁸ și în versetul imediat următor, care zice „și numele Lui se cheamă: Cuvântul lui Dumnezeu”⁴⁶⁹. Acest nume este cunoscut numai credincioșilor Bisericii.

Desigur, și cineva din afara Bisericii poate să spună „Cuvântul lui Dumnezeu”, dar nu va înțelege nimic. Conținutul acestui nume este cu puțință a fi revelat doar în Biserică. Și este cunoscut faptul că numele *Cuvânt (Logos)*, în mod cert nu exprimă ființa lui Dumnezeu, exprimă însă Treimea lui Dumnezeu, pentru că în acest fel suntem vestiți despre cele trei Persoane ale Sfintei Treimi. Însă voi reveni asupra expresiei „Cuvântul lui Dumnezeu”, întrucât se află puțin mai jos.

⁴⁶⁵ Atunci când Părinții Bisericii au grăit despre Dumnezeu au împărțit această temă în două: *iconomia*, care vorbește despre relația lui Dumnezeu cu cele din afară, adică cu omul, cu creația și cu istoria, respectiv *theologia*, care vorbește despre Dumnezeu în sine, ființa, cele trei Persoane și relațiile intratrinitare etc. (*n. tr.*).

⁴⁶⁶ Citare liberă.

⁴⁶⁷ Ioan 1, 1.

⁴⁶⁸ I Ioan 1, 1.

⁴⁶⁹ Apocalipsa 9, 13.

„Și este îmbrăcat în veșmânt stropit cu sânge”⁴⁷⁰.

Aceasta înseamnă că Se întoarce biruitor de la războiul împotriva vrăjmașilor Lui, pe care i-a zdrobit cu totul.

Scrie în acest sens Isaia, și vă rog să urmăriți cu atenție, întrucât este un cuvânt mai amplu:

„Cine este acesta care a venit din Edom? – Edom vrea să spună *roșu*, adică din Idumeea – Roșeala hainelor Lui din Vossor? Acesta este împodobit în haina sa, strigă cu tărie: Eu grăiesc dreptate și judecată de mântuire. Pentru ce sunt hainele tale roșii, și îmbrăcămintele tale ca ale unuia ce calcă în teasc? Fiind plin l-am călcat de tot. Și din neamuri nu este bărbat cu mine, și i-am călcat pre ei întru mânia mea, și i-am zdrobit pre ei ca pământul, și am vărsat sângele lor pre pământ și toate hainele mele le-am stropit. Că ziua răsplătirii a venit lor și anul răscumpărării este de față”⁴⁷¹. A venit, zice Domnul, și a călcat neamurile, pe vrăjmașii Lui – sunt puterile potrivnice lui Dumnezeu pe care le va zdrobi Hristos – pentru că a venit ziua răzbunării și ziua izbăvirii; răzbunării împotriva celor necredincioși, și a izbăvirii celor bine-credincioși. Este foarte frumos ceea ce zice Isaia în capitolul al 63-lea al cărții sale.

Fiți atenți acum la tâlcuirea pe care o face Sfântul Andrei al Cezareei: „Prin această haină a lui Dumnezeu-Cuvântul, preasfântul și nestricăciosul Său trup [se înțelege], care s-a muiat în [vremea] Patimii celei de bunăvoie, în însuși sângele Său”⁴⁷². Ce sunt hainele cele roșii? Este preasfântul Său Trup; Trupul lui Dumnezeu-Cuvântul Care S-a făcut om, cel nestricăcios, care S-a vopsit cu propriul Său sânge în timpul Patimii Sale celei de bunăvoie pe Cruce, pentru slobozirea oamenilor! Așadar, este vorba despre întruparea și Jertfa de răscumpărare a lui Dumnezeu-Cuvântul.

⁴⁷⁰ *Apocalipsa* 9, 13.

⁴⁷¹ *Isaia* 63, 1-4.

⁴⁷² Sf. ANDREI AL CEZAREEI, *Tâlcuire la Apocalipsa Apostolului și Evanghelistului Ioan Theologul*, PG 106, cuv. al XX-lea, cap. 58, Athena, 2001, p. 401C.

„Și numele Lui se cheamă: Cuvântul lui Dumnezeu”⁴⁷³.

Dacă ar trebui, iubiții mei, să analizăm acest nume, „Cuvântul lui Dumnezeu”, am avea nevoie și de mult timp, dar, înainte de toate, de cunoașterea tainelor lui Dumnezeu, adică de adevărata teologie. Din acest motiv am să mă limitez la foarte puține puncte. Vă amintesc doar că Biserica noastră, în însemnata și binecuvântata zi a Sfințelor Paști, ca pericopă evanghelică a așezat primul capitol din *Evanghelia după Ioan*, tocmai ca să arate și să-L înfățișeze lumii pe Dumnezeu-Cuvântul Care S-a întrupat. Din acest motiv face Biserica noastră acest lucru. Și ne va spune că „Cuvântul trup S-a făcut”⁴⁷⁴.

Totuși, să ascultăm o foarte frumoasă tâlcuire a Sfântului Andrei al Cezareei: „Cum dar Cel fără nume și de nimeni cunoscut este numit aici Cuvânt?” Și are trei puncte pe care le înfățișează. Primul: „Fie spre arătarea ipostasului Fiului și a nașterii fără de patimă din Tatăl, precum și cuvântul nostru din minte (νοῦς) își ia existența”. Al doilea: „Fie pentru a arăta că poartă întru Sine rațiunile (logosurile) tuturor fapturilor”. Rațiunile (logosurile) sunt cauzele, pricinile fapturilor. Și se numește *Cuvânt*, pentru că El a creat lumea și are întru Sine rațiunile fapturilor. Ce frumos este acest lucru! Cei care înțelegeți... Ce măreție! Să-L vezi pe Iisus Hristos peste tot în cadrul zidirii, pentru că toate rațiunile (logosurile) fapturilor le găsim în Dumnezeu-Cuvântul Care „S-a sălășluit întru noi”⁴⁷⁵. Și al treilea: „Fie întrucât El este vestitor al înțelepciunii și puterii Tatălui”⁴⁷⁶. Se numește Cuvânt. El vine să spună tot ceea ce ar fi spus Tatăl; El este cuvântul Tatălui, de aceea Se numește *Cuvânt (Logos)*.

Iubiții mei, pe Acest Cuvânt al Tatălui, ale Cărui „haine” sunt „roșii”, Îl prăznuim în zilele Sfințelor Paști. Cu cât ne cufundăm

⁴⁷³ *Apocalipsa* 9, 13.

⁴⁷⁴ *Ioan* 1, 14.

⁴⁷⁵ *Ioan* 1, 14.

⁴⁷⁶ Sf. ANDREI AL CEZAREEI, *Tâlcuire la Apocalipsa Apostolului și Evanghelistului Ioan Theologul*, PG 106, cuv. al XX-lea, cap. 58, Athena, 2001, p. 401C.

mai mult în proroci, și în general în noima Sfințelor Scripturi, cu atât descoperim cine este acest Cuvânt al lui Dumnezeu, Care S-a făcut Om și Care este „adevărat” și „credincios”.

(Textul de mai jos este de la pagina întâi a Omiliei 77)

Într-adevăr, această imagine a lui Hristos-Judecătorul nu privește Judecata finală, ci judecata în cadrul istoriei. De altfel, până acum, în cartea *Apocalipsei*, în mod repetat am văzut că există această intervenție a lui Hristos-Judecătorul în istorie. Atunci când, spre pildă, Dumnezeu pedepsește printr-un conflict armat, prin foamete sau prin secetă și celelalte, observăm intervenția lui Hristos-Judecătorul în cadrul istoriei. Nu este, desigur, Judecata finală la care, atunci când se va face, Îl va vedea întreaga omenire pe Hristos-Judecătorul. Așadar, una dintre aceste judecăți, în cadrul istoriei, este și aceea unde vede Sfântul Ioan Evanghelistul că se deschide cerul, iar Hristos Se arată ca un călăreț, iar numele Lui este *Cuvântul lui Dumnezeu*.

Și descrierea este continuată. Ne aflăm la capitolul al nouăsprezecelea, la versetul 14.

„Și oștirile cele din cer urmau Lui, călare pe cai albi, purtând veșminte de vison alb, curat”⁴⁷⁷.

Desigur, de vreme ce imaginea lui Hristos-Judecătorul este una războinică, pentru completarea acestei imagini războinice, se vorbește despre oștirile cerești.

Și consemnează scriitorul Aretha: „Iar acestea în chip omenesc sunt plătuite în *Apocalipsă*, căci în nici un alt fel nu ar fi fost cu putință a fi arătate acestea”⁴⁷⁸. Toate acestea sunt înfățișate, astfel, ca o imagine, pentru că sfântul scriitor nu le-ar fi putut altfel arăta. Așadar, Îl înfățișează pe Hristos ca pe un călăreț, ca pe un războinic care este urmat de oștirea sa. Însă este vorba despre puterile cerești care slujesc în lucrarea judecății. Și, desigur, așa cum v-am spus, încă nu avem Judecata finală, dar nu

⁴⁷⁷ *Apocalipsa* 19, 14.

⁴⁷⁸ Citare liberă.

ne deranjează dacă avem o pregustare despre cum se va prezenta această Judecată.

Despre aceasta Sfântul Evanghelist Matei menționează chiar cuvintele Domnului: „Trimite-va Fiul Omului pe îngerii Săi, vor culege din împărăția Lui toate smintelile și pe cei ce fac fără-delegea”⁴⁷⁹. Prin urmare, Hristos îi va trimite pe îngerii Săi. Da, va trimite puterile cele cerești care vor culege toate smintelile, pe toți oamenii necredincioși, pe aceia care săvârșesc fărădelegea. Observăm, așadar, aici faptul că puterile cerești slujesc cu adevărat în lucrarea judecății.

Însuși Domnul zice, după același evanghelist: „Când va veni Fiul Omului întru slava Sa, și toți sfinții îngeri cu El...”⁴⁸⁰. Așadar, aceasta este armata care-L urmează pe Hristos. Și, întrucât, repet, este o imagine războinică, războinică este și completarea ei, de aceea vorbește despre oștire. Sunt îngerii, sunt puterile cerești. Cât despre cuvântul „vison”, care este menționat la îmbrăcămintea îngerilor, a puterilor cerești, care stau pe cai albi, este o plantă – *visos* se numește – care nu are nici o legătură cu culoarea vișinie⁴⁸¹, nici cu vișina, ci dintr-aceasta se confecționează o țesătură prețioasă, și de aceea, de la această plantă își trage numele și *visonul*. Prin urmare, este un fel de in, o pânză de in, care în starea lui naturală este oclu. Aici zice că este o țesătură de in alb curat.

Caii albi și aceste delicate veșminte albe arată ușurința mișcării lor, curăția și sfințenia puterilor îngerești care-L urmează pe Hristos-Judecătorul.

Și continuă Sfântul Evanghelist Ioan:

„Iar din gura Lui ieșea sabie ascuțită cu două tăișuri, ca să lovească neamurile cu ea. Și El îi va păstori cu toiag de fier și va călca teascul vinului mânecii urgiei lui Dumnezeu, Atotțiitorul”⁴⁸².

⁴⁷⁹ Matei 13, 41.

⁴⁸⁰ Matei 25, 31.

⁴⁸¹ În limba greacă, *visini*, așadar, foarte apropiate ca pronunție *visos* (n. tr.).

⁴⁸² Apocalipsa 19, 15.

Așadar, după cum sesizați, se continuă această descriere a anexei (completării) războinice a lui Hristos-Judecătorul. Este semnificativă ieșirea sabiei – a sabiei ascuțite și cu două tăișuri – unde cu aceasta le lovește pe neamurile cele împotrivoitoare. Fiți cu luare-aminte aici. Această sabie care iese din gura lui Hristos-Judecătorul este cuvântul Său!

Prorocul Isaia scrie: „Și va bate pământul cu cuvântul gurii Sale”⁴⁸³. Va lovi pământul cu cuvântul Său.

În același fel îl va lovi și pe Antihrist; cu cuvântul Său.

În *Epistola a doua către Tesaloniceni* (2, 8), Apostolul Pavel consemnează: „Și atunci se va arăta cel fără de lege, pe care Domnul Iisus îl va uide cu suflarea gurii Sale”. Și atunci se va descoperi Antihristul, pe care Domnul Iisus Hristos îl va nimici cu suflarea gurii Sale, adică cu cuvântul Său.

Chiar acest cuvânt va deveni și judecătorul oamenilor.

Sfântul Apostol Pavel zice: „Căci viu este cuvântul lui Dumnezeu și lucrător și mai ascuțit decât toată sabia cu două tăișuri, și pătrunzător până la despărțitura sufletului și a duhului, a încheieturilor și măduvei, și este judecător al cugetelor și al gândurilor inimii”⁴⁸⁴. Acesta este cuvântul lui Dumnezeu! Și Hristos Însuși zice: „Când voi veni iarăși, Eu nu voi judeca lumea, ci cuvântul pe care l-am spus acela va judeca lumea în ziua cea de apoi”⁴⁸⁵.

Iubiții mei, poate că aici vreodată ne încurcăm și zicem „cuvântul va judeca”. Ce este mai exact acesta, *cuvântul*?

Este același lucru pe care-l grăiește cartea *Facerii*: „Și a zis Dumnezeu: Să fie lumină! Și a fost lumină”⁴⁸⁶. Adică „Cu cuvântul Domnului cerurile s-au întărit”⁴⁸⁷. Cum s-a făcut lumina? „Cu cuvântul Său”. „A zis Dumnezeu”. Însă acest „a zis” este chiar Însuși Cuvântul lui Dumnezeu, este a doua Persoană

⁴⁸³ *Isaia* 11, 4.

⁴⁸⁴ *Evrei* 4, 12.

⁴⁸⁵ *Cf. Ioan* 12, 48.

⁴⁸⁶ *Facerea* 1, 3.

⁴⁸⁷ *Psalmii* 32, 6.

a Sfintei Treimi. Cu alte cuvinte, Iisus Hristos lucrează toate acestea. Lucrează crearea lumii, lucrează călcarea, lovirea celor necredincioși; va judeca fiecare om și va transforma întreaga creație și o va face nouă. Așa cum vom vedea puțin mai jos, Hristos va spune: „Iată, noi le facem pe toate”⁴⁸⁸. Acela Care a zis să fie lumină, Acela acum „creează” noua lumină, lumina cea nezidită, lucrarea nezidită care luminează (nu soarele, ci slava dumnezeiască) vechea creație care va fi înnoită.

Psalmul 22, care este unul dintre psalmii mesianici, ne mărturisește încă faptul că El păstorește cu adevărat: „Le vei paște pe ele cu toiag de fier; ca pe vasul olarului le vei zdrobi!”⁴⁸⁹ Așa cum ne spune Sfântul Ioan Evanghelistul aici, „și El le va paște pe ele cu toiag de fier”⁴⁹⁰, va păstori neamurile – vor, nu vor! –, cu toiag de fier. Iar *Psalmul 2* zice: „Așa cum zdrobește olarul cu un toiag de fier un vas de lut și îl sparge cu multă ușurință, cu aceeași ușurință va zdrobi un neam care se împotrivese voinței lui Dumnezeu”. Această imagine arată ușurința cu care pedepsește Dumnezeu pe cei împotriviți și, prin urmare, stăpânirea răului nu este consecința slăbiciunii lui Hristos, ci a îndelungii Sale răbdări.

Această temă a prezenței răului în istorie a creat o mare problemă, iar oamenii nu au izbutit să rezolve această problemă, anume ce este răul. Răul nu este o persoană, nu este ființă; răul se află în libertatea de alegere, în voința liberă. Însă, dacă nu este nici persoană, nici ființă, nu este cu puțință să fie veșnic, așa cum este Dumnezeu, Care este Ființă Bună. Din acest motiv Hristos va zdrobi răul. Va veni ziua când răul deja nu va mai exista. Oamenii credincioși să se bucure pentru aceasta, nu are importanță dacă aceasta se va întâmpla câtă vreme trăim noi; pentru că, de vreme ce vom trăi și după învierea morților, ia gândiți-vă dacă răul continuă? Răul nu va mai exista, răul va fi desființat.

⁴⁸⁸ *Apocalipsa* 21, 5.

⁴⁸⁹ *Psalmii* 2, 9.

⁴⁹⁰ *Apocalipsa* 19, 15.

Este ceea ce zicem în Marea Joi. Eu cum citesc fiecare evanghelie din Marea Joi, mă copleșește acest lucru, pentru că eu însumi citesc acestea (și, desigur, și dacă le-aș fi ascultat ar fi fost la fel). Îi vede cineva pe vrăjmașii lui Hristos că se întorc împotriva Lui în cel mai ticălos mod cu putință; că-L umilesc, că-L scuipă, că-L pălmuiesc, că-L batjocoresc și că-L răstignesc, iar Hristos să nu vorbească! Iar după fiecare pericopă evanghelică zicem: „Slavă îndelung-răbdării Tale, Doamne!” Ați luat aminte la acest lucru? Pentru că noi, cititorii și ascultătorii Patimilor lui Hristos, ne indignăm și zicem: „Dar, Doamne, cum nu Ți-ai ridicat mâna Ta, ca să-i zdrobești!” El nu face așa. Iar noi ce facem? Îl slăvim pe Hristos și-I zicem: „Slavă îndelung-răbdării Tale, Doamne! Ești îndelung-răbdător și cu îndelungă-răbdare față de cei ce Te rănesc în acest fel”.

Dar lucrurile nu merg în acest fel la nesfârșit. Însușirile lui Dumnezeu coexistă și o dată Dumnezeu lasă o anumită însușire să se manifeste mai mult și altă dată, o alta. Acum este perioada iubirii Lui, a îndelung-răbdării Lui, a reținerii Lui, pentru că Dumnezeu „voiește ca toți oamenii să se mântuiască și la cunoștința adevărului să vină”⁴⁹¹. Va veni însă și ceasul dreptății, pentru că Dumnezeu este desăvârșit în dragoste, dar este desăvârșit și în dreptate; și va veni dreptatea lui Dumnezeu, și atunci vai și amar de acela care va încăpea pe mâinile Lui, și va ajunge la dreptatea lui Dumnezeu!

Mai rămâne al treilea punct, anume că „și El va călca teascul vinului mâniei urgiei lui Dumnezeu Atotțiitorul”. Dar acest punct deja l-am analizat. Ceea ce este demn de luat aminte în fragmentul pe care vi l-am spus este repetarea pronumelui „și El...”, „și El...”; adică „și El le va paște pe ele cu toiaș de fier”, „și El va călca teascul vinului mâniei urgiei lui Dumnezeu Atotțiitorul”.

Aceasta înseamnă că toate se raportează la Iisus Hristos, așadar toată lucrarea Judecării o ia asupra Sa Iisus Hristos. El Însuși a

---

⁴⁹¹ I Timotei 2, 4.

grăit (și toate acestea pe care le-a grăit nu sunt în contradicție cu cele pe care vi le-am spus mai înainte, ci sunt în completare): „Căci Tatăl nu judecă pe nimeni, ci toată judecata a dat-o Fiului”⁴⁹², care înseamnă acel „și El...”, „și El...”, anume că Iisus Hristos Își asumă toată Judecata întregii creații, și a oamenilor, și a dracilor, și în consecință nu există altul în afară de El.

„Și are pe haina și pe coapsa Lui nume scris: Împăratul împăraților și Domnul domnilor”⁴⁹³.

Această expresie: „Are pe haina și pe coapsa Lui nume scris: Împăratul împăraților și Domnul domnilor” este și ea o figură de stil de tipul *una prin două*, adică este același lucru redat prin două expresii. Este o figură de stil pe care o folosește foarte des Sfântul Ioan Evanghelistul în cartea *Apocalipsei*, însă se regăsește în general în Sfânta Scriptură, în special în Vechiul Testament.

Aceasta arată faptul că, pe haina care se află în partea coapsei, este scris numele „Împăratul împăraților și Domnul domnilor”. Și se pare că epigonatul, care este o piesă a sfintelor veșminte și ale preoților, și ale episcopilor, din cultul nostru ortodox, nu este fără legătură cu acest pasaj, acolo unde de obicei este întipărit Hristos Pantocrator. Pe epigonat, în special pe vechile epigonate – pe care puteți să le aflați într-un muzeu bisericesc, într-un muzeu de mănăstire – veți vedea că acolo este zugrăvit sau brodat Hristos Pantocrator. Acum s-a împământenit să punem o cruce.

Numele „Împăratul împăraților și Domnul domnilor” care se potrivește și Îi este atribuit Dumnezeuului Vechiului Testament, așadar lui Yahvé, aici vedem că acest titlu Îi este atribuit lui Iisus Hristos, ceea ce înseamnă că Iisus Hristos este Yahvé, adică Domnul!

Aici v-aș face o mică paranteză, pentru a vă instrui, ca să le puteți face față hiliaștilor. În mod cert, diferiții hiliaști reprezintă erezii mozaice. Iubiții mei, dacă vă vor spune ceva împo-

⁴⁹² Ioan 5, 22.

⁴⁹³ Apocalipsa 19, 16.

triva preoților, împotriva icoanelor, împotriva Bisericii, împotriva odăjdiilor, împotriva..., împotriva..., împotriva..., să nu vă apucați de discuții despre nimic din toate acestea; o să ajungeți să bateți câmpii, n-o s-o scoateți la capăt! Principalul punct al ereziilor hiliaștilor este acela că ei neagă firea dumnezeiască a lui Iisus Hristos și, în consecință, resping Triada Dumnezeirii! Ei zic: „Unul este Dumnezeu și una singură este persoana. S-a terminat! Iisus Hristos este creatură, este rob, este Arhanghelul Mihail care s-a făcut om”, precum și multe alte blasfemii.

Despre toate acestea am putea să vorbim, dar despre ultimul punct mai ales, unde spun că Iisus Hristos este înger, ne-am referit în *Epistola către Evrei*, la capitolul întâi, unde Apostolul Pavel zice: „Căci căruia dintre îngeri, care sunt toți duhuri slujitoare trimise ca să slujească, i-a zis Dumnezeu vreodată : «Fiul Meu ești Tu, Eu astăzi Te-am născut»?»⁴⁹⁴ Prin urmare, Iisus Hristos nu este înger, în înțelesul de creatură.

În sfârșit, chestiunea stă în felul următor: Principalul punct al ereziilor hiliaștilor este acela că ei neagă dumnezeirea lui Iisus Hristos și zic: „Numai Dumnezeu, așadar Tatăl, este Domnul și Se numește Yahvé; Iisus Hristos nu este Domnul”. Dar dacă le dovedim că Iisus Hristos este Domnul, adică Yahvé, atunci *alfa* este egal cu *alfa*, așa cum spunem la matematică. Avem o identitate, pentru că Iisus Hristos este Yahvé, este Domnul și nu este creatură! Așadar, aceasta este ceea ce vă spun de atâta timp, anume că titlul *Împăratul împăraților* se referă la Dumnezeul Vechiului Testament, adică la Yahvé, și același titlu se referă aici la Iisus Hristos; prin urmare, Iisus Hristos este Yahvé, este Domnul.

Asemenea pasaje, în care se dovedește faptul că Iisus Hristos este Yahvé, există din abundență în Sfânta Scriptură, este suficient doar ca cineva să ia aminte la ele. Și dacă ați înțeles acest punct, și puteți să-l distingeți cu ușurință în Sfânta Scriptură, vă încredințez că nici un hiliașt nu va putea să stea în fața voastră.

⁴⁹⁴ Cf. *Evrei* 1, 5 și 14.

Voi spune încă o dată: Și dacă vă vor întreba: „Și de ce aveți voi acolo icoanele? Și de ce altele?”, să le răspundeți cu mult curaj: „Lasă-le pe acestea; acestea sunt detalii; nu sunt importante. Important este: Îl accepți pe Iisus Hristos că este Dumnezeu? Dacă accepți aceasta, atunci vino să discutăm și despre celelalte. Celelalte sunt consecințe ale faptului dacă Hristos este Dumnezeu sau nu. Pentru că tu îmi spui că icoana este idol. Dacă Hristos este creatură, atunci desigur că icoana este idol; însă, dacă Hristos este Dumnezeu, atunci icoana nu este idol, pentru că, închinându-ne la icoană, cinstirea trece, după cum spune Sfântul Ioan Damaschin⁴⁹⁵, la prototip, la Iisus Hristos, Care este Dumnezeu. Hristos este Cel Căruia I se aduce închinare și, de asemenea, este închinată și firea Sa omenească, pentru că avem un singur ipostas, o singură persoană, două ființe, două firi, cea dumnezeiască și cea omenească. Iar dacă persoana este una – una! – care unește aceste două ființe, urmează că și firea omenească este închinată și, în consecință, icoana nu este idol”.

Dar nu ne vom apuca de problema icoanei, ci vom porni de la Persoana lui Iisus Hristos, anume că El este Yahvé. De aceea v-am zis, dacă deținem această temă, deținem cheia răspunsului.

Cu toate acestea, prin aceea că Îl numește cartea *Apocalipsei* „Împăratul împăraților și Domnul domnilor”, se arată faptul că Iisus Hristos, așadar, Hristos-Judecătorul, va avea pe seama Sa definitiva și desăvârșita și triumfătoare biruință în istorie și în întreaga creație, văzută și nevăzută.

---

⁴⁹⁵ Sf. IOAN DAMASCHIN, *Cuvântul* 89. *Despre sfintele icoane*, 7-9, Ed. De Gruyter, Berlin, 1973: „După cum spune de Dumnezeu purtătorul și mult cunoscătorul celor dumnezeiești Vasile, «cinstirea dată chipului (icoanei) trece asupra prototipului»; iar prototip este ceea ce este iconizat, după care se face derivatul”, „Epistolă către împăratul Theofil, despre sfintele și cinstitele icoane”. Vezi și Sf. VASILE CEL MARE, *Despre Sfântul Duh*, 18.45.19-20, Ed. Cerf, Paris, 1968: „...cinstirea dată chipului (icoanei) trece asupra prototipului. Așadar, ceea ce în cele de aici este prin imitație chipul (icoana), aceasta este acolo, prin fire, Fiul”.

CAPITOLUL AL PAISPREZECELEA

Armageddonul.

Cina păsărilor față în față cu cina lui Dumnezeu

(Acest capitol, al paisprezecelea, începe de la pagina a noua a Omiliei 77)

Și înaintăm acum cu textul în continuare. Versetele pe care am să vi le citesc sunt de la capitolul al nouăsprezecelea, de la 17 la 19.

„Și am văzut un înger stând în soare; și a strigat cu glas mare, zicând tuturor păsărilor care zburau în mijlocul cerului; Veniți, adunați-vă la cina cea mare a lui Dumnezeu, ca să mâncați trupuri de împărați, și trupuri de căpetenii de oști, și trupuri ale celor tari, și trupuri ale cailor și ale celor care stau pe ei, și trupuri ale tuturor celor slobozi, și celor robi, și celor mici și celor mari. Și am văzut fiara și pe împărații pământului și oștirile lor adunate, ca să facă război cu Cel ce ședea pe cal și cu oștirea Lui”.

Redau acest text pe care vi l-am citit în cuvinte puține și simple.

Am să vă rog foarte mult ca aici să fiți atenți la cele pe care le vom analiza acum, precum și la cele pe care le vom spune mai jos. Vă rog să fiți cu luare-aminte! În acest fragment pe care vi l-am citit se face o a doua referire la înfricoșătoarea bătălie de la *Armagedon*, ultima a istoriei. Prima mențiune a acestei faimoase, nemaiîntâlnite bătălii de la *Armagedon*, pe care ereticii o exploatează și vorbesc atât de des despre ea, a fost făcută în capitolul al șaisprezecelea al *Apocalipsei*. Vom avea și o a treia mențiune, care va fi imediat după, în capitolul următor, al douăzecilea.

De aceea vă spuseseam data trecută că nu trebuie să așteptăm o succesiune istorică a evenimentelor descrise. Nu putem să le

luăm și să zicem „acum se vorbește despre aceasta în *Apocalipsă*; prin urmare, se va întâmpla aceasta. După aceea se vorbește despre altceva în continuare; ei, după acest prim punct se va întâmpla al doilea”. Nu!

Vă dădusem un exemplu. În aceeași imagine, așa cum se întâmplă în iconografia bizantină, avem în același spațiu, în același plan o comprimare și a spațiului, și a timpului. Așa și aici; în cadrul unei imagini literare, adică a unei imagini prin cuvinte, avem o comprimare a spațiului și a timpului, de unde nu putem să scoatem nici un capăt și să spunem că acesta este primul, acesta este al doilea. Cei ce au spus „acesta este primul, iar acesta este al doilea” au căzut pe dinafară. Iar puțin mai jos vom vedea acel faimos pasaj care a dat naștere la erezii peste erezii în istorie, despre Împărăția lui Hristos de o mie de ani. Nu există o succesiune istorică aici, ci Sfântul Ioan Evanghelistul – veți înțelege de-acum acest lucru – se referă la același eveniment și prima, și a doua, și a treia oară și nu-l interesează înșiruirea cronologică.

Ați observat faptul că în *Evanghelia după Ioan* avem repetarea aceluiași propoziții. Înaintează, și iarăși revine la primele propoziții, și iarăși continuă, și iarăși revine. Este un obicei al Sfântului Ioan Evanghelistul; este modul în care el scrie. Astfel, noi nu trebuie să luăm lucrurile într-o succesiune cronologică, ci trebuie să le stabilim cu precizie și să știm despre ce este vorba, ca să le vedem în întregul lor împreună, iar nu separat, ca și cum ar aparține unei anumite perioade istorice.

Vă amintesc ceea ce deja am analizat la capitolul al șaisprezecelea; am să vă citesc și o să corelăm cu ceea ce v-am citit acum; este pasajul de la *Apocalipsa* 16, 13-16:

„Și am văzut ieșind din gura balaurului și din gura fiarei și din gura prorocului celui mincinos trei duhuri necurate ca niște broaște. Căci sunt duhuri diavolești, făcătoare de semne și care se duc la împărății lumii întregi, să-i adune la războiul zilei celei mari a lui Dumnezeu, Atotțiitorul. Și i-au strâns la locul ce se cheamă evreiește Armaghedon”.

Prin urmare, ceea ce spune la capitolul al șaisprezecelea și ceea ce spune acum la capitolul al nouăsprezecelea este exact același lucru.

Nici acolo, la capitolul al șaisprezecelea, nici aici, la capitolul al nouăsprezecelea nu se face vreo aluzie detaliată a acestei ultime și înfricoșătoare *lupte-război-conflagrație* a istoriei. Profesorul Bratsiotis a scris un comentariu la *Apocalipsă* în timpul ocupației germane. În timpul acelor întunecate și înfricoșate zile, a făcut un cerc, și studia foarte mângâietoarea carte a *Apocalipsei*; astfel, a adunat acele texte pe care le-a avut atunci ca însemnări și a editat cartea pe care o avem acum, *Comentariu la Apocalipsă*. Așadar, în această carte profesorul Bratsiotis scrie literal următoarele:

„Nu sunt oferite detalii la bătălia *Armagedonului*, nici la capitolul al șaisprezecelea, nici la al nouăsprezecelea, *fie de dragul sensibilității cititorilor, fie pentru a sugera iuțeala fulgerătoare a acesteia, drept pentru care nu mai poate rămâne loc pentru descriere*”. Așadar, el zice că, dacă s-ar fi făcut o descriere a bătăliei *Armagedonului*, cititorii s-ar fi descurajat; fie că este aceasta, fie că întrucât acest război se va face într-un mod atât de fulgerător, încât nu va exista loc pentru descriere.

Nu ar trebui să fie problema sensibilității, pentru că Bratsiotis însuși, așa cum vedem aici și după cum face comentariile la cartea *Apocalipsei*, ne vorbește despre sfârșitul războiului și vorbește într-un mod realist și fără cruțare. Faptul că îngerul cheamă păsările cerului și le spune „veniți de mâncați trupuri!”, nu cred că este o imagine foarte delicată și nu cred că este o imagine care nu ar fi provocat sensibilitatea cititorilor. Așadar, nu este aceasta problema, ci este faptul că iuțeala cu care se va întâmpla acest război nu lasă spațiu, iubirii mei, pentru a descrie împrejurările. Să vă dau un exemplu:

Avem războiul din 1940-1941. Zicem: „Ne-au lovit italienii, se face mobilizare generală, mergem în Albania, îi scoatem afară

din Arta și de-acum luăm înapoi orașele unul câte unul”. Cei mai în vârstă (eu îmi amintesc; eram mic copil atunci; îmi amintesc), de fiecare dată când luam un oraș, Korytsa, Tepeleni, Sfinții Patruzeci, băteau clopotele bisericilor ca de sărbătoare. Atunci ieșeam afară și întrebam „Ce se întâmplă; ce se întâmplă? Nu, nu este alarmă (deoarece cu clopotele se dădea și alarma!), am luat Tepeleleni! Am luat Korytsa! Am luat Sfinții Patruzeci, portul!” și așa mai departe. Iar războiul a ținut din octombrie (28 octombrie), până în aprilie, când au intrat germanii în țară; așadar, timp de luni de zile au fost evenimente pe care am putea să le descriem.

Să zicem acum că Italia declară război împotriva Greciei. Ne referim la același eveniment, la același război, 28 octombrie 1940, însă, în loc să trimită Italia ultimatumul, în loc să se întâmple oricare, să debarce, să zicem, armate în Albania și altele asemenea, ia o bombă atomică de mai multe megatone, și vine și o aruncă în orașul Larisa, care este centrul Greciei, să acopere, dacă ar fi cu puțință, tot ținutul până la granițe și până în Creta, iar în decurs de câteva secunde să nu mai existe nimic peste ținutul Greciei. Avem aici evenimente? Nu avem. De ce? Pentru că bomba atomică nu a mai lăsat loc să se producă evenimente. Ați auzit? Iuțea distrugerii nu a mai lăsat loc pentru evenimente.

Așadar, acestea au fost scrise de profesorul Bratsiotis, atunci când, desigur, nu putea să distingă posibilitatea unui astfel de război-fulger, cu toate că el a murit acum un an-doi.

Prin urmare, am putea să spunem că astăzi un război mondial care ar porni, ar putea să țină de la douăzeci și patru de ore și cel mult până la o săptămână. Cel mult! Câți morți ar putea să lase pe câmpul de luptă o asemenea conflagrație, fără vărsări de sânge și celelalte? A treia parte din lume! S-ar putea ca un miliard de oameni, iubiții mei, să cadă morți pe suprafața pământului, în decurs de douăzeci și patru de ore! Marile puteri nu au decât să apese un oarecare buton, iar pământul să devină un mormânt nesfârșit!

Nu există descrieri! Noi putem doar să descriem rezultatul.

Spuneți-mi ce evenimente am avea să descriem bombardarea de la Hiroșima? Am putea spune că oamenii au putut privi cu frică bomba care începuse încet-încet să cadă, și apoi au început să paralizaze deodată. Am putea descrie doar rezultatele *aposteriori*!

Așadar, acum și Sfântul Ioan Evanghelistul, nu dintr-o anumită sensibilitate, ci datorită iușelii acestui război, ne spune rezultatele. Așadar, că întregul pământ va fi acoperit cu trupuri moarte. Aceasta este bătălia *Armagedonului*. Înfricoșător! În capitolul următor, al douăzecilea, veți vedea noi detalii.

Totuși, atunci când spune aici „veniți să mâncați trupurile tuturor celor slobozi și celor robi, și ale celor mici și celor mari”, arată faptul că pe câmpul de luptă sunt uciși și căzuți la pământ și mici, și mari. Pur și simplu, aici nu sunt căzuți numai aceia care se luptă, ci este și o mulțime de oameni care nu luptă, întrucât, atunci când cad astfel de bombe, iubiții mei, nu vor fi uciși doar aceia care sunt în frunte, ci vor fi uciși toți.

Desigur, îngăduiți-mi aici să vă spun că atunci când auziți despre pace și demersurile pacifiste care se fac, tocmai pentru a fi evitate aceste consecințe, este vorba despre o îngrozitoare ipocrizie, dar, dacă doriți, credeți toate acestea! Nimeni nu crede în pace! Mulți oameni cred, dar aceia care trag sforile istoriei și ale războaielor nu cred în pace. Strigă pentru pace, dar numai pentru a prelungi timpul înarmărilor și nimic altceva! La un moment dat vor începe să danseze aceste bombe deasupra capetelor noastre și atunci se va face marele masacru al omenirii. Nimeni nu crede în pace! Marile puteri, care sunt puteri potrivnice lui Dumnezeu, nu cred în pace. Repet încă o dată: Este o mare ipocrizie! Este o ipocrizie și-și dau timp prin aceasta pentru a se înarma mai mult.

Chiar și Hitler așa zicea: „Eu fac război?”! Și Arthur Chamberlain, fost prim-ministru al Angliei – nu fac politică aici, dar vă

spun toate acestea ca să nu uităm istoria – zicea: „Vom avea pace”. Și peste tot vorbea despre pace și el, și pentru puțin era să piardă englezii războiul. Pentru că, pe de-o parte germanii se înarmau și nu vorbeau, iar ceilalți au înghițit pastila pretensei păci!

Oamenii pământului nu cred în pace. Nu cred! Și ei nu cred, pentru că nu-L au pe Începătorul păcii, Care este Iisus Hristos. Numai acela care crede în Iisus Hristos și acela care are mai înainte de toate pace cu Dumnezeu poate să vorbească în mod real despre pace. Și ca să aibă cineva pace cu Dumnezeu, nu trebuie să păcătuiască. Și atunci el poate să vorbească despre pace, dar nu ceilalți.

Totuși, acest război al Armaghedonului va fi *rodul apostaziei oamenilor*, pe care-l va îngădui Dumnezeu. Din acest motiv și Sfântul Andrei al Cezareei consemnează: „Iar voia lui Dumnezeu cea dintâi, care se numește și bună-voire, și cină a Lui preadorită, [este] ca [toți] să se mântuiască și la cunoștința adevărului să vină, și ca ei să se întoarcă și să fie vii. Iar a doua [este] ca aceia care au fost atrași de iad, în iad să fie chinuiți”⁴⁹⁶.

Există la Dumnezeu, zice Sfântul Andrei al Cezareei, două voințe; voia cea *dintâi* și *după bună-voire*, care înseamnă că este acea preadorită cină pe care deja am analizat-o într-o dată anterioară. Este cina Mielului, cina Împărăției lui Dumnezeu, și este „fericit cel ce va sta la cină, la cina Împărăției lui Dumnezeu”, fericit! Și cealaltă, a *doua* voie a lui Dumnezeu, așa-numita voie *din urmă* sau voia *după îngăduință* este „ca aceia care au fost atrași de iad, în iad să fie chinuiți”, adică să fie pedepsiți aceia care au atras asupra lor înșiși iadul. Așadar, Dumnezeu îngăduie aceasta.

Prin urmare, acest război va fi rodul apostaziei oamenilor de la Dumnezeu.

Ceea ce ne face o deosebită impresie este faptul că avem aceste două „cine” care sunt puse față-n față: Cina lui Dumnezeu și ci-

⁴⁹⁶ Sf. ANDREI AL CEZAREEI, *Tălcuire la Apocalipsa Apostolului și Evanghelistului Ioan Theologul*, PG 106, cuv. al XX-lea, cap. 58, Athena, 2001, p. 404D.

na păsărilor. Ce îți dorești, fratele meu, să stai la Cina Împărăției lui Dumnezeu sau să te mănânce corbii? Și va fi aceasta o imagine care arată cum te vor mânca corbii în iad! Nu sunt corbi în iad, însă înțelegem prin aceasta că acolo cineva va fi mâncat fără să fie consumat.

Și se numește *cina cea mare a lui Dumnezeu*, pentru că este rezultatul Judecării lui Hristos-Judecătorul asupra puterilor potrivnice lui Dumnezeu.

Trebuie să consemnăm faptul că se va face și cea de-a treia menționare a luptei *Armagedonului*, însă acum..., să vedem aici cum se vorbește despre aceasta în continuare (19, 19-21):

„Și am văzut fiara și pe împărații pământului, și oștirile lor adunate, ca să facă război cu Cel ce șade pe cal și cu oștirea Lui. Și a fost prinsă fiara, și împreună cu ea, prorocul cel mincinos, cel care a făcut înaintea ei semnele, cu care i-a amăgit pe cei ce au primit semnul fiarei și pe cei ce s-au închinat chipului ei; amândoi au fost aruncați de vii în iezerul de foc, cel ce arde cu pucioasă. Iar ceilalți au fost uciși cu sabia care iese din gura Celui ce șade pe cal; și toate păsările s-au săturat din trupurile lor”⁴⁹⁷.

Iubiții mei, cum trebuie să înțelegem această luptă? Ceea ce v-am citit este o imagine. Cum ar trebui s-o înțelegem? Dacă ar trebui să facem un tablou pictat, ca acelea care există în Sfântul Munte Athos, cu bogate imagini ale *Apocalipsei*, pe fresce murale, oare cum am înfățișa aceasta? Oarecum în acest fel: Așadar, la înălțime, pe nori pe Hristos-călărețul și oștirile Sale, pe îngerii-călăreți, iar jos pe pământ să fie oamenii? Oarecum așa să fie? Nu, cu siguranță! Cu siguranță, nu! Aceasta este o imagine. De aceea vă întreb: cum trebuie să înțelegem această luptă între neamuri, pe care o va conduce Antihristul și *prorocul mincinos*, împotriva lui Hristos-călărețul?

Este foarte probabil să fie așa cum o descrie în chip profetic Iezechiil prorocul, în faimoasele capitole 38 și 39 ale cărții lui.

⁴⁹⁷ *Apocalipsa* 19, 19-21.

Aici fiți cu luare-aminte, vă rog! Notați faptul că acelea pe care le scrie Iezechiil, aproape cuvânt cu cuvânt și cu aceleași nume, le menționează Sfântul Ioan Evanghelistul în capitolul următor, care este a treia referire la lupta de la Armaghedon și va face referire la împăratul Gog și la Magog (Ma-gog vrea să însemne țara lui Gog). *Gog* este numele împăratului, iar *Magog* este țara împăratului *Gog*. Este vorba, prin urmare, despre aceeași bătălie a *Armaghedonului* și despre cele pe care ni le scrie Iezechiil; este vorba despre identitate, este același lucru. Și da, pe de-o parte scrie acolo, așa cum am să vă citesc acum aici, că se întoarce asupra lui Israil, și aceasta s-a întâmplat din punct de vedere istoric, dar *tipul* istoric nu se epuizează. În adâncimea acestui *tip* istoric, în relație cu cele prorocite, există războiul eshatologic al istoriei, adică bătălia Armaghedonului. Ascultați cum spune aceasta prorocul Iezechiil:

„Acestea zice Domnul Dumnezeu, lui Gog: ..., și va fi în ziua aceea, în ziua în care va veni Gog asupra pământului lui Israil”, în acea vreme a fost într-adevăr năvălirea sciților, dar acum Israil este *noul Israil*, este Biserica; și, prin urmare, este vorba despre năvălirea lui Gog care este reprezentantul tuturor puterilor lumii potrivnice lui Dumnezeu împotriva Bisericii. Și continuă: „Zice Domnul Dumnezeu: sui-se-va mânia Mea... Și voi chema asupra lui toată frica, zice Domnul Dumnezeu: sabia omului va fi asupra fratelui său”⁴⁹⁸. Așadar, Domnul grăiește „Mă voi mânیا foarte tare și voi aduce peste el frică mare; va scoate sabia împotriva fratelui său”... Adică? Se va face un război intern, fratricid! Așadar, oștirile lui Gog se vor război între ele!

Aceasta se întâmplă. Împăratul Gog nu a existat; este un nume simbolic. Prorocul Iezechiil vorbește despre trei nume. Primul nume este numele *Ros*, și toți tâlcuitorii, mai vechi și mai noi, zic că este vorba despre locuitorii din jurul fluviului Volga, acela pe care-l spunem și astăzi, adică rușii. Nu spun eu aceasta!

⁴⁹⁸ *Iezechiil* 38, 17-21.

Citiți tâlcuirea părintelui Ioil Yannakopoulos (capitolele 38 și 39), în scoliile din josul paginii, ca să vedeți aceasta. Mai sunt și alte două nume care sunt popoarele ce locuiesc în jurul Mării Negre, cu numele generic de *sciți*.

Sciții erau arcași grozavi, niște hoarde adevărate, oameni necivilizați. Au năvălit atunci împotriva Asiei Mici, împotriva Israilului și a Egiptului. Acum vă spun ceea ce ține de istorie, nu prorocia. Pe Israil l-au trecut prin sită! Au ajuns la hotarele Egiptului, dar egiptenii le-au oferit sciților daruri multe și de mare preț, ca să nu intre în Egipt. Astfel, după ce sciții s-au întors, s-a făcut o luptă între ei cu rezultatul de a fi stăpâniți de frică și, în final, să fie cuprinși de asemenea panică, încât să-și piardă rezervele de apă și să se lupte unul cu altul, fără ca să știe dacă este dușmanul sau prietenul lor. S-au luptat între ei și s-au exterminat reciproc. Pentru amintirea istorică a locului pe unde a trecut hoarda sciților din țara lui Israil, o cetate a fost numită *Schithopolis*, iar atunci se afla în Palestina. Din acest motiv a fost numită așa, pentru a aminti teroarea israeliților provocată de năvălirea sciților.

Dar prorocia nu se epuizează la acel eveniment, prorocia are o profunzime eshatologică, și aceasta este băătăia Armaghedonului sub numele de *Ros* sau de armatele lui Gog.

Aceștia nu sunt cu exactitate rușii; acesta este un *tip* (model) istoric, dar nu sunt rușii. Acestea sunt toate puterile potrivnice lui Dumnezeu ale Orientului și Occidentului.

Cum se pot lupta între ei în băătăia Armaghedonului și să se extermine reciproc? Să vă spun: Este comunismul ateu al Orientului, oriunde acesta stăpânește, este materialismul ateu al Occidentului și sionismul ateu al evreilor.

Coincid interesele lor? Interesele lor coincid până la un anumit punct: să poarte război împotriva lui Hristos și a Bisericii! Numai în acest punct coincid. De aceea, vedeți că și în Grecia se întâmplă aceasta: întrucât urmează să lovească Grecia, puterile

întunecate se aliază! În alte probleme nu sunt în acord, pentru că fiecare sector își are interesele lui. Una este ateismul comunismului Orientului și alta este materialismul ateist al Occidentului. Și astfel, exact așa cum am spus, Orientul și Occidentul își vor apăsa butoanele, vor veni bombe și rachetele.

Așadar, aici este Orientul cu Occidentul. Exact acest lucru: acesta este războiul intern. Războiul va fi intern în ceea ce le privește pe puterile potrivnice lui Dumnezeu care vor fi unite împotriva lui Hristos, dar nu vor fi unite între ele, pentru că interesele lor nu sunt unite.

(Textul se continuă de la pagina întâi a Omiliei 78)

Așadar, cum trebuie să înțelegem noi această bătălie a *Armagedonului*, care va fi o luptă între neamuri? Aceasta va fi condusă de către Antihrist și prorocul mincinos împotriva lui Iisus Hristos. Prin urmare, cum ar trebui să înțelegem aceasta din punct de vedere istoric?

Este foarte posibil, precum v-am spus și mai devreme, să fie așa cum descrie evenimentul în mod prorocesc prorocul Iezechiil, în acel faimos capitol al său, al treizeci și nouălea, unde scrie următoarele:

„Acestea zice Domnul Dumnezeu, lui Gog: ... și va fi în ziua aceea, în ziua în care va veni Gog asupra pământului lui Israil, zice Domnul Dumnezeu: sui-se-va mânia Mea... Și voi chema asupra lui toată frica, zice Domnul Dumnezeu: sabia omului va fi asupra fratelui său”⁴⁹⁹. Mai notați faptul că puțin mai jos, la capitolul al douăzecilea al *Apocalipsei*, sunt menționați Gog și Magog.

Iar atunci când zice „sabia omului va fi asupra fratelui său”, arată faptul că se va face un război intern, fratricid.

Și zice: „Și-l voi judeca pre el cu moarte..., și foc, și piatră pucioasă voi ploua peste el și peste toți cei ce sunt cu el”. Acesta, desigur, este și el un element eshatologic, este iadul cel veșnic,

⁴⁹⁹ Iezechiil 38, 17-21

însă înainte de iadul cel veșnic al puterilor potrivnice lui Dumnezeu și al Antihristului și al prorocului mincinos, este negreșit acel înfricoșător război care, atunci când s-a scris prorocia, nu putea să fie înțeles, astăzi însă putem să înțelegem faptul că, dacă în cadrul unui război Sfânta Scriptură ne vorbește despre foc și pucioasă, noi putem înțelege puterea îngrozitoare a energiei nucleare, care este cu siguranță cu mult mai mult decât focul și pucioasa. De altfel, în acea epocă nu aveau alte reprezentări pentru a arăta tăria extraordinară a unui lucru. Și încă mai zice: „Și foc, și piatră pucioasă voi ploua peste el și peste toți cei ce sunt cu el – așadar cu Gog – și peste neamuri multe, care sunt cu el”⁵⁰⁰, și împreună cu acela, peste toate acele neamuri care îl urmează. Este vădit faptul că aici este vorba despre un război mondial.

Și continuă prorocul Iezechiil „Acestea zice Domnul Dumnezeu: grăiește către toată pasărea zburătoare și către toate fiarele câmpului: adunați-vă și veniți, adunați-vă din toate laturile de prin-prejur... și veți mânca carne și veți bea sânge. Cărnurile uriașilor veți mânca și sângele domnilor pământului veți bea, și vă veți sătura din masa Mea, de cal și de călăreț, de uriaș și de tot bărbatul războinic, zice Domnul”⁵⁰¹.

Este o imagine paralelă cu aceea pe care ne-o relatează Sfântul Evanghelist Ioan, anume că îngerul care era în soare – aceasta arată un fenomen universal, pentru că soarele este văzut de toți – zice „veniți, păsări ale cerului, ca să mâncați trupuri”⁵⁰², și nu se face referire la conținutul luptei, cum anume se va întâmpla, pentru că, așa cum v-am explicat mai devreme, se pare că acest război va fi unul surprinzător, scurt, rapid, foarte rapid și nu va mai fi loc pentru descriere, ci vorbește despre rezultate, anume că tot pământul va fi plin de trupuri moarte de-ale celor mici și ale celor mari.

---

⁵⁰⁰ *Iezechiil* 38, 22.

⁵⁰¹ *Iezechiil* 39, 17-20.

⁵⁰² *Cf. Apocalipsa* 19, 17-18.

Observăm faptul că conducătorii acestor armate vor fi Antihristul și prorocul mincinos și, întrucât armatele vor fi diferite și neomogene, adică din toate neamurile, de aceea sunt numite oștiri, în opoziție cu *oștirea* călărețului-Hristos, care arată o anumită unitate și care sunt puterile îngerești.

Și notează Sfântul Ioan: „Și a fost prinsă fiara, și împreună cu ea prorocul mincinos..., de vii au fost aruncați cei doi în iezerul de foc, cel ce arde cu pucioasă”⁵⁰³.

A fost prins Antihristul împreună cu prorocul mincinos.

De către cine a fost prins Antihristul? Și cum „au fost aruncați cei doi în iezerul de foc – în iad, adică – de vii”?

Antihristul și prorocul mincinos sunt prinși, în înțelesul că Dumnezeu lucrează în istorie, astfel încât sunt omorâți, dar, îndată cu moartea lor, ei merg direct în iad!

Ca să putem înțelege aceasta, cum sunt omorâți, și cum mai exact sunt aruncați direct în iad, așadar „de vii”, Apostolul Pavel ne spune că „Domnul Iisus îl va ucide cu suflarea gurii Sale”⁵⁰⁴. Îl va nimici pe Antihrist, împreună și pe prorocul mincinos, însă pierzania lor va fi în legătură cu iadul.

Așadar, mai concret: Avem o imagine, imaginea distrugerii Sodomei și a Gomorei. Locuitorii cetății s-au trezit de dimineață ca să meargă la treburile lor și deodată a căzut foc și pucioasă și în chip vădit i-a ars pe toți, adică au murit. Aceasta nu a fost o moarte naturală, ci a fost o moarte năprasnică. Iar această moarte năprasnică este zugrăvită aici prin faptul că sunt duși de vii în iad. Iar iadul este foc și pucioasă⁵⁰⁵, însă la Sodoma și Gomora, deja din punct de vedere istoric⁵⁰⁶, a plouat cu foc și pucioasă, ceea ce arată că aceștia se află trecuți de la *tip* la *prototip*, de la focul și pucioasa istorice, la focul și pucioasa iadului. Desigur, ei au murit, dar a fost atât de năprasnică moartea lor, încât trec de la

⁵⁰³ *Apocalipsa* 19, 20.

⁵⁰⁴ *II Tesaloniceni* 2, 8.

⁵⁰⁵ Cf. *Apocalipsa* 20, 10; *Matei* 3, 10; 18, 8; 25, 41.

⁵⁰⁶ Cf. *Făcerea* 19, 24.

tip la prototip, ca și cum nu ar mai interveni ceea ce se întâmplă la toți ceilalți oameni, adică să nu mai meargă în *Αδῆ* (locuința morților, *Șeol*), la pregustarea Iadului (*Κολάση*) și, apoi, când se va face învierea morților, să se găsească în Iad (*Κολάση*)⁵⁰⁷. Aceasta vrea să însemne, iubiții mei, faptul că Antihristul și prorocul mincinos „au fost prinși”. Așadar, în mod evident au fost uciși și vor fi uciși în acest război și, astfel, acolo se va dovedi că orice altceva decât nemuritor este prorocul mincinos – iar toate acestea într-un răstimp de trei ani și jumătate – și, în continuare, se vor afla direct în Iad și prorocul mincinos, și Antihristul.

Totuși, ceea ce are însemnătate este faptul că și Antihristul și prorocul mincinos pleacă de pe scena istoriei. S-a terminat! Am putea spune, gata, vor respira ușurați cei credincioși. Așteptați, însă; ne aflăm de-acum la sfârșitul sfârșitului!

Întreaga imagine a pedepsei arată o urgență, deși încă nu a avut loc Judecata. Vom vedea însă aceasta mai jos. Aici se grăbește și arată faptul că nu există o succesiune istorică. Subliniez acest lucru; nu vom tâlcui lucrurile printr-o succesiune istorică; este primejdios. Așteptați însă, veți vedea acest aspect mai jos.

„Și ceilalți – restul oștirilor – au fost uciși”. În ce mod? Cu sabia cu două tăișuri, ascuțită, care iese din gura călărețului Hristos-Judecătorul; așadar, Se va întoarce Hristos. Aceasta arată nimicirea reciprocă a puterilor potrivnice lui Dumnezeu.

Astfel, după cum vedem la toată această imagine a bătăliei Armagedonului, nu în calitate de conținut, ci ca rezultat, este posibil să facă aluzii la următoarele cuvinte ale Domnului. Vi le citesc repede de la *Matei 24, 24-27*:

„Căci se vor ridica hristoși mincinoși și proroci mincinoși și vor da semne mari și chiar minuni, ca să amăgească, de va fi cu

⁵⁰⁷ *Αδῆ* (trad: „loc întunecos, locul nevederii, locuința morților, *Șeol*”) și *Κολάση* („loc de pedeapsă, Iad”); acestea sunt două noțiuni aparent sinonime, însă diferite, așa cum este Raiul ca pregustare a Împărăției lui Dumnezeu; de aceea, în limba greacă (care este a textului Scripturii) se face distincție între cele două locuri, prin numiri diferite (*n. tr.*).

putință, și pe cei aleși. Iată, v-am spus de mai înainte. Deci, de vă vor zice vouă: Iată este în pustie, să nu ieșiți; iată este în cămări, să nu credeți. Căci precum fulgerul iese de la răsărit și se arată până la apus, așa va fi și venirea Fiului Omului. Căci unde va fi stâr-vul, acolo se vor aduna vulturii”. Când zice „hristoși mincinoși” se referă la Antihrist, iar când zice „proroci mincinoși” se referă la prorocul mincinos. Acest fragment este puțin mai dificil. Profesorul Trempeles, în *Noul Testament comentat*, redă fragmentul în felul următor: „Pentru că acolo unde va fi trupul mort (stâr-vul) acolo se vor strânge vulturii ca să se sature din acesta. Cu alte cuvinte, atunci când putreziciunea lumii ajunge la limita extremă, atunci va veni inevitabila și tuturor vădita din cer Judecata și pedeapsă”⁵⁰⁸. Așadar, este ecoul bătăliei Armaghedonului, este ecoul acelei cine a păsărilor, despre care Sfântul Evanghelist Ioan vorbește în *Apocalipsă*, „veniți, păsărilor, să mâncați trupuri moarte”⁵⁰⁹.

Este posibil ca la acest dezastru al Armaghedonului să facă aluzii de asemenea și Apostolul Iacov fratele Domnului, atunci când zice:

„Veniți acum, voi bogaților, plângeți și vă tânguiți de necazurile care vor să vină asupra voastră. Bogăția voastră a putrezit și hainele voastre le-au mâncat moliile. Aurul vostru și argintul au ruginit și rugina lor va fi mărturie asupra voastră și ca focul va mistui trupurile voastre; ați strâns comori în vremea din urmă...”. Acest pasaj face trimitere la cel apocaliptic: „Veniți, păsărilor, să mâncați: lucruri de aur, lire de aur, să mâncați...”. Toate acestea vor fi lucruri împrăștiate, comori aruncate..., toate..., atunci când oamenii, așadar, oamenii bogați, vor sta căzuți la pământ morți și-i vor mânca păsările! Dumnezeu le ține pe toate acestea din istorie pentru ultimele zile.

⁵⁰⁸ Pannayotis TREMPÉLAS, *Noul Testament*, cu o scurtă erminie, Ed. Frăției Teologilor „SOTER”, Athena, 1993, p. 107.

⁵⁰⁹ *Apocalipsa* 19, 17.

Și continuăm: „V-ați desfătat pe pământ și v-ați desmierdat; hrănit-ați inimile voastre în ziua înjunghierii. Osândit-ați, omorât-ați pe cel drept; el nu vi se împotrivesște. Drept aceea, fiți îndelung-răbdători, fraților, până la venirea Domnului. Iată, plugarul așteaptă roada cea scumpă a pământului, îndelung răbdând, până ce primește ploaia timpurie și târzie. Fiți, dar, și voi îndelung-răbdători, întăriți inimile voastre, căci venirea Domnului s-a apropiat; iată Judecătorul stă înaintea ușilor”⁵¹⁰. Așadar, aceștia au trăit ca acele animale care, după ce au fost hrănite foarte bine, vor fi duse după aceea la tăiere.

Prin urmare, aici vorbește poate în mod special despre cei bogați, ar putea însă, iubiții mei, să fie spuse într-un înțeles general pentru anumite popoare sau pentru popoarele pământului, care vor fi avut bunuri în chip îmbelșugat. Și astăzi noi avem această abundență, mai cu seamă în comparație cu alte popoare care sunt înfometate.

---

⁵¹⁰ *Iacov* 5, 1-9.

CAPITOLUL AL CINCISPREZECELEA

Perioada Evangheliei. „Și a fost acesta legat o mie de ani”

(Acest capitol, al cincisprezecelea, începe de la pagina a șasea a Omiliei 78)

„Și am văzut un înger coborându-se din cer, având cheia adâncului și un lanț mare în mâna lui. Și a prins pe balaur, șarpele cel de demult, care este diavolul și satana, cel care amăgește lumea, și l-a legat o mie de ani, și l-a aruncat în adânc și a încuiat, și a pecetluit deasupra lui, ca să nu mai amăgească neamurile, până ce se vor sfârși cei o mie de ani; după aceștia, trebuie ca el să fie dezlegat puțină vreme”⁵¹¹.

Avem aici unul dintre cele mai dificile pasaje ale cărții *Apocalipsei*, și există primejdia, dacă nu suntem cu luare-aminte, să ne găsim în înșelarea hiliaștilor, pentru că în mod special acest capitol este interpretat de către hiliaști⁵¹² – martorii lui Iehova, studenții în Biblie, după cum ei se numesc –, care trag concluziile lor greșite cu privire la împărăția de o mie de ani a lui Hristos pe pământ. Așadar, fiți cu luare-aminte!

Sfântul Ioan Evanghelistul, așa cum ați văzut, ne menționează o închisoare de o mie de ani a lui satan. Puțin mai jos, în mod concret la versetul al zecelea al aceluiasi capitol, Sfântul Ioan ne va face referire la faptul osândirii definitive a diavolului în Iadul cel veșnic împreună cu Antihristul și cu prorocul mincinos.

---

⁵¹¹ *Apocalipsa* 20, 1-3.

⁵¹² Hiliaste sunt toate cultele neoprotestante, fără excepție; dar există și un hiliiasm nereligios, profan, chiar dacă nu preia decât anumite elemente din hiliasmul religios; așa sunt comunismul și toate sistemele filosofice și sociale care-i propun omului o viitoare fericire (veșnică) pământească, dintre care cel mai nou este *transumanismul* (*n. tr.*).

La o primă vedere se pare că – aici acum vom fi ajutați din perspectivă ermeneutică – prorocul mincinos și fiara vor premerge la pedeapsa definitivă a Iadului și apoi urmează diavolul. Vom spune lucrurile în acest fel mai simplu: Odată cu bătălia de la Armaghedon, moare Antihristul, moare și prorocul mincinos, pentru că aceștia sunt oameni care vor conduce lumea, popoarele! Aceștia mor și sunt aruncați în Iad. Acum, aici lucrează diavolul. Stă o mie de ani, este dezlegat pentru puțină vreme – vom vedea pentru câtă vreme și de ce este dezlegat – și, după aceea, este aruncat și el în iad.

Nu este așa! Pare la o primă vedere că este așa, dar nu este așa, pentru că pur și simplu vedem că există doar o singură imagine pentru toată tema, iar Sfântul Ioan Evanghelistul vede imaginea și redă tot ceea ce vede fără o succesiune istorică. Vom vedea aceasta și în continuarea capitolului, pentru că aici se încheie întreaga istorie, și apoi intrăm de-acum în Împărăția lui Dumnezeu, și nu mai există diavolul și Antihristul. Faptul că nu există o succesiune istorică îl vedem și din evanghelii. Acolo, când se va face Judecata, le va spune Hristos celor păcătoși, acelor printre care vor fi și Antihristul, și prorocul mincinos: „mergeți în iadul cel veșnic, care a fost gătit diavolului”⁵¹³. În consecință, este în același timp pedeapsa și a diavolului, și a Antihristului, și a prorocului mincinos, și a celor păcătoși, a necredincioșilor. Nu avem o înșiruire temporară, adică acum aceștia merg în iad, apoi merg alții în iad; toate acestea se întâmplă în același timp, dar datarea arată că există intervale intermediare. Nu există. Nu știu dacă ați înțeles acest lucru. Acesta este un element important. Este chiar foarte important!

Cartea *Apocalipsei* face referire la trecut în raport cu timpul scrierii ei, face referire la prezent și iarăși în raport cu timpul scrierii ei, de asemenea, face referire și la viitor. În consecință,

---

⁵¹³ *Matei* 25, 41.

toate acestea sunt amestecate, nu știm ce este prezent, ce este trecut și ce este viitor.

Consemnez ceea ce Însuși Domnul zice, în primul capitol al *Apocalipsei*, către Sfântul Ioan Evanghelistul: „Scrie, deci, cele ce ai văzut”, așadar, în calitate de evenimente trecute, „și cele ce sunt”, și acelea care sunt acum, ca elemente prezente, „și cele ce au să fie după acestea”⁵¹⁴, adică, în calitate de evenimente viitoare. Evenimente trecute, prezente și viitoare în aceeași imagine! De aceea, este nevoie de luare-aminte atunci când se face erminia textului. Insist pe modul în care se face erminia.

Cu privire la acest punct al Iadului, unde în mod aparent pare că premerge Antihristul și prorocul mincinos, scrie Sfântul Andrei al Cezareei:

„Vădit este că aceștia nu au murit de o moarte comună – așadar, precum murim noi toți, *n. pr. Athanasie* –, ci în aceeași clipeală de ochi vor fi și omorâți, și prin moartea cea de-a doua osândiți în iezerul cel de foc..., dobândind foarte iute trupul cel nestricăcios, sunt osândiți cu a doua moarte în iezerul cel de foc..., de-acum împreună cu trupul cel nestricăcios [find], după desființarea tiraniei lor sub puterea lui Dumnezeu”⁵¹⁵.

Fiți atenți, ei vor avea același trup, acela pe care-l vor avea când vor trăi. Însuși Apostolul Pavel zice că: „Noi cei vii, care vom fi rămas până la venirea Domnului, nu toți vom muri, dar toți ne vom schimba. Nu vom mai cerca moartea”⁵¹⁶. Aceasta arată faptul că Antihristul, ca să se schimbe din stricăcios în nestricăcios și să se afle de-a dreptul în iad, este la sfârșitul sfârșitului istoriei, exact în punctul în care se sfârșește istoria, pentru că vom avea învierea morților. Oamenii vor lua trupurile nestricăcioase; cei vii vor fi schimbați în nestricăcioși și nemuritori. Prin urmare, nu mai rămâne loc ca după moartea Antihristului să vină altă mie de ani...

⁵¹⁴ *Apocalipsa* 1, 19.

⁵¹⁵ Sf. ANDREI AL CEZAREEI, *Tălcuire la Apocalipsa Apostolului și Evanghelistului Ioan Theologul*, PG 106, cuv. al XX-lea, cap. 59, Athena, 2001, p. 405D, 408A.

⁵¹⁶ Cf. *I Tesaloniceni*; *Vezi și I Corinteni* 15, 51-53.

Și în cărțile noastre ortodoxe, teologi pe deplin ortodocși consemnează atunci când fac erminie biblică faptul că după Antihrist vor urma o mie de ani! Aceasta este o mare greșală. Profesorul Bratsiotis menționează faptul că există două opinii la ortodocși, dar această opinie, anume că după Antihrist vor mai urma o mie de ani, nu este în acord cu duhul Sfintei Scripturi, al întregii Sfintei Scripturi. De aceea și Biserica acceptă faptul că Antihristul, prorocul mincinos și satana vor fi osândiți în ziua în care vor fi osândiți și oamenii, în ziua Judecării, și nu vom mai avea după acest eveniment nici o altă perioadă de o mie de ani! E sfârșitul istoriei, punct final! Nimic mai mult.

Însă, în legătură cu această erminie, vi-l menționez pe scriitorul Ecumenie (Oecumenius). Vi l-am menționat deja pe Sfântul Andrei al Cezareei, pe scriitorul Aretha, iar acum pe Ecumenie. Aceștia trei, notați acest lucru, îi copiază pe marii Părinți ai Bisericii, care constituie exact erminia Bisericii. V-am spus aceasta și atunci când am început să tâlcuim cartea *Apocalipsei*; eu cel sărac nu fac nici o tâlcuire proprie, fără nici o îndoială. Așadar, Ecumenie zice:

„Precum într-un tablou zugrăvit i se arată evanghelistului cele ce în chip inteligibil (*noitos*) au fost lucrate de Hristos împotriva diavolului”⁵¹⁷. Acum Sfântul Evanghelist Ioan vede o secțiune a tabloului și o descrie. Merge mai departe, vede o altă secțiune și o descrie și pe aceasta. Însă acum descrie lucrurile prin cuvinte, în carte, cineva care citește cele descrise are impresia că există o succesiune istorică. Însă nu există o succesiune istorică, ci toate acestea sunt în același timp, deodată.

Și părintele Haralambie Vasilopoulos, care a scris o tâlcuire a *Apocalipsei* în cinci volume, zice același lucru. Și Antim al Ierusalimului zice același lucru. Toți zic același lucru. Așadar, aceasta este erminia Bisericii, subliniez acest lucru! Altfel, ne aflăm în primejdia de a cădea în erezia hiliasmului, fie în forma ei grosi-

⁵¹⁷ Citare liberă.

eră, despre care vorbesc hiliaștii, „vom trăi și vom mânca și vom bea”, fie în forma ei duhovnicească, despre care unii dintre Părinții Bisericii au vorbit – nu este cazul să menționez nume –, au vorbit și aceștia în înțelesul duhovnicesc despre împărăția de o mie de ani, însă Biserica nu a acceptat învățătura lor.

Prin urmare, legarea satanei nu este, în principiu, pedeapsa, pentru că pedeapsa lui va fi în iad. Aruncarea satanei în adânc nu este Iadul. Nu intră cineva în Iad și iese iarăși din Iad! Nu este Iadul, nu este pedeapsa finală și definitivă a satanei. Acolo se vede doar aparent că premerg Antihristul și prorocul mincinos. Diavolul nu este pedepsit, ci doar rămâne legat. Ce înseamnă această întemnițare și de când începe? Începe de la Învierea lui Hristos. Și unde se încheie? Odată cu sfârșitul istoriei. Aceasta este *mia de ani*.

Vom vedea acum legarea satanei. Aici, în *Apocalipsă*, acest fapt este exprimat de către Sfântul Ioan Evanghelistul prin imaginea „cheii adâncului”, a „lanțului celui mare”, a „prinderii satanei”, a „legării lui”, a „închiderii lui” și a „pecetluirii gurii adâncului”. Ca și cum „adâncul” ar semăna cu o cursă și o pecetluim pe deasupra ca să nu poată să iasă. Însă, fiți atenți, aceasta este o imagine!

Zdrobirea satanei s-a făcut în trei etape. Două dintre acestea au fost împlinite și mai rămâne a treia.

Prima zdrobire a satanei s-a întâmplat atunci când, ca înger de lumină, a cugetat să se trufească și să-L răstoarne pe Dumnezeu și, așa cum ne spune Sfânta Scriptură, a căzut din „strălucirea cea de sus”⁵¹⁸, a căzut din slava cea dumnezeiască.

Aceasta zice Însuși Domnul, cu toate că Se referă la ceva care este în prezent, aparține însă trecutului. Atunci când s-au întors cei șaptezeci de ucenici și I-au zis: „Doamne, în numele Tău și dracii se supun” – subliniați aceasta: „și dracii se supun”, sunt legați! –, Domnul a zis: „Am văzut pe satana ca un fulger căzând

⁵¹⁸ Sf. VASILE CEL MARE, „Rugăciunea întâi a exorcismelor”, în: *Molitfelnic*.

din cer”⁵¹⁹. Unde „a căzut”? Pe pământ. Aceasta s-a întâmplat înainte să fie crearea omului și probabil înainte de crearea lumii materiale. Probabil.

Același lucru, ceea ce zice Domnul, este menționat și de Sfântul Ioan Evanghelistul în cartea *Apocalipsei*. Am văzut deja aceasta; se află la capitolul al doisprezecelea, versetele de la 7 la 9. Vă citesc fragmentul fără tâlcuire, doar lectură:

„Și s-a făcut război în cer: Mihail și îngerii lui au pornit război cu balaurul. Și se războia și balaurul și îngerii lui. Și n-a izbutit el, nici nu s-a mai găsit pentru ei loc în cer. Și a fost aruncat balaurul cel mare..., a fost pe pământ și îngerii lui au fost aruncați cu el”. A căzut pe pământ, adică în creație, nu în cer. Același lucru ni-l spune Sfântul Ioan prin această imagine, în acest mod.

Prin urmare, vă spun pentru încă o dată, aceasta este prima cădere a satanei, înainte de crearea protopărinților și, probabil, înainte de creația întregii zidiri materiale.

A doua zdrobire a satanei este aceea care ne este descrisă acum, în capitolul al douăzecilea, prin imaginea legării. Este ceea ce scrie Antim al Ierusalimului; nu este foarte greu; este scris în urmă cu două sute de ani. Vă citesc:

„Acest fragment însemnează însemnarea, care se va face după Hristos, a diavolului, și tăierea puterii lui, și desființarea lucrărilor lui, pe care le-a pățimit, întrupându-Se Domnul nostru – adică de la Învierea Domnului, ca să nu spun din timpul vieții publice a lui Hristos, *n. pr. Athanasie* –; căci înainte de întruparea lui Hristos diavolul avea o putere foarte mare – înainte de Întrupare! – și i-a silit pe oameni să i se închine lui și să jertfească idolilor, însă, întrupându-Se Fiul lui Dumnezeu, Care este mai puternic decât el, Acesta a venit și l-a biruit pe el”⁵²⁰. Aceasta este a doua zdrobire a satanei.

⁵¹⁹ Luca 10, 18.

⁵²⁰ Citare liberă.

Cu privire la această a doua zdrobire a satanei, evangheliile – în mod semnificativ, pentru că altfel sunt multe locuri – spun următoarele cuvinte ale lui Hristos (vedeți, recurg la *Apocalipsă*, recurg și la evangheliile, pentru a sprijini mărturia):

Matei 12, 29: „Cum poate cineva să intre în casa celui tare și să-i jefuiască lucrurile, dacă nu va lega întâi pe cel tare și pe urmă să-i prade casa?” Eu am venit ca pe diavol să-l biruiesc.

Și Sfântul Evanghelist Ioan: „Pentru aceasta S-a arătat Fiul lui Dumnezeu, ca să strice lucrurile diavolului”⁵²¹. Dar cum va strica lucrurile diavolului, dacă presupunem că Hristos nu este mai puternic decât diavolul? Așadar, trebuie să-l lege pe diavol, pentru a-i jefui casa, adică prada lui, adică pe oameni.

Priviți la acea femeie gârbovă⁵²². Ce face Hristos? O liberează din gârbovirea ei, de acea cocoșă a ei. Și ce a zis? „O legase diavolul de optsprezece ani”. Acum ce face Hristos? Îl leagă pe diavol și o liberează pe femeie.

Vi-l amintiți pe demonizatul din ținutul Gherghesenilor. Hristos îi alungă pe draci și îl liberează pe om. Dar, ca să-i alunge pe draci, Hristos l-a legat pe cel puternic, pe diavol. Atunci când dracii l-au spus „nu ne trimite în adânc; trimite-ne în acești porci”⁵²³, Hristos a făcut aceasta, adică l-a legat pe diavol. Aceasta este legarea adâncului despre care vorbește Sfântul Ioan Evanghelistul.

Și în alt loc (*Luca 10, 17*): Se întorc cei șaptezeci și zic: „Doamne, și dracii ni se supun în numele Tău”.

De asemenea (*Luca 11, 21-22*): Zice Domnul: „Când cel tare și înarmat fiind își păzește curtea – așa cum face diavolul –, avuțiile lui sunt în pace. Dar când unul mai tare decât el vine asupra lui și-l înfrânge, îi ia toate armele pe care se bizuia, iar prăzile de la el le împarte”. Aceasta a făcut Hristos, și l-a jefuit pe diavol,

⁵²¹ *I Ioan 3, 8*.

⁵²² *Cf. Luca 13 10-17*.

⁵²³ *Matei 8, 28-34; Cf. Marcu 1, 24-26; Luca 4, 34-35*.

și aici pe pământ, și jos în locuința morților (Șeol); i-a răpit pe toți cei morți din veac. I-a răpit pe toți cei drekți, se înțelege.

Alt loc (*Ioan* 12, 31): Cu puțin timp înainte de Patima Sa, Hristos zice: „Acum este judecata acestei lumi; acum stăpânitorul lumii acesteia va fi aruncat afară”. Acest „acum” este în sensul propriu al cuvântului. În acest moment! Când? „Acum; acum când vorbesc, Eu Iisus. Acum când vorbesc”; când acum, mai exact? „Acum când Eu Mă voi răstigni pe Cruce, va fi ultima zdrobire a șarpelui, a Balaurlui. Mă va spânzura pe Cruce, dar Eu însă îl voi jefui în locuința morților (Șeol), îl voi birui, îl voi nimici”. În consecință, legarea satanei începe de la Învierea lui Iisus Hristos. Iată cei *o mie de ani*; de acolo încep. Diavolul va fi legat vreme de o mie de ani. Poate îmi veți spune: „Au trecut deja două mii de ani”. Am să vă spun puțin mai jos de ce este acest număr unul simbolic.

A treia zdrobire a satanei, și ultima, zdrobirea definitivă de-acum a satanei, este descrisă chiar în acest capitol, al douăzecilea, la versetul 10. Și zice acolo: „Și diavolul, care-i amăgise – pe popoare, pe neamuri –, a fost aruncat în iezerul de foc și de pucioasă, unde este și fiara și prorocul mincinos, și vor fi chinuiți acolo, zi și noapte, în vecii vecilor”, adică veșnic! Expresiile „zi și noapte” și „în vecii vecilor” ne arată Veșnicia. Fără sfârșit, fără capăt. Aceasta este a treia zdrobire a satanei, cea definitivă, ultima.

Încă din Sfintele Evanghelii, despre a treia zdrobire a satanei, Domnul zice: „Duceți-vă de la Mine, blestemaților, în focul cel veșnic, care este gătit diavolului și îngerilor lui”⁵²⁴.

De atunci a fost pregătit. De atunci, pentru când cei necredincioși împreună cu diavolul și cu dracii lui vor merge în Iad, și atunci va fi zdrobirea definitivă. Așadar, nu avem alte marje temporale, nu mai avem o extindere ca să trăim pe pământ, și mai cu seamă în modul material, așa cum greșit spun hiliaștii. Această temă nu o voi epuiza acum; vom discuta iar asupra ei; este o te-

⁵²⁴ *Matei* 25, 41.

mă mare! Acum în paranteză vă spun câteva lucruri, pentru că am întâlnit expresia *o mie de ani*.

Așadar, legarea satanei nu este altceva decât faptul că diavolul rămâne nelucrător. Fiți atenți la acest lucru! Nu dispăre, ci rămâne nelucrător, cu puterea lui amputată și cu îndrăzneala lui legată. Diavolul în fața unui om credincios tremură cu totul! De aceea se zice (și Domnul a zis, și Părinții Bisericii zic aceasta): „Nu te teme de diavol; nu poate să-ți facă nimic. Ai pecetea lui Hristos, cinstita Cruce, Mirungerea, Botezul. Nu te teme de diavol”. Diavolul se mișcă; acesta este adâncul, anume că rămâne nelucrător față de cei credincioși, așa cum vom vedea.

Dar fiți cu luare-aminte aici, această legare a lui, v-am spus, ține o mie de ani. Este timpul propovăduirii Evangheliei în cadrul Bisericii. Dar poate că se naște următoarea nedumerire: În ce măsură se adevărește din punct de vedere istoric pasajul „și l-a aruncat în adânc și a încuiat, și a pecetluit deasupra lui, ca să nu mai amăgească neamurile, până ce se vor sfârși cei o mie de ani”? Cum vedem aceasta din punct de vedere istoric?

Fiți atenți! Fiți atenți aici; fiți cu multă luare-aminte! Hristos a adus mântuirea pentru toți oamenii; l-a legat pe satana pentru toți oamenii, pentru că Dumnezeu „voiește ca toți să se mântuiască și la cunoștința adevărului să vină”⁵²⁵. A adus o mie de ani de legare a diavolului pentru toți oamenii, însă cu premisa ca mântuirea să devină proprietatea fiecăruia prin Pocăință, Botez, credință și viață creștinească.

Nu vor primi toți oamenii Evanghelia, așa cum nu vor primi toate popoarele Evanghelia. Pentru aceștia care nu au crezut, diavolul nu este legat! Diavolul își are întreaga putere față de aceștia și exercită asupra acestora puterea lui distrugătoare. Dacă nu te-ai botezat, nu ai crezut și nu trăiești creștinește, diavolul își exercită întreaga putere asupra ta. Însă, pentru aceia care se află în Biserică, diavolul este neputincios, nu poate lucra.

---

⁵²⁵ I Timotei 2, 4.

Ascultați cum a grăit Hristos (*Luca* 10, 19): „Iată, v-am dat putere să călcați peste șerpi și peste scorpii, și peste toată puterea vrăjmașului – „vrăjmașul” este diavolul –, și nimic nu vă va vătăma”. De ce? Pentru că Eu l-am călcat pe diavol și voi îl veți călca pe diavol, dacă purtați numele Meu și credința Mea”.

Prin urmare, diavolul este legat pentru cei credincioși, dar nu este legat pentru cei necredincioși sau pentru aceia care trăiesc o viață păcătoasă. De altfel, această necredință care va exista în lume la sfârșit, în vremurile eshatologice, îl va dezlega pe diavol din adânc, ca să-i înșele pe oameni pentru încă o dată.

Cu adevărat, nu numai aceia care nu au primit Evanghelia, dar din păcate și cei credincioși, având voință liberă, liberă alegere, se vor slăbănogi, dragostea lor se va răci, iar credința lor se va relaxa⁵²⁶.

Iubiții mei, așa cum diavolul a intrat în viața protopărinților și i s-a dat dreptul asupra lor (în urma păcatului strămoșesc), spre pedepsirea protopărinților, așa și atunci, în vremurile eshatologice, în ciuda darului evanghelic și a Sfintelor Taine ale Bisericii, întrucât oamenii păcătuiesc, va fi îngăduit ca iarăși să stăpânească diavolul asupra lor. Aceasta înseamnă că diavolul va fi dezlegat! Și va începe iarăși lucrarea sa distrugătoare, așa cum a făcut și înainte de Hristos, cu putere și cu turbare mare⁵²⁷.

Acest înțeles are și acea expresie „trebuie să fie dezlegat”. Nu numai „trebuie” în calitate de prorocie, care trebuie neapărat să se împlinească, ci și ca o consecință morală a vieții creștinilor care se vor răci în ceea ce privește viața lor duhovnicească și față de credință. Nu a spus Hristos: „Oare când voi veni voi mai găsi credință pe pământ?” Nu a grăit Domnul că „iubirea multora – dintre creștini! – se va răci”⁵²⁸; va deveni ghețarie? Pe aceștia îi va afla în răcirea și relaxarea credinței lor diavolul și va îngădui Hristos pentru pedepsirea lor să stăpânească diavolul peste

⁵²⁶ Cf. *Matei* 24, 12.

⁵²⁷ Cf. *Apocalipsa* 12, 12.

⁵²⁸ *Matei* 24, 12.

ei, adică va fi dezlegat. Demn de observat este faptul că diavolul înșală neamurile sau lumea, așa cum se spune mai jos în textul pe care l-am citit⁵²⁹, iar aceasta arată faptul că nu este numai înrâurirea lui asupra persoanelor, ci și asupra neamurilor; și nu numai asupra neamurilor care sunt departe de Hristos, dar și asupra așa-numitelor *popoare creștine*. Și mă tem că și peste poporul nostru grec, mă tem că diavolul i s-a așezat pe grumaz!... Mă tem! De ce spun eu asta? Înțelegeți și singuri de ce!

Așadar, puținul timp în care diavolul va rămâne dezlegat este timpul în care îl va aduce pe Antihrist. Prin urmare, ceea ce apune acolo „trebuie ca el să fie dezlegat puțină vreme”⁵³⁰, este vremea Antihristului; atunci va veni Antihristul.

Dar și aici vedeți inversiunile tempore; de ce „aici se vorbește iarăși despre Antihrist”? Dar v-am mai explicat.

Scrie Antim al Ierusalimului următoarele:

„După trecerea acestui interval de timp – așadar, al celor *o mie de ani* – pe care numai Dumnezeu îl cunoaște – pentru că este un număr simbolic –, va veni Antihristul”. Prin urmare, cei *o mie de ani* durează de la Învierea lui Hristos până în ziua în care va veni Antihristul. Aceștia sunt cei *o mie de ani*. După aceea, va fi dezlegat diavolul și-l va aduce pe Antihrist. Însă intervalul va fi scurt.

Și continuă: „Și va împărăți puțin timp, așa cum mai înainte a fost grăit în cartea lui Daniil prorocul; vreme și vremi și jumătate de vreme, adică trei ani și jumătate”. Unii spun că nu ar fi trei ani și jumătate, ci sunt șapte. Alții spun că ar fi treizeci de ani; alții zic că sunt cincizeci de ani! Însă sunt trei ani și jumătate. „Și de nu s-ar fi scurtat acele zile, n-ar mai scăpa nici un trup, dar pentru cei aleși se vor scurta acele zile, așa cum a grăit Domnul”⁵³¹. „A scurta” vrea să însemne „a micșora, a rete-

⁵²⁹ Cf. *Apocalipsa* 20, 3.

⁵³⁰ *Apocalipsa* 20, 3.

⁵³¹ Cf. *Matei* 24, 22.

za”. Așadar, zilele se vor micșora, va fi un interval scurt. Hristos a spus aceasta. Prin urmare, aceasta înseamnă că intervalul de timp al Antihristului va fi unul scurt.

„Și, prin urmare, în acel timp scurt, pentru înmulțirea păcatului – scrie Antim al Ierusalimului; și acum, aici este cheia, *n. pr. Athanasie* – va îngădui Dumnezeu –, același lucru zice și Sfântul Andrei al Cezareei, *n. pr. Athanasie* – să fie lăsat diavolul să lucreze la fel ca înainte de economia Întrupării”⁵³².

Așadar, se va reîntoarce idolatria! Și deja a început să se întoarcă idolatria chiar și în patria noastră (Grecia) și mai cu seamă în forma ei dură.

Și ajungem acum, fără să epuizăm tema, să observăm în câteva cuvinte această problemă cu privire la *mia de ani*.

Scrie Sfântul Andrei al Cezareei:

„Totuși, despre cei o mie de ani este binecuvântat să gândim că aceștia nu sunt atâția cât numărul ..., astfel ..., presupunem că fie arată mulțimea anilor, fie un semn desăvârșit”, pentru că numărul *o mie* este unul desăvârșit. *O mie* nu are pătrat, ci este desăvârșit. În acest înțeles este un număr desăvârșit. Zece ori zece, o sută; zece ori o sută, o mie; așadar, nu este ca un pătrat, adică un număr înmulțit cu el însuși care să dea o mie.

Și continuă: „Așadar, mulțime de ani, pentru propovăduirea peste tot în lume a Evangheliei, și ca să prindă rădăcini în lume semințele bunei-credințe... Așadar, mia de ani – să vă amintiți ceea ce vă spun acum! – este răstimpul de la Înomenirea lui Hristos și până la venirea Antihristului”⁵³³. Aceștia sunt cei *o mie de ani*. Este un număr simbolic, este un număr convențional.

Și, tâlcuindu-l pe Sfântul Andrei al Cezareei, Antim al Ierusalimului consemnează:

„În acest loc o mie de ani nu înseamnă zece sute, ci desăvârșirea numărului, și completarea tuturor intervalelor numerice,

⁵³² ANTIM AL IERUSALIMULUI, citare liberă.

⁵³³ SF. ANDREI AL CEZAREEI, *Tâlcuire la Apocalipsa Apostolului și Evanghelistului Ioan Theologul*, PG 106, cuv. al XX-lea, cap. 60, Athena, 2001, p. 409A.

a monadelor, a zecilor și a sutelor, acestea fiind întreg timpul propovăduirii evanghelice, și completarea numărului celor bine-credincioși”⁵³⁴.

Ce înseamnă aceasta?

În parabolele Sale Hristos a vorbit despre *zece fecioare*⁵³⁵, *o sută de oi*⁵³⁶, *zece drahme*⁵³⁷, cinci talanți și alți *cinci*, adică *zece talanți*⁵³⁸. Toate aceste numere pe care le-a grăit Hristos, le-a spus ca simboluri și sunt sub o mie. Când spune acum „o mie”, explică aici Antim al Ierusalimului – ia numărul așa cum face și Sfântul Andrei al Cezareei –, înțelege că în numărul o mie, adică în cadrul timpului Evangheliei, se va împlini tot ceea ce a prevăzut Dumnezeu pentru mântuirea oamenilor. Așadar, se va încheia mântuirea oamenilor, iar după aceea nu va mai urma nimic; asta este tot. Aceasta înseamnă numărul o mie care exprimă sutele, decadele și monadele și completarea numărului celor bine-credincioși.

Pentru completarea numărului credincioșilor, vă amintiți acel loc unde acei mucenici spun: „Până când, Stăpâne sfinte și adevărate, nu vei judeca și nu vei răzbuna sângele nostru?”, iar Domnul le răspunde: „Așteptați încă puțină vreme, până când vor împlini numărul și ceilalți care vor fi junghiați pentru mărturia Mea”⁵³⁹. Atunci când se va împlini numărul dreptților și al mucenicilor, care este cunoscut doar lui Dumnezeu, atunci, iubiții mei, se va sfârși perioada celor o mie de ani, adică perioada Evangheliei.

Încă, toate acestea pe care vi le-am spus printr-o simplă frază, se află în capitolul al șaptesprezecelea (versetul 8), pe care deja l-am analizat. Îngerul îi grăiește Sfântului Ioan Evanghelistul: „Fiara pe care ai văzut-o era și nu este și va să se ridice din adânc

⁵³⁴ Citare liberă.

⁵³⁵ Cf. Matei 25, 1-13.

⁵³⁶ Cf. Matei 18, 12-14.

⁵³⁷ Cf. Luca 15, 8-10.

⁵³⁸ Cf. Matei 25, 14-30.

⁵³⁹ Cf. Apocalipsa 6, 10-11.

și va merge spre pieire”. Aici veți înțelege acum lucrurile foarte bine. *Fiara pe care ai văzut-o*, peste care șade femeia desfrânată, Babilonul-Roma, a fost, și nu mai este, și urmează să se ridice iarăși din adânc, și merge spre pieire. Înțelegem foarte bine acum ce este acest adânc!

Așadar, „Fiara care era” înseamnă că ea activase înainte de Hristos. Acum a venit Hristos și „nu mai este”, așadar, este în adânc; „va sosi însă vremea când va ieși din adânc”, sunt acești trei ani și jumătate, și atunci va lucra prin Antihrist și prin prorocul mincinos, dar pentru puțină vreme, pentru că după aceea va merge la pierzanie, adică în Iadul cel veșnic, de-acum în mod definitiv!

Iată fragmentul cu pricina: „Fiara pe care ai văzut-o era și nu este și va să se ridice din adânc și să meargă spre pieire”. Foarte frumos și total acord cu Sfânta Scriptură, cu Noul și cu Vechiul Testament, poate vedea cineva cum evangheliile sunt într-o armonie deplină, și cu ceea ce acceptă Biserica noastră despre cei *o mie de ani*.

(Textul se continuă de la pagina a patra a Omiliei 79)

Voi insista iarăși pe expresia „va să se ridice din adânc”, pentru că este importantă. Aceasta se va întâmpla cu puțin timp înainte de sfârșit, din pricina scăderii calității credinței și a duhovniciei creștinilor... Nu a grăit Domnul că „iubirea multora se va răci”⁵⁴⁰? Va ajunge să fie o răceală? Dragostea celor mulți va îngheța, adică oamenii vor lăsa deschizături, saborduri, în sufletul lor ca să intre iarăși satana. Aceasta arată aici faptul că de-acum Dumnezeu îngăduie ca oamenii să se supună înrăuririi diavolului, așadar vedem aici dezlegarea lui din adânc.

Ca să înțelegeți mai bine, vă spun următoarele. Atunci când protopărinții erau în Rai, diavolul nu-i putea ispiti, nici să-i înrăurească și să uneltească cu ostilitate asupra lor, în nici un mod. Din momentul în care prin propria lor alegere liberă nu au fost cu luare-aminte și au ascultat de sfatul său, atunci au lăsat porțile

⁵⁴⁰ *Matei 24, 12.*

sufletului deschise ca să se întâmple cucerirea lor de către satana. Așadar, Dumnezeu a îngăduit ca de-acum să fie cucerit de diavol, întrucât cu voia lor au acceptat gândirea diavolului.

Aceasta se va întâmpla și în vremurile de pe urmă creștinilor, pentru că despre creștini vorbim acum. Vor începe să se răcească în viața lor duhovnicească și să-l accepte pe satan. Așadar, diavolul va începe să-i recâștige pe creștini, iar Dumnezeu va îngădui să-i cucerească. Aceasta corespunde cu dezlegarea diavolului care fusese legat pentru o mie de ani în *adânc*. Așadar, acum el uneltește asupra omenirii așa cum uneltea înainte de moartea pe Cruce a lui Hristos. Aceasta înseamnă „trebuie să fie dezlegat” diavolul. Acel „trebuie” arată necesitatea de a fi dezlegat diavolul, pentru că, de vreme ce oamenii vor da înapoi, vor face compromisuri în viața lor duhovnicească, va trebui să-i cucerească. Mai cu seamă este cunoscut faptul că omul care stă departe de Dumnezeu ajunge să fie stăpânit de diavol; aceasta este pedeapsa lui.

Am să repet faptul că în legătură cu acest capitol, în special cu aceste prime versete, s-a făcut o îngrozitoare răstălmăcire ermineutică, în special de cătreeretici, adică de către hiliaști.

(Textul de mai jos se află la pagina a zecea a Omiliei 80)

Continuăm: „Și când se vor sfârși cei o mie de ani...”.

Aici se vorbește în chip vădit despre faptul că diavolul va fi dezlegat după scurgerea celor o mie de ani, va activa pentru puțină vreme și imediat după aceea va fi aruncat în iadul cel veșnic. Este limpede. Aceasta înseamnă că nu urmează alți o mie de ani după dezlegarea satanei. Așadar, este dezlegat, este lăsat puțină vreme și este aruncat în iad, fără ca apoi să urmeze alți o mie de ani, așa cum își doresc hiliaștii. În mod foarte clar, cei o mie de ani premerg dezlegării satanei și, așa cum am spus, după cuvântul Sfântului Andrei al Cezareei, este răstimpul Evangheliei, adică este răstimpul dintre cele două Parusii ale lui Hristos, a celei dintâi și a celei de-a doua. Mai exact, așa cum spune același autor, este răstimpul dintre prima Parusie a lui Hristos și

venirea Antihristului; așadar, este răstimpul dintre cele două Parusii, în afară de trei ani și jumătate. Aceștia sunt cei o mie de ani. Și aceștia sunt înainte de dezlegarea satanei. Înainte! Mia de ani premerge; subliniez aceasta.

Sfântul Andrei al Cezareei face referire și la cazuri ermineutice pe care, firește, nu le acceptă, doar le menționează, iar principala dintre acestea este aceasta pe care v-am citit-o și este teoria, erminia, pe care o țin hiliaștii. Ascultați-o:

„Iar alții au zis că după împlinirea celor șase mii de ani, prima înviere [din] morți va fi dată numai sfinților, pentru ca pe acest pământ, unde au arătat o statornică răbdare, să se desfete cu îndulciri și slavă o mie de ani, iar după aceasta se va face învierea universală, nu numai a celor drepecți, ci și a celor păcătoși”. Aici se măsoară timpul de la Adam și Eva și zic că este de șase mii de ani. În acești ani va fi legat diavolul și apoi vor veni și cei o mie de ani, când va împărăți Hristos în chip văzut, zic aceștia, pe pământ. Fiți atenți să nu le încurcați; aceste lucruri le spuneau vechii ermineuți eretici, precum și hiliaștii contemporani, pe care Biserica nu le-a acceptat și, în consecință, toți anii sunt șapte milenii, șapte mii de ani, după cele șapte zile ale creației. Și, atunci când se vor împlini cei șase mii de ani vor învia doar sfinții, aceia care au petrecut în greutate în această viață, mucenicii și ceilalți, astfel încât să se desfete de bunătățile pământului. De aceea, hiliaștii de astăzi, în aceste pliante pe care le au, înfățișează fructe, zarzavaturi, animale care se mișcă frumos, oameni care zâmbesc, chitariste și altele și altele; pe toate acestea le posedă sfinții ca să se bucure o mie de ani pe pământ! După aceea, după ce vor trece cei o mie de ani, atunci vor învia și cei păcătoși.

Aici completez cu ceea ce zic hiliaștii de astăzi: „Îi va întreba Dumnezeu: Vă pocăiți? Iar aceia dacă nu se vor pocăi – care nerod ar face-o? – îi va nimici Dumnezeu, se vor întoarce în nimicul primordial”! Așadar, pentru hiliaști nu există iad. Nu există iad! Cu privire la această erminie eretică, cea hiliaastă, Sfântul

Andrei al Cezareei zice: „Iar că nimic din toate acestea nu acceptă Biserica de prisos este a vorbi”. Ați văzut ce zice Biserica noastră? Nu acceptă nimic din toate acestea. Nimic! Nimic; acestea sunt erminii eretice.

În continuare, Sfântul Andrei zice: „Așadar, noi ascultându-L pe Domnul spunându-le saducheilor că precum sunt îngerii lui Dumnezeu în cer în același fel și dreptii vor fi, și pe apostol grăind că Împărăția lui Dumnezeu nu este mâncare și băutură⁵⁴¹, să primim [ca dreaptă învățătură] mia de ani ca timp al propovăduirii evanghelice”. Ce le-a spus Hristos saducheilor? În cer dreptii vor fi precum îngerii lui Dumnezeu. Iar Sfântul Apostol Pavel a spus că Împărăția lui Dumnezeu nu este să mâncăm și să bem. Prin urmare, cum este cu puțință ca sfinții să învie ca să mănânce, și să bea, și să fie și nemuritori? Așadar, de vreme ce nu mâncăm și nu bem în Împărăția lui Dumnezeu, cum este cu puțință să avem acest fel de înviere? Noi în acest fel am înțeles timpul de o mie de ani, anume că este răstimpul propovăduirii Evangheliei.

Și continuă Sfântul Andrei: „Căci așa cum am scris mai sus, nu este necesar ca acest număr să fie gândit ca o mie [de ani] (să nu luăm după literă cei o mie de ani)..., și după care – mie de ani – fiul pierzării, omul fărădelegii, va veni”, adică Antihristul. Și mai cu seamă acolo (nu redau tot ceea ce scrie Sfântul Andrei ca să nu vă obosesc) menționează pasaje din Noul și Vechiul Testament, ca să arate că numărul este unul simbolic.

Fiți atenți, pentru că și în tâlcuirile la Evanghelie, într-una dintre aceste tâlcuiuri care circulă acum, este scris că după Antihrist vor începe cei o mie de ani. Însă este greșit, iar Biserica a condamnat această erminie. Vă spun aceasta încă o dată. Chiar și prin erminia duhovnicească (a mii de ani), am putea să spunem că este o învățătură eretică. Biserica nu o acceptă.

Iar după cei o mie de ani, zice aici Sfântul Andrei al Cezareei, va veni „fiul pierzării, omul fărădelegii, Antihristul, ca să fie

⁵⁴¹ Cf. *Romani* 14, 17.

CAPITOLUL AL ȘAISPREZECELEA

Judecata în perioada Evangheliei. Pecetea lui Hristos sau a Antihristului o primim în epoca în care trăim

(Acest capitol, al șaisprezecelea, începe de la pagina a șaptea a Omiliei 79)

Așadar Sfântul Ioan Evanghelistul continuă la capitolul al douăzecilea, de la versetul 4:

„Și am văzut tronuri – și au șezut pe ele și judecată li s-a dat lor – și sufletele celor tăiați cu securea pentru mărturia lui Iisus și pentru cuvântul lui Dumnezeu, care nu s-au închinat fiarei, nici chipului ei, și nu au primit semnul pe fruntea lor și pe mâna lor; și au viețuit și au împărățit împreună cu Hristos o mie de ani. Și ceilalți morți nu au înviat până ce nu s-au sfârșit cei o mie de ani. Aceasta este învierea cea dintâi. Fericit și sfânt cel ce are parte la învierea cea dintâi; peste aceștia moartea cea de a doua nu are stăpânire, ci vor fi preoți ai lui Dumnezeu și ai lui Hristos și vor împărăți împreună cu El o mie de ani”⁵⁴³. Aceia care au șezut erau mucenicii și mărturisitorii.

Îmi veți spune poate că este un fragment extraordinar de enigmatic și greu de înțeles. Veți vedea încet-încet cum se va dezlega nedumerirea voastră în fiecare punct al acestui fragment. Numai că este nevoie de atenție!

Înainte de toate trebuie să înțelegem faptul că toată această pericopă, pe care ne-o relatează Sfântul Ioan Evanghelistul, se realizează în timpul celor *o mie de ani*. Ați văzut? Zice aceas-

---

⁵⁴³ *Apocalipsa* 20, 4-6.

ta în mod repetat: „Vor împărăți împreună cu El o mie de ani”. Așadar, în acest fel trebuie să considerăm, anume că este vorba despre o stare care există în cadrul celor *o mie de ani*, adică despre o stare care se află între Prima și a Doua Venire a lui Hristos, iar nu una viitoare. Dar dacă acum trăim cei *o mie de ani*, întrucât noi ne aflăm în intervalul dintre cele două Veniri ale lui Hristos, în chip neîndoielnic imaginea care ne este relatată aici se află în epoca în care noi trăim, așadar în spațiul Evangheliei, al celor *o mie de ani*.

Cine sunt aceste tronuri?

Este bine știut faptul că tronul este un simbol: mai întâi al învățătorului. Vă amintiți, numea scaunul de învățătură sau tronul lui Moisi, *scaunul lui Moisi*. Domnul a spus că: „Cărturarii și fariseii au șezut pe scaunul lui Moisi”⁵⁴⁴. Așadar, acesta este simbolul învățătorului. Al doilea, mai este și simbolul slavei. Iar al treilea, este simbolul locului de judecată, al judecătorului, al judecății.

Sfântul Andrei al Cezareei scrie: „Și deja Sfinților Apostoli le sunt date tronuri de învățătură, prin care neamurile sunt luminate”⁵⁴⁵.

Cine sunt primii, adică prima categorie dintre aceia pe care-i vede Evanghelistul Ioan că șed pe tronuri?

Mai întâi și mai întâi, sunt apostolii, sfinții, mucenicii și mărturisitorii, și este de atunci când pornește propovăduirea evanghelică și până la sfârșitul istoriei. Pe toată această durată, toți cei ce au aparținut categoriei despre care am vorbit există și vor exista. Toți aceștia șed pe tronuri, iar aceasta arată faptul că, înainte de toate, apostolii care au șezut pe scaunul învățătorului sunt învățătorii lumii.

Ei șed și potrivit cu făgăduința Domnului Iisus care a zis către ucenicii Săi: „Adevărat zic vouă că voi cei ce Mi-ați urmat Mie, la înnoirea lumii, când Fiul Omului va ședea pe tronul sla-

⁵⁴⁴ Matei 23, 2.

⁵⁴⁵ Sf. ANDREI AL CEZAREEI, *Tălcuire la Apocalipsa Apostolului și Evanghelistului Ioan Theologul*, PG 106, cuv. al XXI-lea, cap. 61, Athena, 2001, p. 412A.

vei Sale, veți ședea și voi pe douăsprezece tronuri, judecând cele douăsprezece seminții ale lui Israel”⁵⁴⁶. Domnul a spus aceasta: „Veți ședea pe tronuri”!

Nu sunt însă doar apostolii, așa cum v-am spus; sunt și sfinții. De unde știm aceasta? Ascultați pasajul prorocesc: Daniil, la capitolul al șaptelea, la versetul 22, consemnează: „Până ce a venit Cel vechi de zile și a dat judecata sfinților Celui Prea Înalt și vremea a sosit și împărăția au ținut-o sfinții”. Prin urmare, Cel Prea Înalt a dat autoritatea judecătorească sfinților, Dumnezeu, Cel vechi de zile, le-a dat și împărăția.

Este necesară o mică paranteză aici: Și noi vom ședea pe aceste tronuri! De acum! Să nu vă impresioneze aceasta! De aceea, vă rog să fiți foarte atenți! Acelora pentru care Dumnezeu va binevoi sau care ei înșiși vor voi pot să șadă pe aceste tronuri. Așteptați!

Poate vedea cineva aici: tron al autorității judecătorești și tron al slavei împărătești.

Sfântul Apostol Pavel a scris în a sa *Epistolă întâi către Corinteni*, atunci când s-a ivit acolo o problemă legată de judecătoria. Știți, corinteni, în calitate de creștini de-acum, mergeau la judecătoria păgâni ca să-și judece chestiunile lor. Și atunci le-a scris: „Nu vă rușinați? Nu vă rușinați, voi creștini fiind; voi care sunteți mai presus decât idolatrii, mergeți ca să vă rezolve diferitele voastre probleme idolatrii?” Și acolo le zice această minunată frază: „Nu știți că sfinții vor judeca lumea?” Potrivit Noului Testament, *sfânt* este cel credincios, este creștinul. Prin urmare, „sfinții judecă lumea”. Iată de unde cunoaștem faptul că nu sunt doar apostolii; sunt și sfinții.

Dar sunt și „cei tăiați cu securea”, după cum este menționat în pericopă, adică mucenicii, dar mai sunt încă și „cei care nu s-au închinat fiarei”, aceia pe care Fiara i-a pus să i se închine, iar ei au zis *nu*. A mă închina Fiarei înseamnă că accept duhul Antihristului, accept să mărturisesc împreună, să fiu de acord, să fac

⁵⁴⁶ Matei 19, 28. Vezi și Luca 22, 30.

compromis, să mă predau duhului diavolului și al Antihristului. Aceasta ar putea să mă coste multe lucruri, chiar și viața. Așadar, acesta este *mărturisorul*. Astfel, categoriile care au șezut pe tronuri sunt: apostolii, sfinții, mucenicii și mărturisitorii.

În ceea ce privește semnificația tronului slavei și că vor împărăți împreună cu Hristos în timpul acestei mii de ani – adică atâta timp cât durează istoria – este cinstea și slava de care se desfășează sfinții, atât în cer, cât și pe pământ.

Prin urmare, iubiții mei, această slavă a sfinților este deja prezentă. Vedem faptul că sfinții, mărturisitorii, apostolii și mucenicii se desfășează de această slavă încă din viața prezentă, de acum! Avem pomenirile sfinților, praznicele, avem o imnografie dedicată acestora, îi cinștim pe sfinți. Vedeți câte persoane istorice importante au trecut din această viață? Să iau numai spațiul grecesc. Mulți oameni însemnați au trecut din spațiul nostru grecesc, strămoși celebri ai noștri, precum Alexandru cel Mare, filosofi importanți, bărbați mari. Ne amintim de ei doar așa simplu, ca istorie. Pe cine cinștim în mod special? Pe sfinți și pe mucenici; vedeți cum îi cinștim? Iată, așadar, că ei șed pe *tronul slavei*.

Cum a spus aceasta Hristos? „Dacă-Mi slujește cineva, Tatăl Meu îl va cinsti”⁵⁴⁷.

Dar cum și din viața prezentă încă sfinții s-au desfășat de cinste și slavă?

Minunile pe care le fac sfinții constau în aceea că îl strămtoarează pe satana; sfinții îi alungă pe draci și fac atâtea minuni! Ei sunt cinstiți și slăviți de către poporul lui Dumnezeu, de lume! sunt slăviți! așadar, aceasta este slava; sunt slăviți împreună cu Hristos; sunt împreună-slăviți.

Vedeți, atunci când facem Dumnezeiasca Liturghie, Îl slăvim pe Hristos și în același timp slăvim și pe sfântul sau sfinții zilei; mâine pe un alt sfânt și așa mai departe. Aceasta este slava și cin-

⁵⁴⁷ Ioan 12, 26.

stea și este ceea ce ne interesează. Încă și credinciosul din viața prezentă de multe ori se desfătează de cinste și slavă.

Sfântul Andrei al Cezareei consemnează: „Până la cea de A Doua Venire a Lui vor împărăți împreună, iar după aceasta mai mult se vor desfăta potrivit dumnezeieștilor făgăduințe”⁵⁴⁸. Până când se va sfârși lumea și va veni iarăși Hristos, vor împărăți împreună cu Hristos. Iar după aceea? După aceea cu mult mai mult, dar atunci nu va mai fi lumea așa cum este, ca să spunem că li se va da sfinților cinste; toți cei care vor fi în Împărăția lui Dumnezeu – așa cum ni se spune puțin mai jos – vor fi *preoți* și *împărați*, așadar, „neam sfânt, preoție împărătească”⁵⁴⁹. Prin urmare, aceasta este cinstea pentru aceia care trăiesc în lumea prezentă și, în chip vădit, este vorba despre cei vii și cei adormiți și are o mare însemnătate.

În ceea ce privește judecata sfinților și, în general, a sfinților – potrivit spusei „și judecată li s-a dat lor” – avem să notăm următoarele. Este binecunoscut faptul că Judecător este doar Hristos. Așadar, cum vor judeca sfinții lumea, de vreme ce singurul Judecător este Hristos? Nu vă impresionează acest lucru?

Prezența sfinților în ziua Judecății, când vor ședea pe tronurile lor, însăși această prezență a lor va fi criteriul celor necredincioși și al păcătoșilor. Unde se va afla criteriul? În aceea că „noi în epoca noastră am crezut, dar voi nu ați crezut. Care este justificarea voastră? Că... Ce? Noi am crezut”. Prin urmare, prezența, prezența tăcută – prezența tăcută și tunătoare! – va fi judecata și condamnarea celor păcătoși, și a celor necredincioși, și a celor lipsiți de cucernicie.

Știți cum a spus acestea Hristos? Atunci când multe dintre căpetenii nu-I dădeau Domnului nostru importanța cuvenită, le-a zis:

⁵⁴⁸ Sf. ANDREI AL CEZAREEI, *Tălcuire la Apocalipsa Apostolului și Evanghelistului Ioan Teologul*, PG 106, cuv. al XXI-lea, cap. 61, Athena, 2001, p. 412C.

⁵⁴⁹ Cf. *Ieșirea* 23, 22; *I Petru* 2, 9; *Apocalipsa* 20, 6.

„Regina de la miazăzi se va ridica la judecată cu bărbații neamului acestuia și-i va osândi, pentru că a venit de la margini-le pământului, ca să asculte înțelepciunea lui Solomon; și, iată, mai mult decât Solomon este aici”. Va zice regina din Saba: Eu am bătut atâta cale ca să ascult înțelepciunea lui Solomon, în vreme ce aici este ceva cu mult mai mult decât înțelepciunea lui Solomon, este Înțelepciunea Însăși. „Bărbații din Ninive se vor scula la judecată cu neamul acesta și-l vor osândi, pentru că s-au pocăit la propovăduirea lui Iona; și, iată, mai mult decât Iona este aici”⁵⁵⁰. Prin urmare, aceștia îi vor judeca pe contemporanii lui Hristos; vor fi aceia care într-o anumită epocă avuseseră mai puține posibilități să-L primească și, totuși, L-au primit.

Mai vreți ceva care ne va înfricoșa? Am să mă limitez numai la Sfântul Nectarie, chiar dacă sunt mulți sfinți contemporani, cunoscuți și necunoscuți, precum Sfântul Sava al Kalimnului, sfântul *alfa*, sfântul *beta*... În urmă cu câteva zile a mai fost trecut un sfânt în calendar, un sfânt din Kefalonia, un altul în Eto-lokarnania și alții. Eu îl iau numai pe Sfântul Nectarie, pentru că vă este foarte cunoscut. Așadar, va învia Sfântul Nectarie în ziua Judecății și va ședea pe tronul slavei și al judecății. Noi vom fi judecați, iar când ne va judeca Hristos, Îi vom spune: „Doamne, dar nu înțelegi... Știi în ce epocă am trăit, Doamne? În secolul al douăzecilea. Știi oare ce înseamnă secolul al douăzecilea? A fost foarte păcătos secolul al douăzecilea! Cum vrei, Doamne, să punem în lucrare Evanghelia Ta în secolul al douăzecilea?” Am putea să grăim așa? Pe tronul judecătorului va sta acela care a trăit în secolul al douăzecilea, Sfântul Nectarie, și ne va astupa gura! Nu vom putea spune nimic. Așadar, prezența Sfântului Nectarie, care a trăit în același secol cu noi, ne va judeca. În acest înțeles „sfinții vor judeca lumea”.

Mai trebuie să notăm ceva la care v-aș ruga în mod special să luați aminte! Am spus de multe ori pe întreaga durată a tâlcuirii

⁵⁵⁰ Luca 11, 30-32.

Apocalipsei, dar mai spun încă o dată. Sunt și cei tăiați cu secura, adică cei ce au fost junghiați, aceia asupra cărora a căzut secura, adică mucenicia, aceia care sunt sfinții mucenici. Aceștia – grăiește limpede textul sfânt – nu s-au închinat chipului Fiarei, nici nu au primit „pecetea” (semnul, creștătura) pe fruntea lor și pe mâna lor, pe care a pus-o celor păcătoși Antihristul, Fiara, în epoca lui. Da, dar știm că aceasta nu este cu puțință, pentru că Antihristul nu a venit încă, va veni atunci, la sfârșitul lumii. Aceasta este o observație, să zicem oarecum anacronică și inversată. Așadar, cum de se întâmplă această inversiune? Sfinții și mucenicii au trăit din epoca lui Hristos și trăiesc continuu de-a lungul veacurilor; însă Antihristul nu a venit; așadar, cum li s-a propus lor să se închine chipului lui și ei au refuzat? Aceasta este ceea ce doresc să vă spun.

Există înșelarea ca mulți să creadă că Antihristul, când va veni el... Și-i vedeți că au și frisoane! ... Iubiții mei, duhul Antihristului este răspândit! Sfântul Ioan Evanghelistul a zis: „Ați auzit că vine Antihrist, iar acum mulți antihriști s-au arătat”⁵⁵¹. Cum dar vine, în vreme ce există antihriști? Înseamnă că vine Antihristul ca persoană concretă, însă înainte-mergătorii lui reprezintă duhul Antihristului. Iar duhul Antihristului este tot ceea ce ne îndepărtează de Evanghelia lui Hristos. Ne îndepărtează moda? Înseamnă că ne închinăm chipului Antihristului! Ne îndepărtează lumea? Ne închinăm chipului Antihristului! Acceptăm plăcerile lumii acesteia? Ne închinăm chipului Antihristului! Punem la îndoială persoana dumnezeiesc-omenească a lui Hristos cu cele două firi ale ei? Ne închinăm chipului Antihristului și în același timp primim pe frunte și pe mână pecetea (semnul) lui!

Vreodată putem să-i spunem unui om, și mai ales în stările avansate de demonizare: „Fă-ți, omule, cruce!” Este cu neputin-

---

⁵⁵¹ I Ioan 2, 18.

ță! De ce? Mâna lui este pecetluită de diavol, așadar, cum să-și facă sfânta cruce?

Ați înțeles, iubiții mei? Nu așteptați să vină Antihristul și să spuneti: „Să mor eu, și apoi să vină și Antihristul”! Antihristul este prezent! Duhul Antihristului este prezent! Va veni numai ca persoană atunci când va veni, ca o încununare a răului. Aceasta este tot!

Cu privire la acestea, scriitorul Aretha consemnează exact cum putem să vedem pecetea lui Antihrist pe fețele oamenilor, întrucât va fi pusă pe frunte și pe mână. M-a impresionat, de aceea am să vă citesc o parte, pentru că el scrie ceva mai mult:

„Pecetea, însușire se zice. Precum și despre Hristos s-a zis: «însemnatu-s-a peste noi lumina feței Tale, Doamne!». Căci așa cum acolo lumina de pe față ca însușire a iubitorilor de Dumnezeu este însemnată, în același fel pe fruntea celor necredincioși este însemnată nerușinarea”. Și Hristos Își pune pecetea Sa, și Antihristul își pune pecetea sa. Pecetea credinciosului este faptul că se însemnează peste noi semnul lui Hristos, lumina lui Hristos, prin semnul cinstitei Cruci. Însă așa cum acolo la credincioși există lumina pe față, așa și la cei necredincioși este pecetluită pe fruntea lor nerușinarea!

Fiți atenți la acest punct! Poate vedea cineva la omul bine-credincios că are ceva pe fața lui, ceva foarte special. Nu faptul că este frumos sau urât, ci că are ceva, adică fața lui este schimbată. Îngerii văd ceva cu mult mai mult decât ceea ce putem să vedem noi între noi. Sfinții pot vedea acest ceva mai mult. De multe ori văd lumina dumnezeieștii slave pe fața lui Hristos, așa cum oamenii nu o văd. Ei nu o văd, dar ea există!

Atunci când au mers să-L aresteze pe Domnul în Grădina Gethsimani și s-au apropiat gărzile de El, înainte ca aceia să facă ceva, Domnul – aici este firea omenească a lui Hristos, să nu uitați – întreabă: „Pe cine căutați?”... „Pe Iisus Nazarineanul”... „Eu sunt”!

Îndată ce au auzit „Eu sunt”, au făcut un pas înapoi, ne spune evanghelistul, și au căzut la pământ. S-au ridicat și au mers iarăși în față. „V-am întrebat, pe cine căutați?”... „Pe Iisus Nazarineanul”. Iarăși s-au dat înapoi, și iarăși au căzut la pământ!⁵⁵²

Ce a fost ceea ce i-a făcut să facă pași înapoi? Doar țineau în mână ciomege! Închipuiți-vă că erau jandarmi, ca să spunem așa, i-au luat urma și au ieșit în fața unui presupus infractor. Este ciudat! El era neînarmat. Acest presupus făcător de rele nu avea nimic. Și mai ales a avut și sinceritatea să spună că El este Acela pe care Îl căutau. Prin urmare, să-i vedeți pe aceștia că dau înapoi și cad la pământ! Ce le-a făcut de au mers înapoi? Ce anume i-a aruncat la pământ? Acest ceva... Acest ceva, la această Persoană. Ceea ce au sfinții, ceea ce au cei bine-credincioși! Este o schimbare care s-a întipărit pe față, pentru că mai înainte s-a făcut înălăuntrul inimii. Iar această schimbare ne vestește că avem în fața noastră un om blând peste a cărui față *s-a însemnat* lumina lui Hristos, s-a arătat lumina lui Hristos.

De altfel, cerem aceasta în rugăciunile noastre, ca să se însemneze lumina feței Sale în noi. „Hristoase, Lumina cea adevărată, Care luminezi și sfințești pe tot omul ce vine în lume, să se însemneze peste noi lumina feței Tale...”⁵⁵³. Este o rugăciune a „Ceasului întâi” pe care o rostim: „Să se însemneze peste noi lumina feței Tale...”! Adică să fie marcată, să fie pecetluită pe fruntea noastră, în existența noastră, lumina feței Sale.

Dar cum intră pecetea Antihristului?

Ascultați: „În acest fel rușinea celor necredincioși pe frunți le este însemnată în chip neacoperit și fără sfială arătându-i oricine ar fi ei. Și pentru aceasta, mai vădită fiind [rușinea], semnul deosebitor al faptele lor celor necuviincioase este adevărit”⁵⁵⁴. Vedem o persoană nerușinată, obraznică, o persoană necuviincioa-

⁵⁵² Cf. Ioan 18, 4-7.

⁵⁵³ *Ceaslov*, rugăciune la ceasul I.

⁵⁵⁴ ARETHA, *citare liberă*.

să, o persoană pe care o caracterizăm drept *persoană întunecată!* Ne mișcă acest lucru? În chip neacoperit și fără sfială, se vede pe fața ei că are pecetea lui Antihrist. Și în chip mai vădit, mai limpede văd aceasta ceilalți, anume că peste faptele ei poartă pecetea Antihristului! Aceasta ne spune Aretha.

Iubiții mei, pecetea, fie a lui Hristos, fie a Antihristului, oamenii o primesc în epoca în care trăiesc. Așadar, să nu credem că este o stare viitoare, pentru că această stare este prezentă în fiecare moment. Cred că am fost clar în cele ce am spus. Și vă rog să înțelegem și să nu amânăm lucrurile, pentru că, dacă facem aceasta, cred că înțelegeți faptul că la sfârșit ne vom face nouă înșine o pagubă nebănuită.

„Și au viețuit și au împărășit împreună cu Hristos o mie de ani”.

Aceștia sunt sfinții care au trăit aici pe pământ după Hristos, așa cum v-am spus, și continuă să trăiască în cer cu Hristos, și se află în Rai. Așa cum v-am explicat, aceștia sunt și vii, și adormiți; adică sfinții care sunt încă în această lume și sfinții care deja au plecat și se află în Rai.

Și cei *o mie de ani* ce sunt?

După cum spune Sfântul Andrei al Cezareei: „Răstimpul de la Înomenirea Domnului și până la venirea Antihristului”⁵⁵⁵. Să știți acest lucru. Vă rog să pecetluiți aceasta înlăuntrul inimilor voastre, ca niciodată să nu ne înșelăm. Este timpul de la întruparea lui Hristos și până la venirea și arătarea Antihristului. Aceștia sunt cei *o mie de ani*.

Și aceasta, pentru că după Judecată, când se vor sfârși cei *o mie de ani*, sfinții nu vor mai fi în Rai, se știe aceasta. Raiul se va goli. Acum se află în el numai sufletele dreptilor. Acolo este și tâlharul pocăit, în Rai; a luat cheia pocăinței, a deschis și a intrat! A luat cheia lui „Pomenește-mă, Doamne”⁵⁵⁶, a credinței

⁵⁵⁵ Sf. ANDREI AL CEZAREEI, *Tâlcuire la Apocalipsa Apostolului și Evanghelistului Ioan Teologul*, PG 106, cuv. al XX-lea, cap. 60, Athena, 2001, p. 409B.

⁵⁵⁶ Luca 23, 42.

și a pocăinței și a intrat înăuntru. Dar tâlharul pocăit nu va rămâne acolo, va pleca când se va face învierea morților, iar Raiul se va goli. Se va umple atunci Împărăția lui Dumnezeu, pentru că în Rai sunt doar suflete, în vreme ce în Împărăția lui Dumnezeu vor fi oameni deplini. În Împărăția lui Dumnezeu este doar Hristos, pentru că a înviat cu trupul Său, iar Biserica noastră crede că este și Născătoarea de Dumnezeu, care a înviat. Altceva nu este în Împărăția lui Dumnezeu.

Încă mai este demn de luat aminte faptul că aici nu se menționează nici cerul, nici pământul: „Am văzut tronuri”, zice. Unde? În chip vădit în cer, dar nu menționează nici cerul, nici pământul, pentru că putem să spunem că vorbește despre sfinții existenți pe pământ, despre aceia care nu au plecat încă.

Vă impresionează faptul că Sfântul Ioan Evanghelistul nu face referire deloc la spațiu? Știți de ce? Pentru că Împărăția lui Dumnezeu nu este pământească, nici nu este materială, așa cum credeau vechii iudei care aveau concepții mesianice materialiste și după aceștia hiliaștii de astăzi. De altfel, *hiliasmul* nu este nou. Știți cât de vechi este hiliasmul? Cât de vechi este și creștinismul.

Doriți să vă spun o concepție hiliaastă pe care pentru un moment au expus-o ucenicii? Se află în primul capitol din *Faptele Apostolilor*. „Doamne, oare în acest timp vei așeza Tu, la loc, împărăția lui Israil?”⁵⁵⁷ Când vei restaura împărăția lui Israil? Tu vei deveni împărat... Așadar, o concepție materialistă despre Mesia, și o concepție materialistă despre mântuire. Aceasta este concepția hiliaastă. Firește, Domnul i-a corectat; firește, a venit Cincizecimea; firește, ucenicii au zis aceasta potrivit cu duhul tradiției poporului lor, care a deviat de la corecta erminie a profețiilor și aveau aceste concepții. Însă duhul hiliaast este foarte răspândit, de aceea și cunoscuții noștri hiliaști spun aceste basme. Din acest motiv am insistat mult și v-am semnalat aceste lucruri ca să înțelegeți.

⁵⁵⁷ *Faptele Apostolilor* 1, 6.

„Și ceilalți morți nu au viețuit până ce nu s-au sfârșit cei o mie de ani”⁵⁵⁸. Ceilalți dintre morți nu au trăit până nu s-au sfârșit cei o mie de ani. Cine sunt aceștia?

Aici intră o paranteză a Sfântului Ioan Evanghelistul în text, pentru că va reveni asupra temei. Este obiceiul său, ca Sfântul Ioan să facă aceste intercalări; într-un anume fel se grăbește. Vrea să arate șansa celor ce nu au crezut în Hristos; aceștia sunt socotiți a fi morți, în mod evident însă este vorba despre cei morți din perspectivă duhovnicească. Așadar, aceștia nu au trăit până ce s-a sfârșit mia de ani. Adică?

În viața prezentă a fost cineva care a rămas necredincios. Atunci când a murit a mers în Șeol (Hades, locuința morților). Șeolul se va termina și el când se vor sfârși cei *o mie de ani*, adică atunci când va veni iarăși Hristos în lume, iar Raiul și Șeolul vor fi desființate. „Unde îți este, moarte, biruința ta? Unde îți este, moarte, boldul tău? Unde îți este, Șeolule, biruința”, nu zice acestea Apostolul Pavel, în *Epistola întâi către Corinteni*, în capitolul al cincisprezecelea? Zice și Isaia⁵⁵⁹ aceasta. „Unde este, moarte, biruința ta? Unde este boldul tău, Șeolule? Unde este? Unde este, Șeolule..., care îi adunai pe toți?” Șeolul (Hadesul) nu va mai exista. Iar Șeolul îi va da pe cei morți, se va face învierea și atunci vor merge în Iad⁵⁶⁰. În consecință, aceasta înseamnă „până când se vor sfârși cei o mie de ani”. De ce? Pentru că în Șeol nu există pocăință, nici vreo posibilitate să spună cei de-acolo „ne vom schimba”. Nu există această posibilitate. Cei morți duhovnicește vor rămâne așa până când se vor sfârși cei *o mie de ani*, aceia care au fost morți duhovnicește chiar și câtă vreme au trăit.

Domnul a spus aceasta în felul următor: „Și aceasta este viața veșnică: Să Te cunoască pe Tine, singurul Dumnezeu adevărat, și pe Iisus Hristos pe Care L-ai trimis”⁵⁶¹. Prin urmare, cei ce nu

⁵⁵⁸ *Apocalipsa* 20, 5.

⁵⁵⁹ De fapt la *Osea* 13, 14.

⁵⁶⁰ Vezi și *Apocalipsa* 20, 13-15.

⁵⁶¹ *Ioan* 17, 3.

cred, de vreme ce s-au lipsit de această viață veșnică, de vreme ce nu cred, sunt socotiți morți.

Și Isaia zice în cântarea lui: „Iar morții viață nu vor vedea”⁵⁶².

Însă, după cum vedeți și după cum sesizați, iubiții mei, aici nu avem numai această moarte despre care se vorbește, moartea duhovnicească. Avem o primă înviere, avem și o a doua înviere; avem o primă moarte, dar avem și o a doua moarte. Ce reprezintă aceste pasaje pe care vi le-am citit mai înainte în cadrul pericopei, de la versetul 4 până la 6?

(Continuarea textului se află la pagina întâi a Omiliei 80)

Referindu-se Sfântul Ioan Evanghelistul la faptul că sfinții, vii și adormiți, vor împărăți o mie de ani împreună cu Hristos, completează și zice:

„Aceasta este învierea cea dintâi. Fericit și sfânt cel ce are parte la învierea cea dintâi; peste aceștia moartea cea de a doua nu are stăpânire, ci vor fi preoți ai lui Dumnezeu și ai lui Hristos și vor împărăți împreună cu El o mie de ani”⁵⁶³.

După cum sesizați, până acum s-a făcut referire la o *înviere cea dintâi* și la o *a doua moarte*. Ce este această *înviere cea dintâi* și *a doua moarte*?

Să aveți în vedere faptul că ereticii, în special hiliaștii, au răstălmăcit în mod groaznic aceste pasaje și au spus lucruri contradictorii, pe care le vom trece pe scurt în revistă. Întrucât aș dori să vă faceți o opinie valabilă, sigură (așa cum de altfel fac totdeauna, pentru că niciodată nu spun ceva al meu în erminia *Apocalipsei*, ci, așa cum v-am zis, îi am totdeauna drept călăuze pe Părinții Bisericii noastre, așadar, acolo unde aflăm o erminie autentică), din acest motiv îngăduiți să-l urmărim pe Sfântul Andrei al Cezareei, ca să ne spună, în privința acestor lucruri, ce reprezintă.

„Din Sfânta Scriptură cunoaștem două vieți și două morți. Așadar, este viața cea dintâi, cea de după călcarea poruncii, tre-

⁵⁶² Isaia 26, 14.

⁵⁶³ Apocalipsa 20, 5-6.

cătoare și trupească; și cea de după păzirea dumnezeieștilor porunci ale lui Hristos ce făgăduiește sfinților viața veșnică”. Așadar, *viața cea dintâi* este aceasta pe care o trăim din clipa în care ne-am născut și până vom muri, și *a doua* este aceea de care ne vom bucura în Împărăția lui Dumnezeu după moartea noastră, dacă, desigur, păzim poruncile lui Dumnezeu. În consecință, avem două vieți, cea *trecătoare* și cea *veșnică*.

Și continuă Sfântul Andrei: „Și, în chip asemănător, sunt și două morți; una care este a trupului, trecătoare; și cealaltă, ca plată pentru păcate ce se va arăta în viitor, veșnică, și care este gheena focului”, adică Iadul. Acest Iad se numește moarte. Prin urmare, morțile sunt două: moartea cea dintâi, care este cea biologică, iar cealaltă este viața în Iad.

Înaintăm: „Și între morți cunoaștem că este deosebire; așadar, sunt aceia (despre care zice Isaia: «Iar morții viață nu vor vedea»; adică faptele lor aduc împuțiciunea și moartea), sunt și cei lăudați, care întru Hristos au omorât faptele trupului, și împreună cu Hristos s-au răstignit și pentru lume sunt morți”⁵⁶⁴. Primul caz al morților este acela care se creează prin lucrările cele moarte ale păcatului lor; este împuțiciune și se referă la patimi; toate acestea în viața prezentă. Al doilea caz este acela despre care vorbește Apostolul Pavel: „Drept aceea, omorâți mădulele voastre cele pământești: desfrânarea, necurăția, patima, pofta rea și lăcomia...”⁵⁶⁵ și celelalte. Această omorâre este omorârea cea de laudă, aceea pe care trebuie s-o căutăm, adică să omorâm mădulele noastre peste care își are reședința păcatul.

„Așadar, de vreme ce sunt două morți, este nevoie să acceptăm și tot atâtea învieri. Prin urmare, prima moarte este cea trupească, care a fost dată ca pedeapsă pentru încălcarea poruncii de către om; iar a doua, este Iadul cel veșnic”. Prima moarte es-

⁵⁶⁴ Sf. ANDREI AL CEZAREEI, *Tâlcuire la Apocalipsa Apostolului și Evanghelistului Ioan Theologul*, PG 106, cuv. al XXI-lea, cap. 62, Athena, 2001, p. 412D.

⁵⁶⁵ *Coloseni* 3, 5.

te cea biologică și este partea de moștenire a tuturor oamenilor de la călcarea de poruncă a protopărinților, potrivit spusei: „Precum este rânduit oamenilor o dată să moară”⁵⁶⁶. Aceasta este moartea trupească. Iar a doua moarte este Iadul cel veșnic, zice Sfântul Andrei. Și continuă: „Iar prima înviere, [este cea care vine] din viața lucrărilor moarte”. Așadar, dacă ne omorâm pe noi înșine dinspre latura păcatelor, atunci murim și atunci putem să avem o primă înviere. Adică este insufflarea de viață ce vine după ce am lepădat lucrările cele moarte. Aceasta este o înviere duhovnicească. Aceasta este *învierea cea dintâi*. Este omul care învie duhovnicește, păcătosul care se pocăiește și lasă lucrările lui cele viclene, cele moarte.

În *Parabola fiului risipitor*, tatăl, vorbindu-i fiului său mai mare, să înțeleagă că trebuie să consimtă și el și să participe la bucuria casei, îi zice: „Fiul meu, fratele tău acesta mort era și a înviat, pierdut era și s-a aflat”⁵⁶⁷. Ați văzut? Era mort întru lucrările lui. Mort! Adică trăise în păcat; se omorâse în păcat și acum a înviat! A revenit la viață, adică s-a pocăit, a lepădat păcatul. Aceasta se numește *învierea cea dintâi*.

Și continuă Sfântul Andrei: „Iar a doua înviere este prefăcerea de la stricăciunea trupurilor la nestricăciune”⁵⁶⁸. A doua înviere este atunci când va trâmbița îngerul și morții vor învia, însă vor învia spre viață veșnică. Aceasta este a *doua înviere*.

Însă, în cazul de față, pasajul pe care vi l-am citit zice: „Acesta este învierea cea dintâi; fericit și sfânt cel ce are parte la învierea cea dintâi”, adică acela care a înviat duhovnicește, acela care a lăsat viața cea veche, și a devenit om duhovnicesc. Asupra acestuia, zice textul sfânt, a *doua moarte*, adică Iadul, nu are putere. Acesta va împărăți împreună cu Hristos o mie de ani. Vom vedea aceasta mai jos.

⁵⁶⁶ Evrei 9, 27.

⁵⁶⁷ Luca 15, 32.

⁵⁶⁸ Sf. ANDREI AL CEZAREEI, *Tălcuire la Apocalipsa Apostolului și Evanghelistului Ioan Theologul*, PG 106, cuv. al XXI-lea, cap. 62, Athena, 2001, p. 413C.

Însă să vedem în ceea ce privește *învierea cea dintâi*, pe *a doua înviere*, și în ceea ce privește *moartea cea dintâi*, pe *a doua moarte* și, în paralel, pasaje din Sfânta Scriptură. Este necesar să vedem aceste lucruri, întrucât, după cum v-am spus, au fost folosite în mod abuziv de către eretici, și mai cu seamă de către hiliaști.

Prima moarte este aceea, cea trecătoare, despre care scrie cartea *Facerii*, atunci când Dumnezeu le grăiește protopărinților: „căci în ziua în care vei mânca din el, vei muri negreșit!”⁵⁶⁹.

Prima înviere este menționată de Însuși Domnul Hristos:

„Adevărat, adevărat zic vouă: Cel ce ascultă cuvântul Meu și crede în Cel ce M-a trimis are viață veșnică – deja din viața prezentă are în sine viața veșnică, *n. pr. Athanasie* – și la judecată nu va veni, ci s-a mutat de la moarte la viață – adică de la moartea lucrărilor moarte, la viața duhovnicească, *n. pr. Athanasie*. Adevărat, adevărat zic vouă, că vine ceasul și acum este – ceasul în care Hristos vorbea, *n. pr. Athanasie* –, când morții vor auzi glasul Fiului lui Dumnezeu și cei ce vor auzi vor învia”⁵⁷⁰. Care *morți*? *Cei morți duhovnicește*! Aceia care, până la momentul în care Hristos vorbea, erau morți, dacă Îl vor asculta și vor crede în El, vor trăi. Aceasta este *învierea cea dintâi*: viața duhovnicească!

Cu privire la acest fapt, aș dori să vă menționez ceea ce spune Sfântul Apostol Pavel (în *Epistola către Efeseni* 5, 14): „Deșteaptă-te cel ce dormi și te scoală din morți și te va lumina Hristos”. Vorbește aici despre cei morți duhovnicește. Scoală-te! Ridică-te, mișcă-te. Nu dormi somnul păcatului și al lucrărilor moarte; înviază duhovnicește, trăiește duhovnicește și te va lumina Hristos.

Însă avem și *a doua înviere*.

În continuarea cuvintelor Mântuitorului pe care vi le-am citit – este vorba despre *a doua înviere* ontologică, ființială care se referă la trup, *n. pr. Athanasie* –, zice: „Nu vă mirați de aceasta;

⁵⁶⁹ *Facerea* 2, 17.

⁵⁷⁰ *Ioan* 5, 24-25.

căci vine ceasul când toți cei din morminte vor auzi glasul Lui, și vor ieși, cei ce au făcut cele bune spre învierea vieții și cei ce au făcut cele rele spre învierea osândirii”. Acest „ceas” care vine este ceasul celei de A Doua Veniri a lui Hristos, când se va face învierea morților. „Toți cei din morminte”... Ați văzut cât realism?! Să nu creadă cineva că aici este vorba despre simbolism sau alegorie. Îngerul va trâmbița, iar glasul lui Hristos îi va învia pe cei morți⁵⁷¹ și vor ieși din morminte; și pe de-o parte cei ce au făcut cele bune își vor primi trupurile lor, vor învia ca să intre în Împărăția lui Dumnezeu – aceasta este a doua înviere –, iar, pe de alta, aceia care au făcut cele rele, cele viclene, aceștia vor învia, dar pentru a fi judecați. Aceasta este *moartea a doua*.

În fine, cred că acestea au devenit limpezi și înțelese. *Prima înviere, moartea a doua*. Să vă amintiți de acestea. Sunt lucruri foarte, foarte importante!

Despre *a doua moarte* Hristos a spus următoarele: „Nu vă temeți de cei ceucid trupul, iar sufletul nu pot să-l ucidă; temeți-vă mai curând de acela care poate și sufletul și trupul să le piardă în gheena”⁵⁷². Așadar, nu vă temeți de *moartea cea dintâi*, de cea biologică, pe care au să v-o provoace prigonitorii voștri, pentru că nu vă pot ucide sufletul. Să vă temeți însă de Dumnezeu, Care are puterea să arunce și sufletul, și trupul vostru în gheena; adică, să vă temeți de *moartea a doua*.

Încă un punct despre *moartea a doua* din cartea *Apocalipsei* (21, 8). Stărui mult, după cum vedeți, ca să dispară orice nedumerire, astfel încât să putem să stăm în fața ereticilor. Așadar, citim: „Iar partea celor fricoși și necredincioși și spurcați și ucigași și desfrânați și fermecători și închinători de idoli și a tuturor celor mincinoși este în iezorul care arde, cu foc și cu pucioasă, care este moartea a doua”. Prin urmare, Iadul este *moartea a doua*; iar Împărăția lui Dumnezeu este *a doua înviere*.

⁵⁷¹ Vezi și I Corinteni 15, 52.

⁵⁷² Matei 10, 28.

Ați văzut, desigur, cum fericeste acea a cincea fericire a *Apocalipsei* pe acela care participă la *înviearea cea dintâi*. „Fericit și sfânt este cel ce are parte de învierea cea dintâi”⁵⁷³, adică pe acela care a renăscut duhovnicește. Cunoașteți faptul că *fericirile* în cartea *Apocalipsei* sunt șapte, iar aceasta pe care v-am citit-o este a cincea.

Iubiții mei, cu multă durere sufletească și cu inimă zdrobită, vă grăiesc aceasta: Cei ce ascultă cuvântul lui Dumnezeu, și eu, și voi, cu toții..., să renaștem duhovnicește! Vă rog foarte mult..., să renaștem duhovnicește! Să avem parte de *înviearea cea dintâi*. Atunci când vom pleca din această lume, nu vom mai veni la judecată. Zicem: Un suflet este judecat. Ce vrea să însemne că este judecat? Dracii cer sufletul acela, atunci când acel suflet nu a trăit aproape de Dumnezeu. „Nebune! În această noapte vor cere de la tine sufletul tău. Și cele ce ai pregătit ale cui vor fi?”⁵⁷⁴, după cum grăiește parabola.

Cine sunt cei ce cer? Dracii sunt cei ce cer sufletul. În vreme ce celui sărac, Lazăr – iarăși dintr-o parabolă *A bogatului nemi-losliv și a săracului Lazăr* – îngerii au luat sufletul lui⁵⁷⁵. Aceasta înseamnă că Lazăr nu a venit la judecată, ci a trecut din această viață în cealaltă fără judecată. Celălalt, *bogatul* din parabolă, *bogatul nebun*, trece la judecată, adică merge împreună cu dracii; dracii îl duc în Șeol.

Un suflet, înainte să se întâmple A Doua Venire a lui Hristos, cunoaște ceea ce se va întâmpla cu el; se știe aceasta. Dacă, să nu fie, se găsește în Șeol, el știe că deja a fost judecat, s-a terminat judecata lui. S-a sfârșit, a fost judecat. Știe că, atunci când se va face învierea morților și-și va primi trupul, nu va fi în Împărăția lui Dumnezeu. Dacă se află în Rai, știe că, atunci când se va face învierea morților, va fi în Împărăția lui Dumnezeu. Am putea

⁵⁷³ *Apocalipsa* 20, 6.

⁵⁷⁴ *Luca* 12, 20.

⁵⁷⁵ *Luca* 16, 19-31.

spune că Judecata finală – este hotărârea, cum să-i zicem? – este una de prăznuire.

Întocmai așa cum s-au făcut examenele într-o clasă, pentru studenți și acum diploma o primesc la o festivitate. O primesc festiv în acel moment, dar, în esență, diploma au luat-o atunci când au ieșit rezultatele examenelor, în urmă cu câteva zile. Așa este și aici. De aceea, nu spunem unde și cum și ce; la moartea noastră se face judecata dacă ne vom mântui sau nu ne vom mântui. La moartea noastră biologică, acolo se face judecata. Așadar, putem să cunoaștem foarte bine dacă ne mântuim sau nu.

La această *fericire*, dacă sunteți atenți, pe acela pe care îl fericеște îl numește și sfânt; „fericit și sfânt este cel ce are parte de învierea cea dintâi”. Îl numește *sfânt*. Acest *sfânt*, atât în înțeles sacramental, adică faptul că este deosebit deja de lucrurile comune și necurate, cât și în înțeles moral, adică faptul că posedă plinătatea virtuții și a sfințeniei [...].

Și așa cum notează Sfântul Ioan Evanghelistul, în *Apocalipsa* (1, 6), „Și ne-a făcut pe noi împărăție, preoți ai lui Dumnezeu și Tatăl Său”. Atunci când zice Sfântul Evanghelist Ioan „pe noi”, încă trăia. Nu este în cer, este pe pământ.

Iar Apostolul Petru zice: „Iar voi sunteți seminție aleasă, preoție împărătească, neam sfânt, popor agonisit de Dumnezeu...”⁵⁷⁶.

În fine, iubiții mei, cu privire la acest punct aș dori să vă întreb: Toate acestea pe care le auzim și ne sunt descoperite, ni le desfășoară, ni le deschide cuvântul lui Dumnezeu, toate acestea oare ne mișcă, ne emoționează? Atunci când, de pildă, eu am citit că această împreună-împărăție este nu numai a sfinților din Cer, dar și a sfinților de pe pământ, și că în mod real împărățesc peste creștini – cu adevărat împărățesc sfinții, din viața prezentă, cu adevărat judecă sfinții, din viața prezentă! –, toată această situație, iubiții mei, vă provoacă dorința puternică să o trăiți?

⁵⁷⁶ I Petru 2, 9.

Din acest motiv, v-aș ruga, așa cum v-am spus și mai înainte, ca toate acestea să devină imboldul, să devină materialul pentru sfințenie. Este absolut necesar. Cuvântul lui Dumnezeu este adevărat, și tot ceea ce spune Dumnezeu este „da” și „amin”⁵⁷⁷.

---

⁵⁷⁷ Vezi și *II Corinteni* 1, 20.

CAPITOLUL AL ȘAPTESPREZECELEA

Confruntarea finală. Atacul duhovnicesc, economic, social și fizic împotriva „rămășiței”

(Acest capitol, al șaptesprezecelea, începe de la pagina a noua a Omiliei 80 și de acolo este îndreptat)

„Și când se vor sfârși cei o mie de ani, va fi dezlegat satana din închisoarea lui și va ieși să amăgească neamurile din cele patru colțuri ale pământului, pe Gog și pe Magog, să-i adune pe ei la război, al căror număr este ca nisipul mării. Și s-au suit pe latul pământului și au înconjurat tabăra sfinților și cetatea cea iubită; și s-a pogorât foc din cer, de la Dumnezeu, și i-a mistuit; și diavolul, care-i amăgea, a fost aruncat în iezarul de foc și de pucioasă, unde erau și fiara și prorocul mincinos, și vor fi chinuiți zi și noapte, în vecii vecilor”⁵⁷⁸.

Odată cu aceste versete, iubii mei, se încheie de-acum definitiv lucrarea pervertitoare, stricătoare a diavolului, și a Anti-hristului, și a prorocului mincinos.

Însă după osândirea definitivă a acestora trei se face și finala și definitiva Judecată Universală, de-acum prin arătarea văzută a Dumnezeului-Om Iisus Hristos.

(Textul de mai jos se află la pagina a șaisprezecea a Omiliei 80 și de acolo este îndreptat)

„Și va ieși – diavolul – să amăgească neamurile din cele patru colțuri ale pământului, pe Gog și pe Magog, să-i adune pe ei la război, al căror număr este ca nisipul mării”. Va ieși diavolul ca să

---

⁵⁷⁸ Apocalipsa 20, 7-10.

înșele neamurile care se află în cele patru puncte ale orizontului, pe Gog și pe Magog, și-i va aduna la război. Oamenii care formează neamurile sunt o mulțime. O mulțime mare!

Care este înșelarea pe care o va provoca diavolul între neamuri? Această înșelare a neamurilor este îndepărtarea de credința ortodoxă, prin falsificarea adevărului, și care reprezintă ereziile.

Iubiții mei, am citit ce fel de erezii există în Grecia și mai ales de proveniență orientală, hinduistă – precum, să zicem, hinduismul, buddhismul și celelalte! Chiar și o enciclică a Sfântului Sinod al Bisericii Greciei zice că și în spatele magazinelor care vând – chipurile! – hrană dietetică se ascund, în chip meșteșugit, oamenii aceștia care vor să răpească oile lui Hristos. Prin urmare, înșelarea diavolului este îndepărtarea de credința ortodoxă, prin contrafacerea, așa cum v-am spus, a adevărului, care formează ereziile, dar și necredința și ateismul, care se răspândesc prin intermediul sistemelor sociale, al filosofiei, al științei și al tehnologiei. Acestea sunt elementele prin care diavolul va înșela neamurile și le va îndepărta de duhul ortodox al Evangheliei.

Întrucât, însă, prin toate acestea sufletul omului va rămâne gol, pustiu (nu se satură omul nici cu știința, nici cu filosofia, nici cu sistemele sociale), pentru că el are o dimensiune metafizică, și vedem acest lucru prezent în epoca noastră, de aceea există – și va exista – această sete metafizică a omului. Această sete metafizică va fi exploatată acum de diavol și-i va introduce pe falșii mesia, iar în cele din urmă pe Antihrist. Și, astfel, falșii mesia vor fi acceptați de către oameni, la fel și Antihristul într-un mod asemănător, întrucât oamenii vor dori să-și satisfacă această sete metafizică, de vreme ce sufletul lor s-a pustit, s-a golit de ceea ce avea nevoie, adică de Dumnezeu.

De aceea și scrie Apostolul Pavel: „...fiindcă ei n-au primit iubirea adevărului, ca ei să se mântuiască; și de aceea, Dumnezeu le trimite o lucrare de amăgire, ca ei să creadă minciuni, ca să fie osândiți toți cei ce n-au crezut adevărul, ci le-a plăcut

nedreptatea”⁵⁷⁹. Aceștia sunt cei ce nu au iubit adevărul, de aceea Dumnezeu le trimite lucrarea înșelării – înfricoșătoare această lucrare a înșelării! –, astfel încât să creadă în minciună (în înțeles larg minciună în Sfânta Scriptură, în special în Noul Testament, este dumnezeul cel neadevărat), ca să fie toți judecați și osândiți.

Și acest paragraf Sfântul Apostol Pavel îl grăiește urmând să vorbească despre prezența Antihristului. Despre această temă concretă Apostolul Pavel menționează și cuvintele Domnului: „Eu am venit în numele Tatălui Meu și voi nu Mă primiți; dacă va veni altul în numele său, pe acela îl veți primi”⁵⁸⁰.

Acel „dacă” nu este unul ipotetic, este mai degrabă unul temporal, pentru că Domnul a vorbit despre falșii mesia și nu spus că poate vor veni, la modul ipotetic, ci la modul confirmativ. Și toți Părinții Bisericii au văzut în acest pasaj nu doar pe falșii mesia, despre care vorbește aici în mod special Domnul, dar și pe ultimul fals mesia, pe Antihrist. „Pe acela îl veți primi; pe Mine nu Mă veți primi”, a zis.

(Textul de mai jos se află la pagina întâi a Omiliei 81)

Dar să revenim la întrebarea: Care sunt aceste neamuri care se află în „cele patru colțuri ale pământului”?

Expresia „cele patru colțuri ale pământului” este obișnuită în Vechiul Testament, așa cum am spune acum în cele patru puncte ale orizontului. Nu există *colțuri*; este o expresie și se referă la întregul pământ, la întreg globul pământesc, la toată lumea. Aceste neamuri se numesc *Gog* și *Magog*, așa cum este redată această numire generală. Sunt acele neamuri care nu au nici o legătură cu Hristos sau au avut și au întrerupt-o.

De altfel, potrivit scriitorului Aretha: „Cuvântul *Gog* din limba evreiască se tâlcuiește ca «adunare», iar *Magog* este tâlcuit ca «trufașul»”⁵⁸¹. Am putea spune că *Gog* și *Magog* reprezintă

⁵⁷⁹ II Tesaloniceni 2, 11-12.

⁵⁸⁰ Ioan 5, 43.

⁵⁸¹ Citare liberă.

tă adunarea, alianța trufașilor, a celor mândri, împotriva cetății lui Dumnezeu.

Iezechiil, în secolul al VII-lea î.Hr., se referă la aceștia, unde Gog este împăratul poporului Magog. Am mai vorbit despre aceasta, poate că vă amintiți. Acestea erau neamuri scitice și năvăliseră să atace Asia Mică, Palestina în jurul anului 630 î.Hr. distruseseră regiunea; pe oriunde treceau distrugeau. Erau cu adevărat niște hoarde sălbatice! Și, spre pomenirea acelei înfricoșătoare pustiiri pe care au făcut-o aceste neamuri scitice, au numit *Schithopolis* o cetate care se afla în Palestina.

Sfântul Ioan Evanghelistul face referire la Gog și la Magog în cartea *Apocalipsei*, dar este vorba despre nume simbolice – subliniez acest lucru – ale puterilor potrivnice lui Dumnezeu, ale căror purtătoare vor fi neamurile antihristice care vor năvăli pentru ultima oară împotriva cetății lui Dumnezeu, care este Biserica.

Ați înțeles care sunt aceste neamuri care sunt în „cele patru colțuri ale pământului”, în toată lumea, cu denumirea simbolică de Gog și Magog.

Fiți atenți la un anumit aspect. Nu este vorba despre războiul Armagedonului despre care am vorbit în omiliile trecute. Războiul nu va fi între aceste neamuri, ci toate neamurile împotriva Bisericii. Acest război are ceva deosebit și este ultima acțiune a istoriei. Numărul locuitorilor acestor neamuri este caracterizat fiind „ca nisipul mării” și prin aceasta vrea să arate că foarte puțini sunt aceia care vor rămâne credincioși în zilele cele de pe urmă (eshatologice), dacă atât de mulți vor fi aceia care vor năvăli împotriva Bisericii. Așadar, cu alte cuvinte, va fi *rămășița*⁵⁸² lui Hristos, acea binecuvântată *rămășiță*! Am putea spune că este acea *turmă mică*, despre care Hristos a spus oarecând: „Nu te teme, turmă mică, pentru că Tatăl vostru a binevoit să vă dea voia Împărăția”⁵⁸³ Lui.

⁵⁸² Cf. *Romani* 11, 5.

⁵⁸³ *Luca* 12, 32.

De aceea, iubiții mei, aici aș spune să nu-i invidiem pe alții pentru viața pe care o au. De multe ori, în special copiii – nu mai puțin și cei mari – privesc la ce fac alții și-i invidiază. „La privește, vecinul meu ce face!”, adică uite *cum trăiește!* Și de ce îl invidiezi? Lasă-l să trăiască așa cum vrea. „Dar, știi, acesta are realizări, are cutare... Este, desigur, departe de Dumnezeu; desigur, trăiește în lume, în duhul lumii”. Și de ce îl invidiezi? Fiți atenți, iubiții mei, nu invidiați! Nu-i invidiați pe oamenii lumesti, nu invidiați realizările lor. Fiți cu luare-aminte la acest aspect! Este amăgirea, înșelarea, coaja de pepene care ne conduce din locul *turmei mici*, din locul *rămășiței*, în spațiul cel larg al lumii acesteia. Să fim atenți!

Totuși, chestiunea este aceea că puțini vor rămâne credincioși și se vor adevăra cuvintele lui Hristos, Care a grăit: „Dar Fiul Omului, când va veni, va găsi, oare, credință pe pământ?”⁵⁸⁴ Prin urmare, Fiul Omului va veni iarăși. Da, cu siguranță, va veni iarăși! Dacă-L așteptăm, atunci să ne îndreptăm viața, dacă însă nu-L așteptăm, atunci vom trăi o viață plină de nepăsare. Vom spune: „Stai calm... Nu te îngreuna cu nimic!”, iar la sfârșit vom spune: „Nu există nimic!”. Îngrozitor! Îl așteptăm pe Hristos, va veni iarăși Hristos, dar oare va găsi credință pe pământ? Va fi grija noastră să ne facem judecată de sine în fiecare zi, vă rog foarte mult. Ne aflăm noi în *rămășița* care este poporul lui Dumnezeu? Ne aflăm în turma cea mică? Nu ne însuflețește... Desigur, măcar să fi fost întreaga lume cu oameni credincioși, dar nu ne însuflețesc cei mulți; noi voim să fim în poporul lui Dumnezeu.

Totuși, expresia „neamurile din cele patru colțuri ale pământului” arată această globalitate a evenimentelor; adică faptul că năvălesc împotriva *poporului* și a *cetății* arată globalitatea și nu se limitează la un singur loc. Unii vor să tâlcuiască *Apocalipsa*, limitându-se doar la spațiul grecesc, de la Constantinopol și până în

---

⁵⁸⁴ Luca 18, 8.

Creta. Cartea *Apocalipsei* este o carte universală, iar împlinirea ei este pe un nivel universal.

„Și s-au suit pe latul pământului și au înconjurat tabăra sfinților și cetatea cea iubită”⁵⁸⁵.

„Latul pământului”! Frumoasă expresie; o întâlnim și la proci și ne arată universalitatea, globalitatea. Există și o altă erminie – desigur, nu este foarte corectă –, dar cel puțin din punct de vedere vizual am putea spune următoarele: Închipuiți-vă că privim în față orizontul care este marea și vedem la un moment dat că se ivește pe neașteptate vârful unui catarg, apoi catargul întreg și apoi corabia. Întrucât pământul este rotund urmează să vedem întâi catargul și apoi corabia. Încercați să aveți în minte această imagine, însă faptul că vin oameni de pe tot pământul ca să înconjoare *cetatea lui Dumnezeu*. Și expresia „s-au suit” dă această impresie. Corabia nu se suie, atunci când o vedem; pur și simplu ea face, am putea spune, această mișcare ciclică, iar acum nu se mai ascunde în spatele sferei pământului, ci doar se dă impresia că acea corabie se suie. De altfel, multe expresii din Sfânta Scriptură sunt *după aparențe*, iar nu în acord cu realitatea. Pentru că expresiile Sfintei Scripturi, și ale Vechiului, și ale Noului Testament, sunt populare și trebuie să fie înțelese de toată lumea, de tot poporul, din acest motiv ele nu au un caracter științific în formulare.

„Și s-au suit pe latul pământului”. Am spus că „latul pământului” înseamnă universalitatea, globalitatea, iar aceea că „s-au suit” înseamnă, în mod metaforic, faptul că neamurile se află într-un fel de adânc, iar cei credincioși și Biserica se află pe o anumită înălțime. În consecință, adâncimea în care se află neamurile se cuvine a fi socotită drept o adâncime duhovnicească, iar înălțimea Bisericii este una duhovnicească și morală. Așadar, neamurile vin, se suie.

⁵⁸⁵ *Apocalipsa* 20, 9.

Amintiți-vă de Fiara-Antihrist! Mai întâi *Balaurul*, apoi cea-laltă Fiară, care au ieșit (s-au suit) din mare. *Prorocul mincinos*, cea de-a treia Fiară s-a suit din pământ, de jos înspre sus. Aceasta arată în chip metaforic mlaștina duhovnicească și morală de unde ies acești oameni ca să se războiască cu înălțimea morală și duhovnicească a Bisericii și a poporului lui Dumnezeu.

Totuși ați înțeles că este vorba despre o mobilizare generală, globală, urmată de un atac prin încercuire. Adică, dacă ne-au pus foc la cele patru colțuri ale casei, ne-au încercuit. Există expresia în aceste cârticele *populare* religioase, mi se pare că în *Sfânta Epistolie*. Nu este o carte a Bisericii noastre această *Sfântă Epistolie*. Știu că, probabil, mulți o citiți, însă aceasta nu este o carte a Bisericii noastre, adică Biserica nu o acceptă. Așadar, acolo, în această cârtică există expresia că numai atunci nu vei merge la Biserică, când casa ta va fi cuprinsă de foc din cele patru colțuri ale ei. Fiți cu luare-aminte acum! *Neamurile* vin din cele patru colțuri, se suie, adică înconjoară. Da, da, atacul pe care îl vor dezlănțui împotriva Bisericii și a celor credincioși va fi de pretutindeni; adică va fi un atac duhovnicesc, atac economic și atac social! Ați auzit ce s-a spus? Să fim pregătiți!

Și Domnul a spus întocmai: „Nu vă temeți; vă vor scoate pe voi din sinagogi”⁵⁸⁶, adică nu vă vor mai primi în comunitățile, în societățile lor acești oameni care nu vor avea să creadă în Mine. Nu vă vor primi; vă vor scoate din sinagogile lor, vă vor scoate din cercurile lor.

Foarte mulți oameni vor spune: Dar dacă nu-mi voi face prietenii, relații sociale, cum voi merge la recepții..., și tot restul?

Fratele meu, tu la aceste lucruri te uiți? Și dacă ai merge, să spunem așa, *într-un mod nedureros*, acum te vor exclude aceia. Și tu te temi, fratele meu, nu cumva să fii exclus de acolo și nu te temi că-L vei trăda pe Hristos, că-ți vei trăda propria credință? Totuși, să cunoașteți aceasta, nu se vor întoarce nici măcar să ne

---

⁵⁸⁶ Ioan 16, 2.

privească; și excluderea economică se va întâmpla, și ne vor socoti și excluși din punct de vedere social. Vă amintiți când am vorbit despre aceasta cu ocazia unei teme anterioare.

Sfântul Apostol Pavel grăiește: „S-a socotit ca un născut înainte de vreme, a fost ca un avorton pentru Hristos”⁵⁸⁷. Ne vor vedea acum ceilalți pe noi ca pe niște avortoni, „ca măturătura tuturor, până astăzi”. Măturătura este gunoiul pe care îl măturăm de pe masa care are firimituri. Am să vă spun în acest fel, pentru că anumite cuvinte sunt puțin grosolane, dar sunt semnificative; am putea să spunem *zdreanță*! „Noi, apostolii, ne-am făcut zdreanța de șters a lumii acesteia!”

Fraților, suntem pregătiți să devenim *zdreanța de șters a lumii acesteia*? Aceasta vrea să însemne faptul că vom primi de peste tot, de jur-împrejur atacuri!

Toate puterile potrivnice lui Dumnezeu se vor întoarce împotriva Bisericii, împotriva celor credincioși, pe toate lățimile și lungimile geografice, pentru că diavolul va avea o mânie foarte mare și va fi ultima lui acțiune⁵⁸⁸. Despre forma pe care o va căpăta am vorbit: va fi o prigoană sălbatică! Ucidere fără precedent!

Sfântul Andrei al Cezareei scrie: „Vrând să robească și să pustiască tabăra sfinților (adică Biserica [lui Hristos] cea așezată pe patru margini ale lumii)”⁵⁸⁹. Așadar, vor veni să împresoare Biserica care este așezată peste cele patru colțuri ale lumii. Biserica noastră este globală și universală! Adică creștinismul este global; este întins pe toată suprafața pământului, iar aceasta înseamnă că și atacul va fi unul global.

Textul sfânt îi numește aici pe cei credincioși „tabără”, adică oștire organizată și există o analogie cu tăbărârea iudeilor în pustie. Atunci când evreii au plecat din Egipt erau numiți „tabăra Domnului”, adică *oștirea organizată a Domnului*. Și este făcută

⁵⁸⁷ Cf. I Corinteni 15, 8.

⁵⁸⁸ Cf. Apocalipsa 12, 12.

⁵⁸⁹ Sf. ANDREI AL CEZAREEI, *Tălcuire la Apocalipsa Apostolului și Evanghelistului Ioan Theologul*, PG 106, cuv. al XXI-lea, cap. 63, Athena, 2001, p. 417B.

aici o referire la vechea, antica *tabără*, ca să arate faptul că *tabăra Bisericii*, adică cei credincioși, vor avea o plasare analogă și niște condiții de viață analoge cu vechiul Israel în pustie, adică cu *tabăra Domnului*.

„Tabăra sfinților” și „cetatea cea iubită” despre care vorbește textul sfânt, nu este o formă de *hendiadys* (unul prin doi), așadar nu este ceva spus prin două expresii, prin două cuvinte, ci sunt două lucruri deosebite. La acest aspect v-aș ruga să fiți cu luare-aminte.

Există o subtilă observație a Sfântului Andrei al Cezareei la acest punct, care zice următoarele: „Și vor voi să supună și no-ul Ierusalim, cetatea cea iubită... Unde zice că și Antihristul va ședea în templul [lui Dumnezeu]; fie în templul dumnezeiesc cel vechi iudaic [pe de-o parte] ..., așezându-se aici prin îndrăzneala cea împotriva lui Hristos, și prin restaurarea ce va fi făcută de acela [Antihrist] și așteptată de către iudeii cei luptători împotriva lui Dumnezeu; fie în adevăratul templu al lui Dumnezeu, în Biserica cea universală, uzurpând prin dușmanii [Bisericii], și dându-se pe sine drept Dumnezeu, așa cum zice apostolul”⁵⁹⁰.

Acest punct este extraordinar de însemnat! Fiți deosebit de atenți, pentru că a început deja să se întâmple aceasta. În secolul nostru (al XX-lea) a început! Desigur, adevărul este că anumite lucruri deja s-au întâmplat din secolele trecute, așa cum îi avem pe eretici, dar în înțelesul de înainte-mergător al Antihristului, a început să se întâmple, în mod special, în secolul nostru.

Una este „tabăra sfinților” și alta este „cetatea cea iubită”.

Cetatea cea iubită este Biserica, cum dar este ceva diferit Biserica de tabăra sfinților? Biserica nu este constituită din credincioși? Faptul că Sfântul Evanghelist Ioan le pune separat, iar erminia Bisericii le desparte, arată faptul că atunci când zicem „cetatea cea iubită” nu este în mod simplu Biserica, pentru că Biserica este tabăra sfinților, ci este tot ceea ce zicem și în limbajul

⁵⁹⁰ *Ibidem*, p. 417B-C.

contemporan, adică este naosul, templul care se numește Biserică, așa cum se spunea și în vechime.

În vechile tipicoane: „Atunci când se bate toaca, credincioșii se adună în Biserică”. Care Biserică? *Biserica* sunt credincioșii, dar *Biserica* este și naosul, templul. Da, pentru că am putea spune, prin extensie, că naosul se numește *Biserică*, întrucât în naos se află credincioșii, care sunt Biserica. În consecință, înseamnă că vom avea un atac atât împotriva creștinilor, cât și împotriva bisericilor creștine. Aceasta este tot!

Dar și ceea ce este mai rău este faptul că naosul (biserica) este spațiul cultului dumnezeiesc. Ne spune aici Sfântul Andrei al Cezareei, cu ochiul său pătrunzător, că atunci când este scris „cetate”, „cetatea cea iubită” se înțelege, adică naosul, templul (biserica⁵⁹¹), în templul (naosul) creștinesc, în care va sta Antihristul. Fie că Antihristul va sta în vechiul templu al lui Solomon, pe care el îl va zidi, iar iudeii vor socoti că este mesia al lor, fie că va sta în templul (biserica) creștinesc. Acest lucru îngrozește, iubii mei! Se poate ca Antihristul să stea în templul (biserica) creștinesc? Se poate ca Antihristul să se arate ca patriarh?

Desigur că în acest punct Sfântul Chiril al Ierusalimului nu este de acord cu această erminie, iar în *Catehezele* sale pe care le făcea catehumenilor zice: „În care templu (naos) va veni și va rămâne Antihristul? În acest templu (biserică) în care ne aflăm acum? Aici va veni? Să nu fie! Va fi în templul lui Solomon, pe care îl va zidi Antihristul”⁵⁹². Și templul (biserica) în care Sfântul Chiril al Ierusalimului își ținea *Catehezele* sale era Biserica Învierii din Ierusalim! Aici, în tâlcuirea sa, Sfântul Andrei al Cezareei zice că poate să fie și în templul (biserica) creștinesc.

⁵⁹¹ Reamintim faptul că grecescul *ναός* înseamnă în același timp: „templu”, „naos” și „biserică”, numiri care și sunt sinonime (*n. tr.*).

⁵⁹² Sfântul CHIRIL AL IERUSALIMULUI, *Cateheze*, XV, §15. 15, Ed. IBMBOR, București, 2003, trad. de Pr. Dumitru Fecioru, p. 257: „Antihrist se va arăta în chip fărmic urător al idolatriei, încât să șadă în templul lui Dumnezeu. Dar care templu? Templul cel dăruit al iudeilor, zice. Să nu dea Dumnezeu să fie acesta în care suntem noi acum!”.

Cum să se întâmple ca înainte-mergătorii lui Antihrist să intre în biserica (templul) lui Dumnezeu? Se întâmplă, întrucât există diferiți patriarhi sau preoți care sunt eretici. Arie a fost preot! Macedonie, și Sabelie, și restul ereticilor au fost episcopi! Au fost, și nu puțini, patriarhi ai Constantinopolului, mai ales, care au fost eretici! Aceștia doar au arătat faptul că Antihristul poate să stea într-o biserică creștinească. Dar vă închipuiți aceasta, anume că duhul Antihristului poate să șadă foarte bine în templul (naosul) lui Dumnezeu?

Aici vă semnalez să fiți foarte atenți! Din acest motiv poporul lui Dumnezeu trebuie să aibă cunoștință; trebuie să cunoască bine învățătura dogmatică a Bisericii noastre, adică conținutul credinței, și să-l aprofundeze cât de bine poate. Trebuie să cunoască bazele bunei-credințe, ale vieții duhovnicești. Și atunci când, la un moment dat, preoții, episcopii sau patriarhii, este posibil, să se miște într-un mod eretic, să fie dezaprobați de către poporul lui Dumnezeu; sau poporul lui Dumnezeu să-și ia măsurile sale și să fie cu luare-aminte, pentru că ar putea să se închine unui antihrist, în loc să-l cinstească pe episcopul său, sau pe arhiepiscopul său, sau pe patriarhul său. Este ceva descurajant! Nu doresc prin aceasta să vă spun să începeți să-i judecați pe clerici. Atenție! Să nu ia nimeni lucrurile în chip greșit, ci trebuie să cunoaștem însă ce ne învață aceia care sunt delegați ca să ne învețe adevărul. Iar dacă poporul este instruit, și trebuie să fie instruit, fără îndoială, va putea să se păzească.

„Și s-a pogorât foc din cer, de la Dumnezeu, și i-a mistuit; și diavolul, care-i amăgea, a fost aruncat în iezerul de foc și de pucioasă, unde erau și fiara – adică Antihristul – și prorocul mincinos, și vor fi chinuiți zi și noapte, în vecii vecilor”⁵⁹³.

Desigur, așa cum vedem, atacul puterilor potrivnice lui Dumnezeu împotriva Bisericii și împotriva credincioșilor va avea să înceapă, dar nu se va încheia. Potrivit cuvântului Domnului: „Și

⁵⁹³ *Apocalipsa* 20, 9-10.

dacă nu s-ar scurta acele zile, nu s-ar mai mântui nici un trup; dar pentru cei aleși se vor scurta acele zile”⁵⁹⁴, de dragul celor aleși se va micșora timpul acela. Aceste zile grele vor fi atunci când cei credincioși vor primi atacurile puterilor potrivnice lui Dumnezeu. Cu adevărat, nimeni nu ar mai putea să trăiască dacă nu s-ar micșora zilele. Ar fi cu neputință. Îngrozitoare va fi acea epocă! Iar în punctul culminant al vremurilor acestora vor fi cei trei ani și jumătate ai Antihristului. Și va fi scurtată această uneltire a vrăjmașilor, a puterilor potrivnice lui Dumnezeu împotriva Bisericii, prin *foc din cer*.

Ce va fi acest *foc din cer*?

Zice iarăși Sfântul Andrei al Cezareei că, poate va fi foc ca acela pe care l-a pogorât prorocul Ilie și i-a ars pe cei doi comandanți peste cincizeci de oșteni, atunci când s-au dus ca să-l aresteze, împreună cu cincizeci de bărbați fiecare. A mers primul pe munte, cu poruncă de la împărat, ca să-l aresteze pe prorocul Ilie, și îndată ce acela i-a văzut, a pogorât foc și i-a nimicit și pe cei cincizeci! A mers și al doilea comandant peste cincizeci și a pățit și el la fel. A mers și al treilea și, înainte de a face vreo mișcare de a-l aresta pe proroc, cade în genunchi și-i zice: „Omule al lui Dumnezeu, noi îndeplinim porunci și dispoziții. Suntem oameni săraci; avem familii – am spune astăzi în limba-jul nostru –; ai milă de noi; copiii noștri, femeia noastră... Cu ce suntem noi vinovați?” Iar Dumnezeu îi zice prorocului: „Să ascuți de tot ceea ce-ți va spune, și să mergi împreună cu el”.

Prin urmare, zice Sfântul Andrei al Cezareei, probabil îl va trimite Dumnezeu ca să mistuie cu totul puterile cele potrivnice lui Dumnezeu. Sau încă..., chiar însăși A Doua Venire a lui Hristos le va nimici pe aceste puteri, așa cum spune Apostolul Pavel Tesalonicenilor⁵⁹⁵, „pe care [pe Antihrist] Domnul Iisus îl va uide cu suflarea gurii Sale și-l va nimici cu strălucirea venirii Sale”. Așadar, Sfântul Andrei al Cezareei zice: „... fie Venirea cea întru slavă a lui

⁵⁹⁴ Matei 24, 22.

⁵⁹⁵ II Tesaloniceni 2, 8.

Hristos, îi va ucide cu suflarea gurii Sale pe aceștia, precum și pe neamurile strânse despre care mai înainte s-a vorbit le va mistui...”, adică pe diavol, pe Antihrist, pe prorocul mincinos și pe neamurile despre care s-a vorbit mai înainte, pe Gog și pe Magog⁵⁹⁶. Prin urmare, vedem aici faptul că după pedepsirea definitivă a Antihristului nu mai există nimic altceva decât cea de A Doua Venire a lui Hristos, care încheie istoria, prin învierea morților. Și nu mai există o *împărăție de o mie de ani* în continuare; este ceea ce deja v-am spus. „Și vor fi aruncați – zice – în iezerul de foc și de pucioasă și vor fi chinuiți zi și noapte, în vecii vecilor”.

Ce este acest „iezer de foc”? Este Iadul cel veșnic, iubiții mei, unde veșnicia lui este exprimată prin „ziua și noaptea”, precum și prin expresia „în vecii vecilor”. Același înțeles au și cuvintele lui Hristos: „Atunci va zice și celor de-a stânga: Duceți-vă de la Mine, blestemaților, în focul cel veșnic, cel pregătit diavolului și îngerilor lui”⁵⁹⁷, adică dracilor lui.

Așadar, Iadul este veșnic, precum veșnică este și Împărăția lui Dumnezeu. Această veșnicie nu este una relativă, ci absolută. Există această expresie: „Și vor merge aceștia la osândă veșnică, iar dreptii la viață veșnică”⁵⁹⁸. Avem, prin urmare, cuvântul *veșnic*, la același evanghelist, în același capitol, în aceeași expunere, cu același „obiect”, Iadul și Împărăția lui Dumnezeu, amândouă veșnice. Aceasta înseamnă că nu există *restaurarea tuturor* (*apocatastaza*), potrivit acelei greșite teorii origeniste, prin care își doresc unii, filosofând, să stea relaxați și să spună că Dumnezeu îi va ierta pe cei păcătoși, chiar și pe diavol, la un moment dat,

⁵⁹⁶ Sf. ANDREI AL CEZAREEI, *Tălcuire la Apocalipsa Apostolului și Evanghelistului Ioan Theologul*, PG 106, cuv. al XXI-lea, cap. 63, Athena, 2001, p. 417B.: „... fie [va fi foc] văzut așa cum s-a întâmplat cu cei doi comandanți peste cincizeci în vremea lui Ilie, fie Venirea cea întru slavă a lui Hristos, îi va ucide cu suflarea gurii Sale pe aceștia, precum și pe neamurile strânse despre care mai înainte s-a vorbit le va mistui și pe comandantul acestora, pe diavol, iezerului de foc îl va preda [și] împreună cu el pe Antihristul și pe prorocul mincinos, chinuindu-se ei în vecii vecilor”.

⁵⁹⁷ *Matei* 25, 41.

⁵⁹⁸ *Matei* 25, 46.

atunci când deja vor fi fost pedepsiți destul. Nu, iubiții mei, pentru că dacă pentru Iad cuvântul *veșnic* este relativ, atunci însuși cuvântul pe care îl folosim pentru Împărăția lui Dumnezeu ar trebui să fie relativ și în acest caz. Așadar, dacă iadul are sfârșit, atunci și Împărăția lui Dumnezeu va avea sfârșit, dar astfel de lucruri Biserica noastră nu cunoaște. De aceea, în mod foarte corect, Sfântul Evanghelist pune două expresii: „ziua și noaptea”, care este preluată din viața noastră pământească, și apoi zice „în vecii vecilor”, ca să ne arate veșnicia, nesfârșirea, negreșit într-un mod absolut.

Aici, iubiții mei, la acest punct, se sfârșește deja orice fel de acțiune a acelei triade diavolești: a diavolului, a Antihristului și a prorocului mincinos. Aici se sfârșește; vor fi aruncați în Iadul cel veșnic. Sfântul Andrei al Cezareei scrie câteva cuvinte foarte frumoase, încheind acest capitol și tâlcuindu-l. Îngăduiți-mi să vi le citesc: „Iar noi, de către Mântuitorul Hristos am fost învățați să ne rugăm ca să nu cădem în ispită; astfel, cunoscându-ne propria neputință, să ne rugăm cu stăruință să fim mântuiți din ispitele ce au fost prorocite; și să nu vedem nici venirea lui Antihrist, nici năvălirea acelor neamuri despre care s-a grăit mai înainte, nici primejdia cea aducătoare de moarte, care-i va sili pe oameni să părăsească credința cea mântuitoare; ci să păzim după puțință mucenicia (mărturisirea) conștiinței nerăpita”⁵⁹⁹.

Domnul Hristos ne-a spus să ne rugăm, ca să nu intrăm în ispită: „Privegheați și vă rugați, ca să nu intrați în ispită”⁶⁰⁰. Încă, despre Ierusalim unde s-a întâmplat distrugerea și care este *tip* al vremurilor eshatologice, a zis: „Rugați-vă ca să nu fie fuga voastră iarna, nici sâmbăta”⁶⁰¹. Acolo este *tipul* istoric. „Să nu fie iarna”. Pentru că, dacă veți pleca din Ierusalim, unde veți merge dacă va fi iarnă? Vor fi și dușmanii, va fi și vremea de iarnă...”. Cunoaștem

⁵⁹⁹ Sf. ANDREI AL CEZAREEI, *Tâlcuire la Apocalipsa Apostolului și Evanghelistului Ioan Theologul*, PG 106, cuv. al XXI-lea, cap. 63, Athina, 2001, p. 417D.

⁶⁰⁰ Matei 26, 41; Marcu 14, 38; Luca 22, 46.

⁶⁰¹ Matei 24, 20; Marcu 13, 18.

din istorie faptul că Ierusalimul a căzut în luna august; așadar, nu a fost iarnă. „Și să nu fie sâmbătă”, întrucât era interzis să meargă cineva mai mult de două mile⁶⁰². Așadar, trebuia să nu fie iarnă, nici sâmbăta, astfel încât aceia care vor pleca din Ierusalim să poată să plece.

În mod sigur, v-am spus luna august; atunci avem căderea Ierusalimului; însă aici ceea ce spune Hristos, pe acestea nu le spune pentru cei ce vor rămâne în cetate, ci pentru aceia care se vor afla în cetate, dar vor pleca înainte de a se închide porțile cetății, adică a spus acestea pentru creștini. Și aici vedem că a spus să se roage. Aceasta o spune acum în acest loc și Sfântul Andrei al Cezareei: „Să ne rugăm neconținut ca să nu intrăm în ispită, cunoscându-ne neputința noastră, pentru că putem să ne aflăm în ispită și să cădem”, adică să nu putem să rezistăm în acele împrejurări în care ne vom afla. „Și să ne izbăvim de cele ce au fost prorocite, adică nici venirea Antihristului să nu o vedem, nici atacul neamurilor Gog și Magog să vedem, nici vreo primejdie aducătoare de moarte care ar putea să ne scoată de pe calea mântuirii. Ci să avem doar mucenicia conștiinței, păzind-o pe aceasta după putință nerăpită”. Numai la conștiința noastră să fim atenți, să spunem *ce este bun, ce este rău* și să nu intrăm în spațiul acestor grozăvii pe care le așteaptă omenirea.

V-aș spune că și noi ar trebui să ne dorim aceasta, cel puțin pentru generația noastră. Eu îmi doresc aceasta! Pentru că atunci când vor veni acele ispite înfricoșătoare, nu știu, iubiții mei..., nici despre mine însumi nu cunosc, cum aș putea să reacționez și cum aș putea să fiu!

---

⁶⁰² Cf. *Faptele Apostolilor* 1, 12.

Cuprins

Părintele Athanasie Mytilineos și neliniștea eshatologică.....	5
I. Cei trei îngeri. Parcursul spre vremurile eshatologice: Evanghelia, căderea, judecata	9
II. Secerișul și culesul vici. Preludiul Judecății: Parabolele și fericirea celor morți	41
III. Cei șapte îngeri cu cupele. Cântarea celor săvârșiți și începutul ultimelor plăgi.....	63
IV. Primele cinci cupe. Împlinirea plăgilor și restabilirea legii mozaice.....	85
V. Cea de-a șasea cupă. Orientul se întoarce împotriva Occidentului; exterminarea reciprocă.....	99
VI. Cea de-a șaptea cupă. Succedarea lipsei de pocăință și a plăgilor extreme	121
VII. Vedenia desfrânatei și a fiarei, partea I. Identitatea luptătorilor împotriva lui Dumnezeu.....	137
VIII. Vedenia desfrânatei și a fiarei, partea a II-a. Legarea diavolului și întoarcerea temporară a idolatriei.....	163
IX. Vedenia desfrânatei și a fiarei, partea a III-a. Prorocia căderii și pedepsirea desfrânatei	193
X. Ieșirea diacronică și alte tipuri de despărțire a creștinului de lume	221
XI. Sentința, distrugerea, tânguirea și veselia. Reacția la dezastru a împăraților, a neguțătorilor, a corăbierilor și a sfinților	245

XII. <i>Intermezzo</i> și vestirea Nunții Mielului. Sensul istoriei	273
XIII. Imaginea războinică a Cuvântului ca un Călăreț alb purtând sabia-cuvânt. Hristos-Judecătorul venind în istorie	295
XIV. Armaghedonul. Cina păsărilor față în față cu cina lui Dumnezeu	317
XV. Perioada Evangheliei. „Și a fost acesta legat o mie de ani” . . .	333
XVI. Judecata în perioada Evangheliei. Pecetea lui Hristos sau a Antihristului o primim în epoca în care trăim	355
XVII. Confruntarea finală. Atacul duhovnicesc, economic, social și fizic împotriva „rămășiței”	375

Comenzi:
www.librariasophia.ro

Difuzare:
SUPERGRAPH
Str. Ion Minulescu nr. 36, sector 3,
031216, București
Tel.: 021-320.61.19; fax: 021-319.10.84
e-mail: contact@supergraph.ro
www.librariasophia.ro
www.sophia.ro

Vă așteptăm la
LIBRĂRIA SOPHIA
str. Bibescu Vodă nr. 19,
040151, București, sector 4
(lângă Facultatea de Teologie)
tel. 021-336.10.00; 0722.266.618
www.librariasophia.ro

Tipar: ARTPRINT
E-mail: office@artprint.ro
Tel.: 021 336 36 33